2 BESTSELLER adevărul

Grigore CARTIANU

Crimele REVOLUȚIEI

Sângeroasa diversiune a KGB-iștilor din FSN

Grigore Cartianu s-a născut pe 27 ianuarie 1969. A urmat Şcoala primară din satul său natal, Brădiceni, judeţul Gorj (1975–1979), Şcoala generală din comuna Peştişani (1979–1983), Liceul „Tudor Vladimirescu" din Târgu-Jiu (1983–1987) şi Facultatea Tehnologia Construcţiilor de Maşini din cadrul Politehnicii bucureştene (1988–1993). Şi-a satisfăcut stagiul militar într-o unitate de paraşutism, UM 01847 din Buzău (1987–1988).

A lucrat la *Expres Magazin* (1991–1992), *Evenimentul zilei* (1992–1996), *Sportul românesc* (1996–1997), *ProSport* (1997–2002), *Jurnalul Naţional* (2002–2004) şi din nou la *Evenimentul zilei* (2004–2008). Din aprilie 2008 este redactor-şef al cotidianului *Adevărul*.

A publicat trei cărţi: *Hora de la miezul nopţii* (1995, în colaborare cu Alin Paicu), *Hagi* (2000, reeditată în 2001) şi *Sfârşitul Ceauşeştilor* (2010). A fost coautor al volumului colectiv *Războiul de 30 de zile* (2007).

Grigore CARTIANU

Crimele REVOLUŢIEI

Sângeroasa diversiune a KGB-iştilor din FSN

editura Adevărul holding

Consultant istoric: **Alex Mihai Stoenescu**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
CARTIANU, GRIGORE
Crimele Revoluţiei / Grigore Cartianu. - Bucureşti : Adevărul Holding, 2010
ISBN 978-606-539-630-2

94(498)"1989

Fiecare ins ajuns în GRU
îşi păzeşte capul,
care poate fi păzit numai
prin păzirea limbii.

(V. Suvorov, fost ofiţer GRU)

Mulțumiri

Această carte este rezultatul muncii de documentare a unei echipe de reporteri pasionați de la ziarul „Adevărul": Andrei Crăciun, Mihai Voinea, Cristian Delcea, Florel Manu, Mihai Mincan. Contribuția lor la decriptarea evenimentelor din decembrie 1989 este colosală. Sunt onorat că am avut ocazia să lucrez alături de ei.

Le sunt dator adjuncților mei de la „Adevărul", Liviu Avram, Alin Paicu și Andrei Velea, care au muncit la ziar și în locul meu, permițându-mi să finalizez acest volum într-un timp neașteptat de scurt. De asemenea, directorului editorial Adrian Halpert, a cărui înțelegere în fața unei asemenea „perturbări de program" a fost nemărginită.

Nu-l pot uita pe Peter L. Imre, directorul general al Adevărul Holding, care a insistat ca volumul „Crimele Revoluției" să apară în 2010, ca și „Sfârșitul Ceaușeștilor".

Recunoștința mea se îndreaptă cu prioritate spre cei peste 80.000 de cititori care au cumpărat cartea „Sfârșitul Ceaușeștilor" în primele patru luni de la apariție. Ei sunt autorii morali ai acestui nou volum despre evenimentele din decembrie '89.

Le mulțumesc tuturor și îi asigur că mă voi baza pe sprijinul lor și la următoarea carte!

Autorul

CUVÂNTUL AUTORULUI

Marea Revoluție Sovietică din Decembrie

Avertisment: această carte nu este recomandată celor cu inima slabă! Și nici celor care mai cred că Scufița Roșie îl poate învinge pe lupul cel rău. În lumea reală, lupii câștigă mereu.

În România anului 1989 a avut loc Marea Revoluție Sovietică din Decembrie. Este formula cea mai potrivită pentru evenimentele sângeroase care au dus la prăbușirea clanului Ceaușescu. Ea include și revoltă populară, și puci militar, și lovitură de stat, și revoluție, și contrarevoluție, într-un dozaj bine calculat de către Marele Regizor de la Moscova.

Această carte nu pune la îndoială necesitatea prăbușirii regimului Ceaușescu și a dictaturii comuniste. România anului 1989 era o țară a terorii, megalomaniei, umilinței, minciunii, foamei și frigului. O dinastie feudală cu un conducător amoral, lachei oportuniști și un popor suferind, precum în *Ferma animalelor* a lui George Orwell. În plus, Ceaușescu a dat ordine clare de a se trage cu muniție de război în populația revoltată.

De asemenea, nu este pus la îndoială nici caracterul criminal al Securității (camuflată în primii patru ani, oficializată ca instituție din 1948) de-a lungul celor 45 de ani de „democrație populară". Alături de conducerea superioară a Partidului, Securitatea este principala responsabilă pentru ororile dictaturii comuniste.

Aceste precizări nu contrazic cu nimic două constatări fundamentale, strâns legate între ele:

1. După fuga lui Ceaușescu au fost omorâți 957 de oameni, de șase ori mai mulți decât sub zvârcolirile dictaturii.
2. În decembrie 1989, Securitatea a fost transformată în țintă de către agenții sovietici ajunși la putere. Dar nu întreaga Securitate, ci doar acele direcții care deranjaseră Marele Prieten de la Răsărit.

*
* *

Ziua de 22 decembrie 1989, ora 12.09, ne-a găsit după o admirabilă revoltă a timișorenilor, câteva exemple izolate de curaj ale bucureștenilor, sibienilor, clujenilor ori brașovenilor și o prudentă adormire a aproape întregii națiuni. Ne-am trezit că strigăm, încă buimaci, „Olé, olé, Ceaușescu nu mai e!". Și, într-adevăr, nu mai era, căci tocmai se ridicase cu elicopterul de pe sediul CC al PCR.

În acel moment ne era teamă că suntem cu 60.000 mai puțini. Așa auziserăm la Radio Europa Liberă: că dictatorul a făcut genocid. Numărul real al morților era însă mult mai mic: 159. Acolo trebuia să se și oprească vărsarea de sânge.

Dar s-a întâmplat exact pe dos: după acel moment euforic au mai murit încă 957 de oameni. Acum suntem în măsură să demonstrăm că nu *au murit* la revoluție, ci *au fost uciși* la contrarevoluție. Iar cum autorii contrarevoluțiilor au prostul obicei de a se numi revoluționari, tot ce putem face pentru ei este să punem lucrurile într-o cheie revoluționară. Și ne iese invariabil, Marea Revoluție Sovietică din Decembrie.

Cum ar putea să iasă altfel, când oamenii Moscovei au făcut legea și în stradă, și la Televiziune, și în palatele Puterii?

Să ne amintim:

... decizia preeminentă în privința formulei de schimbare din România i-a aparținut lui Mihail Gorbaciov, care a avut întâlniri decisive în acest sens, „pe teren propriu", cu George Bush (2–3 decembrie, la bordul vasului sovietic „Maxim Gorki", în apele malteze) și cu François Mitterrand (6 decembrie, la Kiev);

... România este împânzită brusc de zeci de mii de „turiști" sovietici, care trec la acțiune în marile orașe ale țării;

... șefia statului îi este încredințată unui activist de partid (Ion Iliescu) școlit timp de cinci ani la Moscova și suspectat de relații cu serviciile secrete sovietice;

... ideologul Revoluției și stăpânul Radioteleviziunii (Silviu Brucan), un vechi stalinist, a primit instrucțiuni decisive în 1988, la Kremlin;

... în fruntea Armatei Române este numit, de către Ion Iliescu, un spion sovietic dovedit (generalul Nicolae Militaru, aflat în solda GRU – serviciul de spionaj al Armatei URSS);

... acest general-spion este anunțat la TVR de către un căpitan de Armată (Mihai Lupoi) care-și petrece timpul liber împreună cu șeful celulei GRU în România (Maiorov);

... același general-spion instalează oameni ai Moscovei în fruntea tuturor instituțiilor militare din România și distruge arhive ale serviciilor secrete;

... extrem de activ în diversiunea prin TVR este contraamiralul Cico Dumitrescu, școlit la Leningrad și arestat în 1980 pentru legăturile sale cu sovieticii;

... denumirea organismului care preia puterea (Frontul Salvării Naționale) este adusă din URSS, fiind stabilită cu multe luni înainte;

... soții Ceaușescu sunt lichidați după clasica rețetă sovietică: proces sumar, acuzații inventate și execuție pe loc.

Și atunci, de ce *Crimele Revoluției?*

Crime – pentru că majoritatea morților din decembrie '89 nu au fost rezultatul haosului, ci al unei planificări profesio- niste. *Revoluție* – pentru că așa ne-am obișnuit să spunem: *am participat la Revoluție*; sau: *ce-ai făcut la Revoluție?*

Timp de aproape 20 de ani, și eu am crezut că am participat la Revoluție. Acum știu că, ieșind în stradă și punând mâna pe armă după fuga lui Ceaușescu, convins că lupt cu teroriști nemiloși ai crudului dictator, am făcut jocul noului nucleu de putere, Iliescu–Brucan–Militaru. Am făcut jocul sovieticilor. Am fost un naiv, aș putea spune. Ba nu! Am fost un prost. Prostul proștilor

Acum înțeleg la ce se referea Silviu Brucan în ianuarie 1990, când caracteriza poporul român ca fiind *„stupid people"*. Ca tânăr student, am făcut parte din acel *stupid people*. Și încerc să-mi imaginez cam ce gândea Brucan când a folosit această expresie: *un popor pe care-l minți la televizor și el te crede cu sfințenie; îl mitraliezi și dai vina pe teroriști, iar el pune mâna pe arme și fuge bezmetic să-i prindă; îi oferi cadavre de ofițeri români pe care scrii „teroriști", iar el face pipi pe mortăciuni; îi pui la conducere agenți sovietici, staliniști notorii, comuniști înrăiți, iar el se uită la ei ca la salvatori providențiali; te proclami „emanație a Revoluției", iar el nu observă că ai lipsit de la Revoluție; îl servești cu o contrarevoluție, iar el crede că e cea mai curată revoluție; îi iei puterea cu care se trezise în brațe, și el pleacă liniștit acasă; iar după toate astea, abia așteaptă să te voteze în chip democratic!*

La Revoluție (așa-i voi spune, în continuare, contrarevoluției din 22–31 decembrie 1989), am primit un pistol-mitralieră și 120 de cartușe de război. Patru încărcătoare de câte 30 de cartușe: unul în armă, celelalte trei în port-încărcătorul de la brâu. Și armele, și muniția ne fuseseră distribuite la secretariatul facultății, pe bază de buletin de identitate; te trecea într-un tabel și dădeai o semnătură. Făcusem armata la parașutiști destul de recent, în 1987–'88, și mă visam un fel de Rambo care luptă cu teroriștii. Împreună cu Manolo, un coleg de la TCM, păzeam o hală cu strunguri, freze și raboteze. Stăteam zi și noapte cu ochii pe o gură de canal, de unde trebuiau să apară mercenarii tiranului. N-au apărut. Nici cupluri îndrăgostiți

n-au trecut pe sub fereastra mea. Nici măcar o pisică. Drept urmare, n-am tras niciun glonț. Atunci mi-a fost ciudă: *ce fel de revoluționar sunt eu dacă n-am împușcat niciun terorist?*

Acum îi mulțumesc lui Dumnezeu că nu m-a împins la gesturi de eroism bezmetic. Alți compatrioți au fost însă mai puțin norocoși. Erau convinși că au împușcat teroriști, iar acum află că au împușcat oameni nevinovați. Să le mulțumească pentru asta lui Ion Iliescu, Nicolae Militaru, Silviu Brucan, Teodor Brateș, Cico Dumitrescu și celorlalți diversioniști din decembrie 1989!

*

* *

Pentru o evaluare corectă a rolului Televiziunii în zilele de 22–25 decembrie 1989, am urmărit cu atenție defilarea personajelor prin studiourile 4 și 5, apoi am trecut la decriptarea mesajelor transmise. Pe cele din primele patru ore de emisie, până la întreruperea cauzată de „încălzirea aparatelor", le veți regăsi aproape integral în această carte. Sunt colosale!

Nu a fost o revoluție televizată, ci o contrarevoluție înfăptuită prin televizor. De la revoluția adevărată nu s-a transmis niciun cadru; contrarevoluția a fost televizată cu generozitate.

Pe 22 decembrie 1989, la TVR a fost o adevărată paradă a agenților sovietici. Veneau din toate zonele: Armată, Securitate, administrație, economie, cultură etc. Majoritatea locuiau în zonă. Legăturile lor erau aproape, căci blocul sovietic se afla în Piața Aviatorilor, la doi pași de Televiziune.

Ceea ce se întâmpla atunci pe micul ecran semăna a film polițist. Dar era un thriller. O revărsare de populism, demagogie, impostură, incultură... Și, mai grav, dezinformare, intoxicare, instigare, morți... Asta meritau românii abia scăpați de Ceaușescu?

În primele 3 ore și 45 de minute (13.00–16.45) ale transmisiei Televiziunii Române Libere, cuvântul „popor" a fost pronunțat, la microfon, de 144 de ori. Asta înseamnă, în medie, o dată la un minut și jumătate. Campioni: Teodor Brateș (care l-a spus de 28 de ori), Mircea Dinescu (de 18 ori) și Ion Iliescu (de 10 ori).

A fost cea mai mare manipulare mediatico-militară din secolul XX. O aplicație formidabilă pentru serviciile secrete sovietice, care au beneficiat de un teatru de operațiuni nemaiîntâlnit.

Românilor le-a fost aplicată o ucigătoare doză de minciuni. Nu poate fi vorba de greșeli involuntare, pentru că dezinformările au un singur sens. Cazul-școală este Sibiu: în mai puțin de trei ore (intervalul 13.37–16.31) au fost difuzate 11 știri despre atacurile „securiștilor însetați de sânge" asupra Armatei, spitalelor și mașinilor Salvării. Nicio vorbă despre canonada Armatei, autoarea reală a măcelului. Iar veștile din alte zone ale țării se înscriau în aceeași logică a „securiștilor-teroriști".

Și pentru că oamenilor răi trebuia să li se opună niște oameni buni, aceștia au fost găsiți în rândul complotiștilor filosovietici. Adevărați eroi ai patriei, cărora le place să spună că au lucrat sub gloanțe. Dar unul măcar n-a fost atins de vreun glonț! Nici măcar de vreo petardă! Sau o piatră, ceva... Nici la CC, nici la Armată, nici la Televiziune. Moartea le-a fost rezervată naivilor din stradă.

*
* *

Pentru „aclimatizarea" cu anumiți termeni pe care-i veți întâlni deseori în această carte, nu strică să parcurgem împreună un mic dicționar de abrevieri.

KGB – *Komitet Gosudarstvennoi Bezopasnosti* (Comitetul Securității Statului) – principalul serviciu secret al URSS, înființat de Vladimir Ilici Lenin în 1917, sub denumirea inițială de CEKA.

GRU – *Glavnoe Razvedîvatelnoe Upravlenie* (Directoratul Principal de Spionaj) – serviciul de spionaj al Armatei sovietice, înființat de Leon Trotki în 1918.

MVD – *Ministerstvo Vnutrennih Del* (Ministerul Afacerilor Interne al URSS) – își are orginile în Ministerul Afacerilor Interne al Rusiei, înființat de țarul Alexandru I în 1802; a fost preluat de bolșevici în 1917.

Grigore Cartiana

IEȘIREA PRIN COȘ

Regulile crâncene care susțin cele trei inițiale ar putea putea fi explicația tăcerii de mormânt a unor personaje decembriste. Dar și a sfârșitului barbar al lui Ceaușescu, stagiarul moscovit al anilor '50.

Citiți cu atenție un fragment dintr-o carte subintitulată „romanul unui spion"! Autorul și titlul le vom dezvălui ceva mai încolo. Avertisment: ne aflăm în lumea secretelor periculoase.

„— Legea la noi e simplă: intrarea o rublă, ieșirea – două. Asta înseamnă că e greu să intri în organizație, dar să ieși din ea e și mai greu. Teoretic vorbind, pentru toți membrii organizației este prevăzută o singură ieșire: prin coș. Pentru unii, această ieșire va fi însoțită de onoruri, pentru alții va fi acoperită de rușine, dar pentru noi toți există un singur coș. Uite-l, acela e coșul...

Căruntul îmi arată ceva pe fereastra imensă, cât tot peretele.

— Admiră-l!...

De la înălțimea etajului 8, în fața mea se dezvăluie panorama unui aerodrom pustiu, fără de margini, ce se întinde până la orizont. Dar dacă e să privesc în jos, atunci chiar sub picioare zăresc un labirint de alei nisipoase, șerpuind printre pereți elastici, formați din arbuști. Verdeața parcului și iarba calcinată a aerodromului sunt despărțite printr-un indestructibil perete de beton, având un un des păienjeniș de sârmă ghimpată cu rulouri albe.

— Uite-l...

Căruntul îmi arată un coș scund, de vreo zece metri înălțime, gros, pătrat, ce se înalță deasupra unui acoperiș plat, gudronat. Acest acoperiș negru pare a pluti pe valurile verzi de liliac, precum o plută pe ocean, sau ca un străvechi cuirasat scund în borduri și cu coș greoi. Deasupra coșului se învălurează un fir de fum ușor, străveziu.

— Înseamnă că acum cineva părăsește organizația?

— O, nu, răspunde râzând căruntul. Coșul nu constituie doar ieșirea noastră. Coșul acesta e o sursă proprie de energie, dar e și păstrătorul secretelor noastre. Acum pur și simplu se ard niște documente secrete. Știi, e mai bine să le arzi decât să le păstrezi. E mai comod. Când cineva părăsește organizația, fumul nu arată așa; atunci fumul e dens, gras. Dacă vei intra în organizație, într-o bună zi vei zbura și tu spre cer prin coșul acesta. Dar asta nu acum. Acum, organizația își oferă ultima posibilitate să refuzi, ultima posibilitate să te gândești la binele tău. Și pentru a avea la ce să te gândești, am să-ți prezint un film. Ia loc!

Căruntul apăsă un buton de pe birou și se așează alături de mine într-un fotoliu. Draperiile grele, cafenii, scârțâind ușor, acoperă ferestrele vaste și îndată pe un ecran apar, fără niciun fel de titraje și explicații, niște imagini. Filmul este alb-negru, vechi și destul de uzat. N-are sonor, și din cauza asta se aude distinct țârâitul aparatului de proiecție. Văd pe ecran o încăpere înaltă, întunecoasă, fără ferestre. Ceva între un atelier și o sală a caznelor. În prim-plan e un cuptor cu niște obloane asemănătoare porților unei minuscule fortărețe și cu niște traverse de ghiuare ce pătrund în focar precum șinele într-un tunel. Lângă focar sunt câțiva oameni în halate cenușii. Fochiștii. Acum aduc un sicriu. A, deci asta era! Un crematoriu. Probabil, chiar acela pe care tocmai l-am zărit pe fereastră. Oamenii în halate ridică sicriul și îl fixează pe traverse. Obloanele s-au depărtat lin, lateral, sicriul este împins ușor și el îl poartă pe necunoscutul ocupant în flăcările care vuiesc. Dar iată că aparatul prezintă în prim-plan chipul unui om viu. Un chip scăldat de sudoare. E lângă focar. Chipul acesta este prezentat îndelung, parcă fără sfârșit, din toate părțile. Apoi iată, camera de filmat se depărtează, prezentându-l integral pe om. El nu e în halat. E îmbrăcat într-un costum scump, ce-i drept, însă mototolit complet.

Cravata de la gât e răsucită ca o frânghie. Omul e strâns legat cu sârmă de oțel pe o targă medicală, iar targa e proptită de perete, pe mânerele posterioare, în așa fel încât omul să poată vedea focarul.

Acum, toți fochiștii s-au întors, ca la o comandă, spre cel legat. Evident, atenția lor nu era deloc pe placul acestuia. Țipă. Răcnește înfiorător. Filmul e mut, dar eu știu că un asemenea strigăt face să vibreze geamurile. Patru fochiști așază cu grijă targa pe podea, apoi o ridică toți deodată. Cel legat face un efort inimaginabil de a se opune. O titanică încordare a fizionomiei. Vena de pe frunte e umflată, încât pare gata să plesnească. Dar încercarea de a mușca mâna unui fochist n-a reușit. Dinții celui legat se înfig în propriu-i braț și un șuvoi negru de sânge i se prelinge pe bărbie. Ascuțiți dinți are omul, nimic de zis. Trupul e legat fedeleș, dar se zvârcolește precum trupul unei șopârle prinse. Capul, supunându-se instinctului animalic, izbește cu lovituri ritmice, puternice, în bara de lemn, căutând să ajute corpului. Cel legat se zbate nu pentru viața sa, ci pentru o moarte ușoară. Calculul său este evident: să clatine targa și să cadă împreună cu ea de pe traverse pe podeaua de ciment. Va surveni astfel fie o moarte ușoară, fie pierderea cunoștinței. Iar fără cunoștință n-au decât să-l arunce în cuptor. Nu-i e groază... Numai că fochiștii își cunosc meseria. Ei nu fac decât să țină mânerele târgii, fără a o lăsa să se balanseze. Iar cel legat, oricum, nu va putea ajunge cu dinții până la mâinile lor chiar dacă i s-ar frânge grumazul. Se spune că în cea de pe urmă clipă a vieții sale, omul poate face minuni. Supunându-se instinctului de conservare, toți mușchii săi, întreaga sa conștiință și voință, întreaga lui dorință de a trăi se concentrează brusc într-o singură smucitură bruscă... Și uite că s-a smucit! S-a smucit cu întreg corpul. S-a smucit așa cum se smucește vulpea din capcană, mușcându-și și rupându-și propria labă însângerată. S-a smucit cu atâta putere, rupându-și propriile oase, tăindu-și venele și mușchii. S-a smucit...

Dar sârma era rezistentă. Și iată că targa a pornit înainte. Ușițele cuptorului s-au dat în lături, iluminând cu o lumină albă tălpile unor ghete de lac, de mult necurățate. Iată că tălpile se apropie acum de flăcări. Omul încearcă să-și îndoaie picioarele din genunchi, pentru a mări distanța dintre tălpi și vâlvătăile focului. Dar nici asta nu-i reușește. Operatorul îi prezintă în prim-plan degetele.

Sârma se înfipsese strâs în ele. Însă vârfurile degetelor omului sunt libere. Şi iată că el încearcă să frâneze cumva cu ele înaintarea sa. Vârfurile degetelor sunt răşchirate şi încordate. Dacă măcar ceva s-ar nimeri în drumul lor, omul ar mai întârzia, fără îndoială. Dar uite că, brusc, targa se opreşte chiar la gura cuptorului. Un nou personaj de pe ecran, îmbrăcat în halat la fel ca toţi fochiştii, le face acestora un semn cu mâna şi, supunându-se gestului său, ei scot targa de pe traverse, proptind-o din nou de perete, pe mânerele posterioare. Ce s-a întâmplat? De ce această întârziere? Ah, iată despre ce e vorba. În sala crematoriului este împins, pe un cărucior scund, încă un sicriu. Dar acesta este deja bătut în cuie. E elegant. Împodobit cu franjuri şi bentiţe. Un sicriu de onoare. Faceţi loc sicriului de onoare! Fochiştii îl fixează pe traversele de ghidare şi iată-l pornind pe ultimul său drum. Acum trebuie să se aştepte din cale-afară de mult până va arde. Toţi trebuie să aştepte, să aştepte. Trebuie multă răbdare...

În sfârşit, iată acum şi rândul celui legat. Targa e din nou pe traverse. Şi aud iarăşi acel urlet mut care de bună seamă e în stare să smulgă uşile din ţâţâni. Mă uit atent, cu o speranţă, la chipul victimei. Caut să disting semne de nebunie pe acest chip, căci nebunilor le este mai uşor pe lumea asta. Dar pe frumoasa fizionomie bărbătească lipsesc asemenea semne. Nu e desfigurată de pecetea nebuniei. Pur şi simplu, omul nu vrea să ajungă în cuptor, şi el se străduieşte să exprime cumva acest lucru. Dar cum să-l exprimi, dacă nu ţipând? Aşa încât el ţipă. Din fericire, răgetul acesta nu e imortalizat. Iată că ghetele de lac au intrat în foc. Au intrat, drace! Focul vuieşte. Probabil că acum se injectează oxigen. Primii doi fochişti sar în lături, ultimii doi împing cu forţă targa în adânc. Uşiţele cuptorului se închid şi păcănitul aparatului încetează.

— Dar el... cine e?

Nici eu nu ştiu de ce pun o asemenea întrebare.

— El? Un colonel. Un fost colonel. A făcut parte din organizaţia noastră. În posturi înalte. Dar a înşelat organizaţia. Pentru asta a fost exclus din organizaţie. Iar el a plecat. Asta e legea la noi. Pe nimeni nu atragem cu forţa în organizaţie. Nu vrei, n-ai decât să refuzi. Dar odată ce ai intrat, aparţii integral organizaţiei. Cu ghete şi cravată cu tot. Aşa că... îţi ofer ultima posibilitate de a refuza. Ai un minut de gândire.

— Nu am nevoie de un minut de gândire.

— Asta e regula. Chiar dacă n-ai nevoie de acest minut, organizaţia e obligată să ţi-l acorde. Ia loc şi lasă vorba.

Căruntul ţăcăni un comutator şi îndată s-a pornit, pe un cadran luminiscent, un arătător lung, costeliv, bătându-şi distinct pasul. Iar în faţa ochilor mei a apărut din nou chipul colonelului în cel din urmă moment, când picioarele îi erau în foc, iar capul îi mai era în viaţă; sângele îi mai pulsa şi în ochi îi licărea gândirea, aleanul dinaintea morţii, un chin sălbatic şi invincibila dorinţă de a trăi. Dacă voi fi primit în această organizaţie, o voi sluji cu credinţă şi dreptate. E o organizaţie serioasă şi puternică. Îmi place o asemenea rânduială. Dar, dracu' să mă ia, nu ştiu de ce sunt dinainte convins că de-mi va fi sortit să zbor prin acest coş scurt şi pătrat, nu mă voi afla în niciun caz într-un sicriu cu franjuri şi bentiţe. Nu asta e firea mea. Nu sunt eu din aceia care-s cu franjuri... Nicidecum.

— Timpul a expirat. Mai ai nevoie de răgaz pentru reflecţii?

— Nu.

— Încă un minut.

— Nu.

— Bine, căpitane. Atunci, îmi vine mie onoarea să te felicit primul cu ocazia intrării în confreria noastră secretă care se numeşte Glavnoe Razvedîvatelnoe Upravlenie (Direcţia Generală de Cercetare), sau prescurtat GRU."[1]

Acest fragment este decupat din volumul *GRU, cenuşă fără epoleţi*, subintitulat „romanul unui spion". Autorul, Viktor Suvorov, a fost ofiţer GRU, dar a „defectat" în Occident, stabilindu-se în Marea Britanie. Dacă se întorcea acasă, cuptorul îl aştepta. Şi coşul cu fum dens, gras, din spatele aeroportului.

Este vorba, aşadar, de GRU. Aţi mai auzit iniţialele acestea. De la Revoluţia din '89 sunt la modă în România. Le veţi întâlni obsesiv şi în paginile acestei cărţi. Oficial, Direcţia Generală de Cercetare a Statului Major General al Armatei

[1] Viktor Suvorov – *GRU, cenuşă fără epoleţi*, Editura Elit Comentator, 1993

URSS. Neoficial, în spatele celor trei litere se ascunde o lume tenebroasă.

Înainte de a ne întoarce la treburile noastre, să vedem ce ne mai spune fostul ofițer GRU. E foarte important pentru *treburile noastre...*

„Dacă v-a venit cumva ideea să lucrați în KGB, deplasați-vă în oricare centru regional. Acolo, în piața centrală se află negreșit o statuie a lui Lenin, iar în spatele acesteia se înalță neapărat o clădire imensă, cu coloane: comitetul regional de partid. Ei bine, undeva pe alături se găsește și direcția regională a KGB-ului. (...) Dar puteți deveni colaborator al KGB-ului într-un mod încă și mai simplu. Vă adresați unui osobist (angajat al secției speciale a Securității). Este de găsit în fiecare stație de cale ferată, oricât de pricăjită, în fiecare uzină, iar uneori chiar și în fiecare atelier. (...) Doar te duci și zici: vreau să intru în KGB! Altceva e dacă vei fi sau nu primit (dar vei fi, cu siguranță!), doar drumul spre KGB este deschis tuturor, așa că nu-i deloc nevoie să cauți acest drum.

În schimb, la GRU nu-i la fel de ușor să ajungi. Cui să te adresezi? Cu cine să te sfătuiești? La ce ușă să bați? Poate e bine să te interesezi la Miliție? Cei de acolo vor ridica din umeri: nu există o asemenea organizație. (...)

KGB-ul are milioane de voluntari, pe când GRU nu are deloc. Tocmai în aceasta rezidă principala deosebire. GRU este o organizație secretă. Nimeni nu știe de ea, așa încât nu intră în rândurile ei din proprie inițiativă. Dar să admitem că s-a găsit un oarecare voluntar, care a găsit cine știe în ce chip ușa la care trebuie să bată și să zică: primiți-mă! Va fi primit? Nu, nu va fi primit. Cei de acolo nu au nevoie de voluntari. Ba încă respectivul voluntar ar fi arestat, așteptându-l o dificilă și chinuitoare anchetă. Iar întrebări cu duiumul. Unde ai auzit aceste trei litere? Cum ai reușit să ne găsești? Dar mai ales: cine te-a ajutat? Cine? Cine? Cine? Răspunde, câine! GRU se pricepe să smulgă răspunsurile corecte. Se pricepe să smulgă răspunsul din oricine. Asta v-o garantez. GRU îl va găsi obligatoriu pe cel care i-a fost de ajutor voluntarului lui. Și ancheta va începe din nou: dar ție, căzătură, cine ți-a spus literele astea? Unde le-ai auzit? Iar peste un timp mai lung sau mai

scurt, se va găsi și sursa inițială. Ea se va dovedi a fi unul căruia i s-a încredințat secretul, dar a cărui limbă depășește standardele stabilite. O, și să fiți siguri că GRU se pricepe să smulgă asemenea limbi! El le smulge odată cu capetele. Și fiecare ins ajuns în GRU cunoaște acest lucru. Fiecare ins ajuns în GRU își păzește capul, iar acesta poate fi păzit numai prin păzirea limbii. Despre GRU poți vorbi numai înlăuntrul GRU-ului. Dar poți vorbi numai în așa fel încât glasul să nu-ți fie auzit dincolo de pereții străvezii ai impunătoarei clădiri de pe strada Hodînka. Fiecare ins ajuns în GRU respectă cu sfințenie legea acvariului: tot ceea ce se vorbește înlăuntrul lui, acolo să și rămână."[1]

Și acum, să revenim la *treburile noastre*. Își cer dreptul de a fi publicate câteva fraze înrudite între ele.

„Cel puțin 70% din cei care au făcut studii în URSS au semnat angajamente cu GRU și KGB."[2] (Șerban Săndulescu, membru al Comisiei Senatoriale pentru Cercetarea Evenimentelor din Decembrie 1989, în perioada 1992–1996)

„Studenții români din URSS din acea perioadă au fost racolați de serviciile speciale. Categoric!"[3] (Victor Atanasie Stănculescu, fost ministru al Apărării)

„Și Nicolae Ceaușescu făcuse oarecari studii în URSS. Din practica ce ne este cunoscută până la ora actuală, se știe că agenturile sovietice nu ratau racolarea niciunui tovarăș venit la ei la studii din țările frățești, mai ales când considerau că acesta are perspective de promovare. Or, Ceaușescu era, de pe-atunci, un tovarăș cu frumoase perspective: stalinist convins, fanatic, în stare de orice crimă și orice compromis pentru a se afirma în ierarhia partidului."[4] (Alexandru Saucă, publicist)

„Nicolae Ceaușescu semnase el însuși, cu certitudine, un angajament cu GRU, cu ocazia stagiului făcut în anii '50 în

[1] Viktor Suvorov – *GRU, cenușă fără epoleți*, Editura Elit Comentator, 1993
[2] Șerban Săndulescu – *Lovitura de stat a confiscat Revoluția română*, Editura Ziua, 1996
[3] Alex Mihai Stoenescu – *În sfârșit, adevărul...*, Editura RAO, 2009
[4] Alexandru Saucă – *KGB-ul și Revoluția română*, Editura Balek, 1992

URSS, dar pe care nu-l mai respectase."[1] (Şerban Săndulescu, membru al Comisiei Senatoriale pentru Cercetarea Evenimentelor din Decembrie 1989)

Acest prim capitol este un avertisment. Sau – cine ştie? – poate chiar o cheie de citire a întregii cărți. El poate fi explicația tăcerii încrâncenate în care s-au cufundat unele personaje decembriste. Dar şi a sfârşitului atroce al lui Nicolae Ceauşescu. Poate că a încălcat regula şi a trebuit să iasă prin coş, fără franjuri şi bentițe...

[1] Şerban Săndulescu – *Lovitura de stat a confiscat Revoluția română*, Editura Ziua, 1996

EI AU TRAS ÎN NOI DUPĂ 22!

Ion Iliescu, Silviu Brucan şi Nicolae Militaru sunt marii responsabili pentru cei aproape 1.000 de morți de după fuga lui Ceaușescu. Iliescu, în calitatea sa de decident politic, a instalat un spion sovietic în fruntea Armatei. Brucan a fost creierul diversiunii prin Televiziune şi prin Radio. Iar generalul Militaru şi-a asumat rolul de măcelar.

Pe 22 decembrie 1989, ora 12.09, România devenea brusc o țară fără conducător. Scoaterea lui Nicolae Ceauşescu din sediul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, văzută din exteriorul Palatului ca o fugă cu elicopterul, era de fapt luarea acestuia prizonier de către Armată. Ceauşescu nu ştia, dar avea să afle curând. Dându-i senzația că-l salvează de furia mulțimii, care amenința cu pătrunderea în Palat, generalul Victor Atanasie Stănculescu îl deposedase, de fapt, de putere. Urmau câteva ore de joacă de-a şoarecele şi pisica, încheiate prin punerea dictatorului sub pază militară într-o cazarmă din Târgovişte. Brusc, Ceauşescu devenise un nimeni.

Stănculescu s-a trezit stăpân peste o țară euforică, eliberată de frică, dar şi cu structurile de conducere prăbuşite. Generalul avea de luat decizii importante. Prima dintre ele: cum să gestioneze puterea?

Exista tentația de a o păstra pentru el, timp de câteva luni, şi a o preda civililor după alegeri libere. Dar a aflat rapid că

nu e singur pe lume: în jurul orei 13.00, Televiziunea a început să emită pe lungimi de undă revoluționare. Pe micile ecrane, euforia și isteria se topeau într-un entuziasm general, care scotea, în sfârșit, milioane de oameni în stradă. De-acum, o țară întreagă înțelegea că Nicolae Ceaușescu e istorie.

Văzând figurile care se perindau pe ecranul televizorului său de la Ministerul Apărării, încercă să ghicească cine face jocurile la Televiziune. Nu putea, așa, oricine să pornească emisia... să vorbească fiecare după cum îl taie capul. E cineva în spate, care face distribuția...

Stănculescu avu tentația de a opri emisia. Dădea un telefon la Palatul Telefoanelor, la colonelul Stelian Pintilie, și harșt, apăreau „purici". Dar generalul se gândi mai bine: balamucul ăsta s-ar putea să-i folosească... Așezat pe scaunul de ministru, dădu telefon la infirmerie, să vină cineva să-i scoată, naibii, ghipsul ăsta nesuferit, că nu mai poate suporta mâncărimea de la piciorul stâng!

*

* *

A trecut o oră de la evacuarea lui Ceaușescu și țara pare în carnaval. Toată lumea sărbătorește victoria. Peste tot, oamenii sunt fericiți. Cu o excepție: la Sibiu, unde se trage în draci. E ceva ciudat acolo...

Gata cu Revoluția, de-acum nu trebuie să mai moară nimeni în România! Dictatorul a fugit, dictatoarea e cu el, Armata e cu noi, Televiziunea a trecut și ea de partea poporului, la fel Radioul și ziarele...

Și totuși, se trage la Sibiu, iar în curând se va trage în toată țara. Abia acum se pregătește adevărata baie de sânge! De ce, dacă dictatorii au fugit, iar puterea e în mâinile poporului?!

Morții noștri, teroriștii lor

Cei aproape o mie de morți de după fuga lui Ceaușescu au fost puși, atunci, pe seama teroriștilor. Termenul a fost lansat

prin Televiziunea Română, la scurt timp după reluarea emisiei în varianta „democratică" (Televiziunea Română Liberă!), iar la originea lui s-a aflat un grup pro-sovietic condus de Silviu Brucan. În scurt timp, toți emisarii acestui grup repetau insistent, pe post, ca niște automate: „securiști"... „teroriști"... „securiști-teroriști". Și Ion Iliescu, și generalul Militaru, și contraamiralul Cico Dumitrescu, și căpitanul Lupoi...

Sperietoarea securisto-teroristă a fost promovată agresiv prin TVR și folosită de noul grup de putere, condus de Ion Iliescu. De atunci, teoria acestui grup a rămas mereu aceeași: morții din decembrie 1989 sunt opera „teroriștilor lui Ceaușescu". Ulterior s-a demonstrat că *acești teroriști* n-au existat. Au existat, în schimb, altfel de teroriști. *Teroriștii lor*, ai celor care făceau alpinism spre putere.

Gogoașa diversiunii securiste a demonstrat-o chiar Ion Iliescu, care, deși a preluat puterea pe termen lung și a avut la dispoziție toate instituțiile statului, n-a arestat pe nimeni. Iar acolo unde a mai apărut câte-o condamnare răzleață, a intervenit prompt președintele Iliescu Grațiatorul.

Insistența unor „emanați" de a pune crimele de după 22 decembrie pe seama „securiștilor fanatici ai lui Ceaușescu" este nu doar stupidă, ci și ticăloasă. Atât de fanatici au fost securiștii în apărarea cuplului dictatorial, încât l-au abandonat până și gărzile de corp – ofițeri din Direcția a 5-a. La o oră și jumătate după fuga din sediul CC, Ceaușeștii și-au pierdut penultimul aghiotant (căpitanul Marian Rusu), în zona Titu-Boteni. O oră mai târziu, au rămas și fără ultima gardă de corp (maiorul Florian Rat), în centrul orașului Târgoviște.

Să încercăm o încadrare în timp: când soții Ceaușescu au rămas ai nimănui, în mașina unui necunoscut, ceasul arăta 14.20. În acel moment, Ion Iliescu pleca de acasă spre Televiziune. Așadar, „odiosul dictator" fusese abandonat complet de către Securitate înainte ca succesorul său să apuce să se arate public!

Într-o situație similară se afla Nicu Ceaușescu. Gărzile de corp l-au părăsit la Sibiu, astfel încât „Prințișorul" a fost

victimă ușoară pentru descreieratul care l-a înjunghiat la intrarea în București.

Iar mai pe seară, cum să creadă cineva că Nicolae Ceaușescu ar mai putea reveni la putere, când îl „îngropaseră" deja, prin declarații oficiale, și sovieticii, și americanii, și ONU, și Papa de la Roma... plus ungurii și bulgarii, RDG-iștii și RFG-iștii, austriecii și olandezii, François Mitterrand și Margaret Thatcher... Îi spuseseră adio până și venezuelenii! Din punct de vedere politic, Ceaușescu era mort din după-amiaza de 22 decembrie.

Îl abandonase toată lumea, în interior și în exterior. Deci, teroriștii trebuie căutați în altă parte.

Complotul sovietic

Și atunci, cine-a tras în noi după 22? Acum, răspunsul este ferm: oamenii noului regim și asociații lor sovietici. Oamenii noului regim pot fi definiți și altfel: *oamenii vechiului regim sub comanda noului regim.* Pe 22 decembrie 1989, structurile lui Ceaușescu au devenit structurile lui Iliescu. Din realism sau din oportunism, Armata, Securitatea și Miliția au trecut „de partea poporului". Mai mult, Securitatea și Miliția au intrat necondiționat în subordinea Armatei.

În după-amiaza de 22 decembrie, înainte de a începe orgiile prevestite de generalul-spion Nicolae Militaru la TVR („Opriți măcelul!"), toate aceste structuri aveau o comandă unică: generalul Victor Atanasie Stănculescu. Ion Iliescu a mutat comanda, rapid, la Nicolae Militaru. A pus mitraliera în mâinile unui ucigaș periculos. Unul pe care nu l-a ales întâmplător, dovadă întâlnirile de taină pe care le aveau prin parcuri, ani de-a rândul, până în primăvara anului 1989. Spionul Militaru făcea parte din complotul lui Ion Iliescu. Sau Ion Iliescu făcea parte din complotul spionului Militaru. Cert este că amândoi făceau parte din complotul sovietic. Puneau la cale răsturnarea lui Ceaușescu și preluarea puterii

în statul român, sub supravegherea Moscovei. Mai grav e că scenariul lor prevedea multă vărsare de sânge și închinarea statului român Uniunii Sovietice. Noroc că măreața URSS s-a destrămat în 1991, altfel...

Concluzia investigațiilor gazetărești derulate de-a lungul câtorva ani: marii responsabili ai măcelului din 22–25 decembrie 1989, în plan intern (căci există și un plan extern!), sunt Nicolae Militaru, Silviu Brucan și Ion Iliescu. Au contribuit mulți alții, dar fie au avut un rol mai mic, fie s-au subordonat – militar sau politic – celor trei lideri.

De ce Nicolae Militaru?

Generalul Nicolae Militaru a intrat în scenă pe 22 decembrie, puțin după ora 14.00. Și-a pus hainele de general, ținute 11 ani la naftalină, a venit la Televiziune și s-a lansat direct în diversiunea teroristă. A migrat, împreună cu grupul Iliescu, pe la Ministerul Apărării și la sediul CC al PCR. În scurt timp a luat puterea în Armată. Practic, chiar pe 22 decembrie, la ora 14.45, când căpitanul Mihai Lupoi a anunțat la TVR că noul ministru al Apărării este generalul Nicolae Militaru. Formal, pe 23 decembrie, când numirea fost făcută de Ion Iliescu. Dar Iliescu fusese de față și la anunțul lui Lupoi, cu o zi înainte, și aprobase decizia prin tăcere.

Militaru a lucrat după o procedură-standard: militari puși să-i măcelărească pe alți militari, la grămadă cu civilii. Și pe unii, și pe alții îi anunța – direct sau prin intermediul altor ofițeri de rang înalt – că au în față teroriști. De regulă, cei care apărau un obiectiv primeau ordin să tragă în TAB-urile, camioanele sau ABI-urile (autovehicule ARO cu blindaj de tablă) care urmau să se apropie de acel obiectiv, pe motiv că sunt pline cu teroriști. „Teroriștilor" din TAB-uri, din camioane sau din ABI-uri le spunea că trebuie să atace obiectivul, pentru că a căzut în mâinile teroriștilor. Sau nu le spunea nimic.

La Otopeni, în urma unui asemenea scenariu, au murit 40 de militari şi 8 civili. La Ministerul Apărării şi-au pierdut viaţa 8 luptători USLA. Elicopterul doborât lângă Alba Iulia avea la bord 5 militari: generalii Nuţă şi Mihalea şi cei trei membri ai echipajului. La Televiziune au murit 10 paraşutişti de la Boteni într-o singură zi. Măceluri similare au avut loc şi în alte câteva oraşe, iar numărul victimelor a fost îngroşat, peste tot, de miile de răniţi.

Alte măceluri planificate de Militaru au fost evitate graţie unor întâmplări fericite, cum ar fi faptul că se cunoşteau comandanţii între ei: cel al „patrioţilor" şi cel al „teroriştilor". Elocvent este cazul Boteni, unde urma să fie distrusă o companie de la Câmpina, „sora" celei măcelărite la Otopeni. Tot inteligenţa unor comandanţi a făcut ca întreaga USLA să nu fie mitraliată în Ghencea.

De ce Ion Iliescu?

A fost liderul politic al perioadei post-Ceauşescu. În această calitate, a luat decizii care au umplut ţara de cadavre.

Cea mai gravă decizie a lui Ion Iliescu a fost numirea lui Nicolae Militaru în fruntea Armatei Române. Deşi susţine contrariul, Iliescu ştia că bătrânul general se afla în solda sovieticilor. Există mărturii în acest sens. Iar logica spune că tocmai de aceea l-a reactivat şi i-a dat pe mână toate structurile militare ale României: pentru că era omul Moscovei, faţă de care Iliescu şi-a reafirmat ataşamentul, constant, până la destrămarea Uniunii Sovietice.

Ion Iliescu i-a fost complice lui Militaru şi în cazul Trosca. Deşi se afla lângă generalul-spion în timpul măcelului de la MApN, Iliescu n-a mişcat un deget pentru a-l opri, iar ulterior nu i-a reproşat nimic. Ba mai mult, a acceptat profanarea sălbatică a celor opt „uslaşi", timp de trei zile, în faţa ministerului, iar pe Militaru l-a susţinut necondiţionat. Ulterior, s-a luat de

mână cu generalul-spion pentru a vărsa împreună lacrimi de crocodil, pentru eroii Revoluţiei, la comemorări televizate.

După decembrie 1989, Ion Iliescu a condus România timp de şapte ani neîntrerupt. Ca preşedinte nu a mişcat un deget pentru anchetarea crimelor de la Revoluţie. Ba dimpotrivă, a făcut tot posibilul să le bage sub preş. Dacă era atât de oripilat de „teroriştii lui Ceauşescu", de ce nu i-a pedepsit după ce a preluat puterea? De ce n-a făcut puşcărie niciunul dintre cei care au tras în oameni după fuga „tiranului"?

Răspunsul se află tot la Iliescu: în puţinele cazuri în care Justiţia s-a mişcat, pronunţând condamnări pentru crimele din decembrie, „emanatul Revoluţiei" i-a graţiat pe vinovaţi! Şi-a folosit această prerogativă prezidenţială pentru a-i salva pe călăi de puşcărie, invocând tot felul de motive: probleme medicale, nevoia de reintegrare socială etc. Printre graţiaţii lui Iliescu s-au numărat şi trei dintre autorii măcelului de la Otopeni.

Alţi oameni cu rol nefast la Revoluţie, precum contraamiralul Emil „Cico" Dumitrescu sau generalul Iosif Rus, au devenit ulterior consilieri la Preşedinţie sau au fost plasaţi în structurile statului şi pe la ambasadele din străinătate. Tot la Cotroceni şi-au găsit culcuş generali sovietofili de talia lui Vasile Ionel. Colaborarea cu sovieticii a fost un atu pentru cei aleşi.

De ce Silviu Brucan?

A fost ideologul grupului care a preluat puterea. Un personaj important din structurile militare de atunci susţine că „în primele zile ale Revoluţiei, Brucan dădea tonul; nimeni nu ieşea din cuvântul lui, pentru că toţi ştiau pe cine are în spate". Iar Silviu Brucan avea în spate măreaţa Uniune Sovietică, care – în bună înţelegere cu SUA şi cu Occidentul european – decisese schimbarea de regim în România. Hotărârea i-a fost comunicată lui Brucan, în detaliu, cu ocazia turneului făcut de acesta la Washington, Londra şi Moscova, via Viena, în octombrie–noiembrie 1988. Brucan spune şi care a fost condiţia

lui Gorbaciov: „PCR să rămână forța conducătoare". Asta însemna ca România să rămână pe orbita sovietică.

În virtutea acestei aure de guru acceptat și de Est, și de Vest, a fost suficient ca Brucan să clipească o dată pentru ca toți cei din jur să înțeleagă: Ion Iliescu este alesul. A mai clipit Brucan o dată, mângâindu-l cu privirea pe Petre Roman, și s-a rezolvat și problema prim-ministrului.

Dincolo de rolul său de garant politic, purtător al mesajului pornit din stratosfera sovieto-americană, Silviu Brucan a mai avut două misiuni cruciale la Revoluție: a impus soluția suprimării rapide a soților Ceaușescu și a coordonat marea operațiune de intoxicare prin mijloacele de comunicare în masă (Televiziune, Radio, ziare). Nici nu i-a fost greu, dat fiind că toată mass-media aparținea statului, iar ziariștii erau obișnuiți să primească ordine și indicații de sus. În fond, erau aceiași jurnaliști care cu câteva ore sau zile înainte făceau plecăciuni în fața lui Ceaușescu și a ciocoimii de partid.

Toate deciziile lui Brucan au fost luate cu sânge-rece, părând că respectă riguros scenariul scris la Moscova. Inclusiv în privința dezmățului mediatic și a lichidării Ceaușeștilor!

Fără transformarea Televiziunii, de către Silviu Brucan, în mașinărie de împroșcat minciuni, generalului Militaru i-ar fi fost greu să-și pună în aplicare planurile ucigașe. Bătrânul spion avea nevoie de crearea și întreținerea psihozei teroriste, iar de asta s-au ocupat Brucan și echipa sa de diversioniști din TVR.

*
* *

Silviu Brucan este un personaj aparte, care a contribuit la împușcarea a doi conducători ai României, la o distanță de 43 de ani: mareșalul Ion Antonescu (1946) și „comandantul suprem" Nicolae Ceaușescu (1989).

În ambele cazuri, Brucan s-a ocupat cu propaganda, asumându-și rolul de a convinge populația de necesitatea execuției. În '46 o făcea prin articolele sale violente din „Scînteia", ziarul Partidului. În '89 – din postura de ideolog politic și de staroste al Radioteleviziunii.

În 1946, soluția capitală pentru Antonescu era dictată de Stalin și pusă în practică de agenții sovietici de la București. În 1989, sfârșitul lui Ceaușescu a fost decis de Gorbaciov și înfăptuit de agenții sovietici din România.

În procesul mareșalului Ion Antonescu, un rol aparte l-a avut Alexandra Sidorovici, soția lui Silviu Brucan și fiică de general KGB; din postura de acuzator public al Tribunalului Poporului, ea a cerut pedeapsa capitală pentru mareșal. În procesul lui Ceaușescu, rolul de *Alexandra Sidorovici* i-a revenit procurorului Dan Voinea, care a cerut condamnarea la moarte a „acestui inculpat paranoic".

După 43 de ani, istoria se repeta aproape identic. Cu o diferență esențială, totuși: Antonescu era trimis la moarte pentru că luptase împotriva comunizării României, iar Ceaușescu - pentru că dusese comunismul „pe cele mai înalte culmi". Adică își distrusese propria țară.

Revoluționari fără Revoluție

Se punea întrebarea: de ce-ar fi avut nevoie grupul Iliescu–Militaru–Brucan de cadavre după fuga lui Ceaușescu? Trebuie să facem un mic istoric.

De-a lungul anilor, Ion Iliescu s-a prezentat drept „emanat al Revoluției". O minciună cât casa, dat fiind că Iliescu a intrat în scenă în după-amiaza de 22 decembrie 1989, când dictatorul Ceaușescu era amintire. Revoluție a fost ce s-a întâmplat pe timpul domniei lui Ceaușescu, adică până vineri, 22 decembrie, ora 12.09, când elicopterul dictatorului s-a ridicat de pe sediul CC al PCR. Eventual, până la ora 13.00, când TVR a început să emită în varianta „liberă" și toată lumea a aflat că s-a terminat cu Ceaușescu.

Din acel moment a mai fost Revoluție doar pentru naivi și entuziaști. Românii au devenit carne de tun. Ei chiar credeau

că se luptă cu teroriștii „odiosului" și ai „sinistrei". Ion Iliescu, Nicolae Militaru, Silviu Brucan, Gelu Voican Voiculescu și ceilalți știau însă foarte bine că nu au cu cine să se lupte. Decât, eventual, cu fantomele inventate de ei pentru a se cocoța la putere, regizându-și propria revoluție.

Dar orice revoluție, ca fie credibilă, are nevoie de victime. Cu cât mai multe, cu atât impactul va fi mai mare, transformându-i pe „salvatori" în eroii unei națiuni tranchilizate.

Era nevoie, așadar, de cruzimea generalului Militaru.

Zece explicații pentru contrarevoluție

În criminalistică funcționează un principiu imbatabil: dacă vrei să știi cine e ucigașul, află cui i-a folosit crima.

Revoluția română a fost o crimă în masă. Avem de-a face, așadar, cu ucigași în masă. Ca să aflăm cine sunt aceștia, trebuie să vedem cui i-a folosit toată mascarada.

Atunci, la cald, poate că răspunsul era mai greu de dat. Peste ani însă, el a devenit o formalitate: marii câștigători ai „tragerii speciale" din decembrie '89 au fost oamenii lui Ion Iliescu, grupați în FSN și – cei mai mulți – legați ombilical de Moscova.

Și acum, zece motive ale declanșării masacrului de după Revoluție, care are toate ingredientele unei contrarevoluții. O contrarevoluție de tip comunist, plănuită și executată de piloni ai regimului comunist, cu colaborarea și sub stricta supraveghere a „farului comunismului mondial": URSS.

1. ***Pentru ca grupul Iliescu să nu piardă puterea.*** Abia ajunși „la butoane", Ion Iliescu, Silviu Brucan, Nicolae Militaru și ceilalți „emanați" se aflau în pericol să-și încheie subit cariera politică. Și asta chiar de pe 22 decembrie, la câteva ore după fuga lui Ceaușescu. Eliberată de frică, mulțimea se radicalizase și scanda tot mai ferm „Fără comuniști!". În Piața Palatului, Constantin Dăscălescu fusese trimis la plimbare, Ilie Verdeț la fel. Apariția lui Ion Iliescu la balconul fostului CC, cu celebrul său „dragi tovarăși", a fost însoțită de huiduieli violente. Ion Iliescu a fost salvat pe moment de intervenția diversionistă a lui Sergiu Nicolaescu, dar a înțeles că nu va trece mult până când valul revoluționar anticomunist îl va mătura de la conducere. Iliescu știa că la fel se întâmplase în aproape toate țările din lagărul sovietic: bătrânii conducători staliniști au fost schimbați cu comuniști reformatori – perestroikiști, gorbacioviști –, dar aceștia n-au rezistat, fiind înlocuiți, sub presiunea maselor, cu personalități democrate, anticomuniste.

2. ***Pentru a oferi noii puteri o acreditare revoluționară.*** Ieșiți pe scena publică după ce Revoluția, practic, se încheiase, Iliescu, Brucan și Militaru aveau nevoie de o continuare a evenimentelor, în focul cărora să apară ei, salvatorii curajoși. O astfel de acreditare revoluționară le-ar fi fost scut în fața pretențiilor justificate, și tot mai insistente, ale revoluționarilor autentici, mai ales ale celor de la Timișoara și București. Și cum se putea crea un apendice al Revoluției? Evident, prin inventarea unui inamic. „Teroriștii lui Ceaușescu" – nu putea fi găsit ceva mai bun!
3. ***Pentru a stopa elanul revoluționar al străzii.*** Punând mitraliera pe mulțime și întreținând psihoza teroriștilor care omoară tot ce prind pe străzi, noii conducători au scăpat de pericolul unor mari manifestații care să le ceară să plece. Prin teroare au băgat lumea în casă. Asta se numește, clar, contrarevoluție!
4. ***Pentru a distruge documente compromițătoare.*** Mulți dintre liderii noii puteri aveau dosare nu tocmai onorante, la Partid, la Securitate sau la Armată. Cei mai expuși erau cei documentați ca agenți ai unor puteri străine, majoritatea ai URSS. O gherilă urbană, întreținută timp de câteva zile, era absolut necesară pentru a face ca respectivele dosare să dispară. Unele s-au „evaporat" pur și simplu. Altele au fost distruse – incendiate sau inundate – odată cu întreaga arhivă a instituției de care aparțineau. Mari

pagube au fost înregistrate la Contrainformații militare, la USLA, la Direcția a 5-a și la UM 0110 („unitatea anti-KGB") din cadrul Securității. Dosarul de spionaj al lui Nicolae Militaru, întocmit de Contrainformațiile militare n-a mai putut fi găsit. Parcă l-a înghițit pământul!

5. ***Pentru a grăbi suprimarea soților Ceaușescu.*** Înscenarea unei bătălii pe viață și pe moarte cu „fanaticii apărători ai dictatorului", asezonată cu propagarea unor minciuni precum „cei peste 60.000 de morți", a creat o stare de spirit favorabilă lichidării foștilor conducători. Țara era încercată de revoltă, emoție și mânie. După trei zile de bombardament mediatic, majoritatea românilor au sărit în sus de bucurie când, în seara de Crăciun, Televiziunea a anunțat execuția Ceaușeștilor.
6. ***Pentru a evita dezvăluiri stânjenitoare.*** Fără presiunea „războiului cu teroriștii", noua putere ar fi fost obligată să le organizeze soților Ceaușescu un proces după toate normele legale. Era un risc prea mare: fostul dictator, cunoscut ca fiind slobod la gură, ar fi avut multe de spus despre trecutul unora dintre „revoluționari" (Ion Iliescu, Nicolae Militaru, Silviu Brucan, Alexandru Bîrlădeanu, Petre Roman, Cico Dumitrescu etc.) sau despre rolul sovieticilor în schimbările din România.
7. ***Din răzbunare.*** La acest capitol, campion este Nicolae Militaru. Generalul-spion a trimis la moarte 13 oameni (8 în fața MApN și 5 într-un elicopter), într-o singură seară (23 decembrie), doar din ambiția de a-i lichida pe doi dintre ofițerii care-i descoperiseră legăturile cu sovieticii: colonelul Gheorghe Trosca și generalul Constantin Nuță.
8. ***Pentru diabolizarea Securității.*** Iritată de-a lungul vremii de atitudinea „nefrățească" a contraspionajului lui Ceaușescu, URSS era direct interesată să anihileze această structură. Agenții sovietici cu cetățenie română au executat cu mult zel directiva Moscovei. Nici nu le-a fost greu după ce au ajuns la putere. Constatare: din cadrul Securității, nu au avut de suferit direcțiile care se ocupaseră cu oprimarea

populației, ci doar cele care aduceau atingere intereselor spionajului sovietic.

9. ***Pentru privilegii.*** Declanșarea „revoluției de după Revoluție" le-a dat șansa multor șarlatani sau aventurieri să dobândească un certificat de revoluționar. Era cel mai scurt drum spre privilegiile noii ere: bani, terenuri, spații comerciale, rente, scutire de impozite, contracte cu statul etc.
10. ***Din calcule electorale.*** Declanșarea propriei revoluții îi conferea lui Ion Iliescu șansa de a apărea ca salvator al națiunii într-o confruntare sângeroasă cu „bestiile lui Ceaușescu". Era mană cerească pentru un personaj cu mari ambiții politice. O campanie electorală mai eficientă – cheltuieli zero și impact colosal – nici că putea exista!

Istoricul Florin Constantiniu a mai identificat o posibilă cauză a declanșării Operațiunii „Teroriștii": „Acțiunile diversioniștilor nu pot fi explicate – evident, ipotetic, în absența probelor decisive – decât ca având funcția să împiedice crearea altor centre de putere, în afara nucleului instalat la conducerea Frontului Salvării Naționale. Revoltei populare împotriva regimului Ceaușescu i-a urmat o lovitură de stat, în pregătirea căreia URSS a avut un rol de seamă – aceasta este opinia noastră în stadiul actual al cercetării"[1]. Iar de atunci au fost produse nenumărate dovezi care susțin această teză.

Trăgători români și străini

Și totuși, cine a tras în români în decembrie 1989? Altfel spus, cine au fost „teroriștii"? Că doar n-au apăsat pe trăgaci Iliescu, Brucan sau Militaru!

Din investigațiile care stau la baza acestei cărți rezultă că au existat două tipuri de trăgători: străini și români.

[1] Florin Constantiniu – *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, 1999

Agenții străini erau, în marea lor majoritate, sovietici, dar deosebit de activi s-au dovedit a fi și iugoslavii, și maghiarii. Străinii au produs victime „strategice" și au avut o contribuție majoră la declanșarea unor diversiuni sângeroase.

Conform analizelor realizate de Contrainformațiile românești, în decembrie 1989 sovieticii au avut două tipuri de roluri: informative și executive.

1. ***Roluri informative:*** *diversiune, incitare a populației, mobilizare, crearea panicii, activarea rețelelor autohtone.*
URSS deținea în România o rețea de spionaj formidabilă, sedimentată pe două „straturi geologice": unul vechi și altul nou. Toate rețelele informative ale țărilor socialiste „vărsau" informații la sovietici. În general, agenții Estului aveau acoperire diplomatică. Ei colaborau deseori cu americanii, francezii, israelienii, olandezii, nemții sau englezii. În decembrie 1989, comanda operațiunilor au luat-o ferm sovieticii.
2. ***Roluri executive:*** *producere de victime prin folosirea armelor de foc, precum și o gamă largă de simulări.*
Victimele erau, de regulă, militari sau oameni din mulțime, doborâți pentru a provoca furie ori spaimă. Trăgătorii acționau fie de la înălțime (din podurile caselor, de pe acoperișuri, de la ferestre), fie de la nivelul solului (gloanțe trase de la mică distanță, cu pistolul ascuns sub haină). Misiunea lor era să revolte populația (pe vremea lui Ceaușescu) sau să încaiere Armata cu Securitatea (pe vremea lui Iliescu). La capitolul simulatoare, sovieticii erau maeștri. Au introdus în România simulatoare terestre (care imită „lătratul" mitralierei) și aeriene (elicoptere-hologramă). Intens folosite au fost simulatoarele de atacare a cazărmilor. Acestea au provocat riposte violente ale unor unități militare (Sibiu, Brașov), soldate cu sute de victime – morți și răniți.

Participarea românească la diversiuni a fost asigurată, conform mai multor surse, de Direcția de Informații a Armatei (DIA), prin batalioanele sale de cercetare-diversiune. Direcția era condusă de viceamiralul Ștefan Dinu, asupra căruia planau mari suspiciuni de colaborare cu sovieticii.

Teoria primului mort

În volumul *Masele și puterea,* Elias Canetti vorbește despre importanța *primului mort* în ridicarea mulțimii. „Primul mort este acela care îi contaminează pe toți cu sentimentul amenințării. Deținătorii puterii, cei care vor să dezlănțuie un război, știu foarte bine că trebuie să facă rost de un mort sau să-l inventeze. Rolul acestuia în cadrul grupului nu are importanță. Poate fi vorba de cineva care nu este foarte influent, uneori poate fi chiar un necunoscut. Moartea lui contează și nu altceva, și trebuie întreținută părerea că vinovat de această moarte este dușmanul. Toate motivele care ar fi putut duce la uciderea lui sunt înlăturate, afară de unul singur: faptul că a pierit un membru al grupului. Haita de jeluire constituită acționează în sensul unei mase de cristalizare; s-ar spune că ea se *deschide* spre ceilalți, căci toți cei care se simt amenințați din același motiv se atașează de grup. Starea lor de spirit se transformă în mentalitate a haitei războinice."[1] În concluzie, „dintr-o haită de jeluire care înconjoară un mort se formează o haită de război care trebuie să-l răzbune."[2]

Teoria *primului mort* s-a verificat de nenumărate ori în istorie, chiar și atunci când acel *prim mort*, în realitate, nu exista. Un caz celebru fusese consemnat chiar în preajma Revoluției române. Povestea a fost relatată în cartea *Spionii ruși de la Stalin la Putin.*

Pe 17 noiembrie 1989, la Praga, Revoluția de catifea este în toi. „Intervenția Poliției, declanșată în jurul orei 20.30, lasă în urmă mai mult de cinci sute de răniți, printre care și copii. La un moment dat, se aude că un tânăr a fost ucis. Zvonul inflamează spiritele. Există un mort, un anume Martin Smid! Prietena acestuia confirmă: l-a văzut pe Martin sub o ploaie de

[1,2] Elias Canetti – *Masele și puterea,* Editura Nemira, 2009

lovituri, cu fața plină de sânge. Prietenul ei nu s-a mai ridicat de la pământ, probabil a fost omorât în bătaie. (...) O mică observație se impune: Martin Smid este un nume extrem de răspândit în Cehoslovacia, oarecum echivalentul lui Ion Popescu. Un alt semn de întrebare este legat de prietena acestuia, o anume Drahumil Drazka. Imediat după manifestație, tânăra se întâlnește cu câțiva apropiați ai lui Václav Havel, printre care un jurnalist care înființase o agenție de presă independentă. În mod inexplicabil, aceasta refuză cu încăpățânare să dea adresa părinților celui ucis și susține că-i apără intimitatea și nimic mai mult! Într-o țară care nu cunoaște violența, sfârșitul tragic al lui Martin Smid trezește reacții devastatoare. Pe 19 noiembrie, la două zile după manifestația de la Praga, este înființat Forumul Civic, condus de Václav Havel. În acea zi, zeci de mii de oameni ies spontan în stradă, aprind lumânări în memoria celui ucis. Forțele de ordine par incapabile să mențină situația sub control, având în vedere că polițiștii sunt considerați niște asasini. Confruntate cu această stare de fapt, autoritățile dezmint categoric informațiile referitoare la existența vreunui mort. Textul comunicatului este difuzat la megafoanele care împânzesc orașul. Desigur, nimeni nu pare să creadă în adevărul informației. Toți sunt sătui de minciunile comuniste! Și totuși, de această dată, puterea a avut dreptate: nu exista niciun mort! Martin Smid nu a existat niciodată, este vorba despre un locotenent din StB (poliția secretă), care a jucat doar rolul mortului pe targă. Drahumil, așa-zisa prietenă, este doar o informatoare a poliției secrete, care o manipulează din cauza toxicomaniei acesteia. Manipularea fusese orchestrată până în cele mai mici detalii de StB!"[1]

Pe 24 noiembrie 1989, la șapte zile după „moartea" lui Martin Smid, Biroul Politic și Secretariatul Comitetului Central își dau demisia în bloc. Regimul comunist se prăbușește

[1] Patrick Pesnot, Domnul X – *Spionii ruși de la Stalin la Putin*, Editura Litera, 2010

spectaculos, chiar dacă bătrânul stalinist Gustav Husak se mai agață de putere până la începutul lui decembrie.

Volumul *Spionii ruși de la Stalin la Putin* explică și cine a fost marele regizor al „morții" lui Martin Smid. „Revoluția de catifea nu a fost atât de spontană pe cât s-a crezut. Încă o dată, inițiativa aparținuse Moscovei. În timp ce *perestroika* și *glasnostul* devin principalele obiective politice în alte democrații populare, Cehoslovacia bate pasul pe loc. Mai mult chiar, conducătorii comuniști se sprijineau reciproc pentru a rămâne la putere și refuzau democratizarea țării. Pentru Gorbaciov era inacceptabil. În lipsa unor transformări structurale, țara ar fi fost condamnată la o revoluție brutală care ar fi aruncat-o în tabăra occidentală. Kremlinul a hotărât să încurajeze disidența, pentru ca el să tragă în continuare sforile. (...) Pentru a declanșa explozia generală, era nevoie de indignarea opiniei publice: iată obiectivul represiunii violente și al înscenării morții lui Martin Smid pe 17 noiembrie! În seara aceea, generalul Lorenc, șeful Securității cehoslovace, se întâlnise la un dineu cu Gruşko, numărul 2 în KGB. Dar, înainte să se așeze la masă, cei doi pun la punct planul «uciderii» studentului Martin Smid."[1]

Asemănările cu România sunt izbitoare. Aceleași obiective, aceleași metode, aceeași omniprezentă URSS, care în 1989 nu mai acționează cu tancurile, ca în 1968, ci cu armata de spioni.

La Praga, nevoia de un *prim mort* este rezolvată prin inventarea unui cadavru. În România, care se află într-o dictatură cumplită, *primul mort* nu este suficient. Pentru a stârni ură și a declanșa revolta populației este nevoie de mult mai mult. Paralizați de frică, românii pot fi scoși din amorțeală doar prin aplicarea unor doze mai mari. *Primul mort* se transformă, astfel, în *prima sută de morți*.

Sunt de înțeles, atunci, ofițerii – de la Armată, Securitate sau Miliție – care susțin că nu toți morții de la Timișoara, Sibiu, Cluj-Napoca și București, dinainte de 22 decembrie, trebuie puși în cârca forțelor de represiune ceaușiste. Mulți dintre ei

[1] Patrick Pesnot, Domnul X – *Spionii ruși de la Stalin la Putin*, Editura Litera, 2010

sunt „opera" diversioniștilor străini. Chiar și un revoluționar, Mihail Montanu, spune că a văzut cetățeni sovietici trăgând de sub haină și omorând manifestanți, în seara de 21 decembrie, în Piața Universității din București.

Prima sută de morți a fost impulsul care „a contaminat poporul român cu sentimentul amenințării", cum ar spune Elias Canetti. Dar încă nu era suficient. Pentru a transforma acest sentiment în furie activă, războinică, îndreptată împotriva dictatorului, trebuia creat un cadru dement, hiperbolic. *Martin Smid* al cehilor trebuia multiplicat de mii, de zeci de mii de ori. Și atunci s-a recurs la arma dezinformării: mai întâi, „4.500 de morți" doar la Timișoara; apoi, „peste 60.000 de morți" în toată țara. Genocid!

Conform teoriei lui Elias Canetti, „dintr-o haită de jeluire care înconjoară morții, se formează o haită de război care trebuie să-i răzbune". Dar frica este încă paralizantă. „Haita" nu poate înfrunta decisiv gloanțele Armatei. Ar fi nevoie ca și Armata să treacă de partea „haitei". Iar asta se poate întâmpla tot printr-o emoție morbidă. Trebuie produs *primul mort* și în cadrul Armatei. Iar dacă acesta este chiar comandantul ei, cu atât mai bine! Emoția va fi și mai mare, activând dorința de răzbunare. În această cheie poate fi evaluată, acum, „sinuciderea" generalului Vasile Milea. Cei care aveau nevoie de moartea sa erau regizorii răsturnării lui Ceaușescu. Complotiștii!

Este și ceea ce susținea Nicu Ceaușescu, fiul cel mic al dictatorului, pe 22 martie 1994, când a fost audiat de Comisia Senatorială pentru Cercetarea Evenimentelor din Decembrie 1989. O audiere de la care Sergiu Nicolaescu, vicepreședintele Comisiei și om-cheie al grupului Iliescu, a lipsit strategic. Afirmațiile lui Nicu Ceaușescu dinamitau teoria „revoluției spontane", atât de dragă regizorului, și plasau lovitura de stat în tabăra puciștilor.

Reproducem un fragment relevant din dialogul „Prinț-șorului" cu președintele Comisiei, Valentin Gabrielescu.

Nicu Ceaușescu: Vedeți... eu am o teorie puțin aparte față de dumneavoastră.

Valentin Gabrielescu: Vă rog să mi-o spuneți.

Nicu Ceaușescu: Eu am spus așa: pe fondul unei revolte populare a avut loc o lovitură de stat!

Gabrielescu: Asta este părerea dv...

Nicu Ceaușescu: Asta este teza mea.

Gabrielescu: Lovitura de stat a fost pregătită?

Nicu Ceaușescu: Lovitura de stat – cu sprijinul celor de la Interne și de la Armată, fiindcă altfel nu reușea!

Gabrielescu: Lovitura de stat a fost... stați puțin... dacă am înțeles bine...

Nicu Ceaușescu: Cu sprijinul celor de la Interne și de la Armată, că altfel nu reușea. Și, părerea mea este că, pentru a reuși, s-a făcut înlăturarea lui Milea!

Gabrielescu: Ce s-a făcut?

Nicu Ceaușescu: Înlăturarea lui Milea. Milea era un pion – că nu ceda. Știți bine ce ordine a dat el în noaptea de 21...

Gabrielescu: Deci, înțeleg că dv. considerați că Milea ar fi apărat regimul în continuare?

Nicu Ceaușescu: Milea era un exponent al regimului. El nu apăra numai regimul. Se apăra pe el!

Gabrielescu: Da...

Nicu Ceaușescu: Vedeți... pentru că, până la urmă, apare instinctul de conservare.

Gabrielescu: Da, așa e.

Nicu Ceaușescu: El nu mai avea o altă cale de întoarcere.

Gabrielescu: Nu mai avea o altă cale și... și-a găsit asta, cu împușcatul!

Nicu Ceaușescu: Nu se știe dacă și-a găsit-o sau i-au găsit-o alții!

Gabrielescu: Mă rog...

Nicu Ceaușescu: Așa. Și aici e o problemă!

Gabrielescu: Și aici e o problemă, da... Dar, domnule Ceaușescu, ați folosit expresia „lovitură de stat". Hai să ne întoarcem la asta... A cui lovitură?

Nicu Ceaușescu: Lovitură de stat – am spus. Nu știu a cui lovitură... Și dv. ați spus că a fost o revoluție – care nu a fost condusă de nimeni?!

Gabrielescu: Ia să vedem... Așa să fie?

Nicu Ceaușescu: Păi, nu a fost un nucleu de coordonare.

Gabrielescu: Păi, a fost? Sau nu a fost?

Nicu Ceaușescu: Nu știu! Deci, am spus așa: a fost o revoltă populară și, pe baza revoltei populare, atât din cadrul partidului – doar nu erau veniți de pe lună! – au dat o lovitură de stat. Cu sprijinul Internelor și al Armatei! Pentru acest lucru, l-au înlăturat frumos pe ministrul Apărării... Că s-a înlăturat singur, că l-au înlăturat alții... Rămâne să se decidă. Asta este ipoteza mea. (...) Știți foarte bine că la ora 8 dimineața – din informațiile mele ulterioare – au trecut 80 de tancuri din Olteniței spre centrul orașului. Și nu au trecut cu flori!... După ce s-a anunțat moartea lui Milea – cu flori cu tot, au plecat înapoi. Atunci a fost... Acolo s-a stabilit raportul de forțe! Că Armata stabilea raportul de forțe, nu eu![1]

*
* *

Concluzia autorilor cărții *Spionii ruși de la Stalin la Putin*: „În România, informațiile false despre numărul morților de la Timișoara le-a permis comuniștilor de la București să rămână la putere, în timp ce în Cehoslovacia scenariul gorbaciovist eșuează, iar Partidul Comunist este scos din joc. Fără îndoială, Kremlinul nu cunoștea lunga tradiție democratică a Cehoslovaciei!"[2].

Dar cunoștea, cu siguranță, anemica tradiție democratică a României!

[1] Nicu Ceaușescu – stenograma audierii la Comisia Senatorială „Decembrie 1989", 22 martie 1994

[2] Patrick Pesnot, Domnul X – *Spionii ruși de la Stalin la Putin*, Editura Litera, 2010

MOȘTENIREA LUI CEAUȘESCU

România anului 1989 arăta ca o țară devastată. Oamenii nu mai aveau speranță. Păreau condamnați să sufere sub tirania unui conducător megaloman. Românii erau prizonieri în propria țară: trăiau prost, nu aveau niciun fel de libertăți și nici dreptul de a emigra. Nu întâmplător, căderea lui Ceaușescu a declanșat un imens strigăt de bucurie. Acesta avea să fie urmat însă de crunte dezamăgiri.

În decembrie 1989, situația era „coaptă": Ceaușescu săpase o prăpastie uriașă între el și popor. Românii îl urau visceral, dar pierduseră orice speranță că vor scăpa de el. Tocmai fusese reales la Congresul Partidului pentru încă cinci ani, iar asta părea o eternitate, mai ales că se tot repeta de un sfert de veac. Nici măcar moartea lui naturală nu mai era o speranță. Ceaușescu avea 71 de ani, iar în tablouri și la televizor apărea fardat, încercând să pară mai tânăr. În plus, se zvonea că i se aduce apă vie din China, cu avionul, în fiecare zi, de aceea ar putea trăi 100 de ani. „Ăsta ne îngroapă pe toți!", se șușotea pe la colțuri.

Tot ce mai trebuia era să aprindă cineva fitilul. Dar era un fitil al naibii de periculos! Nu și pentru Mihail Gorbaciov, care dispunea de suficiente resurse pentru a schimba tot Estul Europei, de la Berlin la Moscova. Când Occidentul și-a dat acordul, Gorbaciov s-a apucat de treabă.

În România i-a fost mai greu, pentru că Nicolae Ceaușescu se baricadase ca într-o cazemată. Bătrânul dictator de la București își luase toate măsurile pentru a nu pierde puterea pe cale politică sau civică. Doar o intervenție armată l-ar fi putut scoate din bârlog.

Situația românilor, spre sfârșitul anilor '80, era catastrofală. O descriere reușită le aparține autorilor cărții *Spionii ruși de la Stalin la Putin*.

„Vechiul București cade pradă demolărilor și nenumărate sate vor fi distruse. «Omul nou» devine o obsesie a regimului Ceaușescu. Nici țăran adevărat, dar nici orășean, acesta își duce traiul în blocuri sumbre, aflat trup și suflet în slujba statului. Ne aflăm în plin univers orwellian!

În paralel, Ceaușescu pune la punct un formidabil sistem de supraveghere a populației. Securitatea, adevărată poliție politică ceaușistă, foarte bine echipată din punct de vedere militar, este omniprezentă și omnipotentă. Nimic nu-i scapă. Agenții Securității sunt infiltrați la toate nivelurile societății. Un român din 15 lucrează pentru Securitate, ceea ce este enorm!

Ceaușescu conduce România cu mână de fier, presa este cenzurată, iar potențialii dușmani din interiorul partidului sunt îndepărtați.

Ceaușescu monopolizează întreaga putere în stat și devine obiectul unui incredibil cult al personalității. Presa și publicațiile de partid îl numesc «Geniul din Carpați», «Conducătorul iubit» sau «Marele Cârmaci».

Regimul dictatorial ceaușist promovează un nepotism fără precedent. Elena, soția marelui conducător, este numită prim-viceprim-ministru, iar mulți alți membri ai familiei sunt numiți în posturi de conducere. Ambițioasă și autoritară, Elena se autoproclamă academician, își decernează titlul de doctor în chimie și semnează cărți scrise de alții.

Agricultura este distrusă. Calvarul țăranului român începe odată cu colectivizarea forțată. Tot din dorința de independență, Ceaușescu decide achitarea rapidă a datoriei externe

în acest context, țara este tot mai săracă, iar populația se vede nevoită să accepte restricții și privațiuni de tot felul.

În timp ce produsele agricole sunt exportate în URSS, populația se confruntă cu o adevărată penurie de alimente. Puterea decide în același timp, într-un mod abuziv, că temperatura din apartamente nu trebuie să depășească 14 grade Celsius!"[1]

Frigul din case nu era întâmplător: în tentativa de a-l separa pe Ceaușescu de popor, pentru a-l putea disloca mai ușor de la putere, Gorbaciov redusese la cote dramatice cota de gaze alocată României. Măsura nu era singulară, ci făcea parte dintr-o adevărată blocadă economică impusă de URSS regimului Ceaușescu în ultimul an de existență al acestuia.

*

* *

Răsturnarea dictatorului de la București se produce în urma unei operațiuni de mare amploare, care-i paralizează capacitatea de reacție. Urât din interior și vânat din exterior, Ceaușescu se trezește cu inamicul bătându-i la ușă și făcându-i *bau!* Dar e suficient de paranoic încât să lupte „până la capăt".

Chiar și la mai bine de două decenii de la acele evenimente, câțiva dintre marii lor beneficiari, în frunte cu Ion Iliescu, continuă să susțină teoria „revoluției spontane" și a „neamestecului străin în treburile interne ale României". Dovezile curg însă în sens contrar. După cele menționate în volumul *Sfârșitul Ceaușeștilor*, merită să mai punctăm un set – ca o dedicație specială pentru acești „manciurieni ai puterii".

Câteva abordări interesante sunt oferite de Patrick Pesnot și Domnul X în volumul *Spionii ruși de la Stalin la Putin*.

„Sfârșit de decembrie 1989. Revoluția română se desfășoară în direct la televizor, sub ochii întregii lumi. România devine ținta unor formidabile operațiuni de dezinformare. Iată de ce astăzi ar trebui să ne întrebăm în chip legitim dacă

[1] Patrick Pesnot, Domnul X – *Spionii ruși de la Stalin la Putin*, Editura Litera, 2010

Revoluția română a fost într-adevăr revoluție sau, dimpo
trivă, un imens trucaj. Unul care nu a avut alt scop decâ
să lichideze dictatura apăsătoare a lui Ceaușescu, fără s
aducă totuși atingere fundamentelor regimului comunist."

„Încă de la începutul anului 1989, serviciile secrete occ
dentale știau că sfârșitul lui Ceaușescu este aproape."[2]

„Revoluția română nu este o mișcare spontană, așa cum
pretins noua echipă ajunsă la putere."[3]

„Odată cu Zidul Berlinului, se prăbușiseră și regimurile
comuniste cam peste tot în Europa de Est. În majoritatea cazu
rilor, Gorbaciov este cel care accelerează acțiunile menite s
ducă la dezmembrarea regimurilor comuniste, încercând s
aducă la putere reformatori din cercul lui."[4]

„După ce Silviu Brucan a trimis unei agenții americane
de presă, în 1987, o declarație critică la adresa regimului
Ceaușescu, liderul de la București a reacționat moderat
Oricare alt opozant ar fi fost imediat arestat, însă Brucan este
pus sub urmărire și trimis în domiciliu forțat. Diplomatul
român își asumase riscuri calculate... În plus, dispune de o
baghetă magică: în fiecare săptămână primește vizita coresp
pondentului permanent al agenției TASS la București!

Ziariștii agenției sovietice nu sunt chiar ziariști obișnuiți
Ei sunt «vocea Moscovei» și, cel mai adesea, agenți secreți.

Nu este greu să descifrăm tainele acestui demers. Mesajul
Moscovei este clar. Vizita săptămânală a corespondentului
TASS poate fi tradusă astfel: «Nu vă atingeți de acest om!»
Gorbaciov protejează deci cvasioficial un opozant declarat
al dictaturii.

Anul următor, deși consemnat la domiciliu, Brucan pri
mește autorizația de a călători în străinătate. Poartă discuții
la Washington, Londra și Moscova. (...) La Moscova lasă de
înțeles că ar fi indicat să se exercite anume presiuni asupra lui
Ceaușescu. La scurt timp după aceea, Ceaușescu este pus sub
acuzare la Comisia ONU pentru Drepturile Omului. Vocea lui
Brucan se făcuse auzită! În mod cu totul excepțional, URSS

[1-4] Patrick Pesnot, Domnul X – *Spionii ruși de la Stalin la Putin*, Editura Litera,
2010

nu se opune acestei puneri sub acuzare, iar reprezentantul sovietic lipsește de la lucrările comisiei. Mesajul este clar. Gorbaciov susține campania lansată împotriva dictatorului român. Ceaușescu trebuie să cadă!

Informația ajunge rapid în cancelariile lumii și la serviciile secrete. Ce va întreprinde Moscova pentru eliminarea dictatorului?

(...) Apoi, semnând «*Scrisoarea celor șase*», Brucan își asumă noi riscuri, dar se știe protejat de Gorbaciov, iar turneul său occidental l-a liniștit. Brucan crede, așadar, că de acum este practic invulnerabil."[1]

„După începerea revoltei de la Timișoara, Armata intervine. Ceaușescu ordonă deschiderea focului asupra manifestanților. Ordinul este dus la îndeplinire și cad primele victime. De ambele părți! Ceea ce contează însă este răsunetul evenimentelor. Mass-media occidentală trebuie să relateze starea de fapt din țară. Dar granițele României sunt închise. Pentru jurnaliștii străini, singurele surse de informare rămân televiziunile și agențiile de presă din țările vecine, Ungaria și Iugoslavia. Informațiile sunt retransmise de Vocea Americii și de Radio Europa Liberă, posturi controlate de SUA. Se ajunge la cifre incredibile, care vorbesc despre zeci de mii de victime ale unităților de Securitate și ale Armatei. Apar zvonuri despre represiunea sângeroasă declanșată în toată țara. Televiziunile și ziarele occidentale preiau toate aceste informații fără a le verifica autenticitatea. Manipularea mediatică este inimaginabilă. Imagini șocante cu victimele măcelului de la Timișoara fac înconjurul lumii. Cadavre din morga spitalului sunt prezentate ca fiind victime ale represiunii ceaușiste. Pentru a justifica eliminarea dictatorului, este nevoie de o baie de sânge, de un adevărat măcel!"[2]

(Întrebare logică: dar după eliminarea lui Ceaușescu, cine și de ce a avut nevoie de un măcel – de data asta real – de șase ori mai mare? Și o observație: închiderea granițelor, începând din 17 decembrie, s-a întors ca un bumerang împotriva lui

[1,2] Patrick Pesnot, Domnul X – *Spionii ruși de la Stalin la Putin*, Editura Litera, 2010

Ceaușescu; dacă granițele ar fi fost deschise, ziariștii occidentali ar fi putut relata evenimentele așa cum erau în realitate, nu în varianta măsluită de posturile de propagandă.)

„Noua putere instalată la București pretinde că, după fuga lui Ceaușescu, partizanii acestuia nu renunță. S-a vorbit chiar de mercenari arabi. Într-adevăr, pe străzile Bucureștiului răsună împușcături în noapte: «teroriștii» sunt la datorie!

În majoritatea cazurilor nu este vorba decât despre simulatoare de tragere cu gloanțe oarbe din dotarea Armatei române. Populația trebuie convinsă că pericolul nu a trecut încă și că Revoluția trebuie apărată!

Atunci, cine a organizat complotul? Cine sunt complotiștii? Cei care cuceresc puterea sunt, sub o formă sau alta, reprezentanți ai sistemului. Comuniști, dar comuniști gorbacioviști! Creierul complotului este însă la Kremlin. Gorbaciov dorește eliminarea lui Ceaușescu, dar rămânerea la putere a Partidului Comunist. Nu întâmplător, zvonurile referitoare la înfiorătorul măcel din România sunt transmise de posturi de radio influențate de comuniști și preluate apoi de posturi de radio controlate de CIA."[1]

[1] Patrick Pesnot, Domnul X – *Spionii ruși de la Stalin la Putin*, Editura Litera 2010

„FRAȚILOR, AM ÎNVINS! TELEVIZIUNEA E CU NOI!"

Pentru Televiziunea Română, ziua de 22 decembrie 1989 a început ca de obicei: slugărnicie și propagandă în favoarea lui Ceaușescu. De la ora 13.00 s-a schimbat programul. Definitiv. Pe când dictatorul fugea cu elicopterul către nicăieri, TVR întorcea armele, trecând în mâinile noii puteri. Propagandiștii erau la fel de activi, doar că și-au schimbat stăpânul.

Înainte de plecarea lui Nicolae Ceaușescu din sediul CC al PCR, Televiziunea avea un statut special. Era legătura conducătorilor cu țara. Audiența era uriașă, întrucât nu existau canale alternative. După moartea generalului Vasile Milea, Ceaușescu personal ceruse deschiderea Televiziunii, dar – cum le spunea Tovarășu' consilierilor săi de presă – „nu mai mult de o oră, ca să facem economie".

Vineri, 22 decembrie 1989, programul Televiziunii trebuia să înceapă la ora 19.00. Așa era trecut și în *Programul radio-TV*. Dar, surpriză: la 10.50, pe post apare mira. Apoi, Imnul de Stat și o pauză de șase minute.

Din caietul de bord al secretariatului de emisie al TVR reiese că, la ora 11.02, au fost făcute două comunicări istorice: Decretul privind instituirea stării de necesitate pe întreg cuprinsul țării și anunțul despre moartea „trădătorului" Milea. Apoi, la 11.29, între două reprize de cântece patriotice,

a mai fost citit o dată Decretul cu starea de necesitate. În caietul de bord nu este nominalizat şi cel care a făcut aceste anunțuri cu voce de înmormântare: George Marinescu, unul dintre crainicii oficiali ai lui Ceauşescu.

La Televiziune, ordinele lui Ceauşescu încă erau ascultate, dovadă că n-a fost depăşită ora indicată de acesta. La ora 11.46, după exact 44 de minute, emisia s-a închis cu „Hora Unirii".

Teodor Brateş, redactor-şef adjunct la Departamentul Actualități, a depus mărturie, în 1994, la Comisia Senatorială „Decembrie 1989". „În jurul orei 11.00, m-am uitat pe fereastră şi am constatat că pe holul central al studiourilor, din metru în metru, se aflau, întinşi pe copertină, militari cu mitraliere. La vreo cinci minute, când m-am uitat din nou, dispăruseră. Acolo era un fel de cazarmă. Aveau dormitoare şi masă cu din trupele de Securitate care păzeau Televiziunea. După un timp, în jurul orei 12.00, au apărut primii manifestanți. Nu ştiu ce s-a întâmplat la intrare, pentru că eu am plecat în biroul meu de la etajul 2. M-am dus la pasarela care leagă blocul-turn de corpul studiourilor. Acolo i-am întâmpinat pe manifestanți. Am condus în Studioul 4 primul grup care a intrat în Televiziune. Dintre toți cei care pătrunseseră acolo, singura figură cunoscută pentru mine a fost actorul Ion Caramitru. Alții îşi concentraseră privirea asupra altui personaj: Mircea Dinescu. Atunci îl văzusem prima dată. În regia de emisie era regizorul Ştefan Rizea. M-a întrebat ce facem. I-am spus că intrăm în emisie. A vorbit cu inginerul Dănilă, care a spus că putem intra".[1]

Tehnic, aşa s-a întâmplat. În realitate, lucrurile nu puteau fi atât de simple. Decizia de a relua emisia trebuia să vină de undeva mult mai de sus. Mai ales că nu urma să fie dată muzică populară sau să ruleze un film artistic, ci era pregătită o piesă nemaivăzută, la care va căsca gura toată planeta.

De reținut şi interesul lui Brateş pentru starea securiştilor care păzeau Televiziunea: s-a uitat după ei de două ori

[1] Teodor Brateş – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 22 februarie 1994

în cinci minute. Aştepta ceva? Trebuia să se întâmple ceva? Ştia că aceştia trebuie să dispară? Atenție, asta se întâmpla la 11.00–11.05, când puțin mai încolo, în Studioul 4, George Marinescu citea decretul lui Ceauşescu privind instituirea stării de necesitate pe întreg cuprinsul țării.

*

* *

„În jurul orei 12.00 au apărut primii manifestanți"[1], zice Teodor Brateş. Momentul este descris în detaliu de inginerul Mihai Mârțu, şeful Carului de reportaj numărul 5 al Televiziunii Române. „Cobor în garaj, de unde ies cu George Dragomir şi Cristi Secară când, pe Dorobanți, apar primii demonstranți, pe care Cristi îi salută cu o eşarfă. Merg cu George spre intrarea din Pangratti. În afară de noi, câțiva şoferi, câțiva din Corpul de gardă şi soldați peste tot. În acest moment – demonstranții nu pătrunseseră încă – intră, forțând garda, cu mâinile în sus, un tip vreo 40 de ani, însoțit de o fată, strigând spre noi: «Guvernul a căzut! Ceauşescu a fugit! Avem un nou guvern, condus de Corneliu Mănescu!». Vine spre mine, se prezintă «colonel» (după revoltă ne-am întâlnit şi s-a recomandat «Mihai Voicu – pictor de firme») şi-mi cere ca Televiziunea să fie a poporului şi să intrăm în emisie. Nu ştiam cum să reacționez, când şoferul Mihai Dorgoş îmi arată maşina preşedintelui, care venea dinspre Corpul de gardă. Mă aşez în fața Daciei negre, o opresc, deschid portiera şi-l extrag pe Petre Constantin din emblemă, îl conduc spre «colonel». Urmează o discuție exaltată, confuză, dar apuc să-i propun «colonelului» să montez Carul 5. «Colonelul» îmi aprobă şi se retrage cu preşedintele spre turn, treaba lor. (...) Alerg să caut operatori, mă ciocnesc de Cazimir Ionescu, care zbiera, habar n-am ce..."[2]

*

* *

Se apropia ora 13.00. Înaintea momentului exploziv, al bucuriei din studio, pe post au apărut câteva imagini confuze.

[1,2] Mihai Tatulici (coord.) – *Revoluția română în direct*, TVR, 1990

Brateş are o explicaţie pentru acele cadre, care au fost con
siderate iniţial un fel de diversiune.

„A fost o întreagă discuţie, că ceva ocult s-a întâmplat, c
pe o bandă au apărut imagini anterioare emisiei cu Dinescu ş
Caramitru. Explicaţia este simplă. O fată de la magnetoscoap
care înregistrează emisia pe bandă, văzând ce se întâmplă, i-
dat drumul. Înainte de a vedea lumea ce se întâmplă pe pos
a văzut ce se întâmpla, mai devreme, în Studioul 4. Deci, fata
apăsat pe buton şi... a început înregistrarea. Sunt secvenţe ma
lungi cu un minut, două decât cele care au fost văzute de toat
lumea. În afară de nişte fraze generale, nu s-a spus nimic"
explică fostul redactor-şef adjunct de la Actualităţile TVR.

Greu de crezut! Un asemenea moment, îndelung pregăti
nu poate fi bâlbâit. Privind retrospectiv, pare mai degrab
planificat, pentru a da un aer de autenticitate. Plus un stro
de dramatism.

După comunicatul care anunţa sinuciderea „trădătorului
Milea, pe frecvenţele televiziunii a fost linişte. Cu ceva tim
înainte să înceapă emisia-surpriză, pe micile ecrane a stat
onat mira TVR. Fundal sonor: muzică simfonică. Era cev
inedit. De obicei se dădea muzică revoluţionară – „cel bu
cel drept, cel mare şi viteaz" –, nu simfonică.

Teodor Brateş a oferit o explicaţie. „Caramitru a spus c
trebuie să pregătim o proclamaţie pentru popor. I-am spus c
se poate întrerupe puţin emisia şi că se poate pune muzic
simfonică, până se redactează proclamaţia. S-au apucat s
scrie. Dinescu avea un caiet gros."[2]

Atunci a fost slobozit în eter şi celebrul îndemn al l
Caramitru către Dinescu: „Mircea, fă-te că lucrezi!".

Caramitru şi Dinescu

Şi ajungem la primul mare mister al acelei zile la TVR: l
Caramitru şi Mircea Dinescu. Cum au fost lăsaţi să intre

[1,2] Teodor Brateş, redactor-şef adjunct la Departamentul Actualităţi al TV
stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 22 februarie 1994

Televiziune? Cine i-a condus în Studioul 4? De ce tocmai ei? Cât de spontană a fost apariţia lor? Nu cumva au făcut parte dintr-un scenariu îndelung pregătit? Sunt întrebări care persistă de 20 de ani. Întrebări la care nici Dinescu, nici Caramitru n-au oferit răspunsuri convingătoare. Mărturiile lor seamănă a poveşti de adormit copiii.

Ion Caramitru a povestit Comisiei „Decembrie 1989" că a venit la Televiziune, dinspre Piaţa Romană, cu o coloană de blindate. Evenimentul s-a produs după anunţul de la TVR despre sinuciderea generalului Milea. „M-am îndreptat către un maior care comanda o coloană de blindate. I-am spus că a fost omorât comandantul Armatei. Acest maior nu m-a crezut. A intrat în maşina blindată şi cred că a dat un telefon sau a vorbit prin sistemul de comunicaţii. A ieşit cu ochii în lacrimi şi mi-a spus: «Aveţi dreptate!». Şi-a întors pistolul-mitralieră de la piept spre spate. Mi-a spus: «Noi nu mai avem comandant. Nu ştim ce să facem. Mă pun la ordinele dumneavoastră»"[1], declara Caramitru la cinci ani după evenimente.

Caramitru spune că a ajuns cu aceşti militari la Televiziune. Aici l-ar fi întâlnit pe Mircea Dinescu: „Mi-am dat seama că trebuie să le vorbim oamenilor. Nu eram pregătiţi. În această conjunctură, m-am adresat lui Mircea Dinescu, care nu venise cu mine. Venise cu coloana de blindate pe Dorobanţi, pentru că stătea la Lupoaică"[2].

Mircea Dinescu şi-a expus versiunea într-un interviu publicat de „Die Presse" (Austria), în 2009. „La poartă la mine erau şase securişti pe tură. Pe 22 decembrie a venit o vecină şi mi-a zis că au fugit securiştii. Am ieşit şi nu mai era acolo maşina care stătuse nouă luni. Am ieşit în stradă, m-a recunoscut Domokos Géza şi a oprit coloana: «Domn'e, ăsta-i Mircea Dinescu, poetul de la Europa Liberă!» Şi am fost aruncat în sus de trei ori, prins o dată şi pus pe tanchetă, ca într-un film prost despre revoluţia cubaneză, cu drapelul roşu spre Televiziune. Cineva a venit şi ne-a zis că Televiziunea e încercuită. Eu am întrebat: «Mergem?». «Mergem!», mi-au

[1,2] Ion Caramitru – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 23 februarie 1994

răspuns. La Televiziune, soldații s-au împrăștiat cu fetele din coloană. S-au spart geamuri. A mai venit o coloană cu actorul Ion Caramitru. Pentru că el era actor cunoscut, iar eu eram cunoscut de la Europa Liberă, au zis să anunțăm noi poporul. Timp de o oră, ăștia ne filmau, iar noi nu știam și așteptam să vină Securitatea să ne ridice. După o oră am văzut că nu se întâmplă nimic și am hotărât să-i dăm drumul."[1]

O versiune diferită despre venirea celor doi la Televiziune o are Sergiu Nicolaescu. „Eu eram în primul TAB. În al treilea TAB, care venea spre Televiziune, se urcase Caramitru, care făcea fotografii. În Piața Dorobanți l-a văzut pe Mircea Dinescu. Erau Dinescu și securiștii care îl păzeau. Dar să fim înțeleși, îi cam dăduseră drumul... Și la un moment dat i-am spus: «Hai, urcă sus, că mergem la Televiziune!». Și Mircea Dinescu a urcat sus."[2]

Duioasă poveste! Așadar, într-un moment în care Nicolae Ceaușescu se afla încă la putere în sediul CC al PCR, trei artiști își potrivesc pașii pentru a ajunge la Televiziune – atenție, Televiziunea care la acea oră emitea decretele și comunicatele lui Ceaușescu! În Piața Romană, Caramitru îl emoționează pe maiorul care comanda o coloană de blindate; ofițerul uită de orice regulamente militare și îi zice actorului: „Mă pun la ordinele dumneavoastră!". Și pleacă împreună, cu TAB-urile, spre TVR. Într-un transportor din coloană se află Sergiu Nicolaescu. În Piața Dorobanți le iese în cale Mircea Dinescu, căruia îi propun o plimbare cu TAB-ul până la Televiziune (nu știm exact dacă-i propun amândoi sau doar Nicolaescu, ori poate chiar Domokos Géza – variantele povestitorilor diferă). Ajunși la destinație, li se face culoar pentru a ajunge degrabă (separat sau împreună – altă dilemă) în Studioul 4 și a se adresa națiunii.

Două vorbe despre cele trei personaje din acest frumos basm de iarnă.

Poetul Mircea Dinescu intrase în vizorul Securității de câțiva ani, ca urmare a poeziilor sale curajoase la adresa lui

[1] Mircea Dinescu – interviu „Die Presse" (Austria), 2009
[2] Sergiu Nicolaescu – interviu „Adevărul", 29 martie 2010

Ceaușescu. După ce l-a ridiculizat pe dictator într-un interviu acordat în martie 1989 publicației franceze „Libération", Dinescu a fost pus sub arest la domiciliu, dar a devenit vedetă la Radio Europa Liberă. O anumită protecție diplomatică l-a ferit însă de un tratament mai dur. Această clemență a trezit bănuiala că poetul făcea un joc mult mai complex, dacă nu de-a dreptul periculos.

Într-o carte publicată în 2009 de Aurel Rogojan (fost colonel de Securitate care a lucrat ani buni la cabinetul generalului Iulian Vlad), lui Mircea Dinescu îi sunt rezervate câteva fraze cu bătaie lungă. „Cazul lui Mircea Dinescu era unul aparte. Tot timpul a existat supoziția, cu nimic răsturnată până în prezent, că «disidența» sa era partea vizibilă – și de acțiune – a cuplului reprezentat de socrii săi, Ludmila Loghinovskaia și Albert Kovács, ale căror antecedente și relații erau de mare interes. Structural, Mircea Dinescu era un risc permanent pentru activitatea secretă a oricărui serviciu. Pentru acțiuni fățiș diversioniste și provocări era însă operatorul aproape ideal. Lipsesc niște elemente privind susținerea de către primul-secretar al CC al UTC, Pantelimon Găvănescu, a trimiterii sale la documentare în Anglia, ca să pot intui dacă a acceptat anumite lucruri din proprie dorință sau, la fel ca alții, a fost trimis la undița pescarului. După revenirea în țară, la București, a fost, inițial, «protejatul» atașatului militar adjunct, aceeași persoană care s-a ocupat de prezența sa în Anglia și care a venit la post în România odată cu încheierea stagiului de documentare al lui Dinescu. Preluarea ulterioară a acestuia sub «protecție» de către ambasadorul Olandei ne poate sugera, azi, aplicarea principiului diviziunii muncii între serviciile statelor membre ale NATO, deoarece Olandei îi revenea activitatea contrainformativă în spațiul României."[1]

Actorul Ion Caramitru avea relații speciale în Marea Britanie, unde pleca deseori cu reprezentații de teatru.

[1] Aurel I. Rogojan – *1989, dintr-o iarnă în alta...*, Editura Proema, 2009

Acest fapt a stârnit comentarii până la Cabineul 2, al Elen Ceaușescu. Totul a rămas însă la stadiul de bănuieli.

Regizorul Sergiu Nicolaescu a avut un lung sejur î Republica Federală Germania chiar în 1989. „Aveam dou lucrări de făcut. Două filme"[1], spune el, păstrând o doză d mister. „Am fost martor la căderea Zidului Berlinului. Era acolo, la 15 metri de Poarta Brandenburg, și am văzut c înseamnă surpriza. Mi-am dat seama că surpriza îi învinge p comuniști. Și toată acțiunea mea din decembrie a fost baza pe surpriză!"[2], zice regizorul.

Televiziunea poporului

Puțin după ora 13.00, la Televiziune începe „filmul". Î Studioul 4, „revoluționarii lui Brateș" creează decorul pen tru vedetele primei scene: Caramitru și Dinescu. Actorul est îmbrăcat în bluză de trening și hanorac, iar poetul în pulove negru de lână. Câțiva revoluționari sunt cocoțați pe scaune să se vadă mai bine. În spate: un drapel național.

Când sunt anunțați că intră în direct, primul discurs est rostit de Ion Caramitru. Intervenția sa a fost consemnată î cartea *Revoluția română în direct* coordonată de Mihai Tatulici

Ion Caramitru: Fraților, mulțumită lui Dumnezeu *(își fac cruce)* ne aflăm în studiourile Televiziunii. Am reușit să ajun gem aici, în spatele tancurilor, cu Armată și cu studențime ș cu oamenii pe care îi vedeți, și cu mii și mii de români și d alte naționalități care ne-au condus. În fața dumneavoastră se află eroul nostru, Mircea Dinescu, poetul. Vă rog să-l pri viți, el lucrează, vă va spune despre... ce este vorba. Suntem emoționați, obosiți, și dorim ca tot poporul român, de orice naționalitate, care a luptat cu arma în mână, în sensul că au avut în suflet acea suflare divină a lui Dumnezeu și a răbdări poporului român... care în sfârșit s-a rupt... să putem asculta

[1,2] Sergiu Nicolaescu – interviu „Adevărul", 29 martie 2010

cuvintele lui Mircea Dinescu, care va fi... vor fi purtătoarea geniului românesc peste timp. Noi lucrăm... Iată-l pe Mircea Dinescu, care o să vă spună... Spune, ce faci?

În aceeași notă euforică intră în scenă Mircea Dinescu, puțin cunoscut atunci publicului larg.

Mircea Dinescu: Peste zece minute vom da un apel către populație. Vă rog să vă pus... să vă păstrați calmul. Sunt momente în care Dumnezeu și-a întors fața către români. Să ne uităm către Dumnezeu câteva minute, înainte de a vă vorbi, înainte ca să apelăm la toate forțele Armatei noastre... Armata din București e cu noi, dictatorul a fugit... apelăm... facem un apel către ministerul forțelor de interne să depună armele, să intre în cazarmă... Poporul e cu noi! Peste cinci minute vom face un apel către toată suflarea română... către eroicul popor român...

Teodor Brateș: ... victorios... *(îi șoptește din spate)*

Mircea Dinescu: ... victorios...

Ca la un semn, toți cei din studio izbucnesc în urale.

Mircea Dinescu: Televiziunea e cu noi! Am învins! Am învins! Suntem aici! Am învins!...

Toți cei din studio: Am învins! Am învins! Am învins! *(aplauze)*

Populația României este siderată de această scenă incredibilă. Unii, văzându-l pe Caramitru, sunt convinși că este un film sau o piesă de teatru. Trei cuvinte ale lui Dinescu, „dictatorul a fugit!", îi aduc însă la realitate.

În acest timp, dictatorul bântuie în căutarea unui loc sigur. Elicopterul în care se află „comandantul suprem" survolează județul Dâmbovița și aterizează într-un lan de orz, în zona Titu-Boteni. Hulit la televizor, Ceaușescu iese la marginea șoselei să caute o mașină cu care să-și continue aventura.

Vocea călăuzitoare a lui Teodor Brateș

După primul ropot de aplauze care marca discursul „victorios" al lui Mircea Dinescu, emisia Studioului 4 se întrerupe câteva secunde, timp în care grupul se reorganizează cu greu.

Și alții se urcă pe scaune. Cei din spate presează să ajungă mai în față. Apare încă un drapel tricolor. Pe aceste imagini se filează muzica și se aude din nou vocea prozaică a poetului Dinescu.

Mircea Dinescu: Către întregul popor român! Fraților, în clipa aceasta lucrăm împreună la programul și proclamația către țară. Rugăm să vă păstrați calmul și înțelepciunea. A curs destul sânge. Trebuie să avem răbdare. Am așteptat 20 de ani...

Teodor Brateș: 25!

Mircea Dinescu: ... 25 de ani... să mai avem răbdare câteva minute. Poporul a învins! Apelăm încă o dată la Armată și la Securitate să depună...

Voci din spate: Armata e cu noi!

Mircea Dinescu: ... steagurile în bernă...

O voce: Să fraternizăm!

Mircea Dinescu: Să fraternizăm! A curs destul sânge... la Timișoara, la București, la Cluj... la Iași...

Voci: ... Sibiu... Arad...

Mircea Dinescu: ... Arad... Sibiu...

O voce: ... Brașov...

Mircea Dinescu: ... în toată țara...

Voce de femeie: ... la Reșița...

Mircea Dinescu: Fiți calmi! Ieșiți pe stradă în liniște!... Ascultați în liniște totul!... Fiți...

Teodor Brateș: Să apere Televiziunea...

Mircea Dinescu: Apărați Televiziunea Română!

O voce: ... și Radiodifuziunea...

Mircea Dinescu: ... și Radio... difuziunea... și fabricile. Nu devastați nimic! Fiți calmi, aveți răbdare o clipă! Cinci minute și poporul român va învinge pentru totdeauna!

Din off se suflă tot felul de îndemnuri. Cele care se aud mai tare sunt preluate de Dinescu.

Mircea Dinescu: Dați dovadă încă o dată de calm și înțelepciune!... Vom reveni din 10 în 10 minute... Vom lucra aici împreună cu toți... Nu răspundeți la provocări!...

O voce: ... la Program și proclamația...

Mircea Dinescu: La Prog... la Programul poporului român și la proclamația către popor...

Ion Caramitru: A vorbit Mircea Dinescu, pentru cine nu-l cunoaște. Acesta este Mircea Dinescu, poetul nostru național... *(Dinescu suflă greu, se aude respirația în microfon)* ... care a suferit...

Mircea Dinescu: Nu am suferit... nu eu am suferit. Eu am stat în spatele cărților mele și mi-am asumat, dacă vreți, moartea... Eroi sunt cei care au murit... în... Toți sunteți eroi! Tot poporul român e erou în clipa asta!

Ion Caramitru: Așteptați proclamația!

Nu poate trece neobservat rolul de sufleur al lui Teodor Brateș, pe care Mircea Dinescu îl urmează cu sfințenie. Poetului îi aparține primul apel făcut populației de a ieși în stradă.

„Securitatea nu a cedat încă!"

Reconstituirea acelor clipe este reprodusă, în continuare, după cartea *Revoluția română în direct*. Unele informații pot fi privite acum cu multe rezerve sau puse pe seama naivității (de exemplu, aceea că inginerul Mârțu „a luat singur inițiativa" de a transmite din curtea Televiziunii; cum poate fi sigur autorul afirmației că lucrurile au stat chiar așa?).

Se dă legătura în curtea TVR, unde o mare mulțime se agită, scandează... Un cetățean în jur de 35 de ani e lângă un microfon. Nu se aude sunetul de ambianță. Imaginile sunt ilustrate cu muzică simfonică.

Se agită diverse alte persoane în jurul acestui microfon instalat lângă pasarela care leagă blocul-turn de corpul de studiouri. Lângă el, inginerul Mircea Toader (șeful serviciului „Care de reportaj"),

inginerul Vascan (șef de car), alți tehnicieni, operatorul Cătăl Cățoiu, care filmează cu o cameră Sony Betacam.

Imaginile din curtea Televiziunii sunt transmise de Carul color, al cărui șef, inginerul Mihai Mârțu, a luat singur inițiati de a face această transmisie. Se lucrează cu două camere, la ca muncesc nu operatorii de imagine, ci lucrătorii carului.

Mulțimea: Nu suntem tovarăși! Nu suntem tovarăși! (*C o reacție la ceva ce s-a spus anterior; scandarea durează aproa un minut.)*

Mihai Voicu: Cetățeni! Cetățeni! Vă rugăm, liniște! (*Așa declarat că se numește cetățeanul care a vorbit la microfon: Mih Voicu, de profesie pictor de firme, fost lucrător în Armată. A refuz să dea alte lămuriri, a cerut bani pentru aceste informații, a m spus că-i este frică.)*

Mulțimea: Sun-tem români! Sun-tem români! (*scandeaz*

Mihai Voicu: Tovarăși! Am spus să nu mai folosim înc o dată cuvântul „tovarăși". Cetățeni! Români! La Timișoar s-a instaurat un... comitet... revoluționar... care este alătur de noi...

Mulțimea: Uraaaaa!

Mihai Voicu: Dorim și la noi să se înființeze acest com tet... și am nevoie de câțiva reprezentanți aici... (*fluierătur vociferări)* Patru oameni... să nu facem... cinci... vă rugăm aici... un moment (*cel de la microfon mai dialoghează și cu c din apropiere)*... un moment... și tineret...

O voce: Toate cartierele reprezentate!...

Altă voce: Nu vă grăbiți!...

Prima voce: Ce se-ntâmplă, toți am muncit... dar trebui să luați fiecare votu'... alegeri... (*din off)*

Mihai Voicu: Discutăm aici... tova... cetățeni... alege libere și delegați de la popor, dom'le... atențiune, cetățeni!

O voce: Cine-a fost aseară pe baricade până la două (*isterizată)*

Mihai Voicu: ... cetățeni, liniște!

Prin eforturi uriașe, la microfon ajunge o femeie cu ochelari. Chipul și vocea sunt marcate de oboseală. Strigă, isterizată.

Femeia: Români! De un sfert de oră se transmit de la Televiziune... s-a transmis primul anunț și... (*i se suflă: comunicat)* primul comunicat. Avem nevoie sus în studio pentru următoarele comunicate de doi sociologi, doi economiști, doi avocați, din toate păturile sociale câte doi... din 10 în 10 minute se transmite comunicat la Televiziune...

Mihai Voicu: Cetățeni! Vă rugăm, păstrați-vă calmul! Nu intrați în panică! Vor fi și libertăți cetățenești pentru toată lumea...

Femeia: Numai puțin... Reprezentanții noștri care-au vorbit la Televiziune au făcut apel la toată țara... să le dovedim că nu suntem huligani, să le dovedim că suntem mai culți, c-am învățat ceva din nevoi și din viață... În liniște, vă rugăm, alegeți-vă, cei câte doi... doi juriști, mai repede...

Cineva agită o pancartă pe care scrie „Dreptatea e cu noi. Să fim uniți". Revine cu greu la microfon primul bărbat tânăr.

Mihai Voicu: Cetățeni, liniște! (*mulțimea scandează „Libertate! Libertate!")* O avem! Libertate avem acum, dom'... cetățeni!

Mulțimea continuă să scandeze. Lângă microfon, mai mulți discută problema comitetului. Sunt voci diferite.

Voci suprapuse: Unde sunt cei de la întreprindere?... Au plecat... Au plecat... De ce-au plecat?... Vă rog să repetați... doi economiști... avem nevoie de doi sociologi... doi avocați... avem aici doi membri de partid! (*mai multe voci, iritate)*... dar studenții?

Mihai Voicu: (*urlând)* Cetățeni!

Ultima voce: ... studentul care-a fost aseară conducător de manifestație?... Poate a murit... la Universitate...

Mihai Voicu: (*continuând să urle)* Pentru cei care și-au dat viața pe baricade... jos! Un moment de reculegere!... Moment

de reculegere pentru cei care şi-au vărsat sângele şi şi-au da viața!... *(unii se lasă în genunchi; nu pot s-o facă toți, e prea mu înghesuială)* Vă rugăm să... un minut... să îngenunchem pentr acești... viteji...

Altă voce: Două minute de reculegere! *(rumoare)*

O voce: Vreau să cânt ceva. Se poate?

Altă voce: Nu, bă, n-ai voie!... Liniște deplină! *(rumoare continuă)*

Voci: Toată lumea jos! *(dar nu se pot lăsa toți în genunch* Pentru Timişoara! *(scandând de mai multe ori)*

Mihai Voicu: *(în ritm cu ceilalți)* A-sa-si-nii! A-sa-si-nii! *(îşi reia discursul)* Asasinii vor fi pedepsiți de popor!... Asasin vor fi judecați şi pedepsiți de popor! *(apoi, către cineva din apr piere)* Putem merge la Televiziune? A început emisiunea?

O voce: S-a întrerupt...

Mihai Voicu: Tovarăşi... români... cetă...

Altă voce: Sunt venit de la Craiova... lăsați-mă...

Mihai Voicu: De la Craiova avem un comunicat... de l un cetățean...

Craioveanul *(în jur de 50 de ani, cu părul alb; fular albastru c dungi albe – culorile echipei de fotbal Universitatea Craiova):* Fraților fraților! Sunt venit de la Craiova... Craiova e tot cu noi în aceea condiție pentru apărarea patriei... şi a poporului şi libertat lui... *(se aud urale învălmăşite)* Jos cu dinastia Ceauşescu!

O voce: A murit!

Mulțimea: Huo!

Craioveanul: Jos cu hoții!

Apare Ion Caramitru. Lumea începe să-l aclame. În spatele lu un tânăr din Studioul 4, Costin Țugui.

Mulțimea: Ca-ra-mi-tru! Ca-ra-mi-tru!

Ion Caramitru: Oameni buni! Oameni buni! Vă rog să m ascultați în liniște!

Voci: Liniște!

Ion Caramitru: Vă rog să mă ascultați în liniște!

Voci: Ssst!

Ion Caramitru: Vă rog să mă ascultați în liniște! Vorbesc... vorbesc din partea unui comitet de redactare a proclamației de eliberare... a țării noastre... *(urale, fluierături)* Vă rog să mă ascultați în liniște... Liniște, ascultați-mă! În acest moment... s-a transmis de două ori... în toată țara, pe Televiziune, cuvântul comitetului... care se ocupă de redactarea proclamației care va elibera în sfârşit țara de dictatură... şi de crimă. *(urale)* Avem o mare rugăminte. Această clădire trebuie îngrijită acum. Este a noastră, a poporului. E nevoie... Ea emite cu greutate... Nu atingeți cablurile!... Toată țara este cu ochii pe noi... Noi am reuşit acest lucru. Să nu ne batem joc de ceea ce avem de făcut... Trebuie liniște, ordine, ca să nu fim călcați în picioare. Trebuie să ştiți... Securitatea nu a cedat încă... nu se ştie unde-i Ceauşescu... Trebuie neapărat să fim organizați... Trebuie neapărat să fim liniştiți... pentru ca energia şi puterea noastră să fie folosită... În acest moment, Mircea Dinescu, eroul nostru național, îl... scrie împreună cu oamenii care ştiu să facă lucrul ăsta cum trebuie... scrie proclamația către popor. Dumneavoastră sunteți cei care... văți...veți... vă bucura primii de acest lucru... pentru că acest... această clădire... acest univers al lumii care este Televiziunea... şi de care am fost ținuți departe... departe, fără a avea niciun pic de legătură cu ceea ce se întâmplă în lume, fără a şti cine suntem, ce suntem, ce înseamnă românul... De-acum înainte vom şti... dacă noi vom şti să facem lucrul ăsta cunoscut... români, de orice naționalitate, nu am pierit... sunt tineri, sunt puternici şi ştiu să-şi apere țara. Iată, pentru acest lucru nu trebuie să cedăm... nici...

O voce: ... să nu mai fie niciunul între noi...

Ion Caramitru: ... să nu mai fie niciunul între noi... şi cei care-au fost şi fără vină poate va trebui să-i iertăm, dar să ştie pentru ce... *(mulțimea nu prea agreează ideea; unii protestează)* Crima şi pedeapsa crimei va fi aceea care-o ştiți dumneavoastră. Trebuie pentru asta însă să fim organizați... Să nu fim anarhici. Nu trebuie distrus nimic. Țara e a noastră... poporul suntem noi. Nu trebuie distrus nimic... Uitați-vă la acest soare minunat... Dumnezeu e cu noi! *(urale entuziaste)* Suntem în

Ajunul Crăciunului. Se naşte Iisus pe acest pământ!... *(urale)* Vă rugăm... aveți grijă de toate din jur pentru că... este foarte important. Aşteptați din 10 în 10 minute... poporul român aude proclamația care se scrie acum în studio... stați liniştiți. Victoria este a noastră... Sunteți văzuți în acest moment... sunteți văzuți în acest moment de toată țara... am văzut imaginile cu dumneavoastră. Manifestați, strigați lozinci, fiți voi înşivă, vă vede toată lumea... *(urale, fluierături, brațe agitate)*

O voce: Să fie judecat! *(scandare, ca o lozincă)*

Altă voce: Liniște! Atât! Gata!

Mulțimea: Li-ber-ta-te! *(scandează)*

Alt cetățean: *(apare la microfon, dar nu a putut fi identificat; camera l-a păstrat în cadru general; e incoerent)* Oameni buni! Oameni buni! Trebuie să dăm dovadă de calm... şi de răbdare cum am avut atâta... şi de frică. Să fim aşa de ordonați... să nu ne fie frică de nimic *(se bâlbâie, încurcă cuvintele)*... indiferent dac-o luăm de la început. Că noi am suferit şi lumea a suferit! *(se îneacă de furie)*

Se comută legătura în Studioul 4.

Autorul simte nevoia să întrerupă firul relatării pentru a face câteva observații. Această scenă confuză, filmată în curtea Televiziunii, este importantă pentru că ea a fost transmisă în direct imediat după discursurile lui Ion Caramitru şi Mircea Dinescu din Studioul 4. Asta au văzut românii la televizor pe 22 decembrie 1989, în jurul orei 13.30!

Deşi pare haotică, scena din curtea TVR are o importanță capitală în derularea evenimentelor ulterioare. Sunt de reținut câteva idei:

1. Pentru prima dată este incriminată Securitatea! O face Ion Caramitru, imediat ce soseşte din Studioul 4: „Securitatea nu a cedat încă..."
2. Tot pentru prima dată, şi tot prin vocea lui Ion Caramitru, Securitatea este asociată cu Ceauşescu. Prin alăturarea a două fraze care par separate, actorul sugerează, destul de evident, că Securitatea continuă să-l apere pe dictator.

„Securitatea nu a cedat încă... nu se ştie unde-i Ceauşescu...". Din acest moment, poporul român are un inamic: Securitatea, care încearcă să ne răpească libertatea pentru a-l readuce pe Ceauşescu la putere.

3. Ion Caramitru foloseşte o simbolistică bine studiată, prin care țintește direct în sufletul oamenilor: „Uitați-vă la acest soare minunat... Dumnezeu e cu noi!", „Suntem în Ajunul Crăciunului. Se naşte Iisus pe acest pământ!". Efectul este imediat: urale entuziaste în curtea Televiziunii, bucurie nemărginită în fața televizoarelor din toată țara.
4. Apariția acelui „Mihai Voicu, fost lucrător în Armată" a fost plină de ciudățenii ca şi personajul în sine. Privind retrospectiv, omul pare a fi avut o misiune. Un fel de „Mihai Lupoi, varianta pentru curtea Televiziunii" (dar să nu anticipăm!)...

Marea Uniune Sovietică

Revenim la firul consemnărilor din volumul *Revoluția română în direct*, odată cu comutarea transmisiei în Studioul 4. Surpriză: după actorul Ion Caramitru şi poetul Mircea Dinescu, ne întâmpină regizorul Sergiu Nicolaescu! O distribuție pe cinste... Se poate turna un film de mare succes: Revoluția.

O voce: Acum! Acum!

Altă voce: Suntem în emisie.

Sergiu Nicolaescu: *(elegant şi transpirat, înconjurat de aceiaşi tineri şi de alții)* Frați români! Nu suntem nişte huligani! Suntem români patrioți... care am reuşit... astăzi... după câteva zile de chinuri... după eroica Timişoara, la care mă adresez... şi pentru care inima mea de timi... timişorean este alături de ei... Vreau să vă spun... am ocupat astăzi mulțimea din Bucureşti... români adevărați... cei care au fost curajoşi şi au rezistat pe străzi în fața gloanțelor... şi-a tancurilor... Am ajuns astăzi la Ra... la Radioteleviziunea Română... care

dintr-un... într-un efort alături de noi... sunt împreună cu noi... aparatele funcționează... ceea ce demonstrează că adevăratul patriotism, adevăratul român trăiește încă în România... Fac un apel... în primul rând, la Armata Română... Este... ine... inexplicabil ca un soldat al Armatei Române să tragă asupra românilor... fraților săi... să tragă asupra populației în care se pot afla fii și copii ai lor sau ai rudelor lor... Este inadmisibil... și mă adresez Ministerului de Interne... sunteți români la fel ca noi... mă cunoașteți și mă iubiți, și dacă mă cunoașteți și mă iubiți, credeți-mă: nu vă lăsați, nu dați, nu vă supuneți orbește ordinului! Niciun jurământ nu este orb. Ați jurat într-adevăr Președintelui țării, e-adevărat. S-a jurat cu ani în urmă și Regelui Mihai... să fie sănătos! Dar ceea ce vrem noi astăzi să jurați poporului... Suntem români, în primul rând, și nimeni, absolut nimeni nu ne poate scoate din această piele de români pe care o avem! Fac apel în primul și în primul rând la muncitorime... rog muncitorii din fabrici, din uzine să-ntrerupă lucrul. Dacă nu-ntrerupeți lucrul imediat, dacă nu veniți aici... în fosta Piață Stalin... dacă nu veniți aici la Televiziune și v-alăturați nouă, să știți că ceea ce vedeți acum ar rămâne un foc de paie. Și eu nu vreau să fie un foc de paie! Vreau să veniți aici milioane!... Bucureștiul are două milioane- un milion să fie aici! Vă rog foarte mult! Întreprinderile care mă aud... cetățenii care sunt acasă... Dintr-un ordin într-adevăr înțelept... Armata s-a retras... Ministerul de Interne s-a retras... nu se mai trage în mulțime. Din acest punct de vedere suntem cu toții de acord să tratăm... cu reprez... reprezentanții noștri să trateze cu guvernul, să trateze cu reprezentanții partidului și să ajungem la o soluție prin care în niciun caz și sub nicio formă... sub nicio formă să nu se tragă în oamenii și... în populație. Nu are nimeni dreptul! Nici președinte, nici rege și nimeni pe lumea asta să omoare poporul român! Vrem să luptăm pentru libertate și independență... cum luptăm dacă în țara noastră această libertate nu există? Și această independență a fiecărui individ înainte de toate. Nu există o țară independentă dacă nu există oameni liberi. Nu ne... nu ne e frică... nici de unguri... nu ne e frică de nicio altă națiune. Toți

ne-au fost frați până ieri... ne vor fi frați de aici înainte. Deci... fac apel către întreaga populație a țării... Ieșiți afară din case!... Duceți-vă în fața primăriilor!... Ocupați-le în mod pașnic!... Suntem oameni... suntem români... suntem patrioți... Poate unii dintre noi am făcut greșeli... nu vrem să continuăm aceste greșeli. Vrem să tratăm... în mod loial, în mod cinstit... vrem să tratăm cu cei care conduc încă țara... După aceste tratative, să ținem la curent întregul popor. În momentul de față, câțiva dintre noi lucrează la un material scris, pe care în mod organizat să vi-l putem prezenta... Armată! Mulți, foarte mulți dintre dumneavoastră mă cunoașteți personal. Nu mai puneți mâna pe armă și nu mai trageți! Ministerul de Interne! Sunteți români la fel ca noi. Aveți aceeași inimă... ca noi. Nu se poate să trageți în noi. Nu suntem înarmați. Nu suntem înarmați nici cu cuțite... nici cu pietre... cu nimic. Am văzut această populație care-i aicea alături... pe străzile Bucureștiului... strigând lozinci... sunt liberi să strige ce vor... Să stăm de vorbă cu ei, să vedem ce au nevoie... ce le trebuie. Nu vrem să facem crime... nu vrem să ducem vărsarea de sânge mai departe... nu ne puteți ajuta în... în acest lucru... decât întreaga populație a țării ieșind în stradă în mod pașnic... în mod pașnic, fără răzbunări. Cei care sunt în Ministerul de Interne... cei care poartă uniforma de Miliție sau de Securitate... să nu le fie teamă. Noi considerăm că sunteți români la fel ca și noi și sunteți aceeași inimă ca și noi. Nu mai ascultați ordinele pe care le primiți! Ordinele pe care le primiți sunt date de niște oameni care nu sunt conștienți de momentul pe care-l trăiesc! Împrejurul nostru, credeți dumneavoastră... că Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia... toate țările vecine nouă... Uniunea Sovietică... marea Uniune Sovietică!... transformările pe care le-am văzut cu toții în ultimele, în ultimele luni... Bun. Toți acești oameni care ne-au fost prieteni până mai ieri, începând de câteva zile ne sunt dușmani, credeți dumneavoastră? Nu. Nu ne sunt dușmani. Ei au pășit pe o cale de eliberare. Pe o cale de eliberare pe care în mod organizat vrem s-o discutăm cu cei care conduc încă țara și care au puterea. În momentul de față, poate dumneavoastră, aceia, mă priviți... Suntem foarte

puțini în comparație cu Armata care poate să tragă. Poate ne învingeți... Poate vom muri... Poate de la aceste aparate veți vorbi din nou, cu aceeași... cinism... să spun așa, un cinism care depășește orice imaginație. Vă rog foarte mult, priviți-mă, nu sunt nici un zmeu, nu sunt nici un Dumnezeu, sunt un român, un român care vreau. Și sub orișice formă, vreau alături de noi să vină întreaga, dar absolut întreaga populație. Ieșiți în stradă, români! Veniți aici, la Televiziunea Română!

Mircea Dinescu: Destul... lăsați astea! *(voce din off)*

Sergiu Nicolaescu: Acuma, îl am aicea pe Mircea Dinescu, pe care de asemenea – din păcate, nu din vedere –, din auzite, îl cunoașteți toți. Poftim...

Înainte de a urmări a treia intervenție a lui Mircea Dinescu, să zăbovim un pic asupra mesajelor-cheie transmise de Sergiu Nicolaescu.

1. Cel mai important: apelul către populație de a ieși cu mic cu mare, să apere Revoluția. Un apel imperativ, obsedant, cu tonalități dramatice. Regizorul favorit al familiei Ceaușescu știe ce efect are repetiția. De aceea, transmite de patru ori aceeași idee, în forme diferite. „Fac apel către întreaga populație a țării... Ieșiți afară din case!... Duceți-vă în fața primăriilor!... Ocupați-le în mod pașnic!"; „Vreau alături de noi să vină întreaga, dar absolut întreaga populație. Ieșiți în stradă, români! Veniți aici, la Televiziunea Română!"; „Nu vrem să facem crime... nu vrem să ducem vărsarea de sânge mai departe... nu ne puteți ajuta în în acest lucru... decât întreaga populație a țării ieșind în stradă în mod pașnic..."; „Dacă nu veniți aici la Televiziune și v-alăturați nouă, să știți că ceea ce vedeți acum ar rămâne un foc de paie. Și eu nu vreau să fie un foc de paie! Vreau să veniți aici milioane!... Bucureștiul are două milioane – un milion să fie aici!"
2. Spaima este inoculată populației și prin anunțul, de asemenea repetitiv, că oamenii lui Ceaușescu se află încă la putere. „Vrem să tratăm... în mod loial, în mod cinstit, vrem să tratăm cu cei care conduc încă țara."; „ ... pe o cale

de eliberare pe care în mod organizat vrem s-o discutăm cu cei care conduc încă țara și care au puterea."
3. Și Sergiu Nicolaescu bifează datoria patriotică de a anunța că șefii Securității continuă să dea ordine criminale. „Cei care sunt în Ministerul de Interne... cei care poartă uniforma de Miliție sau de Securitate... să nu le fie teamă. Noi considerăm că sunteți români la fel ca și noi și sunteți aceeași inimă ca și noi. Nu mai ascultați ordinele pe care le primiți! Ordinele pe care le primiți sunt date de niște oameni care nu sunt conștienți de momentul pe care-l trăiesc!"
4. Pentru a impresiona, regizorul apelează la o lirică ieftină: „Suntem români, în primul rând, și nimeni, absolut nimeni nu ne poate scoate din această piele de români pe care o avem!". Există însă nu doar *națiuni bune*, ci și *națiuni rele:* „Nu ne e frică nici de unguri... de nicio altă națiune!".
5. Totuși, față de anumite națiuni trebuie să avem un respect special. Vecinul de la răsărit nu este Uniunea Sovietică, ci „marea Uniune Sovietică". Iar Piața Aviatorilor, în discursul lui Sergiu Nicolaescu, este „fosta Piață Stalin", deși nu se mai numea așa de la destalinizarea din anii '50, iar mai înainte fusese Piața Adolf Hitler!
6. Regizorul îi transmite un mesaj preventiv și Regelui Mihai (despre care se zvonea că ar intenționa să revină din Elveția pentru a-și relua statutul de monarh, uzurpat de comuniști în 1947): „S-a jurat cu ani în urmă și Regelui Mihai... să fie sănătos!". Mesajul poate fi citit în cheia următoarea: *Maiestate, vezi-ți de treburile tale, acolo unde te afli, că aici e treaba noastră!*
7. Spre final, adresându-se „dușmanilor poporului", Sergiu Nicolaescu dramatizează: „Poate ne învingeți... Poate vom muri... Poate de la aceste aparate veți vorbi din nou...".
8. Dramatismul regizorului este gratuit, teatral. Sergiu Nicolaescu știa că, în acel moment, Armata asculta de ordinele generalului Victor Atanasie Stănculescu, bunul său tovarăș care de-a lungul vremii îi pusese la dispoziție tancuri și soldați pentru a filma scenele de război. De altfel,

înainte de a vorbi la Televiziune, regizorul discutase la telefon cu generalul, primind garanții că Armata trecuse „de partea Revoluției". Or, când ai Armata, ai puterea.

9. Extrem de controversată rămâne și chemarea „întregii populații" în stradă, să apere principalele instituții. Acum se știe cu precizie că aceste instituții nu erau atacate de nimeni, fapt cunoscut de noii conducători. Apelul disperat al lui Sergiu Nicolaescu, urmat de altele similare, a provocat zeci de morți și sute de răniți. Civilii mai mult i-au încurcat pe militari, iar trăgătorii diversioniști au avut ținte la discreție.

*

* *

Revenim în Studioul 4 al TVR. Amfitrion: același Mircea Dinescu. Filmul devine tot mai palpitant, iar actorii se obișnuiesc cu rolurile în care au fost distribuiți. În preajma lor, figuranții nu înțeleg ce li se întâmplă.

Mircea Dinescu: Voi face un scurt comunicat către țară. Adepți ai Frontului Unit Muncitoresc din România, muncitori, țărani, intelectuali și studenți în mod special, cărora întreg poporul le mulțumește pentru sacrificiul de sânge și viață din aceste zile eroice... Facem din nou un apel, că un program serios nu se poate redacta... redacta decât cu reprezentanții tuturor centrelor revoluționare din întreaga țară. Cerem tuturor românilor și naționalităților conlocuitoare încredere și nădejde în forțele noastre. Păstrați-vă calmul în orice împrejurare. Nu părăsiți posturile de televiziune, care-s foarte importante. Diseară, să sperăm că până diseară... apelăm la conducerea Armatei. Câțiva reprezentanți de frunte să se prezinte aici... ai Armatei și ai Ministerului de Interne. Să fie alături de noi. Să vorbească Armatei și poporului alături de noi. Din fiecare județ, Armata să pună la dispoziția celor... eroicului popor din Timișoara și din toate centrele țării... vă rog să mă iertați...

O voce: Calm, calm...

Mircea Dinescu: ... Să pună la dispoziție elicoptere...

O voce: ... avioane...

Mircea Dinescu: ... a... mașini... Până diseară să vină toți reprezentanții, noi nu putem aicea... noi suntem... muncitori, intelectuali români... să vină la Televiziunea Română. Vom face, vom redacta împreună... nu putem noi singuri să redactăm...

O voce: Să continue manifestațiile!

Mircea Dinescu: Manifestațiile... calmi, fiți calmi, calmi... Poporul a învins în România...

Aceeași voce: Să continue manifestațiile! *(rumoare; câțiva îl contrazic)*

Mircea Dinescu: Poporul român și-a regăsit prezentul și viitorul foarte important în aceste clipe...

Rumoare. Aplauze. Fiecare dintre cei prezenți are câte ceva de spus. Sergiu Nicolaescu vorbește de greva muncitorilor, vocea lui din off – anterioară – susține ideea continuării manifestațiilor. Se agită și câțiva oameni de artă, care apar în cadru odată cu Sergiu Nicolaescu (pot fi recunoscuți Dinu Zamfirescu și Constantin Vaeni). Ultimele cuvinte – „apelăm, apelăm" – sunt filate într-o atmosferă incendiară. Se aplaudă. Pe aceste imagini se aude, pentru prima oară, „Deșteaptă-te, române!".

Din nou imagini din Studioul 4. Tot Mircea Dinescu, în mijlocul grupului de cetățeni.

Voce: Acum! *(probabil, un secretar de platou sau operator)*

Mircea Dinescu: *(agitat)* În această clipă am aflat că la Sibiu se mai trage încă cu tunurile în popor! Facem un ultim apel... către acești criminali... să întrerupă vărsarea de sânge! A fost de ajuns sângele vărsat de poporul român! Pentru ultima dată... către comandanții Armatei... deșteptați-vă, români! Pentru ultima dată! *(schimbare de ton)* Dau cuvântul unui muncitor.

Cetățean: Sunt inginerul Popescu. Am de comunicat următoarele chestiuni într-o situație extrem de gravă... Dictatura română este o dictatură criminală – *unu. Doi* – decidem destituirea tuturor... clanului întregii dictaturi. *Trei* – rămâne...

Mircea Dinescu i-o retează scurt. A dat cu privirea de un căpitan de la Armată. Urmează unul dintre momentele-cheie ale tele-revoluției.

Un diversionist periculos: Mihai Lupoi

Mircea Dinescu: A venit un reprezentant al Armatei... Să vină Armata... Armata...

O voce: Hai Armata! *(aplauze, entuziasm)*

Altă voce: Armata e cu noi! Trăiască!

Mircea Dinescu: Vino aicea... vino alături... *(rumoare; intră căpitanul Mihai Lupoi, în uniformă)*

Ion Caramitru: Lăsați omul să intre!...

Mihai Lupoi: Nu așa peste noi!... Nu așa peste noi...

Mircea Dinescu: Suntem în emisie?

Voci: Da. Suntem în emisie.

Mircea Dinescu: Stimați cetățeni și fraților, încă nu avem exercițiul libertății, abia acum învățăm ce-i libertatea... că nu știm să ne comportăm... suntem timizi, abia... poporul român a fost bolnav de frică. În aceste clipe e bolnav de libertate... și de revoluție!

O femeie: Bravo, Mircea!

Mircea Dinescu: Să vorbească un reprezentant al Armatei... Armata e cu noi! În București... și-n cele mai multe centre ale țării... *(aplauze)* Gata!

Mihai Lupoi: Vă rog foarte mult... Am simțit nevoia, ca reprezentant al Armatei, să iau cuvântul în fața tuturor celor din țară, în special a trupelor Ministerului de Interne și a trupelor Ministerului Apărării Naționale... Ceea ce se întâmplă acum sunt clipe de mare fericire pentru poporul român și pentru întreaga Armată a țării. Indiferent de atitudinea pe care a luat-o inițial Armata sau Ministerul de Interne... și nu trebuie să uităm că, indiferent de numărul lor *(gâfâie)*, cei de la Ministerul de Interne sunt cetățeni români, și mulți dintre ei au fost siliți să ia această atitudine. Vă rog, lăsați-mă să vorbesc!... Întregul popor al României, tineretul în mod special, care manifestă

un entuziasm deosebit față de aceste schimbări, trebuie să-și păstreze calmul, rațiunea, să-nțeleagă că focul, vandalismul, stricăciunile nu aduc nimănui niciun bine. Opinia publică mondială... se orientează acum către noua conducere care se va stabili în România. Dar, pentru ca s-o putem stabili, ca ordinea în țară, indiferent de regimul... Lăsați-mă, vă rog, să vorbesc!... Nu uitați că România nu e o țară izolată, că evenimentele de aici sunt privite de întreaga Europă, de întregul mapamond, și atitudinea pe care noi o luăm acum dovedește dacă avem sau nu maturitatea politică...

Mircea Dinescu: *(întrerupe)* Mulțumim tuturor celor din străinătate care au fost alături de noi și ne-au sprijinit, posturile de radio...

O voce: Trăiască solidaritatea!... *(se strigă și se aplaudă)* Polonia... Germania... Trăiască vecinii noștri! *(aplauze, rumoare)*

Voci: Liniște!... Nu mai întrerupeți! Liniște!...

Teodor Brateș: Liniște, domn'e, liniște!...

Mihai Lupoi: Vă rog foarte mult, dacă se va crea o stare de debandadă, de dezordine... puterile din jur, indiferent de regimul lor social, vor face intervenție armată. Sperăm că ele vor da dovadă de maturitate politică...

Mircea Dinescu: Nu e... nu e adevărat!...

Mihai Lupoi: Lăsați-mă să vorbesc!...

Mircea Dinescu: Nu ne așteptăm la nimic... *(rumoare, confuzie, contraziceri)*

Voci: Lăsați-i să vorbească!...

O voce: Mircea!

Mihai Lupoi: Lăsați-mă să vorbesc!... *(rumoare)* Ne putem aștepta la absolut orice din partea oricui. Noi trebuie să pornim în primul rând spre unitate și că ceea ce vrem știm bine ce vrem, și ca să dovedim ceea ce vrem trebuie să fim bine organizați, să dovedim că suntem... să dovedim că suntem mai organizați ca ei, că suntem mai puternici, că unitatea noastră nu este haotică și se bazează pe un program bine stabilit. Or, ca să avem un program bine stabilit, e prima oară când ne putem înțelege între noi. Și atunci trebuie timp, dar

timpul acesta... permiteți... timpul acesta trebuie să ni-l acorde poporul, și acest timp în care noi hotărâm cine va lua frâiele țării va fi destul de scurt, dar avem nevoie de liniște, nu de vandalism, nu de focuri cum am văzut în fața Televiziunii, vă rog ca toți cetățenii să intervină prompt să nu se producă acte de vandalism, nu spargeți vitrinele magazinelor, nu jefuiți, pentru că sunt ale noastre și noi trebuie să mâncăm mâncarea din ele! Noi trebuie să mâncăm...

Mircea Dinescu: Să se formeze gărzi de apărare națională în fiecare oraș... poporul să ia puterea, să facă comitete în fiecare oraș... comitete de autoapărare...

Mihai Lupoi: *(către Dinescu)* V-am rugat frumos să nu mă deranjați, să nu mă întrerupeți!... *(rumoare)* Dacă vorbim așa cum vorbim acum, țara va fi derutată. Trebuie să se vorbească organizat. Oamenii din provincie nu știu în întregime ce e în București. A lipsit, a lipsit informația completă... La ora aceasta, Armata este alături de popor. E o euforie generală... militarii au scos încărcătoarele din arme. Vă repet: din Ministerul Apărării Naționale, niciun militar nu va trage în populație. Nu sunt autorizați de nimeni, pentru că nu mai există conducerea Ministerului Apărării Naționale. Dar v-o spun din sufletul militarilor români, nimeni nu va trage în popor, dar trebuie să dovediți...

Voci: Uraaaaa! Uraaaaa! *(aplauze, rumoare)* Trăiască România!

Alte voci: Liniște! Liniște...

Mihai Lupoi: Trebuie să înțelegeți că opresiunea care durează de douăzeci și ceva de ani nu a permis mișcărilor să se organizeze. De aceea, avem nevoie de un răgaz în care să avem un program clar. De aceea, gărzile patriotice care există deja organizate trebuie să apere revoluția pe care noi o facem acum. Este o revoluție a noastră și pentru noi. Gărzile patriotice, nu uitați, că sunt tot dintre noi...

O voce: Să se aleagă comandanți... de încredere...

Mircea Dinescu: Comandanți noi și de încredere.

Mihai Lupoi: Asta este adevărat, nu uitați... nu uitați că gărzile patriotice, indiferent de cine a înființat... sunt formate din muncitori... și care sunt frații noștri. Ei trebuie, deocamdată,

ca fiind singurii care au deja o organizare, o structură militară, să păstreze ordinea. Respectați-i! Ascultați-i și folosiți-i cu cap! Dacă nu veți face așa, va fi o baie de sânge și o harababură de care va profita elementele vechi... Facem apel către toate unitățile militare din țară...

Mircea Dinescu: ... în special la Sibiu...

Mihai Lupoi: De la Sibiu, de la Pitești, de unde au început să vină unitățile blindate... de la Timișoara...

O voce: ... Cluj... *(suflă)*

Mihai Lupoi: ... Cluj... în sfârșit, din toată țara, acum n-aș vrea să înșirăm... *(rumoare, voci)* ... Nu! Nu faceți afirmații grabite! Armata nu a tras în nimeni... *(rumoare)*... Vă dau un amănunt tehnic... ca să vedeți că nu spun minciuni. Dacă verificați tuburile și strada de la Piața Universității, veți vedea că au fost trasoare de manevră... Armata nu a tras în populație.

Constantin Vaeni: Dați-mi voie... am la mine... mărturia dată de un soldat cu care am venit, împreună cu alți oameni civili, pe un tanc până la Piața Victoriei... că s-a tras din partea Armatei Române numai cu aceste...

O voce: A fost Divizia a 5-a...

Constantin Vaeni: ... S-a tras de către alți oameni cu cartușe, cu glonț...

O voce: De Securitate...

Mircea Dinescu: Un apel, un apel către... *(rumoare)*

Voci: Liniște!

Mircea Dinescu: Un apel către... *(zarvă, gălăgie)*... Du-te, domnule!... E foarte important... *(rumoare, scandal)*... Securitatea să fie alături de noi!... *(din nou, rumoare)*

Mihai Lupoi: Dacă o să vorbim haotic, așa cum se întâmplă acum... fiecare să spună odată ce are de spus... nu vom putea face nicio imagine clară celor din provincie despre ceea ce se întâmplă în București. Ca atare, vă rog, organizați-vă și vorbiți pe rând, ca oamenii să înțeleagă ce vreți și cum vreți. Altfel, va fi o debandadă. Lumea nu va ști ce să-nțeleagă. Suntem stăpâni pe...

Voce: Un medic de la...

Mihai Lupoi: Suntem stăpâni pe putere? Suntem! Și atunci, să dovedim că avem maturitatea să fim... Fac un apel, fac un apel la forțele Ministerului de Interne, indiferent de ce misiune au avut inițial, să nu uite că, la ora actuală, președintele țării a fugit...

Voce: Unde?

Mihai Lupoi: Un moment, asta este o altă problemă. Să raportăm în ordine. Întâi trebuie să facem ordine în țară.

Voci: ... Da...

Mihai Lupoi: Cu dezordine nu vom rezolva nimic. Deci, fac un apel la forțele de Securitate, încă o dată, să nu mai acționeze...

O voce: ... nu le vom face nimic...

Mihai Lupoi: ... împotriva populației. Nimeni nu se va atinge de ei, și rog și populația să nu transforme această revoluție într-o vendetă personală. Vom avea timp să-i judecăm pe calea justiției, pe care ei au făcut abuzuri. Deocamdată trebuie să păstrăm calmul și luciditatea. Luciditate și unitate – trebuie să fie cele două imperative ale momentului.

O voce: Aveți perfectă dreptate. *(rumoare)*

Altă voce: Să vorbească Caramitru! *(rumoare)*

Mihai Lupoi: Fac o propunere... *(rumoare)*

O voce: Caramitru!

Mihai Lupoi: ... să rog populația... *(rumoare; sunetul se filează)*

Scena se încheie într-o hărmălaie generală. Senzația e că fiecare știe câte ceva, dar nimeni – dintre cei prezenți în studio – nu știe totul. Dinescu și Lupoi, de exemplu, vorbesc limbi diferite.

E momentul să fixăm mesajele-cheie lansate de căpitanul Mihai Lupoi în prima sa intervenție „ca reprezentant al Armatei". Ceva mai târziu vom vedea și pe cine reprezenta el de fapt...

1. După actorul Ion Caramitru și regizorul Sergiu Nicolaescu, căpitanul Mihai Lupoi este al treilea personaj care indică Securitatea drept forța tembelă care continuă să-l apere pe

Ceaușescu. O voce neidentificată, care se aude la televizor, întărește mesajul.

2. Lupoi vorbește insistent despre „noua conducere care se va stabili în România", incluzându-se în cercul decidenților: „pentru ca s-o putem stabili... lăsați-mă să vorbesc, vă rog!". Divulgă existența unui grup pregătit să ia puterea: „Acest timp, în care noi hotărâm cine va lua frâiele țării, va fi destul de scurt". Apoi, spontaneitatea venirii sale la TVR se face țăndări: „Să dovedim că suntem mai organizați ca ei, că suntem mai puternici, că unitatea noastră nu este haotică și se bazează pe un program bine stabilit". Așadar, și organizați, și cu un program bine stabilit... Concluzia o trage tot Lupoi: „Suntem stăpâni pe putere? Suntem!".

3. Un biet căpitan de Armată vorbește, în premieră absolută, despre posibilitatea unei intervenții militare străine! Nu încape îndoială că se referă la o intervenție sovietică, doar nu s-o fi gândit că ne ocupă bulgarii... Dialogul dintre Lupoi și Dinescu este monumental.

Lupoi: Vă rog foarte mult, dacă se va crea o stare de debandadă, de dezordine... puterile din jur, indiferent de regimul lor social, vor face intervenție armată. Sperăm că ele vor da dovadă de maturitate politică...

Dinescu: Nu e... nu e adevărat!...

Lupoi: Lăsați-mă să vorbesc!...

Dinescu: Nu ne așteptăm la nimic...

Lupoi: Ne putem aștepta la absolut orice din partea oricui.

4. „Armata nu a tras în nimeni!", zice Lupoi, care citește chiar și în viitor: „Din Ministerul Apărării Naționale, niciun militar nu va trage în populație". Chiar în acele momente, la Sibiu, Armata trăgea fără oprire de două ore și avea să mai tragă încă două ore.

5. Un anunț deosebit de grav: „Nu mai există conducerea Ministerului Apărării Naționale". Tembelismul lui Lupoi provoacă derută și panică în Armata Română. Generalii

Victor Atanasie Stănculescu (care conducea Ministerul Apărării de patru ore) și Ștefan Gușă (șeful Marelui Stat Major) sunt „demiși", la televizor, de un obscur căpitan pripășit pe la minister! Vom vedea însă, în curând, a cui portavoce era acesta...

6. Un alt mesaj iresponsabil, care anunță măcelurile aflate „pe țeavă", se referă la cei din gărzile patriotice. Lupoi cere imperativ populației: „Respectați-i! Ascultați-i și folosiți-i cu cap! Dacă nu veți face așa, va fi o baie de sânge și o harababură de care va profita elementele vechi...".
7. Lupoi nu e doar diversionist, ci și caraghios: „Nu spargeți vitrinele magazinelor, nu jefuiți, pentru că sunt ale noastre și noi trebuie să mâncăm mâncarea din ele! Noi trebuie să mâncăm...".
8. Mircea Dinescu lansează o torpilă capabilă să pulverizeze Armata: „comandanți noi și de încredere". Un îndemn care poate declanșa haos în structurile militare din teritoriu, dar care anticipează și schimbările la vârful MApN. În curând, „comandanți noi și de încredere" vor fi câteva duzine de rezerviști aflați în solda Uniunii Sovietice, în frunte cu generalul Militaru.

Cuplul Dinescu–Lupoi și-a făcut datoria, deci ia o binemeritată pauză. Imaginea se mută din nou în curtea Televiziunii. Momentele sunt consemnate vag în volumul *Revoluția română în direct*, din care consemnăm.

Imaginile din curtea Televiziunii – care urmează – vor constitui un lung intermezzo (aproximativ 30–35 de minute). S-a montat deja o a doua cameră (portabilă), au apărut operatorii de imagine. În emisie nu există sunetul original din curte (se văd, în imagini, diferiți tineri vorbind la microfon). Tot timpul se difuzează muzică mobilizatoare: „Deșteaptă-te, române!", „Hora Unirii", „Trei culori", „Pui de lei" și altele.

Tot acum apare în primul titraj electronic, „Emisie directă", semn că a început să funcționeze și mașina electronică de titrat.

Mulțimea agită pancarte, face semnul victoriei, e într-o fantastică agitație, scandează lozinci. Apare al doilea titraj: „Noi suntem poporul". Pe aceleași imagini – muzică populară.

Un nou titraj – „Apeluri către țară" – și emisia se comută din nou în Studioul 4.

*

* *

Cadrul de prezentare este acum mult diferit față de începutul emisiei. În studio au rămas, doar în planul doi, câțiva dintre tinerii care au pătruns la început în Televiziune. Țin în mâini steaguri tricolore. Nu mai este înghesuială la prezentare. În acest nou cadru, un singur vorbitor: Petre Popescu, unul dintre crainicii favoriți ai lui Ceaușescu.

Petre Popescu: Fraților, dragi telespectatori... Lucrătorii Televiziunii – și sunt în asentimentul și celor de la Radio – sunt în slujba poporului. Vrem să ne răscumpărăm greșeala, după 25 de ani, de a vă spune de-acum înainte numai adevărul. Toți cei care vor dori să vorbească, să-și spună opinia... suntem pentru pluralitatea opiniilor... vor avea acces la posturile de radio și televiziune. Ne trebuie însă ordine, ne trebuie însă disciplină, ne trebuie organizare. Este în curs organizarea de care avem nevoie. Să-i ajutăm pe cei care vor să organizeze, nu trăgându-i de mână, ci lăsându-i să-și facă așa cum trebuie planul, programul, care va fi prezentat în cel mai scurt timp întregii țări. Pe această cale, îi rog pe toți corespondenții de radio și televiziune din județe pentru a ne da telefoane și a ne informa corect, verificat, a ceea ce se întâmplă în țară, ca noi să vă putem informa la rândul nostru pe dumneavoastră. Peste câteva momente vă va vorbi generalul Voinea. Îl veți asculta cu luare-aminte. Avem de asemenea, aici, la noi în studio, o serie de oameni care nu au dormit, nu au mâncat de câteva zile. Vor să-și spună cuvântul, au unii scris, alții au totul în minte și vor spune spontan. Să-i înțelegem. Coerența va fi totuși întrezărită în ceea ce spun. Să înțelegem aceste clipe. Legătura cu curtea.

Imagini din curtea Televiziunii. Rumoare. Zgomot. Se încearcă microfonul. Titraj: „ROMÂNI APĂRAȚI ȚARA".

O voce: Nu trebuie vandalism! Să dovedim că nu suntem fasciști, așa cum ne-a numit el. Suntem tineri care știm să facem o țară minunată... *(din off)*

Altă voce: Vreau să vorbesc...

Altă voce: Alo! Vreau să vorbesc cetățenilor, domnule... Vreau să vorbesc cetățenilor... Alo!...

Altă voce: Vorbește, domnule!

Altă voce: Nu, au fost omorâți oameni... vreau... vreau...

HOP ȘI FIUL LUI VALTER ROMAN!

În jurul orei 14.00, în Studioul 4 se face liniște: vorbește Petre Roman, fiul lui Valter și al Hortensiei Roman. Acesta este maestru de ceremonii pentru doi generali compromiși: unul care tocmai participase la represiunea de la Timișoara, celălalt „agățat" de sovietici.

Transmisia revine în Studioul 4. Lângă Petre Popescu este Teodor Brateș.

Teodor Brateș: Fraților, vă vorbesc din nou în numele lucrătorilor Televiziunii. Vă rog să-i apărați pe cei care de-acum încolo o să vă spună numai și numai adevărul, pe cei care se pun în slujba poporului. Aici avem medici care spun că este nevoie de sânge, de donatori de sânge...

Petre Popescu: *(către un medic din studio)* Vă rugăm să spuneți singur de ce este nevoie.

Teodor Brateș: Să-i ajutăm pe oamenii care sunt în suferință! Să nu mai avem victime cum am avut până acum.

Petre Popescu: Poftiți...

Teodor Brateș: Prezentați-vă...

Dr. Popescu: Sunt doctorul Popescu de la Spitalul Clinic de Urgență. În aceste momente grele, rog toate cadrele medicale – medici, asistente medicale – să ajute pe cei care au fost impușcați, pe cei care au fost călcați în picioare... și-n spitalul nostru sunt câteva zeci de persoane, mulți au fost duși direct la Morgă. Am aflat din surse care nu sunt chiar certe că o

parte dintre cei răniți au fost amestecate... persoanele răni cu cadavre... și duși la Jilava. Trebuie să le dăm ajutor im diat... acestor eroi ai patriei noastre!

Teodor Brateș: Vă mulțumim. Fraților, recepționați ace apel! Toată lumea care poate să-i ajute pe cei care se află în suferință... *(aplauze)* Vreau să mai spun ceva...

Liviu Tudor Samuilă: În același timp, vă rugăm din to sufletul... ca să avem câștigat ceea ce am câștigat... din clipa aceasta lăsați-ne să ne facem meseria...

Sunetul se filează. Imaginea se comută în curtea Televiziunii. To fără sunet, în prima parte. Apoi se aude mulțimea scandând.

Mulțimea: Ceaușescu judecat pentru sângele vărsat! Ceaușescu judecat pentru sângele vărsat! Ceaușescu judecat pentru sângele vărsat! *(scandează)*

O voce din mulțime: Nu vrem să se mușamalizeze nimic!

Altă voce: Nu se mușamalizează nimic.

Prima voce: Cu mafioții ăștia?

Mulțimea: Olé, olé, olé, olé, Ceaușescu nu mai e! Olé, olé, olé, olé, Ceaușescu nu mai e! Olé, olé, olé, olé, Ceaușescu nu mai e! *(scandează de mai multe ori)*

Titraj: „Cetățeni, apărați țara!" Cineva vorbește la microfon, dar nu se înțelege nimic. E foarte răgușit.

O voce: ... ai ceva împotriva mea?... Îmi depun candidatura. *(rumoare)*

Mulțimea: Ole, ole, ole, ole, Ceaușescu nu mai e!...

Sunetul se filează iar. În curte e dezordine. Încă o dată, imaginea Studioului 4.

Teodor Brateș: Pentru ca Televiziunea să rămână în continuare a poporului, vă rugăm s-o apărați! În afară de cei care se află în curtea Televiziunii, nimeni nu mai este în jurul nostru. Este posibilă orice fel de provocare. Adresăm chemarea locuitorilor Bucureștiului să vină aici să ne sprijine, să audă de la acest microfon și de la acest ecran numai glasul

evărului, glasul poporului! Veniți, sprijiniți Televiziunea! nu se petreacă niciun fel de provocare! Veniți și sprijiniți sul adevărului, glasul poporului!

Petre Popescu: Nu încetați manifestările! Înconjurați dioul și Televiziunea și apărați-le! Cereți formarea unui vern! Cereți formarea unor comitete de organizare pe sec- re! Pe municipii! Corespondenții să ne informeze ce se tâmplă în țară. Tuturor medicilor le cerem să se organizeze. transmită necesarul de ajutoare de care au nevoie, medi- mente, transport... Trebuie să fim organizați. Fabricile de âine să lucreze normal pentru populație, aprovizionarea să facă în continuare normal. Avem aici, în studio, reprezen- nții Timișoarei. Îi poftesc în fața dumneavoastră. *(aplauze; e vede un bărbat în costum de blugi îmblănit)*

Un timișorean: Sunt suflet din sufletul neamului meu. Sunt n inginer. Lucrez la Lugoj. Am fost alături de timișoreni, în iața Iosefini, când s-a tras cu mitralierele. Am fost alături de lugojeni atunci când, în noaptea aceea celebră, tot orașul a fost pe stradă. Rugămintea noastră este, în numele copiilor care au murit, în numele femeilor care au murit, în numele bătrânilor care au murit... Sunt mii, sunt poate cei mai mulți care au murit în țara asta. Nu vrem să ne lăudăm, cerem ca Radioteleviziunea Română să vină la Timișoara, să transmită în direct de la cei care au suferit de mai bine de o săptămână. Vă mulțumim. Vă așteptăm la Timișoara. *(aplauze)*

Petre Popescu: Din nou vă vom aduce informații pe parcursul emisiunii noastre. Dăm din nou legătura cu curtea... Televiziunii.

Afară e, în continuare, o mare agitație. Se transmit imagini fără sunet. Apoi, brusc, se aude o voce. Imaginile sunt din curtea Televiziunii, dar e evident că vocea vine dintr-un studio: este a lui Petre Roman.

Petre Roman: Declarația poporului. Compatrioți! Fraților! Astăzi, 22 decembrie 1989, prin unitatea poporului și cu sprijinul direct al Armatei noastre naționale, dictatorul Ceaușescu a fost înlăturat. În acest moment, poporul, alături de Armată,

cere ca puterea politică să fie preluată de instituții democratice alese de poporul liber...

După câteva mici desincronizări, imaginea se mută din curte în Studioul 5. Îl vedem vorbind pe Petre Roman – a cărui voce o auziserăm deja – înconjurat de trei civili (Mihail Montanu, Mihai Voicu și încă unul) și de trei generali (Gheorghe Voinea, Mihai Chițac și Nicolae Tudor).

Petre Roman: ... În numele populației Bucureștiului, care în aceste clipe manifestează în Piața Palatului și deține controlul asupra clădirii Comitetului Central, facem apel întregului popor să mențină calmul și ordinea publică pentru a permite organizarea vieții libere și democratice. În continuare vorbește generalul Voinea și apoi generalul Chițac.

Gen. Gheorghe Voinea: Stimați generali, ofițeri, maiștri militari și subofițeri, ostași. În calitatea mea de general al Armatei Române, fac apel la toți ofițerii, subofițerii, maiștrii militari și subofițerii, la toți generalii și ostașii, să respecte întrutotul ordinele comandanților direcți. De asemenea, apelez la luciditatea tuturor comandanților și-i rog să nu ordone represalii împotriva populației.

Gen. Mihai Chițac: Sunt general-locotenent Chițac Mihai, comandantul Garnizoanei București. Adresez pe această cale rugămintea tuturor unităților militare din garnizoană, unităților Ministerului Apărării Naționale și ale Ministerului de Interne pentru a depune toate eforturile să sprijine actuala orientare politică din țara noastră. Toate unitățile militare care sunt retrase în cazărmi... să nu scape vigilența, să fie în măsură oricând să dea o contralovitură, o ripostă hotărâtă oricăror ar încerca... acelora care ar încerca să zdruncine noua orientare politică, socialistă democratică, în țara noastră. Adresez în același timp un apel tuturor comandanților de garnizoane militare din țară, unde mai sunt încă focare, în mod deosebi Garnizoana Sibiu și altele, să ia legătura cu forțele populare și să ia măsuri urgente de terminare în cel mai scurt timp a

tuturor operațiunilor militare sau de altă natură, cu caracter de violență, ținând seama că în realitate ele sunt zadarnice.

Mihai Voicu: Continuați emisiunea...

Civil cu barbă: Deci, un apel din partea celor care am preluat controlul Comitetului Central. Nu părăsiți zonele în care vă aflați, dragi concetățeni! Sunt posibile oricând provocări. Fiți vigilenți! Păstrați-vă liniștea și calmul! Poporul este alături de noi, Armata este alături de noi, Europa este alături de noi, lumea întreagă este alături de noi...

Ion Caramitru: Un moment, un comunicat important... Nicolae Ceaușescu, călăul poporului nostru, se află pe aeroportul Titu și încearcă să fugă...

Civilul cu barbă: ... după ce-a încercat să țină un discurs populației, și populația l-a huiduit și a aruncat cu pietre în el, și a fugit în Piața Palatului...

Ion Caramitru: Acum e la Titu. Cei care sunt în preajmă să ia măsuri să... să-l prindă pe ticălos... să nu fugă peste hotare...

Mircea Dinescu: Faceți apel la Armată!...

Petre Roman: Cine se uită acolo?...

Gen. Mihai Chițac: Unitățile militare care se află în zonă să răspundă...

O voce: ... să-l prindă pe dictator...

Gen. Mihai Chițac: ... la chemarea noii orientări politice. În acest scop...

Petre Roman: Să nu permitem ca dictatorul să nu fie judecat! Să-l prindem pentru a fi judecat!

O voce: Adresați-vă militarilor... de acolo...

Gen. Mihai Chițac: În acest scop...

A doua voce: ... ordon... *(îi suflă din spate lui Chițac)*

Gen. Mihai Chițac: ... ordon...

A doua voce: ... militarilor...

Gen. Mihai Chițac: ... militarilor din Garnizoana Titu...

A doua voce: ... din aeroportul Titu...

Gen. Mihai Chițac: ... din aeroportul Titu... și comandantului Aviației Militare... să ia măsurile ce se impun...

A treia voce: ... să nu permită... trădătorului...

Gen. Mihai Chițac: ... să nu permită decolarea...

A treia voce: ... să nu permită trădătorului să plece din țară!

Ezitare. Camera panoramează. Voci care se contrazic. Pe comutarea din Studioul 5 spre Studioul 4 se aude vocea lui Petre Roman.

Petre Roman: Atât!... Gata... Generalii au vorbit...

Siglă TVR. Muzică – „Deșteaptă-te, române!". Imagine din Studioul 4.

Petre Popescu: Suntem informați de corespondenții din țară că la Sibiu, pe strada George Coșbuc și în alte zone din oraș, se dau lupte grele între forțele de Securitate, cele de Miliție și Armată. La Sighișoara, vechea conducere a fost alungată și s-a format o conducere nouă, democratică. Deocamdată atât.

Scurtă escală în curtea Televiziunii. Se scandează îndelung „Libertate! Libertate!", „Noi suntem poporul! Noi suntem poporul!". Se strigă „Uraaaaa!". Titraj: „Țara este numai una!", apoi „Români, apărați țara!". Legătura revine în Studioul 4.

Și acum, observații.

1. Deși nu exista niciun semn că ar vrea cineva să atace Televiziunea, Teodor Brateș întețește chemările, irresponsabile și penibile, adresate populației: „Pentru ca Televiziunea să rămână în continuare a poporului, vă rugăm s-o apărați!"; „Veniți și sprijiniți glasul adevărului, glasul poporului!". Petre Popescu e ecoul: „Înconjurați Radioul și Televiziunea și apărați-le!".
2. Generalul Chițac se orientează rapid: cere Armatei să susțină „noua orientare politică, socialistă democratică în țara noastră". Și repetă formula de trei ori.
3. Ion Caramitru oferă primele informații despre Nicolae Ceaușescu: „se află pe aeroportul Titu și încearcă să fugă". Unde? „Peste hotare!", spune actorul. Fals! Ceaușescu nu a ajuns niciodată pe aeroportul militar de la Boteni, de lângă Titu, ci la câteva sute de metri distanță. Dar între

timp urcase într-o Dacie roșie și gonea spre Târgoviște. Adică spre interiorul țării, nu spre graniță.

4. Se dezlănțuie potopul de epitete la adresa fugarului: „dictator" (Roman), „călăul poporului", „ticălos" (Caramitru), „trădător" (diverse voci).
5. Caramitru are o replică demnă de Caragiale: „Să-l prindă pe ticălos!".
6. Petre Popescu anunță, diversionist, că „la Sibiu se dau lupte grele între forțele de Securitate, Miliție și Armată".
7. Intrarea în emisie a generalilor Gheorghe Voinea și Mihai Chițac nu este anunțată de crainici, ci de Petre Roman. La TVR, Roman se comporta ca unul „de-al casei". E și normal: atât mama sa (Hortensia Roman), cât și soția (Mioara Roman) lucraseră vreme îndelungată la Radioteleviziune. „Știa perfect drumul spre studiouri", spune revoluționarul Mihail Montanu, care s-a aflat lângă Roman la incursiunea în TVR. Brateș își amintește o întâmplare din 22 decembrie: „M-a întrebat cineva: «Cum, mă, nu știi cine e ăsta? E al lu' Hortensia».

*

* *

Înainte de a vedea ce surprize ne mai rezervă Televiziunea, să-i cunoaștem mai bine pe „revoluționarii" Petre Roman, Gheorghe Voinea și Mihai Chițac.

Petre Roman (43 de ani) era conferențiar la Politehnica București, iar în tinerețe avusese o idilă cu Zoia Ceaușescu, singura fiică a lui Nicolae Ceaușescu. Își făcuse studiile universitare la Toulouse, în Franța. Pe 27 decembrie avea să fie numit de Ion Iliescu, la propunerea lui Silviu Brucan, în fruntea primului guvern post-ceaușist. Petre Roman era fiul unui important activist comunist, Valter Roman (născut Ernő Neulander). Veteran al brigăzilor internaționale comuniste care au luptat în Războiul civil din Spania, Valter Roman (1913–1983) s-a căsătorit cu o iberică, Hortensia Vallejo. Aceasta îi împărtășea convingerile comuniste și avea să devină mama lui Petre Roman. În timpul celui de-al Doilea

Război Mondial, Valter Roman a stat în URSS, unde a con dus departamentul emisiunilor în limba română la Radi Moscova, post „patronat" de KGB (numit, pe atunci, NKGB apoi NKVD). După război, Valter Roman s-a întors în țar pe un tanc sovietic, având gradul de locotenent-colone și funcția de locțiitor al comandantului Diviziei „Horea Cloșca și Crișan" (o divizie formată din ostași români luaț prizonieri pe frontul de Est și „convertiți" să lupte alătur de trupele sovietice). La București a fost promovat la gradu de general-maior și numit responsabil cu propaganda în Armata Română. Maxima sa putere a fost atinsă în peri oada 1947–1953, când a ocupat funcția de șef al Direcție Superioare Politice a Armatei (1947–1951), apoi de ministru al Poștei și Telecomunicațiilor, plus calitatea de membru al CC al PMR/PCR (1951–1953). Îndepărtarea grupului mos covit Ana Pauker–Vasile Luca–Teohari Georgescu i-a crea ceva emoții, dar s-a salvat pe poziția director al Edituri Politice, pe care a păstrat-o până la moarte.

Generalul Gheorghe Voinea era comandantul Armatei I („Armata de București"). Securitatea îl documentase ca având legături periculoase cu sovieticii.

Generalul Mihai Chițac (61 de ani) era comandantul Garnizoanei București. Participase la represiunea de la Timișoara (17–21 decembrie), pentru care va fi condamnat la 15 ani de închisoare. Abia întors de la Timișoara, Chițac a fost numit ministru de Interne în guvernul condus de Petre Roman.

REVOLUȚIONARUL SECURITĂȚII: GELU VOICAN VOICULESCU

La scurt timp după Petre Roman, în Studioul 4 al TVR își face apariția un personaj misterios, cu atitudine studiată de revoluționar latino-american. Se prezintă simplu: Gelu Voican. Publicul nu are de unde să știe că acesta e un vechi colaborator al Securității. Unul care în notele informative se comporta ca un șef al securiștilor. Ceea ce va și ajunge, de altfel. Și asta foarte curând.

O voce: Suntem în emisie.

Teodor Brateș: Stimați telespectatori, suntem informați că numeroși eroi ai națiunii noastre, care au luptat împotriva tiraniei, împotriva dictaturii, se află în pericol. Între ei, Doina Cornea, Aurel Dragoș Munteanu... Cei care știu care este situația lor să acționeze, să-i apere.

Petre Popescu: Îi rugăm pe cei care au semnat, nu cu multă vreme în urmă, acele scrisori, acele apeluri... să vină să se facă auziți. Îi așteptăm. Dăm acum cuvântul celor care, pe rând... celor care se află în studio, alături de noi. Doresc să-și spună opinia. Începem cu Boris Zingher.

Boris Zingher: Sunt doctor în matematică, lucrez la Centrul de statistică matematică. Vreau să citesc un apel pe care l-am compus împreună cu colegii mei. Apelul mișcării democratice române. Către poporul român: nu întrerupeți manifestațiile până la căderea guvernului Ceaușescu! Cereți

formarea unui guvern provizoriu care să organizeze alegeri libere! Ocupați primăriile, redacțiile și tipografiile, studiourile de radio și TV, și folosiți-le în interesul poporului! Fără violență! Grevă generală până la căderea guvernului Ceaușescu! Către Armata și Securitatea română: nu trageți în poporul român! Rămâneți în cazărmi și interveniți numai în apărarea poporului român! Fiți gata să apărați poporul român împotriva bandelor de ucigași ai dictatorului Ceaușescu! Ucigașii vor fi pedepsiți. Către reprezentanții Partidului Comunist Român: desolidarizați-vă de conducerea criminală! Cereți demisia guvernului! Eliberați deținuții politici! Dați adevărul poporului! Mulțumesc.

Petre Popescu: Aceasta a fost opinia lui Boris Zingher. Acuma îl primim pe Șold Ionel. *(vine cu steagul în mână)*

Ionel Șold: Sunt antrenor sportiv. Aseară am avut neplăcerea să fiu alături de ceilalți care au fost în fața hotelului Intercontinental și în fața celor care... au trecut tancurile peste ei... s-au tras în ei... în muncitori, în copii, în frații noștri. Sunt alături de cei din Arad, unde sunt rudele, frații, colegii. Mă adresez tuturor muncitorilor din țară, sportivilor, tuturor celor care sunt alături de... să fie aici, alături, acum! Când e nevoie de noi. Aici, cu toții!

Teodor Brateș: Totdeauna va fi nevoie de noi, de popor. Să ascultăm și o victimă, o fostă victimă a dictaturii... Vă rog să vă prezentați.

Gelu Voican Voiculescu: Mă numesc Gelu Voican și am cunoscut închisorile Securității. Gândul meu se îndreaptă spre cei care sunt acuma în închisori, disimulați sub infracțiuni de drept comun. Să se dea amnistie tuturor celor care se află în închisori, să se revizuiască situațiile judiciare sub care... ale celor de curând arestați. În același timp, vreau să adresez un apel poporului nostru. În momentul acesta, ochii lumii sunt îndreptați asupra noastră. Trebuie să arătăm că suntem respectabili, că suntem un popor care-și cunoaște ordinea, cunoaște ierarhia și legalitatea. Da, deși am suferit... deși am suferit, nu trebuie să cădem în răfuială. Trebuie să punem mâna pe arhivele Securității, pe arhivele Ministerului

de Interne și să organizăm verificarea și condamnarea tuturor celor care au activat în acești ani împotriva noastră. Cu... numai pe temeiul legal al tuturor prescripțiilor juridice în vigoare. Să organizăm comitete de autoapărare pentru a asigura ordinea și disciplina în toate nivelele. Gândul meu se mai îndreaptă la acel procuror care, prin atitudinea sa demnă de a se desolidariza de Partidul Comunist... a fost Aurel Dragoș Munteanu, despre care nu știm unde se află și în ce stare este. Vă mulțumesc. Sunt răgușit pentru că am fost pe tancuri și azi-noapte am fost la Intercontinental... *(aplauze)*

Stop! Trebuie să-i acordăm o atenție specială personajului misterios care pozează în revoluționar (barbă lungă, privire tăioasă, figură marțială, ținută kaki, arma strânsă la piept) și care tocmai s-a adresat națiunii: Gelu Voican Voiculescu.

Acesta va fi unul dintre oamenii-cheie ai evenimentelor din decembrie 1989: va fi cooptat pe loc în conducerea FSN (22 decembrie); va face parte din grupul restrâns care decide lichidarea soților Ceaușescu (24 decembrie); va asista la procesul și execuția acestora (25 decembrie); va fi numit vice-prim-ministru în noul guvern (27 decembrie); se va ocupa de îngroparea Ceaușeștilor (30 decembrie); va coordona structurile fostei Securități după arestarea generalului Iulian Vlad (31 decembrie). Deci, nu avem de-a face cu un personaj oarecare, ci cu un actor distribuit într-unul dintre rolurile principale!

Să-i punem sub lupă, așadar, prima apariție televizată.

1. Gelu Voican Voiculescu este al patrulea personaj care, subliminal, indică Securitatea drept inamicul public numărul 1: „Am cunoscut închisorile Securității. Gândul meu se îndreaptă spre cei care sunt acuma în închisori, disimulați sub infracțiuni de drept comun". Voican întărește, astfel, mesajul lansat deja de Ion Caramitru, Sergiu Nicolaescu și Mihai Lupoi.
2. „Revoluționarul cu barbă" lansează un apel periculos: „Trebuie să punem mâna pe arhivele Securității, pe arhivele Ministerului de Interne și să organizăm verificarea

și condamnarea tuturor celor care au activat în aceș
împotriva noastră!". Acest apel are doi vectori: „Să pun
mâna pe arhive" și „să-i condamnăm pe cei care au activ
împotriva noastră".

3. „Să punem mâna pe arhive" – punct ochit, punct lo
Mai multe arhive ale Securității, în care se aflau dos
fierbinți din zona contrainformativă, aveau să fie sustra
ori distruse în următoarele ore și zile.
4. „Să-i condamnăm pe cei care au activat împotriva noastră"
citită într-o altă cheie, ca un consemn transmis grup
lui complotist care se pregătea să se instaleze la pute
această frază pare să inducă ideea de răzbunare imediat
„Împotriva noastră", adică a complotiștilor, „au activ
structuri ale statului care vor fi pulverizate în următoare
zile. Iar oamenii-cheie ai respectivelor structuri vor fi uc
sau trași pe linie moartă.
5. „Trebuie să arătăm că suntem respectabili, că suntem
popor care-și cunoaște ordinea, cunoaște ierarhia și leg
litatea." Prin această frază, Voican arată clar că destr
turarea statului ceaușist s-a produs și că pe 22 decembr
1989, puțin după ora 14.00, există o „ordine", o „ierarhie
și o „legalitate" care trebuie apărate. Așadar, Revoluția s
încheiat! Noile structuri nu sunt cunoscute de populați
dar Voican lasă impresia că le cunoaște și că face parte d
ele. Așadar, dacă ar fi acceptate aceste noi structuri, n
mai fi nevoie de alte vărsări de sânge. Dacă nu...
6. Prezentarea făcută de către Teodor Brateș lui Gelu Voic
Voiculescu – „o fostă victimă a dictaturii" – este cel pu
hazardată. Așa cum avea să se dezvăluie ulterior, Voic
era un vechi colaborator al sistemului represiv. Aici s
impune o atenție specială.

Potrivit Consiliului Național pentru Studierea Arhivel
Securității (CNSAS), „Gelu Voican Voiculescu s-a aflat în aten
ția poliției politice a lui Ceaușescu atât în calitate de urmăr
cât și de sursă. El ar fi primit mai multe nume informative
«Virgil» (1973), «Viorel» și «Călugărul» (1977–1985) – și a

dat mai multe note informative, unele din proprie inițiat
despre rude și prieteni. Printre cei vizați de turnătoriile
: yoghinul Gregorian Bivolaru, profesorul Mario Sorin
silescu și inginerul Alexandru Tocineanu"[1]. Un alt „client"
lui Voican a fost „scriitorul și disidentul Paul Goma".[2]

În dosarele Securității se găsește și secretul ascensiunii
midabile a acestui personaj în decembrie 1989. El nu venea
n neant, ci dintr-un sistem tenebros, puternic penetrat de
inajul sovietic.

O notă informativă din 1984, dată de „sursa «Călugărul»",
ată un incredibil ascendent al lui Gelu Voican Voiculescu
supra securiștilor care-l anchetau pe Gregorian Bivolaru.
ădățenia a fost remarcată, în 2010, de ziarista Mirela
rlățan de la „Evenimentul zilei".

„Fără teama că ar putea avea el însuși de suferit,
Călugărul» își permite să urecheze Securitatea pentru modul
care a acționat la descinderea în timpul ședinței de yoga.
declarație reiese și că el avea acces la fotografiile realizate
timpul flagrantului. «Părerea mea personală este că efectul
surpriză a fost ratat, descinderea având loc prea devreme,
rupul fiind găsit luând notițe sub dictarea lui Gregorian, și
în posturile concrete de yoga. Aceasta se poate verifica și
fotografiile instantanee care s-au făcut pe loc în momentul
trării. Îmi exprim părerea că nici percheziția nu s-a făcut
maximum de rigoare. (...) Nervozitatea cu care s-a lucrat a
mis unele neglijențe, în același timp unii lucrători făcând
ci confuzii din ignoranță». Ca și cum ar fi fost un superior
ofițerilor, Gelu Voican Voiculescu mai spune că ar fi fost
ai plăcut impresionat de mai multă detașare în atitudine
comportare în exercițiul funcțiunii, precum și dacă s-ar fi
pectat mai riguros prevederile legale."[3]

Voican, care se comportă ca un șef al securiștilor, merge
mai departe. El îi învață, practic, pe aceștia cum ar trebui
procedeze cu Gregorian Bivolaru, precizând că trebuie
evite pericolul de a face din el un erou! „Gelu Voican

[1] „Adevărul", 21 iulie 2010
[2] „Evenimentul zilei", 9 iunie 2010

Voiculescu, alias «Călugărul», pare a le veni în ajutor secu
riștilor cu câteva sugestii. «Practic, ar fi greu recuperabil pri
reeducare. Numai un stagiu militar, dar făcut anume, l-a
putea lecui, totodată avându-se grijă pentru a fi calificat într-
meserie. Dacă ar fi condamnat, detenția trebuie asigurată în
condiții mai aparte. Într-un regim de muncă intensivă, da
nedistructivă, gen săpături, sub o supraveghere continuă, a
putea fi eventual reeducat. Oricum, se impune și deprinde-
rea unei meserii. Pentru a nu crea un erou din el, vor trebu
adunați toți discipolii și demascat în fața lor».“[1]

Gregorian Bivolaru a fost arestat în 1984 și condamnat la
doi ani de închisoare, pentru evadare în timpul anchetei. Un
an mai târziu, pe 16 iulie 1985, a fost arestat și Gelu Voican
Voiculescu, pentru deconturi frauduloase și trafic de valută.
El a fost condamnat la un an și jumătate de închisoare, dar a
fost eliberat după un an, beneficiind de o amnistie.

Sfârșitul anului 1989 și începutul lui 1990 aveau să-l
găsească pe poziția a doua în guvern (viceprim-ministru) și
pe aceea, mult mai spectaculoasă, de șef al structurilor fostei
Securități.

„Ca viceprim-ministru, dormea în Palatul Victoria, fără să
se despartă de un pistol automat, de dosarele de la Securitatea
Municipiului București (făcute cadou de securiștii pe care îi
angajase) și de carnețelele sale.“[2]

Pasiunea lui Voican pentru dosare l-a intrigat pe Liviu
Turcu, fost ofițer de Securitate înainte de a „defecta“ în
SUA. „În faza finală a evenimentelor din decembrie 1989,
Gelu Voican Voiculescu a luat o echipă de militari înarmați,
în condiții extrem de delicate și de incerte, și a pus la zid o
unitate militară a Serviciului de Informații Externe, somându-i
să-i dea rețeaua de informatori români din Occident“[3], a spus
Liviu Turcu.

*

* *

[1] „Evenimentul zilei“, 9 iunie 2010
[2] Marius Oprea – *Moștenitorii Securității*, Editura Humanitas, 2004
[3] „Jurnalul Național“, 7 noiembrie 2006

Abia instalat pe poziția de viceprim-ministru în Guvernul
oman, Gelu Voican Voiculescu l-a numit prim-consilier al
ău, însărcinat cu serviciile secrete, pe unul dintre cei mai
emuți torționari ai fostei Securități: generalul-colonel în
ezervă Nicolae Doicaru. Acesta are o istorie teribilă, care
u-l deranjează câtuși de puțin pe „revoluționarul“ Voican.
ța dimpotrivă, este un argument să-l țină aproape. Un amă-
unt biografic care mai risipește din misterul apariției bruște
a lui Gelu Voican Voiculescu pe scena puterii.

În tinerețe, Nicolae Doicaru a făcut parte din Frățiile de
cruce (organizație de factură legionară)[1] și a participat la rebe-
iunea legionară din ianuarie 1941. După 23 august 1944, el
a participat la luptele de pe Frontul de Vest, făcând parte
într-o unitate de transmisiuni.

În anul 1945, Doicaru intră în Siguranța Statului, cu grad
de comisar. Comunizarea totală a României îi deschide pers-
pective nesperate. În 1949, ajuns la gradul de căpitan, este
numit în funcția de șef al Direcției Regionale de Securitate
Constanța. În această calitate, se remarcă printr-un regim
deosebit de dur impus deținuților politici de la Canalul
Dunăre–Marea Neagră. Devotat total regimului stalinist,
Doicaru acuză de sabotaj mai mulți nevinovați, care apoi sunt
executați. De asemenea, coordonează urmărirea, arestarea și
uciderea partizanilor anticomuniști din Dobrogea (1949).
Apoi, alături de tânărul general Nicolae Ceaușescu, reprimă
dur revolta țăranilor care se împotrivesc colectivizării.

În anul 1950, Nicolae Doicaru a fost avansat la gradul de
maior. Doi ani mai târziu, ministrul de Interne, Alexandru
Drăghici, a ordonat înscenarea celebrului proces al „saboto-
orilor de la Canal“, pentru a justifica mersul lent al lucrărilor.
Ordinul lui Drăghici a fost ca toată acțiunea să se încheie
în trei săptămâni.[2] Întocmirea dosarelor a fost încredințată
Securității Constanța, la conducerea căreia se afla maiorul
Doicaru. Acesta s-a implicat personal în anchetarea zecilor de
„sabotori“, dintre care cinci au fost condamnați la moarte, iar

[1] „Gardianul“, 10 noiembrie 2007
[2] „Gardianul“, 19 mai 2007

cinci fost și executați, fără să fi avut vreo vină. „Recunoașterea faptelor antisocialiste" le fusese smulsă în timpul anchetei de către maiorul Doicaru, prin torturi inimaginabile. Doicaru învățase aceste metode de la generalul Alexandru Nikolski (Boris Grünberg), torționarul NKVD (KGB) din conducerea Securității.

Remarcat cu acest prilej, Nicolae Doicaru este promovat la gradul de colonel și numit, în 1955, locțiitor al șefului Direcției de Informații Externe (DIE) din cadrul Securității Statului. După cum afirmă istoricul Cristian Troncotă, promovarea lui Doicaru în cadrul DIE a fost determinată de puternicele legături pe care acesta le avea cu serviciile secrete sovietice.[1]

În 1959, Nicolae Doicaru devine șef al DIE, iar în 1963 este numit adjunct al ministrului de Interne și șef al Direcției Generale de Informații Externe, din cadrul Consiliului Securității Statului (CSS). Ascensiunea sa fulminantă din timpul lui Gheorghiu-Dej continuă și sub Ceaușescu. În anul 1967 devine și vicepreședinte al CSS, iar un an mai târziu este avansat la gradul de general-locotenent.

În 1972, Nicolae Doicaru este numit prim-adjunct al ministrului de Interne și șef al DIE. Doi ani mai târziu este înaintat la gradul de general-colonel (cu 3 stele) și numit consilier al președintelui Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu. În același an, la Congresul al XI-lea al PCR, este ales membru supleant al Comitetului Central.

În calitate de consilier prezidențial, Doicaru l-a însoțit pe Ceaușescu în zeci de vizite oficiale peste hotare, din Mexic în Marea Britanie și din Guineea în Argentina.

În 1975, Doicaru primește atribuții suplimentare, conducând și Direcția a 3-a (de Contraspionaj) din cadrul Securității.

Pe 4 martie 1978, brusc, își pierde funcțiile și este trecut în rezervă! Îndepărtat din Ministerul de Interne, rămâne

[1] Eugen Denize – „Comunismul românesc de la începuturi până la moartea lui Gh. Gheorghiu-Dej", în revista „Memoria"

[2] Cristian Troncotă – *Istoria serviciilor secrete românești de la Cuza la Ceaușescu*, Editura Ion Cristoiu, 1999

...rași în cercul puterii. Este numit ministru al Turismului în ...vernul condus de Manea Mănescu, dar „dezertarea" lui ...cepa, din 24 iulie 1978, îi grăbește sfârșitul carierei. Pe 15 ...gust 1978 își pierde toate funcțiile deținute (ministru al ...rismului și membru supleant al CC al PCR). Este arestat, ...preună cu alți generali de Securitate, și anchetat. După ...eva luni este eliberat și numit director la IAS Mihăilești, o ...mă agricolă din apropierea Capitalei. Refuză însă postul și ...devine dușman al lui Ceaușescu. Rămâne sub supraveghere ...nă în decembrie 1989, permanent suspectat pentru relațiile ...le cu sovieticii.

Prăbușirea lui Ceaușescu l-a scos pe Doicaru din bârlog. ...a pus la dispoziția noii puteri, cu ambiția de a recăpăta un ...i important în serviciile secrete din România. Gelu Voican ...oiculescu s-a arătat sensibil la dorințele generalului, dar ...voluția situației politice a zădărnicit planurile celor doi.

Nicolae Doicaru a murit în februarie 1991, la o partidă ...e vânătoare. Temutul torționar a fost redus la tăcere de un ...glonț, deși toți participanții la acea vânătoare aveau cartușe ...u alice. Verdictul anchetatorilor: sinucidere prin împușcare. ...osarul a fost clasat.[1]

Acesta este omul pe care Gelu Voican Voiculescu, „în spiritul Revoluției anticomuniste", l-a adus ca sfetnic al său în ...avernul României.

*

* *

Gelu Voican Voiculescu s-a străduit să se prezinte ca un ...evoluționar autentic, ieșit din spuma evenimentelor din ...decembrie 1989. La crearea acestei imagini au pus umărul și ...olegii săi din noul grup de putere, în primul rând Ion Iliescu. ...ceștia aveau interesul să se acrediteze ca fiind „emanația ...evoluției", așa cum s-au și proclamat. De aceea, un bărbat ...alt, cu barbă lungă și privire marțială, cu aspect de lup-...ător de gherilă, purtând costum de camuflaj și ținând un ...alașnikov la vedere, era piesa indispensabilă acestui grup.

[1] „România liberă", 18 decembrie 2007

O piesă care avea şi rolul de scut împotriva celor care contes-tau lipsa de legitimitate revoluționară a noii puteri.

Era nevoie de un „revoluționar de laborator". Şi pentru că acesta trebuia să poarte un nume, i s-a spus Gelu Voican Voiculescu.

„OPRIȚI MĂCELUL!"

Un general cu haina militară scoasă de la naftalină, după 11 ani de rezervist, le dă ordine prin televizor comandanților Armatei Române şi celor de la Ministerul de Interne. Nicolae Militaru se simte apărat de rombul roşu al Academiei Militare de la Moscova.

Petre Popescu: În aceste momente nu putem să uităm pe foştii noştri colegi de breaslă, care la ora actuală nu se ştie în ce stare se află. Cred că vom avea câteva amănunte de la un alt coleg, Dragomir Horomnea, de la „România liberă", care ne vorbeşte acum.

Dragomir Horomnea: Sunt scriitorul Dragomir Horomnea, autorul romanului *Drumul cavalerilor,* până astăzi interzis de cenzura fostei dictaturi... personal interzis de conducerea aşa-zis superioară a Comitetului Central, în cadrul căruia... organ în cadrul căruia am lucrat şi eu în momentul în care romanul era publicat. Nu vreau să insist asupra mascaradei care s-a ţesut în jurul meu şi al... şi al acestui roman. Vreau în schimb să mulţumesc colegilor care au fost alături de mine, tuturor cititorilor şi, de asemenea, altor oameni care de acum încolo vor fi alături de noi. Vorbesc, de asemenea, în numele... patrioților de la... „România liberă" şi îndeosebi de ziariştilor de excepție Anton Uncu, Petrică Băcanu, despre soarta cărora ştim încă prea puțin. Ştim doar că Anton Uncu s-ar afla undeva la... într-un oraş din Moldova, într-un post

obscur, care este cu mult prea departe de posibilitățile l
de afirmare și de... de... de... nu doar de afirmare, ci de... d
creație adevărată, iar despre Petre Băcanu nu știm nimic
poate că este deja în lumea eroilor tăcuți. Îi vrem alături d
noi! Cât de repede! Vorbesc, de asemenea, în numele rețel
de patrioți necunoscuți, înființată la 30 decembrie 1987, car
necunoscându-și legăturile în sus sau în jos, au contribuit
crearea unei stări de spirit... patriotism... de adânc patriotism
Prin corespondență, îndeosebi. Așa, pregătind masele pentr
suprema acțiune. O mică picătură în oceanul de eforturi
care... și de sacrificii la care... am... participat în aceste...

*Scurtă comutare în curtea Televiziunii. Titraj: „Trăiasc
România. Trăiască poporul român. Liber, demn, independent!
Rumoare. Urale. Se revine în Studioul 5.*

Urmează un moment crucial: apariția generalului Nicol
Militaru. Până ce acesta își potrivește pe haina de general, to
mai scoasă de la naftalină, rombul roșu al Academiei Milita
a Uniunii Sovietice, să observăm susținerea subliminală, d
către diverși vorbitori, a ideii de genocid. Livrând mincium
sau bănuieli, aceștia creionează spectrul morții la tot pas
„Nu putem să uităm pe *foștii* noștri colegi de breaslă, ca
la ora actuală *nu se știe în ce stare se află.*" (Petre Popescu
„Despre Petre Băcanu nu știm nimic... *poate că este deja în lum
eroilor tăcuți.*" (Dragomir Horomnea)

Și acum, Marele Spion!

Ordinele unui pensionar către Armata Română

*Generalul Nicolae Militaru se află într-un grup de milita
printre care căpitanul Mihai Lupoi, generalul Nicolae Tudor
contraamiralul Emil „Cico" Dumitrescu.*

O voce: Poftiți!

Gen. Nicolae Militaru: Stimați cetățeni, stimați soldați, ofițeri, maiștri militari și ofițeri. Mulți dintre dumneavoastră mă cunoașteți. Sunt generalul-colonel Militaru Nicolae. Nu puteam să stau deoparte, în asemenea momente și după această crimă care s-a săvârșit în Republica Socialistă România. Îmi pare rău, nespus de rău, că în această crimă a fost atrasă și Armata Română. Dacă se adevărește faptul că Armata Română a tras în popor, înseamnă că... va fi rău. Și pentru Armată în ansamblul ei, și pentru fiecare comandant de subunitate și militar în termen care a executat un asemenea ordin. După informațiile pe care le avem, au murit copii, au murit oameni bătrâni, au murit femei, au murit ființe total nevinovate.

În scurtul timp pe care-l am la dispoziție, în fața acestei camere de luat vederi, fac apel la tovarășii generali care dețin funcțiile de răspundere în Armata Română. Tovarășe general Gușă, tovarășe general Eftimescu, tovarășe general Topliceanu, tovarășe general Roșu, tovarășe general Voinea, tovarășe general Dîndăreanu și toți ceilalți. Aș face apel, tot în același fel, tovarășului general Rusu. Opriți măcelul! Dați ordine, opriți măcelul! Dacă s-a făcut crima până acum, opriți-o! Nu știu ce va fi mai departe, îmi pare foarte rău, sigur că cei în drept vor cerceta împrejurările în care a murit prietenul meu, generalul Milea, ministrul Apărării Naționale. Nu cunosc cât a fost de trădător, pe cine a trădat... ce a mințit... dar în mod categoric că cei care vor fi în măsură în viitor... vor face lumină și din acest punct de vedere. Tovarășe general Gușă, tovarășe general Voinea, sunteți rugați, amândoi, să veniți urgent la Radioteleviziune. Da' imediat! Înainte de a pleca de la locurile dumneavoastră de lucru, dați ordin să oprească tot și retrageți Armata în cazărmi! Tovarășe Rusu, dă ordin... nimic să nu plece pe calea aerului din Republica Socialistă România! Sper că dumneata m-ai înțeles destul de bine. Fac apel la colegii și prietenii – unii dintre ei – generali din Ministerul de Interne. Tovarășe general Vlad, tovarășe general Bucurescu și ceilalți, luați măsurile care se cuvin pe linia Ministerului de Interne! Opriți măcelul! Indiferent...

indiferent ce s-ar întâmpla, nu mai trageți! Introduceți trupe în cazărmi! Fac apel acum la întregul popor român: manifestați, fraților, manifestați-vă bucuria, dar în pace, fără devastări de vitrine! Jucați ce vreți dumneavoastră, bucurați-vă cu toții, nu distrugeți însă bunurile materiale! Nu dați prilejul să fiți atacați pentru asemenea lucruri! Dacă am fost înțeles, eu vă rog pe tovarășii nominalizați să ia act de ce i-am rugat.

Scurtă comutare în curtea TVR, unde continuă cuvântările și animația. Se repetă pe aceste imagini ultimul titraj. Apoi, comutăm în Studioul 4.

Nu putem trece însă așa ușor peste „momentul Militaru". Ordinele sale scurte și precise arată faptul că el se consideră deja șef al Armatei. Își permite chiar să i se adreseze imperative generalului Ștefan Gușă, șeful Marelui Stat Major al Armatei Române! Singurul pe care-l ocolește deocamdată, strategic, este generalul Stănculescu, ministrul Apărării. Dar acesta are alte planuri...

Dar cine este acest Militaru? E momentul să facem o incursiune în trecutul său și să-i scrutăm viitorul...

GENERALUL MILITARU, SPIONUL UCIGAȘ

Abia instalat ministru al Apărării, Nicolae Militaru a ordonat asasinarea ofițerilor care-i dovediseră activitatea de agent sovietic: generalul Constantin Nuță și colonelul Gheorghe Trosca. Tot el a generat masacre sângeroase, sub privirile binevoitoare ale celui care l-a numit în funcție: Ion Iliescu.

Seara de 23 decembrie 1989. Instalat în biroul său de la Ministerul Apărării Naționale, situat în cartierul bucureștean Drumul Taberei, generalul Nicolae Militaru își face socotelile. Trecuseră mai puțin de patru ore de când Ion Iliescu îl luase de după umăr pe generalul Stănculescu, spunându-i: „Domnule general, apreciem ce ai făcut dumneata pentru Revoluție, dar noi am hotărât ca noul ministru al Apărării să fie generalul Militaru. Mizăm pe faptul că îi vei acorda tot sprijinul...". Generalul Stănculescu se întorsese calm, ca și cum aștepta acest anunț oficial, și-i strânsese rece mâna lui Militaru, aflat lângă Iliescu: „Felicitări, domnule general. Vă doresc succes!".

Militaru știe că Stănculescu nu era sincer. Cum să-i convină pierderea funcției de ministru la numai o zi după ce o dobândise? Stănculescu fusese numit de Ceaușescu în dimineața de 22, după moartea lui Milea. Două ore mai târziu devenea stăpânul României. Nu avea să dureze însă mult, pentru că

adevărata putere, aflată la Răsărit, avea altă opțiune: trio
Ion Iliescu–Silviu Brucan–Nicolae Militaru. În după-amia
aceleiași zile, înțelegând cum s-au făcut jocurile, general
Stănculescu i-a predat puterea lui Ion Iliescu. La scurt tim
acesta i-a spus că *trebuie* să facă un pas în spate, pentru a-i l
locul lui Militaru. Iar Stănculescu știa de ce: Militaru era om
sovieticilor, care puseseră mâna pe toate pârghiile țării.

Bătrânul general, ajuns la 64 de ani, nu poate pierde vrem
Are de reglat conturile cu doi ofițeri care i-au făcut zile neg
generalul Constantin Nuță și colonelul Gheorghe Trosca.
amândoi, Revoluția i-a prins în Ministerul de Interne. Pe Nuț
la șefia Inspectoratului General al Miliției (IGM), pe Trosc
la comanda Statului Major al Unității Speciale de Lup
Antiteroristă (USLA) din cadrul Securității. Acum, amân
tremură de frica lui Militaru. Îl știu de ce e în stare. Și, m
ales, pe cine are în spate...

Militaru își făcuse încălzirea în zori, cu trupele
Securitate măcelărite la Otopeni. De atunci trecuseră 14
Acum, trofeul e mult mai mare. A venit clipa răzbunării!

*
* *

Afară e întuneric beznă. Generalul Militaru privește
fereastra biroului său de ministru, ca și cum ar vedea p
pâcla întunecată, apoi se întoarce brusc spre șeful USLA, co
nelul Gheorghe Ardeleanu. Îi cere imperativ să trimită
oamenii pe care-i are la dispoziție, pentru a lichida „terori
ascunși în tufișurile din jurul ministerului". Nominalizar
este explicită: conducătorul misiunii trebuie să fie colone
Trosca, șeful Statului Major al USLA.

Deloc întâmplător: în 1978, pe când lucra la Servic
de contrainformații militare al Armatei a II-a (Armata
București), Trosca avusese un rol esențial în documenta
dosarului „Corbii", prin care Nicolae Militaru – general-
lonel (cu trei stele) și comandant al Armatei a II-a – a f
documentat, cu probe zdrobitoare, ca agent sovietic.

De coordonarea dosarului s-a ocupat Direcția a
(Contrainformații militare) din cadrul Departamentu

Securității Statului (DSS), aflat în structura Ministerului de Interne. Serviciile de contrainformații militare din cadrul Armatei se subordonau, pe linie operativă, Direcției a 4-a a Securității, condusă în acea vreme de generalul Constantin Nuță. Așa au ajuns Nuță și Trosca să lucreze împreună la dosarul „Corbii".

Dosarul a fost pus pe masa lui Ceaușescu, care a decis trecerea în rezervă a generalului Militaru și tăierea oricărei legături operative între el și Armată. Cazul a fost prelucrat – sub formă de sinteză și concluzii – în toată unitățile militare din țară.

La 11 ani de la dezonorarea sa în fața întregii oștiri, generalul Militaru dă semnalul unei serii de crime teribile. Colonelul Trosca are soarta pecetluită. Generalul Nuță – la fel. Și nici Ceaușescu nu se simte prea bine.

Revoluția e paravanul în spatele căruia Militaru poate trece liniștit la reglări de conturi. Sigur, nu de capul lui, căci un agent GRU nu face niciodată ceva în afara misiunii încredințate.

*
* *

1978 – acesta este anul de răscruce al destinului lui Nicolae Militaru. Un an care, prin ricoșeu, va influența decisiv scenariul Revoluției române. Tot atunci, în 1978, pot fi identificate și cauzele unor crime săvârșite din ordinului celui numit ministru al Apărării în decembrie 1989.

(Ion Iliescu susține cu tărie – și împotriva evidenței – că l-a instalat ministru pe Militaru pe 24 decembrie. În realitate, numirea fusese comunicată, oficial, pe 23 decembrie, în jurul orei 16.30. Dar Militaru preluase comanda Armatei încă din 22 decembrie, prin anunțul făcut de căpitanul Lupoi la TVR, acceptat tacit de Ion Iliescu.)

Să revenim în 1978, când generalul-colonel Nicolae Militaru a fost eliminat din Armată de către Nicolae Ceaușescu. Datorită protecției sovietice, Militaru nu putea fi arestat și judecat, ci doar îndepărtat dintr-o poziție-cheie care-i permitea

să fie periculos. Ca un compromis, a fost numit adjunct al ministrului Construcțiilor Industriale.

Ceaușescu avea motive întemeiate să-l scoată pe Militaru din ierarhia militară. Conducătorul României comuniste primise dovezi certe că generalul Militaru, comandantul Armatei a II-a, furniza informații militare URSS. Mai exact, serviciului secret al Armatei sovietice (GRU). Militaru absolvise Academia Militară „Frunze" de la Moscova și nu încetase niciodată să păstreze legături strânse cu vecinii de la Răsărit.

La 53 de ani, vârstă la care militarii ating de obicei apogeul carierei, Nicolae Militaru era trecut cu forța în structurile civile și se alegea cu o etichetă infamă: spion GRU.

În dosarul „Corbii" era descris un complot împotriva lui Ceaușescu, organizat – la îndemnul Moscovei – de agenți GRU și KGB sub acoperire. În acel moment, URSS era un stat dictatorial de tip stalinist, condus de Leonid Ilici Brejnev. Până la perestroika lui Gorbaciov trebuia să mai treacă șapte ani. Deci, lovitura de stat la care lucra Militaru nu se baza pe motive ideologice, precum nevoia îndepărtării unui dictator (cum avea să se întâmple cu Ceaușescu în 1989), ci strict de servirea intereselor sovietice.

Pentru generalul Militaru a urmat o perioadă frustrantă. Numele său, prezent până în 1978 pe majoritatea listelor cu avansări ale personalului militar, dispare din prim-plan până în decembrie 1989. O singură dată se mai aude de el: în aprilie 1989, cu ocazia percheziției la domiciliu, la fel de stânjenitoare ca și retrogradarea. Conducătorul acelei operațiuni era temutul șef al Miliției: generalul Constantin Nuță.

*
* *

Nicolae Militaru era tipul de personaj care minte și când respiră. Format la școala propagandei sovietice și trecut prin dogmele Partidului Comunist Român – atât sub Gheorghiu-Dej, cât și sub Ceaușescu –, generalul nu putea fi bănuit vreo clipă de idei reformiste. Stalinismul era sistemul în care se simțea cel mai bine. De aceea, el nici nu concepea o lume fără

comunism. Nici măcar în decembrie 1989 nu-și imagina o schimbare de sistem, ci doar una de conducător. Pur și simplu, îl ura de moarte pe Ceaușescu.

Șocant este că acest personaj, „scuipat" rapid de istorie după destrămarea imperiului sovietic, a trăit liniștit timp de șapte ani, în România anilor 1989–1996, fără să fie luat la întrebări pentru vechile trădări și pentru crimele de la Revoluție. S-a mâncat pensia liniștit, a dat interviuri, ba chiar a candidat și la Președinție!

Absurditățile și minciunile sale merită studiate cu atenție, pentru că ele explică ororile din decembrie 1989. Să luăm, de exemplu, mărturia consemnată în cartea *Revoluția română în direct*. Nu ratați șansa unei porții consistente de „limbă de lemn"!

*
* *

„Între 17 și 21 decembrie, am stat în locuință, urmărind evenimentele ce începuseră în România, despre care luam cunoștință atât prin intermediul postului de radio Europa Liberă, cât și prin membrii familiei care, circulând prin oraș, îmi aduceau diverse informații.

Fusesem averizat, printr-o anumită persoană, că la Timișoara s-a revoltat poporul și că această revoltă este posibil să se extindă în toată țara. Tot acea persoană mi-a spus să nu părăsesc casa deoarece viața îmi este în pericol.

În noaptea de 21 spre 22 decembrie, fiica mea a adus veștile triste despre ce s-a întâmplat în centrul Bucureștiului, evenimente petrecute sub propria ei privire.

În dimineața zilei de 22 decembrie, către ora 6.00, atât soția, cât și cele două fiice, cu care locuiesc, au plecat în oraș cu scopul de a afla noutăți, eu rămânând în casă cu nepoțelul de 3 ani, având aparatul de radio deschis.

Când s-a transmis comunicatul în legătură cu «trădarea» și «sinuciderea» generalului Vasile Milea, am rămas împietrit și nu-mi venea să cred urechilor că nu mai este în viață. Mi-am dat seama că situația a devenit explozivă, că momentul mult așteptat sosise. (...)

Generalul Vasile Milea mi-a fost prieten apropiat. N
cunoşteam din şcoala militară, apoi ca locotenenți-elevi
Academiei Militare între anii '50–'52. Am devenit foarte bu
prieteni când eram comandanți de divizii, ca apoi viața să
aducă la Cluj, unde am lucrat împreună mai mulți ani –
comandant de Armată, iar el şef de Stat Major. (...) În iun
1978 a preluat comanda Armatei din Bucureşti, moment
care eu am fost îndepărtat din Armată din motive cunoscu
deja. Generalul Vasile Milea cunoştea bine măsurile care fu
seră luate împotriva mea, faptul că se face tot posibilul să f
izolat cu desăvârşire de cadrele militare, că sunt urmărit înd
aproape şi că de două ori (februarie '84 şi martie '85) am fo
anchetat de Securitate şi de organul de partid şi confrunt
cu unii delatori. Cunoştea şi despre percheziția domiciliar
ce mi s-a făcut în data de 19 aprilie 1989. Cu ani în urmă,
fusese informat că se va întâmpla ceva în România şi că sarci
Armatei era să nu tragă în poporul român, chiar dacă va pri
ordin în acest sens. De fapt, lui i se spusese cam aşa: «N
numai tu, ci şi copiii tăi şi copiii copiilor tăi vor avea de sufe
dacă cumva se întâmplă aşa ceva!». Deci, el era la curent cu
se urmărea de către conspiratori. Nu cunoştea organizația,
era la curent cu detaliile, dar ştia lucrul esențial – că Arma
nu trebuie să tragă în popor. Nu trebuie să curgă sânge. D
comunicatul transmis la radio, repetat de mai multe ori, a
dedus imediat că generalul Milea tocmai asta făcuse: dădu
ordin să nu se tragă."[1]

E timpul pentru câteva constatări.

1. Generalul Militaru vorbeşte clar despre o conspirație ant
Ceauşescu, dar evită să amintească rolul sovieticilor.
2. Momentul îndepărtării sale din Armată, în 1978, este exp
diat cu evidentă jenă, fiind explicat astfel: „din motiv
cunoscute".
3. Cei care au contribuit la dovedirea legăturilor sale c
sovieticii sunt considerați „delatori".

[1] Mihai Tatulici (coord.) – *Revoluția română în direct, TVR*, 1990

4. Percheziția domiciliară care i-a fost făcută pe 19 aprilie 1989 era urmarea intensificării activităților complotiste ale lui Militaru. Generalul-spion fusese contactat de Ion Iliescu la scurt timp după întâlnirea conspirativă pe care acesta o avusese, în Parcul Circului din Bucureşti, cu Virgil Măgureanu (12 martie 1989). Iliescu şi Măgureanu se întâlniseră la o zi după difuzarea la Radio Europa Liberă a scrisorii celor şase vechi activişti staliniști împotriva lui Ceauşescu (11 martie 1989). O mărturie prețioasă a depus fostul şef al Securității Municipiului Bucureşti, colonelul Gheorghe Goran, la Comisia Senatorială pentru Cercetarea Evenimentelor din Decembrie 1989. „Generalul Militaru încerca să ia contact cu diferite persoane din aparatul de partid. Chiar au fost câteva întâlniri de-ale domnului Militaru, pe care noi am încercat să le controlăm şi, mai mult sau mai puțin, am reuşit. S-a întâlnit cu domnul Măgureanu, cu domnul Iliescu, cu domnul Virgil Ioanid, în Parcul Tineretului. Nu s-au întâlnit niciodată toți, ci doar câte doi. Din toate aceste întâlniri a rezultat un singur aspect mai important: că este nevoie «să facem ceva» nu pentru a schimba regimul, ci împotriva lui Ceauşescu. Momentul cel mai semnificativ a fost după «Scrisoarea celor şase». S-a pus problema: «Noi ce facem? Că, dacă cei şase au ieşit la Europa Liberă cu scrisoarea respectivă, noi o să fim mai puțin cunoscuți». Şi atunci s-a ajuns la concluzia că trebuie să facă şi ei ceva. Cel care trebuia să facă şi el ceva a fost domnul Iliescu. Şi domnul Iliescu a spus: «Da, o să mă ocup să fac şi eu o scrisoare, care va fi publicată la Europa Liberă». Ideea domnului Militaru a fost ca această scrisoare să fie transmisă în numele *Frontului Salvării Naționale*. Iliescu a spus: «Nu e bine. Mai bine o trimitem în numele Frontului Patriotic Socialist». S-a hotărât să stăm de vorbă cu domnul Iliescu şi să-l temperăm, să nu facă această scrisoare."[1]

[1] Col. Gheorghe Goran – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 4 mai 1994

5. Deşi urmărit permanent de Securitate, generalul-spion
meşte informaţii esenţiale de la „o anumită persoană"
6. Militaru susţine că generalul Milea fusese avertizat
către oamenii Moscovei „să nu tragă în popor" atunci c
complotiştii vor încerca să-l răstoarne pe Ceauşescu. A
se întâmpla într-un moment când nu putea fi anticip
nicio revoluţie sau revoltă populară, ci se ştia doar de
pregătirea unei lovituri de stat, pusă la cale de sovie
Atunci, în care popor să nu tragă Armata? Nu cumva
„poporul" agenţilor moscoviţi care urmau să se infiltr
printre revoluţionari?
7. Avertismentul dat lui Milea, în caz că Armata va trag
demonstranţi pentru a apăra regimul Ceauşescu, fus
extrem de dur: „Nu numai tu, ci şi copiii tăi şi co
copiilor tăi vor avea de suferit!"[1]. Asta sună a met
specifică serviciilor secrete sovietice, recunoscute pen
cruzimea lor.
8. Afirmaţia lui Militaru, că generalul Milea „dăduse or
să nu se tragă", este o minciună. N-a existat un ase
nea ordin. Până în dimineaţa morţii sale, Milea făc
exact pe dos: îşi însuşise ordinul comandantului supr
de a se trage la Timişoara, transmiţându-l mai depa
comandase personal, în noaptea de 21 spre 22 decemb
represiunea din centrul Capitalei; în şedinţele CPEx
se împotrivise în niciun fel pornirilor sângeroase ale
Ceauşescu.
9. Nu cumva tocmai faptul că Milea participase la repr
une, neţinând cont de avertismentul complotiştilor,
adus moartea, aşa cum fusese avertizat?
10. Elogiile pe care Militaru i le aduce lui Milea ar putea a
rolul de perdea de fum: îl laud ca să alung orice bănu
că noi, complotiştii, am fi fost implicaţi cumva în moa
sa violentă.
11. Grupul Iliescu–Militaru–Măgureanu se temea că nu v
suficient de vizibil la răsturnarea lui Ceauşescu pen

[1] Gen. Nicolae Militaru – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 19
23 septembrie 1993

a lua puterea. Îngrijorarea era provocată de avansul pe care-l luaseră bătrânii staliniști prin asumarea „Scrisorii celor şase" (Gheorghe Apostol, Alexandru Bârlădeanu, Silviu Brucan, Corneliu Mănescu, Constantin Pîrvulescu, Grigore Răceanu).

12. Frontul Salvării Naţionale nu a fost, aşadar, o „emanaţie" a Revoluţiei, ci mai degrabă lovitura de stat a fost o „emanaţie" a FSN, denumire folosită, conspirativ, încă din primăvara anului 1989. Cert este că amândouă – şi Frontul, şi lovitura de stat – au fost „emanaţia" URSS.

Să revenim la mărturia lui Militaru despre ziua de 22 decembrie 1989.

„La vestea morţii generalului Milea m-a cuprins o teamă profundă ca nu cumva Armata să intre în panică, în dezordine, lucru ce putea avea efecte imprevizibile. Mă temeam ca nu cumva unii comandanţi prea zeloşi să dea ordine de reprimare în sânge a maselor de demonstranţi. Multe se puteau întâmpla în acele momente dacă Armata intra în derută. (...)

Verificând dacă Televiziunea este în emisie, am constatat că funcţionează deja şi că transmite primele secvenţe cu demonstranţii care pătrunseseră în instituţie. Deci, Televiziunea se găsea deja în mâna revoluţionarilor. În acel moment a sosit soţia cu un bagaj important de informaţii. Cea mai importantă era aceea că văzuse maşini blindate, TAB-uri, cu civili urcaţi pe ele. Armata, pe subunităţi izolate, începuse deja să fraternizeze cu poporul.

Imediat am «dat în primire» nepoţelul, m-am echipat în ţinuta militară şi am ieşit din casă având ca ţintă Televiziunea. Bineînţeles că soţia – ca orice soţie grijulie – a rămas în lacrimi de bucurie, pricinuite de momentul pe care îl trăiam cu toţii, dar totodată şi de grija pe care mi-o purta ca nu cumva să se întâmple ceva cu mine."[1]

Se impun alte câteva constatări.

[1] Mihai Tatulici (coord.) – *Revoluţia română în direct*, TVR, 1990

1. Grija lui Militaru de „a nu curge sânge" este teatrală. Zilele de 22–25 decembrie 1989 vor arăta că el era însetat de sânge, regizând adevărate masacre. Singura lui grijă era să moară *cine trebuie* și să supraviețuiască, de asemenea, *cine trebuie*.
2. Cum adică „verificând dacă Televiziunea este în emisie"? De unde știa Militaru că TVR ar putea emite într-o zi de vineri, puțin după ora 13.00, când de obicei era închisă? Dacă nu l-a anunțat nimeni că Televiziunea a început să emită, înseamnă că Militaru aștepta, conform unui plan dinainte știut, ca lucrul acesta să se întâmple. Și era cu ochii pe televizor.
3. „Cea mai importantă informație era aceea că văzuse mașini blindate, TAB-uri, cu civili urcați pe ele." Asta suna a consemn, iar astfel de scene au avut loc la scurt timp după moartea lui Milea, când Ceaușescu încă se mai afla în sediul CC al PCR. Un fost ofițer de informații explică: „Urcarea civililor pe blindatele Armatei și punerea de flori la țevile armelor făceau parte dintr-o simbolistică temeinic pregătită. Au operat oameni specializați pentru asemenea misiuni: învingerea fricii și declanșarea entuziasmului popular. Planul a funcționat foarte bine, iar efectul a fost cel scontat: producerea unei emoții colosale, care a făcut posibilă răspândirea veștii că Armata a fraternizat cu populația. O lovitură pe care Ceaușescu nu avea cum s-o pareze. Din acel moment, nu mai avea nicio șansă".
4. Soția lui Nicolae Militaru, Ștefana, care-i tot aducea informații din oraș, nu era o „gospodină" oarecare, ci un personaj bine aclimatizat cu structurile sovietice. Ea studiase la Moscova în anii '50, la fel ca și soțul ei, pe care îl eclipsase în activitatea politico-ideologică. Tovarășa Militaru făcuse parte din biroul de conducere al Asociației Studenților Români, organizație „patronată" discret de KGB și care-l avea ca secretar pe Ion Iliescu.
5. Generalul Militaru avea pregătită uniforma militară „pentru orice eventualitate". O ținea „în așteptare", la naftalină, de 11 ani.

Reluăm firul povestirii în varianta generalului Militaru.

„La ieșirea mea din curte împreună cu soțul fiicei mai mari, unul dintre subofițerii de Miliție care făceau paza Ambasadei Braziliei s-a oferit să mă transporte la Televiziune cu mașina lui personală. Acest lucru a fost observat de către soție, de pe terasă, care a țipat cât a putut de tare, sfătuindu-mă să nu mă urc în mașina milițianului, deoarece exista pericolul ca acesta să mă omoare. Așa a înțeles ea. «Argumentul» a fost convingător, așa că am pornit pe jos, însoțit de ginere și de subofițerul de Miliție – organ care îmi asigura paza. (...) Curtea Televiziunii era plină de oameni care mi-au creat imediat culoar, prin care am fost condus în Studioul 4. Înainte de a intra în studio, am rugat pe cineva din personalul Televiziunii să-l sune pe domnul Iliescu la telefonul 18.06.30 și să-l cheme pentru a se adresa poporului român. Menționez că încă nu se comunicase nimic despre fuga dictatorilor din sediul central. Înainte de a intra în emisie, am avut o mare surpriză: vecinul meu, locotenent-colonel Gheorghe Stan, ofițer de Securitate în Direcția Contraspionaj Economic de sub conducerea generalului Emil Macri, era prezent la Televiziune pentru a-și exprima adeziunea la Revoluție, în numele său și al întregii Direcții pe care o conducea în lipsa șefului acesteia. Ne-am felicitat pentru izbânda Revoluției. (...) După ce am intrat în emisie și m-am adresat poporului român, am fost condus la directorul Televiziunii, domnul Petre Constantin, unde m-am întâlnit cu mai mulți cunoscuți. Ne-am felicitat reciproc și după un anumit timp am observat cu toții că pe ecran a apărut Ion Iliescu. Imediat am trimis un ofițer din cei prezenți să-i transmită ca, după ce termină apelul către popor, să vină în biroul directorului Televiziunii, lucru ce l-a și făcut. Între timp se comunicase că dictatorii au fugit din sediul CC cu un elicopter, ajutați din păcate de către unii reprezentanți ai Armatei, foarte apropiați acestei odioase familii. Toți, dar absolut toți cei prezenți își exprimau regretul că dictatorii nu au fost lăsați pentru a fi arestați, de către poporul răsculat, chiar în sediul CC-ului. Exista o teamă generală ca dictatorii să nu fugă peste graniță și să scape de judecata poporului. (...)

La sosirea domnului Ion Iliescu în biroul directorului Televiziunii, am observat din partea celor prezenți o deplină satisfacție de a-l vedea printre ei. Lăsa impresia unui posibil viitor conducător, ceea ce a și devenit. Îl cunosc de mulți ani. Din 1983 am avut relații foarte strânse, în cadrul activității conspirative împotriva dictaturii. (...) După felicitările reciproce, am plecat la Ministerul Apărării Naționale cu două mașini de ocazie."[1]

E vremea unui nou set de constatări.

1. Deși era inamic dovedit al lui Ceaușescu și trădător în favoarea unei puteri străine, Militaru continua să locuiască într-o vilă din apropierea Televiziunii, în „zona zero" a Capitalei. Vila îi era pusă la dispoziție de statul român.
2. În aceeași zonă, la mică distanță de Televiziune, se afla și „blocul sovietic", unde locuiau cetățeni ai URSS aflați în misiune la București, inclusiv personal diplomatic. Iar majoritatea agenților sovietici cu greutate – unii dintre ei, aflați în legătură cu Militaru – aveau acoperire diplomatică.
3. Deși „curtea Televiziunii" era plină, lui Militaru i-a fost „creat imediat culoar". Interesant!... Culoarul trebuie să fi fost pregătit de alte personaje, nu de revoluționari, care nu aveau de unde să-l cunoască pe Militaru. În aceleași momente, Corneliu Coposu – de exemplu – nu a fost lăsat să intre în TVR. Televiziunea nu era deschisă chiar pentru oricine. O mărturie în acest sens: „La TVR se intra foarte greu. Mulțimea era foarte filtrată"[2]. (medicul Florin Filipoiu).
4. Militaru a fost „condus" direct în Studioul 4, de unde se putea adresa națiunii pentru a-și afirma încă o dată patriotismul său de agent sovietic.
5. Prima mișcare făcută de Militaru în TVR: *chemați-l pe Ion Iliescu, să se adreseze națiunii!* Complotiștii moscoviți începeau să se regrupeze, ieșind prudent din ascunzători. Ceaușescu fugise de o oră și jumătate.

[1] Mihai Tatulici (coord.) – *Revoluția română în direct*, TVR, 1990
[2] Florin Filipoiu – interviu „Adevărul", 31 martie 2010

6. Locotenent-colonelul Gheorghe Stan îi dă asigurări lui Militaru că Securitatea „își exprimă adeziunea la Revoluție". Asta nu-l va opri pe generalul-spion să folosească sintagma „securiști-teroriști".
7. „Dictatorii au fugit din sediul CC cu un elicopter, ajutați din păcate de către unii reprezentanți ai Armatei, foarte apropiați acestei odioase familii" – câtă perfidie! Declarația lui Militaru este făcută în decembrie 1990, la un an de la Revoluție, deci nu mai putea fi vorba de confuzii. Ceaușescu fusese ajutat să fugă cu elicopterul de către generalul Victor Atanasie Stănculescu (ministrul Apărării), generalul Iosif Rus (comandantul Aviației Militare), colonelul Petru Tenie (șeful flotilei prezidențiale) și colonelul Vasile Maluțan (pilotul elicopterului). Dintre aceștia, doar Stănculescu putea fi considerat „foarte apropiat al acestei odioase familii".
8. Cei care i-au ajutat pe soții Ceaușescu „să fugă din sediul CC cu un elicopter" au contribuit, de fapt, la îndepărtarea acestora de la putere. Dictatorii fugari au devenit, astfel, prizonieri chiar și înainte de a fi puși sub pază în UM 01417 Târgoviște.
9. Militaru regretă faptul că nu a fost aplicat alt scenariu: linșarea soților Ceaușescu în sediul CC. L-a inspirat, probabil, scena finală a dictatorului fascist Benito Mussolini și a amantei sale, Clara Petacci – omorâți și spânzurați de picioare, în nordul Italiei, în timp ce încercau să-și ia tălpășița.
10. Ceaușescu n-a ajuns niciodată la „judecata poporului", cum pretinde Militaru, ci la judecata unui grup care avea busola orientată către Moscova: Iliescu–Brucan–Militaru.

O ultimă „tranșă" din mărturia generalului Nicolae Militaru. „La MApN i-am găsit pe primii-adjuncți ai ministrului și un număr însemnat de generali și ofițeri, inclusiv pe generalul în rezervă Kostyal Ștefan. Generalul Kostyal Ștefan, care era un vechi disident și un înfocat opozant împotriva lui Ceaușescu, având multe de suferit din această cauză, făcea

parte din conspirația militară condusă de generalul de armată Ion Ioniță, fost ministru al Apărării. Din discuțiile purtate ulterior cu generalul Kostyal a reieșit că el intrase în sediul MApN cu mult timp înaintea noastră, sugerând unui prim-adjunct al ministrului să-l cheme telefonic și să trimită mașini după Iliescu, Militaru și alții. Acesta a refuzat sub motivul că «nu cunoaște numerele de telefon și nu dispune de mașini». Atunci, generalul Kostyal i-a sugerat să trimită mașina lui personală. Cu toate acestea, nu s-a îndeplinit dorința generalului Kostyal, iar acesta se întreabă și astăzi: oare de ce a procedat în acest fel?

După câteva schimburi de informații, am plecat cu domnul Iliescu la sediul CC, însoțiți și de alte persoane cu care veniserăm."[1]

Și observațiile de rigoare.

1. Generalul Kostyal, cel atât de lăudat de Militaru, era un înfocat agent al URSS. Atât de înfocat, încât se și lăuda cu asta. Ba mai mult, el avea și cetățenie sovietică. Format la Moscova, a trăit mulți ani în capitala „internaționalismului proletar". Misiunile sale erau însă în România.
2. Un celebru fost coleg de celulă din anii '80, Sorin Ovidiu Vîntu, îl caracteriza pe Kostyal astfel: „Era cel mai înverșunat comunist pe care l-am întâlnit vreodată. Un stalinist convins, devotat trup și suflet Uniunii Sovietice. Pe el îl interesa doborârea lui Ceaușescu pentru că așa ordonase Moscova".
3. Acest „stalinist convins", „devotat trup și suflet Uniunii Sovietice", insista să fie adus de urgență Ion Iliescu la conducerea României. Și, desigur, să fie reactivat și generalul Militaru, pentru a reîntregi o frumoasă tripletă de cetățeni români cu studii la Moscova: Iliescu–Militaru–Kostyal.

[1] Mihai Tatulici (coord.) – *Revoluția română în direct*, TVR, 1990

CICO: „SĂ VINĂ ILIESCU!"

Contraamiralul în rezervă Emil „Cico" Dumitrescu, scos din Marina Militară în 1980 pentru divulgare de secrete către Uniunea Sovietică, este primul care pronunță la TVR, în direct, numele lui Ion Iliescu. Cei doi se cunoșteau de mult, fiind colegi de serviciu la Ministerul Apelor.

Revenim în Studioul 4, unde Teodor Brateș ne pregătește noi surprize.

Teodor Brateș: Bucuria poporului nostru este nemărginită pentru această mare victorie. Dar, fraților, nu transformați această bucurie într-o bucurie a trădătorilor, a provocatorilor! Iată ce vreau să vă spun. Primim informații că se dă băutură gratuit în cârciumile din București, să îmbete oamenii, să-i incite la dezordine, la acte care se pot întoarce împotriva noastră. Să ne păstrăm demnitatea de oameni, să nu ne îmbătăm! Să ne îmbătăm doar cu bucuria, cu acest soare al libertății, nu cu băuturi alcoolice! Este absolut necesar ca toți să ne păstrăm calmul, cumpătul, să nu răspundem la aceste provocări... pentru că a da acum băutură oamenilor înseamnă o provocare, o provocare împotriva poporului. *(aplauze)*

Petre Popescu: O situație... *(aplauze)* o situație demnă de urmat... exemplu... profesorul Călărașu, din Comitetul revoluționar constituit la Deva, ne-a comunicat: situația în acest oraș este calmă, puterea a trecut fără violență în mâinile poporului. Fostul prim-secretar a fost reținut până la

constituirea noilor autorități. Zece mii de oameni manifestă calm, în centrul orașului. A fost ocupat sediul județean de partid. De partea Comitetului revoluționar a trecut fostul ministru Ibănescu. Se relatează, de asemenea, că Armata din Deva va oferi protecția poporului...

O voce: Bravo! *(aplauze)*

Alte voci: Bravo!... Trăiască România!... Trăiască România liberă!

Toți cei din studio cântă „Deșteaptă-te, române!". Se continuă cu „Deșteaptă-te, române!" – înregistrare pe bandă. Imagini din Studioul 4 și din curtea TVR. Titraj: „Luptă lucidă: calmă, fermă până la victoria finală!". Comutare apoi în Studioul 5.

*

* *

Contraamiralul Cico Dumitrescu: Dragi colegi ai promoției 1958, vă vorbește cel pe care... a fost pentru voi Cico, cel care a venit în Marina Română împreună cu voi, din dorința de a face din țara noastră o țară minunată. Ace... în aceste momente solemne, când poporul nostru, umilit de cel care l-a numit conducător și i-am jurat jurământ fără să aibă dreptul, fiindcă nu l-a ales poporul... Vă cer... rog pe tovarășul comandant al Marinei, viceamiralul Mușat, care știu că a fost umilit și trecut pe ordin să fie trecut în rezervă... Rog pe contraamiralul Petre George, locțiitorul lui... să-l numesc... Ilie Ceaușescu, nu generalul... Rog pe toți colegii mei, comandanți de nave și de mari unități din Marina Română... Fiți alături astăzi, dați dovadă... cum a dat dovadă Marina Română în 1944, la 23 august, când nu s-a supus ordinelor care au fost date de comandanți. Veniți alături de popor! Poporul vă va mulțumi. Iar eu vă jur că întotdeauna, cât va bate o inimă în mine, voi fi alături de voi. Mai cer, pentru faptul că lucrez în economie... am fost trimis în economie... rog pe tovarășii miniștri pe care-i cunosc și care știu că unii dintre ei sunt patrioți desăvârșiți... Ajutați poporul român în aceste momente grele! Eu nu vă numesc, pentru că faptul că nu este momentul ca să vă numesc pe fiecare, dar făcând apel la sentimentele

...meavoastră de oameni, de români adevărați, ajutați țara ...asta! Rog pe tovarășul Ion Iliescu, cu care-am fost coleg, să ...ă la Televiziune! Trebuie, tovarăși, să ne organizăm. Spun ...arăș pentru faptul că cuvântul *tovarăș* înseamnă mult, mult, ...eamnă o prietenie adevărată, suflet cu suflet, înseamnă tot ...ți dai pentru cel... aproapele tău... Noi am fost învățați în ...i. Acum să demonstrăm copiilor noștri că noi am fost niște ...meni cinstiți, că am muncit cu sacrificii pentru țara aceasta. ...ă mulțumesc, colegi ai mei din Marină. Fiți alături de mine ...de patria noastră!

Comutare în curtea TVR. Zgomot de mulțime. Agitație. Mare ...e oameni.

O voce: Dă-te, domn'e, jos! Ce cauți aici? Dă-te, domn'e, ...dați-vă jos!... Dă-te, domn'e, jos, că se filmează! Dă-te, ...mn'e, jos... înțelege... Dă-te, domn'e, jos, înțelege... româ...ște... Dă-te, domn'e, jos, că... *(titraj: „Televiziunea română, ...ma României noi!")*

O voce: Gata? *(zgomot de mulțime; cineva vorbește la un micro..., dar nu se înțelege ce spune; urale uriașe)*

O voce: Ce faceți, dom'le, ce faceți?... Îi judecăm, dom'le, ...judecăm...

Comutare în Studioul 5. Crainicul, singur în cadru.

George Marinescu: Dragi telespectatori... cetățeni... În ...este momente și grele, dar și fericite, mă văd nevoit, cu multă ...rere de rău, să îmi fac *mea culpa* față de o țară întreagă, care ...i de zile m-a urmărit transmițând tot felul de comunicate. ...ați-mi voie să vă prezint un alt comunicat. De această dată ...ed că va încălzi inimile, dar totodată va trebui să mobilizeze ...ată atenția, toată vigilența noastră. Iată despre ce este vorba. ...n inginer agronom din Botoșani (*Boteni – **n.a.***), de lângă Titu – ...n păcate nu i-am putut reține numele, se auzea foarte slab –, ...transmis telefonic că nu cu mult timp în urmă a aterizat un ...elicopter alb, din care au coborât Nicolae Ceaușescu cu soția. ...nul dintre cei doi membri ai gărzii care i-au însoțit a intrat

într-o Dacie roşie cu numărul 4-B-2646, sper că numărul a fost corect reținut...

O voce: Încă o dată! *(din off)*

George Marinescu: ... Dacie roşie cu numărul 4-B-2646. Repet, sper că numărul a fost corect reținut. Şoferul este un bătrân cu pălărie. Maşina s-a îndreptat spre Drumul Național 6. Este necesar să se supravegheze cu atenție toate drumurile, toate căile de acces spre şi dinspre județele Argeş şi Dâmbovița. Pentru că în momentul când mă îndreptam spre acest studio, foarte mulți oameni care se află pe culoarele Televiziunii noastre m-au rugat să transmit tot felul de informații. Din păcate, nu le pot da curs tuturor, pentru că, în aceste clipe de emoție, din păcate, nu am putut a le reține pe toate... n-am putut să le rețin pe toate... S-a anunțat că o maşină blindată a Ministerului de Interne avansează pe strada Batiştei... şi-i rog pe toți ofițerii, pe generalii care iau legătura cu comandanții Ministerului Afacerilor Interne, să oprească o eventuală catastrofă. Şi o veste mai bună: în județul Bistrița-Năsăud totul este calm, e bine, lumea cântă şi dansează de bucurie, de fericire. Vă mulțumesc.

O voce: Încă o dată... Stai!...

Comutare în curtea TVR. Fără sunet. Titraj: „Televiziunea română, inima României noi!".

E timpul pentru un nou set de constatări.

1. Teodor Brateş avertizează poporul român că este pândit de mari pericole, cum ar fi acela să se îmbete! Brateş arată cât de perfizi sunt ciracii vechiului regim: „Se dă băutură gratuit în cârciumile din Bucureşti, să îmbete oamenii, să-i incite la dezordine". Totul, bineînțeles, cu un scop precis, contrarevoluționar: „A da acum băutură oamenilor înseamnă o provocare, o provocare împotriva poporului".
2. Crainicul Petre Popescu incită la arestări de tip revoluționar, prezentând „o situație demnă de urmat": la Deva, „fostul prim-secretar a fost reținut până la constituirea noilor autorități".

3. Apare, în sfârşit, şi celălalt crainic oficial, George Marinescu, cel care cu două-trei ore înainte citise comunicatul despre moartea „trădătorului Milea" şi decretul prin care Ceauşescu instituia starea de necesitate în toată țara. Crainicul anunță că întoarce armele: îşi face *mea culpa* pentru minciunile debitate de-a lungul anilor şi se înscrie în corul celor care-l vânează pe Ceauşescu. Hăituială disperată şi inutilă, de genul jocului pe care pisica îl face cu şoarecele înainte să-l mănânce, căci Armata controlează total traseul lui Ceauşescu şi îl poate prinde pe fugar în orice clipă. Este nevoie însă de tensiune şi suspans, ca la orice film de acțiune... Să stea poporul în fața televizoarelor şi să se roage pentru victoria Binelui providențial... Bine care începe să aibă chip: Ion Iliescu (anunțat deja şi aşteptat ca un Mesia), Nicolae Militaru, Petre Roman, Gelu Voican Voiculescu, Cico Dumitrescu, Mihai Chițac, Sergiu Nicolaescu...
4. La câteva clipe după ce-şi făcuse *mea culpa*, George Marinescu pune umărul la o diversiune: „O maşină blindată a Ministerului de Interne avansează pe strada Batiştei", deci trebuie luate măsuri energice pentru a fi evitată „o eventuală catastrofă". Din nou, Ministerul de Interne...
5. Intervenția lui Cico Dumitrescu (54 de ani) este agramată şi ridicolă. O mostră de patetism ieftin: „Iar eu vă jur că întotdeauna, cât va bate o inimă în mine, voi fi alături de voi". Până una-alta, era alături de Uniunea Sovietică, pentru care complota şi pe care o purta în inimă de pe vremea studenției sale la Leningrad (1961–1965).
6. Contraamiralul este cioplit pe calapodul propagandei sovieto-comuniste, a cărei busolă istorică este fixată pe lovitura de stat de la 23 august 1944.
7. „Am fost trimis în economie", se plânge Cico Dumitrescu. Nu spune şi motivul: pentru că, atunci când lucra în Marina Militară, a fost prins livrând secrete de stat Uniunii Sovietice.
8. Cico zice că în 1980 a fost victima unei înscenări: „Nu aveam ce informații să le dau eu ruşilor! Nu eram în unitate

operativă. Eu răspundeam de oameni care lucrau cu eprubete. De eprubete aveau rușii nevoie?".

9. Principala misiune a lui Cico Dumitrescu este introducerea în scenă a lui Ion Iliescu. Contraamiralul este primul care pronunță în direct, la TVR, numele celui desemnat de sovietici, de mai mulți ani, să-i succeadă lui Ceaușescu. „Rog pe tovarășul Ion Iliescu, cu care-am fost coleg, să vină la Televiziune!", zice Cico. În acel moment, Ion Iliescu tocmai intra în sediul TVR, unde avea culoarul pregătit pentru a ajunge în Studioul 4.
10. Cico Dumitrescu a fost coleg cu Ion Iliescu la Ministerul Apelor, la începutul anilor '80, după ce stătuse cinci luni în arest pentru „problema cu URSS". După Revoluție, el avea să primească importante funcții în stat, inclusiv pe cea de consilier prezidențial, din partea protectorului său, Ion Iliescu.
11. Fostul fotbalist Cornel Dinu, prezent în Televiziune în zilele de 22–23 decembrie și apropiat al grupului conducător din TVR, a schimbat un portret interesant. „Amiralul Cico Dumitrescu a fost o rotiță foarte importantă din angrenajul acelor evenimente. Era unul dintre executanții planului. Masele, provocate și dirijate de profesioniști ai unor asemenea cataclisme istorice, pregătiți pentru așa ceva, doar se mișcau și făceau zgomote. Sub gloanțe – așa erau scenariile pentru noi, câteva succesive, care s-au și confundat și confruntat în derularea evenimentelor."[1]

Ar cam fi timpul să vedem ce făcea „omul prezidențial" pe care-l chema la Televiziune fostul său coleg, Cico. Să reconstituim ziua de 22 decembrie 1989 a lui Ion Iliescu.

[1] Cornel Dinu – *Jucând cu destinul*, Editura Minerva, 2008

ULTIMA ZI LA EDITURĂ, ÎNTÂIA NOAPTE LA PUTERE

Ion Iliescu a plecat din Casa Scînteii mult după fuga lui Ceaușescu. Prudent, el a văzut la televizor deschiderea Televiziunii, cu sceneta Caramitru–Dinescu. A dat câteva telefoane și a plecat. În câteva ore, „emanatul" a bifat punctele esențiale în dobândirea puterii: TVR, MApN, sediul CC al PCR. Plus consultări telefonice cu sovieticii.

22 decembrie 1989, ora 12.09. Ceaușescu era evacuat cu elicopterul de pe sediul CC al PCR. În zona celor care „lucrau" pentru înlăturarea regimului se aștepta semnalul. El a venit prin Televiziune: „Dictatorul a fugit!". Era așteptat noul lider, înlocuitorul lui Ceaușescu. Câțiva știau cine este și ce hram poartă.

Cei mai mulți au fost nevoiți să-l accepte. Și asta pentru că lucrurile erau deja clare. Complotul lucra și aștepta momentul. La fel și Iliescu, director al Editurii Tehnice, care în acea dimineață, de 22 decembrie 1989, se afla la slujbă. Aparent, ca orice „om al muncii".

Potrivit propriei declarații, în dimineața zilei de 22 decembrie, Ion Iliescu se afla în biroul său de la etajul 7 al Casei Scînteii. Venise la serviciu ca într-o zi obișnuită, cu tot cu coloana de securiști care îl supraveghea. Micile neplăceri ale vieții de complotist...

„Eu eram urmărit de un filaj la lumina zilei. Nici măcar nu se mai jenau de vreo cinci ani. Erau trei mașini care se ocupau numai de mine. Două mă urmăreau permanent, a treia rămânea în fața casei. O urmăreau pe soție și pe cine vine, intră și iese de la mine. Inclusiv în 21–22 decembrie, cele două mașini m-au escortat până la Casa Scînteii, unde aveam sediul Editurii Tehnice. Pe la ora 11.00 – că erau, de acuma, și cei din editură edificați și urmăreau cele două mașini care veneau după mine și plecau cu mine –, unul zice: «Domnule, au dispărut cele două mașini care au venit cu tine dimineață!». Și pe urmă a apărut scena asta cu elicopterul. Mi-am luat rămas bun de la băieții de la editură, zic: «Fraților, s-a terminat!». Am coborât, am dat un telefon la Televiziune și unul la Armată, cred, unde am dat de Stănculescu. Prima chestiune, m-am dus la Televiziune, am văzut adunarea aceea a oamenilor"[1], declara Ion Iliescu, în 1994, Comisiei Senatoriale pentru Cercetarea Evenimenteleor din Decembrie 1989.

Ion Iliescu spune că era supus unei operațiuni de „filaj". Istoricul Alex Mihai Stoenescu are altă părere. „Echipajele Securității nu erau de la Filaj și aveau o dublă misiune, ordonată de generalul Vlad: să împiedice intrarea în contact a lui Ion Iliescu cu agentura sovietică și să împiedice un accident sau un asasinat care să fie folosit ca motiv internațional împotriva lui Ceaușescu. Ordinul fusese dat cu două zile înainte și îi viza pe toți disidenții importanți care fuseseră în legătură cu agenți sovietici – Brucan, Dinescu, Iliescu –, precum și pe cei arestați și aflați în închisori."[2]

Iliescu a plecat din Casa Scînteii în jurul orei 13.50, după ce vorbise la telefon cu șefa lui directă, Suzana Gîdea (ministrul Culturii), dar și cu generalul Victor Atanasie Stănculescu (ministrul Apărării Naționale, aflat la sediul ministerului). Așa reise din declarația lui Ion Iliescu.

[1] Ion Iliescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 16 decembrie 1994

[2] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, vol. 4 (II) – Editura RAO, 2005

Cele cinci telefoane date de Iliescu

Un martor al traseului parcurs de Ion Iliescu la 22 decembrie 1989 este Florin Velicu, instructor la Consiliul Culturii în 1989. Potrivit acestuia, Iliescu a intrat în priză după ora 13.00, când s-a deschis Televiziunea.

„La un moment dat a sunat la Suzana Gîdea. Eu nu am înțeles de ce a sunat, dar a întrebat-o dacă e adevărat că Ceaușescu a căzut. Nu știu ce i-a răspuns Suzana. Cert e că, după ce a închis, Ion Iliescu a spus: «A dracului șmecheră!»"[1], a relatat Velicu într-un dialog cu istoricul Alex Mihai Stoenescu.

Velicu a fost martor și la convorbirea lui Iliescu cu generalul Stănculescu. După telefonul dat Suzanei Gîdea, Iliescu și Velicu coboară de la etajul 7 al Casei Scînteii (unde funcționa Editura Tehnică) la etajul 1 al aceleiași clădiri (unde era Consiliul Culturii). Cei doi ajung în biroul unui fost secretar de stat, Ladislau Hegheduș. De aici, Iliescu cere legătura la MApN, pe firul scurt. „A sunat la minister și a dat peste Stănculescu. Stănculescu i-a spus, n-am auzit, dar am înțeles chestia asta de la Ion Iliescu: «Mă cheamă acolo!». Stănculescu i-a spus să vină acolo."[2]

Potrivit istoricului Alex Mihai Stoenescu, drumul lui Iliescu spre centrele de putere a început cu cinci telefoane date din Casa Scînteii. „Mai întâi a sunat la Suzana Gîdea, în jur de ora 13.00. Apoi la Televiziune, unde a vorbit cu unul dintre directori, Stanciu *(directorul general adjunct pentru probleme tehnice, Nicolae Stanciu – **n.a.**)*. La CC, la Cabinetul 1, i-a răspuns un revoluționar pe nume Luca. Iliescu a sunat și acasă, pentru a discuta cu soția. În jur de 13.40 a luat legătura cu Ministerul Apărării, pe «firul scurt», și a vorbit cu Stănculescu."[3]

Așadar, Ion Iliescu a plecat „la Revoluție" pe 22 decembrie, în jurul orei 13.50. De la fuga lui Ceaușescu trecuse mai bine de o oră și jumătate, iar de la „erupția revoluționară" a Televiziunii se scurseseră 50 de minute. Asta arată că Ion

[1-3] Alex Mihai Stoenescu – *Interviuri despre Revoluție*, Editura RAO, 2004

Iliescu a acționat cu maximă prudență. N-a vrut să riște nimic. A așteptat să vadă cum evoluează lucrurile, să fie sigur că Nicolae Ceaușescu apaține trecutului. Știa că trebuie să se întâmple, dar nu voia să-și calculeze pașii greșit. De aceea a și dat telefoane la CC, la TVR, la MApN. Abia când a primit garanții că „mortul de la groapă nu se mai întoarce", Ion Iliescu a trecut la acțiune. A părăsit Casa Scînteii și a urmat traseul prestabilit. Fără complicații inutile. Fără riscuri. Fără emoții.

În aceste condiții, este ridicolă pretenția lui Ion Iliescu de a fi considerat „emanat al Revoluției". Care Revoluție? Cea care se încheiase de o oră și jumătate prin scoaterea lui Ceaușescu din Palat? Sau cea care era celebrată de 40 de minute la Televiziune?

Chemat de Militaru

Florin Velicu a confirmat trecerea lui Iliescu pe acasă, prin Cartierul Primăverii, înainte de a merge la Televiziune. „Ion Iliescu a plecat cu mașina lui, eu cu mașina mea, împreună cu o colegă de la Hegheduș, Marcela Iacob este numele ei, și am plecat la el acasă. Era lume multă acolo. El a intrat, spunând că vrea să vadă dacă merge cu el și soția, Nina. Lumea aștepta, iar eu, la un moment dat, m-am întrebat ce se întâmplă, de ce întârzie atâta, merge sau nu merge doamna Nina? El era foarte preocupat de Televiziune. El voia să ajungă acolo, nu la Armată, unde se putea întâmpla altceva. De acolo am plecat spre Televiziune – el cu mașina, eu din nou cu mașina mea și cu Marcela Iacob înăuntru."[1]

În *Istoria loviturilor de stat în România*, Alex Mihai Stoenescu susține că Iliescu nu a mers de capul său la Televiziune, ci a fost adus acolo. „Sergiu Nicolaescu a fost unul dintre primii care, observând degringolada din Televiziune și incapacitate nucleului strâns în jurul lui Mircea Dinescu și al lui Ion

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Interviuri despre Revoluție*, Editura RAO, 2004

Caramitru de a întocmi un document politic, s-a gândit la Ion Iliescu, pentru calitățile sale de politician și disident. Din cu totul alte motive, ținând cont de conspirația din care făceau parte, generalul Militaru a dorit ca Ion Iliescu să fie chemat: «Înainte de a intra în studio, am rugat pe cineva din personalul Televiziunii să-l sune pe domnul Iliescu la telefonul 18.06.30 și să-l cheme pentru a se putea adresa poporului român»."[1]

Rolul lui Sergiu Nicolaescu

Decizia finală pentru prezentarea lui Ion Iliescu pe post a avut-o Sergiu Nicolaescu. „Am văzut spectacolul cu Caramitru și Dinescu. Între timp, eu am format un grup, am intrat în locul lor și am început o chestie organizată. Când am ieșit afară, m-am certat cu Caramitru. Caramitru a spus: «De ce te-ai adresat Securității și Armatei?». Că eu mă adresasem Securității și Armatei, să treacă de partea noastră. La Televiziune au intrat Mihai Bujor și Ioana Pavelescu, care era soția lui, și cu soția mea, Gabriela Nicolaescu. În noaptea de 21 spre 22, ei dormiseră la mine acasă, eu nefiind acasă. După ce m-am certat cu Caramitru, Bujor vine la mine. Zice: «Vrei să-l chem pe Iliescu?». Și a plecat acasă la Iliescu. Venise cu un adjunct al lui de la Casa Scînteii și coborâseră din mașini. Și Mihai Bujor îi spune: «Domnule Iliescu, Sergiu Nicolaescu vă invită la Televiziune». Și Iliescu s-a urcat în mașina lui Mihai Bujor. Așa a ajuns Iliescu la Televiziune"[2], a declarat Sergiu Nicolaescu pentru „Adevărul".

În acele clipe, mai mulți actori ai piesei numită „Revoluția" au cerut să fie „chemat" sau „adus" Ion Iliescu. Printre aceștia: Nicolae Militaru, Petre Roman, Sergiu Nicolaescu, Cico Dumitrescu, Mihai Bujor Sion. Iar generalul Victor

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, vol. 4 (II), Editura RAO, 2005

[2] „Adevărul", 10 septembrie 2009

Atanasie Stănculescu l-a chemat la MApN pentru a-i transfera puterea.

*

* *

Ion Iliescu şi-a făcut intrarea în TVR în jurul orei 14.30. Momentul a fost surprins de Mihail Montanu, unul dintre revoluționarii care au ajuns la Televiziune alături de Petre Roman. Montanu îşi aminteşte: „Tocmai ieşisem din Studioul 4, unde Petre Roman citise comunicatul către țară. Petre, care era înaintea mea, zice: «Trebuie să-l chemăm pe Ion Iliescu!». Dar mai mergem puțin şi aud voci pe hol: «A venit Iliescu, a venit Iliescu!». Şi apare un tip, aşa, cu unul mare lângă el - pupături, chestii. Toată lumea se înghesuie în lift. Urcăm la etajul 11. În biroul lui Petre Constantin era lume multă, generali"[1].

După momentul pupăturilor, la 14.40, Ion Iliescu este condus spre Studioul 4, pentru prima sa intervenție televizată. Tânărul revoluționar Florin Filipoiu, medic de profesie, a fost uluit de felul în care acesta îşi făcea intrarea în scenă. „Ieşind pe hol, m-am reîntâlnit cu Sergiu Nicolaescu. Mi-a spus: «Rămâi să facem ordine!». Şi am rămas. Atunci a apărut Iliescu. Era adus pe brațe de doi băieți «cu ochi albaştri», cu dunga de la şapcă ghicindu-li-se pe frunte şi cu mersul ăla specific, ca de instrucție. Foarte interesant, purtat de acești doi indivizi «de subțiori», Iliescu nici nu atingea pământul. Era parcă într-o stare de transă."[2]

Iliescu a vorbit din Studioul 4, într-un cadru animat de revoluționari. După circa 20 de minute, a revenit pe micul ecran, dar din Studioul 5, unde cadrul nu mai era aglomerat. La cea de-a doua intervenție în direct nu mai era înconjurat de revoluționari.

Spre ora 15.30, Iliescu şi cei din jurul său au plecat spre Ministerul Apărării Naționale.

[1] Mihail Montanu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 13 noiembrie 1993

[2] Florin Filipoiu – interviu „Adevărul", 31 martie 2010

Dacia lui Iliescu, Dacia lui Ceauşescu

Florin Velicu descrie şi drumul spre Ministerul Apărării, unde echipa lui Iliescu era aşteptată de generalul Stănculescu. Velicu conducea Dacia în care au urcat Ion Iliescu, generalul Nicolae Militaru, Gelu Voican Voiculescu şi Mihai Ispas. Altfel spus: favoritul lui Gorbaciov + spionul sovietic + „revoluționarul Securității" + un tânăr misterios. La acea oră, soții Ceauşescu erau ținuți prizonieri, în maşina-radar a Miliției din Târgovişte, păziți de doi subofițeri, în păpurişul de la Rățoaia, județul Dâmbovița.

Florin Velicu a povestit cum, în drum spre Ministerul Apărării, a avut un mic accident cu un Trabant: „În maşină ne-am urcat aşa: stăteam eu cu generalul Militaru în față şi Iliescu în spate, între Voican Voiculescu şi Ispas. Deja vedeam pe stradă ce era, lume venind, plecând, urlând. Eu, în maşină, îmi montasem o sirenă. O băgasem sub capotă şi îmi montasem un buton sub bordul maşinii. Militaru a spus: «Dă-i drumul la sirenă!». Am prins un Trabant pe la Academia Militară, l-am aruncat într-o parte, noroc că nu s-a întâmplat nimic, am mers mai departe şi am ajuns la Ministerul Apărării, în Drumul Taberei"[1].

În jurul orei 16.00, Ion Iliescu a ajuns la sediul MApN. Un martor al momentului a fost Mihail Montanu, sosit de la Televiziune într-o maşină care a urmat-o îndeaproape pe cea a lui Velicu. „Ajungem la MApN. Aici, biroul plin de generali şi câțiva civili. Ne aşezăm la o masă lungă. Discuții: crearea organului puterii de stat, care să preia puterea şi să conducă activitatea mai departe. Au fost patru-cinci variante până la Frontul Salvării Naționale. S-a stabilit să plecăm la sediul CC, să batem lucrurile în cuie. Dintre civili eram eu, Iliescu, Roman, Crețu (care e acum în SUA)... Stănculescu, care fusese numit de Ceauşescu ministru, a întrebat: «Eu ce fac?». I s-a spus: «Iei comanda aici şi supraveghezi să nu se întâmple

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Interviuri despre Revoluție*, Editura RAO, 2004

ceva». Când să ieşim pe uşă, Iliescu a spus să rămână unul dintr-ai noştri, să supravegheze Armata. Dă roată cu privirea şi se opreşte la mine: «Dumneata rămâi!». Am întrebat: «De ce?». Mi-a spus: «Dumneata eşti reprezentantul revoluționarilor, supraveghezi tot ce se întâmplă din punct de vedere militar».“[1]

La Ministerul Apărării s-a mai întâmplat însă un lucru important: Ion Iliescu a dat un telefon şi a început să vorbească în ruseşte. Cu cine? Vom afla în curând...

Iliescu şi-a continuat drumul spre Comitetul Central. Acolo a avut două ieşiri la balconul din care vorbise Ceauşescu timp de 24 de ani (ultima încercare o făcuse chiar pe 22 decembrie 1989, cu şase ore înaintea apariției lui Ion Iliescu). Tot la sediul CC a fost bătut în cuie numele noului organism al puterii de stat: Frontul Salvării Naționale.

Ultimul popas al lui Iliescu a fost acolo unde începuse totul: la Televiziune. Comunicatul pentru țară, pregătit după constituirea FSN, a fost citit în jurul orei 23.00. Lângă Ion Iliescu, de față erau prezenți Silviu Brucan, Petre Roman, Dumitru Mazilu, Dan Marțian şi generalul Nicolae Militaru.

Aici s-a încheiat traseul lui Ion Iliescu de la funcția de director de editură la cea de lider FSN. Şi la şef de stat, evident. În zece ore, viața i s-a schimbat radical. Momentul fusese aşteptat însă de aproape două decenii. Şi pregătit cu multă atenție, într-o țesătură din care nu lipseau Silviu Brucan, Sergiu Nicolaescu, generalul Militaru şi, pe post de victime, soții Ceauşescu.

În acea noapte de 22 spre 23 decembrie, Ion Iliescu a rămas în Televiziune. Deciziile luate şi ordinele date, cot la cot cu generalul Militaru, aveau să constituie granița dintre viață şi moarte pentru sute de români.

[1] Mihail Montanu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 13 noiembrie 1993

„FIUL UNUI PATRIOT, EL ÎNSUŞI PATRIOT“

Ion Iliescu a fost prezentat de Teodor Brateș în termeni elogioși. Pentru a fi și mai convingător, „sforarul din TVR“ a făcut apel și la patriotismul tatălui lui Ion Iliescu. În realitate, Alexandru Iliescu fusese un bolșevic fanatic, care militase pentru dezmembrarea statului român. În favoarea URSS, evident.

Din nou în Studioul 4. Iarăşi multă lume.

Petre Popescu: Dragi telespectatori, problemele se aglomerează. Sunt multe de rezolvat. În primul rând, în Aviație s-au creat câteva aspecte care le vom dezbate chiar peste câteva momente. Sergiu Nicolaescu are ceva de comunicat. Să-l ascultăm pe el, după aceea vom... ăăă... da vizduire unei personalități.

Sergiu Nicolaescu: Ministerul Apărării Naționale! Vrem să aflăm aici, la Televiziune, cât mai repede posibil, printr-un delegat pe care să-l trimiteți oficial, cine a luat... ăăă... cine a preluat comanda Ministerului Apărării Naționale? Mă adresez direct lui Victor Stănculescu, generalul Victor Stănculescu. Domnule general, dați-ne imediat un semn de viață! Vrem să ştim care este situația la Ministerul Apărării Naționale. De asemenea, de la Tarom, domnul Crăciun, directorul general, să ne comunice ceea ce vrea să ne spună.

Am primit un telefon și nu pot să fac legătura cu dânsul. Preluați!

Teodor Brateș: Stimați telespectatori, avem marea bucurie de a găzdui aici în studio pe Ion Iliescu. *(aplauze)*

Voci: Bravo!... *(un cetățean, Ioan Matei din Ploiești, se repede și-l sărută pe Ion Iliescu)*

Teodor Brateș: Domnul Iliescu este fiul... este fiul unui revoluționar, unui patriot, el însuși patriot. După ce Aviația... reprezentantul Aviației ne va comunica ceva foarte important, vă rugăm... și ceva foarte urgent... vă rugăm să-l ascultați pe Ion Iliescu. Poftim...

Pilot militar: Vă fac cunoscut, stimați cetățeni, că Aviația este de partea voastră. Vreau să vă mai spun încă o dată că avioanele sunt pregătite să plece în țară... după membrii județelor care vor să vină aici să discute cu cei care au fost guvernul Ceaușescu. Încă o dată mai spun și mai fac apel la colegii mei de la Boteni... de la unitatea din Boteni... să stea liniștiți, totul este calm, în București este bine. Este foarte bine! Nu pregătiți avioanele pentru luptă! Pregătiți-le pentru ceva pașnic, pentru ca să duceți niște oameni și să discutăm calm și bine și frumos...

Voci: Bravo! *(aplauze)*

Ion Iliescu: Stimați tovarăși, prieteni, cetățeni, sunt și eu stăpânit de emoție ca toți ceilalți care au vorbit înaintea mea și ca toți cetățenii acestei țări, care trăiesc momente excepționale. Dinamica desfășurării evenimentelor din ultimele zile a fost fără egal. Nimeni nu se aștepta ca acest regim, care se vroia a-toate-stăpânitor, a-toate-știutor, a-toate-făcător, care nu manifesta luciditatea minimă necesară pentru a înțelege momentele de dramatism pe care le trăiește națiunea română, să facă un semn de rezolvare – pe cale normală, pe cale pașnică, prin înțelegere cu cetățenii țării – a problemelor grave cu care se confruntă și economia țării, situația socială, situația materială a tuturor categoriilor de oameni ai muncii din această țară. A împins până la catastrofă situația economico-socială a țării, tensiunea politică, și se face în ultimă instanță

vinovat de crimă odioasă... împotriva poporului. Vinovatul principal este Ceaușescu...

O voce: Așa e! *(din off)*

Ion Iliescu: ... acest om fără inimă, fără suflet, fără creier...

O voce: Fără rațiune! *(din off)*

Ion Iliescu: ... fără rațiune...

O voce: Să fie prins și judecat!

Ion Iliescu: ... care nu voia să cedeze... Un fanatic care stăpânea cu metode medievale această țară și a ajuns până la această situație dramatică de-a deschide foc, de-a... de-a comanda foc împotriva oamenilor acestei țări. Și avea nerușinarea să vorbească în numele poporului!... Să vorbească în numele apărării suveranității și independenței naționale!... Cine? El? Care a pus în pericol soarta acestei țări și a împins în mizerie poporul acestei țări... Și precum vedeți, a fugit, a fugit ca un nerușinat, când a trebuit să dea socoteală în fața poporului. Un iresponsabil! Se fac vinovați și alții. Va veni vremea judecății limpede, lucide, pe bază de judecată ordonată. Ceea ce ne trebuie... în momentul de față situația este oarecum stăpânită. Am vorbit la telefon acum 20 de minute cu generalul Victor Stănculescu. Se află la MApN, a dat dispoziție, s-au retras trupele care erau dispuse în oraș cu dispoziție de a trage, a întors înapoi o coloană de blindate care fusese ordonată să vină dinspre Pitești spre București... *(aplauze)*

Voci: Bravo!...

Ion Iliescu: ... iar... la Sibiu era o situație încordată... unitățile Securității au atacat unitatea militară... Eu sper... nu știu unde se află, pentru că la Ministerul de Interne nu mai e nimeni, generalul Stănculescu n-a mai putut să intre în legături operative cu nimeni din partea MI, probabil că și ei au fugit ca și conducerea politică... Apelăm la unitățile Securității și la securiști – așa cum s-a mai făcut apel de la acest microfon – să se trezească în acest ultim ceas... să se lepede de această... clică ordinară de trădători ai patriei. Ăștia sunt trădătorii patriei! Nu Milea, pe care l-au ucis... Deci,

tovarăși, în momentul de față există garanții că Armata se află alături de popor. Sper că acest apel să ajungă la toate unitățile din țară, să ajungă și la unitățile Securității, și la cei din aparatul Securității care au fost împinși spre această crimă odioasă. Facem în același timp apel la toată populația țării, ca să dea dovadă de luciditate și de disciplina socială necesară pentru a face ordine. Pentru că ne-a împins în haos și dezordine clica bezmetică a lui Ceaușescu! Poporul nostru trebuie să dea dovadă de maturitate în aceste momente, să ne putem reorganiza pe baze democratice. Vom constitui în cursul acestei zile un Comitet al Salvării Naționale, care să înceapă să pună ordine... *(aplauze)* Fac apel... acuma este trei fără un sfert (14.45)... În jur de ora cinci (17.00), la sediul Comitetului Central să vină toți cei responsabili care se pot angaja în această operă constructivă de care trebuie să ne apucăm încă de astăzi... inclusiv la cei șase militanți ai partidului care au dat dovadă de patriotism, care s-au adresat țării, care au făcut un apel la luciditate și către Ceaușescu – s-a dovedit incapabil de așa ceva! –, alți asemenea militanți care sunt...

O voce: Poate mai bine trebuie chemați aici... aici trebuie să... aici...

Ion Iliescu: La sediul Comitetului Central se află reprezentanții populației. Am vorbit la telefon cu Cabinetul numărul 1. *(râsete)* Nu mai era nici persoana numărul 1, nici secretarul și secretariatul acestei persoane... Mi-a răspuns un tovarăș Lucanu știu cine-o fi, săracul... –, mi-a spus că el și alți câțiva, care fac parte dintr-un Comitet Național, sunt acolo. Mi-au cerut să mă prezint. I-am spus cine sunt, nu m-a cunoscut omul și n-am putut să închei niciun dialog.

Mihai Bujor Sion: O să vă cunoască!

Ion Iliescu: O să... deci, trebuie neapărat să ne organizăm într-un Comitet de Salvare Națională. Să elaborăm un program de acțiune cu două obiective majore. În primul rând, măsuri imediate pentru ordine și pentru asigurarea desfășurării vieții normale, aprovizionarea populației, transport, tot ce este necesar...

Petre Popescu: Domnul Iliescu... o secundă... numai o secundă... da... Confrații noștri de la ziarul „Informația" au reorganizat ziarul... Noi să-l numim de acum ca un organ al acestui Comitet de Salvare Națională... Se numește „Libertatea" și va apărea până într-o oră!

Voci: Bravo!

Se aplaudă. Se comută pe imagini din curtea TVR. Se titrează: „La ora 17.00, la C.C. al P.C.R.!".

Apoi, comutare în Studioul 5. În cadru, Mircea Dinescu și Silviu Brucan.

*
* *

Au început să apară greii... Mai întâi Roman, apoi Militaru, acum Iliescu, se pregătește Brucan...

Dar nu putem merge mai departe fără să punctăm semnificația ultimelor intervenții.

1. Petre Popescu dă în bâlbâială când anunță că în curând va oferi „găzduire unei personalități" – cu referire la Ion Iliescu. Pare să știe că-l are alături, în studio, pe urmașul lui Nicolae Ceaușescu.
2. Același Petre Popescu e caraghios de-a binelea când încearcă să găsească un nou stăpân pentru un ziar vechi („Informația Bucureștiului") cu nume nou („Libertatea"): „Confrații noștri de la ziarul «Informația» au reorganizat ziarul... Noi să-l numim de acum ca un organ al acestui «Comitet de Salvare Națională!»".
3. Sergiu Nicolaescu mizează, în continuare, pe cultivarea spaimei. Vrea să afle, pe un ton dramatic, „cine a preluat comanda Ministerului Apărării Naționale". În realitate, știa că vechea sa cunoștință, generalul Stănculescu, se afla la sediul MApN și preluase frâiele Armatei. Regizorul aflase asta direct de la general, cu care vorbise la telefon. O știa și de la Ion Iliescu, de sosirea căruia în Televiziune se ocupase personal; Iliescu discutase, de asemenea, cu Stănculescu, primind sprijinul verbal al acestuia.

4. Fabricată pare și scena intrării în direct a lui Ion Iliescu, când un cetățean, „Ioan Matei din Ploiești", se repede și-l pupă cu foc. Până atunci, timp de aproape două ore de transmisie în direct, nimeni nu pupase pe nimeni!
5. Teodor Brateș îl prezintă pe Ion Iliescu ca fiind „fiul unui revoluționar, unui patriot, el însuși patriot". Adevărul este, evident, altul. Alexandru Iliescu, tatăl lui Ion Iliescu, a fost un comunist fanatic, agent al Kominternului în perioada interbelică.

   În decembrie 1931, pe când Ion Iliescu avea un an și nouă luni, tatăl său a plecat clandestin în URSS, pentru a participa la Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România (PCdR), ținut la Gorikovo, lângă Moscova. Acolo, Alexandru Iliescu a fost ales membru în Comitetul Central al PCdR, partid care în România era interzis. „Sejurul" lui Alexandru Iliescu în URSS s-a prelungit până în 1936. Când s-a întors în România, a fost arestat. Ironia sorții face ca în același an, 1936, să fie arestat, judecat și condamnat și tânărul anarhist Nicolae Ceaușescu, tot pentru propagandă comunistă.

   O descriere amănunțită a rolului PCdR în anii '30 a făcut-o Vladimir Alexe, autorul lucrării *Ion Iliescu – biografia secretă*. „Ca secție română a Internaționalei a III-a comuniste (Komintern) – organizație având sediul la Moscova, Hotel Lux, str. Maxim Gorki nr. 10 –, alături de celelalte secții naționale, Partidul Comunist din România nu constituia, în realitate, decât o organizație sovietică, la fel ca oricare alta. Deoarece Kominternul reprezenta, formal, un departament din cadrul Ministerului de Externe sovietic, rezultă că PCdR – ca secție a Komintern – nu era altceva decât o anexă a guvernului sovietic, un instrument al politicii acestuia, ca Armata Roșie, NKVD etc. De aici mai rezultă însă un alt aspect important: membrii PCdR, fiind cetățeni români aflați în slujba unui guvern străin, au fost, potrivit legilor românești din perioada interbelică, agenți ai respectivului guvern. Mai exact: spioni sovietici. Plătiți de un stat străin (URSS), executând ordinele care veneau de

la un organism străin (Komintern) și având sediul declarat într-o capitală străină (Moscova), membrii PCdR au îndeplinit perfect, în toată perioada interbelică, calitatea penală de agenți ai unei puteri străine. În plus, aderând fără rezerve la teza stalinistă a Kominternului – potrivit căreia România reunificată, de după Primul Război Mondial, ar fi reprezentat un stat imperialist, constituit pe bază de anexări teritoriale –, PCdR urmărea, implicit și explicit, dezmembrarea teritorială a României. Este și rațiunea pentru care PCdR fusese scos încă din 1924 în afara legii, activitatea sa interzisă pe teritoriul României, iar membrii săi considerați ilegali, deoarece acționau deschis pentru secesiunea statului român, conform teoriei lui Lenin de «autonomie a popoarelor până la separare»".[1]
6. Teodor Brateș are o explicație pentru covorul roșu întins directorului Editurii Tehnice în 1989: „Ascultând «Vocea Americii» și «Europa Liberă», și eu credeam că soluția de schimb era Ion Iliescu. Așa se și explică de ce l-am prezentat atât de călduros și de special"[2].
7. Ion Iliescu începe cu „stimați tovarăși", semn că, în viziunea sa, despărțirea de Ceaușescu nu trebuie să însemne și despărțirea de comunism.
8. „Acest om fără inimă, fără suflet, fără creier... fără rațiune... care nu voia să cedeze..." Asta-l durea pe Ion Iliescu cel mai tare: că Nicolae Ceaușescu nu a cedat mai de mult puterea pe care el, Ion Iliescu, o aștepta cu înfrigurare.
9. „A fugit ca un nerușinat, când a trebuit să dea socoteală în fața poporului. Un iresponsabil!" Oare trebuia să stea în Palat, să fie linșat?!
10. Ion Iliescu ne spune că stăpânește deja situația din punct de vedere militar: „Am vorbit la telefon acum 20 de minute cu generalul Victor Stănculescu. Se află la MApN, a dat dispoziție...". Corecție: de la discuția lui Ion Iliescu cu generalul Stănculescu trecuse deja o oră.

[1] Vladimir Alexe – *Ion Iliescu, biografia secretă* (lucrare online)
[2] „Adevărul", 22, 23 martie 2010

11. „Această... clică ordinară de trădători ai patriei. Ăștia sunt trădătorii patriei! Nu Milea, pe care l-au ucis..." Iliescu apasă pe latura emoțională clădită pe o minciună: faptul că generalul Milea ar fi fost împușcat de Ceaușescu.
12. Ion Iliescu pune umărul și la acreditarea teoriei haosului: „Ne-a împins în haos și dezordine clica bezmetică a lui Ceaușescu!". Punct ochit, punct lovit: când e haos, e nevoie și de un lider providențial care să ne scoată la lumină.
13. „Vom constitui în cursul acestei zile un Comitet al Salvării Naționale, care să înceapă să pună ordine..." Ce spuneam? Liderul a și apărut și își oferă serviciile... Aflăm și cine, și unde, și când: „În jur de ora cinci (17.00), la sediul Comitetului Central să vină toți cei responsabili care se pot angaja în această operă constructivă de care trebuie să ne apucăm încă de astăzi...".
14. Nu sunt uitați dinozaurii staliniști care semnaseră „Scrisoarea celor șase": „... inclusiv cei șase militanți ai partidului care au dat dovadă de patriotism...". Să-i amintim: Gheorghe Apostol, Alexandru Bîrlădeanu, Silviu Brucan, Corneliu Mănescu, Constantin Pîrvulescu și Grigore Răceanu.
15. De reținut și replica lui Mihai Bujor Sion, „copilul de suflet" al lui Ion Iliescu, atunci când acesta se arăta intrigat că „un tovarăș Luca" (un revoluționar din sediul CC) i-a spus că nu-l cunoaște: „O să vă cunoască!".
16. Cel mai grav lucru pe care-l face Ion Iliescu, în prima sa apariție televizată, este incitarea la masacrarea Securității. Pornind de la cazul Sibiu, el transmite, de fapt, un mesaj pentru toată țara: Securitatea e marele inamic al poporului român, pentru că „nu se leapădă de această clică ordinară de trădători ai patriei", dar noi vom încerca să vă salvăm de „bestiile lui Ceaușescu"...

Pentru a afla ce se întâmpla în războiul Armată–Securitate, vom face un desant la Sibiu.

SIBIU: OPERAȚIUNEA „SECURIȘTI = TERORIȘTI"

La Sibiu s-au tras două milioane de gloanțe asupra a 170.000 de locuitori. Au murit 99 de oameni, mai mulți decât la Timișoara. Nu întâmplător, Sibiul a fost al doilea oraș, ca număr de victime, după București: doar era „bârlogul" lui Nicu Ceaușescu, „Prințișorul" pregătit să-i succeadă, dinastic, lui Nicolae Ceaușescu.

Sibiul e unul dintre cele trei puncte-cheie ale Revoluției din decembrie 1989, alături de Timișoara și de București. Cu bilanțul său sinistru, 99 de morți și 272 de răniți, Sibiu este orașul cu cele mai multe victime raportat la numărul de locuitori. Un oraș în care spontaneitatea protestelor din stradă, scenariile dinainte ticluite și manipulările grosolane s-au unit într-un înfiorător dans al morții și al terorii.

Bilanțul sângeros al Revoluției sibiene nu a fost însă o întâmplare. Orașul din sudul Transilvaniei nu putea lipsi din scenariul evenimentelor din decembrie '89, în primul rând din cauza prezenței lui Nicu Ceaușescu. Instalat în 1987 în funcția de prim-secretar al Comitetului Județean de partid din Sibiu, fiul cel mic al cuplului dictatorial trebuia neutralizat și pus într-o lumină cât mai negativă.

Despre mezinul familiei Ceaușescu se spunea că urmează să preia ștafeta puterii din mâinile părinților. Popularitatea

de care acesta se bucura la Sibiu le putea încurca planurile celor care voiau să mătură familia Ceaușescu de pe scena puterii. De altfel, pe 21 decembrie 1989, una dintre scandările mulțimii care manifesta pe străzile Sibiului a fost: „Să plece tăticu' / și să vină Nicu!".

Tocmai de aceea, în planul complotiștilor, la Sibiu era nevoie de cât mai multe victime și diversiuni. Acestea aveau rolul de a alimenta teoria „securiștilor-teroriști care omoară oameni nevinovați și acționează împotriva Revoluției din ordinul clanului Ceaușescu".

Din aceleași interese de a înrăi populația și mai mult împotriva familiei dictatoriale, Sibiul a fost ales ca prim teatru de confruntare sângeroasă între Armată și Securitate. O confruntare inegală, care în realitate era o nemiloasă acțiune de nimicire a Securității. Aceasta nu avea nici logistica, nici personalul Armatei. În plus, era dezarmată din dimineața acelei zile de către comandantul ei, generalul Iulian Vlad. Într-o încercare disperată de a evita scenariul „securiști = teroriști", Vlad dispusese, cu câteva ore înaintea fugii lui Nicolae Ceaușescu din sediul CC al PCR, depunerea armelor în fișete și sigilarea lor până la noi ordine.

Manipulările lansate prin intermediul Televiziunii au declanșat haosul. „Nicu Ceaușescu a luat ostatici copii", „Toată apa din Sibiu este otrăvită", „Securitatea trage în Armată" – sunt numai câteva dintre zvonurile aruncate în eter de către Teodor Brateș și grupul de diversioniști de la TVR. Haosul a produs victime, iar victimele cereau vinovați.

Cum să creezi un inamic care nu există

În 1990, Nicu Ceaușescu și șapte lucrători de la Ministerul de Interne au fost arestați în mare grabă și judecați sub acuzația de genocid sau complicitate la genocid. „Prințul moștenitor" al clanului Ceaușescu fusese scos din joc cu prețul a

99 de morți, 272 de răniți și un număr nedeterminat de oameni traumatizați pentru tot restul vieții.

Sibiul este locul unde a fost cel mai bine pusă în aplicare marea diversiune a Revoluției române: un război între Securitatea „fidelă regimului Ceaușescu" și Armata „pusă în slujba poporului dornic de libertate".

Poziționate perfect pentru declanșarea unei astfel de diversiuni, Unitatea Militară 01512 și Inspectoratul Județean al Ministerului de Interne (unde se aflau sediile Miliției și Securității) erau despărțite de o stradă îngustă.

Aflate față în față, Armata și Securitatea din Sibiu au căzut în capcana întinsă de indivizii misterioși îmbrăcați în combinezoane negre, poziționați pe clădirile din jur. Conform mai multor mărturii, pe 22 decembrie 1989, aceștia au deschis focul asupra cordonului de militari aflat în fața unității 01512, omorând un soldat. Capii Armatei au interpretat această acțiune ca pe un atac venit din clădirile Securității și Miliției, aflate vizavi, și au acționat cu un zel greu de înțeles. Militarii locotenent-colonelului Aurel Dragomir (comandantul UM 01512 și al Garnizoanei Sibiu, a doua garnizoană ca mărime după București) au asediat Miliția și Securitatea cu tot armamentul din dotare. Ei n-au încetat focul până când n-au transformat clădirile „inamicilor" în niște ruine fumegânde.

În mijlocul acestui conflict au căzut și manifestanții aflați în stradă, dintre care unii pătrunseseră în sediile Ministerului de Interne înainte de începerea focului. 43 de oameni și-au pierdut viața în urma acestei diversiuni din după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989.

Susținută masiv și de la microfoanele Televiziunii Române Libere, manipularea a fost atât de bine realizată, încât mult timp după Revoluție s-a crezut că „securiștii-teroriști" atacaseră Armata, care n-a făcut decât să se apere. Adevărul era însă cu totul altul.

*

* *

Primele mișcări revoluționare din Sibiu avuseseră loc cu o zi înainte, pe 21 decembrie 1989, în jurul orei 8.30. Câteva

zeci de persoane, în mare parte muncitori de la întreprinderile din oraș, s-au strâns în Piața Republicii și au început să strige lozinci împotriva regimului Ceaușescu. Câțiva manifestanți au spart geamurile unei librării din zona centrală a orașului și au dat foc cărților omagiale despre Nicolae Ceaușescu.

Pentru reprimarea demonstranților, în Piața Republicii este trimisă formațiunea „Scutul", o grupă specială a Miliției, care arestează câțiva manifestanți. Oamenii din piață nu se sperie. Ei răstoarnă o mașină ARO a Miliției, după care o incendiază chiar în mijlocul Pieței.

Locotenent-colonelul Aurel Dragomir, comandantul Garnizoanei Sibiu, trimite în Piața Republicii un detașament de elevi ai Școlii militare „Nicolae Bălcescu", sub comanda locotenent-colonelului Milan Irimescu. Înarmați cu pistoale-mitralieră și muniție de război, militarii primesc ordin să execute foc de avertisment, deoarece o parte din manifestanți deveniseră turbulenți. 110 militari trag în aer câteva sute de gloanțe. După încetarea focului, căpitanul Cristian Teodorescu strigă: „Nu vă atingeți de noi, că nu tragem în voi!". Lumea începe să strige „Armata e cu noi!".

Aici apare primul moment suspect: deși toți martorii afirmă că soldații au executat foc în plan vertical, nicidecum spre mulțime, șase manifestanți sunt atinși de gloanțe. Un om este ucis, iar alți cinci sunt răniți prin împușcare. Unul dintre răniți avea să moară în aceeași zi, la spital. Dacă soldații nu au tras în ei, atunci cine a făcut-o?

Muncitorul Puiu Fesan, martor ocular la acel eveniment, susține că gloanțele au pornit de lângă subunitatea de militari de la UM 01512, unde se aflau câțiva bărbați trecuți de prima tinerețe, dar îmbrăcați în haine de simpli soldați.

Doi dintre răniți, Ovidiu Boțocan și Sorin Timariu, aveau să declare la procesul lui Nicu Ceaușescu că au fost doborâți de gloanțe trase dinspre acoperișul fostei cofetării Perla, aflată în altă direcție decât militarii care au executat foc de avertisment.

După consumarea incidentelor din Piață, manifestanții se împart în mai multe grupuri care străbat străzile Sibiului și scandează lozinci anti-Ceaușescu. Mulți dintre demonstranți

ajung în fața Miliției, unde cer eliberarea arestaților, fără să știe că reținuții din cursul dimineții fuseseră deja eliberați. Câțiva revoluționari sunt introduși în sediul Miliției pentru a se convinge că nu există nicio persoană arestată.

Spre seară, un grup de demonstranți forțează intrarea în clădire. Milițienii execută foc de avertisment. Sunt rănite câteva persoane, iar mulțimea se dispersează pentru moment.

O decizie importantă este luată târziu în noapte. La ora 22.00, șefii județeni de la Interne, Miliție și Securitate își mută birourile lângă cel al lui Dragomir, în cazarma UM 01512. Comandantul Miliției, Nicu Silvestru, vine cu ideea ca întreg personalul celor trei instituții să se mute în unitatea militară împreună cu armamentul și cu documentele din sediu. Propunerea este respinsă de Iulian Rotariu, șeful direct al lui Silvestru.

Cei trei comandanți de la Interne i se alătură lui Aurel Dragomir în „celula de criză" formată în cazarmă. Prima decizie luată în comun este ca un cordon de militari de la UM 01512 să fie dispus în stradă, pentru a proteja de furia manifestanților atât unitatea militară, cât și sediul Miliției și al Securității.

Vânătoarea de „bestii teroriste"

A doua zi, pe 22 decembrie, sibienii revin în stradă cu și mai multă determinare. 30.000 de oameni se strâng în fața Casei de Cultură, unde se instalează o stație de amplificare cu microfon. Câțiva manifestanți iau cuvântul. Se dă citire unui comunicat revoluționar alcătuit de preotul Nicolae Streza și se constituie Forumul Democratic al Județului Sibiu.

În același timp, alte câteva mii de oameni se adună în fața Miliției, unde manifestanții forțează din nou pătrunderea în sediu.

În jurul orei 12.00 se deschide focul atât în fața Casei de Cultură, cât și în fața Miliției, de către persoane necunoscute aflate pe clădirile din jur.

Mulțimea din fața Casei de Cultură este dispersată. Cuprinși de panică, oamenii fug care încotro, căutând adăpost. Nimeni nu este ucis, semn că focurile au fost trase mai mult pentru a crea panică.

În fața Miliției, primele focuri îl rănesc mortal pe soldatul Dan Mițiți de la Unitatea Militară 01512. Armata se consideră atacată de Miliție și Securitate. Locotenent-colonelul Aurel Dragomir ordonă deschiderea focului asupra acestora. Se declanșează un adevărat măcel, în care își pierd viața 5 militari și 25 de angajați ai Ministerului de Interne. Demonstranții sunt prinși la mijloc în conflictul dintre cele două instituții. În rândul civililor se înregistrează 13 victime.

Influențată de manipulările transmise prin TVR, mulțimea e convinsă că securiștii și milițienii s-au transformat în teroriști care, apărând cu disperare clanul Ceaușescu, se ascund în diverse puncte strategice și trag în populație. Armata și populația se lansează într-o adevărată vânătoare de teroriști, care degenerează într-un haos cu consecințe tragice.

Toți angajații Ministerului de Interne, de la ofițeri la femeile de serviciu, sunt considerați teroriști. Cuprinși de spaimă, mulți dintre aceștia se predau de bunăvoie la UM 01512. Alții sunt capturați prin oraș de către revoluționari și sunt predați unității militare comandate de Aurel Dragomir. La fel se întâmplă cu civilii luați de-a valma și suspectați de terorism.

La UM 01512 ajung, în acest fel, peste 500 de persoane suspecte de terorism. Sunt ținute în bazinul de înot al unității, care fusese golit de apă. Ulterior, suspecții din bazin aveau să fie anchetați de o comisie trimisă de la București.

În goana după presupușii teroriști, forțele armate din Sibiu au tras, între 21 și 28 decembrie 1989, aproximativ două milioane de cartușe și proiectile de toate tipurile. Zeci de clădiri din oraș au fost distruse pe motiv că ar ascunde teroriști; unele au fost atacate cu armament greu.

Focul a fost executat inclusiv din elicoptere, ridicate deasupra Sibiului pentru a trage rachete și rafale de mitralieră în diferite clădiri. Așa au fost răniți mai mulți civili.

Teleconferința lui Nea Nicu și beția lui Nicu

Pe Nicu Ceaușescu, Revoluția l-a prins în stare de ebrietate. Era ziua de 17 decembrie 1989 când „Prințișorului" i se făcuse poftă de vânătoare. Și-a chemat câțiva prieteni și au plecat spre o pădure din apropierea orașului, unde mai vânaseră și altă dată. Ajunși acolo, au început cu o „masă tovărășească", de la care nu puteau lipsi băuturile alcoolice. Spre ora 14.00, amețit de băutură, Nicu a adormit în mașină. S-a trezit două ore mai târziu și a anulat vânătoarea.

Ajunge la timp la sediul Comitetului Județean de Partid, pentru a lua parte la teleconferința convocată, de la București, de atotputernicul său tată.

Nicolae Ceaușescu vorbește despre incidentele de la Timișoara, din ultimele două zile. Nicu face eforturi să-l asculte: se află încă sub influența băriei consumate la pădure.

La finalul legăturii cu Capitala, Nicu Ceaușescu trage concluziile sub forma unui ordin adresat șefilor de la Miliție, Securitate și Armată: „Din acest moment suntem în stare de război, nu de necesitate! Dacă se întâmplă și la noi ca la Timișoara, trageți fără somație! Armata, Gărzile, Internele, acționați fără discuții, că nu ne învinge ei pe noi!"[1].

Acesta va fi principalul atuu al procurorilor când îl vor acuza pe Nicu Ceaușescu. Martorii vor confirma în fața instanței că, în timpul teleconferinței din 17 decembrie, Nicu Ceaușescu se afla în stare de ebrietate, lucru recunoscut și de acesta.

„Prințișorul" se va apăra spunând că nu se referea la populația Sibiului, ci la „anumite elemente străine". „Am spus că suntem în stare de război tocmai având în vedere atacarea unor instituții de către anumite elemente străine, așa cum ni s-a prezentat nouă despre Timișoara. Nu a însemnat să facem uz de armă împotriva populației municipiului sau județului Sibiu"[2], a declarat Nicu Ceaușescu în timpul procesului.

[1,2] Procesul lui Nicu Ceaușescu, 1 februarie 1994

În februarie 1994, la o confruntare cu Nicu Ceaușescu, colonelul Aurel Dragomir a declarat: „Când a zis «Trageți fără somație!», Nicu era beat. Dar beția este circumstanță agravantă, nu atenuantă. E adevărat, la manifestațiile din 21 decembrie nu a zis să tragem, a zis: «Lasă-i în pace, își fac numărul și pleacă»"[1].

*

* *

Pe 19 decembrie 1989, la două zile după „teleconferința bahică", Nicu Ceaușescu caută să-și întărească prietenia cu populația Sibiului. Cere suplimentarea rezervelor de carne și de fructe la magazinele alimentare. Pentru moment, mișcarea are efect. Pentru sibieni, prioritatea absolută este să-și facă provizii. Revoluționarul Puiu Fesan își amintește un episod din 21 decembrie : „S-au băgat alimente din belșug la magazine – carne, portocale, de toate. Oamenii stăteau fericiți la cozi. La început, am încercat să-i convingem cu vorba bună să vină cu noi, să se alăture Revoluției. Nu voiau, pentru că pierdeau rândul la portocale. Am încercat să-i luăm cu forța, dar au început bătrânii să dea cu plasele în noi"[2]. Și Revoluția merge mai departe.

Pe 21 decembrie, când începe nebunia, Nicu Ceaușescu nu înțelege mare lucru. Dă ordine confuze. Încearcă să fie ferm cu „huliganii", dar să se pună bine cu populația. Misiune imposibilă din momentul în care „huliganii" fac masă comună cu populația.

În toată harababura, Nicu are o mare nedumerire: cine sunt lunetiștii din podurile caselor care mărginesc Piața Republicii? Nici șeful de la Interne, nici cel de la Armată nu reușesc să-l lămurească.

Revoluția portocalelor

Pe 22 decembrie 1989, vrajba populației împotriva Miliției și a Securității dă în clocot. Ura oamenilor simpli refulează, după zeci de ani în care milițienii și securiștii au făcut legea, frizând fărădelegea.

[1] „Adevărul", 10 aprilie 2010
[2] „Adevărul", 8 aprilie 2010

La ora 9.30 încep să apară primele grupuri de cetățeni pe strada ce desparte UM 01512 de instituțiile Ministerului de Interne. Oamenii înjură Miliția și le oferă ceaiuri și alimente militarilor așezați în dispozitiv de luptă, pe trotuar.

„Armata e cu noi!", se strigă pe străzile Sibiului, deși cu o zi înainte, în Piața Republicii, șase oameni fuseseră împușcați în apropierea unui pluton de militari. Contează prea puțin. Revoluționarii sibieni au și explicația: „Militarii stăteau cu noi la coadă, la lapte. Securiștii intrau prin spate". În simbolistica populară, ceva mai grav nu se putea. Când toată lumea era înfometată prin politica de partid și de stat, a ieși cu sacoșele pline de carne, pe ușile din spate de la Alimentara, era acuzația supremă. Și pentru asta s-a murit la Sibiu.

*

* *

În jurul orei 10.00, comandantul Garnizoanei Sibiu pare hotărât să țină mulțimea la respect. Deocamdată, nici nu-i trece prin cap să fraternizeze cu demonstranții. Se urcă din nou pe un TAB, ca și în ziua precedentă, și se adresează oamenilor: „Vreți să manifestați, mergeți pe stadion! Nu vă atingeți de cazarmă! Ați intrat peste noi – v-am ras!". Oamenii strigă „Jos Ceaușescu!" și „Să arestăm Miliția!".

O oră mai târziu, situația se schimbă radical. Aflând de moartea generalului Vasile Milea, locotenent-colonelul Aurel Dragomir e în pragul nebuniei. Dezorientat, izbește cu picioarele în ușa biroului. Relația sa apropiată cu Milea și presupunerea că ministrul a fost ucis de Securitate din ordinul lui Ceaușescu, deoarece refuzase să tragă în popor, îl fac să-și schimbe comportamentul față de șefii Internelor de la Sibiu, aflați la câțiva metri de el. Vede deja în ei niște inamici.

Peste ani, Dragomir avea să mărturisească: „Au fost cele mai grele momente din viața mea. Am ordonat cadrelor și elevilor de pe hol să nu mai părăsească biroul comandantului. Pentru câteva secunde m-am gândit că mi se poate scoate

pistolul de la șold, mi se trage un glonț în cap, apoi mi se pune pistolul în mână. Așa am gândit atunci".

Iar Nicu Silvestru, șeful Miliției, va declara în procesul lui Nicu Ceaușescu: „Când s-a anunțat moartea generalului Milea, Dragomir parcă a înnebunit. Și-a pus mâinile în cap și a început să se vaite. Din acel moment și-a schimbat atitudinea față de noi".

Dragomir pare un om cu mințile rătăcite. După moartea lui Milea, șeful Garnizoanei Sibiu nu știe care-i este superiorul direct. Armata nu mai are ministru. În schimb, are uriașe bănuieli că Securitatea face un joc diabolic.

*
* *

Și începe diversiunea! În vreme ce, la București, Ceaușescu se grăbește să părăsească Palatul puterii sale nemărginite, de teamă să nu fie linșat, la Sibiu intră în scenă lunetiștii în combinezoane negre. În scurt timp începe măcelul. Dragomir dă ordin să se tragă ca pe front. Gloanțele zboară în toate direcțiile și din toate tipurile de arme. Militarii din UM 01512 mitraliază clădirile Securității și Miliției, lăsând în urmă niște ruine.

Printre gloanțe, oamenii se confruntă cu o armă cumplită și surprinzătoare, în fața căreia nimeni nu știe unde și cum ar putea să se ascundă. O armă care-l transformă în suspect chiar și pe cel mai bun prieten și despre care românii aveau să afle peste ani că se numește manipulare.

La Sibiu are loc prima transpunere în practică a firului roșu care va domina scenariul Revoluției: conflictul dintre Armată și Interne. Securiștii și milițienii sunt transformați peste noapte în „teroriști" cu sânge-rece, care ucid fără milă oameni nevinovați. Drept urmare, devin, la rândul lor, ținte.

Moartea se îmbracă în combinezon

Speriați de presiunile manifestanților, milițienii și securiștii obțin acordul superiorilor, inclusiv pe cel al lui Nicu Ceaușescu, de a afișa la ferestre un mesaj scris pe o bucată

mare de pânză albă: „Miliția este în slujba poporului. Nu vrem violență, organizați-vă pentru dialog".

Mesajul este primit cu aplauze de către o parte a revoluționarilor. Lucrurile par să intre pe un făgaș normal. Armata, Securitatea și Miliția fraternizează cu demonstranții, mai ales după ce o veste se răspândește ca fulgerul: Nicolae și Elena Ceaușescu au fugit cu elicopterul!

Pentru sibieni, în loc de bucurie, se apropie o tragedie. Maeștrii diversiunii știu că este momentul să intre în scenă. În jurul orei 12.15, un grup de circa zece indivizi – îmbrăcați în combinezoane negre – apare în zona dintre clădirea Securității și Policlinică. Fără niciun avertisment, deschide focul asupra cordonului de militari din fața unității 01512, rănindu-l mortal pe Dan Mițiți, elev la Școala Militară „Nicolae Bălcescu". Este scânteia care lipsea pentru a arunca în aer un butoi cu pulbere. Locotenent-colonelul Aurel Dragomir dă ordinul de atac. Începe măcelul!

*
* *

Rănirea mortală a lui Dan Mițiți întărâtă Armata și manifestanții împotriva Miliției și a Securității. Dragomir le reproșează comandanților din Ministerul de Interne, aflați în biroul său, că oamenii lor i-au omorât un militar. Revoluționarii din stradă încep să atace cu pietre și forțează intrarea în sediul Miliției și al Securității. Panica face ravagii: de la etajul 3 al clădirii Securității se deschide foc asupra oamenilor din stradă. Văzându-se încolțiți, securiștii și milițienii scoseseră armele din fișete.

După 20 de ani, Ion Botărel, fost ofițer de Securitate, susține că a tras în caldarâm, pentru a le arăta demonstranților că are gloanțe adevărate, nu gloanțe oarbe. Altfel spus, să-i țină la distanță.

Ioan Stura, unul dintre revoluționarii implicați, declară altceva: „S-a deschis foc de armă automată, prima dată în aer, iar apoi asupra celor din curte, de la etajul 3 al clădirii Securității. La câțiva metri de mine, o femeie a fost rănită la mâna dreaptă".[1]

[1] „Adevărul", 9 aprilie 2010

În mod straniu, deși tensiunea devenise uriașă, comandantul Dragomir își părăsește unitatea și, conform declarațiilor sale, pleacă la spital cu elevul Mițiți, care nu-și dăduse încă ultima suflare. „Analizată astăzi, fără presiunea formidabilă a acelor clipe, decizia de a pleca la spital cu Mițiți este, fără îndoială, greșită. Dar așa am hotărât atunci, pentru că altfel îl tratau medicii dacă mergea comandantul cu el"[1], susține, stupefiant, Aurel Dragomir. Acesta a lipsit aproape o jumătate de oră. El neagă orice altă semnificație a dispariției sale, în afară dorinței de a-și ajuta un subordonat rănit grav. Cert este că în acest interval s-a petrecut cel mai important moment al zilei de 22 decembrie.

Sub presiunea tot mai violentă a manifestanților, mai multe cadre din Ministerul de Interne – milițieni și securiști - au hotărât să-și părăsească sediul, căutând protecție în curtea UM 01512. Puținii supraviețuitori ai acestui grup recunosc faptul că erau înarmați. Unii dintre ei au avut proasta inspirație de a trage câteva focuri în aer în timp ce traversau strada. Sperau că, în acest fel, îi vor ține la distanță pe manifestanții violenți.

Derutați probabil și de acele focuri de armă, militarii de la UM 01512 au interpretat fuga disperată a cadrelor MI ca pe un atac îndreptat asupra unității militare și au deschis focul asupra lor. Unii au fost secerați de gloanțe chiar în mijlocul străzii, alții în timp ce săreau gardul, iar câțiva au fost împușcați în curtea unității.

Miliția și Securitatea, atacate cu TAB-ul

Așa-zisul atac al cadrelor MI a fost urmat de rafale răzlețe venite dinspre clădirile aflate peste stradă. Cei prezenți în acel moment în sediul Miliției și al Securității susțin că nu au tras niciun glonț asupra unității militare.

[1] „Adevărul", 10 aprilie 2010

Focurile veneau, conform mai multor mărturii, de pe blocurile din spatele celor două instituții și aveau menirea de a-i panica pe militarii de la 01512 și de a le crea impresia că sunt atacați de milițieni și securiști.

„În jurul orei 13.00 am auzit câteva focuri de armă venind din spatele clădirii, din zona blocurilor. La scurt timp, o ploaie de gloanțe s-a abătut asupra noastră dinspre UM 01512, spărgând toate geamurile"[1], spune Nicolae Pinciu, fost ofițer de Securitate.

Căzută în capcana diversioniștilor poziționați pe blocurile din apropiere, Armata nu s-a limitat la a-i ciurui pe milițienii care încercau să se adăpostească. A declanșat un foc infernal și asupra imobilelor de vizavi, în care își aveau sediul Miliția și Securitatea.

Ocupanții celor două clădiri au scos cearșafuri albe pe geamuri și au făcut apeluri disperate prin telefon către Aurel Dragomir, care se întorsese între timp de la spital. Cereau ca militarii lui Dragomir să înceteze focul. Toate aceste inițiative au rămas fără rezultat.

Constantin Dudoiu, ofițer de Securitate, a sunat la București și a luat legătura cu generalul Stănculescu, șeful Armatei în acel moment. Acesta a promis că va vorbi cu comandantul Dragomir de la UM 01512. „Stănculescu m-a întrebat ce se întâmplă, iar eu i-am spus că unitatea este atacată. Că se trage asupra noastră din toate părțile. Atunci, el mi-a răspuns: «Apără-te, pe răspunderea mea!»."[2]

Permanent întărâtați de rafale răzlețe venite dinspre clădirile de peste stradă, militarii nu s-au lăsat până ce n-au transformat clădirile Ministerului de Interne în ruine fumegânde. În jurul orei 16.00 au fost aduse inclusiv două TAB-uri, care au tras cu mitraliera din dotare.

La scurt timp după acest ultim atac, vacarmul a încetat. După aproape patru ore de război, bilanțul era sumbru: 43 de morți și sute de răniți. Era însă doar o scurtă pauză în

[1,2] „Adevărul", 9 aprilie 2010

filmul sângeros de la Sibiu, unde haosul avea să domnească în continuare şi să facă multe alte victime.

Susținută cu ardoare de populație şi îndemnată insistent prin Televiziune, Armata avea să ducă lupta de neutralizare a „teroriştilor" cu un zel specific momentelor de pierdere a rațiunii.

*
* *

Un amănunt de luat în seamă. Chiar în timpul măcelului de la UM 01512, o mulțime impresionantă sărbătorea victoria Revoluției la Casa de Cultură din Sibiu, în zona centrală a oraşului. Exact când indivizii în combinezoane negre au deschis focul omorându-l pe soldatul Mițiți, s-a tras – tot de pe clădiri înalte – şi asupra mulțimii din fața Casei de Cultură. Niciunul dintre cei aproximativ 30.000 de oameni n-a fost atins însă de vreun glonț. Aici, scopul nu era producerea de victime, ci acreditarea terorii securiste. Trăgătorii de la Casa de Cultură fie au folosit gloanțe adevărate, dar au tras în sus, fie au recurs la simulatoare de zgomot sau la gloanțe oarbe.

Important era că zeci de mii de sibieni s-au convins cât de „nenorociți" sunt „apărătorii lui Ceauşescu". Iar odată cu ei, prin intermediul Televiziunii, s-a convins o țară întreagă.

Iliescu diversionistul

Diversiunea a fost susținută intens şi de anunțurile făcute la TVR. Crainicul Teodor Brateş nu putea lipsi dintre factorii de manipulare.

Mai întâi, pe la televizor a apărut un mesaj cât ecranul de mare, care alimenta ideea că securiştii sunt teroriști fără scrupule: „Apa este otrăvită la Sibiu, Timişoara".

Apoi au început anunțurile strigate pe un ton dramatic. Primul a fost făcut în jurul orei 14.00. Brateş țipa: „Am primit informații din Sibiu. Securitatea continuă să tragă în Armată! Trebuie să se acționeze de urgență, nu avem nevoie de discuții.

Să intre Armata în acțiune, să apere poporul!". Brateş cerea intervenția altor unități militare, parcă special pentru a amplifica masacrul: „De la Sibiu ni se comunică acum că Armata nu mai are muniție şi trupele de Securitate continuă să atace. Toate unitățile militare să se ducă să dea ajutor!".

Decisivă a fost intrarea pe post a lui Ion Iliescu la ora 14.40. Acesta şi-a folosit prima intervenție la TVR pentru a mitralia eterul cu minciuni instigatoare. „La Sibiu era o situație încordată... unitățile Securității au atacat unitatea militară... Eu sper... nu ştiu unde se află, pentru că la Ministerul de Interne nu mai e nimeni, generalul Stănculescu n-a mai putut să intre în legături operative cu nimeni din partea MI, probabil că şi ei au fugit ca şi conducerea politică... Apelăm la unitățile Securității şi la securişti – aşa cum s-a mai făcut apel de la acest microfon – să se trezească în acest ultim ceas... să se lepede de această... clică ordinară de trădători ai patriei. Ăştia sunt trădătorii patriei! Nu Milea, pe care l-au ucis... Deci, tovarăşi, în momentul de față există garanții că Armata se află alături de popor. Sper ca acest apel să ajungă la toate unitățile din țară, să ajungă şi la unitățile Securității, şi la cei din aparatul Securității care au fost împinşi spre această crimă odioasă".

În timp ce vorbeşte Ion Iliescu, pe ecran apar diverse lozinci („Televiziunea Română, inima României noi!", „Luptă lucidă, calmă, fermă, până la victoria finală!"), ceea ce indică o regie pusă în slujba noului conducător. Formal, acesta este doar directorul Editurii Tehnice şi nu deține nicio funcție politică. În realitate, el ştie că a fost desemnat deja ca succesor al lui Ceauşescu. Desemnat de cine? Răbdare, răbdare, vom ajunge şi acolo!...

*
* *

Semnificativă este şi apariția în Studioul 4 a unui individ misterios şi agramat, care s-a prezentat drept „inginerul Coman, plecat din Sibiu": „Împiedicați Securitatea să nu mai tragă în Armată! Am vorbit cu anumiți oameni ai mei, de acolo. Spune că s-au îmbrăcat în haine de MFA şi trag în MFA (*Ministerul Forțelor Armate – n.a.*). Toată apa e otrăvită! Copii,

bătrâni, populația întreagă a județului Sibiu, nu consumați apă!".

În timp ce Ion Iliescu, Teodor Brateș și „inginerul Coman" instigau populația și Armata să lupte cu odioșii securiști de la Sibiu, în orașul ardelean chiar asta se întâmpla. Trupele locotenent-colonelului Aurel Dragomir continuau să-i mitralieze pe „teroriști", iar revoluționarii intrau peste ei în sediu ca să-i linșeze.

*

* *

Câtă ironie se ascunde uneori în spatele tragediei!... La Școala Militară „Nicolae Bălcescu" din Sibiu, cea condusă de locotenent-colonelul Aurel Dragomir, erau pregătiți și elevi a căror destinație viitoare era detașamentul de Securitate. „Gândiți-vă cum m-am simțit eu când m-a întrebat un elev: «Tovarășe Dragomir, care este situația noastră, a celor pentru detașamentul de Securitate?». Răspunde-i! Vă dați seama că ăștia se puteau omorî între ei? 80% din elevii care se pregăteau pentru Miliție și Securitate erau fii de cadre de Securitate. Am avut în școală un elev care a tras înspre Miliție și Securitate deși îl avea acolo pe fratele său. Și a tras, ce să facă?".[1]

Goana după teroriști

După măcelul din după-amiaza de 22 decembrie 1989, Sibiul a fost cuprins de haos. Armele se procurau doar cu buletinul. Peste 500 de oameni au fost suspectați de terorism. Aceștia erau capturați pe străzi de către civili, bătuți și apoi predați Armatei.

Pentru a scăpa cu viață, cadrele MI rămase în cele două sedii se adăpostiseră la subsolul Miliției, abandonându-și armamentul și muniția în fișetele din birouri. Imediat după încetarea focurilor (în jurul orei 16.30), mai mulți civili aflați în zonă au pătruns în sediul Miliției, unde au devastat

[1] „Adevărul", 10 aprilie 2010

birourile și s-au înarmat cu pistoalele-mitralieră abandonate de milițieni.

Revoluționarii furioși au mers apoi la subsol, de unde i-au scos pe angajații Ministerului de Interne (milițieni, securiști, telefoniste, femei de serviciu etc.), convinși că au capturat „teroriștii" care, după cum se anunțase la Televiziune, au atacat Armata și au tras în popor.

„Eram vreo 40–50 care rămăseserăm la subsol, inclusiv femei. Au venit civilii, ne-au scos prin spate și ne-au aliniat lângă gardul dintre blocuri și Miliție. Erau înarmați, au vrut să ne pună de-a lungul gardului și să ne împuște. Unii ne injurau, alții ne loveau cu pumnii și cu picioarele. Ziceau că suntem teroriști și or să ne împuște cum i-am împușcat și noi pe alții. Unu' lângă mine zice: «Nicule, suntem gata. Săracii, copiii noștri...». Noroc că a apărut o grupă de elevi de la UM 01512 și au zis: «Dați-vă la o parte, că pe ăștia îi luăm noi!». În situația asta, intervenția militarilor ne-a salvat, altfel ne-ar fi linșat mulțimea"[1], își amintește Nicolae Pinciu, fost ofițer de Securitate.

Toate cadrele MI eliberate din mâinile civililor au fost duse în sala de sport a Unității Militare 01512, unde erau păzite de militari înarmați cu pistoale-mitralieră.

Nebunia era pe cale să cuprindă tot Sibiul. Măcelul dintre UM 01512 și Interne, manipulările grosolane lansate de la Televiziune și diversiunile trăgătorilor misterioși au aruncat orașul în haos. Armata și populația au început vânătoarea de teroriști. O luptă surdă cu consecințe tragice.

Angajații Ministerului de Interne, găsiți pe stradă sau în propriile case, erau bătuți crunt și apoi predați la UM 01512. Oameni nevinovați, care mergeau să cumpere pâine sau să ducă gunoiul, erau considerați teroriști periculoși doar pentru că nu aveau buletinul asupra lor; erau bătuți, legați și apoi predați la aceeași unitate militară.

La solicitarea lui Aurel Dragomir, comandantul UM 01512 și al Garnizoanei Sibiu, mai multe elicoptere din Regimentul Sibiu s-au ridicat deasupra orașului pentru a vâna teroriștii

[1] „Adevărul", 10 aprilie 2010

din aer. Din elicoptere s-a tras în clădiri și în oameni. Zeci de case au fost distruse pe motiv că ar ascunde teroriști.

Civilii constituiau din proprie inițiativă filtre în diverse zone ale orașului, deschizând focul din motive puerile.

Multe dintre situațiile de mai sus nu ar fi fost posibile fără una dintre cele mai mari greșeli făcute de conducerea provizorie a țării: înarmarea civililor. În acele zile, la Sibiu – ca și în alte orașe ale țării –, oricine își putea procura o armă pentru „a lupta împotriva teroriștilor". Cine erau teroriștii? Simplu: categoriile demascate la televizor.

Armamentul și muniția au ajuns în mâinile populației din patru surse:

- clădirile devastate ale Miliției și Securității, unde civilii au putut intra nestingheriți pentru a lua inclusiv arme;
- unitatea militară de pe Calea Dumbrăvii;
- Casa Armatei, unde se împărțeau pistoale și mitraliere pe baza buletinului de identitate;
- Unitatea Militară 01512 (cea comandată de locotenent-colonelul Aurel Dragomir), de unde, conform mai multor martori, s-au dat pistoale-mitralieră tot pe baza actului de identitate.

Dragomir neagă faptul că din unitatea sa s-ar fi dat vreo armă civililor, argumentând că nu a avut nicio lipsă în evidența armamentului. Însă acest lucru era greu să se întâmple, din moment ce toți cei care au luat arme le-au înapoiat pentru a-și recupera buletinul. La Casa Armatei, cei care distribuiau arme nu țineau cont de vârsta, pregătirea sau sexul solicitanților. Au fost și femei care au primit puști-mitralieră. „Mi s-a dat pușcă să trag, dar, după câteva ore, am dat-o înapoi, că nu știam în cine să trag. Când se trăgea o dată, ăștia de pe la geam – militari și civili, laolaltă – nu se opreau până nu terminau un încărcător"[1], își amintește Iulia Cruciat, pictoriță de biserici și revoluționară din Sibiu. Rolul acesteia nu s-a încheiat însă odată cu predarea armei: a devenit servant. „Și civilii, și militarii m-au pus să pun gloanțe

[1] „Adevărul", 10 aprilie 2010

în încărcătoare. Am încărcat toată noaptea până mi s-au tocit buricele degetelor"[1], spune Iulia.

*

* *

Începând cu după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989, Unitatea Militară 01512 s-a transformat într-un adevărat „centru de colectare" a persoanelor suspectate că ar fi teroriști. Pe lângă cei aproximativ 50 de angajați ai Ministerului de Interne care fuseseră recuperați din mâinile revoluționarilor, în cazarma lui Dragomir au ajuns mulți alți sibieni. Unii erau securiști sau milițieni care veneau de bunăvoie pentru a se pune sub protecția Armatei. Alții erau aduși de mulțimea furioasă, care vâna în acele zile orice suspect sau persoană care avusese vreo legătură cu Miliția sau cu Securitatea. Chiar și faptul că erai rudă, prieten sau vecin cu un securist te aducea în poziția de posibil terorist. Din acel moment, doar norocul te mai putea salva.

Terorist la 3 ani

La Sibiu s-a petrecut una dintre scenele cutremurătoare ale Revoluției române. La 24 decembrie, soții Adrian și Maria Chircă ascultau cum șuieră gloanțele prin cartierul Hipodrom din Sibiu. Au decis să-și ia copilul, pe Alin Paul, care avea trei ani, și să meargă la părinții lui Adrian. Drumul până acolo era unul scurt, dar periculos. Adrian era barman la restaurantul hotelului Împăratul Romanilor.

Pe strada Kolarov s-a deschis focul asupra mașinii familiei Chircă. La un filtru de control, în mintea lui Adrian Chircă s-a defectat ceva. Bărbatul n-a mai apăsat frâna, ci a călcat accelerația. Atunci, gărzile patriotice și militarii din filtru au început să tragă cu mitralierele. Oltcit-ul familiei Chircă a trecut prin roiul de gloanțe. Puștiul, care privea Revoluția de pe bancheta din spate, a fost împușcat în cap și a murit pe

[1] „Adevărul", 10 aprilie 2010

loc. Maria Chircă a primit un glonț în picior. Adrian Chircă a scăpat nevătămat.

Speriat, bărbatul a abandonat pedalele, și-a privit copilul lovit în cap și nevasta curentată de glonț și a vrut să evadeze din această realitate. Într-o stare de groază animalică, a luat-o la fugă către Calea Dumbrăvii. A alergat așa delirând până când a fost prins de niște bărbați. Neputând să articuleze vreun cuvânt, a fost considerat terorist și dus „la bazin". Aici, furia lui Adrian Chircă s-a dezlănțuit. A început să urle și să-și azvârle pumnii haotic. A fost legat cu o funie.

Ceilalți reținuți au văzut cum un om încetează să mai fie om. „Avea o forță extraordinară. Privindu-l, n-ai fi bănuit că are atâta putere. Apuca cu dinții niște saltele și trăgea de ele. Legat la mâini, se târa prin bazin smucindu-se din piept"[1], povestește Lucian Șoaită, unul dintre civilii aruncați în bazin.

16 zile a stat Chircă „la bazin". Pe 9 ianuarie 1990 a fost internat la Spitalul de Psihiatrie. După o vreme a fost externat și eliberat, în sfârșit, de eticheta de „terorist". Durerea de a-și fi pierdut fiul nu i-a luat-o însă nimeni, niciodată.

Dragomir, felicitat de Militaru

La UM 01512, mulțimea aducea și o serie de civili considerați suspecți. Îi captura de pe stradă, îi supunea unor corecții fizice și îi preda în mâinile Armatei.

În total, 522 de oameni au fost aduși la unitatea lui Aurel Dragomir. Dintre aceștia, 477 erau bărbați, iar 45 femei. Inițial, cei reținuți au fost duși în sala de sport a unității. În dimineața de 24 decembrie, întrucât numărul lor devenise prea mare, au fost mutați în bazinul de înot, care fusese golit de apă și transformat într-un fel de celulă uriașă.

Cei care au trecut prin această experiență spun că „la bazin" s-au întâmplat lucruri îngrozitoare. Celor reținuți încă din

[1] „Adevărul", 10 aprilie 2010

22 decembrie nu li s-a dat nimic de mâncare până pe 24, răniților nu li s-a acordat asistență medicală, la toaletă se mergea cu rândul, sub escorta unui militar înarmat. Oamenii au dormit pe jos și s-au învelit cu niște covoare fabricate la Cisnădie special pentru Casa Poporului și depozitate în bazin.

Dragomir răspunde acuzațiilor spunând că unitatea pe care o comanda nu era pregătită pentru a ține sub detenție un număr atât de mare de oameni.

În nota-raport pe care a înaintat-o superiorilor în 1991, acesta redă o discuție pe care a avut-o, la 24 decembrie, cu generalul Nicolae Militaru. „Domnule ministru, am aproape 500 de persoane reținute. Dacă ar fi să le dau numai o coajă de pâine și un pahar de apă pe zi, și tot ar fi greu. Întreb și eu: cu ce drept îi țin aici?"[1], susține Dragomir că a spus. Militaru ar fi răspuns pe un ton arogant: „Nu am timp de așa ceva. Iei tu toate măsurile. Te împuternicesc eu!"[2]. La final, generalul Militaru i-ar fi spus lui Aurel Dragomir: „Stați liniștiți, v-ați făcut datoria!"[3].

Militarii care îi păzeau pe cei reținuți „la bazin" se purtau cu cruzime, convinși că prizonierii lor sunt dușmanii poporului. Relevant este cazul lui Silviu Chiran, colonel de Miliție, care, deși era rănit grav, a fost luat de pe patul de spital și aruncat în bazin.

„«V-am adus un porc gras», așa au zis elevii-militari când l-au adus pe Chiran învelit într-o pătură. Eu chiar mă gândeam că e un porc, că se vedea un petic de piele de sub pătură. Era și în preajma sărbătorilor, zic «au adus un porc și ne fac o haleală cât de cât, să nu murim de foame». Nu ne-au dat voie să-l îngrijim în niciun fel. A murit acolo"[4], povestește Nicolae Pinciu, fost ofițer de Securitate, prezent și el „la bazin".

*

* *

Muncitorii Lucian Șoaită și Dan Bleahu au fost luați de pe stradă și duși „la bazin" pe motiv că ar fi teroriști. Se

[1-4] „Adevărul", 10 aprilie 2010

întâmpla pe 25 decembrie, în ziua de Crăciun, în jurul amiezii. Șoaită și Bleahu se aflau într-o mașină, împreună cu alți doi cetățeni, Gheorghe Suciu și Ioan Albu, care erau înarmați. lucru normal în haosul acelor zile. Se îndreptau spre cartie rul Hipodrom, unde fuseseră trimiși de la Casa Armatei să constituie un filtru.

„Pe drum am oprit lângă un bloc, să meargă Șoaită să ia niște rachiu pentru Crăciun. Niște oameni adunați în fața blocurilor, cred că erau și beți, au strigat: «Ăia au arme, sunt teroriști!». Albu, care era cu noi, s-a dat jos și le-a arătat procesul-verbal cu care luase arma. N-au vrut să audă, parcă erau nebuni. S-a adunat lume ca la urs. A apărut un TAB cu militari care patrulau. Lumea a început să ne lovească. Eu aveam o brichetă în mână și unul a zis: «Atenție, că trage din brichetă!»"[1], își amintește Dan Bleahu.

După ce i-a bătut bine, mulțimea i-a predat pe cei patru unei patrule de militari, care i-a dus „la bazin". „Când am ajuns acolo mirosea a sânge și a mort. M-am simțit ca la Auschwitz"[2], povestește Lucian Șoaită.

Lucian Șoaită și Dan Bleahu au fost eliberați de „la bazin" pe 24 ianuarie 1990. Nici acum nu știu de ce li s-a răpit o lună din viață.

„Teroriștii", vânați din elicopter

Desfășurarea de forțe a garnizoanei Sibiu a fost încununată de intervenția a 12 elicoptere, echipate cu mitraliere de luptă și proiectile reactive nedirijate (PRND)! Elicopterele s-au ridicat la solicitarea lui Aurel Dragomir, comandantul UM 01512 și al Garnizoanei Sibiu.

Dragomir i-a cerut lui Nicolae Dochinoiu, comandantul Regimentului de Elicoptere din Sibiu, să pună în funcțiune câteva aparate de zbor pentru cercetarea spațiului aerian. Acestea au survolat orașul în 23 și în 24 decembrie 1989.

[1,2] „Adevărul", 10 aprilie 2010

În 1989, Nicolae Crăcea avea 40 de ani și era muncitor la fabrica de covoare. Pe 23 decembrie, în jurul prânzului, mergea pe Calea Dumbrăvii împreună cu o femeie cu care intrase în vorbă pe stradă. „Când să traversez trecerea de pietoni spre Cimitirul Municipal, am văzut un elicopter zburând cam la înălțimea unui stâlp de telegraf. Imediat au început să «sfârâie» gloanțele pe asfalt în jurul nostru"[1], povestește Crăcea.

Sibianul nu înțelege de ce Armata, care ar fi trebuit să-l apere, a îndreptat mitralierele spre el. „În elicoptere erau militari, i-am văzut clar. Femeia care era cu mine a început să țipe. Am împins-o la pământ și s-a adăpostit sub copertina porții de la cimitir. Spre mine au aruncat și cu o grenadă din elicopter. Am auzit o bubuitură mare și m-am prăbușit la pământ. Când m-am ridicat, aveam ruptă toată carnea de pe picioare. Femeia aceea s-a dus să cheme ajutor. După 15 minute au venit și m-au luat cu un autobuz de la ITS (Întreprinderea de Transport Sibiu). Când să mă urce în el, s-a întors elicopterul din cimitir – trăsese pe acolo, prin cripte. Au început să tragă și asupra autobuzului, dar n-au mai rănit pe nimeni."[2]

Sibianul a avut nevoie de trei operații complicate în Italia pentru a scăpa cu viață. A rămas cu o invaliditate de gradul trei și cu multe semne de întrebare. „Nimeni n-a fost pedepsit pentru acest incident. Am dat în judecată Ministerul Apărării Naționale, dar cred că procesul va fi clasat. La una dintre înfățișări, reprezentantul MApN mi-a zis că de ce n-am luat numărul elicopterului!"[3], se revoltă sibianul.

În stenogramele convorbirilor dintre echipajele elicopterelor și punctul de comandă este descrisă misiunea executată în Cimitirul Municipal, dar lipsește partea în care s-a deschis focul asupra lui Nicolae Crăcea.

Aflați la originea deciziei de a ridica elicopterele de la sol, Aurel Dragomir și Nicolae Dochinoiu aruncă vina unul asupra celuilalt. „În dimineața de 23 decembrie 1989, locotenent-colonelul Aurel Dragomir mi-a solicitat ca șase elicoptere să

[1-3] „Adevărul", 10 aprilie 2010

survoleze spațiul aerian și platformele blocurilor din municipiul Sibiu, lucru pe care l-am executat"[1], spune Dochinoiu într-una dintre declarațiile date la Procuratură în Dosarul „Sibiu".

Aurel Dragomir se apără: „Eu le-am solicitat să cerceteze spațiul aerian, nu să tragă în oameni! Nu am dat ordin, am «solicitat». Cei de la elicoptere puteau să nu ridice aparatele de zbor, dacă așa considerau"[2].

*

* *

La încheierea evenimentelor din decembrie 1989, Sibiul arăta ca un oraș mutilat. Pe lângă morți, răniți și traumatizați, în orașul transilvănean au fost distruse zeci de clădiri în care se presupunea că s-ar ascunde teroriști. Armata a tras în mod susținut asupra unor sedii de instituții, hoteluri și locuințe.

Cine este Aurel Dragomir?

În 1989–1990, locotenent-colonelul Aurel Dragomir era considerat „eroul Sibiului", omul care a curățat orașul de teroriști. În timp, el a devenit „călăul Sibiului". Etichetă cu care nu se împacă, mai ales că are propria viziune despre vinovăția pentru măcelul din 22 decembrie 1989. Dragomir, care la Revoluție avea 40 de ani, pune pe seama generalului Victor Atanasie Stănculescu toate nenorocirile de atunci.

Înainte de decembrie 1989, Aurel Dragomir urcase rapid scara ierarhiei militare. Absolvise două unități de învățământ superior (Academia Militară și Facultatea de Drept Economic Administrativ), fusese omul de casă al ultimilor doi miniștri ai Apărării din perioada comunistă (Constantin Olteanu și Vasile Milea) și lucrase o perioadă la Direcția a 5-a a Securității. În plus, roia în jurul familiei Ceaușescu. Devenise un om de încredere al Elenei și mai ales al lui Nicu, dar se mai intersecta și cu Nicolae. Această din urmă „calitate" l-a făcut să acceadă,

[1, 2] „Adevărul", 11 aprilie 2010

înainte de a fi împlinit 40 de ani, la funcții rezervate de obicei generalilor: comandant al UM 01512 și al Garnizoanei Sibiu (a doua ca mărime din țară, după cea din București). Or, el nu era nici măcar colonel plin, ci doar locotenent-colonel.

În perioada 1985–1987, când era angajat la Direcția a 5-a a Securității (Direcția de Securitate și Gardă), Dragomir mai stătea pe lângă „coana Leana", pe la Olănești, mai îi pregătea terenul lui Ceaușescu, la Predeal...

Cel care l-a readus în Armată a fost generalul Vasile Milea, care de loc era tot din Argeș, ca și el. „N-am fost pila lui Milea, am fost copilul lui de suflet. Mă trecea de la «Ce faci, măi, Aurică, ce-ți face familia?» la «Dragomire, 'tu-ți Dumnezeii mă-tii, te iau de turu' pantalonilor și dau cu tine pe pereți»."[1]

În 1987, Milea l-a numit comandant al Școlii Militare „Nicolae Bălcescu" din Sibiu. Și tot Milea, prin moartea sa neașteptată și violentă, i-a torpilat destinul în decembrie 1989.

*

* *

Comisiile de procurori sosite la Sibiu imediat după Revoluție au căutat la repezeală vinovați pentru cei 99 de morți înregistrați în orașul „patronat", până de curând, de Nicu Ceaușescu. Direcția a fost clară: toată vina trebuia aruncată asupra șefilor locali din Ministerul de Interne, care urmau să îndeplinească și rolul de complici ai lui Nicu Ceaușescu. Regimul Iliescu trebuia să-și justifice cumva furia ucigașă din decembrie '89.

La Sibiu, înscenările au luat forme profesioniste. Nicolae Pinciu, ofițer de Securitate, a fost reținut la UM 01512 în după-amiaza de 22 decembrie. Actul său de identitate se plimba însă bine-mersi pe acoperișurile clădirilor din oraș! „Nouă ne-au rămas în sediu și documente, și tot. Buletinul meu a fost găsit pe acoperișul Hotelului Continental, lângă o armă. De pe acest hotel s-a tras după 22 decembrie, ca și din alte puncte, unde au fost găsite buletinele altor colegi de-ai mei.

[1] „Adevărul", 10 aprilie 2010

Noi eram reținuți, nu aveam cum să tragem de acolo, a fost o înscenare", susține Pinciu.

Șapte cadre din Ministerul de Interne, județul Sibiu, au fost condamnate în primele luni ale anului 1990 sub acuzația de complicitate la genocid. Pedeapsa minimă a fost de 15 ani de închisoare:

- Iulian Rotariu (șeful Inspectoratului Județean Sibiu al Ministerului de Interne) – 20 de ani;
- Teodor Petrișor (șeful Securității Sibiu) –18 ani;
- Nicu Silvestru (șeful Miliției Județene Sibiu) – 18 ani;
- Lucian Marin (responsabil cu mobilizarea și organizarea în Inspectoratul Județean al MI) – 17 ani;
- Gheorghe Pădineanu (ofițer de Miliție) – 15 ani;
- Vasile Popa (ofițer de Miliție) – 15 ani;
- Nicolae Pinciu (ofițer de Securitate) – 15 ani.

Unii dintre cei șapte nu au tras nici măcar un glonț în zilele Revoluției, alții au tras în seara de 21 decembrie asupra manifestanților care au atacat sediile Miliției și Securității. Atunci s-au înregistrat doi morți și mai mulți răniți.

Prin comparație, Armata a ucis 25 de angajați ai Ministerului de Interne. Niciun militar nu a fost condamnat.

Cei șapte ofițeri MI condamnați sever în prima parte a anului 1990 au fost eliberați în scurt timp. Unii spre sfârșitul aceluiași an, alții pe parcursul lui 1991. Sub presiunea evidenței, cei 15–20 de ani au intrat subit la apă. Formula „securiști = teroriști" a fost infirmată și juridic, demonstrând ce sânge de asasini au avut cei care au propagat-o furibund în decembrie 1989.

MISTERUL PERICULOS AL AVIONULUI ROMBAC

În seara zilei de 20 decembrie 1989, un avion decolat de pe Aeroportul Otopeni a transportat la Sibiu 37 de indivizi neidentificați, care aveau toate trăsăturile unor luptători în trupele speciale. Membrii echipajului se tem și după 20 de ani să spună cine au fost pasagerii. Cert e că a doua zi, la Sibiu, au început diversiunile aducătoare de moarte.

Cheia diversiunilor de la Sibiu se află în avionul ROMBAC decolat pe 20 decembrie 1989 de la Otopeni. Identitatea „pasagerilor speciali" de la acea cursă ar putea oferi răspuns la o întrebare esențială: cine au fost misterioșii trăgători cocoțați pe acoperișuri sau infiltrați în mulțime, care au omorât oameni și au declanșat masacrul de la Sibiu?

În mod normal, cursa de linie București – Sibiu, operată de compania Tarom, era efectuată de un avion AN-24 – aeronavă de mai mici dimensiuni, care putea transporta cel mult 48 de pasageri. Acesta era programat să decoleze de pe Aeroportul Băneasa în jurul orei 18.00.

Pasagerii care călătoreau în acea seară spre Sibiu au avut însă parte de o surpriză: autobuzul care i-a preluat de la terminal pentru a-i duce la îmbarcare a ieșit din aeroport a intrat pe Șoseaua București–Ploiești și i-a transferat pe Aeroportul

Otopeni. Aici au fost îmbarcați într-un avion ROMBAC – o aeronavă mult mai mare, care putea transporta până la 119 pasageri.

Schimbarea a avut un motiv întemeiat: un surplus de 37 de pasageri care s-au hotărât în ultima clipă să „viziteze" Sibiul.

„Pe partea dreaptă, unde erau trei rânduri de scaune, se aflau 37 de bărbați atletici. Când am urcat noi, pasagerii, pe ei i-am găsit acolo, în avion. Aveau pe genunchi niște genți mari de călătorie, care nu intrau sub scaune"[1], își amintește Ioan Andrei, unul dintre sibienii care au călătorit cu acel avion.

Cei 37 de indivizi misterioși ajung la Sibiu în seara zilei de 20 decembrie, iar o zi mai târziu se produce prima diversiune din orașul transilvănean, soldată cu doi morți și patru răniți. Lunetiștii misterioși, echipați în combinezoane negre, au continuat să tragă – din clădiri sau de pe acoperișuri – până pe 27 decembrie. De regulă, focurile nu loveau în plin, ci aveau scopul de a sădi teroare printre locuitorii orașului.

Între cei 37 de pasageri neidentificați ai avionului ROMBAC și indivizii îmbrăcați în combinezoane negre pare să existe o legătură logică. În jurul identității acestora s-au țesut multe legende, care ar fi putut fi elucidate de noua putere politică, instaurată după prăbușirea regimului Ceaușescu. Adică de regimul Iliescu.

Nu s-a întâmplat însă așa. Noul regim a făcut tot posibilul ca evenimentele din decembrie 1989 să nu fie investigate profesionist. Asta înseamnă că a avut un interes direct să ascundă adevărul. Urmând același fir logic, se poate deduce că oameni-cheie ai regimului Iliescu au fost implicați, direct sau indirect, în producerea acelor evenimente sângeroase. Diversiunile de la Sibiu au făcut parte din scenariul Revoluției și au avut girul celor care au preluat puterea.

De-a dreptul înfricoșător este faptul că, în România democratică de după 1989, nicio putere politică ori judecătorească nu a încercat, cu adevărat, să facă lumină în Dosarul

[1] „Adevărul", 16 aprilie 2010

„Revoluția". De exemplu, martorii-cheie au fost ocoliți de procurorii care s-au ocupat de cazul Sibiu. Anchetatorii ar fi putut afla cine erau cei 37 de pasageri misterioși din cursa București–Sibiu din seara de 20 decembrie 1989. Membrii echipajului dau de înțeles că știu, dar le e frică să spună public, pentru că în acel avion ROMBAC se ascunde un secret ingrozitor. Niciun anchetator nu i-a căutat, timp de 20 de ani, pe piloți și pe însoțitorii de bord, pentru a-i convinge să mărturisească.

„Îmi pare rău, dar nu vă pot declara nimic despre acea cursă din 20 decembrie. Sunteți primii care mă întreabă despre acest lucru. Aș avea multe de spus, dar nu pot vorbi decât în 2030, când se vor împlini 40 de ani de la Revoluție. E mai sigur atunci!" Aceasta este declarația făcută reporterilor ziarului „Adevărul", în martie 2010, de Eugen Nicoară, copilotul misteriosului avionul ROMBAC.

Romulus Crăciun, director general al TAROM în 1989, nu este prea vorbăreț atunci când vine vorba despre zborul București – Sibiu din 20 decembrie 1989. „Nu mai știu exact cum a fost atunci, nu-mi amintesc. Cred că acel avion ROMBAC era din flotila specială. Nu știu cine au fost pasagerii care au apărut în plus, iar foile cu lista pasagerilor nu mai există. Se păstrează doar câțiva ani. Atunci nu erau calculatoare, se făceau de mână"[1], spune Crăciun. Cu toată discreția pe care și-a impus-o, acesta oferă, totuși, un indiciu important: „Sibiul nu avea un trafic intens. Creșterea numărului de pasageri apărea doar în cazuri speciale, cu echipe de fotbal sau chestii de acest gen. Dar pe 20 decembrie nu se mai juca fotbal. Atunci se făceau alte jocuri"[2].

*

* *

Cele mai multe indicii duc în direcția apartenenței celor 37 de pasageri misterioși la Batalionul 404 de la Buzău, specializat în cercetare-diversiune. Această unitate specială se subordona Direcției de Informații a Armatei(DIA).

[1,2] „Adevărul", 16 aprilie 2010

Locotenent-colonelul Gheorghe Truțulescu, șef de Stat Major la Batalionul 404 în decembrie 1989, și viceamiralul Ștefan Dinu, comandantul DIA în acele zile, neagă prezența unor trupe DIA la Sibiu. „Am avut oameni trimiși în scop de cercetare doar la Timișoara și la București"[1], spune viceamiralul Dinu.

El face o omisiune involuntară și, probabil, una voluntară. Prima este vizibilă: Dinu folosește termenul „cercetare" în cazul unor trupe de „cercetare-diversiune", ca și când acestea ar fi fost trimise să-și facă treaba doar pe jumătate. A doua omisiune este invizibilă: până la producerea unei probe concrete care să-l contrazică, Dinu poate susține că batalionul special de la Buzău a avut misiuni „doar la Timișoara și la București". Pentru Sibiu trebuie să așteptăm anul 2030, vorba copilotului Eugen Nicoară.

*
* *

Aurel Dragomir, comandantul Garnizoanei Sibiu în decembrie 1989, neagă orice legătură cu personajele venite de la București cu avionul ROMBAC. „Nu știu nimic despre un camion trimis să preia pe cineva de la aeroport pe 20 decembrie. Dacă acel camion avea numere de Armată, sigur nu era de la Armată. Era diversiune"[2], spune Dragomir.

El este contrazis de Mircea Bucur, președintele Asociației de revoluționari „Sibiu Decembrie 1989". Acesta susține că respectivii pasageri au fost cazați în noaptea de 20 spre 21 decembrie 1989 la unitatea militară 01512, aflată sub comanda lui Dragomir.

*
* *

Ioan Andrei a fost unul dintre pasagerii aflați în avionul ROMBAC care, pe 20 decembrie 1989, a efectuat cursa București–Sibiu. Avea 57 de ani și era funcționar la Trustul SMA Sibiu (Stațiunea pentru Mecanizarea Agriculturii).

[1] „Adevărul", 16 aprilie 2010
[2] „Adevărul", 13 aprilie 2010

Deși e dispus să vorbească, Ioan Andrei nu a fost audiat la anchetele procurorilor militari de la sfârșitul anilor '90. Mărturia sa ar ajuta mult la rezolvarea Dosarului „Sibiu".

„Am ajuns la București, cu avionul, pe 17 decembrie 1989. Fusesem chemat la Ministerul Agriculturii pentru niște seminarii. Știam ce se întâmplă la Timișoara, pentru că la seminarii veniseră și timișoreni. Eram cazați în același hotel, Athénée Palace. Am pierdut o noapte ascultându-le poveștile. Ei sunau acasă și erau la curent. Pe mine m-a apucat și teama... Când am auzit ce era la Timișoara, am zis: «Îmi iau bilet la avion și mă întorc la Sibiu». Ni se deconta. La 20 decembrie mi-am cumpărat bilet de la agenție, apoi am plecat spre hotel să-mi iau bagajele. Zborul era programat de pe Aeroportul Băneasa. Am ajuns la Băneasa și, după câteva minute, am auzit: «Călătorii pentru Sibiu să meargă la stația de îmbarcare!». Ne-a întâmpinat o fată care, în loc să ne conducă la avion, ne-a dus la un autobuz. Acesta ne-a scos de pe Băneasa și ne-a dus la Otopeni. Tot atunci a aterizat la Otopeni și Nicolae Ceaușescu. Venea din Iran. Când am intrat pe pistă, la Otopeni, am văzut că nu mai era avionul obișnuit, un Antonov, care mergea de regulă la Sibiu. Era un avion mult mai mare, ROMBAC. Am intrat printre ultimii în avion. Pe partea dreaptă, unde erau trei rânduri de scaune, se aflau 37 de bărbați. I-am găsit acolo, în avion. Mi s-a părut suspect că toți aveau pe genunchi niște genți mari de călătorie, care nu intrau sub scaune. S-au chinuit tot drumul cu ele pe genunchi, mi-am dat seama că erau destul de grele. Eu aveam de la un director din Ministerul Agriculturii un colet fragil, pe care trebuia să-l duc la o rudă de-a lui din Sibiu. Și nu m-au lăsat cu el în avion. M-au obligat să-l pun la cală. Le-am zis că e fragil, dar nu m-au înțeles. M-a deranjat chestia asta. Era un bibelou sau o vază. Și m-am gândit: «Ia te uită, domnule, pe mine nu m-au lăsat cu un colet mic și ăștia au intrat toți cu gențile!». Înainte de decolare, unul din ăia care erau pe partea dreaptă a întrebat o însoțitoare de bord dacă se fumează în avion. A întrebat în limba engleză. I s-a răspuns că nu. Eu am crezut că e vreo echipă de sport. Că erau toți înalți, îmbrăcați

sport. Apoi n-au mai vorbit nimic. Cel puțin cât am fost eu treaz, pentru că apoi am adormit. După aterizare, cei 37 s-au dat jos ultimii. Eu mă tot uitam să văd cum aruncă ăia de la aeroport bagajele, că mă gândeam că-mi sparg bibeloul. Și i-am văzut pe bărbații ăștia când s-au dat jos. Au coborât și s-au urcat apoi într-o mașină de armată, un camion din ăla cu prelată."[1]

Epilog

Locotenent-colonelul Aurel Dragomir nu a ajuns niciodată în fața instanței, întrucât procurorul militar Dan Voinea, cel care a coordonat cazul, a întocmit un rechizitoriu plin de greșeli, cu pasaje întregi copiate din cărți obscure ale unor ofițeri de contrainformații din fosta Securitate.

Procurorul Dan Voinea este același care pe 22 decembrie 1989, deși nu avea niciun fel de atribuții în acest sens, îl suna pe Dragomir pentru a-i atrage atenția „să nu facă prostii". Voinea a fost implicat și în Procesul Ceaușeștilor, pe 25 decembrie 1989, la Târgoviște. Și tot el a coordonat marele Dosar „Revoluția", pe care în aproape două decenii nu a reușit să-l ducă în instanță. O diversiune judiciară care a avut scopul de a acoperi diversiunea armată din decembrie 1989.

Procurorii au încercat să-l pună pe Dragomir în postura de unic vinovat și, prin condamnarea lui, să declare închis pentru totdeauna Dosarul „Sibiu". Oamenii legii n-au cercetat cine a stat în spatele diversiunilor care au provocat ororile de la Sibiu și dacă Dragomir a fost și el implicat în aceste diversiuni.

Cele mai multe dintre faptele de atunci s-au prescris. Așa s-a tras oblonul peste o crimă în masă niciodată pedepsită.

[1] „Adevărul", 16 aprilie 2010

CĂPITANUL LUPOI, BUZDUGANUL SPIONULUI MILITARU

22 decembrie 1989, ora 15.00. La a doua sa intervenție televizată, căpitanul Mihai Lupoi anunță că noul ministru al Apărării este generalul Nicolae Militaru. Decizia șochează structurile militare și nu are girul oficial al vreunei autorități civile. E drept că nici Iliescu, nici Brucan nu o dezmint. Ei o aprobă tacit, iar în curând vor număra morții.

Revenim în Studioul 5 al Televiziunii. E ora 14.55 și Ion Iliescu tocmai a cedat microfonul pentru a urca în biroul directorului TVR, la etajul 11.

După ce l-a lansat pe orbita publică pe căpitanul Mihai Lupoi, Mircea Dinescu îi face botezul și lui Silviu Brucan. Bătrânul stalinist intră în direct la câteva minute după Ion Iliescu. Prin zonă se foiește și Lupoi. Mai are ceva de spus...

Mircea Dinescu: Vreau să vi-l prezint pe domnu'... pe domnul Silviu Brucan... Îi spun *domnule* pentru că în limba română cuvântul *tovarășe* a fost murdărit, din păcate... De azi încolo vom vorbi cu *domnule*, cu *frate*, cu...

O voce: ... *prietene... (se suflă)*

Mircea Dinescu: ... *prietene*, cu... vom face o mică pauză de cuvântul *tovarășe*, pentru că a fost compromis, din păcate... deci va vorbi domnul Silviu Brucan, care a fost alături de mine,

deportat... în Siberia acestei țări... în cartierul Dămăroaia. În cartierul Dămăroaia, unde vor trebui mutați toți acei tovarăși din conducerea partidului, să fie mutați la blocuri confort 2, cum există în cartierele noastre democrate muncitorești, și în vilele unde au stat aceşti ticăloşi să fie mutați muncitorii...

O voce: ... şi cu pensie 500 de lei... *(se suflă)*

Mircea Dinescu: ... şi cu pensie... nu, 800 de lei suta aia... *(rumoare)* o preluăm... Să vorbească domnul Silviu Brucan!

Silviu Brucan: Trăim un moment istoric... şi vă spun foarte cinstit... că nu mă aşteptam să vină aşa de repede. S-a terminat o epocă întunecată, de dictatură feudală... Vom avea tot timpul să analizăm tot ce s-a întâmplat în ultimii douăzeci şi ceva de ani... Problema principală acum este de a asigura trecerea de la dictatură la democrație... evitând dezordinea şi anarhia. Aceasta cere, după părerea mea, organizarea în fiecare oraş şi în fiecare sat a unor comitete cetățeneşti formate din oameni cinstiți, cu autoritate, nepătați de anii dictaturii ceauşiste. Trebuie să demonstrăm că democrația nu înseamnă dezordine şi anarhie. Fapt este că în prezent nu avem guvern, nu avem o conducere. Trebuie deci să organizăm un guvern care să asigure conducerea şi administrarea țării până la alegerile libere pe care le va hotărî poporul nostru. Trebuie să fie format... trebuie să formulăm, de asemenea, un program provizoriu în care accentul să cadă asupra acelor probleme vitale care... care au fost neglijate până în ultima vreme... aprovizionarea populației, asigurarea căldurii în casele oamenilor... asigurarea luminii... şi aşa mai departe. Deocamdată atât. Vă mulțumesc pentru atenție.

Siglă TVR şi muzică: „Deşteaptă-te, române!". Comutare în Studioul 4.

Teodor Brateş: ... Extrem de important: am primit informații că în unele zone ale Capitalei elementele declasate, elementele care vor să umbrească această mare victorie a poporului au început să devasteze magazinele... Această activitate trebuie curmată! Acestea trebuie curmate... toți oamenii cinstiți să împiedice... asemenea acte de vandalism, să se constituie

comitete despre care s-a vorbit aici, de autoapărare... care să apere şi avutul obştesc, şi avutul personal al oamenilor. Nu putem îngădui asemenea lucruri... şi poporul nu trebuie să îngăduie asemenea lucruri... trebuie să apărăm avuția noastră, a fiecăruia... avuția poporului...

Petre Popescu: Să luăm exemplu de la oraşele Hunedoara, Ploieşti, unde este calm, linişte şi disciplină... Totodată, căpitanul Niculescu, comandantul de batalion din Ploieşti, este imperios rugat să se îndrepte spre Bucureşti, ostaşii săi să pună brasarde tricolore la mână... Tot din Prahova... Matei Ioan vrea să ne spună câteva cuvinte.

Ioan Matei: Tovarăşi, am ajuns să trăim ziua mare, ziua în care tiranul a fugit, n-a vrut să dea răspundere... să fie el, să fie el cel care să dea această...

Teodor Brateş: E vorba despre tiran... acum e vorba de o comunicare extrem de importantă...

Mihai Lupoi: Fac o mică întrerupere şi îmi cer scuze, în primul rând...

O voce: Comunicare importantă.

Mihai Lupoi: După o lungă... după atâtea veşti proaste şi foarte bune şi minunate, avem una şi mai minunată... aici... omenească... de suflet... Aici, în fața Televiziunii, în acest moment s-a născut un copil, probabil că se va numi Victoria sau Victorița sau Victor, ca să semnifice victoria noastră din această zi! *(aplauze)*

O voce: Să trăiască! *(aplauze)*

Alte voci: Să trăiască!

Mihai Lupoi: Suntem anunțați de două persoane diferite din Boteni că dictatorul Ceauşescu a coborât dintr-un elicopter alb şi s-a urcat într-o maşină condusă de generalul Neagoe. Se pare că numărul maşinii... este o Dacie roşie cu numărul fie 4-B-..., fie 2-B-2646. Se pare că se îndreaptă spre Drumul Național numărul 6. Rog... vă rog să mă lăsați... rog unitățile din Dâmbovița şi cele limitrofe aeroportului Boteni şi județul respectiv... să păzească drumurile şi să dovedească maximum de vigilență pentru prinderea dictatorului, ca să-l aducem în fața justiției pentru tot ceea ce ne-a făcut timp de douăzeci

și ceva de ani. Repet, este vorba de o Dacie roșie condusă de generalul Neagoe, care poate avea... pentru că nu știm precis... erau multe numere... două din aceste numere au fost... 2-B-2646 și 4-B-4646. Comandantul de la Boteni...

Un mustăcios: ... Suciu... *(suflă)*

Mihai Lupoi: ... locotenent-colonel Suciu ne raportează...

O voce: ... că a luat toate măsurile... *(suflă)*

Mihai Lupoi: ... că a luat toate măsurile ca dictatorul să nu poată părăsi pe calea aerului România. Elicopterul este sigilat și oprit la sol. El încearcă să o șteargă din țară pe drumurile naționale. Cetățeni, fiți vigilenți! De asemenea, trebuie să repet apelul pentru că nu am fost suficient de bine înțeles... la populație... Fac apel în primul rând la populație să înceteze actele de vandalism, să se așeze pe jos dacă nu mai pot sta în picioare și au obosit... să nu spargă vitrinele, să nu mai creeze panică și să... în jurul Televiziunii. Să stea uniți, să se așeze, să fie multă ordine, pentru că țara ne privește, și de ordinele de care dăm noi dovadă vor da și cei care ne privesc. Armata, pentru moment... deci ca un interimat... au hotărât ca să preia frâiele, să fie comandant al Armatei până la alegerea unui comandant, tovarășul general-colonel Militaru... De aceea, rog toate trupele să asculte ordinele acestui general-colonel... De asemenea, avem aici o parte din inventarul casei Ceaușescu. Asemenea inventare...

O voce: ... și o casetă luată tot de acolo...

Mihai Lupoi: ... și o casetă. Asemenea inventare și lucruri care se găsesc la Comitetul Central trebuie păzite...

Voci: ... tablouri... cadourile primite...

Mihai Lupoi: ... Permiteți, permiteți să termin ce am de spus. Aceste asemenea documente sunt cu sutele, cu miile... Rog cei care se află în Piața Palatului să nu le distrugă, să nu le ia acasă, nu sunt amintiri, sunt probe, și aceste probe trebuie folosite de oameni care se pricep să le folosească... Nu le distrugeți, nu le răspândiți, va dura ani de zile și iată, nu vom putea judeca acest om... Nu vă închipuiți ce crime a putut să facă, și ce jaf... Dați-ne voie să-l putem judeca, să-l demascăm... Păstrați ordinea! Nu uitați că în aceste momente

singura instituție viabilă și bine organizată este Armata! Aveți încredere în ea...

O voce: S-a îndreptat spre Cobia.

Mihai Lupoi: Aveți încredere în Armată! Ea vă apără și dați-i voie să organizeze noua ordine, pentru că indiferent cine va fi la putere, ordine și disciplină trebuie în orice țară. Nu distrugeți bunurile, sunt ale noastre, le-am muncit cu sudoarea noastră și trebuie să le folosim...

O voce: Hai, gata, gata!...

Mihai Lupoi: Avem informații de ultimă oră. Se pare că automobilul...

O voce: Nu, nu, nu...

Altă voce: Ba da, ba da...

Mihai Lupoi: ... a fost localizat pe Cobia. De asemenea, din Sibiu ni se transmite că în Piața Centrală din Sibiu... Să fie realiști... să-și dea seama că dictatorul a șters-o, că vremurile lui s-au terminat... și rog încă o dată să fie lucizi. Comandantul Armatei, generalul-colonel Militaru, a dat ordin... și nu uitați că militarii, chiar în aceste momente, sunt militari și trebuie să asculte de ordin... a dat ordin ca unitățile să se retragă în cazărmi.... Cine nu respectă ordinele în aceste momente este tot militar și va suferi rigorile legii. Indiferent ce va face această lege, militarul – în orice țară, în orice orânduire, în orice epocă – se supune ordinelor comandanților direcți. Deci, nu uitați că sunteți militari și comandantul vostru actual v-a dat ordin să intrați în cazărmi. Veți suferi consecințele de rigoare! Repet, deci, apelul generalului-colonel Militaru: reintrați în cazărmi!... Vă mulțumesc foarte mult.

Răzvan Theodorescu: Legat de ceea ce spunea adineauri colegul nostru, ofițerul, un patrimoniu inestimabil care este al țării, al țării care a fost spoliate... ăăă... se află în casa... reședința fostului dictator. Ca om de artă, fac un apel la cei care se află în acea zonă: nu distrugeți aceste lucruri! Cu ani în urmă, împreună cu alți colegi am scris nenumărate scrisori, fără răspuns, pentru apărarea patrimoniului național. Aveți în vedere acest patrimoniu care a fost spoliat, care trebuie recuperat de noi, pus în muzee, iubit și prețuit, ca un semn

de istorie care nu poate să fie niciodată – da, absolut niciodată – confiscat...

Teodor Brateş: Maşina... maşina despre care este vorba... maşina dictatorului... ni se comunică... a intrat acum în județul Dâmbovița, comuna Cobia... sau Cobia...

O voce: Cobia, Cobia...

Teodor Brateş: Toți cei în zonă să ia măsurile corespunzătoare...

Mai multe voci: Numărul... 2-B-2664, uite... 2626... 2664... 2-DB-... repetați numărul, repetați numărul!... *(intervine iar, intempestiv, prahoveanul Ioan Matei)*

Ioan Matei: Fac apel la prahoveni... să aibă în grijă rafinăriile, să nu se dea la vandalism, să fie atenți cu toată bogăția noastră... e a noastră şi nu mai e a tiranilor şi a altora... e a noastră... Să avem grijă, să respectăm legile, să fim calmi, aşa cum am fost până acuma... Ca petrolişti, avem dreptul şi obligația să ne apărăm bunurile noastre.

Teodor Brateş: Vă mulțumim.

Comutare în Studioul 5.

Înainte de a ne reîntâlni cu Ion Iliescu, care e pregătit în Studioul 5 să mai țină un discurs, zăbovim asupra ultimelor apariții la microfonul Televiziunii.

1. Silviu Brucan are o intervenție inteligentă, aplicată, pragmatică. Nu recurge la instigări, le lasă în seama altora.
2. Brucan e şi abil. Pentru el, critica regimului comunist se reduce la punerea în discuție a „Epocii Ceauşescu": „Vom analiza tot ce s-a întâmplat în ultimii douăzeci şi ceva de ani", iar treaba asta o vom face cu oameni „nepătați de anii dictaturii ceauşiste". Despre ororile stalinismului şi făptuitorii lor – nimic. Ar fi însemnat să se pună la zid pe el însuşi.
3. În cea de-a doua sa intervenție, căpitanul Mihai Lupoi începe printr-o scenetă copiată din filmele sovietice proaste: „Aici, în fața Televiziunii, în acest moment s-a născut un copil, probabil că se va numi Victoria sau Victoriția sau Victor, ca să semnifice victoria noastră din această zi!".

Era, evident, o minciună: sub ferestrele TVR nu se născuse niciun copil.

4. Lupoi anunță, de două ori, că fugarul Ceauşescu „s-a urcat într-o maşină condusă de generalul Neagoe". Altă minciună. Până la ora anunțului făcut de Lupoi, Ceauşescu urcase doar în două maşini, ambele de ocazie, ambele conduse de civili: medicul Nicolae Decă şi tehnicianul Petrişor Nicolae. Aşadar, niciun general. Cu atât mai puțin Marin Neagoe, şeful Direcției a 5-a a Securității, la care pare să facă referire căpitanul Lupoi.
5. Același ofițer anunță că elicopterul cu care au fugit Ceauşeştii „este sigilat şi oprit la sol". Fals! Elicopterul prezidențial Dauphin, pilotat de Vasile Maluțan, revenise de peste o oră la baza de la Otopeni.
6. Ceauşescu „încearcă să o şteargă din țară pe drumurile naționale" – încă o gogomănie marca Lupoi.
7. „Nu vă închipuiți ce crime a putut să facă şi ce jaf... Dați-ne voie să-l putem judeca, să-l demascăm...", zice Lupoi, continuând opera de satanizare a lui Ceauşescu.
8. Între sfaturile adresate manifestanților „de a se aşeza jos, pe asfalt, dacă au obosit" şi pasiunea pentru „inventarul casei Ceauşescu", Mihai Lupoi îşi strecoară marea lovitură, cea pentru care era prezent de fapt în studio. „Armata, pentru moment... deci ca un interimat... au hotărât ca să preia frâiele, să fie comandant al Armatei până la alegerea unui comandant, tovarăşul general-colonel Militaru... De aceea, rog toate trupele să asculte ordinele acestui general-colonel", zice Lupoi, agramat şi bâlbâit. Lovitura e năucitoare! Dar nu pentru marele public, ci pentru sutele de ofițeri ai Armatei Române care ştiau cine este acest Militaru.
9. Considerând înscăunarea lui Militaru ca şi rezolvată, Lupoi caută să-i întărească poziția: „Nu uitați că în aceste momente singura instituție viabilă şi bine organizată este Armata!".
10. La scurt timp, Lupoi apasă pe rană, trecând la amenințări: „Comandantul Armatei, generalul-colonel Militaru, a dat ordin... şi nu uitați că militarii, chiar în aceste momente,

sunt militari şi trebuie să asculte de ordin... a dat ordin ca unitățile să se retragă în cazărmi.... Cine nu respectă ordinele în aceste momente este tot militar şi va suferi rigorile legii. Indiferent ce va face această lege, militarul – în orice țară, în orice orânduire, în orice epocă – se supune ordinelor comandanților direcți. Deci, nu uitați că sunteți militari şi comandantul vostru actual v-a dat ordin să intrați în cazărmi. Veți suferi consecințele de rigoare! Repet, deci, apelul generalului-colonel Militaru: reintrați în cazărmi!".

Aşadar, Armata este pusă sub comanda unui general în rezervă, care nu mai îmbrăcase haina militară de 11 ani, de către un căpitan obscur, lipsit de orice autoritate. Şi asta se întâmplă într-un moment în care Armata are şi ministru (generalul Stănculescu), şi şef al Marelui Stat Major (generalul Guşă). Ce să mai înțeleagă ofițerimea română? Ale cui ordine să le execute? Mai importantă era însă nerăbdarea de a da Armata Română – şi, în curând, toate structurile militare – pe mâna unui spion sovietic. Revoluția începea să-şi arate fața hidoasă.

Pe generalul Militaru am apucat să-l cunoaştem. E timpul să aflăm şi cine era, de fapt, căpitanul Mihai Lupoi.

FILIERA GRU

Armata Română era supusă unui experiment halucinant: un căpitan obscur anunța că noul ministru al Apărării este, din acel moment, un pensionar! Mihai Lupoi şi Nicolae Militaru erau legați însă de fire invizibile, care duceau la trei inițiale teribile: GRU.

Anunțurile făcute de căpitanul Mihai Lupoi la Televiziune, având ca subiect Armata, l-au bulversat pe generalul Victor Atanasie Stănculescu, aflat la comanda MApN. Şeful Marelui Stat Major, generalul Ştefan Guşă, nu recepționase acest bombardament al lui Lupoi, pentru că se afla în avionul care-l aducea de la Timişoara.

Istoricul Alex Mihai Stoenescu: „Probabil că pentru majoritatea privitorilor, afirmația lui Lupoi – «Vă repet: din Ministerul Apărării Naționale niciun militar nu va trage în populație. Nu sunt autorizați de nimeni, pentru că *nu mai există conducerea Ministerului Apărării Naționale*» – a părut o veste pozitivă. La auzul acestor cuvinte, conducerea MApN a sărit în sus. De la generalul Stănculescu, ministru în acel moment, şi până la ultimul general, conducerea a izbucnit în proteste: «Cine e ăsta? Cine l-a trimis acolo? Cum de vorbeşte dobitocul ăsta în numele Armatei? De la ce unitate e?» (...) Apartenența căpitanului Lupoi la o unitate militară din Bucureşti a fost stabilită imediat. Câteva telefoane au cerut

arestarea lui, grupa operativă de la Marele Stat Major cerând declararea căpitanului Lupoi ca dezertor."[1]

Când căpitanul Lupoi a anunțat că noul ministru al Apărării va fi generalul Militaru, la conducerea Armatei s-a produs un șoc. Întrucât Militaru fusese dovedit în 1978 agent sovietic, intervenția lui Lupoi a fost percepută de cunoscători drept un semnal că Moscova a preluat controlul.

Lupoi refuză să dezvăluie cine s-a aflat în spatele intervenției sale, susținând că a fost o inițiativă personală. Mai mult, adoptând un tupeu de trișor la alba-neagra, el nu recunoaște că l-ar fi anunțat pe Nicolae Militaru la Televiziune.

Memorabil este dialogul pe care ziaristul Mihai Voinea, de la „Adevărul", l-a purtat cu Mihai Lupoi în noiembrie 2009.

Voinea: Pe 22 decembrie 1989, după-amiază, ați anunțat la TVR că generalul Militaru este noul ministru al Apărării...

Lupoi: Pe Nicolae Militaru nu l-am anunțat la Televiziune, ci după aceea, în balconul CC.

Voinea: Imaginile sunt clare: pe Militaru l-ați anunțat în intervențiile de la TVR, cu mult înainte de a ajunge la CC.

Lupoi: Știu foarte bine ce am spus atunci. Mai documentați-vă! Pe Militaru l-am anunțat în balconul CC.

Voinea: Cine v-a împuternicit să-l anunțați pe Militaru?

Lupoi: Nimeni, am spus-o eu de la mine. Știam că el fusese numit pentru că luasem parte la discuția petrecută la MApN, mai după-amiază, după apariția mea de la Televiziune.

Imaginile TVR dovedesc faptul că Mihai Lupoi l-a anunțat pe Militaru ca șef al Armatei la Televiziune. Era aproape ora 15.00, între cele două intervenții televizate ale lui Ion Iliescu, iar scena „balconului CC" s-a derulat după ora 17.00.

Încăpățânarea lui Lupoi de a nega un fapt care nu poate fi negat este ridiculizată, involuntar, chiar de Lupoi! Acesta recunoaște că l-a anunțat pe Militaru întrucât „știam că el

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, volumul 4 (II), Editura RAO, 2005

fusese numit"[1]. De unde știa? Fusese martor la numire, susține el. Atâta doar că, pentru a rupe firul logic și acuzator, el mută scena anunțului de la TVR la CC, probabil pentru a putea muta și numirea lui Militaru de la TVR la MApN!

Importante sunt două lucruri:

1. anunțul lui Lupoi, privind numirea lui Militaru la comanda Armatei, a fost făcut la Televiziune, în jurul orei 14.55;
2. în momentul anunțului, Lupoi știa că Militaru fusese numit ministru. Logica spune că numirea lui Militaru a fost decisă, de către grupul de putere din TVR, chiar pe 22 decembrie 1989, înainte de ora 14.50, la Televiziune!

În acel moment, în clădirea TVR se aflau toți „greii" noii puteri – încă neconstituită formal, dar care acționa deja ca un nucleu bine închegat. E vorba despre Ion Iliescu, Silviu Brucan, Petre Roman, Nicolae Militaru, Sergiu Nicolaescu, Gelu Voican Voiculescu. Probabil că nu toți aceștia au luat parte la decizia discretă a trecerii Armatei în mâinile lui Militaru. Din mărturiile participanților la evenimente reiese că, în acele momente, linia directoare era dată de Silviu Brucan. El făcea propunerile, iar ceilalți și le asumau fără prea multe comentarii. Tot el a făcut numirile-cheie în acele zile: l-a impus ca lider pe Ion Iliescu, l-a împins spre funcția de prim-ministru pe Petre Roman. E de presupus că și pe Nicolae Militaru tot el l-a propus ca ministru al Apărării. Și că, în micul lor grup, nimeni n-a obiectat. Ion Iliescu nici nu avea de ce: îi convenea planul lui Brucan, despre care știa că exprimă voința Moscovei și că e agreat de Occident. În plus, Iliescu era „tovarășul de complot" al lui Militaru.

Excepționalii biscuiți danezi

Cum a ajuns Lupoi să vorbească la TVR? Simplu, zice el. „Am sărit gardul unității militare și m-am îndreptat către

[1] „Adevărul", 28 noiembrie 2009

Televiziune. Acolo, valul m-a tras înăuntru, pentru că aveau nevoie de un ofițer care să prezinte poziția Armatei. Uniforma m-a ajutat să intru în sediul Televiziunii. Acolo era o scenă întreagă. Dinescu mi-a făcut loc, a zis: «Iată un reprezentant al Armatei!». Mi-a pus microfonul în față și am vorbit și eu cât m-am priceput. Nimeni nu m-a împuternicit să fac acele anunțuri. Ce, credeți că a fost Revoluție cu delegație?"[1]

Lupoi se află într-o capcană logică. Normal că n-a făcut acel anunț de capul lui, ci discutând *măcar* cu Militaru! Doar nu era să-l anunțe așa, fără voia lui, să-i facă o surpriză... Dacă Militaru nu voia să fie ministru?! Teoretic, era posibil. Practic, Militaru *trebuia* să preia comanda Armatei Române. Asta o știau și el, și căpitanul Lupoi, și Ion Iliescu. De aceea, niciunul nu a protestat la anunțul de maximă importanță – și gravitate – făcut de Lupoi. Doar se aflau amândoi în Televiziune, la doi pași de căpitănașul cel năzdrăvan.

*

* *

„Stănculescu mă cunoștea de când eram copil, pentru că lucrase cu tata; întrebarea lui – «Cine e acest Mihai Lupoi care vorbește în numele Armatei?» – este o aiureală. Știa cine sunt, dar se întreba cine mi-a dat ordin să merg acolo."[2]

Stănculescu îl cunoștea, într-adevăr, pe tatăl căpitanului Mihai Lupoi. În decembrie 1989, Lupoi-senior lucra în minister. Era locțiitorul șefului de la Direcția Cadre a Armatei. Funcție mare, grad pe măsură: general. „Dacă nu mă implicam la Revoluție, poziția tatălui meu m-ar fi ajutat, probabil, să ajung și eu general"[3], spune Mihai Lupoi. Abandonând Armata pentru politică, acesta s-a oprit la gradul de căpitan.

*

* *

Lupoi pretinde că nu-l cunoștea pe Militaru, dar... „Știam despre el ceea ce știa toată lumea: că a fost acuzat de colaborare cu serviciile sovietice și că din acest motiv fusese trecut în rezervă"[4].

[1-4] „Adevărul", 28 noiembrie 2009

În privința colaborării sale cu sovieticii, Lupoi are o teorie originală: poți petrece clipe minunate cu șeful spionajului sovietic din România fără să devii agent. „N-am interacționat niciodată cu vreun serviciu secret. Există această teorie despre mine, dar e o prostie. Nu există nicio probă în sprijinul acestor bănuieli, decât întâlnirile mele cu Maiorov, șeful GRU de la București, pe care le recunosc. Nu le-am ascuns niciodată. Am fost la el acasă, a fost la mine acasă. Relația dintre mine și Maiorov era una bazată pe prietenie și atât. Nici nu mai știu cum ne-am cunoscut. Îmi amintesc doar că îmi aducea niște biscuiți danezi excepționali pentru fiul meu. Ne-am împrietenit, mi-a povestit despre fiul lui, care era și el ofițer în Marina Militară. În plus, eu am avut la Armată dosar de presupus agent britanic, ceea ce se bate cap în cap cu rușii."[1]

GRU era temutul serviciu de spionaj al Armatei URSS, iar Maiorov îl conducea sub acoperirea diplomatică a Ambasadei sovietice de la București.

Chiar dacă zice că Revoluția au făcut-o românii, nu sovieticii, Lupoi observă: sovieticii ne-au ghicit și de data asta. Ne-au „mirosit" caracterul latin. „Maiorov îmi povestea că, în perioada Revoluției, au deplasat în România agenți de-ai lor pregătiți în America Latină. Considerau că România se manifestă exact ca o țară latino-americană. Acum, după 20 de ani, îmi dau seama ce dreptate aveau și ce bine analizaseră ei fenomenul. Cred că au avut și agenții ăia un rol, doar nu i-au deplasat aici în concediu."[2]

*

* *

La două decenii după Revoluție, Lupoi pare să aibă mania persecuției. „Au vrut să mă termine. M-au arestat sub pretextul că aș fi incendiat Ministerul de Interne. Când am ieșit de la Rahova, mi-au șoptit doi băieți că trebuie să dispar, dacă nu vreau să dispar de tot. I-am crezut pe cuvânt și, în iulie 1990, am plecat în Elveția. Acolo m-am ocupat cu arhitectura."[3]

[1-3] „Adevărul", 28 noiembrie 2009

Revenit în România, şi-a reactivat ambiţiile politice. A prins două mandate de senator, între 2000 şi 2008, pe listele PRM (cu o evadare la PNL), apoi s-a cufundat în anonimatul din care ieşise, exploziv şi caraghios, în decembrie 1989.

*

* *

De la fuga lui Ceauşescu au trecut mai puţin de trei ore, iar faptele încep să capete un sens. Unul terifiant şi cinic.

Aşadar, la ora 14.30, contraamiralul în rezervă Cico Dumitrescu îi făcea lui Ion Iliescu un apel, în direct, să vină la Televiziune. La 14.54, căpitanul Mihai Lupoi anunţa, tot în direct, că noul ministru al Apărării este generalul în rezervă Nicolae Militaru. Doi rezervişti erau implicaţi în două momente cruciale. Amândoi, pentru că fuseseră scoşi din Armată în urma relaţiilor speciale cu sovieticii – Militaru în 1978, Cico în 1980. Amândoi fuseseră anchetaţi pentru vânzare de secrete de stat către URSS. Şi acum, dintr-odată, amândoi erau reabilitaţi şi deveneau oameni-cheie ai Revoluţiei!

Să facem un mic exerciţiu de logică. Unul care include patru oameni şi trei iniţiale: GRU. Dintre cele patru personaje, trei – Militaru, Cico şi Lupoi – sunt legate, într-un fel sau altul, de serviciul de spionaj al Armatei sovietice. Al patrulea – Iliescu – a studiat cinci ani la Moscova. Şi începe caruselul:

- Iliescu complotează ani de zile cu Militaru (spion GRU).
- Lupoi (prietenul lui Maiorov–GRU) anunţă numirea ca ministru al Apărării a lui Militaru (spion GRU).
- Cico (fost puşcăriaş pentru colaborarea cu GRU) îl cheamă la Televiziune pe Iliescu.
- Iliescu vine la TVR şi, în scurt timp, chiar îl numeşte ministru pe Militaru (spion GRU).
- Mai târziu, Iliescu îl va numi consilier prezidenţial pe Cico (cel urmărit de umbra trecutului în culori GRU).
- De ce s-o simţi Ion Iliescu atât de bine în „zona GRU"?

TOATE TUNURILE PE SIBIU!

După ora 15.00, diversioniştii din Televiziune întețesc ofensiva de minciuni la adresa Securităţii din Sibiu. Semnalul dat de Ion Iliescu este preluat şi amplificat de „mesagerii apocalipsei", Teodor Brateş şi George Marinescu. Securiştii lui Nicu Ceauşescu sunt prezentaţi ca fiind mai răi decât diavolul: „se trage asupra maşinilor de Salvare de către lunetişti din Securitate".

Din nou în Televiziunea Română. E 22 decembrie 1989, trecut puţin de ora 15.00, şi Ion Iliescu se pregăteşte să ţină al doilea său discurs. De astă dată, din Studioul 5.

Ion Caramitru: Domnule Iliescu, sunteţi în emisie...

Ion Iliescu: Stimaţi tovarăşi, concetăţeni, vreau să vă mai spun câteva cuvinte în completare la cele ce am spus înainte. Pericolul cel mare care ne paşte acum este ca să declanşeze anarhie. Deja sunt semnalări că grupuri de cetăţeni dezordonaţi, dezorganizaţi devastează magazine, sparg vitrine... Ăsta nu-i un semn bun pentru schimbarea... pentru transformările care au loc astăzi în ţară. Trebuie ca poporul să acţioneze ca o forţă ordonată şi organizată... să se vadă că aici se face ordine. Cu contribuţia, cu participarea, cu prezenţa oamenilor muncii, cu participarea activă a poporului... şi nu a unor conducători care s-au autointitulat conducători, s-au autointitulat aleşi ai poporului, s-au autointitulat comunişti... Nu au nimic

de-a face nici cu socialismul, nici cu ideologia... comunismului ştiinţific... Au întinat numai numele Partidului Comunist Român! Au întinat numai memoria celor care şi-au dat viaţa pentru cauza socialismului în această ţară! Dar noi trebuie să ne organizăm, trebuie să asigurăm desfăşurarea normală a lucrurilor. Deci, singurul apel pe care-l fac în momentul de faţă, până vom fi în măsură să prezentăm un program amplu de acţiuni... acţiuni care să vizeze măsuri imediate, care în câteva zile să facă ordine în ţară şi într-o perioadă imediată să asigure îmbunătăţirea vieţii oamenilor şi desfăşurarea normală, pe baze democratice, a vieţii sociale, ca şi un program de perspectivă care să ne asigure o dezvoltare aşa cum şi-o doreşte acest popor. Să intrăm în rândul civiliza... naţiunilor civilizate ale Europei. Deci, primul apel pe care vreau să-l fac... şi rog şi cei care urmează... este aici... reprezentantul Ministerului de Interne. Am discutat cu Armata, vom mai discuta cu organele de ordine... Dar în primul rând cetăţenii să se organizeze şi să asigure paza bunurilor publice, paza magazinelor, paza tuturor instituţiilor, deci tot ceea ce ţine de buna desfăşurare, normală, a activităţii noastre. Vă mulţumesc şi vom continua să mai dialogăm în cursul zilei de azi.

Siglă TVR, pe linişte. Comutare în Studioul 4.

Petre Popescu: Dragi telespectatori! Ne permitem să mai facem câteva apeluri în plus. Aveţi grijă că la centralele electrice a început să scadă tensiunea, riscăm ca emisiunile noastre de radio şi televiziune să nu mai poată fi difuzate. Muncitorii să se ducă la posturi! Fabricile de pâine să lucreze normal, să aprovizioneze populaţia! Se cere ajutor medical de urgenţă la Jilava. Sunt răniţi încă rămaşi acolo de aseară. Medicii, cu ce au, cu ce pot, să se ducă acolo la Jilava! De asemenea, lângă noi se află reprezentantul Miliţiei Capitalei populare, îi dăm cuvântul...

Teodor Brateş: Vă rog, o clipă... De la Sibiu ni se comunică acum că Armata nu mai are muniţie şi trupele de Securitate continuă să atace unităţile militare. Toate unităţile militare din jur să ducă... să dea ajutor acestor oameni care apără

onoarea naţională... Se trage de la Spitalul Judeţean de către trupele de Securitate... *(rumoare)* împotriva Armatei noastre, care este acum cu adevărat Armata poporului...

O voce: ... martiră...

Petre Popescu: Căpitanul Nicolescu de la Brazi... de la Ploieşti... să se îndrepte urgent spre Bucureşti, în faţa Televiziunii! Ostaşii săi să poarte brasarde tricolore!

la cuvântul locotenent-colonelul Alexandru Ruşi, de la Inspectoratul General al Miliţiei.

Alexandru Ruşi: Stimaţi oameni buni, de la Inspectoratul General al Miliţiei am plecat trei ofiţeri: generalul Cîmpeanu, care şi-a asumat rolul de a fi purtătorul de cuvânt al oamenilor în uniformă albastră, colonelul Suceavă şi subsemnatul. Am ajuns aici, în acest cadru, fără epoleţi, dar aceşti epoleţi nu mi-au fost smulşi pentru a mă degrada, ci mi-au fost smulşi de mâinile oamenilor setoşi de libertate. De asta mă aflu aici, pentru a vă aduce la cunoştinţă faptul că Miliţia este alături de popor...

Voci: Ura! Bravo! *(se aplaudă)*

Alexandru Ruşi: ... Miliţia respectă poporul...

O voce: Trăiască! *(rumoare)*

Alexandru Ruşi: ... Miliţia apără poporul, apără ceea ce constituie rodul... rolul... sudorii muncii lui creatoare...

Teodor Brateş: Încă o informaţie din Sibiu... Vă rog...

George Marinescu: Suntem informaţi că se duc lupte intense la Casa Armatei între Securitate şi Armată. *(rumoare)* De asemenea, în jurul spitalului se trage asupra maşinilor de Salvare de către lunetişti din Securitate. *(rumoare)* Armata a înconjurat Casa de Cultură, unde s-au baricadat Securitatea şi Miliţia. Lupte se duc pe strada Banatului, în zona aeroportului, în oraşul de jos. Din Miercurea Ciuc, Călăraşi, Petroşani se transmite că totul, din fericire, se află în ordine, s-au format comitetele oamenilor muncii. La Mediaş, situaţia este paşnică. La Caraş-Severin, la Reşiţa – de asemeni... Un comunicat important...

Voci: Linişte!... Ssssst...

Alte voci: Faceți liniște!... Ş$$$$$... $$$$$...

George Marinescu: Ministerul Apărării Naționale este rugat să trimită subunități la centrala telefonică de pe Calea Victoriei – la Palatul Telefoanelor, cum ne-am obișnuit de atâția ani să-i spunem... la centrala telefonică din Drumul Taberei... la centrul național de comunicații numărul 2... pentru că aceste centre nu pot fi lăsate la voia întâmplării... sub... niciun motiv...

O voce: În special la emițătorul nostru.

Teodor Brateş: Vrem să vă mai informăm tot din Sibiu. Unitățile noastre cer ajutor de maximă urgență. Aviația... cine poate să ajute ca să nu continue măcelul... Tovarăşul general Guşă...

O voce: ... Rus! Rus!... *(îi suflă)*

Teodor Brateş: ... poftiți în față!... *(rumoare)* poftiți... Liniște, vă rugăm!... Dați-vă la o parte! *(rumoare)* Poftiți, poftiți... Liniște!...

Ştefan Guşă: Chiar acum mă întorc de la Timişoara... Vreau să spun că s-a făcut o crimă cu generalul Milea, pe care-l cunosc de când eram copil.

O voce: Aşa este!

Ştefan Guşă: Acolo toate lucrurile s-au liniştit... toate unitățile sunt în cazarmă, deja de câte... de două zile am dat ordin să intre în cazărmi. Fac apel la rațiunea militarilor care mă cunosc de mic, de copil... Toate trupele intră imediat în cazărmi, nu ascultă decât de ordinele Armatei! Armata apără țara şi poporul, nu altceva. Țara şi poporul... Nu suntem pentru sânge, nu pentru crime. Fac apel la rațiune... În toate unitățile din Banat oamenii au înțeles de două zile şi au intrat în cazărmi... Toată lumea în cazărmi! Încet vă reluați activitățile de pregătire militară pentru apărarea țării... Aviația militară rămâne pe loc, e la dispoziția țării.

Teodor Brateş: Uitați, acuma primim o comunicare. Este urgent nevoie de un elicopter la Hunedoara, la Spitalul Municipal... cu sânge... *(rumoare)*

Voci: ... aduc ei... aviația civilă...

Ştefan Guşă: Toți militarii mă cunosc, poziția nu se judecă acuma, o s-o... vedeți la Timişoara cum a fost. Am reuşit să împiedicăm un măcel în masă. Fac apel la gândirea dumneavoastră, la rațiune... Toată lumea în cazărmi! (linişte) Şcolile militare din Sibiu – imediat intră toate în cazărmi! Alte unități din Sibiu – imediat intră în unitate, în cazărmi! Nu se trage absolut niciun foc!

Teodor Brateş: Stați, că acum din Miliție se trage cu mitraliere grele... din Sibiu... din Sibiu...

Ştefan Guşă: Fac apel şi la Miliție să dea dovadă de rațiune, sunteți români. Unitățile militare imediat să intre în cazărmi... indiferent... şi unitățile de Miliție – sunt tot români – să intre în cazărmi...

Colonelul Ruşi: Domnule general-maior, vă rog să-mi permiteți să vă completez... îmi cer iertare, poate, pentru inadvertența pe care o comit, diferența de grad fiind cea care se observă acuma...

Teodor Brateş: N-avem timp de aşa ceva!

Colonelul Ruşi: Miliția nu va trage în popor, nu va trage! Generalul-maior Cîmpeanu, care şi-a asumat rolul să coordoneze activitatea, n-a putut să ajungă aici... m-a însărcinat să raportez: Miliția stă în unități, da' vă rog să fiți de acord ca ordinea de care avem nevoie mai mult decât oricând, acuma, să fie asigurată... începând cu agenții de circulație... şi ei mă recepționează acuma pe monitor... Să se îndrepte de urgență încoace câteva eşaloane, pentru a asigura deplasarea maselor de aici şi a menține ordinea în interesecții, pe trasee... Avem nevoie de ordine, avem nevoie de organul specializat. Vă mulțumesc.

Ştefan Guşă: Fac apel la populație. Aveți toată încrederea în Armată... sunt fiii dumneavoastră, sunt frații noştri. Lăsați-i să se deplaseze în cazărmi... ei ştiu şi au primit ordin cu două zile în urmă, şi primesc ordin şi acum... inclusiv azi am dat, de unde am putut... Toată lumea în cazărmi! Nimeni nu va trage un glonț, vă garantez acest lucru. Toată lumea în cazărmi!

O voce: Suntem...

Ștefan Gușă: Aveți toată încrederea în Armată! Mai târziu vom vedea cine a greșit și cine nu... nu sunt momente acum să judecăm aceste lucruri... să...

Transmisia e comutată în Studioul 5. Caramitru cu un grup de ofițeri.

Ion Caramitru: Vă rog să... vă rog să-mi dați voie – înainte de a da cuvântul reprezentanților Miliției și Securității, care au ținut să fie aici de față, să spună ce au de spus – să precizăm pentru cei care sunt cu ochii pe camerele de televiziune, pe televizoarele noastre de acasă... noua... noul antet... noua ediție a ziarului Scînteii. Să vedem cum arată... Iat-o! Ziarul nostru apare azi, în câteva ore, într-o ediție specială, într-o expresie patriotică nouă, adevărată, ca ziar al poporului. Este o noutate extraordinară, de acum înainte vom citi în ziarele noastre ceea ce nu am reușit până acum niciodată, pentru că tiranul ne-a ținut ascuns poporul... și ne-a ținut departe de adevărul istoric și de viață. Acum, înainte ca reprezentanții clerului să vorbească, înainte ca reprezentanții culturii noastre, care sunt aici, în studio... mari scriitori, mari gânditori, poeți, muncitori... oameni care au venit cu toții astăzi... pe tancuri... și am ocupat Televiziunea... să vorbească, să spună ce au de spus... Dau cuvântul reprezentanților Miliției și Securității, că au ceva de spus foarte important... este absolut necesar să fie respectată, pentru că altfel toate aceste cuceriri, care au venit atât de repede, să nu se stingă dintr-odată. Dânșii se vor prezenta. Poftiți...

Romeo Cîmpeanu: Sunt generalul Cîmpeanu, locțiitor al șefului Inspectoratului General al Miliției, în prezent la comanda Miliției țării... Am dat ordin ca toate efectivele să se retragă în unități, să nu se facă niciun fel de uz de armă și de forță... La recomandarea care mi s-a făcut... consider că se poate ca Miliția țării să participe în continuare la menținerea ordinei și disciplinei... și pentru a se putea realiza acest lucru, în semn de recunoaștere, Miliția să poarte... pe mâna stângă... tricolorul... Insist... să nu se dea naștere... la niciun fel de incidente. De asemenea, doresc ca și civilii... să nu insiste să

intre în unitățile noastre... Pentru a putea menține ordinea. Pentru a asigura să nu se facă uz de armă. Pentru a nu da naștere la noi incidente... Doresc ca unitățile de Miliție, de circulație, să-și facă în continuare datoria, pentru a putea să-și aducă contribuția la desfășurarea în cele mai bune condițiuni a traficului... Vom da ordine concrete, în continuare, la toate unitățile de Miliție, în funcție de problemele care vor apare, pentru a ne aduce contribuția la menținerea ordinei și disciplinei în țară...

O voce: ... și liniștei publice!

Romeo Cîmpeanu: Doresc... insist... pentru ca organele noastre de Miliție să poată să-și facă datoria, să aibă acest semn distinct și, în același timp, cetățenii patriei noastre să le dea concursul în realizarea sarcinilor ce li s-au trasat... ăăă... Voi stabili în continuare ce ordine urmează să transmit și, prin conducerea Inspectoratului General al Miliției, le voi face. Vă rog să raportați conducerii Inspectoratului General al Miliției toate problemele care apar... Vă rog să folosiți toată aparatura din dotare... stații... pentru a fi la curent cu toate problemele, cu toate evenimentele... și să intervenim așa cum ne-am angajat... să ne aducem contribuția la menținerea acestei ordine și discipline exemplare... *(rumoare)* să-și aducă contribuția la prinderea tuturor acelora... acelor care s-au dedat la acte... la acte de van... da, la acte de vandalism!...

O voce (probabil, Cazimir Ionescu): Și prinderea lui Ceaușescu... sigur... a tiranului... să auzim, să auzim...

Romeo Cîmpeanu: A tiranului!

Altă voce: Mai spui ceva? *(rumoare)*

A treia voce: Securitatea nu vorbește?

Transmisia este comutată în Studioul 4, unde Teodor Brateș așteaptă să vorbească.

E momentul unor constatări. Odată cu cea de-a doua intervenție a lui Ion Iliescu, evenimentele iau viteză, iar diversiunea prin Televiziune devine tot mai agresivă. Minciunile și intoxicările se țin lanț. Populația trebuie înspăimântată, Armata – idilizată, iar Securitatea – diabolizată.

1. Ion Iliescu insistă pe organizare, pe evitarea anarhiei. Discursul său este mult schimbat față de primul, rostit cu mai puțin de jumătate de oră în urmă. Această a doua intervenție seamănă mult cu cea a lui Silviu Brucan, care vorbise între timp și cu care se consultase între timp.
2. Iliescu îl separă pe „Ceaușescu cel rău" de „comunismul cel bun"! „Conducători care s-au autointitulat conducători, s-au autointitulat aleși ai poporului, s-au autointitulat comuniști... Nu au nimic de-a face nici cu socialismul, nici cu ideologia... comunismului științific... Au întinat numai numele Partidului Comunist Român! Au întinat numai memoria celor care și-au dat viața pentru cauza socialismului în această țară!" La trei ore de la fuga lui Ceaușescu, Ion Iliescu ne spune clar că tot comunismul este calea, dar un comunism reformat. Exact linia Uniunii Sovietice!
3. Crainicul Petre Popescu mai picură un strop de panică: „Aveți grijă că la centralele electrice a început să scadă tensiunea, riscăm ca emisiunile noastre de radio și televiziune să nu mai poată fi difuzate".
4. Teodor Brateș continuă „diversiunea Sibiu": „Armata nu mai are muniție și trupele de Securitate continuă să atace unitățile militare. (...) Se trage de la Spitalul Județean de către trupele de Securitate... împotriva Armatei noastre, care este acum cu adevărat Armata poporului..." Puțin mai târziu, Brateș revine: „Încă o informație din Sibiu... Vă rog...", și îi dă ocazia și lui George Marinescu să contribuie plenar la diversiune. La 40 de minute după ce-și făcuse *mea culpa* pentru minciunile rostite sub Ceaușescu, crainicul Televiziunii mitraliază populația cu intoxicări îngrozitoare: „Se duc lupte intense la Casa Armatei între Securitate și Armată. De asemenea, în jurul spitalului se trage asupra mașinilor de Salvare de către lunetiști din Securitate. Armata a înconjurat Casa de Cultură, unde s-au baricadat Securitatea și Miliția". În realitate, la Sibiu, unitatea militară a colonelului Aurel Dragomir măcelărește Securitatea și Miliția de trei ore, fără pauză...

5. Diversioniștii din TVR apelează la întreg arsenalul de produs emoții, stupoare, panică, revoltă și ură: „Se trage asupra mașinilor de Salvare de către lunetiști din Securitate". Doar o minte diabolică, de regizor al diavolului, poate concepe o asemenea frază! Evident, total neadevărată.
6. Pentru a crește impactul diversiunii, toate anunțurile catastrofice sau demascatoare sunt însoțite de rumoare în studio. Exact cum se face acum la show-urile TV, cu „aplaudaci" plătiți și aplauze sau huiduieli la comandă.
7. Locotenent-colonelul Alexandru Ruși, de la Miliție, este de un penibil total: „Am ajuns aici, în acest cadru, fără epoleți, dar acești epoleți nu mi-au fost smulși pentru a mă degrada, ci mi-au fost smulși de mâinile oamenilor setoși de libertate".
8. „Starea de avarie" în care se găsea Ruși și întârzierea apariției pe post a generalului Cîmpeanu sunt explicate de colonelul Ion Suceavă în propria-i carte, cu agramatisme de milițian: „Am plecat în jurul orelor 13.20 spre Televiziune împreună cu general-maior Cîmpeanu Romeo și locotenent-colonel Ruși Alexandru. Am ajuns aici în jurul orelor 14.00. Generalul era îmbrăcat civil, iar eu cu Ruși în uniformă, motiv pentru care la început am fost primiți de unii cetățeni cu oarecare ostilitate. Am încercat să explic mulțimii, în dreapta și în stânga, faptul că am venit să declarăm oficial că suntem de partea Revoluției. Nu am reușit să fiu prea convingător și astfel am ajuns la intrare fără caschetă și cu câteva lovituri bune încasate la picioare și în spate. Colegul meu locotenent-colonel Ruși Alexandru s-a rupt de grup și a ajuns în Studioul 4, de unde, cu sprijinul lui Petre Popescu și *a* lui Teodor Brateș, a transmis pe post următoarele: ..."[1] Și este redat discursul lui Ruși. Cîmpeanu și Suceavă aveau să fie scoși din mâinile revoluționarilor și duși în Studioul 4 de către Sergiu Nicolaescu.
9. Deși lipsiți de atribute militare, diversioniștii de la microfoanele TVR dau ordine Armatei, sporind haosul: „La

[1] Ion Suceavă – *În numele adevărului*, Editura Venus, 1991

Sibiu... toate unitățile militare din jur să ducă... să dea ajutor acestor oameni care apără onoarea națională..." (Teodor Brateș); „Căpitanul Nicolescu de la Brazi... de la Ploiești... să se îndrepte urgent spre București, în fața Televiziunii! Ostașii săi să poarte brasarde tricolore!" (Petre Popescu); „Vrem să vă mai informăm tot din Sibiu. Unitățile noastre cer ajutor de maximă urgență. Aviația... cine poate să ajute ca să nu continue măcelul." (Teodor Brateș)

10. Tot în urma unor îndemnuri tembele, haosul este extins și în zona medicală: „Este urgent nevoie de un elicopter la Hunedoara, la Spitalul Municipal... cu sânge..." (Teodor Brateș); „Se cere ajutor medical de urgență la Jilava. Sunt răniți încă rămași acolo de aseară. Medicii, cu ce au, cu ce pot, să se ducă acolo la Jilava!" (Petre Popescu). Întrebare de bun-simț: care medici? Toți medicii din țara asta? Sau doar cei din București?
11. Abia sosit de la Timișoara, generalul Ștefan Gușă, șeful Marelui Stat Major, vine la Televiziune și încearcă să pună capăt nebuniei de a da ordine Armatei, de către toți neaveniții, prin televizor. Gușă transmite două mesaje într-o frază: „Toate trupele intră imediat în cazărmi, nu ascultă decât de ordinele Armatei!". Generalul reia de zece ori îndemnul adresat unităților militare de a intra în cazărmi. Eforturi zadarnice: chiar sub ochii lui Gușă, diversioniștii din TVR continuă să strige ordine tembele. Iar Brateș, fixat pe cazul Sibiu, crește doza de cinism: „Stați, că acum din Miliție se trage cu mitraliere grele..."
12. Penibilă prezentarea pe care Ion Caramitru o face versiunii revoluționare a „organului de presă" al PCR, „Scînteia": „Ziarul nostru apare azi, în câteva ore, într-o ediție specială, într-o expresie patriotică nouă, adevărată, ca ziar al poporului".
13. Deși se află în Televiziune de la deschiderea emisiei, Cazimir Ionescu încă nu a cuvântat la microfon. El este însă extrem de activ ca „sufleur" și „zvoner" în spatele vorbitorilor.

AU OTRĂVIT APA! AU ARUNCAT ÎN AER DEPOZITUL DE SÂNGE!

Spre ora 15.30, grupul diversionist de la TVR duce instigarea la cote apocaliptice. „Elementele acestea dușmănoase, securiștii, au otrăvit apa de la Sibiu, la Timișoara...", strigă Teodor Brateș. „Securiștii au aruncat în aer depozitul de sânge!", țipă și Victor Ionescu.

Din nou, în Studioul 4 al Televiziunii Române.

Teodor Brateș: Vă rugăm... vă rugăm insistent... în interesul nostru, al tuturor, pentru consolidarea acestei victorii, să dăm dovadă de calm, de înțelepciune, să nu credem toate balivernele pe care mulți... foști securiști – că nu mai putem spune că mai sunt securiști, au fost dați afară de popor – încearcă prin astea să facă provocări, să împiedice victoria, s-o umbrească... Aflăm că mulți securiști s-au dezbrăcat de hainele lor și se dedau la jafuri. Asta, ca să compromită poporul... Nu putem admite așa ceva!... După cum ați văzut, Televiziunea noastră a revenit la ceea ce ea trebuie să fie – o tribună a poporului, poporul să-și spună gândurile, cuvântul. Nu există niciun fel de interdicție cu opiniile care se emit de aici, din... de la acest microfon... de la acest... nu va mai exista! Sperăm că această victorie va fi consolidată. De aceea toată lumea își va spune cuvântul... Avem la dispoziție ziua de azi, ziua de mâine și pururea de-acum încolo pentru a ne spune cuvântul și a hotărî noi, cu adevărat, destinele noastre. Fiecare

să-şi confrunte opiniile cu celălalt şi să găsim cele mai bune soluții... dar este nevoie de liniște, de calm, de înțelepciune... În mijlocul nostru a venit Alexandru Bîrlădeanu, cred că ați auzit cine e... (*aplauze*)

Voci: Bravo!

Teodor Brateş: Vă rugăm să ne permiteți să-i dăm întâietate...El, imediat după Congresul al IX-lea, a ținut sus steagul luptei pentru libertate, pentru adevăratul socialism, şi a avut de suferit. Vă rugăm să-l ascultăm... Alexandru Bîrlădeanu, academicianul...veteran al mişcării noastre revoluționare... (*aplauze; în timp ce vine spre microfon, Alexandru Bîrlădeanu este dezbrăcat de palton)*

Alexandru Bîrlădeanu: Scumpi compatrioți, iertați-mi emoția cu care vorbesc acuma, după 10.000 de zile de arest la domiciliu în care n-am putut ieşi din casă, păzit de 18 securişti... E prima mea ieşire, în care vreau să-mi exprim mulțumirile şi admirația mea față de poporul nostru, care a reuşit să smulgă din mâinile tiraniei libertatea... Vreau să mă adresez în primul rând, acuma, membrilor de partid... Partidul Comunist Român de 20 de ani s-a făcut incapabil şi inapt să guverneze, pentru că partidul s-a predat în mâinile unui singur tiran...

O voce: A fost acaparat, nu s-a predat!

Alexandru Bîrlădeanu: ... a fost acaparat... şi s-a predat, pentru că nu a luptat...

Mai multe voci: S-au predat laşii... n-a luptat niciodată... vă rugăm...

Alexandru Bîrlădeanu: ... Iar acuma, după vărsările de sânge, părerea mea este...

Teodor Brateş: Vă rog să mă iertați. Se face un apel urgent de la Spitalul Fundeni să se aducă sânge acolo.

Victor Ionescu: Nu există sânge pentru transfuzii, nici măcar pentru bolnavii aflați pe masa de operații. Securiştii au aruncat în aer depozitul de sânge! Să se... rugăm oamenii să se prezinte... donatori, voluntari...(*rumoare*) să se ducă acolo... la Fundeni...toți cei din jur să se ducă repede...

Teodor Brateş: Să-l ascultăm în continuare...

Alexandru Bîrlădeanu: Iar acum, după 20 de ani de zile, la vărsarea aceasta de sânge a poporului, partidul s-a dovedit şi nedemn să mai guverneze. Unde este Comitetul Central? Unde este aparatul întreg al partidului? S-a dovedit... s-au dovedit inexistenți, carieriști, corupți, dar... printre sutele de mii de membri de partid există şi oameni cinstiți, există şi români cinstiți... Apelez la ei să se unească acuma cu tot poporul, să sprijine această mişcare de eliberare, care e o sărbătoare dăruită de Crăciun... nouă tuturor... Rog să se țină liniște, să fie pâine, să fie căldură, să fie lumină. Nu distrugeți nimic ce este... al nostru, al tuturora. Dovedim, aşa cum au arătat-o prietenii din Cehoslovacia, din Germania, din Bulgaria, că suntem un popor civilizat, care ştie să-şi croiască viitorul fără brutalitățile, fără violențele care au caracterizat conducerea de până astăzi...

Teodor Brateş: Vă mulțumim... (*aplauze)* Primim permanent comunicări... (*aplauze)*... sigur, nu avem posibilitatea să le verificăm autenticitatea... dar vă rugăm să fiți atenți... Se spune că elementele acestea dușmănoase, securiştii, au otrăvit apa de la Sibiu, la Timişoara... apa trebuie fiartă înainte de a fi consumată. Aceste lucruri sunt foarte importante. Vă rugăm, fiți atenți... în oraşele acestea şi în alte oraşe unde eventual se petrec asemenea lucruri. O altă informație este că oameni... – *oameni*, adică nişte elemente iresponsabile, că altfel nu putem să le numim – atacă secția de Miliție de pe Bulevardul Ana Ipătescu. I-ați auzit pe milițieni, sunt alături de popor, ce rost au asemenea acte de vandalism? Trebuie să ne păstrăm demnitatea! Aceste apeluri care se fac permanent de aici, de la acest microfon, trebuie ascultate, altfel nu vom putea consolida victoria şi vom pierde... (*pe finalul intervenției lui Brateş, se titrează din studio, cu caractere mari: „Apa este otrăvită la Sibiu, Timişoara")*

Urmează un scurt discurs al actriței Olga Delia Mateescu, apoi, surpriză: un ofițer de Securitate! Unul „vopsit", după cum vom vedea... Şi incredibil de agramat.

Teodor Brateş: Vă mulțumim.

Rumoare, diverse voci. Scandal la comutarea în Studioul 5. În cadru se află câțiva civili, regăsiți în cadrele anterioare în curtea TVR și în Studioul 4.

Gheorghe Stan: Sunt locotenent-colonel inginer Stan Gheorghe și reprezint Securitatea statului și doresc să mă adresez colegilor mei, care în acest moment precis se uită cu multă atenție, pentru că eu am fost trimis aicea de o... de una dintre cele mai importante direcții din Departamentul Securității Statului. În momentul în care am luat cunoștință cu deplină satisfacție de... ăăă... de... derularea... ăăă... favorabilă națiunii române a evenimentelor care s-au desfășurat în ultimele zile... ăăă... întreaga unitate... ăăă... care eram înarmați și pregătiți să intervenim, am depus armele... A fost o... nici măcar n-a fost o înțelegere, a fost o reacție spontană, de români, toată lumea am privit cu satisfacție apariția... domnilor pe care i-am stimat dintotdeauna și pentru care ne-a părut rău că s-a întâmplat ce s-a-ntâmplat... Și vreau să vă spun că m-am simțit onorat când, fără niciun fel de pregătire, în momentul în care domnul Sergiu Nicolaescu a făcut apelul frumos și de la suflet care l-a adresat Securității statului, noi am înțeles că putem fi în continuare români buni și colegii mei, în unanimitate, fără niciun fel de înțelegere, a zis... au zis așa ceva: „tovarășe colonel, dumneavoastră să ne reprezentați acolo..." și ne-am grăbit, am oprit și noi o mașină și ne-am... ăăă... deplasat cu cea mai mare urgență aicea și am reușit să venim. Acum aș vrea să fac un apel la colegii mei... ăăă... Să știți, colegii mei din Departamentul Securității Statului, că... ăăă... cei care au luat puterea acuma și care sunt reprezentanți drepți pentru poporul român sunt hotărâți ca să aplice... legea, o lege care, precis, acuma se va face și se va îmbunătăți și nu trebuie să vă fie frică. Fac apel la voi să nu folosiți armele, fac apel la voi să depuneți armele... Să depuneți armele, pentru că poporul român asta așteaptă de la voi. Nu e nevoie de masacru. Destule a făcut tiranul care a fost în mod fericit înlăturat. Fac apel la voi, dragii mei colegi, fac apel din toată inima, pentru că știu ce este în sufletele voastre, pentru că în

momentul în care a apărut la televizor și s-a spus că decretul Consiliului de Stat este semnat de președintele Ceaușescu, o direcție întreagă, în care sunt 120 de ingineri, au rămas stupefiați. Colegul meu, un alt director, zăcea căzut și zic: „Nea Traiane, stai cam prost". „Păi – zice –, am rămas ca un prost. Ne așteptam să-și dea demisia, ne așteptam să-și dea demisia o unitate întreagă... o unitate întreagă de ingineri... Suntem peste 120 de ingineri care ne-am străduit... ne-am străduit din toată inima să facem ca poporul să trăiască mai bine... Zilnic făceam informări în care arătam că poporul n-are aia, n-are aia...

Vocea altui securist: ... n-are pâine, n-are lumină... n-are căldură... și mergea și el și știa...

Gheorghe Stan: ... ne chinuia, ca să ne ia...

Vocea aceluiași securist: ... știa tot ce pățește poporul, știa toate suferințele poporului! *(violent)*

Sunetul se filează. Se comută în Studioul 4.

O voce: Suntem în emisie, suntem în emisie...

Teodor Brateș: Suntem din nou în emisie aici, în Studioul 4. Vreau să vă spun că am primit o informație că mașina în care se află tiranul, fostul dictator, 2-DB-305...

Altă voce: ... neagră...

Teodor Brateș: ... neagră... acuma este neagră... trebuie urmărită, nu trebuie lăsat să părăsească țara. De altfel, este imperios necesar... numărul 2-B-305.

Vocea: Nu 2-B... 2-DB!

Teodor Brateș: 2-DB, vă rog să mă scuzați, neagră... o mașină neagră... *(rumoare)* Granițele trebuiesc păzite. Nu trebuie să iasă nimeni afară din cei care trebuie să răspundă în fața poporului.

O voce: ... pașapoarte false...

Teodor Brateș: Sunt pașapoarte false. Sunt alte tertipuri la care știa se pricep foarte bine și nu trebuie lăsați să plece. Acum să dăm cuvântul unui tânăr, reprezentantul celor care în această noapte au apărat libertatea...

Florin Filipoiu: Fac parte dintr-un grup care astă-noapte a ridicat baricada la Inter. Atunci am format gruparea „Dreptatea socială" și cei din prima linie și-au pus pe hârtie cererile lor. Dacă vor fi cumva aprobate... nu se știe, dar noi le vom prezenta:

- abolirea pe viitor a oricărei forme de cult al personalității;
- eliberarea deținuților politici;
- încetarea exporturilor de alimente și virarea acestora pe piața internă;
- desființarea magazinelor nomenclaturii;
- reducerea consumului electric al marilor consumatori industriali și renunțarea la economii de curent pe spatele populației;
- încetarea spionării populației de către Securitate;
- deplasarea liberă în interiorul și exteriorul țării;
- independența Televiziunii, libertatea presei, a cuvântului, desființarea cenzurii, libertatea artelor;
- permisiune de circulație a automobilelor în fiecare duminică;
- renunțarea la raționalizarea benzinei; *(aplauze)*
- crearea unui nou sistem de distribuție a alimentelor către populație;
- revenirea la orele normale în serviciile publice;
- acordarea de libertăți economice micilor proprietari și țăranilor;
- încetarea sistemului de condiționări în aprovizionarea țăranilor;
- excluderea învățământului politico-ideologic din școli și facultăți;
- renunțarea la criminala politică demografică și liberalizarea avorturilor;
- încetarea demolării satelor;
- dreptul la libera asociere;
- comisii de anchetă care să investigheze abuzurile foștilor potentați;

- crearea unor comisii de anchetă care să revizuiască istoria patriei;
- denumirea țării de Republica România;
- crearea unei comisii de specialiști care să redacteze Constituția țării, care va garanta că niciodată vreo dictatură nu va mai conduce România;
- numirea de specialiști la conducerea ministerului; și, în final...

O voce: ... ministerelor... *(îi suflă)*

Florin Filipoiu: ... ministerelor; și, în final, a... alegeri libere! Acestea au fost puse pe hârtie de gruparea „Dreptatea socială" și de oamenii care azi-noapte au ridicat baricada la Inter *(urale, aplauze, strigăte)*

Mai multe voci: Bravo!... Trăiască România liberă!... Trăiască Republica România!...

Busculadă. Reintră în cadru medicul Popescu, de la Urgență.

Teodor Brateș: Atenție, dăm cuvântul unui medic, în legătură cu o situație urgentă...

Doctorul Popescu: Revin din nou cu apelul meu... *(rumoare)* ca fiecare unitate spitalicească, fiecare policlinică, fiecare spital să-și organizeze punct de recoltare a sângelui, pentru că în asemenea momente fericite, dar de mare responsabilitate pentru medicii din țara noastră, cerem ca toate cadrele medicale să-și facă datoria la locul lor de muncă. De asemenea, Policlinica Elias și Spitalul Elias sunt desființate!... *(aplauze)*

Mai multe voci: Bravo!

Doctorul Popescu: Toate medicamentele acestor unități... vor fi donate populației, pentru ajutorarea eroilor patriei...

Voci: Ura!... *(aplauze)*

Teodor Brateș: Cei care stau pe... ăăă... în jurul circei de Miliție de pe Ana Ipătescu sunt rugați să intervină, să lămurească oamenii care sunt acolo să nu se dedea la acte care se pot întoarce împotriva poporului... Dăm din nou cuvântul celor care au venit aici. Vă rugăm să vă prezentați.

Claudian Dumitriu: Vă vorbeşte căpitan de cursă lungă Dumitriu Claudian, marinar cu vechime de zeci de ani... Mă consider reprezentantul marinarilor de la Dunăre şi de la mare, de pe toate apele şi din porturile României. Marinari! Lăsaţi la navă numai echipa de siguranţă a navei la maşină şi la punte, faceţi patrule şi mergeţi prin oraş pentru ca să păstraţi ordinea şi disciplina, să împiedicaţi actele de vandalism la care se dedau securiştii în civil şi alţi oameni fără conştiinţă. Marinarii întotdeauna au fost în primele rânduri ale revoluţiei lor. Arătaţi că suntem... sunteţi demni de titlul de român, de calitatea de român!... Arătaţi că sunteţi fraţii celor care au căzut aici în Bucureşti şi în restul ţării!... Vă dorim din toată inima succes. Aşteptaţi alte dispoziţii şi indicaţii care vi se dau de către cei care reprezintă poporul român, şi nu de către inamicii şi duşmanii lui, care au vărsat sângele copiilor aici, în Piaţa Universităţii, în Bucureşti... Vă doresc succes!

Imaginea se comută în Studioul 5. În cadru, Mircea Dinescu. Pe dedesubt se mai aude vocea lui Teodor Brateş, din Studioul 4.

Teodor Brateş: Vreau să vă spun... primim foarte multe telefoane... *(apoi se aude şi sunetul din Studioul 5)*

Mircea Dinescu: Gata, merge?... Fraţilor, vreau să vi-l prezint pe Radu Filipescu, care este un erou al naţiunii... care vrea să vă vorbească despre pastorul Lászlo Tőkes...

Radu Filipescu: Nu, eu vreau să... spun eu... *(ţipă)*

Mircea Dinescu: Lászlo Tőkes, acest erou maghiar...

Radu Filipescu: Nu... să revenim la prietenii noştri unguri, şi care au avut aportul lor aşa important... şi germani... şi nu ştim ce-i cu pastorul Lászlo Tőkes şi cu alţii care sunt în ţară... şi aia vreau să... să se adune informaţiile... cel mai important e aicea, poate...

Mircea Dinescu: Da. Atâta? Staţi... *(rumoare)*

Se comută imaginea în Studioul 4. Agitaţie mare.

Să tragem linie după noua şarjă de apariţii televizate.

1. Teodor Brateş îşi continuă cruciada împotriva Securităţii: „Să nu credem toate balivernele pe care mulţi... foşti securişti încearcă prin astea să facă provocări, să împiedice victoria, s-o umbrească..."; „Mulţi securişti s-au dezbrăcat de hainele lor şi se dedau la jafuri. Asta, ca să compromită poporul." Unde spuneau „baliverne" odioşii securişti – e greu de precizat, pentru că la Televiziune nu era ziua lor.
2. Brateş descrie şi statutul acestor „duşmani ai Revoluţiei": „Foşti securişti. Nu mai putem spune că mai sunt securişti, au fost daţi afară de popor".
3. În scurt timp, Brateş revine cu o ştire apocaliptică: „Se spune că elementele acestea duşmănoase, securiştii, au otrăvit apa de la Sibiu, la Timişoara...". Spusele sale sunt întărite de câteva cuvinte scrise cu litere mari, ameninţătoare, care se plimbă pe ecranele televizoarelor, în casele românilor fericiţi şi înspăimântaţi: „Apa este otrăvită la Sibiu, Timişoara...". Sibiul lui Nicu Ceauşescu trebuia diabolizat până la capăt, Timişoara se înscria în simbolistica Revoluţiei.
4. Punctele de suspensie nu sunt întâmplătoare. Atât în urletele lui Brateş, cât şi pe titrajul electronic de pe ecran este indusă ideea că lista oraşelor cu apa otrăvită este mult mai lungă. Practic, nimeni – în România – nu mai putea fi sigur că apa de la chiuvetă este bună de băut!
5. Făcătura cu „apa otrăvită" este dovedită şi de soluţia stupidă oferită de Brateş: „apa trebuie fiartă înainte de a fi consumată". Ca şi cum otrava iese din apă prin fierbere... Medicul Florin Filipoiu, unul dintre puţinii revoluţionari autentici care au vorbit în acea zi la TVR, explică: „Prin fierberea apei se distrug doar microbii, nu şi otrava. Din contră, prin fierbere, apa se evaporă, rămâne mai puţină, iar concentraţia de otravă creşte. Eram în Televiziune când s-a făcut acest anunţ, cu apa otrăvită. Nici nu l-am luat în serios. De asta nici nu m-am dus să protestez, să spun că otrava nu se duce prin fierbere. Am considerat-o o bârfă ordinară. Cei care pătrunseseră în TVR şi-au dat seama că Televiziunea era năucitoare".
6. „Sperăm că această victorie va fi consolidată."; „Aceste apeluri trebuie ascultate, altfel nu vom putea consolida

victoria şi vom pierde..." Brateş sădeşte permanent îndoiala: sperăm, dar nu se ştie... e greu de luptat cu tiranii ăştia!

7. Tot Brateş dă şi semnalul scoaterii Miliției de pe „lista neagră". În scurt timp, inamici ai poporului român vor rămâne clanul Ceauşescu şi Securitatea. Cu aceştia, bătălia trebuie dusă până la capăt!
8. Dezmățul diversionist al lui Brateş este susținut de Victor Ionescu, crainic al TVR, cu o ştire dementă: „Nu există sânge pentru transfuzii, nici măcar pentru bolnavii aflați pe masa de operații. Securiştii au aruncat în aer depozitul de sânge!".
9. Când anunță faptul că fugarul Ceauşescu se află într-o maşină neagră, Brateş îi greşeşte numărul: „2-DB-305", zice el. În realitate, numărul Daciei negre este 1-DB-3005, iar la volan se află Petrişor Nicolae, „băiatul cu deratizarea" din Văcăreşti-Dâmbovița. Numărul cu trei cifre sună a „organ important în stat". O fi fost o simplă greşeală sau inducerea cu intenție a ideii că dictatorul are încă aliați puternici?
10. Bîrlădeanu, la fel ca Brucan, fixează temporal intervalul „ciumei comuniste" în România: „ultimii 20 de ani". De ce? Pentru că „Partidul Comunist Român s-a predat în mâinile unui singur tiran". Bătrânul stalinist are grijă să nu incrimineze cei 20 de ani de stalinism de dinaintea „Epocii Ceauşescu", când a servit şi el cauza „democrației populare" instaurate de Armata Roşie...
11. Bîrlădeanu descrie, subtil, „cuşca socialistă" în care vom continua să stăm. El vorbeşte despre „prietenii din Cehoslovacia, din Germania, din Bulgaria". Se referă la Republica Democrată Germană, desigur, cea aflată sub ocupație sovietică, de partea „noastră" a Cortinei de Fier.
12. Primul ofițer activ de Securitate lăsat să vorbească la „Televiziunea poporului" apare abia după două ore şi jumătate de emisie. Dar nu este unul oarecare: locotenent-colonelul Gheorghe Stan – vecinul lui Militaru! De altfel, când s-au întâlnit la Televiziune, „ne-am felicitat pentru

izbânda Revoluției", îşi amintea, un an mai târziu, generalul-spion. Pe cei doi îi lega o veche prietenie, manifestată şi prin iubirea comună față de URSS.
13. Stan minte de îngheață apele. El spune că depunerea armelor în rastel, de către securişti, „a fost o reacție spontană, de români". În realitate, a fost un ordin al şefului Securității, generalul Iulian Vlad. Dar Stan e portavocea lui Militaru, care nu-i poate ierta lui Vlad piedicile puse în complotul anti-Ceauşescu şi pro-URSS.
14. „Toată lumea am privit cu satisfacție apariția... domnilor pe care i-am stimat dintotdeauna şi pentru care ne-a părut rău că s-a întâmplat ce s-a-ntâmplat." Incredibil! Stâlcind patriotic limba română, locotenent-colonelul Stan le aduce un omagiu complotiştilor pro-sovietici şi regretă necazurile pricinuite acestora de Contraspionajul românesc!
15. Stan comite şi o ticăloşie. „Fac apel la voi să nu folosiți armele... Nu e nevoie de masacru", zice el, adresându-li-se colegilor săi din Securitate. Din rea-intenție sau din prostie, Stan sugerează – şi el! – că securiştii sunt cei care fac prăpăd la Sibiu. Chiar în acele clipe, colegii săi securişti erau măcelăriți de Armată.
16. Când se prezintă, Claudian Dumitriu pare coborât direct din piesele lui Caragiale: „Mă consider reprezentantul marinarilor de la Dunăre şi de la mare, de pe toate apele şi din porturile României".
17. Acest Claudian nu a fost adus însă doar ca să distreze națiunea, ci şi pentru a pune umărul la „lucrarea" lui Brateş şi a sforarilor din spatele acestuia. „Să împiedicați actele de vandalism la care se dedau securiştii în civil", îi îndeamnă Claudian pe români.
18. Claudian mai transmite un mesaj subliminal: există deja o conducere a României! „Aşteptați alte dispoziții şi indicații care vi se dau de către cei care reprezintă poporul român!", zice „căpitanul de cursă lungă", făcându-le un serviciu „emanaților" din grupul Iliescu.
19. Tânărul medic Florin Filipoiu este una dintre puținele apariții remarcabile. Fără patetism şi fără demagogie, el face

o „fotografie" autentică a României comuniste și oferă, practic, prima proiecție a României postcomuniste.

20. Dar demagogia revine rapid în Studioul 4, și tot din gura unui medic: doctorul Popescu de la Spitalul Clinic de Urgență. „Policlinica Elias și Spitalul Elias sunt desființate! Toate medicamentele acestor unități vor fi donate populației, pentru ajutorarea eroilor patriei", decretează acesta, cu elan populist. Spitalul Elias deservea nomenclatura comunistă. Spre dezamăgirea doctorului Popescu, n-a fost desființat.

DIVERSIONIȘTII DE LA TVR

Marile manipulări ale Televiziunii au avut în spate o formidabilă echipă de profesioniști ai diversiunii, coordonată de Silviu Brucan. Minciunile erau ticluite în blocul-turn de echipa marxistului Dan Marțian, supervizate de grupul militar condus de Cico Dumitrescu și citite de crainicii din Studiourile 4 și 5, dirijați de Teodor Brateș. Grupul militar de la TVR lucra și cu „comenzi" venite dinspre MApN.

Principalul instrument de diversiune din timpul Revoluției a fost coordonat de Silviu Brucan (73 de ani). Acesta cunoștea bine Televiziunea și Radioul, căci fusese director al Radioteleviziunii între 1962 și 1966. Era familiarizat și cu turnul de conducere, și cu studiourile, și cu dedesubturile tehnice, dar mai ales cu oamenii. Cu câțiva dintre ei, personaje-cheie ale „Revoluției televizate", avea relații speciale.

Pe 22 decembrie 1989, când a aflat de fuga lui Ceaușescu, Brucan a venit glonț la Televiziune. Decizia sa nu este întâmplătoare. Bătrânul stalinist avea credința fermă că primele puncte care trebuie „capturate", la schimbarea regimului ceaușist, sunt Televiziunea și Radioul. Nu a fost o inspirație de moment, ci un plan îndelung pregătit.

Iată cum descrie Brucan planul unei lovituri de stat militare dejucate de Ceaușescu: „Complotiștii au hotărât să intre în acțiune în octombrie '84, când Ceaușescu era invitat în

Germania Occidentală. Ei contau pe sprijinul comandanților Garnizoanei Militare București. Scenariul prevedea ca o primă acțiune arestarea celor mai apropiați asociați ai dictatorului, în număr de cinci (Bobu, Dincă, Postelnicu, Coman, Ilie Ceaușescu) și, simultan, capturarea postului de Radio și al celui de Televiziune pentru a chema populația să se ridice împotriva dictaturii, pentru a asigura astfel succesul operației militare. Împletirea loviturii militare cu răscoala populară era ideea centrală a scenariului".[1]

Iar pentru a face legătura cu decembrie '89, să-l urmărim pe același Silviu Brucan: „Revoltă populară sau lovitură de stat? Eu socot că a fost o combinație a ambelor"[2]. Așadar, cum „împletirea loviturii militare cu răscoala populară" era un fapt împlinit, se impunea „capturarea postului de Radio și a celui de Televiziune".

Zis și făcut. „În ziua de 22 decembrie 1989, mă aflam în căsuța de tip rural din cartierul Dămăroaia, unde fusesem evacuat cu familia din luna mai. În zori, m-am dus la Piața Pajura să cumpăr cartofi și ceapă, însoțit, bineînțeles, de doi agenți în civil ai Securității. Unul dintre ei adulmecase ceva în aer. S-a făcut și el că vrea să cumpere ceapă, s-a apropiat de mine și mi-a șoptit să nu audă celălalt: «Tovarășe Silviu (ca să sune mai intim), cred că ați observat că eu am căutat mereu să vă ajut. De câte ori venea bere la Alimentara din colț, vă anunțam prin milițianul de la poartă să veniți cu sticle, și odată v-am și ținut rândul la coadă. Că dacă nu eram eu, nu mai apucați să luați bere, că țiganii de vizavi luau câte 30–40 de sticle». Și-mi face cu ochiul: «Cred că o să mă aveți în vedere dacă se schimbă lucrurile!». Încercai eu să-l descos: «Adică cum să se schimbe?». Zice el: «Păi, n-ați auzit ce a fost aseară la Intercontinental? Se dărâmă șandramaua, tovarășe Silviu, cam asta a transpirat azi-dimineață la raport». Pe la ora prânzului, cei doi milițieni în uniformă din fața casei (trei schimburi de câte opt ore) dispăruseră fără ca eu să fi observat. Vecinii au năvălit în curte strigând: «A fugit Ceaușescu!»,

[1,2] Silviu Brucan – *Generația irosită*, Editura Teșu, 2007

și au început să bată în ușă, în geamuri. Am ieșit afară, ne-am sărutat, ne-am îmbrățișat, era o veselie de nedescris. Au vrut să mă ia pe sus, ca la fotbal, la sfârșitul meciului. Tocmai atunci a sosit cu mașina un vechi prieten, Stan Eduard, care locuiește pe strada Pangratti, lângă Televiziune. Mi-a spus că acolo se strângea mulțimea și m-a dus acolo cu peste o sută de kilometri pe oră. A parcat mașina și ne-am îndreptat spre studio. O masă compactă de oameni înconjura turnul principal. (...) M-am emoționat până la lacrimi atunci când prietenul Stan, strigând numele meu (cunoscut de la posturile de radio Europa Liberă, Vocea Americii și BBC), s-a deschis un culoar și oamenii de ordine m-au dus până la intrarea în turn, unde un ofițer mi-a spus să urc cu liftul la etajul 11, la cabinetul președintelui TVR. Acolo i-am întâlnit pe Iliescu, Roman, generalul Militaru și alții. A fost un moment emoționant. Pe Iliescu îl cunoșteam de mulți ani (...); pe Roman îl văzusem doar ca student în casa lui Valter Roman, iar despre Militaru știam multe de la generalul Ioniță, dar regulile conspirației ne interziceau să ne întâlnim. Apoi, m-am trezit înconjurat de cei de la Televiziune cu care lucrasem pe vremea când răspundeam de ea (1962–1966)."[1]

Așadar, sosit cu „peste o sută de kilometri pe oră", Silviu Brucan era gata să „captureze" Televiziunea. Tip meticulos, organizat, el a pus în funcțiune un mecanism infernal, bazat pe mai multe componente, bine articulate între ele. Cele de la etajul 11 formau Comandamentul operațiunii de intoxicare.

1. **Furnizorii de informații** – erau decidenții politici din biroul directorului general Petre Constantin. Biroul se afla în blocul-turn, la etajul 11, iar angajații îi spuneau „Cabinetul 1 al Televiziunii", după modelul „Cabinetul 1" al lui Nicolae Ceaușescu, de la CC al PCR. Principalul furnizor de informații era Silviu Brucan, creierul întregii mașinării. Și-au mai adus contribuția Ion Iliescu, Sergiu Nicolaescu, Petre Roman, Gelu Voican Voiculescu.

[1] Silviu Brucan – *Generația irosită*, Editura Teșu, 2007

2. Fabricanții de știri

• ***Grupul de la etajul 2*** – erau angajați ai TVR aflați sub comanda unui „revoluționar": activistul comunist Dan Marțian (54 de ani). Acesta, rusofil convins, studiase istoria la Universitatea „Lomonosov" din Moscova, iar după Revoluție avea să fie recompensat cu înalte demnități publice: copreședinte al CPUN (1990), președinte al Camerei Deputaților (1990–1992), vicepreședinte al aceluiași for legislativ (1992–1996). Pe 22 decembrie, până în jurul orei 19.00, ajutor prețios la trierea știrilor și la scrierea lor pe bilețele i-a fost Cornel Dinu, antrenorul formației FC Olt Scornicești, echipa „rurală" a clanului Ceaușescu (sau, cum îl descrie Mihai Tatulici: „Cornel Dinu – elegant și cu un pistol în mână"). În slujba Revoluției televizate, varianta Brucan-Brateș, și-au pus talentul și redactori din echipa de serviciu a TVR: Rodica Becleanu, Ilie Ciurescu, Paul Șoloc, Lucia Hossu Longin, Cornelia Rădulescu, Olimpia Arghir, Felicia Meleșcanu, Ioan Ciuchi, Virgil Tatomir, Dan Necșulea, Ioan Simion Pop. Au dat o mână de ajutor și angajați de la alte redacții: Emanuel Isopescu de la Economic, Cornel Pumnea de la Sport... Fabricanții de știri își desfășurau activitatea tot în blocul-turn, dar la etajul 2, în Redacția Actualități. Rolul lor era acela de a prelua informații din toată țara, de la diverse surse (corespondenți, „oameni de bine", anonimi, agenții de presă etc.), și de a le transforma în știri. Scrise pe bilețele, știrile erau trimise, de regulă, în Studioul 4, pentru a fi citite pe post. Cele mai importante urmau însă alt traseu: „urcau" nouă etaje până la „Cabinetul 2" – uneori cu liftul, alteori pe scări – pentru a fi aprobate de „editori" înainte de a ajunge la crainicii lui Brateș.

• ***Grupul de la etajul 11*** – erau angajați ai Televiziunii și operau de la etajul 11, din zona birourilor conducerii TVR, sub coordonarea directă și fermă a lui Silviu Brucan. Se aflau în permanentă legătură cu decidenții politici și cu „editorii" din grupul militar. Unul dintre fabricanții de știri, Radu-George Serafim, descrie grupul din care făcea

parte: „Acolo, la etajul 11, unde alături de Anca Iordănescu de la Actualități, de Emilia Diaconu, Mihai Tatulici, Roșu Arghir și Cristian Unteanu încropisem o agenție de știri sui-generis (...), noi am primit non-stop mesajele unei revolte politice care începuse la Timișoara..."[1]

• ***Grupul din Studioul 4*** – erau angajați ai Televiziunii și operau din regia Studioului 4. Unii dintre ei au activat, în anumite momente, și în celelalte „fabrici de știri" (cele de la etajele 2 și 11), alții s-au „lipit" de Studioul 4. Teodor Brateș: „S-a constituit un grup (ale cărui dimensiuni au sporit continuu) care și-a asumat misiunea de a colecta informațiile, în special la telefoanele din regia Studioului 4. Din acel grup au făcut parte, în mod relativ constant, Lucia Hossu Longin, Felicia Meleșcanu, Sanda Vișan, Olimpia Arghir, Cornelia Rădulescu, Dan Dinu, Cornel Pumnea, Mihai Tatulici, regretatul Ioan Simion Pop. Au dat o prețioasă mână de ajutor, în diferite momente, contribuind astfel la completarea știrilor primite prin telefon, Gina și Alioșa Stroian, Ștefan Lapteș, Emil Marinescu. Sigur, au fost și alții..."[2]. În alt context, Brateș își mai amintește un nume: Silvia Dumitrescu, care „primea la un telefon din TVR multe dintre știrile pe care mi le dădea, apoi, mie să le citesc pe post"[3].

3. Editorii – un grup militar coordonat de contraamiralul Cico Dumitrescu, din care mai făceau parte căpitanul Mihai Lupoi, generalul în rezervă Nicolae Tudor și colonelul Gheorghe Colț, și care era susținut logistic de colonelul Marin Oană, comandantul dispozitivului militar de apărare a Televiziunii. Această echipă era instalată în biroul directorului adjunct Traian Pușcașu („Cabinetul 2 al Televiziunii"), la etajul 11 al blocului-turn, și se afla în contact permanent cu decidenții politici din „Cabinetul 1". Grupul a beneficiat și de colaborarea unor persoane din conducerea Televiziunii (Petre Constantin, Alexandru

[1] Mihai Tatulici (coord.) – *Revoluția română în direct*, TVR, 1990

[2,3] Teodor Brateș – *Trilogia Revoluției române în direct*, Editura AGER-Economistul, 2004

Stark). „Sandu Stark, cu care mă împrietenisem, a stat la etajul 11 în acele zile. El îi cunoștea și era cunoscut de foarte mulți dintre cei care s-au perindat pe acolo, inclusiv membri ai CFSN, inclusiv domnul Iliescu"[1], notează unul dintre „revoluționarii FSN-iști", Bebe Ivanovici. Grupul de la etajul 11 se ocupa cu supervizarea fluxului de informații strategice, filtrând știrile produse la etajul 2, aducându-le adăugiri și introducând pe flux alte știri „demne" de a fi citite pe post. De asemenea, acest grup prelua informații cu caracter diversionist provenite de la Ministerul Apărării Naționale. (Serviciul Român de Informații arată că dezinformările erau dirijate de generalul Stănculescu și de șeful DIA, viceamiralul Ștefan Dinu.)[2] Misiunea grupului militar era de a livra publicului informații alarmiste, instigatoare, care să arate ticăloșia Ceaușeștilor, fanatismul criminal al Securității, eroismul Armatei și rolul salvator al noului grup de putere. Informațiile erau scrise pe bilețele și trimise în Studioul 4. Există mărturii că tot de la etajul 11, din zona de acțiune a grupului militar, se dădeau telefoane de intoxicare la „fabricanții de știri" de la etajul 2. Astfel, „editorii" deveneau și sursă de informații otrăvite, de genul „la Sibiu, securiștii continuă să tragă asupra Armatei, care a rămas fără muniție". Teodor Brateș face o precizare importantă: „Începând (aproximativ) cu ora 19.00 din ziua de 22 decembrie 1989, toate informațiile cu caracter militar, pe care le-am comunicat telespectatorilor, au fost avizate de comandamentul ofițeresc constituit la etajul 11, în biroul directorului general adjunct"[3].

4. **Cititorii de știri** – un grup de crainici ai TVR (George Marinescu, Petre Popescu, Victor Ionescu, Nicolae Melinescu, Cornelius Roșiianu), coordonat de redactorul-șef adjunct al Departamentului Actualități, Teodor Brateș. Aceștia aveau baza în Studioul 4, dar foloseau și Studioul 5, situat la mică distanță. Rolul lor era să citească pe post bilețelele venite de la „fabrica de știri" sau de la „editori". Uneori, pentru mai multă credibilitate, foloseau „colaboratori de ocazie" – indivizi cu misiune sau chiar oameni de bună-credință, puși să citească bilețele otrăvite venite din blocul-turn. Cel care le băga bilețelele sub nas era vicleanul Brateș.

[1, 3] Teodor Brateș – *Trilogia Revoluției române în direct*, Editura AGER-Economistul, 2004

[2] Arhiva Senatului României – „Punct de vedere preliminar al SRI privind evenimentele din decembrie 1989"

5. **Colaboratorii** – oameni care, plasați în diverse instituții, livrau „fabricii de știri" tot felul de mesaje și informații. Cei mai activi au fost generalul Nicolae Militaru și grupul său de la Ministerul Apărării Naționale. Militaru avea două „capete de pod" în Televiziune: pe generalul în rezervă Nicolae Tudor și pe căpitanul Mihai Lupoi. Unul dintre revoluționari, Bebe Ivanovici, a surprins o scenă din „escala" făcută de Militaru, pe 22 decembrie, la TVR. „Pe generalul Tudor l-am văzut șușotind de câteva ori cu generalul Militaru. (...) După câteva zile mi s-a spus că generalul Tudor nici nu era ofițer combatant, ci lucrător politruc. Mai târziu am avut mai multe confirmări în legătură cu acest fapt. Era politruc."[1]

6. **Curierii** – oameni de încredere care duceau bilețelele de la „fabricanții de știri" la „cititorii de știri". Alergau din blocul-turn în Studioul 4, trecând prin celebra pasarelă cu pereți de sticlă. Erau fie angajați ai Televiziunii, fie revoluționari care se făceau utili. Uneori, chiar „fabricanții de știri" sau „editorii" își asumau rolul de curieri.

În concluzie: marele regizor al diversiunii numită „Revoluția la TV" a fost Silviu Brucan. El a coordonat direct operațiunile de la etajul 11 și a mizat pe doi oameni de încredere pentru a controla celelalte două puncte-cheie: Dan Marțian la etajul 2 și Teodor Brateș în Studioul 4. Trioul civil Brucan–Marțian–Brateș a avut și o interfață militară, condusă de Cico Dumitrescu. Toată această construcție a fost creația trioului

[1] Teodor Brateș – *Trilogia Revoluției române în direct*, Editura AGER-Economistul, 2004

care conducea România în acele clipe revoluționare în stradă și contrarevoluționare în birouri: Iliescu–Brucan–Militaru.

*

* *

Fostul fotbalist Cornel Dinu descrie felul în care a ajuns să scrie știri pentru Brateș, în după-amiaza de 22 decembrie 1989, la scurt timp după ce a ajuns la Televiziune. „Am trecut prin aglomerația de oameni de pe culoare, m-am salutat cu Ion Caramitru și Mircea Dinescu, și l-am întâlnit, ieșind de acolo, pe Dan Marțian. Cu el dădusem examenul de filosofie și socialism științific la intrarea în Facultatea de Drept. Ne-am îmbrățișat și m-a luat cu el: «Vino cu mine, Cornele, am nevoie de oameni isteți!». Am intrat împreună într-un birou de la etajul 2, unde se redactau știrile lansate pe post. Înăuntru era și Ion Iliescu. I-am amintit cum îmi ratasem intrarea în politică în 1968. Iliescu mi-a zâmbit larg, m-a îmbrățișat și mi-a spus să-l ajut pe prietenul său Dan Marțian".[1]

De remarcat faptul că Ion Iliescu, care se împărțea între „cartierul general" de la etajul 11 și studiourile 4 și 5, de unde se adresa națiunii, și-a făcut timp să treacă și prin „fabrica de știri" de la etajul 2...

*

* *

Asaltul informațional asupra Televiziunii a fost descris, încă din 1990, de inginerul Mihai Mârțu, șeful Carului de reportaj numărul 5 al TVR.

„Echipa a stat de gardă până în 28 decembrie, la serviciul Care de reportaj, unde am primit sute de telefoane de diversiune, disperate, de informare, de încurajare.

- «La Slobozia, trei arabi au otrăvit apa...»
- «La Galați, șase elicoptere atacă Combinatul...»
- «Am planurile Casei Republicii...»
- «La Sibiu, hotelul Continental e ras din temelii...»
- «La Băneasa, niște tipi au tras în aer câteva focuri, și de atunci două batalioane se bat între ele...»

[1] Cornel Dinu – *Jucând cu destinul*, Editura Minerva, 2008

- «Peste o oră, teroriștii vor ataca centrala Dacia...»
- «Vedeți că se ascund în cimitire...»

(...) Și încă alte istorii, mai mult sau mai puțin hieroglife, care-mi dau voie să vă spun că a fost un talmeș-balmeș, un gulaș sau, mai grațios, un melanj de adevăr și minciună."[1]

Tot în 1990, Stoica Meteleanu, redactor-șef adjunct al Redacției Programe (și angajat al Televiziunii din 1959), nota: „Au urmat câteva zile și nopți (...) cu telefoane... sute de mii de telefoane cu tot felul de informații despre teroriștii din București și din țară. Teroriști izolați care trăgeau din (sau de pe) diverse clădiri, teroriști în elicoptere sau în mașini blindate, teroriști în cimitire, în tuneluri secrete, puncte de aprovizionare a lor și câte și mai câte, din care multe, am constatat mai târziu, făceau parte dintr-un scenariu destinat să stârnească panică"[2].

*

* *

Despre rolul lui Dan Marțian depune mărturie și Lucia Hossu Longin, care în 1989 era redactor la Redacția Teatru a TVR. Amintirile sale explică și întârzierea cu care Televiziunea a început transmisia din Piața Palatului, ratând huiduielile cu care era primit „tovarășul Ion Iliescu".

„Deocamdată, de evenimentele din Studioul 4 răspunde Tică Brateș, iar de calitatea artistică Dan Necșulea și Olimpia Arghir... Treptat, obediența și frica paralizantă ale domnului Brateș vor ieși la iveală și coordonatorii primului program liber vor fi, «prin consens», cei doi regizori, secondați de Victor Ionescu și Petre Popescu, care încep să se impună. Deocamdată, la întrebarea «De ce nu dăm țării Piața Palatului, inima Revoluției?» nu răspunde nimeni... Dan Necșulea are un schimb de replici prin comunicație cu Petre Constantin.

Dan Necșulea: Vrem să dăm Piața Palatului!

Petre Constantin: Nu este cazul... declanșăm război civil... Am propus o intrare în normal... Trebuie să liniștim populația.

[1,2] Mihai Tatulici (coord.) – *Revoluția română în direct*, TVR, 1990

Dan Necșulea: Domnule Petre, nu putem noi «să intrăm în normal» și dăm o imagine falsă, cât timp sunt sute de mii de oameni pe străzi. Sunt victime. Se trage. Revoluția n-a încetat.

Petre Constantin: Vă rugăm să exercitați ce vi s-a spus. Aici, la etajul 11, «factorii de decizie» așa au hotărât...

Dan Necșulea: Coborâți, vă rog, în Studioul 4! Altădată, la vizitele Tovarășului, întreaga suită era în studio... Se urmărea fiecare secundă de transmisie... Acum de ce nu veniți? Vrem să luăm o decizie.

Lucian Gavrilescu, zis «Gatsby», i se alătură lui Necșulea și comunică vehement:

Lucian Gavrilescu: Dacă nu coborâți, o să decidem noi, fără dumneata!

Petre Constantin: Cine vorbește cu mine așa? Sunt directorul general al Televiziunii!

Lucian Gavrilescu: Nu mai sunteți director general...

Brusc, comunicația se întrerupe. Dan Necșulea îi cere butonistului să comute pe imaginea de la Palat. După câteva minute, Petre Constantin, împreună cu profesorul Dan Marțian, intră în studio.

Petre Constantin: Cine a vorbit cu mine așa?

Îi ieșim în față și așa aflăm că de programele Televiziunii Libere răspunde și domnul profesor Dan Marțian... Încercăm să-i explicăm domnului Petre că nimeni nu vrea să-i ofenseze autoritatea. Îl stimăm pentru ceea ce a făcut, dar Televiziunea nu se poate întoarce la vechile programe cu noii cenzori. N-au murit degeaba oamenii... Petre Constantin îi cere domnului profesor Dan Marțian să confirme că a rămas director general. «Gatsby» și Dan Necșulea sunt categorici: «Sunteți director general, dar s-a înfăptuit o revoluție și vrem să dăm pentru prima dată în direct adevărul, întregii țări. Înțelegeți, domnule Petre, că Televiziunea a fost eliberată și oamenii așteaptă altceva de la noi. A fost măturat pentru totdeauna timpul indicațiilor». Încercăm să-l liniștim pe Petre Constantin, redevenit dintr-odată, la apelul nostru și în constrângerea clipei,

omul înțelept pe care-l știam. Pare înfricoșat de consecințele unei asemenea libertăți. Oricum, la etajul 11, pe scaunul lui, în acele ore, se așezase altcineva...».[1]

Acel „altcineva" la care se referă Lucia Hossu Longin se numește Silviu Brucan.

Filiera Brucan–Brateș–Roman

Silviu Brucan a recunoscut legăturile sale vechi cu Ion Iliescu, cu Nicolae Militaru și cu tatăl lui Petre Roman. Dar încrengăturile nu se opresc aici.

Brucan a fost președinte al Radioteleviziunii între 1962 și 1966. Hortensia, mama lui Petre Roman, s-a angajat la Radiodifuziune în 1954, printr-un transfer de la Editura Politică (unde director era soțul ei, Valter Roman). A activat în Radio până în 1975, când s-a pensionat. În calitate de redactor-șef al Redacției Emisiunilor pentru Străinătate, a lucrat direct cu Brucan timp de patru ani.

Pe de altă parte, Teodor Brateș a fost coleg la Radio și cu Hortensia Roman, și cu Mioara Roman. Adică, și cu mama, și cu soția lui Petre Roman. „Despre *dona* Hortensia, o adevărată doamnă, aveam cele mai bune păreri din perioada în care am lucrat la Radio. (...) În aprilie 1990 m-a sunat Mioara. Ne cunoșteam relativ bine, din anii în care lucrasem la Radio. Ea era subalterna Hortensiei Roman (făcea parte din Redacția Emisiunilor pentru Străinătate)."[2] În ciuda acestor colegialități și a faptului că Petre Roman își vizita deseori mama și soția la Radio, Brateș pretinde că în decembrie 1989 nu-l cunoștea pe tânărul „revoluționar" care se pregătea să devină prim-ministru.

Tot la Radio, Brateș i-a fost subordonat lui Silviu Brucan, între 1965 și 1966. „Am avut o singură convorbire, foarte

[1] Mihai Tatulici (coord.) – *Revoluția română în direct*, TVR, 1990

[2] Teodor Brateș – *Trilogia Revoluției române în direct*, Editura AGER-Economistul, 2004

scurtă, în 1965, când am revenit la Radio. I-am fost prezentat de către colegi mai vechi, care mă cunoscuseră încă din anii '50. Silviu Brucan îndeplinea, în 1965, funcția de vicepreședinte al Radioteleviziunii"[1], spune Brateș, construindu-și cu grijă teza „apariției spontane" din 22 decembrie 1989.

La Revoluție, Teodor Brateș a fost executantul perfect al planului diversionist al lui Silviu Brucan. El recunoaște un mesaj pe care i l-a transmis bătrânul stalinist în după-amiaza de 22 decembrie, după o incursiune în turnul de comandă al Televiziunii. „Nu mai aveam niciun motiv să zăbovesc la etajul 11. În lift, la coborâre, l-am găsit pe Silviu Brucan. Ne-am salutat, iar fraza pe care mi-a spus-o mai degrabă m-a amuzat decât m-a impresionat: «Ai grijă, răspunzi cu capul de ce faci de-acum încolo!»."[2]

Teodor Brateș a stat în direct aproape 70 de ore, între 22 și 24 decembrie. Apoi, în dimineața de Crăciun, a fost destituit din funcția de redactor-șef adjunct al Redacției Actualități, de către subalternii săi, din cauza „aberațiilor debitate pe post". Susținerea șefilor de la etajul 11, în frunte cu Silviu Brucan, nu i-a putut fi de folos în acea atmosferă revoluționară.

*

* *

În 1989, Teodor Brateș avea 57 de ani și era redactor-șef adjunct la Actualitățile TVR. El a lansat acel apel aproape biblic: „Nu lăsați copilașii să bea apă, să nu-i omorâm cu mâinile noastre!". În tinerețe (1953–1956), Brateș s-a format la Școala Superioară de Științe Sociale „Andrei Jdanov", botezată astfel după numele fondatorului propagandei sovietice. „Școala de Partid", cum i se mai spunea. După Revoluție, pe 1 aprilie 1990, s-a pensionat anticipat, la doar 57 de ani. A fost recuperat imediat la ziarul de partid al noii puteri („Azi", oficiosul FSN), la propunerea prim-ministrului Petre Roman, care-i oferise și un post în Guvern, în echipa lui Adrian Sârbu (propulsat de Revoluție – și de prietenul Brucan – secretar de stat la „Informații Publice").

[1, 2] Teodor Brateș – *Trilogia Revoluției române în direct*, Editura AGER-Economistul, 2004

Teodor Brateș se poate lăuda cu cea mai mare audiență din istoria televiziunii naționale. Mulți au crezut că „ăla mic, cu ochelari" e directorul TVR, iar niște ziariști americani l-au prezentat drept noul prim-ministru al României.

După 20 de ani, Teodor Brateș își poartă senin amintirile acelui decembrie însângerat. Nu-l apasă nicio remușcare. Doi reporteri de la „Adevărul" l-au surprins așa cum este: un om cu nervii tari și cu sufletul de piatră.

Reporter: Sunteți mulțumit de cele trei zile în care ați coordonat transmisiile TVR?

Brateș: Evident. A fost șansa vieții mele. Au fost cele mai bune zile din viața mea!

Reporter: Cum ați ajuns să luați cuvântul? Erați redactor-șef adjunct la Actualități, nu crainic.

Brateș: Păi, s-a întâmplat la cererea revoluționarilor. La început îi dictam lui Petre Popescu, și asta a provocat nemulțumirea revoluționarilor. Se crea o imagine neplăcută – un om care dictează. Și revoluționarii au spus să vină cineva care să prezinte. În studio mă aflam eu și Petre Popescu, emblema crainicilor din TVR, dar care avea niște dificultăți la scris și chiar și în materie de spontaneitate. Primele intervenții ale lui Popescu le-am dictat eu, dar nu puteam continua așa. Revoluționarii, văzând că dictez aceste texte – sau cum se spune, „aveam texte", adică bănuiam ce trebuie spus și cum –, au zis că de ce să pierdem timpul, mai bine să intru eu în direct.

Reporter: George Marinescu, celălalt crainic celebru din TVR, era tot așa, fără spontaneitate?

Brateș: El n-a apărut de la început. Poate că văzându-mă pe mine acolo, a considerat că eu trebuie să moderez, fiind șeful lui.

Reporter: Când l-ați văzut pe Iliescu intrând în studio, ați avut senzația că el este „alesul"?

Brateș: Ascultând Vocea Americii și Europa Liberă, și eu credeam că soluția de schimb era Ion Iliescu. Așa se și explică de ce l-am prezentat atât de călduros și de special.

Reporter: Ați crezut toate acele zvonuri pe care le-ați transmis?

Brateș: Era obligația ziaristului de a spune ce se întâmplă și de a transmite informația. Se constituise un Comandament la etajul 11. Și în cine să ai încredere dacă nu în Armată, în niște oameni care păreau foarte responsabili.

Reporter: Unde sunt miile de teroriști de care vă temeați?

Brateș: Am văzut sute de teroriști în regia Studioului 4, oameni cu mai multe uniforme, cu mai multe legitimații. Generalul Nicolae Tudor le-a dat însă drumul să plece.

Reporter: Vorbeați de bombe la subsolul Televiziunii, de apă otrăvită...

Brateș: Cum puteam să verific toate astea? Eu eram în studio și vorbeam. Și CNN a transmis informații neverificate la atentatele de la 11 septembrie 2001... Revoluționarul Mihai Voicu spunea că era în stare să bage cuțitul în mine dacă nu citeam ce mi se dădea.

Reporter: La un moment dat, ați prezentat „o mașinărie infernală". O cutie galbenă, cât un pachet de biscuiți, cu butoane, ca telefonul. Ați fost convins că „mașinăria infernală" e chiar infernală? Era, până la urmă, o cutie din care ieșeau niște cabluri rupte...

Brateș: Am chemat și noi un om specializat, care a prezentat-o cum s-a priceput mai bine.[1] *(În realitate, era un banal lacăt cu cifru electronic, smuls de la o ușă din Televiziune – n.a.)*

George Marinescu: „Da, am manipulat"

George Marinescu a făcut Revoluția într-o echilibristică jenantă. A citit comunicatul despre sinuciderea „trădătorului Milea", apoi, în aceeași zi, și-a făcut „mea culpa" în direct, cu capul plecat. În numai câteva ore a trecut de la statutul de sol al ceaușismului muribund la cel de entuziast luptător împotriva „teroriștilor ceaușiști". Pentru că a manipulat eficient în favoarea noii Puteri, Marinescu a fost recompensat după

[1] „Adevărul", 22, 23 martie 2010 – interviu realizat de Andrei Crăciun și Cristian Delcea

Revoluție, fiind numit director la studioul de televiziune al Guvernului. A rămas în acest post timp de șapte ani, până la schimbarea puterii politice.

Fost prezentator al Telejurnalului între anii 1969–1990, George Marinescu recunoaște că televizorul a mințit poporul în decembrie 1989. Crainicul avea atunci 50 de ani. Două decenii mai târziu, el admite că a spus multe aberații pe post.

„În acele zile și nopți, noi trebuia să dăm niște informații pe care nu aveam cum să le verificăm. Eu am stat două săptămâni în Televiziune și am dormit după niște dulapuri. Nu aveai cum să te duci afară, doar operatorii se mai duceau. Nu aveai cum să verifici informațiile care îți veneau. Trebuia să ținem la curent lumea cu ce se întâmplă. Evident că triam informațiile, nu dădeam orice. Ziceam «se spune», «se pare», adică n-o dădeam la modul cel mai sigur."

George Marinescu își amintește și minciuna grosolană cu „bomba" adusă în studio. „Au venit cu acea mașinărie infernală, cutia galbenă cu butoane. Era și amiralul Cico și am zis că militarii trebuie să știe despre ce e vorba. Deși am intrat imediat la idei: cum au venit ăștia cu dispozitivul ăsta diabolic? Dacă sare în aer aici, la televizor?"

„Cutia galbenă cu butoane" a fost prezentată pe post drept bombă pusă de teroriști la o intrare a Televiziunii, dar descoperită de „colonelul inginer Colț, care ne-a salvat pe toți".

Colonelul Colț a fost prezentat de Cico Dumitrescu drept „inginer genist"; în realitate, era – ca și Cico – inginer chimist.

După 20 de ani, George Marinescu mai pleacă o dată privirea în jos, într-un dialog tăios cu doi reporteri de la „Adevărul". Dar e prea târziu să-și mai facă *mea culpa*.

Reporter: Revoluția în direct a fost o manipulare?

George Marinescu: Fără voia noastră... Am transmis și noi unele informații care s-au înscris în acest război informatic secret. Fără doar și poate.

Reporter: Admiteți că ați fost manipulat și ați manipulat mai departe?

George Marinescu: Absolut. Dar fără voia noastră și fără voia altora.

Reporter: Trebuie să existe o voie, undeva...

George Marinescu: Dom'le, nu știu, probabil că o fi fost cineva care urmărea ceva... Da, am spus de cutia aia galbenă cu butoane că e un dispozitiv diabolic. Asta era o minciună, fiindcă aparatul ăla era cu totul altceva. Eu i-am crezut pe ei, când au adus-o, pentru că erau militari. Nu am vrut să mă dau deștept, să vorbesc eu peste ei.

Reporter: De unde veneau știrile pe care le citeați pe post? Ați verificat vreodată?

George Marinescu: Nu știu de unde au venit! Nu știu, efectiv nu știu!

Reporter: Dacă nu știați, de ce le-ați mai citit?

George Marinescu: Pentru că nu puteam verifica. Ar fi însemnat să nu mai dăm nimic. Sau să spunem: „Gata, ho! Ținem o ședință, tragem cortina și revenim după aceea"[1].

„Brateș ăsta a fost cam «coclit»"

Cum s-a văzut „Revoluția de la TVR" din spatele camerei de filmat? Ne-o spune George Militaru, care avea atunci 40 de ani și era regizor de montaj în celebrul Studio 4. Făcuse parte din echipa TVR deplasată la mitingul ținut de Nicolae Ceaușescu pe 21 decembrie 1989, în fața Comitetului Central. Apoi, din 22 decembrie până la 2 ianuarie 1990, a asigurat funcționarea camerelor de transmisie din Studioul 4 al TVR.

„A fost un mare circ. Atunci, în '89, chiar am crezut că e pe bune. Când au intrat primii revoluționari am strigat: «Hoho, ce mă bucur! O să ajung să văd și eu finala Cupei Mondiale de fotbal din Italia». Și chiar am văzut finala aia pe viu, în vara lui 1990. Pe 22 decembrie 1989, oamenii simpli doreau doar să se vadă și ei la televizor, să spună că s-au săturat de Ceaușescu. Au fost însă câțiva care au vrut să ajungă la ciolan

[1] „Adevărul", 24 martie 2010 – interviu realizat de Cristian Delcea și Mihai Voinea

prin intervențiile lor. Cum a fost Mihai Lupoi, cum au fost și alții"[1].

Discuția ajunge, inevitabil, și la Teodor Brateș. George Militaru ridică o sprânceană. „Brateș ăsta a fost cam «coclit». Ori a fost și el manipulat de cineva, ori a primit sarcini foarte precise. Păi, să citești pe post bilete că apa e otrăvită... Iar noi beam fără frică. Toată Revoluția am băut apă de la robinet."[2]

Cine să-l fi manipulat pe Brateș? George Militaru: „Brateș se cunoștea cu Iliescu. Bine de tot se cunoștea cu Iliescu și Rodica Becleanu, care era producătoare la Telejurnal pe vremea aia"[3]. Și Rodica Becleanu a fost „la datorie", în acele zile, la Televiziune, în echipa lui Brateș. Imediat după Revoluție avea să fie cel mai mare fan din presă al lui Ion Iliescu.

La capitolul diversiuni intră și psihoza bombelor din TVR. „N-a fost nicio bombă în Televiziune. Erau toți speriați de bombe. Am văzut un militar care a tras încontinuu două încărcătoare de mitralieră, până s-a înroșit țeava"[4], zice George Militaru.

„Graur păzea teroriștii cu coada măturii"

George Militaru are și amintiri cu teroriști. „În noaptea de 22 spre 23 decembrie, în zona lifturilor au fost prinși vreo trei teroriști. De pază la teroriști a stat Dumitru Graur, comentatorul sportiv. Îi păzea înarmat cu o coadă de mătură. «Nu mișcați, că vă dau la cap, vă nenorocesc!», striga Dadi la ei. Ăia erau cam dubioși, e adevărat. Că nu vorbeau deloc. Îi întrebai de vorbă și tăceau. A venit colonelul Marin Oană și i-a luat în dimineața de 23. N-a mai auzit nimeni de ei."[5] Colonelul Oană era șeful dispozitivului militar care apăra Televiziunea.

Pe 23 decembrie, cozile de mătură au fost înlocuite cu arme grele. „Au trântit un morman de mitraliere să ia cine vrea.

[2-4] „Adevărul", 23 martie 2010 – interviu realizat de Cristian Delcea și Mihai Voinea

Tatulici şi-a luat două AKM-uri din alea şi le-a fixat la curea, încrucişate. M-a făcut să-i zic: «Bă, Mihai, ai grijă să nu ți se descarce astea în pantaloni!». El a zis: «Nu, bă, ia-ți şi tu, să ai»"[1], povesteşte Militaru.

Bilețelele lui Cico

Acolo, la Televiziune, au fost activate multe legături bine „unse" în timp. De exemplu, contraamiralul Cico Dumitrescu avea relații privilegiate nu doar cu Ion Iliescu, ci şi cu directorul Televiziunii. „Îl cunoşteam foarte bine pe Petre Constantin. M-am dus la el. Zice: «Băi, dacă nici acuma nu iese, nu mai scăpăm de ăsta. Eu am deschis Televiziunea ca toți să-şi spună părerea. Dacă oamenii văd ce se întâmplă, vor prinde curaj»".

Pentru a înțelege mecanismul gândirii acestui diversionist grosier, reproducem câteva fragmente dintr-un interviu magistral realizat de Andrei Crăciun şi Mihai Voinea pentru „Adevărul".

Reporter: Dumneavoastră eraţi printre cei care selectau ştirile care intrau pe post. Cum procedaţi?

Cico Dumitrescu: Am făcut în felul următor. Se primeau telefoane întruna. Atunci am luat un registru, l-am numerotat, l-am sigilat. Dădea cineva telefon, îi ceream numele şi numărul de telefon. Notam în registru şi sunam înapoi. Dacă răspundea, dădeam pe post. Făceam o minimă verificare. Şi au spus: de la Sâmbăta, că în catacombe sunt ăia... de la Constanța, că sunt avioane, că sunt elicoptere, că nu ştiu ce... M-ai sunat, te-am sunat. Altă metodă de verificare nu mai era. Se scria în registru: domnu' cutare, telefonu' cutare – apă infestată. Se nota pe bilețel şi se trimitea jos, la studio.

Reporter: S-au spus atâtea prostii pe post în acele zile!

[1] „Adevărul", 23 martie 2010 – interviu realizat de Cristian Delcea şi Mihai Voinea

Cico Dumitrescu: S-au spus pe post nu prostii, ci enormități, domnii mei, dar n-aveai cum! De tras, s-a tras.

Reporter: Cine a făcut aceste manipulări?

Cico Dumitrescu: Ştie cineva? Asta trebuie să afle Procuratura, nu voi, ziariştii!

Reporter: Din cauza anunțurilor care s-au făcut atunci pe post au murit oameni. Nu era mai bine să nu le dați?

Cico Dumitrescu: Cum să nu le dau, dom'le? Dacă se întâmpla şi era aşa? S-au spus multe prostii, dar n-aveai timp. Cum am apărut eu pe post şi am spus: unitățile cutare şi cutare să apară. A venit pe telefonul operativ, iar Brateş a zis că dacă spune el, un civil, nu-l crede nimeni. Şi atunci am spus eu. Statul Major spunea că este bruiaj şi că nu poate lua legătura cu unitățile. Eu mă gândeam că dacă nu dau pe post ştirile pe care le primesc, s-ar putea să fie reale, iar apoi îmi ziceau: „N-ai dat, ai fost vândut, ai fost KGB-ist!".

Reporter: Dar n-aveați certitudinea că sunt reale.

Cico Dumitrescu: Dacă mă suna omul şi îmi spunea, şi eu când sunam răspundea acelaşi om, înseamnă că era adevărat.

Reporter: Poate acei oameni care sunau încercau să vă manipuleze. Nu v-ați gândit la asta?

Cico Dumitrescu: Cine mai avea timp să se întrebe dacă era manipulat?

Reporter: Dacă tot ce s-a spus pe post a venit prin telefoane, înseamnă că aceia care au dat telefon au manipulat. Dar i-ați scris în registru pe toți. Unde e registrul, să vedem cine a manipulat?

Cico Dumitrescu: Registrul nu mai există, a dispărut.

Reporter: Unde a dispărut?

Cico Dumitrescu: De unde să ştiu eu?...

Reporter: Ați fost audiat în „Dosarul Revoluției"...

Cico Dumitrescu: Da. M-au chemat că de ce am apărut pe post să chem trupele la Bucureşti. Dacă aşa a primit Brateş prin telefonul operativ? Brateş a primit-o şi am citit-o eu pe post, că el a zis că nu are credibilitate să facă un anunț militar.

Reporter: Care este cea mai interesantă amintire de la Revoluție?

Cico Dumitrescu: Uite, e una pe care acum mi-am adus-o aminte. Atunci, în zilele alea, la o casă de lângă Televiziune, au ieşit o mulţime de bani din canalizare. Erau numai hârtii de o sută de lei. Nu mai ştiu cine i-a găsit şi cum. Dar îmi amintesc perfect că s-au umplut cinci saci mari, ca de porumb. Cred că erau milioane de lei acolo. Milioane!

Reporter: Unde au ajuns banii?

Cico Dumitrescu: Am constituit o comisie, am făcut proces-verbal şi i-am predat guvernatorului Băncii Naţionale, Decebal Urdea. El zicea: „Ia şi dumneata câteva sute!", dar pe mine nu m-a tentat. I-am zis: „Nu mă bag eu, domnule, sunt banii statului". Asta ca să vedeţi că am fost corecţi cei care am fost în acele zile la Televiziune. Puteam să luăm fiecare câte un sac şi, gata, eram oameni!

Reporter: S-a aflat de unde proveneau?

Cico Dumitrescu: S-au făcut multe supoziţii atunci. Se spunea că sunt ai unei familii apropiate de cuplul dictatorial. Probabil că îi aveau în casă şi când a venit Revoluţia s-au temut că, dacă-i vor găsi oamenii, o să-i linşeze. Cred că i-au aruncat în canalizare şi au tras apa.[1]

Aşa trage apa şi Cico Dumitrescu peste nişte evenimente care l-au propulsat consilier prezidenţial al lui Ion Iliescu. Nu contează câţi oameni au murit în urma activităţii lui tembele de la Televiziune. Contează doar dovada supremă a corectitudinii sale şi a tovarăşilor săi de diversiune: puteau să ia câte-un sac de bani din canalizare, dar n-au luat nimic.

În anumite privinţe, şi Revoluţia a funcţionat tot ca un fel de canalizare; dar nu a umplut ţara de bani, ci a scos la suprafaţă o mulţime de gunoaie.

[1] „Adevărul", 25, 27 martie 2010 – interviu realizat de Andrei Crăciun şi Mihai Voinea

RADIODIVERSIUNEA, DIRIJATĂ TOT DE BRUCAN

Marea diversiune prin Televiziune a fost completată de cea făcută prin Radio. Nici nu era greu, căci ambele instituţii, aflate sub o pălărie comună – Radioteleviziunea –, au avut şi un „patron" comun: Silviu Brucan.

Pentru un control total, pe 22 decembrie s-a luat decizia ca toate cele trei programe de radio – Actualităţi, Tineret şi Cultural – să se unească şi să se emită dintr-un singur loc. Pe toate frecvenţele – o singură voce, care în momentele-cheie s-a confundat cu cea a Televiziunii.

Una dintre informaţiile crâncene difuzate pe calea undelor a fost cea în legătură cu „cazul Trosca". Mărturie a rămas intervenţia, din 23 decembrie, a lui Ştefan Naciu de la Radio Bucureşti: „Stimaţi ascultători, suntem informaţi că sediul Ministerului Apărării este atacat de bande de teroriştii. Să intervină forţele armate, cetăţenii Capitalei...". În scurt timp, deşi fuseseră chemaţi să apere ministerul, „teroriştii lui Trosca" au fost măcelăriţi.

Crainicii chemau cetăţenii să apere sediul Radioului cu „trupurile" lor, „cu materiale" şi cu „tehnică". „Oameni ai muncii, veniţi spre Radio şi Televiziune! Postul este al vostru! Apăraţi-l! Faceţi zid viu între noi şi ţară! (...) Şoferii de pe basculante, de pe autocamioane, de pe TIR-uri, care se află în zona Radioteleviziunii, în şantierele din apropiere, să se

îndrepte spre strada Nuferilor, spre strada Crișana, pentru a bloca intrările, pentru a nu permite celor rău intenționați, provocatorilor, să pătrundă în acest hotar al informației pe care vrem să-l punem cu adevărat în slujba adevărului, în slujba poporului!"

*

* *

Pe crainicul Florin Helmis, Revoluția l-a prins în tură pe Programul 3 – Tineret. Era angajat la Radio din 1967. El spune că persoane misterioase sunau la Radio pentru a intoxica populația, așa cum se întâmpla și la Televiziune. Avem imaginea unui atac mediatic cu informații false, folosit împotriva românilor de către scenariștii tragediei „Decembrie 1989".

Acum, Helmis are o certitudine: „Nu au existat teroriști". Argumentele sale sunt amintirile. „Aveam biroul la etajul 5 și a apărut un puști cu lunetă, adus de ofițerii de gardă să ne apere, că se trage de pe acoperișul unei case din apropiere. A stat toată ziua cu luneta îndreptată spre acoperiș, dar n-a tras nimeni. Gloanțe rătăcite au mai fost – un coleg a fost rănit la gât de un glonț care intrase prin geamul biroului. Se mobilizase Armata, dar atac direct asupra Radioului n-a existat".

Helmis își amintește și felul în care noua putere și-a asigurat controlul informației. „Spre 1 ianuarie 1990, exista încă un grup de oameni de la FSN care stătea în Radio. Au ocupat chiar biroul celor de la «Prezentare», undeva lângă cabinele de emisie, la etajul 2. Voiau să știe cam tot ce se difuza. Participau la ședințele de redacție. Treaba în țară se potolise și ei tot stăteau acolo. Își spuneau părerea, iar noi, în virtutea unui reflex mai vechi, țineam seama de ce spun. Nu îndrăznea nimeni să le spună să plece, dar într-o dimineață i-a dat femeia de serviciu afară și nici nu s-au mai întors." Erau oamenii lui Silviu Brucan.

Un fragment din interviul luat lui Florin Helmis de un reporter de la „Adevărul" este relevant pentru confuzia planificată din zilele Revoluției.

Reporter: La Televiziune s-a întrerupt emisia. De ce nu și Radio?

Florin Helmis: A existat o încercare. Șeful de la tehnic a sunat atunci la Controlul General, unde lucra și fratele meu. A cerut să întrerupă imediat emisia. Frate-miu m-a sunat pe mine, iar eu i-am spus să nu întrerupă nimic.

Reporter: Pe post s-au dat cam aceleași anunțuri ca la Televiziune: că apa e otrăvită, că sediul Radioului e atacat. Cum s-a ajuns la această sincronizare?

Florin Helmis: Se primeau telefoane de diversiune, deși nu știu cine le dădea. Țin minte unul: „Atențiune, a aterizat un elicopter pe sala de concerte!". Erau clar mesaje de intoxicare, pentru a induce o stare de panică. Sunau la serviciul „Prezentare", care făcea legătura cu redacția. Deci, știau „ușiței" unde să sune! Iar noi luam informațiile și le difuzam, ca fraierii. Le dădeam ca pe niște avertismente. Ne puneam problema: dacă sunt adevărate și nu le difuzăm?

Reporter: Pe programul Tineret s-a făcut prima dată anunțul „Ceaușescu a fost prins", deși nu fusese.

Florin Helmis: Colegul meu Mircea Munteanu – Dumnezeu să-l ierte! – a făcut anunțul, într-un moment de entuziasm. Eu îl tot întrebam: „De unde știi că l-au prins?"[1]. Ciudat e însă că n-a mai durat mult până să se și întâmple.

*

* *

În 1989, Viorel Popescu avea 40 de ani și era crainic la Radio România Actualități. El admite că Silviu Brucan a fost scenaristul Revoluției, responsabil cu propaganda, prin rețeaua sa de oameni din Televiziune și din Radio. De altfel, Brucan și-a impus preferatul ca director al Radioului: Eugen Preda.

Rolul de execuție și l-a asumat Teodor Brateș. Despre acesta, Viorel Popescu spune că era „coordonatorul" informațiilor transmise la radio și la televizor. „Teodor Brateș era coordonatorul. Era unul dintre șefii noștri. Și așa poate să fi avut loc o manipulare la nivel superior, prin care aceste două

[1] „Adevărul", 3 mai 2010 – interviu realizat de Ana-Maria Onisei

mari canale de comunicare în masă au lucrat într-o colaborare perfectă şi se uneau ori de cât ori era un mesaj important al cuiva. Noi spuneam pe post că le dăm legătura celor de la Televiziune."

Viorel Popescu vorbeşte şi despre relaţiile speciale care-l legau pe Eugen Preda („unul dintre ziariştii bine construiţi sub comunism") de Silviu Brucan („erau buni prieteni") şi de Ion Iliescu („se tutuiau").

Dar păienjenişul de legături nu se opreşte aici. Teodor Brateş povesteşte cum a devenit el, în 1954, membru al Partidului Muncitoresc Român (PMR), denumirea din acel moment a Partidului Comunist Român (PCR). În acel moment, Brateş era student la Şcoala Superioară de Ştiinţe Sociale „Andrei Jdanov" (Şcoala de Partid). „Am terminat anul I numai cu calificativul «foarte bine» la toate materiile. În situaţia dată, la începutul anului II, biroul organizaţiei de partid mi-a propus să fac cerere de înscriere în PMR. Am făcut-o, iar cele două recomandări obligatorii mi le-au dat Henri Dona şi Eugen Preda. Ei au dorit să fie prezenţi la şedinţa de primire."[1]

Aşadar, lucrurile se leagă precum sforile într-un ghem. Brucan e şeful suprem, Brateş – coordonatorul ştirilor diversioniste, Preda – vechiul tovarăş de Radio, Iliescu – prietenul apropiat... Cu toţii vin din comunismul timpuriu, când călcau pe cadavrele „burgheziei decadente" pentru a-şi croi drum spre „un viitor luminos". Cu toţii vin din stalinism.

*

* *

Viorel Popescu descrie şi frenezia cu care se trăgea împotriva „teroriştilor". „Într-o noapte, după ce ieşisem de pe post, lângă geamul unui birou am văzut un ostaş îndreptat spre un părculeţ de lângă Sala Radio. Trăgea în neştire. «Domnule, de ce tragi?», l-am întrebat. De lângă Sala Radio nu trăgea nimeni, deci... «Aşa am ordin!», mi-a răspuns."

Fragment din dialogul purtat de un reporter de la „Adevărul" cu Viorel Popescu.

[1] Teodor Brateş – *Trilogia Revoluţiei române în direct*, Editura AGER-Economistul, 2004

Reporter: Aţi văzut vreun terorist?

Viorel Popescu: Am văzut unul prins. M-au chemat de pe post pe 23 decembrie. Îmi amintesc şi acum: era un tip care avea o legitimaţie de la „Informaţia Bucureştiului", de formă electrician, blonduţ, cu constituţie destul de costelivă, dar avea fibră. Stătea cu ochii în pământ şi nu răspundea la nicio întrebare a celor de la Armată care îl prinseseră. Avea un cuţit legat la picior, nu mai ţin minte dacă avea şi pistol.

Reporter: Cine hotărâse că e terorist?

Viorel Popescu: Îl opriseră fiindcă l-au considerat suspect. Dar ce m-a frapat, vă jur, a fost că în momentul când oamenii au început să ţipe la el şi să-i care pumni, nici măcar nu crâcnea! Nu simţea durerea. Cred că era sedat cu ceva. Se descovrigase puţin, dar n-a scos niciun cuvânt. Nu ştiu dacă a fost terorist, dar suspect era: ce om normal nu reacţionează la durere?

Reporter: A existat un atac asupra Radioului?

Viorel Popescu: E o problemă pe care mi-am pus-o mai târziu. Clădirea Radioului nu prea avea urme de gloanţe! Dar de tras, s-a tras. Aşa a fost rănit la gât un coleg, care stătea în birou cu mine. Glonţul venise de afară, s-au făcut cercetări balistice. Şi acum îmi amintesc cum curgea sângele şi mă ruga să am grijă de copiii lui, un băiat şi o fată – nu ştia dacă o să scape. A scăpat.

Reporter: Vă era teamă?

Viorel Popescu: Au fost două momente de teamă cumplită. Primul, când un coleg, Gherasim, cel care venea cu ştirile la noi, a zis că în interiorul Radioului, într-o curte interioară, coboară mascaţi. Nu şi-au făcut apariţia niciodată. Dar Gherasim venise cu ştirea. De unde, nu ştiu.

Reporter: Cine era acest Gherasim?

Viorel Popescu: Era liderul de sindicat, pe care, după aceea, ai noştri l-au contestat. Era ceva suspect cu el, avea şi acest control al ştirilor. Un alt moment important e legat de Eugen Preda, fost comentator de politică externă la Radiojurnal. Pe 22 decembrie, după ce ieşisem de pe post, m-am dus pe coridor, la nişte colegi, să le spun că se aud focuri de armă. Era

după ora 18.00. Şi am spus: „Se trage!". Iar Preda s-a apropiat de mine şi mi-a zis, scrâşnind printre dinți: „Taci din gură, că te cârpesc!". Era unul dintre ziariştii bine construiți sub comunism. Mai târziu a devenit directorul Radioului.

Reporter: Deci, era din „garda veche". Cine l-a făcut director după '90?

Viorel Popescu: Silviu Brucan.

Reporter: Cât de prezent era Brucan în deciziile care se luau la Radio?

Viorel Popescu: Brucan a fost eminența cenușie a Revoluției! Controla tot. De asta sunt absolut sigur. El a pus șefii şi la Televiziune, şi la Radio. De altfel, era şi bun prieten cu Preda.

Reporter: În Radio l-ați văzut vreodată pe Brucan?

Viorel Popescu: Nu. Dar țin minte cum vorbea acest Preda cu Iliescu, după ce l-au instalat şef. Discutau la Preda în cabinet şi odată m-am nimerit şi eu pe acolo. Şi Preda se tutuia cu Iliescu!

Reporter: Pe post l-ați anunțat pe Iliescu ca revoluționar. Vi-l doreați?

Viorel Popescu: Atunci, da. Recunosc. Am văzut în el omul pregătit să ia conducerea. Că el n-a fost un anticomunist, asta e clar. Greşeala lui a fost că n-a crezut o clipă că schimbă un regim, ci că schimbă un lider şi îi ia el locul.

Reporter: Mai era credibil Iliescu fără o revoluție?

Viorel Popescu: A avut nevoie de o revoluție. Dar eu zic că presiunea populară l-a făcut să mai renunțe la unele obiceiuri. Poate că dacă situația nu stătea cum a stat, poporul continua revolta până îl schimba şi pe Iliescu, fiindcă îşi dorea schimbarea sistemului.

Reporter: Cum ați anunțat pe post execuția lui Ceaușescu?

Viorel Popescu: Am anunțat-o seara, după ce s-a dat comunicatul că l-au executat. Şi fraza a făcut înconjurul țării: „O, ce veste minunată: a murit dictatorul!"[1].

[1] „Adevărul", 4 mai 2010 – interviu realizat de Ana-Maria Onisei

ATACUL ATOMIC AL LUI CAZIMIR IONESCU

Pe 22 decembrie 1989, după ora 16.00, anunțurile catastrofice au devenit de-a dreptul demente. Cazimir Ionescu a dat citire unei asemenea „ştiri": „O coloană blindată motorizată se îndreaptă spre Pitești pentru a ocupa punctul atomic, rafinăria, rezervoarele de cianură, barajul de la Curtea de Argeș! Odată cu căderea acestor puncte, orașul Pitești poate să dispară complet de pe harta țării!".

Studioul 4 al TVR – 22 decembrie 1989, în jurul orei 15.50. Agitație mare.

Teodor Brateş: Nu ştim cât de adevărată este această informație, dar dacă este adevărată, este o mare victorie a poporului... Ceauşescu Nicolae şi Ceauşescu Elena au fost prinşi... ei sunt la Târgovişte...

Urale puternice şi aplauze. Emoție extraordinară. Se flutură steaguri. Se aude un plânset de bucurie. O mulțime năvăleşte în studiu.

Teodor Brateş: Scriitorul Ioan Grigorescu...

Ioan Grigorescu: „Ceauş", tradus în româneşte din turcă, înseamnă „gardian"...

O voce: Înseamnă „curier"!

Ioan Grigorescu: ... gardianul... gardianul de la *Născocești* a fost prins! Aș vrea... să-și trăiască *Epoca de Aur* și ar trebui să i-o prelungim... numai lui, asta... Să i se dea 200 de grame de salam arătându-și buletinul. Să fie ținut la întuneric în blocuri în care nu circulă liftul, să stea la cozi, să înghețe până îi îngheață oasele...

Teodor Brateș: Vreau să spun... iertați-mă... Au venit mai mulți membri ai Comitetului Politic Executiv... Eu zic să nu le dăm cuvântul de la acest microfon... *(rumoare; vorbesc mai mulți deodată)*

O voce: Unde exact? Unde ați...

Teodor Brateș: Acolo, în Comitetul Politic Executiv... să-și spună părerea, să nu lase să tragă-n popor...

Ioan Grigorescu: Minciuna nu cu regele a stat la masă... în tot acest timp, cu el... a stat la masă... s-a spus... s-a spus că ministrul Apărării Naționale s-a sinucis... A fost ucis!... A fost ucis... să se știe clar și răspicat...

O voce: Au început să pună mâna pe arme... *(din off)*

O voce de femeie: Aoleu...

Prima voce: Faceți un apel să nu se pună mâna pe arme și să nu se treacă la arhive!...

Ioan Grigorescu: Domnilor! Cetățeni, concetățeni! Scriitorii, cei cinstiți, cei care n-au lins, cei care nu s-au mânjit, majoritatea lor covârșitoare, au fost întotdeauna alături de popor... În inimile lor, poporul a găsit rezonanța pulsului său natural, speranța pentru ziua de mâine, nădejdea că acest popor va triumfa prin adevărul lui, prin cinstea și prin bunătatea lui. Vă mulțumim pentru încrederea pe care ați avut-o și vreau să anunț din partea lui Nicolae Manolescu, Domokos Géza, Ioan Grigorescu că toți scriitorii, membri ai consiliului de conducere al Uniunii Scriitorilor, sunt convocați, rugați să fie prezenți astăzi la sediul Uniunii Scriitorilor, la ora 19.00. Trăiască România!

Comutare în Studioul 5. Generalul Gușă, încadrat de alți doi generali și de un civil cu mustață.

Ștefan Gușă: Ordon, către toate unitățile militare din țară! oate unitățile și subunitățile intră în cazărmi! Nu se desfide foc în niciun fel de situație împotriva oamenilor... Este evoie de liniște în toată țara. În această euforie să nu apară elemente care pot perturba această acțiune... care poate să erturbeze acțiunea oamenilor cinstiți. Luați măsuri de pază apărare a obiectivelor militare, a tuturor obiectivelor care ot perturba activitatea normală în țară! Fac dovadă... dau... er multă rațiune din partea tuturor cetățenilor. Încercați deblocați străzile, încercați să deblocați piețele, pentru a otea să reluăm cursul normal al vieții, aprovizionarea popuației, aprovizionarea copiilor, a școlilor, pentru ca totul să-și ia viața normală. E nevoie de liniște, vă rog să deblocați ntreprinderile, rog oamenii cinstiți, rog toți comandanții să măsuri pentru pază, să ia măsuri... pentru că vor face subnități pentru aprovizionarea populației și pentru apărarea or obiective. Fac un ultim apel și rugăminte la populație, cetățeni: Fraților!... lăsați căile deblocate, manifestarea mneavoastră este firească, dar acum vă rog din suflet să unem ordine.

O voce: ... să prindă tiranul... să-l prindem pe tiran...

Altă voce: Cine a vorbit? Cine a vorbit?

Ștefan Gușă: Generalul-maior Gușă Ștefan, șeful Marelui t Major...

Aceeași voce: ... să-l prindă pe tiran... să-l prindem...

Diverse voci care vorbesc în același timp. Comutare bruscă în udioul 4.

Teodor Brateș: Vreau să spun... am din nou o informație... n Sibiu... Sibiu... ssst!... Acolo continuă să se tragă... Unitățile ilitare... au vorbit generalii aici... să ia măsuri ca să nu se ai tragă acolo... Securitatea trage în Armată... Securitatea ntinuă să tragă în Armată... blindate se îndreaptă...

O voce: Precizați... spre Spitalul Județean...

Altă voce (de femeie): ... și Târgu-Mureș...

Teodor Brateș: Acolo, la Sibiu, cum să... ni s-a comunicat din Spitalul Județean, se trage în Armată. Trebuie să se acționeze de urgență, nu avem nevoie de discuții...

O voce: Să intre Armata în acțiune, să apere poporul!... Și pe frații noștri militari...

Comutare în Studioul 5. În cadru: un general bătrân, cu ochelari, în uniformă de paradă. Gălăgie. Mai multe voci din off.

O voce: Suntem în emisie?

A doua voce: Suntem în emisie.

A treia voce (secretară de platou): Vorbiți!

Voce: Vorbiți, domn'e!...

Generalul: Cetățeni patrioți! Fac parte dintre primii generali care au fost scoși din cadrele active când a venit Ceaușescu la putere... pentru că nu-i convenea atitudinea noastră... Vă spun acuma și mă adresez atâtor sute și sute de ofițeri pe care i-am comandat și i-am instruit și care știu cum i-am instruit, în spiritul celui mai adânc patriotism. Știu că mulți dintre ei au fost pigulițți după plecarea mea cu acul și scoși și ei... Criminalul acesta l-am avut dictator până duminică... duminică a devenit tiran, casap al poporului...

Mircea Dinescu: Nu duminică... *(voce)*

Generalul: Lăsați...

Intră în cadru Mircea Dinescu. Decis.

Mircea Dinescu: Era tiran al poporului... de 20 de ani...

Generalul: ... de 20 de ani...

O voce: ... 25...

Generalul: M-ai auzit c-am zis c-a fost... dictator, dictator neînduplecat... da' de-acuma a devenit măcelar, tiran...

Voci: Așa... așa... *(rumoare)*... așa... terminologia!

Ion Caramitru: Să vorbească preoții!... *(voce)*

Generalul: Mă adresez generalului Vlad de la Securitate... se mai poate salva... onoarea trupelor... și onoarea ofițerilor... Acum e momentul să vă arătați patriotismul! Mă adresez colonelului Bucur, care știe cum gândeam... E-adevărat că la generalul Vlad am... m-am trudit de zece ori să mă duc la

...sul și nu m-a primit, deși era mititel când am fost eu... ...moare) în așa fel...

Mai multe voci agitate, surescitate, îl întrerup pe general. ...cadru pătrunde Ion Caramitru, urmat de un înalt prelat al ...ericii Ortodoxe Române, alt preot, poetul Ioan Alexandru și ...persoane.

Ion Caramitru: ... pentru asta am luptat, Dumnezeu se ...ște poimâine... Părinte!...

Rumoare. Gălăgie. Generalul se lasă greu scos de la microfon.

Preot: ... toți pe pământ... înălțați-vă, fraților... libertatea a ...sit! Hristos pe pământ... Bucurați-vă... *(cu voce tare)*

O voce: Vorbiți dumneavoastră, apelul...

Nifon Ploieșteanul: Iubiți... iubiți frați...

O voce: Vorbiți, vorbiți.

În planul doi, Ioan Alexandru ține două cruci sfinte.

Nifon Ploieșteanul: Cu poporul român astăzi... Biserica ...todoxă Română strămoșească... se află alături de noi între...l popor, ca totdeauna în istoria lui bilenară... la suferințe ...la bucurii... Biserica a fost fidelă Evangheliei și lui Hristos ...-a lungul a două milenii de când poporul român există ...e aceste meleaguri sfinte. Nașterea Mântuitorului Hristos... ...răciunul să fie sărbătorit, iubiții mei... în duhul păcii... al ...bertății sfinte, al libertății neamului nostru românesc, al ...nității, al frățietății, al tuturor cetățenilor patriei noastre. ...serica Ortodoxă Română, iubiți frați ai României, alături de ...triarhul său, de cler, de ierarhi și credincioși, este alături ...e fiii întregului nostru popor, în aceste momente de redeș...ptare națională...

O voce: Spune de ce n-a fost până acuma... cu poporul?

Nifon Ploieșteanul: Preoții ortodocși români vă așteaptă ...vă binecuvântează în aceste zile de mare praznic, când ...ântuitorul Hristos se naște... Am înălțat rugăciuni pentru ...ei care s-au jertfit în aceste zile, pentru odihna sufletelor lor, ...o vom face întotdeauna. Chemăm pe toți fiii patriei noastre

strămoşeşti la frăţietate, la înţelegere şi linişte. Să lăsăm, iubiţii mei... în duhul Evangheliei vă spunem... să lăsăm... mânia... şi răzbunarea... şi să dăm dovadă de bunătate, de conştiinţă curată, pentru a zidi neamul nostru cu tradiţiile lui bimilenare, ortodoxe şi româneşti. Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi, cu toţi, şi să binecuvânteze aceste momente sfinte din istoria neamului nostru sfânt, creştin şi românesc.

Rumoare. Comutare în Studioul 4.

Teodor Brateş: Permiteţi-ne să ne adresăm oamenilor care ne urmăresc acum. Toată lumea o să vorbească. Sunt nişte lucruri extrem de urgente. Sibiu... De la Sibiu continuăm să primim veşti alarmante. Deci, continuă să tragă în Armată. Rugăm încă odată, în numele tuturor, unităţile militare din apropiere să acţioneze, să oprească acest măcel. Apoi, suntem informaţi că anumite elemente ceauşiste din fosta Miliţie încearcă să se apropie de Capitală, să... *(mai multe voci vorbesc deodată)*

Voci: ... Nuţă... Bărbulescu... colonelul Bărbulescu...

Teodor Brateş: ... organizeze o contralovitură. Aşa... Armata... Am auzit punctul de vedere al generalilor. Să treacă la acţiune! Aceasta este voinţa poporului!

Voci: ... la Băneasa, la Băneasa... *(rumoare)*

Teodor Brateş: Toţi cei care pot – să acţioneze, ca să nu se întâmple iarăşi o nenorocire! Asta este, acesta este imperativul momentului actual. Acestea sunt lucrurile fundamentale! Ne vom sfătui, ne vom înţelege asupra punctelor de program. Nu astea trebuie să le rezolvăm aici în clipa aceasta.

Rumoare. Înghesuială. Multe voci care nu se înţeleg.

Teodor Brateş: În legătură cu sângele... să se adreseze Centrului de hematologie, pentru că de acolo am primit informaţii că există cantităţi suficiente. Să se adreseze acolo şi să se transporte de urgenţă! Toţi cei care au asemenea mijloace – să le transporte acolo! Acestea sunt lucrurile extrem de urgente. *(rumoare; voci disparate)*

O femeie: ... Sibiul... Sibiul...

Un bărbat: ... Domnul, domnul... vedeţi Sibiul!...

Alt bărbat: ... Nu, domnule... nu, domnule, aici... dăm ceva ...Sibiul... Poftiţi!...

Aceeaşi femeie: ... L-a prins, domnule... Tăceţi din gură!... ...rbiţi...

Inginerul Coman: Dragi sibieni, sunt inginerul Coman, ...scat din mijlocul dumneavoastră... Am ajuns la Televi...unea Română, de unde vă transmit următorul mesaj: împie...caţi Securitatea să nu mai tragă în Armată! Am vorbit perso...al la telefon cu anumiţi oameni ai mei, acolo, spune că s-au ...mbrăcat cu haine MFA şi trag în MFA... Apa a otrăvit-o... toată ...a e otrăvită... Copii, bătrâni, populaţia întreagă a judeţului ...biu, nu consumaţi apă! Aveţi fântâni... recunosc... sau fier...ţi-o... nu mă bag în aceste detalii. Atenţie gravă, se varsă ...nge încă acolo... Şi noi aicea suntem eliberaţi de acest călău, ...e acest duşman. L-a şi prins oamenii de bună- credinţă... ...erăm să fie adevărat...

Voci: Gata, gata...

Inginerul Coman: Vă mulţumesc.

O voce: ... ziarist...

Altă voce: Domnule, da' ce e învălmăşeala asta?...

George Marinescu: O clipă, o clipă... Din comuna Cristian, ...lângă Sibiu, doamna Drăghici relatează că fostul prinţ moş...nitor Nicu Ceauşescu a năvălit înarmat în comună, încer...ând să ia ostatici... A fost prins şi este deţinut de localnici ...r-o staţiune de cercetări.

Teodor Brateş: Sperăm că şi această ştire bună va fi con...mată. *(rumoare, iar)*

Carmen Dumitrescu: Să dăm cuvântul... ziariştilor... ...Scînteia"...

Teodor Brateş: Staţi puţin... vă rugăm... toată lumea să ...rbească...

Alte voci: ... vorbiţi, poftiţi...

Ziarist de la „Scînteia": Dragi colegi, compatrioţi! Ziariştii tipografii „Scînteii" au hotărât ca ziarul „Scînteia" să se ...umească, de-acum, „Scînteia poporului", cotidian social...

Voci: „Adevărul"!... Să se numească „Adevărul"!

Ziarist de la „Scînteia": ... prima ediție va apare peste câteva ceasuri...

Voci: Adevărul să triumfe!

Ziarist de la „Scînteia": ... aici... aici... avem titlul la primul... aici... şi-a schimbat denumirea... Tot ce-am clădit... oameni buni, tot ce-am clădit cu râuri de sudoare, cu imense renunțări şi sacrificii, este al nostru. Să apărăm ca ochii din cap avuția țării şi a noastră... ziariştii...

Finalul intervenției ziaristului şi începutul intervenției lui Mircea Dinescu au fost reconstituite după înregistrări din oraş, ale cetățenilor, pentru că înregistrarea TVR are o pauză de un minut.

O voce: ... Frontul Salvării... atenție...

Comutare în Studioul 5, pe prim-planul lui Petre Mihai Băcanu.

Mircea Dinescu: Fraților, concetățenilor, prieteni, sunt alături de Petre Mihai Băcanu care de acum o jumătate de oră a ieşit din beciurile Securității... Aş vrea să vă spună câteva cuvinte...

Petre Mihai Băcanu: Stimați... telespectatori... ăăă... şi concetățeni... ăăă... emoțiile mele sunt extraordinar de puternice... ăăă... acum două ore, când am ieşit din închisoare, primul gest pe care l-am avut... am sărutat pământul românesc... ăăă... poate oi avea ocazia să vă mai povestesc câte ceva. Acum, tot ce vă rog este să aveți înțelegere față de toate câte se întâmplă în țara noastră... Să se acționeze cu calm... ăăă... pentru că... ăăă... pentru ceea ce am luptat noi... ăăă... iată că s-a realizat. În linii mari... ăăă... am fost... ăăă... arestat acum un an de zile... ăăă... am scos un ziar care s-a numit „România", organ al Alianței R pentru restructurare, reconstrucție şi redresare. Vă mulțumesc.

Aplauze. În cadru intră Cazimir Ionescu, care se află de mai multă vreme în Studioul 5 (înainte de începerea transmisiei, se afla în Studioul 4).

Voce: ... trebuie cerută eliberarea... *(din off)*

Cazimir Ionescu: Linişte! Aş vrea un mom...

Apare sigla TVR. După trei secunde, din nou în Studioul 5.

O voce: ... un fel de mini-Constituție... *(din off)*

Secretara de platou: Ssst...

Cazimir Ionescu: Domnilor, dar lăsați-mă să citesc apelul...

O voce: Lasă, dom'le... Ce apel?! *(din off)*

Cazimir Ionescu: Încep acest apel... cu rugămintea... de a păstra cu toții un minut de reculegere... în întreaga țară... pentru frații, părinții, prietenii noştri... *(cu glasul înecat de plâns)* călcați de tancuri şi împuşcați...

Se păstrează câteva momente de reculegere. Apoi intervine vocea unui om care nu este în cadru (avocatul Bogdan Ionescu).

Bogdan Ionescu: Este emoționat colegul nostru... din acest punct de vedere... foarte greu vorbeşte...

Cazimir Ionescu: Am de terminat apelul... Lasă-mă-n pace!

Bogdan Ionescu: Te rog frumos să continui...

Cazimir Ionescu: *(furios)* Păi da' am păstrat un minut de reculegere... *(citeşte de pe o hârtie)* Apel! Organizați în fiecare oraş, în fiecare sat, comitete cetățeneşti care să mențină ordinea şi să asigure trecerea paşnică de la dictatura feudală a ceauşiştilor la un regim democratic popular! Apărați obiectivele industriale şi toate instituțiile care vă vor aparține de-acum încolo cu adevărat! Organizați apărarea tuturor bunurilor obşteşti în timpul nopții! Nu permiteți acte de furt şi vandalism! În interesul nostru, al tuturor... *(de aici încolo începe să apese ferm cuvintele; unele le țipă, parcă ar da ordin)* Fiți foarte atenți la actele de diversiune care ar putea fi puse la cale de rămăşițele dictaturii ceauşiste!... Este în curs organizarea unui guvern provizoriu, care va conduce țara numai până la alegerile libere. Libere cu adevărat! De asemeni, se va elabora un program de măsuri inedite, acordându-se prioritate problemelor noastre vitale, aprovizionarea cu

alimente, asigurarea cu energie electrică, transportul și toate celelalte necesare vieții care ne-au lipsit până acum. În acest sens, rugăm ca organele ce vor să colaboreze la bunul mers al țării, reprezentanți... ai poporului, din toate ministerele... *(se uită spre cameră; întreabă: „S-a-ntrerupt?"; i se șoptește că nu, apoi continuă)* ... din toate ministerele..., centralele, fabricile și institutele țării... să se prezinte alături de noi pentru stabilirea unui comitet care să hotărască măsurile urgente necesare pentru ca destabilizarea țării să nu fie posibilă. Este im... obiectivul nostru cel mai important! Dacă destabilizăm economia țării, suntem pierduți!... Trebuie să înțelegem cu toții, din acest moment foarte bine, că vom avea o democrație liberă și adevărată, dar trebuie să înțelegem un lucru și mai important... Cel mai greu de realizat... Că după terminarea tuturor tratativelor democratice, trebuie să înceapă disciplina! Hotărârile care se vor lua în cele mai largi foruri democratice trebuie respectate cu strictețe, altfel ne paște anarhia. Șase. Se vor lua măsuri imediate pentru depolitizarea definitivă a Armatei. Nicio celulă de partid în Armată! Nicio Armată nu aparține niciunui partid. Armata aparține numai poporului, se pune în slujba poporului, și hotărârile se iau numai de către forurile de conducere ale poporului, care-i dau direcția de acțiune. Va fi repusă în drepturile ei firești, dar controlată bine de popor. Miliția populară, ca singurul organ investit să vegheze la păstrarea drepturilor cetățenești... Avem nevoie de Miliția populară, avem nevoie să ni se respecte drepturile cetățenești, cele legale, dar o vom controla bine... nu va mai fi permis niciun abuz, bineînțeles... Facem apel la discernământ, la spiritul dumneavoastră de dreptate, cel în virtutea căruia ați acționat. Nu vom pedepsi pe nimeni nejudecat! Vă dau numai un exemplu, care s-a întâmplat acum, la intrarea în Televiziune... Securitatea Televiziunii, cei pe care-i știm că mulți sunteți supărați, dar, iată, Securitatea Televiziunii ne-a deschis brațele, s-a purtat frumos, și mulțumită ei suntem aici. Trebuie să fim atenți pe cine, cum și de ce pedepsim. Să nu repetăm ce-a fost mai înainte. Să fim drepți! Să judecăm îndelung! Avem timp de-acum încolo să le judecăm pe toate...

...e vor lua măsuri pentru împărțirea puterii în stat! Cea mai ...portantă problemă pe care trebuie să o ducă la îndeplinire ...vernul provizoriu care va fi ales și guvernul liber: să se ...parță puterea în stat. Niciodată puterea în stat să nu mai ...e într-o singură mână! Vom avea putere legislativă separat. ...om avea putere juridică separat – colegul meu vă va vorbi ...espre asta –, vom avea putere executivă separat. Fiecare cu ...ședintele ei, și-n fiecare din aceste figuri, înalte foruri ale ...porului, vor fi reprezentanți din toate partidele pe care le ...om alege de-acum încolo *(apoi ridică ochii din hârtii și vorbește ...pt spre cameră)*. Mai avem puțin... numa' puțin...

Regizor de emisie: *(îi întinde o hârtie)* Citește și asta, e foarte ...portant... un comunicat care a venit acuma...

Cazimir Ionescu: Da. Suntem întrerupți de un apel urgent! ...coloană blindată motorizată se îndreaptă spre Pitești, pen...u a ocupa punctul atomic, rafinăria, rezervoarele de cia...ură, barajul de la Curtea de Argeș! Odată cu căderea acestor ...uncte, orașul Pitești poate să dispară complet de pe harta ...rii! Cerem Armatei să intervină! Cerem poporului să se ...eplaseze de urgență, să intervină...

O voce: ... aviația... *(îi suflă)*

Cazimir Ionescu: ... aviația să intervină... toți cei care pot ...ce ceva să împiedice coloana blindată motorizată care se ...ndreaptă spre Pitești! Ne paște o mare primejdie!... Conti...uăm apelul... Nu, nu, rămâneți pe emisie puțin, lăsați-mă ...i... să mă reculeg, că nu... sunt probleme importante...

Bogdan Ionescu: Vă rog să-mi permiteți...

Cazimir Ionescu: Români! Aveți încredere în oamenii pe ...are-i are țara! Am ajuns în feudalism datorită prostiei ridicate ...a nivel de lege și de stat! Promovați inteligența! Promovați ...ândirea liberă! Sprijiniți-vă pe cadrele pe care țara le-a creat! ...prijiniți-vă pe oamenii pe care noi i-am împins în școală! Eu ...m fost copil orfan! N-am avut posibilități să merg la școală, ...treprinderea m-a trimis! Mi-au spus să fiu pionier ca să fiu ...n elev bun, mi-au spus să fiu UTC-ist ca să fiu elev bun, ...i-au spus să mă duc la facultate că-i păcat de mine... și când ...m terminat facultatea n-au vrut să mă primească în partid

că eram intelectual! Nu mai repetăm asemenea greșeli. Avem nevoie de intelectualii noștri. Ați văzut bine cât de mult i-au ajutat intelectualii pe muncitorii din Solidaritatea poloneză... Ne vom sprijini pe ei! Avem nevoie de soluții la cel mai înalt nivel tehnic și științific... Și ultimul... ultima promisiune... jurământ pe care-l vom face... vă facem... Se vor lua toate măsurile pentru ca niciodată pe pământul României să nu mai fie posibilă instaurarea vreunui sistem dictatorial oricât de mic și la orice nivel incipient ar fi el. Orice embrion de dictatură va fi stârpit în față!

Și acum, faptele din spatele vorbelor.

1. În jurul orei 15.50, Teodor Brateș anunță: „Ceaușescu Nicolae și Ceaușescu Elena au fost prinși... ei sunt la Târgoviște". În sfârșit, o informație adevărată! Soții Ceaușescu fuseseră preluați de doi milițieni din Târgoviște (Paise și Enache) încă de la 14.50, deci cu o oră în urmă. La 15.50, ei erau ținuți ascunși în păpurișul de la Rătoaia, în mașina-radar a Miliției. Paise și Enache raportau permanent „la bază" starea celor doi „prizonieri". Informațiile ajungeau la dispecerul de serviciu de la Miliția Târgoviște, plutonierul adjutant Mihai Nicolae. Acesta îi raporta, la București, colonelului Ion Suceavă de la Inspectoratul General al Miliției (IGM). Să nu uităm: colonelul Suceavă trecuse și pe la TVR, în jurul orelor 15.10–15.20, deci exact între „capturarea" Ceaușeștilor și anunțul făcut de Brateș.
2. „Au venit mai mulți membri ai Comitetului Politic Executiv... Eu zic să nu le dăm cuvântul de la acest microfon", zice Brateș. Și nu le dă. Cei „cenzurați" sunt Gogu Rădulescu, Dumitru Popescu-„Dumnezeu", Lina Ciobanu și Ludovic Fazekaș.
3. La a doua sa intervenție televizată, generalul Ștefan Gușă repetă ordinul: toată lumea în cazărmi!
4. Brateș merge până la capăt cu diversiunea Sibiu, urlând la nesfârșit: „Securitatea continuă să tragă în Armată!".
5. Și pentru că este după-amiaza ofensivei sovietice la TVR, este lăsat să vorbească și „un general bătrân, cu ochelari, în uniformă de paradă". Nu este prezentat și nici nu se prezintă. Dar descrierea pe care și-o face se încadrează în „linia Militaru": comunist convins, îndepărtat de Ceaușescu din cauza legăturilor mult prea strânse cu sovieticii.
6. „Generalul bătrân" intră într-un dialog savuros cu Mircea Dinescu. Scena pare decupată din piesele lui Caragiale.

Generalul: Criminalul acesta l-am avut dictator până duminică... duminică a devenit tiran, casap al poporului...

Dinescu: Era tiran al poporului... de 20 de ani...

Generalul: M-ai auzit c-am zis c-a fost... dictator, dictator neînduplecat... da' de-acuma a devenit măcelar, tiran.

7. În jurul orei 16.00 apar și fețele bisericești să binecuvânteze minunea. Primul vorbește Nifon Ploieșteanul, care ne anunță că „Biserica Ortodoxă Română este alături de fiii întregului nostru popor". „De ce n-a fost până acuma... cu poporul?", îl taxează cineva din studio.
8. După ce mai pune un snop de paie pe focul devastator de la Sibiu, Brateș deschide un nou front: „Anumite elemente ceaușiste din fosta Miliție încearcă să se apropie de Capitală, să... organizeze o contralovitură!". O voce anonimă, din studio, adaugă suficient de tare încât să audă toată țara: „Nuță... Bărbulescu...". Din acest moment, generalul Constantin Nuță, șeful Miliției, mai are de trăit exact 28 de ore.
9. Este băgat în față un anumit „inginer Coman", un agramat care, stimulat de Brateș, împinge diversiunea de la Sibiu la cote grotești. „Împiedicați Securitatea să nu mai tragă în Armată!", răcnește „revoluționarul". El spune că securiștii s-au îmbrăcat cu haine militare și trag asupra militarilor. Ba mai mult, „toată apa e otrăvită".
10. Și vine George Marinescu, „crainicul *mea culpa*", cu o ghiulea devastatoare: „Din comuna Cristian, de lângă Sibiu, doamna Drăghici relatează că fostul prinț moștenitor Nicu Ceaușescu a năvălit înarmat în comună, încercând să ia ostatici... A fost prins și este deținut de localnici într-o stațiune de cercetări". Pentru restabilirea adevărului: în

acel moment, Nicu Ceauşescu se afla într-un Oltcit şi gonea spre Capitală, pe traseul Sibiu–Făgăraş–Sinaia–Bucureşti, pentru a se pune la dispoziția noii Puteri.

11. „Un ziarist de la «Scînteia»" anunță în ce constă revoluția de la fosta gazetă a CC al PCR: schimbarea numelui în „Scînteia poporului". Ziaristul este Ştefan Ciochinaru, redactor la Secția Externe, şi a fost trimis la Televiziune de şeful său direct, Dumitru Tinu.

12. Cazimir Ionescu citeşte un apel lung şi plictisitor, răcnind la fiecare cuvânt. Dar regizorul de emisie îl animă întinzându-i un bileţel şi rugându-l să-l citească. „E foarte important... un comunicat care a venit acuma...", îl îndeamnă regizorul de emisie. Şi Cazimir Ionescu dă glas unei monstruozități puse la cale de „grupul Brucan". „O coloană blindată motorizată se îndreaptă spre Piteşti, pentru a ocupa punctul atomic, rafinăria, rezervoarele de cianură, barajul de la Curtea de Argeş! Odată cu căderea acestor puncte, oraşul Piteşti poate să dispară complet de pe harta țării! Ne paşte o mare primejdie!...", țipă Cazimir Ionescu. El cere Armatei, aviației şi poporului „să se deplaseze de urgență, să intervină", aruncând totul în haos şi anarhie. Cazimir Ionescu avea să facă o profitabilă carieră politică după Revoluție. În aceeaşi seară, de 22 decembrie 1989, a fost ales în Consiliul Frontului Salvării Naționale (CFSN). Apoi a fost vicepreşedinte al Parlamentului provizoriu (CPUN), organism condus de Ion Iliescu. Pe listele partidului lui Iliescu (FSN) a ajuns şi deputat (1990–1992). A prins şi un mandat de senator (1996–2000), în partidul lui Petre Roman (PD, una dintre aripile FSN). A revenit în „tabăra Iliescu", care în 2006 l-a plasat în Colegiul Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS). În această poziție s-a remarcat prin vehemența cu care s-a opus deconspirării unor personaje importante ale scenei politice, ale preoțimii şi ale Revoluției, printre care Gelu Voican Voiculescu.

ŞTAFETA PUTERII: DE LA STĂNCULESCU LA ILIESCU

În timp ce Televiziunea mitralia populația cu amenințări apocaliptice, „grupul Iliescu" se reunea la Ministerul Apărării pentru a marca un punct obligatoriu: impunerea lui Ion Iliescu ca şef al statului în prezența comandantului Armatei. Acolo, toți au înțeles cine este alesul.

Maratonul diversionist al Televiziunii era paravanul ideal în spatele căruia „grupul Iliescu" îşi urma drumul spre Putere.

Ion Iliescu a ajuns în Drumul Taberei, la Ministerul Apărării Naționale, în jurul orei 16.00, cu Dacia condusă de prietenul său Florin Velicu. Deşi martorii sunt ermetici, e de presupus că directorul Editurii Tehnice (nu-şi dăduse demisia!) a făcut planuri, pe timpul deplasării, cu tovarăşii săi de drum, Nicolae Militaru şi Gelu Voican Voiculescu.

Scopul „pelerinajului" la MApN a fost preluarea *de facto* a puterii, de către Ion Iliescu, de la generalul Victor Atanasie Stănculescu. Deşi ulterior va spune că ar fi putut încerca o guvernare militară, Stănculescu ştia că alta e formula agreată în cancelariile de pe axa Est-Vest. Predarea în fața lui Ion Iliescu nu este întâmplătoare şi nici rodul unei revelații, cum insistă generalul. Conținutul discuției telefonice din jurul orei 13.50 ar putea limpezi această chestiune. Dar nici Stănculescu, nici Iliescu „nu-şi aduc bine aminte" ce şi-au spus. Cert este

că, în urma convorbirii, generalul l-a invitat pe directorul Editurii Tehnice la Ministerul Apărării.

La întâlnirea de la MApN au fost prezenți, printre alții, Ion Iliescu, gen. Nicolae Militaru, Petre Roman, Gelu Voican Voiculescu, gen. Ștefan Gușă, Mihail Montanu, Constantin Isac, Florin Velicu, Ioan Crețu și Mihai Ispas.

Armata a fost reprezentată de generalii Victor Atanasie Stănculescu, Mihai Chițac (amândoi, apăsați de faptul că participaseră la represiunea de la Timișoara), Gheorghe Logofătu (dovedit anterior ca agent sovietic), Nicolae Eftimescu (bănuit de a fi fost „agățat" de sovietici la întâlnirile Tratatului de la Varșovia; de asemenea, participant la represiunea din Piața Universității, din noaptea de 21 spre 22 decembrie), Iosif Rus (suspectat, și el, de a lucra pentru sovietici) și Traian Dafinescu, șeful Serviciului Logistică din minister.

Din partea Securității au participat gen. Grigorie Ghiță (comandantul trupelor de Securitate), col. Gheorghe Rațiu (șeful Direcției I) și lt.-col. Gheorghe Stan (adjunctul șefului Direcției a II-a). Stan este nimeni altul decât vecinul lui Militaru! Cei doi se întâlniseră, întâmplător, și la Televiziune, ceva mai devreme. Tot întâmplător se revedeau și la sediul MApN.

Cea mai completă mărturie despre acea întâlnire a lăsat-o colonelul Gheorghe Rațiu. „Ion Iliescu a dat mâna cu toți. De la început l-am recunoscut ca lider. Când a dat mâna cu mine, i-am reamintit că toate unitățile Departamentului Securității Statului sunt de partea Revoluției și că așteptăm ordine. (...) Reuniunea a început printr-o scurtă recapitulare a situației, făcută de Ion Iliescu. (...) Eram chemați să constituim un organism provizoriu care să-și asume misiunea exercitării prerogativelor administrației și puterii de stat. (...) Petre Roman a spus că într-o situație similară, cu 200 de ani în urmă, în Franța, revoluționarii au denumit acest organism provizoriu Frontul Salvării Naționale. Am ridicat mâna pentru a mă face ascultat și am susținut această ultimă propunere. Ion Iliescu, auzind susținerea mea, înainte de a se face noi obiecțiuni, a aprobat propunerea lui Petre Roman."[1]

[1] Col. Gheorghe Rațiu – *Raze de lumină pe cărări întunecate*, Editura Paco, 1996

A fost una dintre multele simulări ale lui Ion Iliescu în acele zile. La fel va proceda și peste mai puțin de două ore, la sediul CC (în aceeași chestiune a denumirii FSN), dar și peste două zile, tot aici, la MApN, când se va pune problema executării soților Ceaușescu. Tactica e simplă: Ion Iliescu se face că supune discuției o problemă; propunerile curg din toate părțile, la fel și argumentele; Iliescu se face că le cântărește, până când vine cineva cu propunerea *de nerefuzat*. Atunci Iliescu se grăbește s-o aprobe, lăsând impresia că nu a fost ideea lui, ci una născută și adoptată democratic. Astfel, denumirea „Frontul Salvării Naționale" pare să fie contribuția lui Petre Roman. La fel, decizia de lichidare Ceaușeștilor și-o vor asuma Silviu Brucan, Nicolae Militaru și Gelu Voican Voiculescu. Ion Iliescu nu face decât să consemneze voința acestora. Își dă acordul final doar pentru că *așa voiau ei*.

Nimic mai fals! Pentru Ion Iliescu, în toate aceste situații, decizia era luată dinainte. Știa precis că noul organism al puterii de stat se va numi Frontul Salvării Naționale (există dovezi certe ale proveniență sovietice a acestuia). Știa la fel de precis că soții Ceaușescu vor fi judecați, condamnați și executați (decizie sugerată, de asemenea, dinspre URSS și aplicată de agenții români ai Moscovei). Dar Ion Iliescu îi lasă pe alții să pară decidenții, când de fapt nu mișcă nimic fără el. Este o veche tactică folosită de comuniști: *conduci, dar nu răspunzi*. Dacă apare vreun risc, lasă-i pe alții să-și rupă gâtul!

Prin aplicarea acestei strategii, Ion Iliescu mai are o țintă: încearcă să acrediteze *teoria spontaneității*. Nu știa că noul organism se va numi FSN. Nu știa nici că soții Ceaușescu trebuie împușcați. Nu știa nimic. Pur și simplu, aceste decizii au fost luate în focurile Revoluției.

Tactica lui Iliescu a prins pe moment. Trecerea timpului avea să spulbere însă praful minciunii.

Interesantă este și mărturia lui Mihail Montanu despre întâlnirea de la MApN. „Singurul moment mai tensionat a fost când Iliescu se certa cu Militaru despre cum să se numească noua structură. Ședința n-a durat foarte mult, cam o jumătate

de oră. După care Iliescu a spus: «Gata, trebuie să mergem la CC, că se formează guverne!»".[1]

„Cearta" dintre Iliescu şi Militaru trebuie să fi fost o sceneţă de prostire a celor prezenţi. Să nu uităm: Iliescu şi Militaru tocmai veniseră împreună de la Televiziune, în maşina condusă de Velicu! Avuseseră, aşadar, timp să se „certe". Iar Militaru îşi va pierde răbdarea, la CC, şi va lămuri, printr-o replică, povestea „emanaţiei revoluţionare" numite FSN...

Montanu a observat şi preocuparea lui Iliescu de a stopa orice tentativă de închegare a unui guvern scăpat de sub controlul său: „Gata, trebuie să mergem la CC, că se formează guverne!". Iliescu era la curent cu încercările lui Ilie Verdeţ, dar mai ales ale diverselor grupuri de revoluţionari de a face un guvern. Verdeţ nu constituia un pericol, dar cu revoluţionarii autentici nu te puteai juca!

*

* *

A doua decizie importantă luată la Ministerul Apărării, la propunerea lui Ion Iliescu, a fost înfiinţarea unui Comandament Militar Unic, din care să facă parte reprezentanţi ai Armatei, Miliţiei şi Securităţii. Avea să fie doar o primă formă, mascată, de trecere a Miliţiei şi Securităţii în subordinea Armatei.

Şef al Comandamentului a fost desemnat generalul Ştefan Guşă, urmând ca instituţiile Ministerului de Interne să fie reprezentate de generalii Romeo Câmpeanu (Miliţie) şi Grigorie Ghiţă (Securitate). Ion Iliescu şi Nicolae Militaru ştiau, aşadar, că Miliţia şi Securitatea trecuseră şi oficial, nu numai declarativ, „de partea Revoluţiei". Asta nu-i împiedica să alimenteze, în continuare, gherila mediatică antisecuristă.

De remarcat faptul că şi Nicolae Ceauşescu înfiinţase un Comandament Militar Unic, cu o structură similară, în urmă cu exact 21 de ore!

[1] Mihail Montanu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 13 noiembrie 1993

CUVÂNTUL MAGIC: TERORIŞTII!

22 decembrie 1989, în jurul orei 16.30. După diabolizarea „securiştilor", Teodor Brateş aruncă în eter, pentru prima dată, un termen care avea să facă istorie: „teroriştii". Îl spune o dată, îl spune de două ori, apoi echipa sa de zgomot îi dă şi o identitate: USLA!

În Studioul 4 al TVR, Marea Diversiune continuă. De la „grupul Brucan" vin bilețele care, odată citite, aruncă ţara în aer. Câteva ore au fost suficiente pentru ca bucuria eliberării să se transforme în nevroză teroristă.

Teodor Brateş: Stimaţi telespectatori, toţi cei care ne auziţi, toţi cei care sunteţi în studio... Sigur, vom avea timp să analizăm fiecare punct din aceste proclamaţii şi programe, dar sunt lucruri grave în momentul de faţă... care trebuie lămurite. Sunt aici de faţă foşti lucrători – pot să spun, că altfel nu pot să spun, poporul o să hotărască ce-o să facă mai departe – ai Securităţii... Ei ştiu toate mecanismele, toate dedesubturile, să-i lăsăm puţin să vorbească, să ne lămurească cu anumite detalii, pentru că sunt foarte mulţi provocatori. Am auzit că au pus bombe aici, în Televiziune, să sărim în aer. O să fim cu noi toţi, cei de faţă, victimele terorii... În plus, informaţia pe care am dat-o cu Ceauşescu, care a trezit atâta bucurie, se pare că nu este verificată. A reuşit să scape cu un autoturism B-DB-4012, într-o Dacie albă. Se îndreaptă spre rafinăria Târgovişte. Da' să-i lăsăm acuma pe cei doi să se prezinte şi

să vorbească, să ne lămurească cu anumite treburi, ce trebuie să facem, să nu stricăm ceea ce s-a făcut... cu atâtea jertfe...

O voce: ... cu apa din Bucureşti... *(din off)*

Nicolae Doicaru: Stimați cetățeni ai patriei, sunt generalul-colonel Doicaru Nicolae, fost prim-adjunct al ministrului de Interne, apoi ministrul Turismului, până acum 18 ani, când, din dispozițiile lui Ceauşescu, am fost arestat, deblocat şi urmărit în permanență, atât eu, cât şi familia mea, pentru nicio altă vină decât pentru că eram împotriva principiilor lui de comandă... şi de dirijare a activității...

Teodor Brateş: Dar nu asta ne interesează!... Vă rog să ne spuneți ce trebuie să facă oamenii, nu... biografia dumneavoastră... *(agitat)*

Nicolae Doicaru: Vă rog, vă rog, fiți cu calm!... Mă adresez, în calitatea pe care am avut-o, cadrelor Ministerului de Interne, acelor buni români, acelor bravi ostaşi care sunt trup din trupul neamului, poporului nostru. Băgați bine de seamă ce faceți, cum acționați în aceste clipe deosebit de importante pentru națiunea noastră... S-a terminat cu dictatura! S-a terminat cu toată activitatea mârşavă de minciună şi de neadevăruri! Este timpul să treceți prin filtrul minții voastre calitatea de cetățean român, de oştean, de securist... şi să nu faceți niciun fel de acte nedemne împotriva poporului. Predați armele! Am văzut şi ați ascultat ce-a vorbit Ion Iliescu, ce-a vorbit – din partea Armatei – Militaru... Ascultați aceste îndemnuri ca din partea unui oştean, a unui român care mi-am pus sufletul şi totul pentru țară... şi de-aici înainte, atât cât puterile mă vor ține, voi face la fel. Vă mulțumesc. Rog, ascultați aceste îndemnuri. Ascultați-l pe un colonel al trupelor de Securitate.

Voci: Fiți scurt, nu trageți de timp...

Colonelul Apostolescu: Sunt colonelul Apostolescu, şef serviciu Informații al Departamentului de Interne...Departamentul Securității Statului. Ăăă... Înțelegând pe deplin importanța pe care o au cadrele de Securitate în acest proces istoric, consecințele deosebite, incalculabile şi ireparabile pe care le pot... pot surveni ca urmare a neimplicării lor în acest

proces... ăăă... Fac un apel în primul rând la tovarăşul ministru Vlad, să ordone la toate cadrele Mini... Departamentului Securității Statului să contribuie... mai ales ofițerii de obiective, care au în competențe obiective industriale, respectiv cel din Pitești... să ia toate măsurile ca să prevină producerea unor catastrofe pentru economia națională şi pentru viețile omeneşti. Fac apel la toți ofițerii de informații să-şi pună toată capacitatea, toate eforturile, în slujba poporului, să slujească cauza acestui popor şi interesele lui. Am dat ordin ca toate cadrele din subordine să... ăăă... se comporte şi să contribuie cu toate mijloacele şi metodele pe care le au la dispoziție, pentru ca să avem liniște, să apărăm securitatea statului.

Voci: Bravo, tovarăşe colonel!... Vă mulțumim. *(aplauze puternice)*

Teodor Brateş: Vreau să vă spun că am mai primit informații în legătură cu apa... Fiți atenți... Elemente criminale au otrăvit apa în anumite zone... Să nu se bea!... Fiți atenți la copii, să nu-i ucidem noi...

Ionel Şold: ... atenție foarte mare la copilaşi!...

Teodor Brateş: În Sibiu, Timişoara, apa trebuie neapărat fiartă, ascultați sfaturile medicilor... Craiova... mai multe amănunte... aşa... Încă o comunicare din partea... *(intră Mihai Lupoi)*

Mihai Lupoi: Am o comunicare din partea Armatei...

Teodor Brateş: ... a Armatei...

Mihai Lupoi: Un moment! Am o comunicare din partea Comitetului Apărării Naționale. Din cauza situației create s-au luat niște măsuri speciale pentru a se putea controla şi apăra Radioteleviziunea, sediul Comitetului Central, sediul Palatului RSR şi Telefoanele. Trebuie să înțelegeți că sunt sedii vitale funcționării țării. De aceea, Armata va trimite transportoare blindate, care sunt menite să apere aceste locali... aceste obiective. Scopul lor nu este agresiv. Vor purta drapele tricolore. Aşa le veți putea recunoaşte. Vor purta drapele tricolore, nu trag în populație! Creați-le condițiile de a se aşeza în dispozitivul de apărare! De asemenea, într-un timp foarte scurt, trupele de paraşutişti vor asigura paza Comitetului

Central şi a Radioteleviziunii. Trebuie să ţineţi... să înţelegeţi... trebuie să înţelegeţi foarte bine că acolo se găsesc documente de o inestimabilă valoare pentru demascarea acestei perioade negre din istoria României şi să ne ajutaţi să le păstrăm. Numai în acest fel, numai fiind alături de noi, vom putea să-i judecăm pe vinovaţi. Dacă veţi crea debandadă, dacă nu sunteţi alături de noi şi nu ne ajutaţi, atunci veţi vedea că sângele a curs degeaba. Nu uitaţi, v-aţi vărsat sângele pentru o cauză dreaptă. Ajutaţi-ne să mergem până la capăt! Să-i judecăm pe vinovaţi! Deci, reţineţi încă o dată apelul meu... din partea Comitetului Apărării Naţionale... blindatele care vor veni la obiectivele pe care le repet – Radioteleviziune, Comitetul Central, Palatul RSR şi Palatul Telefoanelor – nu au niciun scop ofensiv. Ele sunt menite să apere documentele aflate în aceste obiective. Creaţi-le condiţiile de aşezare în dispozitiv! Ele vor purta drapelul tricolor. Semn de recunoaştere că nu au nicio intenţie agresivă. De asemenea, am fost rugaţi de generalii care asigură acest Comitet ca populaţia din întreaga ţară să creeze condiţii trupelor de blindate şi de tancuri, respectiv celor care se îndreaptă spre Piteşti şi Târgovişte, să reintre în cazărmi. Aceste coloane de motorizate nu au niciun scop agresiv. Ele au primit ordin să reintre în cazărmi. Deci, creaţi-le condiţiile necesare! Nu staţi în calea lor, ele nu au nicio intenţie agresivă, nu au gloanţe, nu au intenţia să tragă. Pur şi simplu, se retrag în cazărmi. Fiţi alături de ei! Vă mulţumesc.

Teodor Brateş: Numai că trebuie... atenţie, că primim o informaţie... Coloane blindate se îndreaptă... detaşamente de terorişti... aceşti antiterorişti...

O voce: USLA! *(îi suflă din spate)*

Teodor Brateş: ... aceste detaşamente criminale se îndreaptă spre clădirea Radioteleviziunii...

O voce: ... pentru rebeliune...

Teodor Brateş: Securiştii acuma să-şi răscumpere vina în faţa poporului şi să apere această instituţie care este cu adevărat a poporului... *(aplauze)* Am primit o comunicare din partea Miliţiei, care spune că este cu poporul şi roagă

să se despresureze Miliţia Capitalei, ca miliţienii care sunt într-adevăr cu poporul să poată să apere poporul, să împiedice...

O voce: ... să ajute... *(din off)*

Teodor Brateş: ... actele de vandalism şi să apere Radioteleviziunea.

Aceeaşi voce: generalul Cîmpeanu... faceţi apel la dumnealui! *(din off)*

Teodor Brateş: Şi mai puţine vorbe din partea Armatei şi mai multe fapte! Acuma se verifică ceea ce faceţi. Şi formaţi detaşamente de autoapărare pe cartiere, pe unităţi, pe întreprinderi, pe instituţii, în aşa fel încât să nu se producă dezordine. Acuma, ceva foarte important din partea Industriei alimentare. Industria alimentară... poftiţi...

Marius Oprean: Dragi prieteni, dragi români! Sunt locotenent-colonel Oprean Marius din Armata Română, în '86 inspector general de stat la Ministerul Industriei Alimentare. Sunt aici cu aprobarea şefilor mei... locţiitorului tovarăşului general Victor Stănculescu. Îmi cer scuze pentru ţinută, de ieri-dimineaţă sunt la Industria alimentară ca să asigurăm hrana populaţiei. Fac apel către toţi lucrătorii din Industria alimentară, din Bucureşti şi din provincie, să-şi îndeplinească misiunea care o au. Misiunea lor este să fie în unităţi şi să facă hrană pentru popor, iar comerţul să asigure această desfacere a alimentelor, astfel încât să avem o alimentaţie a populaţiei cum n-a fost până acum niciodată... şi care este posibilă acuma.

O voce: Esteee!... Şi să nu se fure!... *(din off)*

Marius Oprean: De asemenea, vă fac răspunzători pe toţi directorii din Industria alimentară de păzirea avutului obştesc. Acest avut obştesc nu trebuie să fie la îndemâna unor bande de huligani, trebuie să fie păzite de Gărzile patriotice din întreprinderi... şi ele sunt avutul poporului... şi ele se distribuie întregului popor... nu pă bază de tabele... sau aşa mai departe... se distribuie întregului popor. Fac apel la întreaga populaţie să dea sprijin la buna desfăşurare. Fac apel la toţi manifestanţii care sunt acuma pe străzi să lase să se desfăşoare buna aprovizionare. De asemenea, Centrala vinurilor şi

băuturilor să dea pe piață... având în vedere situația cu apa, până când se vor face analizele... să bage cantități mari de tot de apă... minerală, de răcoritoare, de bere... și vinuri slabe. De asemenea, să se facă de urgență analiza apei... Consiliul Național al Apelor... așa... Să nu se consume apă sub nicio formă, în toată țara, până când se fac analizele.

Teodor Brateș: Ce se întâmplă, stimați telespectatori?...

Marius Oprean: Mai am o... singură... mi l-a dat... mi l-a dat un prieten când veneam încoace... un bilet în care îmi comunică că profesorul Dumitru Mazilu a fost ridicat la 1.30, ieri-noapte, de Securitate, din strada General Pragorgescu *(Praporgescu – **n.a.**)*. Cine știe care este soarta lui – să ne anunțe. Vă mulțumesc.

Teodor Brateș: Stimați telespectatori, datorită... foarte mulți oameni... aicea... vin cu obiecte de inventar de artă, care le-a luat tiranul de Ceaușescu. Avem inventarul.

Lângă Teodor Brateș se află o bătrână cu un dosar; bătrâna nu mai apucă să spună nimic. E mare înghesuială în fața meselor de prezentare. Crește agitația din cauza zvonurilor care circulă în studio.

Teodor Brateș: Sigur că la timpul respectiv vom lămuri toate aceste chestiuni. Vreau să vă spun... emisiunea noastră trebuie să se întrerupă pentru o oră, pentru că aparatele s-au încins, știți dumneavoastră... s-au supraîncălzit... Știți și dumneavoastră că am avut emisiuni de numai două și trei ore, nu am avut... ăăă... încă nu avem aparatul corespunzător... *(rumoare)* Secția de Miliție de pe Ana Ipătescu să fie apărată de cetățeni!...

O voce: S-a rezolvat. *(din off)*

Teodor Brateș: A, s-a rezolvat... Bun. Deci, stimați telespectatori, ne reîntâlnim peste o oră, păstrați-vă calmul, toată lumea să acționeze cu spirit de răspundere. Și noi, aici, în legătură cu detașamentele acestea de teroriști... Să plece, să se oprească, pentru că nu vor scăpa de mânia poporului!

Din spate se înghesuie și pătrunde în față Costin Țugui, unul dintre cetățenii care au pătruns primii în Televiziune. E vizibil agitat.

Costin Țugui: Nu întrerupeți emisiunea!... Spre Televiziune se înaintează cu 2.000... de tero... antiteroriști... brigada antiteroristă... Ajutați-ne!... Ieșiți, populația!... Ajutați-ne!... 2.000 de teroriști... Armata... Ajutați-ne, ajutați-ne, să ne apere armata, să ne apere cineva!

Sigla TVR. Din acest moment, se pare, înregistrarea pe magnetoscoape s-a întrerupt. Cu ajutorul unor înregistrări pe VHS făcute în oraș, am reconstituit continuarea. Teodor Brateș a trecut în Studioul 5, de unde a făcut următoarea completare la secvența anterioară din Studioul 4.

Teodor Brateș: ... liniște!... liniște!... Teroriștii se îndreaptă spre Televiziune, Armata să-și facă datoria! Să anunțe Radioul din 5 în 5 minute și să informeze ce se întâmplă... și ce se va întâmpla în continuare! Noi suntem nevoiți... vă rog să ne credeți că trebuie să întrerupem emisiunea. Vă vorbesc din-tr-un alt studio, aparatele acestea nu mai rezistă decât câteva minute. Întrerupem pentru o oră, nu s-a întâmplat nimic, nu intrați în panică! Televiziunea este încă în mâna poporului și sperăm că așa va fi în continuare. Deci, să ne urmăriți peste o oră! Peste o oră vom relua emisiunea. Vă rugăm să ne credeți că aceasta este situația. Noi nu mai putem să ținem în funcțiune această aparatură.

Pauză. Sigla TVR.

Constatări.

1. Pentru a întreține suspansul, regizorii tragicomediei de la TVR se joacă de-a „uite Ceaușescu, nu e Ceaușescu". „Informația pe care am dat-o cu Ceaușescu, care a trezit atâta bucurie, se pare că nu este verificată. A reușit să scape cu un autoturism 1-DB-4012, într-o Dacie albă", anunță Brateș în jurul orei 16.30. În realitate, Ceaușeștii erau prizonieri de o oră și jumătate. Armata și revoluționarii îi

căutau prin Târgoviște, iar ei se aflau în mașina-radar a Miliției: o Dacie albă, într-adevăr, dar cu numărul 1-DB-4112. Este puțin probabil ca „grupul Brucan" să nu fi știut poziția exactă a fugarilor, dat fiind că dispecerul de la Miliția Târgoviște, Mihai Nicolae, îl informa permanent pe colonelul Ion Suceavă, care ținea legătura cu Televiziunea. Dar știrea citită de Brateș avea rolul de a întreține și amplifica starea de panică.

2. Deși este vestitorul apocalipsei, Brateș e și un pic comic: „Am auzit că au pus bombe aici, în Televiziune, să sărim în aer. O să fim și noi toți, cei de față, victimele terorii".
3. Surpriză: la microfonul Televiziunii vorbește unul dintre marii torționari ai Securității, generalul-colonel Nicolae Doicaru! Îl cunoașteți deja: e personajul care în scurt timp va deveni prim-consilierul viceprim-ministrului Gelu Voican Voiculescu. Deocamdată, Doicaru își face datoria: incriminează Securitatea momentului („Predați armele!" – deși nu mai aveau ce să predea), îi dă un brânci celui care-l umpluse de funcții și de stele („S-a terminat cu dictatura! S-a terminat cu toată activitatea mârșavă de minciună și de neadevăruri!") și le aduce un omagiu noilor conducători („Am văzut și ați ascultat ce-a vorbit Ion Iliescu, ce-a vorbit – din partea Armatei – Militaru...").
4. Brateș vine cu noi informații devastatoare: „Elemente criminale au otrăvit apa în anumite zone... Să nu se bea!... Fiți atenți la copii, să nu-i ucidem noi..."; „În Sibiu, Timișoara, apa trebuie neapărat fiartă, ascultați sfaturile medicilor... Craiova... mai multe locuri... așa..."
5. Lupoi își mai bagă coada o dată. El ne anunță că principalele obiective vor fi apărate de blindate care „vor purta drapelul tricolor, ca semn de recunoaștere că nu au nicio intenție agresivă". Așadar, blindatele care sunt cu poporul poartă drapele tricolore. Care nu – nu!
6. Lupoi era însă într-un mare defazaj: ordinul de a scoate blindatele pe stradă fusese dat de generalul Stănculescu încă de la ora 14.15. Acestea au fost distribuite astfel: la TVR – 8 TAB-uri; la CC – 8 TAB-uri; la Palatul RSR – 5 TAB-uri; la Palatul Telefoanelor – 2 TAB-uri. La Televiziune, tot prin ordin al ministrului Apărării, acestea erau însoțite de subunități de infanterie și de parașutiști. „La acea oră, nu amenința și nu ataca nimeni Televiziunea. Ordinul viza preluarea controlului TVR și a altor centre-cheie din București, nu apărarea lor, cum s-a spus după Revoluție. Este momentul în care conducerea Armatei hotărăște să intervină *împotriva* revoltei populare"[1], observă istoricul Alex Mihai Stoenescu.
7. La ora anunțului lui Lupoi – în jur de 16.30 –, „grupul Iliescu" se afla la sediul MApN, unde generalul Stănculescu îi prezentase situația militară. Informațiile au ajuns rapid la „grupul Brucan" de la TVR, care – prin portavocea Lupoi – a făcut anunțul cu blindatele.
8. Pentru a justifica deciziile anti-Revoluție ale militarilor, Brateș își joacă până la capăt rolul de trompetă infernală: *Televiziunea este atacată de teroriști-antiteroriști!* Dialogul din studio este epocal.

Brateș: Coloane blindate se îndreaptă... detașamente de teroriști... aceștia antiteroriști...

O voce *(îi suflă):* USLA!

Brateș: ... aceste detașamente criminale se îndreaptă spre clădirea Radioteleviziunii...

O voce: ... pentru rebeliune...

Brateș: Securiștii acuma să-și răscumpere vina în fața poporului și să apere această instituție care este cu adevărat a poporului...

9. Momentul acesta, consemnat în jurul orei 16.30, are valoare istorică: este prima dată când se pronunță cuvântul „terorist"! Timp de trei ore și jumătate, inamicul s-a numit „securiștii". Acum se trece la „securiști-teroriști", pentru ca în final să rămână „teroriștii".
10. Introducerea în scenă a teroriștilor se face printr-un paradox: „detașamente de teroriști... aceștia antiteroriști...". E ca și cum acel „anti" din fața cuvântului „teroriști" n-ar avea

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Cronologia evenimentelor din decembrie 1989*, Editura RAO, 2009.

nicio importanță: fie că-l pui, fie că nu-l pui, e totuna – ei au aluat de teroriști!

11. Nu e nicio confuzie, ci o stratagemă devoalată de acea voce din studio care-i șoptește lui Brateș suficient de tare încât să audă întreaga națiune: „USLA!". Adică Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă, aflată în structurile Securității. Din acest moment, pentru câteva zile, USLA devine sinonimul terorismului în România.
12. De remarcat că termenul „teroriști" este introdus de Brateș cu mult înaintea apariției „teroriștilor" în combinezoane negre, pe acoperișuri și la ferestrele clădirilor înalte! E un element-cheie, care arată premeditarea. E ca și cum ai anunța un cutremur cu două ore înainte de a se produce. Până la această oră s-a vorbit doar despre „securiști". Brateș face metamorfoza în „teroriști".
13. Într-un interval de 30 de minute, au fost fixați ca inamici și generalul Constantin Nuță (șeful Miliției), și USLA. În seara zilei următoare, și Nuță, și USLA vor fi țintele unor atacuri sângeroase.
14. Asemănările dintre cele două anunțuri – despre Nuță și USLA – sunt izbitoare. În ambele cazuri, numele ciumate sunt pronunțate de un personaj care nu apare pe ecran. O voce fără chip, care intervine peste discursurile apocaliptice ale lui Brateș, completându-le și întărindu-le. Să ne reamintim cele două secvențe.

<u>Ora 16.05</u>

Brateș: Suntem informați că anumite elemente ceaușiste din fosta Miliție încearcă să se apropie de Capitală, să...

Voci: ... Nuță... Bărbulescu... colonelul Bărbulescu...

Brateș:... organizeze o contralovitură...

<u>Ora 16.35</u>

Brateș: Coloane blindate se îndreaptă... detașamente de teroriști... acești antiteroriști...

O voce: USLA!

Brateș: ... aceste detașamente criminale se îndreaptă spre clădirea Radioteleviziunii...

O voce: ... pentru rebeliune...

15. Brateș duce psihoza iminentului pericol la nivelul maselor, pe care le aruncă în haos: „Formați detașamente de autoapărare pe cartiere, pe unități, pe întreprinderi, pe instituții, în așa fel încât să nu se producă dezordine!".
16. Marius Oprean mai ridică puțin moralul zdruncinat al populației, dând asigurări că lucrătorii din Industria alimentară au un singur gând: „să facă hrană pentru popor". În schimb, celor de la Centrala vinurilor și băuturilor le cere imperativ „să bage pe piață cantități mari de tot de apă minerală, de răcoritoare, de bere... și vinuri slabe".
17. Brateș trece la următorul nivel al diversiunii: întreruperea emisiei, pentru o oră, „din motive tehnice" – „pentru că aparatele s-au încins, s-au supraîncălzit..." Întreruperea nu se face însă normal, ci prin dramatizarea situației pe ultima sută, pentru a lăsa publicul cu inima cât puricele: *oare o fi picat Televiziunea?*
18. Povestea cu „aparatele care nu mai rezistă" este, evident, o gogoriță. După această întrerupere strategică, aceleași aparate vor asigura emisia zile și nopți în șir, fără pauză și fără să se mai „încingă".
19. Întreruperea emisiei este un procedeu pe care Televiziunea Română avea să-l mai aplice într-un moment-cheie: pe 13 iunie 1990, la declanșarea mineriadei, cu Răzvan Theodorescu pe post de Teodor Brateș (Răzvan Theodorescu, cel care a vorbit la TVR pe 22 decembrie, din studioul lui Brateș!). De fiecare dată, scopul a fost același: inducerea sentimentului de pericol iminent, de țară care din clipă-n clipă se poate prăbuși dacă populația nu sare cu mic, cu mare în ajutorul conducătorilor!
20. Pentru grupul de comandă din TVR, întreruperea emisiei este și un bun prilej „de a face ordine" în Studioul 4, unde ajunseseră și personaje nedorite, care periclitau planurile noii puteri.
21. Prima doză de dramatism o introduce chiar Brateș: „Noi, aici, în legătură cu detașamentele acestea de teroriști... Să plece, să se oprească, pentru că nu vor scăpa de mânia poporului!". Imediat, sub privirea mulțumită a lui Brateș,

dă năvală „revoluționarul" Costin Țugui, care produce o scenetă memorabilă: „Nu întrerupeți emisiunea!... Spre Televiziune se înaintează cu 2.000... de tero... antiteroriști... brigada antiteroristă... Ajutați-ne!... Ieșiți, populația!... Ajutați-ne!... 2.000 de teroriști... Armata... Ajutați-ne, ajutați-ne, să ne apere Armata, să ne apere cineva!".

22. Chiar înainte de întreruperea emisiei din Studioul 4, Brateș pronunță pentru a doua oară cuvântul „teroriști". Iar emulul său, Țugui, preia tema și o bagă în casele oamenilor cu o cadență de mitralieră.
23. Și Țugui, ca și Brateș, amestecă de-a valma „teroriștii" cu „antiteroriștii", precizând astfel ținta: USLA! Care nu vine cu un comando, două, ci cu „2.000 de teroriști"! Precizare: în 1989, USLA avea, în total, 757 de angajați cu rang militar.
24. Fugit în studioul vecin, pentru că „aparatele acestea nu mai rezistă decât câteva minute", Brateș întărește ideea de pericol: „Teroriștii se îndreaptă spre Televiziune, Armata să-și facă datoria! Să anunțe Radioul din 5 în 5 minute și să informeze ce se întâmplă... și ce se va întâmpla în continuare! Noi suntem nevoiți... vă rog să ne credeți că trebuie să întrerupem emisiunea".

Cortina! Să cadă cortina! Scenariu senzațional, regie de zile mari, actori magistrali, public năucit de-a binelea! Morții îi numărăm mai încolo...

MARELE ȘOC AL LUI ION ILIESCU

22 decembrie 1989, ora 17.30. Propulsat de înțelegerea Marilor Puteri și susținut de Armată, Ion Iliescu este contestat violent de mulțime, care scandează „Fără comuniști!". Salvarea îi vine de la Sergiu Nicolaescu, autorul unei diversiuni istorice. Pentru Iliescu, avea să fie singurul moment de emoție în drumul spre putere.

În timp ce Televiziunea luase o pauză pentru „a se răci aparatele", „grupul Iliescu" își continua drumul spre Putere. Noua țintă: sediul CC al PCR.

Ion Iliescu anunțase încă de la 14.45, la prima sa intervenție televizată: „În jur de ora cinci (17.00), la sediul Comitetului Central să vină toți cei responsabili care se pot angaja în această operă constructivă de care trebuie să ne apucăm încă de astăzi". Acest „în jur de ora cinci" a devenit aproape 17.30, căci traseul din Drumul Taberei până în centrul orașului a fost destul de anevoios. Străzile erau ocupate de manifestanții entuziaști gata să se bată cu „securiștii-teroriști".

La scurt timp după ce a ajuns la CC, Ion Iliescu a fost îndemnat să meargă la balcon, să vorbească mulțimii. Amfitrionul era Sergiu Nicolaescu, la fel cum la MApN fusese generalul Stănculescu. Iar regizorul preferat al familiei Ceaușescu a avut grijă să-i întindă covorul roșu și să descurajeze orice tentativă de coagulare a altor grupuri în clădire.

22 decembrie 1989, ora 17.30. Ion Iliescu trăiește un moment istoric: păşeşte în balconul la care visează de două decenii. Din 1969, când Nicolae Ceauşescu l-a propus şi impus ca membru în Comitetul Central al PCR. Cariera lui Iliescu s-a veştejit însă repede în preajma „stejarului din Scorniceşti". Dar a venit clipa revanşei: Ion Iliescu este stăpânul balconului în care Ceauşescu a păşit ultima oară în urmă cu doar cinci ore şi jumătate. Marele Ceauşescu, care acum se află înghesuit pe bancheta din spate a unei Dacii amărâte, păzit de doi „tablagii" de la Circulație şi cu o căciulă de miliţian îndesată pe cap... Inegalabilul Ceauşescu, care e înghețat după ce a stat o oră şi jumătate în păpurişul de la Rățoaia...

Ion Iliescu priveşte mulțimea nesfârşită. Apucă microfonul. Trage aer în piept şi... „Stimați tovarăşi!"... Dar ce se întâmplă? O rumoare străbate Piața ca un cuțit cu lama rece, apoi devine un cor de huiduieli şi se transformă într-un vuiet devastator: „Fără comunişti! Fără comunişti!". Iliescu e şocat: momentul acesta nu era trecut în plan. Cerul nopții de decembrie se prăbuşeşte peste ambițiile de putere ale unui om care nu poate trăi fără putere...

Dar salvarea vine chiar de lângă el! Ea poate purta unul, două sau trei nume, în orice combinație, dintre următoarele trei: Sergiu Nicolaescu, Alexa Visarion şi Petre Roman. Doi regizori şi un conferențiar la Politehnică. Fiecare pretinde că a avut rolul decisiv în redresarea situației. Fiecare poate fi crezut sau nu, căci scena nu a fost televizată.

Versiunea lui Sergiu Nicolaescu: „Iliescu a luat microfonul – nu ştiu cine l-a recomandat – şi s-a adresat cu «Dragi tovarăşi». Au început urlete. Trebuia să citească ce vroiam noi să facem. Şi în momentul ăla mi-am dat seama că am terminat-o, pur şi simplu, şi am luat microfonul. Am spus: «Sunt eu, Sergiu Nicolaescu!» A fost unul dintre cele mai emoționante momente din viața mea. Să auzi 400.000 de oameni strigând «Sergiu! Sergiu!»... Atunci eu le-am răspuns. «De aici înainte, când vreți să strigați numele cuiva, strigați «România!». Şi au început în toată Piața: «România! România!». I-am dat microfonul lui Iliescu şi i-am spus să nu mai spună «tovarăşi» pentru nimic în lume. «Şi acum dau microfonul cuiva care vă va citi cele 12 puncte», am spus mulțimii. Nu am mai pomenit numele Ion Iliescu"[1].

Versiunea lui Alexa Visarion: „I-am spus domnului Ion Iliescu că lumea aşteaptă nerăbdătoare să ieşim în balcon, să-i vorbim... Între timp, Televiziunea instalase proiectoare în Piață. Probabil, cineva intuise că scenele următoare vor fi importante şi că balconul trebuie luminat. Am luat microfonul şi am spus: «Vă vorbeşte Ion Iliescu». Domnul Iliescu a început cu «Stimați tovarăşi». Ca şi atunci, demult. Dar lumea se schimbase... A început să huiduie şi să fluiere. Ion Iliescu a avut un scurt moment de cumpănă. I-am şoptit: «Domnule Iliescu, domnule Iliescu... nu asta aşteaptă lumea». M-a privit o clipă cu un anumit fior de nesiguranță. A fost un şoc pentru el. Şi atunci s-a produs o transformare. Acolo, în balconul CC-ului, dar şi în Piață. «Fără comunişti! Fără comunişti!» Totul se desfăşura fascinant, surprinzător. Ion Iliescu revine: «Dragi concetățeni, clanul Ceauşescu a căzut...» Lumea a început să aplaude frenetic. În acel moment mă uitam la figura lui Ion Iliescu şi mi-am dat seama cât de complexă este realitatea şi cum evenimentele te obligă să te adaptezi lor. (...) A spus că generalul Milea nu s-a sinucis..."[2].

Versiunea lui Petre Roman: „Era în jurul orei 17.00. Cel care mi-a deschis uşa era Dan Iosif, el pusese într-un fel stăpânire pe ordinea în clădire. La un moment dat, Sergiu Nicolaescu ne spune: «Trebuie neapărat să vorbiți, să vă adresați poporului din Piață». Atunci, domnul Iliescu a încercat să înceapă cu «Dragi tovarăşi», iar eu i-am şoptit: «Nu, domnule Iliescu... compatrioți!». Şi a reluat cu «compatrioți»"[3].

A fost botezul focului pentru Ion Iliescu. Ales de Marile Puteri să-i succeadă lui Ceauşescu şi acceptat necondiționat de structurile militare din România, vechiul activist de partid s-a trezit cu un adversar neprevăzut: mulțimea. Şi era să piardă prima sa confruntare adevărată cu masele. În cele

[1] „Adevărul", 10 septembrie 2009
[2,3] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, vol. 4 (II), Editura RAO, 2005

aproape patru ore de când plecase de la Editura Tehnică, preocupat să respecte punct cu punct planul de a pune mâna pe putere, nu observase că România se radicalizează în ritm accelerat. Şi că, odată pornite, masele nu mai pot fi oprite la jumătatea drumului. Nu se mai mulțumesc cu „Jos Ceaușescu!", vor „Jos comunismul!". Nu le mai e suficientă *perestroika*, vor libertăți totale, vor democrație!

Istoricul Alex Mihai Stoenescu găsește o semnificație istorică scenei de la balcon. „Momentul a fost fixat de atâtea persoane pentru că l-au simțit ca fiind o cheie a Revoluției, pentru că a marcat secvența de confruntare a lui Ion Iliescu – liderul ales şi acceptat de ministerele de forță – cu mulțimea, cu revolta populară. Ea identifică mai multe semnificații, între care distanța dintre Ion Iliescu, adică liderul politic beneficiar al loviturii de stat, şi mase, adică Revoluție. De asemenea, dezacordul programului său politic cu programul Revoluției – *perestroika* sau abandonarea radicală a comunismului –, teama declanşată în rândul conspiratorilor că ar putea pierde puterea în favoarea unei grupări radicale (!)."[1]

Prăpastia dintre oferta politicienilor şi aşteptările poporului, în după-amiaza de 22 decembrie, a fost surprinsă şi de Virgil Măgureanu, vechi tovarăş de complot al lui Ion Iliescu. „Nimeni nu ştia, cu excepția a foarte puțini, încotro o vor lua evenimentele. Nici grupul Iliescu şi nici Iliescu însuşi nu ştiau că ruptura cu comunismul devenise un fapt împlinit. Toți îşi făceau socotelile pentru un guvern perestroikist, după chipul şi asemănarea regimurilor din Est."[2]

Comedia naşterii FSN

Odată depăşit „momentul balconului", „grupul Iliescu" se retrage în Palat, pentru a pune țara la cale. Primul pas:

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, volumul 4 (II), Editura RAO, 2005

[2] Alex Mihai Stoenescu – *De la regimul comunist la regimul Iliescu*, Editura RAO, 2008

constituirea Frontului Salvării Naționale, conform celor stabilite, formal, la Ministerul Apărării Naționale.

Şedința a fost filmată parțial de Adrian Sârbu, cel care peste ani avea să devină pionierul televiziunii private, de tip occidental, în România. Dialogurile imortalizate pe 22 decembrie 1989, în clădirea CC, trădează grija lui Ion Iliescu de a se prezenta drept „emanat" al Revoluției „spontane".

Intervențiile generalului Nicolae Militaru năruiesc însă eforturile lui Iliescu. „Măi, oameni buni! Frontul Salvării Naționale acționează de şase luni, domnule!", strigă spionul sovietic. El anunță şi cine trebuie să decidă în FSN: „Consiliul Frontului Salvării Naționale, organ de partid şi de stat, condus de Ion Iliescu". O voce atrage însă atenția: „Domnul Iliescu! Salvare nu e bine... ține de lovitura de stat...".

În afara Palatului, umbre nevăzute aşteaptă semnalul de începere a diversiunii teroriste.

*

* *

Însăşi discutarea numelui pe care să-l poarte noul for conducător este o cacealma. Se hotărâse clar la Ministerul Apărării: Frontul Salvării Naționale. În grupul pro-sovietic, numele era cunoscut de mult şi nu era negociabil. Ion Iliescu şi ai săi veniseră ca o putere deja constituită. Dezbaterile din fața camerei de luat vederi sunt un spectacol „de ochii lumii".

Actorii scenei filmate de Adrian Sârbu se învârtesc în jurul unor lucruri deja ştiute. Momentul este explicat de Alex Mihai Stoenescu: „Toată această scenă începe cu un pasaj în care participanților li se comunică un amănunt: «Atenție! Dânsul filmează şi înregistrează tot!» (era vorba de Adrian Sârbu). Ion Iliescu a încercat să mute adunarea în altă încăpere, dar cineva a insistat ca totul să se desfăşoare în fața camerelor de luat vederi: «Nu! Aici! Vrem să ştim ce se întâmplă! Să avem control. Dânsul filmează tot»"[1].

Stoenescu observă elemente care contrazic teoria regizării totale a întâlnirii. „Deşi scena a fost interpretată drept una de

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, volumul 4 (II), Editura RAO, 2005

teatru, ea conține destule secvențe care demonstrează naturalețea actorilor. Nu se prefăceau, sau nu se prefăceau prea mult. Iliescu dezvăluie că a sunat la Ambasada URSS, Brucan nu-i vrea pe militari pe listă, Roman cere dreptul revoluționarilor și invocă folosirea cuvântului democrație. Bîrlădeanu se dovedește un bătrân activist realist, Militaru – pe care atât îl ducea capul – nu se poate preface și cere anunțarea Frontului Salvării Naționale drept organ de partid și de stat."[1]

Adevărul poate fi undeva la mijloc: marea regie nu exclude momente de sinceritate sau mici imprudențe. Ion Iliescu considera în acel moment, probabil, că a recunoaște o discuție cu Ambasada URSS nu este o piatră de moară, ci un atu, o acreditare în plus pentru noul grup de putere. Iliescu transmite, de fapt, un mesaj de forță: *am vorbit la Înalta Poartă, noi suntem aleșii*. Sau, și mai explicit: *eu sunt alesul*.

În plus, era și o subtilă satisfacere a așteptărilor populației. Uniunea Sovietică reprezenta în 1989, prin Gorbaciov, o speranță pentru mulți români. Speranța de a scăpa de Ceaușescu. De aceea a livrat Ion Iliescu această informație în fața camerei de filmat, și nu pentru că „s-ar fi scăpat"!

Made in URSS

Propunerea generalului Nicolae Militaru, care a fost foarte sigur pe el, a stârnit nemulțumirea lui Petre Roman. Când a fost anunțat „Consiliul Salvării Naționale, organ de partid și de stat", Roman a reacționat natural: „Asta sună ca dracu'". Ion Iliescu pare să-l completeze pe Militaru, afirmând scurt, cu referire la FSN: „Este o structură a noii puteri".

Decenii de-a rândul, propaganda comunistă repeta ca pe-un mare adevăr filosofic: *lumina vine de la Răsărit*. Ei bine, în decembrie 1989 totul pare să fi venit de la Răsărit. Inclusiv

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, volumul 4 (II), Editura RAO, 2005

numele noului „organ de partid și de stat" din România, Frontul Salvării Naționale.

Istoria acestuia e redată de o mărturie a istoricului Iulian Chifu, într-un interviu cu Alex Mihai Stoenescu. „După Revoluție, eu am avut o discuție cu un ziarist din Basarabia, care mi-a spus: «Știți cine a făcut Fronturile populare? KGB-ul! A avut loc o întâlnire a Fronturilor populare din republicile sovietice într-o pădure de lângă Moscova, convocată de Gorbaciov». Asta se întâmpla în 1988. Majoritatea liderilor proveneau din fostele mișcări de sprijin pentru reformele lui Gorbaciov. Perestroikiști. În continuare, ziaristul basarabean mi-a spus: «Informația asta o știu de la cineva care a participat la această întrunire. Au fost duși cu autobuze plătite de statul sovietic, de la Moscova, și păziți de forțe speciale, ca să nu știe nimeni. S-au pus de acord cum să creeze noul curent politic, cunoscut cu denumirea de Front Popular. Așa a apărut el în mai multe republici, cu aceeași denumire»."[1]

Istoricul Stoenescu a extins investigația asupra originii numelui dat noului organism al puterii de stat. „Organizarea unui Comitet sau Front al Salvării Naționale în România a fost propusă de URSS, în cadrul proiectului de sprijinire a apariției unor formațiuni perestroikiste în republicile sovietice și în țările-satelit. A fost transmisă mai întâi grupului militar condus de Nicolae Militaru, apoi și fraților Stoica de la Iași, care l-au așezat drept semnătură pe primul program politic al Revoluției. Securitatea a aflat din timp de existența acestei propuneri, așa cum arăta foarte clar colonelul Gheorghe Goran, și care este originea sa. Ion Iliescu era la curent cu această denumire înainte de Revoluție. O mai auzise."[2]

Mărturia colonelului Rațiu a fost consemnată în stenograma audierii acestuia la Comisia „Decembrie 1989". Ea se referă la întâlnirile conspirative din primăvara anului 1989, dintre Ion Iliescu, Nicolae Militaru și Virgil Măgureanu, imediat după publicarea „Scrisorii celor șase". „(...) S-a ajuns la

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Interviuri despre Revoluție*, Editura RAO, 2004
[2] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, volumul 4 (II), Editura RAO, 2005

concluzia că trebuie să facă şi ei ceva. Cel care trebuia să facă şi el ceva a fost domnul Iliescu. Şi domnul Iliescu a spus: «Da, o să mă ocup să fac şi eu o scrisoare. Care va fi publicată la Europa Liberă». Ideea domnului Militaru a fost ca această scrisoare să fie transmisă în numele Frontului Salvării Naționale. Domnul Iliescu a spus: «Nu e bine. Mai bine o trimitem în numele Frontului Patriotic Socialist».“[1]

Aşadar, Ion Iliescu era la curent de multă vreme cu numele de FSN. De unde ştia însă Petre Roman, cel care a propus acest nume la întâlnirea de la MApN? E un mare mister, pe care Roman îl acoperă cu o explicație caraghioasă despre Revoluția franceză. Conform colonelului Gheorghe Rațiu, prezent la discuții, „Petre Roman a spus că într-o situație similară, cu 200 de ani în urmă, în Franța, revoluționarii au denumit acest organism provizoriu Frontul Salvării Naționale“. În realitate, în 1793 n-a fost creat un FSN, ci un CSP (Comitetul Salvării Publice). *Frontul* nu venea de la Paris, ci de la Moscova.

Singura legătură a Franței cu acest subiect era întâlnirea din 6 decembrie 1989, de la Kiev, dintre Mihail Gorbaciov şi François Mitterrand (la numai două zile după discuțiile Gorbaciov–Ceauşescu, de la Moscova). În Ucraina, preşedintele sovietic şi cel francez au discutat aplicat despre intervenția ce urma să aibă loc în România. Mitterrand a sugerat ca organismul care va lua puterea la Bucureşti să fie numit Comitetul Salvării Naționale, dar Gorbaciov a avut ultimul cuvânt: Frontul Salvării Naționale.

Sunt exact cele două denumiri pe care Ion Iliescu le vehiculează de-a lungul zilei de 22 decembrie!

*

* *

După acceptarea Frontului, a urmat lista cu membrii fondatori. Propunerile zburau din toate părțile. Cineva anunță: „A venit Gheorghe Apostol“. „L-am refuzat cu toții. Nu era momentul (...) să primim între noi pe una dintre vechile

[1] Col. Gheorghe Goran – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989“, 4 mai 1994

căpetenii istorice ale Partidului Comunist Român, un om căruia puțin i-a lipsit ca să fie urmaşul lui Gheorghiu-Dej în 1965“[1], îşi amintește Petre Roman.

Aşadar, țeapă dată lui Apostol! Ion Iliescu îl chemase la sediul CC, prin intermediul TVR, alături de ceilalți semnatari ai „Scrisorii celor şase“. Pe prima listă a FSN figurau trei dintre ei: Silviu Brucan, Alexandru Bîrlădeanu şi Corneliu Mănescu. N-a venit Corneliu Mănescu (care se afla la Chitila, învins de alcool), în schimb a venit Gheorghe Apostol. A fost trimis la plimbare. Motivul trebuie căutat la Silviu Brucan, care nu-i putea ierta lui Apostol faptul de a se fi dezis de el, în ancheta Securității, după difuzarea „Scrisorii celor şase“. „Momentul culminant a venit când locotenent-colonelul Rădulescu m-a supus la ceea ce numea el «testul suprem». (...) Mi-a spus «Acum ascultă cu atenție!» şi a pus în priză un magnetofon. Era o voce care citea tare un text. Şi am recunoscut imediat vocea lui Gheorghe Apostol. Am avut într-adevăr un şoc. El mă acuza ca trădător de patrie, vândut imperialiştilor americani, şi declara că am scris «Scrisoarea celor şase» la ordinul CIA, de aceea ar trebui să fiu judecat şi condamnat pentru trădare“[2], va povesti Brucan în memoriile sale. După numai nouă luni de la „episodul trădării“, Apostol plătea scump slăbiciunea din ancheta Securității: era exclus din grupul care urma să conducă România. Bătrânul stalinist avea 76 de ani şi o mare dorință de a reveni pe scena puterii.

*

* *

Detalii despre şedința de la CC a oferit Petre Roman, în 1994, la audierile Comisiei Senatoriale pentru Cercetarea Evenimentelor din Decembrie 1989. „Am întocmit prima listă – eu o mai am şi acum, am o copie după ea – în care sunt 37... sau 27 de nume. Prima listă a CFSN-ului. Erau şi Doina Cornea, şi Dinescu, şi Ana Blandiana, şi... în fine. Mi-aduc aminte şi de momentul în care s-a anunțat, la noi, domnul

[1] Petre Roman – *Libertatea ca datorie*, Editura Fundației Pro, 2006
[2] Silviu Brucan – *Generația irosită*, Editura Teşu, 2007

Coposu. Şi a fost o reacţie imediată a domnului Bîrlădeanu şi a domnului Brucan, mai puţin domnul Iliescu: «Ce să caute ăsta aici?... N-are ce căuta!». Chestia asta, când am remarcat-o, m-a frapat. Mi se pare că atunci s-a pierdut un moment foarte important. Dar îl ţin minte. Foarte bine. Cum era Coposu. Era aşa, într-un palton care atârna pe el... era foarte slab... N-au vrut să-l primească înăuntru."

Ceva mai târziu, în cartea sa *Libertatea ca datorie*, Petre Roman avea să-şi retuşeze amintirile: „La un moment dat a fost anunţată sosirea lui Corneliu Coposu. N-am avut timp să schiţez nici cea mai mică reacţie. «Să plece!», au strigat, aproape simultan, Bîrlădeanu şi Iliescu. Am tăcut. Pentru mine – în fond, un novice – nici măcar n-a fost, pe moment, un eveniment important"[1]. Aşadar, şi Iliescu a fost vehement împotriva lui Coposu...

Acest moment este punctat şi de istoricul Alex Mihai Stoenescu: „Sergiu Nicolaescu, cel mai popular personaj de acolo, şi al cărui nume a fost intens scandat în Piaţa Palatului, a anunţat clar că ei l-au ales pe Iliescu să conducă. Mulţimea a aclamat. Corneliu Coposu a pregătit un comunicat de solidaritate cu FSN şi cu Ion Iliescu, dar, prosteşte, liderii CFSN-ului nu l-au lăsat să vorbească"[2].

Stalinistul Brucan lovea din nou! Corneliu Coposu, fruntaş al Partidului Naţional Ţărănesc, fusese una dintre victimele campaniei furibunde declanşate de Silviu Brucan în „Scînteia" anilor 1945–1947, campanie soldată cu desfiinţarea PNŢ şi arestarea liderilor săi. Coposu a stat 17 ani în temniţele comuniste, iar soţia sa murit în spatele gratiilor.

Pe 22 decembrie 1989, între zidurile unui palat înconjurat de sute de mii de oameni care strigau „Fără comunişti!", jocurile le făceau comuniştii. Stalinistul Brucan îi trântea uşa-n nas anticomunistului Coposu, sub privirile încântate ale vechilor comunişti Alexandru Bîrlădeanu şi Ion Iliescu.

[1] Petre Roman – *Libertatea ca datorie*, Editura Fundaţiei Pro, 2006

[2] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, volumul 4 (II), Editura RAO, 2005

ILIESCU-APARE, DUŞMANU' DISPARE!

Primele diversiuni teroriste coincid cu cea de-a doua apariţie a lui Ion Iliescu în balconul fostului CC al PCR. Împuşcăturile dinspre Palatul Regal iau o pauză în timpul discursului noului conducător. „Teroriştii" trag ca nebunii, dar se mai şi opresc să-i asculte pe vorbitorii de vizavi. Niciun glonţ nu vizează balconul vechii şi noii puteri.

22 decembrie 1989. S-a lăsat întunericul. E prima noapte de libertate după 45 de ani de beznă a dictaturii. În jurul orei 18.30 se produc două evenimente cruciale, la distanţă de 80 de kilometri unul de altul. La Târgovişte, Ceauşescu trece din mâinile Miliţiei în cele ale Armatei, sub ochiul atent al Securităţii. La Bucureşti se dă semnalul începerii masacrului naţional.

Ion Iliescu este îndemnat de colegii din proaspăt înfiinţatul Front al Salvării Naţionale (FSN) să iasă din nou la balcon. De afară vin „lătrat" de mitralieră, ţipete de spaimă şi apeluri isterice la calm. Totul – transmis în direct de TVR, care ratase prima apariţie la balcon a lui Iliescu.

*

* *

Transmisia Televiziunii începuse cu o imagine întreruptă şi cu un semnal audio foarte prost. De la balcon se aud apeluri disperate. Diverse persoane strigă: „Atenţiune, atenţiune! Nu

mai trage nimeni! Nu mai trage nimeni! Armata e cu noi! Sunt militarii noștri!". O altă voce, puțin răgușită, face un nou apel: „Atențiune, atențiune! Către cetățenii din Piață: deveniți un grup compact! Îndreptați mașinile de pompieri către colțul clădirii din stânga!".

Peste zgomotul de arme automate se aud scandări: „Armata e cu noi!", „Libertate! Libertate!". În stația de amplificare din Piață se aude o voce de la balcon: „Se trage de la Sala Palatului, de la ultimul geam!". Focurile, izolate inițial, se transformă în rafale. Totul e filmat, iar reflectoarele Televiziunii „mătură" fațada Palatului Regal.

Scena rafalelor durează un sfert de oră, după care împușcăturile se răresc. În balconul CC, agitație mare. Transmisiunea în direct are mici întreruperi și sunetul ușor bruiat. La balcon apar Ion Iliescu, Petre Roman, Gelu Voican Voiculescu, generalul Nicolae Militaru, generalul Ștefan Gușă, căpitanul Mihai Lupoi și alte persoane. Miracol: împușcăturile încetează de tot!

Momentul poate fi definit prin formula „Iliescu-apare, dușmanu' dispare!". Un preambul al unei scandări celebre în campania electorală din 1990: „Iliescu-apare, soarele răsare!"

Este și o „confirmare practică" a legăturii subliminale dintre noul grup de putere și ideea de salvare a țării. Doar e Frontul Salvării Naționale, nu?! De-aia e *Front*, ca să lupte cu dușmanul! Și de-aia e *Salvare*, ca să ne salveze! Cine altcineva ne-ar putea salva, dacă nu FSN?!

Dar ca să ne salveze, trebuie să existe și un inamic; altfel, însăși denumirea pare stupidă. Cum adică *Frontul Salvării Naționale* pe timp de pace? Nicăieri în lume, *fronturile salvării* nu sunt înființate pentru recoltatul porumbului sau pentru culesul strugurilor...

Or, la noi, Frontul Salvării Naționale a fost înființat practic la Ministerul Apărării Naționale, în intervalul 16.00–16.30, după ce mai devreme fusese anunțat la Televiziune, ca un Comitet al Salvării Naționale, chiar de către Ion Iliescu! Asta se întâmpla când țara era amenințată doar de fanteziile

diversioniste ale lui Brucan, strigate prin televizor de echipa de zgomote a lui Brateș.

Înființarea unui *front al salvării* când nu era nimic de salvat arată, clar, premeditarea. În mod uluitor, noii conducători anticipează „pericolul". Aceasta este cheia în care trebuie înțeleasă apariția trăgătorilor misterioși de pe acoperișul Palatului Regal.

*
* *

Dar să ne întoarcem la balcon. Din nou în scenă, Ion Iliescu! Sigur pe el, fără teamă că vreun glonț rătăcit l-ar putea lovi. De astă-dată, are grijă să nu mai pronunțe cuvântul *tovarăși*.

Mulțimea: Să fie judecat! Să fie judecat! Să fie judecat!... *(despre Ceaușescu)*

Ion Iliescu: Acest lucru este inevitabil! Milea a devenit erou național și Frontul Salvării Naționale îi va organiza funeraliile naționale.

Mulțimea: Milea e erou! Milea e erou!...

Voce: Un moment de reculegere pentru generalul Milea!...

Ion Iliescu: Încă două vorbe. Stimați cetățeni... *(imaginea este defectuoasă, apar dungi, sonorul are paraziți, se aud pârâituri).* Procesul început este ireversibil. Practic, Securitatea nu mai există. *(„Uraaaa!")* Organele Ministerului de Interne au trecut în subordinea Armatei. De aceea, vă rugăm, de acum avem o singură forță de ordine publică: Armata și organele de ordine publică ale Ministerului de Interne, subordonate Armatei. *(„Uraaaa!... Armata e cu noi!")* Generalul Gușă, șeful Marelui Stat Major, se află lângă mine, împreună am discutat aceste măsuri la Comandamentul Militar. Îi dau cuvântul pentru două vorbe.

Mulțimea: Armata e cu noi! Uraaa! *(se scandează; imaginea încă nu și-a revenit, abia se disting figurile printre dungile care se formează)*

Ștefan Gușă: Fraților, Armata în întregime, în toată țara, este alături de popor, este a poporului. *(„Uraaa!")* În marea...

Toate unitățile sunt în cazărmi... În toate orașele sunt... este liniște... Vă rog foarte mult să înțelegeți că trebuie să punem ordine și în București. De aceea trebuie să ajutați pe militari să se deplaseze unde au misiunile. Armata va fi cu noi întotdeauna... și cu dumneavoastră!

Mulțimea: Uraaa! Uraaa! *(rumoare)* Si-biu! Si-biu! Si-biu!

Se vede în balcon Petre Roman tratând aprins cu generalul Gușă. Ion Iliescu ascultă. Apoi, se pare, decide ceva și-i întinde microfonul generalului Gușă.

Ion Iliescu: Jurați!
Ștefan Gușă: Jurăm! Jurăm! Jurăm!
Mulțimea: Uraaa! Uraaa!...

Din off se aude, în continuare vocea lui Petre Roman, care are completări.

Petre Roman: „Jurăm să apărăm întotdeauna interesele..." Spuneți treaba asta!

După câteva clipe confuze, Iliescu revine și vorbește despre noua structură care a preluat puterea.

Ion Iliescu: Stimați concetățeni! Ne vom retrage acum pentru a constitui Consiliul Frontului Eliberării Naționale... Salvării Naționale. Vom elabora, așa cum v-am spus, un program și o proclamație către popor. Vom lua măsuri de organizare, deocamdată provizorie, a organizării, a conducerii, a administrării publice, la nivel central și la nivel local, în toate județele. Scopul nostru este să constituim o nouă structură a puterii politice. Practic, s-au lichidat structurile vechi: partid, guvern și așa mai departe *(urale, fluierături, rumoare; mulțimea scandează „Jos comunismul!")*. Facem apel la sprijinul și înțelepciunea dumneavoastră, pentru perioada următoare de organizare. Vom avea niște structuri provizorii, care să asigure funcționarea noastră ca societate. Să pregătim alegeri libere, să... o viață în care poporul să fie realmente factorul de decizie, factorul de conducere a vieții publice.

Imaginea transmisiei revine la normal. Sunetul, la fel. Se scandează „Libertate! Libertate!".

În balconul CC e agitație mare. La Târgoviște, Nicolae Ceaușescu este deja prizonier, pasat între Miliție și Armată. La București, acceptat de mulțime de astă-dată, Ion Iliescu simte nevoia să pună mai multe punți între el și popor.

Ion Iliescu: Stimați ... Stimați concetățeni!... Ceaușescu, precum știți, a fugit cu un elicopter din Capitală. S-au dat, s-au dat dispoziții forțelor armate să-l aresteze. Avem știri că a fost prins în jurul Târgoviștelui... Va fi... când știrea va fi confirmată, o s-o facem publică ... Va fi arestat și supus judecății publice! *(„Uraaa! Uraaa!")*

Mulțimea: A-sa-si-nii! A-sa-si-nii! A-sa-si-nii! Și pe ea! Și pe ea!

Ion Iliescu: Fraților, ceea ce ne trebuie acum însă... ne trebuie ajutorul dumneavoastră să ne organizăm. De aceea vă rugăm să sprijiniți ... *(mulțimea: „Și pe ea! Și pe ea!")* Amândoi! Și nu numai ei doi, ci toată clica! Cu acestea, vă mulțumesc și vă rog să ne lăsați să ne organizăm. *(„Uraaa! Uraaa!")*

În discursul lui Ion Iliescu apare o idee-pivot: judecarea lui Ceaușescu. Este momentul în care noul lider anticipează procesul care-i va fi organizat cuplului dictatorial. La fel, și celor din anturajul puterii ceaușiste. Iar acest anunț îl face din balconul atât de drag lui Ceaușescu.

Cineva face semn din balcon și spune mulțimii: „Nu plecați!". Mulțimea scandează: „Nu plecăm! Nu plecăm!". Ion Iliescu face ultimele precizări înainte de a se retrage din balcon.

Ion Iliescu: Vă rugăm să sprijiniți organele de ordine publică ca să păzim ceea ce ne este scump nouă, care aparține poporului. Vă las microfonul domnului Mazilu, care vă va spune două vorbe.

Până la apariția lui Dumitru Mazilu, care se lasă așteptat, la microfon apare un cetățean cu barbă, cu fes pe cap și care vorbește răgușit.

Cetățeanul răgușit: Români! Nu uitați! Nu putem pleca până nu e prins Ceaușescu! Aici stăm... ne vom organiza cum om putea... cu alimentele, cu apa... și cu ce mai e nevoie. Rămânem aici până e prins! Am răbdat de foame atâția ani

în şir, vom mai răbda încă câteva minute. Trebuie să fie prins! Români! Români! Români! Garanția succesului... garanția succesului... acestor discuții care se duc aicea în Comitet este prezența voastră. Dacă vreți să nu vi se cinstească victoria... dacă vreți ca ceea ce am câştigat să fie intact, rămâneți aici!

Mulțimea: Olé, olé, olé, olé, Ceauşescu nu mai e!... *(cântă)*

*
* *

Între timp, „grupul Iliescu" se retrage pentru a definitiva lista Consiliului Frontului Salvării Naționale (CFSN). Imediat, în Piața Palatului încep din nou să se audă rafale de arme automate. Martorii spun că discuțiile din CC – şi între cele două discursuri ale lui Iliescu, şi după cea de-a doua sa ieşire în balcon – s-au desfăşurat sub acompaniamentul împuşcăturilor.

Intens pregătită la Televiziune, diversiunea teroristă devine realitate. Şi nu se va opri înainte ca noua putere să nu-şi fi atins toate obiectivele majore.

În cele din urmă, lista FSN va conține 39 de nume. Pe primele poziții sunt trecuți disidenții (dă bine la imagine, dar aceştia nu vor avea niciun cuvânt de spus). Urmează militarii şi trei dintre semnatarii „Scrisorii celor şase". Revoluționarii - mai la coadă. Şi, cu voia dumneavoastră, ultimul pe listă: Ion Iliescu.

Se ştia însă, deja, că cel din urmă va fi cel dintâi.

Diversiunea teroristă

Pentru a înțelege sensul rafalelor de mitralieră din Piața Palatului, trebuie să reconstituim atmosfera dintre cele două apariții în balcon ale lui Ion Iliescu. Se întunecase, iar Piața gemea de oameni. Toți martorii vorbesc despre ordinul sutelor de mii. Se auzeau împuşcături, dar nimeni nu cădea atins

de gloanțe. Panica era mare, dar setea de libertate era şi mai mare. Asta le dădea oamenilor curajul de a sta sub gloanțe.

Vom reda ultimele patru minute ale transmisiei TVR, dinaintea celei de-a doua apariții a lui Ion Iliescu în balconul CC. Transcrierea de pe casetă este făcută de autorii volumului *Revoluția română în direct.*

Voci: Se trage... se trage...

Alte voci: Mai zi, mai zi, Tataie... vorbeşte, vorbeşte... *(către actorul Ernest Maftei, zis Tataie)*

Ernest Maftei: Nu vă speriați, poate mai e vr'un nebun pe la subsol... Va fi prins. Armata e cu noi, toată... Nu vă speriați! Armata-i cu noi, n-are cine să ne mai facă ceva!...

Voci: Hai, zi!

Voce răguşită: Prieteni, de la Aeronautica... Dați-i o mână de ajutor... sau cel puțin fiți lângă Armată, că Armata e cu noi! Indiferent ce s-ar întâmpla, Armata e cu noi! Indiferent. Nu plecăm, Armata e cu noi! *(scandează, şi după el mulțimea)* Nu plecăm! Armata e cu noi! Îndreptați reflectoarele în sus, s-ar putea să fie elicoptere... pă sus, pe undeva pe la grădini... De sus... de... *(se aude o împuşcătură distinctă)*... Armata... să ia măsuri... Nu ple-căm! Nu ple-căm!

Voci: Unde-i Armata?... Armata să ia măsuri!... Nu plecăm, nu plecăm...

Voce: Uite tancurile!... E cu noi?

Voce: Taci, mă, ăia e cu noi... Li-ber-ta-te! Li-ber-ta-te! Li-ber-ta-te!...

Voce viguroasă: E de competența Armatei să intervină pentru noi, pentru noi toți care suntem aici, pentru că Armata e cu noi. Armata e cu noi!

Din balcon se scandează „Armata e cu noi!". Cineva flutură drapelul tricolor. Mulțimea scandează şi ea „Armata e cu noi!". Se aud împuşcături mai dese.

Voce: Nu vă speriați! Nu ple-căm! Nu ple-căm! Nu ple-căm!... Românii nu sunt laşi! Românii nu sunt laşi!

O voce speriată: Se trage de pe Palat!...

Voce: De pe Palat se trage, stați liniștiți... că intervine Armata...

Voce: Intervine Armata, fraților, nu intrați în panică! E de competența lor... E Armata, trage în Palat. Armata e cu noi! Armata e cu noi! Armata e cu noi! Armata e cu noi!

Focurile de armă se întețesc.

Voce: Nu plecați, stați jos! Armata trage. Nu fugiți!... Nu fugiți!... Rămâneți pe loc!... Nu plecați!... Armata trage... nu fugiți!...

Voce: Nu plecăm!

Focurile izolate se transformă în rafale compacte, asurzitoare. Camera TV care „citea" Piața rămâne pe un reflector. Secvența are aproximativ 10–15 minute. Apoi împușcăturile se mai răresc, sunt tot mai izolate. Pe bandă apare o întrerupere de înregistrare, apoi în imagine apare balconul CC. În balcon, între cei prezenți, se remarcă Ion Iliescu, generalul Gușă, generalul Militaru, căpitanul Lupoi, Gelu Voican Voiculescu, Petre Roman și alții.

*

* *

Așadar, acesta era cadrul în care a apărut la balcon, a doua oară, în jurul orei 18.30, salvatorul Ion Iliescu. Cât timp a vorbit el, nu s-a mai auzit nicio împușcătură. Ceva mai târziu, când noii conducători se aflau la adăpost, rafalele s-au reluat cu și mai mare furie. Tragedia e că au început să cadă și oameni. Diversiunea intra în faza sângeroasă: simulatoarele erau înlocuite cu arme adevărate.

Când s-a deschis focul în Piața Palatului, generalul Ștefan Gușă se afla într-un birou din sediul CC al PCR. „Din acel birou de la etajul 1 am văzut cum a început să se tragă. Am tras perdeaua și am văzut personal patru cuiburi de foc pe Palatul Regal. Că e posibil să fi fost simulatoare... e posibil. Prin geam nu-ți dai seama. Nu, ceva totuși m-a frapat. Această Piață de aici era plină de oameni, eu m-am uitat de sus – n-a căzut nimeni. Fugeau de colo-colo, dintr-o parte în alta, dar n-am văzut morți. Dar pe Palat, reținând cât oi trăi treaba asta, am văzut flăcări la gura țevii – că sunt militar – și zgomotul specific de automat. Deci, de acolo s-a tras prima dată, și de aici a început canonada, această nenorocire. Cei de jos, care erau în Piață, care fuseseră în dispozitiv încă din cursul zilei, au început să riposteze. Și de aici a început. Atunci l-am întrebat pe generalul Vlad: «Domnule, ăștia ai cui sunt, că Armata nu se urcă pe Palatul Regal?!». A spus că nu sunt ai lui și părea sincer surprins, ca și mine. Atunci am spus: «Hai să facem ceva să înceteze mascarada asta ce se întâmplă aici!». Am sunat atunci, pe Telefonul Operativ (TO), la Marele Stat Major și am întrebat ce se întâmplă. Era un moment de liniște. Dar peste numai un minut am primit telefon că și la Ministerul Apărării Naționale se trage din blocurile de vizavi. Deci, cam pe la 18.30 a început această parte a doua."[1]

(Folosind expresia „reținând cât oi trăi", generalul Gușă a avut parcă o premoniție. N-a mai fost nevoie să țină minte multă vreme, pentru că a murit curând, pe 28 martie 1994, din cauza unui cancer galopant. A „uitat" definitiv la numai șase luni de la depunerea acestei mărturii în fața Comisiei senatoriale „Decembrie 1989".)

Relatarea generalului Gușă poate fi completată cu amănunte pe care acesta le-a oferit într-un interviu acordat, de asemenea, în 1993. „Ăștia, dacă au tras real, au tras undeva deasupra mulțimii. Ori au tras simulat, e posibil și asta. Simulatoare care marchează... – păi, noi n-avem?! – ... care creează foc automat și se vede foarte clar flacăra la gura țevii. Și se aude zgomotul..."[2]

Când pune acea întrebare retorică – „păi, noi n-avem?!, referindu-se la simulatoare –, Ștefan Gușă știe ce spune. Să nu uităm: în decembrie era șeful Marelui Stat Major, poziție din care cunoștea perfect dotarea Armatei Române. De contractele de achiziție, în anii din urmă, se ocupase generalul Victor Atanasie Stănculescu, prim-adjunct al ministrului Apărării

[1] Gen. Ștefan Gușă – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 21 septembrie 1993

[2] Daniela Veronica Gușă de Drăgan – *Condamnat la adevăr*, Editura RAO, 2004; interviul cu gen. Ștefan Gușă a fost realizat de Pavel Coruț

Naționale. „Generalul Stănculescu a cumpărat simulatoare de foc, prin Romtehnica, în octombrie 1987"[1], susține istoricul Alex Mihai Stoenescu, care a văzut contractul de achiziție. „Așa este", recunoaște generalul.[2]

Așadar, Armata Română avea în dotare simulatoare de foc în decembrie 1989. Mai multe surse militare indică faptul că aceste dispozitive au fost introduse în dotarea Direcției de Informații a Armatei (DIA), cea în care se aflau celebrele unități de cercetare-diversiune.

Deschiderea focului a fost surprinsă și de colonelul Octavian Nae, șef de serviciu în Direcția a 5-a a Securității. Acesta se afla în clădirea CC și a remarcat o ciudățenie. „A început să se tragă de pe clădirea Consiliului de Stat *(Palatul Regal – n.a.)*. Am văzut toată scena. Și am rămas puțin surprins că... Eu, cunoscând configurația acoperișului clădirii, zic: «Mă, ăștia nu trag în ăștia de jos! Că n-au cum». Sus, acolo, balustrada e lată. Ca să tragi în Piață trebuie să te urci pe ea. Dacă ești în spatele ei, trece glonțul pe deasupra Pieței. Deci, ar fi trebuit să tragă încoace. Or, încoace nu s-a spart niciun geam! Și... «Cine-or fi ăia care trag acolo?» Prima oară am crezut că trag unii de bucurie, de... ceva, așa... În sfârșit, tot au tras ei și a început să se răspundă cu foc de aici."[3]

Discuția dintre generalii Ștefan Gușă și Iulian Vlad nu a rămas fără rezultat. Cei doi au trimis la Palatul Regal câte o echipă de militari, să descopere cine trage de pe acoperișuri. Gușă a apelat la o grupă de parașutiști, iar Vlad la una de la USLA. Ordinul generalului Vlad, transmis prin colonelul Gherghina, a fost ca „uslașii" să colaboreze cu colegii lor de la Direcția a 5-a (Securitate și Gardă), care cunoșteau foarte bine interiorul Palatului. Misiunea Armată–USLA fiind comună, cele două grupe urmau să se întâlnească la intrarea în Palatul Regal și să acționeze împreună. Nu s-au întâlnit. „Uslașii" au așteptat o oră și jumătate, timp în care au ținut legătura

[1, 2] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, volumul 4 (II), Editura RAO, 2005

[3] Col. Octavian Nae – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 9 februarie 1994

cu colonelul Gherghina. Acesta, în urma consultărilor cu generalul Vlad, a fost ferm: fără parașutiști, nu au ce căuta în Palat!

Există o mărturie că parașutiștii au ajuns, totuși, pe acoperișul clădirii. Colonelul Octavian Nae, de la Direcția a 5-a a Securității, susține că militarii s-au întâlnit mai întâi cu o doamnă, angajată a Muzeului Național de Artă (găzduit de Palatul Regal), apoi au urcat pe scări până pe acoperiș. „«Și ce-ați făcut, bă, fraților acolo?» «Domn'e, am văzut niște siluete.» «Și ce-ați făcut?» «Am tras și noi.»"[1]

*

* *

Martor al evenimentelor a fost și inginerul Viorel Neagoe, șeful Carului de reportaj numărul 3 al Televiziunii Române, care făcea transmisia din Piața Palatului. „Ca la un semnal, s-a deschis focul asupra Pieței de la toate geamurile clădirilor care mărginesc Piața, mai puțin CC-ul. Timp de circa cinci minute s-a tras în sus probabil, pentru că, deși mă așteptam ca Piața să se transforme într-o baie de sânge, oamenii au fost lăsați să se împrăștie sau să se ascundă pe sub camioane. După un timp însă, gloanțele au început să coboare, lovind ici-colo câte un civil, dar tirul era concentrat asupra TAB-urilor – cinci la număr – care erau amplasate în dreptul Direcției a 5-a a Securității. (...) Focul a fost continuu timp de 80 de minute, până când, în sfârșit, în Piață au apărut șase tancuri, care s-au răspândit în evantai în fața Carului de transmisie și au tras cu mitralierele asupra clădirilor din jur. Din acel moment, focul din partea opusă a încetat, ca după 20 de minute să se reia cu aceeași intensitate. După mai multe astfel de reprize, în «Sala diplomaților» din Consiliul de Stat a avut loc o explozie, în urma căreia flăcările au izbucnit violent. (...) Schimbul de foc a continuat mult timp, până când cei din tancuri au început să tragă cu tunurile asupra clădirii Consiliului de Stat."[2]

[1] Col. Octavian Nae – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 9 februarie 1994

[2] Mihai Tatulici (coord.) – *Revoluția română în direct*, TVR, 1990

*
* *

Regizorul Sergiu Nicolaescu a intrat în jocul diversionist, plasând cascadori (pe care-i folosea, de regulă, în filme) înarmați, în poziții de tragere, la etajele superioare ale clădirii CC. „Când a început să se tragă, eram la etajul 6, pe terasă, fixam cascadorii înarmați pe poziții de apărare. În clipa în care noi eram acolo, a început să se tragă de pe Athénée Palace și de pe Palat. I-am văzut, se trăgea de pe acoperiș. Mai întâi, cascadorii m-au întrebat: «Ce facem, deschidem focul?». Am văzut focurile – nu trăgeau, trăgeau de efect. Și le-am spus cascadorilor: «Nu trageți». Lumea fugea, dar nu cădea niciun rănit." [1]

În decembrie 1989, Gheorghe Dumitru era lucrător în Palatul Telefoanelor, clădire situată în vecinătatea sediului CC și a Palatului Regal, dar mult mai înaltă decât acestea. Dumitru se afla la un etaj superior, astfel încât a văzut de sus schimbul de focuri dintre palate.

„Am mai observat că, în Piața Revoluției, erau două tabere. Una, în care comanda Sergiu Nicolaescu, avea zona din fața balconului din care au fugit dictatorii, către Romarta, Telefoane, până în Bulevardul 6 Martie, deci partea dreaptă. A doua, comandată de Ion Caramitru, era cuprinsă, în partea stângă, cum privești din fața Bisericii Kretzulescu. Se întindea până la Hotelul București și cuprindea strada Boteanu, Hotel Athénée Palace, Biblioteca Centrală Universitară până la Biserica Albă, la domiciliul lui Zoe Ceaușescu. În fața la Ateneul Român și la restaurantul Cina, mașini ale Armatei cu militari în termen descărcau lăzi cu muniție și probabil armament."[2]

Așadar, un regizor și un actor transformați în comandanți militari... Acestei secvențe merită să-i adăugăm câteva replici din timpul transmisiei televizate din Piața Palatului. Puțin

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, volumul 4 (II), Editura RAO, 2005

[2] Sergiu Nicolaescu – *Cartea Revoluției române. Decembrie '89*, Editura Ion Cristoiu, 2000

după ora 18.00, cu circa 25 de minute înaintea revenirii în balconul lui Ion Iliescu, au putut fi auzite următoarele replici:

O voce: Faceți loc camionului cu muniție să înainteze spre Palat!...

Altă voce: Vă rugăm frumos, faceți loc să intre camionul cu muniție spre Palat!...

Mai multe voci: Se trage de jos... se trage de jos...

Câteva minute mai târziu, din nou, o voce în noapte: „Faceți un loc... la mașina cu muniție!...".

*
* *

Simularea atacului asupra clădirii CC și a mulțimii strânse în Piața Palatului a fost urmată de reacția irațională a Armatei. Un rol nefast l-a avut regizorul Sergiu Nicolaescu, care a uitat că nu se află pe platoul de filmare, ci într-o secvență reală. Apucăturile sale războinice, manifestate inclusiv prin manevrele dubioase cu cascadori înarmați, au contribuit la momentele dramatice din acea seară. Proiectilele Armatei au pulverizat sediul Direcției a 5-a a Securității (Direcția de Securitate și Gardă) și au incendiat cupola Bibliotecii Centrale Universitare.

Suspectă este și înverșunarea lui Sergiu Nicolaescu de a continua să susțină, și după 20 de ani, că trăgătorii de pe Palatul Regal erau „uslașii" Securității. Nu există nicio probă în acest sens, nici cea mai firavă mărturie, ci doar bănuielile interesate ale regizorului. Acesta încearcă, astfel, să justifice acțiunile sale provocatoare, chiar iresponsabile din acea seară. Și, eventual, să le acopere.

Planul lui Nicolaescu de a culpabiliza USLA a fost zădărnicit, se pare, de o decizie inteligentă a generalului Vlad: aceea de a trimite „uslași" *doar* împreună cu militari de la Armată. Cum parașutiștii n-au mai ajuns, nici „uslașii" n-au mai pătruns în Palat. Dacă ar fi luat acțiunea pe cont propriu, ar fi picat într-o capcană fără ieșire. Prezența lor în Palatul *din care se trage* le-ar fi asigurat lejer eticheta de teroriști.

*
* *

O declarație interesantă avea să facă, peste ani, Mihai Lupoi: „Nu pot să uit cum Sergiu Nicolaescu i-a cerut lui Ion Iliescu să-i dea comanda tancurilor, că face el ordine cu teroriștii. Dacă ar fi fost cineva inconștient în momentul ăla să-i dea tancurile din București pe mână, Nicolaescu ar fi făcut un film pe viu de toată frumusețea. Spunea că vrea să-i anihileze pe teroriști".[1]

*
* *

Bănuielile sumbre ale generalului Gușă – când a aflat că simultan s-a deschis focul și în Piața Palatului (la prima vedere, asupra sediului CC), și în Drumul Taberei (asupra MApN) – nu erau totul. La aceeași oră, ba chiar cu câteva minute mai devreme, fusese atacat și sediul Direcției a 4-a a Securității. Direcția de Contrainformații Militare, care le făcuse multe zile negre și nopți albe agenților sovietici cu pașaport românesc... Sosise ziua răzbunării.

Și era doar începutul. „Atacul terorist" din Piața Palatului, televizat în direct, va fi urmat de sute de diversiuni în toată țara, începând chiar din acea noapte. Românii nu știau că-i așteaptă câteva zile însângerate.

După ora 19.30, alaiul noii conduceri a plecat spre Televiziune, să comunice națiunii marea ispravă a înființării FSN. Ion Iliescu încerca să se acomodeze cu poziția de conducător. În același timp, la Târgoviște, Nicolae Ceaușescu încerca să se acomodeze cu viața de prizonier în cazarmă.

[1] „Adevărul", 28 noiembrie 2009

„DRACU' SĂ-I IA!"

Asaltat de teroriști din toate părțile, Teodor Brateș le transmite un mesaj „neacademic": „securiști... comandouri... dracu' știe cum se numeau și dracu' să-i ia!". Dintr-o diversiune în alta, Brateș se trezește cu un musafir special: „Prințișorul" Nicu Ceaușescu.

În timp ce Marea Diversiune Teroristă aruncă țara în haos, Televiziunea Română o asociază, ferm, cu Securitatea. Deși instituția condusă de generalul Iulian Vlad dăduse toate asigurările posibile că „a trecut de partea poporului", iar între timp fusese subordonată Armatei, populația continuă să fie bombardată cu știri despre „securiștii-teroriști". Este livrată și o explicație pentru fanatismul acestora: luptă pentru revenirea la conducere a „odioasei clici ceaușiste".

După pauza de circa 45 de minute impusă de „încălzirea aparatelor" (16.45–17.30), TVR transmite din Studioul 4 aproape un sfert de oră, înainte de a da legătura în Piața Palatului. Ratează, astfel, prima apariție a lui Ion Iliescu în balconul Comitetului Central. Implicit, ratează și huiduielile cu care este întâmpinat acesta când s-a adresat mulțimii cu „dragi tovarăși".

Studioul 4 este mult mai degajat decât înaintea pauzei. Între timp au fost evacuați mulți dintre cei care se înghesuiau cu aproape o oră în urmă. Au rămas în spate doar tinerii cu

drapele. Și mesele crainicilor sunt dispuse altfel. Așezați, la ele, trei crainici: George Marinescu, Petre Popescu și Cornelius Roșiianu. Deschiderea o face inepuizabilul Teodor Brateș.

Teodor Brateș: ... asta-i promisiunea care am făcut-o dumneavoastră. Tot din motive tehnice am început la această oră emisiunea. Aparatele s-au răcit oarecum. Sper să funcționeze în mod corespunzător. Vă vom ține la curent cu desfășurarea evenimentelor, în așa fel încât să putem consolida, prin acțiunea noastră comună, prin munca și lupta unită a întregului popor, victoria istorică de astăzi.

Petre Popescu anunță reunirea, în cursul serii, a „Comitetului de Salvare Națională". Discursurile încep să devină lungi și plicticoase. Brusc, apare în studio Înalt Preafericitul Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Teoctist: Dragii mei, nu putea ca biserica noastră strămoșească, prin noi, ierarhii ei, să nu fie de față în aceste clipe mărețe din istoria poporului român. De aceea, exprimându-mi totala... noastră... adeziune față de... acest moment măreț... fac apel la ierarhii, preoții și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române să colaboreze și să dea urmare tuturor îndrumărilor comitetelor locale, pentru ca lucrarea care stă în față, în vederea aplicării actelor care se desăvârșesc în aceste clipe, acte istorice din viața poporului nostru, să meargă la bun sfârșit.

Teodor Brateș: Vă mulțumim foarte mult.

Patriarhul dă mâna cu George Marinescu și apoi cu alți câțiva cetățeni aflați în studio.

După plecarea Patriarhului, George Marinescu începe să dea citire mesajelor externe. El este întrerupt de Teodor Brateș.

Teodor Brateș: Vă rog să mă iertați, toate ecourile sunt extrem de favorabile... se manifestă solidaritatea cu poporul nostru. Noi, în momentul de față, suntem anunțați că putem

lua legătura direct cu carul nostru de reportaj care se află în Piața Republicii...

Rumoare. Urmează un defect de comutare, datorat probabil legăturilor proaste din acel moment, după care pe ecran apar imagini din Piața Palatului, mai exact balconul CC al PCR. În balcon se află Ion Iliescu (la microfon), generalul Gușă, în spate e generalul Militaru, înconjurați de mulți tineri. Se scandează ceva neinteligibil, după care se întrerupe sunetul, apoi și imaginea. Se comută din nou în Studioul 4.

Această relatare seacă din volumul *Revoluția română în direct* poate fi interpretată și altfel. Momentul este cel al primei apariții a lui Ion Iliescu în balconul Comitetului Central. Televiziunea este prezentă așadar pentru a transmite în direct, dar „din motive tehnice" ratează transmisia. Imaginea e OK, nu însă și sunetul. E de înțeles, am putea spune: Piața tocmai îl huiduise copios pe Ion Iliescu și scandase vehement „Fără comuniști!". Așa se poate explica „ratarea", de către Televiziune, a acestui moment istoric din Piața Palatului.

Reacția neprevăzută a mulțimii a dat peste cap, pentru moment, planurile celor de la etajul 11 al TVR. Dar Brucan nu renunță cu una, cu două. Știe să se replieze și să puncteze la momentul potrivit. Adică la a doua ieșire în balcon a lui Ion Iliescu. Ieșire care e posibil să fi fost dictată tocmai de ratarea mediatică a primeia. Noul conducător trebuia prezentat, cumva, adresându-se întregului popor: și celui din Piață, și celui de la televizor.

*
* *

Transmisia intră în rutină, alternând discursuri din Studioul 4 cu imagini din Piața Palatului. Legătura cu balconul CC se reface la scurt timp după porția de huiduieli încasată de Ion Iliescu. Intervenția lui Dumitru Mazilu este recepționată fără probleme.

Din studio, George Marinescu citește mesaje din lumea largă. Primul, de la ONU. Al doilea, din URSS! „O știre de la Moscova. Conducătorul Uniunii Sovietice, Mihail Gorbaciov,

a întrerupt astăzi ședința Congresului Deputaților Poporului pentru a anunța că zeci de mii de manifestanți se află pe străzile Bucureștiului, că în România a fost proclamată starea de urgență și că ministrul Apărării s-a sinucis. Într-o tăcere totală, Gorbaciov a precizat că la ora 12.00 – ora Moscovei – soldații au început să fraternizeze cu manifestanții. Puțin înainte de a face aceste declarații, Gorbaciov a părăsit sala Congresului timp de o jumătate de oră, însoțit de directorul KGB-ului, Vladimir Kriucikov, și de ministrul de Interne, Vadim Bakatin. Agenția sovietică TASS, în telegrame datate din București, a informat că tancuri conduse de soldați s-au deplasat până la sediul Comitetului Central al Partidului. Manifestanții au pătruns în clădire și s-au adresat mulțimii, precizează TASS."

George Marinescu face slalom printre reacțiile externe. Când îl citează pe adjunctul purtătorului de cuvânt al Departamentului de Stat al SUA, e întrerupt de Teodor Brateș. Sudioul se animă.

Teodor Brateș: E o știre veche... Iată o știre de ultimă oră... sperăm cu toții, din inimă sperăm, să fie autentică, să fie o știre adevărată, cum se spune. La Sibiu au încetat luptele, Armata a preluat totul sub control... *(aplauze; George Marinescu își strânge mâinile de bucurie; toți cei de față aplaudă)*

Costin Țugui: Trăiască România liberă!

Brateș pune capăt astfel subiectului său favorit: Sibiul. Se apropie ora 18.00, iar în orașul ardelean totul amuțise de o oră și jumătate. Inclusiv zecile de victime făcute de Armată...

George Marinescu reia șirul ecourilor venite din străinătate. „Vatican. Papa Ioan Paul al II-lea și-a exprimat astăzi oroarea în legătură cu reprimarea manifestanților în România. În tradiționalul discurs de Crăciun, Papa l-a condamnat extrem de vehement pe tiranul Nicolae Ceaușescu"... „Primul-ministru al Marii Britanii, Margaret Thatcher, a salutat răsturnarea regimului Ceaușescu"... „«Românii sunt liberi. Europa respiră ușurată. Aceasta este o veste bună pentru noi toți», a declarat președintele Franței, François Mitterrand"...

„Consiliul de Stat al Republicii Democrate Germane a hotărât să-i retragă lui Nicolae Ceaușescu «Ordinul Karl Marx»"...

Invitații din studio sunt tot mai neinteresanți. Dar situația e salvată de oamenii Televiziunii, care asigură o doză ridicată de adrenalină.

Teodor Brateș: Facem un apel la unitățile de pompieri, că anumite elemente au dat foc în anumite locuri, inclusiv în clădirea Comitetului Central, arhivelor. Să se îndrepte spre aceste locuri, să stingă incendiile în timpul cel mai scurt, ca aceste documente să nu poată fi distruse. Aceste documente trebuie să fie cunoscute de întregul popor și pe baza lor să se acționeze împotriva celor care au fost vinovați de ce s-a întâmplat în cei 25 de ani de dictatură.

George Marinescu: Dacă-mi permiteți și mie să spun câteva cuvinte... Am fost informați acum câteva secunde că în subsolurile Televiziunii a fost găsită o bombă; din fericire, a fost dezamorsată de specialiști, de genești. S-ar putea să mai existe și alte asemenea încărcături ucigașe...

Ionel Șold: ... atât aici, cât și la Comitetul Central...

George Marinescu: ... nu numai în această instituție, nu numai la Radio, poate și în alte părți. De aceea, vă rugăm, facem un apel insistent, să nu-i lăsați pe nimeni să se strecoare, indiferent de ce pretext ar invoca, cu tot felul de sacoșele, bagajele și așa mai departe... Cei... oamenii care sunt însărcinați cu ordinea să controleze cu strictețe pe oricine intră și iese din astfel de instituții.

Teodor Brateș: Da, pentru că, vedeți, nu s-au predat încă cei care s-au făcut vinovați de ce s-a întâmplat în acest sfert de secol...

Brateș încearcă o formidabilă spălare de creiere, insistând asupra celor „25 de ani de dictatură", a vinovăților din „acest sfert de secol". Libertatea în România începe cu o uriașă minciună: *dictatura de 25 de ani*, când de fapt era *dictatura de 45 de ani*. Comunismul n-a fost instaurat în 1965, odată cu Ceaușescu, ci în 1944, adus de tancurile Armatei Roșii. Dar bătrânul stalinist Brucan, aflat „la butoane" în biroul de la

etajul 11 al TVR, încearcă să separe nenorocirile lui Ceaușescu și de comunism, și de Armata Roșie. Nu de alta, dar înțelegerea secretă cu Moscova este că nu ne despărțim nici de comunism (doar îl „umanizăm" un pic), nici de măreața Uniune Sovietică...

De observat și cum decurge munca în tandemul Brateș–Marinescu: unul pune bomba, altul aprinde fitilul. Amândoi se concentrează acum pe clădirea Comitetului Central, acolo unde se află Ion Iliescu și ceilalți „frontiști". Oamenii ăia își riscă viețile, fraților, cu atâtea focuri prin birouri și bombe la subsol. Iar în curând vor trebui să se descurce și printre gloanțe...

Franzela trece de partea poporului

Când transmisia se mută din nou în Piață, de la microfonul instalat în balconul CC se lansează tot felul de apeluri și promisiuni. Un exemplu:

Voce: E cineva de la fabrica de pâine care vrea să vă vorbească... Să-l invităm la microfon...

Constantin Rădulescu: M-a anunțat pe mine... lăsați-mă... Mă numesc Rădulescu Constantin și am bucuria de a fi reprezentantul fabricilor de pâine... și să vă anunț... să vă anunț cu bucurie că de astăzi veți face pâinea dulce pentru voi... nu pentru dictator! Dictatorii nu vor mânca pâinea noastră! Noi o vom face, noi o vom mânca!

De remarcat că domnul Constantin Rădulescu, reprezentantul fabricilor de pâine și al tuturor franzelelor din țara asta, poate vorbi fără probleme la microfon, iar cuvintele sale sunt amplificate deasupra Pieței. Cu șase ore în urmă, la același balcon, tovarășul Nicolae Ceaușescu – cât o fi fost el de secretar general – nu mai avea nici microfon, nici sonorizare, ci doar o portavoce cu bateriile consumate...

*

* *

După cea de-a doua ieșire în balcon a lui Ion Iliescu, mulțimea din Piața Palatului este electrizată de un lung discurs al lui Dumitru Mazilu. În jurul orei 19.00, regizorul de emisie comută legătura în Studioul 4. După ce a isprăvit cu Sibiul, Teodor Brateș are niște gânduri și cu Brașovul.

Teodor Brateș: Din Brașov primim comunicarea... de fapt, apelul adresat populației să iasă în stradă. Teroriștii au ocupat o tipografie și câteva instituții și pun în pericol liniștea cetățenilor, viața lor! Armata, împreună cu populația, să acționeze neîntârziat! Nu este timp de pierdut.

George Marinescu continuă să citească știri externe.

George Marinescu: O telegramă din Sofia: „Cu sinceră bucurie și adâncă ușurare am întâmpinat vestea înlăturării regimului Ceaușescu", a declarat secretarul general al CC al PC Bulgar, președintele Republicii Populare Bulgaria, Petăr Mladenov...

Din senin, o nouă serie de petarde.

Teodor Brateș: ... Lângă Muzeul Enescu, de pe Strada Lemnea, există o casă a Securității, se văd mișcări. La Teatrul Mic continuă să se tragă. Pe 13 Decembrie, o arhivă a Securității... la o arhivă a Securității se vede foc, încearcă probabil să ardă documente. (...) Frați cetățeni, frați români! Am învins! Tiranul a fost învins. Ceaușescu și clica lui odioasă au fost înlăturați de voința și puterea poporului. Puterea este în mâinile poporului.

Petre Popescu: O știre. Studenții din Grozăvești cer ajutor. Sunt atacați de trupele de Securitate. Urmează să verificăm.

Teodor Brateș: Sigur, toate aceste informații trebuiesc verificate. Nu avem timp, dar fiind asemenea apeluri, în care este vorba de viața oamenilor, de apărarea acestor victorii, nu avem dreptul să nu le transmitem... și cei care sunt în măsură să dea acest ajutor, s-o facă cu întreaga lor răspundere! Este... Da, nu sunt trupe de Securitate, după cum s-a făcut acum precizarea, sunt comandouri, dar – vă rog să-mi scuzați limbajul neacademic – dracu' știe cum se numeau și dracu' să-i ia! (...)

Poate în acest ceas al doişpelea, acestor securişti să le vină mintea la cap, să înțeleagă că trebuie să slujească poporul!...

În studio apar patru scriitori, Ioan Grigorescu, George Macovescu, Petre Ghelmez şi Eduard Victor Gugui. Primul dintre ei anunță că Dumitru Radu Popescu şi-a dat demisia de la şefia Uniunii Scriitorilor. „Foarte bine. E o veste bună", zice Teodor Brateş, dar nu are timp de sărbătorit. În studio pătrund vijelios generalul Nicolae Tudor şi contraamiralul Cico Dumitrescu, alături de mai mulți civili. Cu toții îl trag de mână, îl împing, îl îmbrâncesc pe...

Doamnelor şi domnilor, prada cea mare: Nicu Ceauşescu!

NICU TERORISTU'

Nicu Ceaușescu a fost un personaj tragic. Evenimentele din 1989 l-au găsit la Sibiu, unde fusese «exilat» de părinții săi ca prim-secretar de partid, șef peste județ. Avea 38 de ani. Depășit de situație, fiul dictatorilor a decis să fugă la București. Aflase cine preluase puterea și credea că noii conducători se vor purta frumos cu el. Șocurile aveau să se țină lanț.

În seara zilei de 22 decembrie, Televiziunea oferă națiunii un episod uluitor. În studio este adus Nicu Ceaușescu, prezentat ca un terorist care tocmai răpise copii, otrăvise apa şi făcuse măcel în Sibiu. Teodor Brateş îi pune şi o etichetă: „Prințişorul moştenitor". Nicu vrea să se apere, dar este repezit cu brutalitate: „Nu vorbeşte criminalul! Tiranii au vorbit destul! Gata!".

Milioane de români se indignează în fața televizoarelor. Dacă ar putea, l-ar înjunghia pe ticălos. Nu au de unde să ştie că tocmai a făcut-o cineva. Furia populară este atât de mare, încât nimeni nu observă că „Prințişorul" se ține cu mâna de burtă. În partea stângă, geaca îi sângerează.

Înainte de a fi umilit în direct, fiul rebel al familiei conducătoare lăsase în spate câteva zile desprinse parcă dintr-un roman bine scris.

*

* *

Departe de tumultul străzii de la Timişoara şi de tensiunea ce copleşise Bucureştiul, Nicu Ceauşescu îşi petrecea relaxat ultimele zile în fruntea judeţului Sibiu. Politica îl plictisea, administraţia îl obosea, dar micile plăceri ale vieţii îi ofereau o bună compensaţie.

Serile tipice, cu jocuri de table şi pahare de coniac, aveau să fie însă înlocuite, în curând, cu rapoarte despre morţi şi lupte de stradă. Asemeni părinţilor săi, Nicu Ceauşescu a reacţionat în zilele Revoluţiei ca un om total dezorientat.

Marţi, 19 decembrie 1989, Sibiu. La două zile după vânătoarea ratată din cauza beţiei, Nicu Ceauşescu trece dintr-o şedinţă în alta. I se raportează că în judeţ este linişte şi că „nicio problemă deosebită nu a fost înregistrată". Se retrage acasă, în impozanta vilă ce i-a fost repartizată în centrul oraşului.

În cursul serii îşi fac apariţia apropiaţii lui: Eugeniu Pescar, secretar cu probleme organizatorice la Comitetul Judeţean de Partid; colonelul Nicu Silvestru, şeful Miliţiei judeţene; locotenent-colonelul Camil Stroia, comandantul Unităţii de Dresaj-Câini Sibiu; Boşoteanu, fostul şef al Gospodăriei de Partid. Reţeta clasică: table şi coniac.

Pe fondul zgomotului de zaruri, Silvestru îl roagă pe Nicu Ceauşescu să pună „o vorbă bună" celor de la vamă, ca să nu controleze prea amănunţit delegaţia echipei de fotbal Inter Sibiu. Jucătorii şi oficialii urmau să revină în ţară, din Italia, încărcaţi cu „atenţii" pentru mai-marii judeţului. Nicu îl sună direct pe ministrul de Interne, Tudor Postelnicu, pe care îl roagă „să nu-i vămuiască prea tare pe cei de la Inter". Apoi revine în cameră şi le spune celor prezenţi: „Noroc că am oamenii mei la Bucureşti". Ceilalţi murmură a respect.

Miercuri, 20 decembrie 1989. Nicu Ceauşescu ajunge devreme la sediul Comitetului Judeţean de Partid. Este informat că atât în oraş, cât şi în judeţ este linişte. Nu există victime. Veştile ceva mai aspre vin însă dinspre Timişoara. Prevăzător, Nicu le ordonă autorităţilor locale să se înarmeze. În jurul orei 18.30 se întoarce la vila sa.

Ajuns acasă, se interesează dacă a sosit avionul care ateriza zilnic la Sibiu şi care-i aducea câte un container cu mâncare de la Bucureşti. (În timpul procesului său, „Prinţişorul" avea să le declare magistraţilor că mânca doar din raţia trimisă zilnic din Capitală, „fără a folosi vreodată resursele locale".) Avionul nu aterizase. Mai mult, nici nu fusese anunţat.

Nicu Ceauşescu se prăbuşeşte gânditor pe un fotoliu. Este trezit, câteva minute mai târziu, de un zgomot asurzitor şi neobişnuit. „Mi s-a comunicat că fusese un avion ROMBAC, care, din cauza faptului că a avut surplus de pasageri, a decolat apoi direct peste Sibiu", a declarat „Prinţişorul" în instanţă, în 1992. „Surplusul de pasageri" îl constituiau cei 37 de bărbaţi misterioşi pentru care se schimbase programul de zbor.

Din 1987, de când fusese numit prim-secretar la Sibiu, numai două avioane mari, de tip ROMBAC, aterizaseră sau decolaseră din localitate: unul adusese echipa Steaua Bucureşti, iar celălalt naţionala de fotbal a Italiei.

Joi, 21 decembrie 1989. Nicu Ceauşescu este informat că sute de persoane au ieşit din fabrici şi se îndreaptă spre centrul oraşului Sibiu. De la fereastra biroului său de prim-secretar al judeţului, Ceauşescu-junior zăreşte grupurile de oameni demonstrând paşnic, flancate de miliţieni. La un moment dat, se aude un foc de armă. Primul de la Sibiu.

După câteva secunde, Nicu Ceauşescu este sunat de colonelul Aurel Dragomir, şeful Garnizoanei Sibiu. Acesta îi transmite că focul provine de la un om al său care, fiind lovit cu o sticlă incendiară, a ripostat cu foc, omorând o femeie.

Nicu intră în panică. Dă ordin „să se păzească unităţile socialiste". Telefoanele încep să sune. Veştile sunt îngrijorătoare: tot mai multe persoane erau ucise, atât la Sibiu, cât şi la Cisnădie, din „focuri de avertisment". A naibii ciudăţenie...

Speriat, Nicu ia legătura, telefonic, cu generalul Vasile Milea, care-l asigură că-i va trimite o echipă de 80 de genişti şi 120 de vânători de munte de la Garnizoana Vâlcea.

Seara, fiul cel mic al dictatorilor se retrage către propria reşedinţă. Acasă mai primeşte un telefon: cel prin care este

înștiințat că mai multe persoane, care „încercau să intre în depozitul de armament", au fost ucise.

Vineri, 22 decembrie 1989. Dimineața, în jurul orei 7.00, Nicu Ceaușescu este sunat de mama sa, care se interesează de „situația de la Sibiu". Fiul îi transmite că nu s-au înregistrat „probleme deosebite". O jumătate de oră mai târziu, muncitorii încep să defileze către Piața Republicii, organizați, pentru prima dată, în grupuri mari.

Din spatele geamurilor Comitetului Județean de Partid, Nicu vede cum demonstranții le oferă soldaților apă și alimente. Urmează ultima teleconferință cu Bucureștiul, în care este anunțată „moartea trădătorului Vasile Milea".

Vești proaste de la București

Neînțelegând ce s-a întâmplat, Nicu Ceaușescu ia legătura, telefonic, cu mama sa. Răspunsul acesteia îl înlemnește: „E trădare de sus până jos! Restul o să-l afli de la televizor».

Nicu îl sună pe ministrul de Interne, Tudor Postelnicu. Acesta îi spune că „în Piață sunt 30–40.000 de oameni" și că „în spatele acestei afaceri se află Ion Iliescu sau Corneliu Mănescu". Era cu puțin înaintea orei 12.09, când soții Ceaușescu aveau să fugă cu elicopterul.

Nicu Ceaușescu încearcă restabilirea contactului cu Bucureștiul. Toate telefoanele mai-marilor din Comitetul Central sună ocupat sau în gol. În fine, „Prințișorul" reușește să-l prindă pe secretarul CC, generalul Ion Coman, care îi dă vești zguduitoare: soții Ceaușescu plecaseră „într-o direcție necunoscută" și „e lume în CC".

Imediat, Nicu este sunat de generalul Ilie Ceaușescu, fratele Cârmaciului fugar. „Unchiul Ilie", încă ministru adjunct al Apărării, îi spune că i-a trimis un elicopter. „Ca să-l ai la dispoziție", precizează el.

Oamenii din jurul lui Nicu îl întreabă: „Și acum ce facem?". Pierdut, acesta răspunde scurt: „Fiecare ce știe". Se duce

imediat acasă, își strânge câteva lucruri și, însoțit de patru gărzi de la Securitate și de prietena sa, soprana Daniela Vlădescu, se îndreaptă în mare grabă spre Aeroportul Sibiu.

Pe drum aude o știre la radio: puterea fusese preluată de Ion Iliescu. Pe fața lui Nicu apare un zâmbet. Le spune celor din mașină: „Îl cunosc, se poate vorbi cu el foarte bine". „Prințișorul" visează să fie cooptat în noua conducere de la București, mai ales că se consideră „o persoană utilă".

Ajuns la aeroportul din Sibiu în jurul orei 13.00, Nicu Ceaușescu aude dinspre oraș focuri puternice de armă. Locotenent-colonelul Aurel Dragomir începuse masacrul.

„Prințișorul" stă o oră în aeroport, așteptând în zadar elicopterul ce-i fusese promis de Ilie Ceaușescu. Cum focurile de armă nu contenesc, Nicu ia hotărârea să plece la București cu mașina. Daniela Vlădescu îi oferă autoturismul personal, un Oltcit. Ea rămâne la Sibiu.

Nicu Ceaușescu pornește spre Capitală, urmând traseul Copșa Mică–Făgăraș–Sinaia–Câmpina–Ploiești. Pe drum se oprește o singură dată, să alimenteze cu benzină.

În jurul orei 19.00, după cinci ore de mers, „Prințișorul" ajunge la intrarea în București. În dreptul Aeroportului Băneasa oprește mașina, obligat de câteva autobuze parcate de-a curmezișul drumului. Coboară din autoturism și se îndreaptă spre primii militari pe care-i zărește. Este recunoscut de aceștia și băgat într-o mașină a Armatei, ce urma să se îndrepte către Televiziunea Română, locul considerat de Ceaușescu-junior ca fiind „centrul noii puteri".

Nicu este împins pe bancheta din spate, flancat de doi militari. Mașina, în care se mai află și șoferul, este atacată de un grup de oameni care-l recunoscuseră pe „Prințișor". Cei doi militari sunt bătuți, fiind acuzați că ar fi încercat să-l protejeze pe fiul dictatorilor. Nicu este scos din mașină și, după ce încasează o ploaie de pumni și câteva șuturi, este condus de mulțimea furioasă către un autobuz parcat în zonă.

La urcare este înjunghiat, în partea stângă a stomacului, de către o persoană necunoscută. Scuipat și bătut încă o dată, într-o zarvă apocaliptică, este luat prizonier în autobuz. În final, cei prezenți se decid: tot Televiziunea Română rămâne

punctul de destinație, dar pentru cu totul alte motive decât cele visate de Nicu. Revoluționarii vor să-l prezinte poporului, în direct, pe „fiul satrapilor".

„Să apară, dar să nu vorbească!"

Nicu Ceaușescu este adus la Televiziune puțin după ora 20.00. E preluat imediat, din curte, de căpitanul Cico Dumitrescu și urcat la etajul 11 al instituției. Însângerat, „Prințișorul" este introdus într-o cameră plină de oameni, roind cu toții în jurul lui Ion Iliescu, care tocmai venise – împreună cu grupul său – de la sediul CC.

Iată cum avea să descrie Nicu Ceaușescu, în 1991, scena respectivă: „A fost o blocare din partea lor. Se uitau destul de curios la mine. Domnul Iliescu a spus: «Haideți să continuăm comunicatul, iar el să fie ținut de Armată!»"[1]. Se pregătea primul Comunicat al CFSN către țară.

Marian Mierlă, unul dintre revoluționarii din acea mulțime, își amintește: „La un moment dat, ne-a fost adus Nicu Ceaușescu, flancat de militari. Era ud de la brâu în jos, nu era sânge – ori urinase, ori fusese stropit cu apă. Așa speriat cum era, când l-a văzut pe Iliescu, s-a mai înviorat și i-a spus: «Am venit să colaborez cu dumneavoastră». Iliescu nu l-a băgat în seamă și le-a ordonat militarilor să-l ia de acolo"[2].

Fiul Ceaușeștilor este scos din cameră și așezat pe jos, rezemat cu spatele de un perete. Iliescu are altă preocupare în acele momente: să fie de față când se „mișcă" puterea. Emoții nu poate să aibă, pentru că toată regia e în mâinile lui Brucan. Dumitru Mazilu își amintea în 1991 (apoi avea să „uite"): „În jurul orei 20.30 am ajuns la etajul 11, la renumitul etaj 11, de unde se dădeau toate comenzile privind conținutul programelor în timpul tiraniei... Acolo se aflau deja Ion Iliescu, Silviu Brucan, Dan Marțian, Petre Roman și alții. Cel care m-a luat în primire a fost tot domnul Silviu Brucan: «Unde umbli, domnule?

[1] Procesul lui Nicu Ceaușescu, iulie 1991
[2] „Jurnalul Național", 22 mai 2004

Noi avem nevoie de platformă-program, iar dumneata nu ești de găsit...» Și, mai mult smulgându-mi-o din mână, o luă și-i adăugă o nouă pagină pe care scrisese: «Președintele Consiliului este Ion Iliescu». «Bine, dar Ion Iliescu n-a fost ales nici măcar membru în noul guvern. Cum poate fi dânsul președinte?», am comentat eu. «Ei, asta-i bună! E revoluție... Cine mai știe pe cine a ales? Și, în definitiv, noi îl considerăm pe Ion Iliescu cel mai indicat să fie președinte. El este deja noul conducător. Acesta este un lucru indiscutabil»"[1].

Acestea erau activitățile care l-au acaparat pe Ion Iliescu în acele clipe, când Nicu Ceaușescu i s-a pus la dispoziție și, de fapt, i-a cerut ajutorul.

După câteva minute, Ion Iliescu revine și începe o „discuție interminabilă" cu „un tânăr", cum avea să povestească Nicu. Miza: dacă e bine sau nu ca fiul dictatorilor să fie arătat la televizor. „Cineva a spus: «Bine, să apară, dar să nu vorbească!»", își amintea Ceaușescu-junior.

În timpul discuției, la fața locului își face apariția și ziaristul Mihai Tatulici. Avea să urmeze unul dintre episoadele emblematice ale Revoluției. „Domnul Tatulici fusese, până la acel moment, un așa-zis prieten al lui Nicu Ceaușescu. În seara aceea, pe holurile Televiziunii, l-a bruscat pe Nicu. Îi striga: «Nu ți-e rușine de ce i-ai făcut acestui popor?!»"[2], povestește procurorul Dan Voinea, cel care a reconstituit, cu martori, momentul respectiv.

Scena este redată și de un martor ocular, Constantin Bebe Ivanovici. „Am asistat și la scene penibile. Unii dintre cei care înainte nu mai știau cum să-i intre în grații, între care Mihai Tatulici, l-au înjurat, l-au înghiontit, i-au dat câteva șuturi în părțile cele mai moi. Am văzut și atunci ce înseamnă mizeria umană."[3] (Mizerie pe care însuși Bebe Ivanovici o va ilustra perfect în următorii ani, când va inițiа marea afacere a certificatelor de revoluționar, aducătoare de privilegii nerușinate.)

[1-3] Teodor Brateș – *Trilogia Revoluției române în direct*, Editura AGER-Economistul, 2004

Nicu Ceaușescu este coborât de la etajul 11 și împins spre Studioul 4, fără a fi adus, pentru moment, în fața camerelor de filmat. Cico Dumitrescu îi pasează un bilet lui Teodor Brateș, care se retrage câteva zeci de secunde. În spatele camerelor are loc o a doua discuție, a celor aflați în studio, privind oportunitatea prezentării în direct a lui Nicu Ceaușescu.

„Am ajuns cu toții la concluzia că era oportun, dar numai cu condiția să nu stârnim compasiune. Dacă starea sănătății lui nu era normală, mai bine renunțam, pe moment, să-l prezentăm și ar fi fost mai potrivit să așteptăm când «va arăta mai bine». După aproximativ o jumătate de oră, l-am văzut pe generalul Tudor aducându-l în studio pe Nicu Ceaușescu"[1], povestește Teodor Brateș.

Decizia fusese luată: „Prințișorul" trebuia aruncat la leii flămânzi aflați în fața televizoarelor! Nicu Ceaușescu este filmat în direct timp de două minute și 50 de secunde. Un coșmar care parcă nu se mai termină.

Cele 170 de secunde în direct ale lui Nicușor

Generalul Nicolae Tudor: La o parte, la o parte!... *(intră trăgându-l de mână pe Nicu Ceaușescu, împreună cu Cico Dumitrescu și cu alți câțiva civili)*

Teodor Brateș: Stimați telespectatori... să țineți minte acest moment! O clipă, o clipă... Vedeți cine este aici în studio? „Prințișorul moștenitor", Nicu Ceaușescu, cel care la recentul Congres, la această parodie de congres, a cântat osanale tăticului și mămichii... cu nerușinare, pur și simplu! Sigur, nu e cazul să ne vorbească, am vrut doar să vă informăm că a fost prins. Și va fi supus judecății poporului... și va fi judecat legal de către popor. Poftiți...

[1] Teodor Brateș – *Trilogia Revoluției române în direct*, Editura AGER-Economistul, 2004

Cico Dumitrescu: Vă rugăm, dragi concetățeni, dragi prieteni! Noi, pentru că suntem oameni umani, așa ne-au învățat moșii și strămoșii noștri, nu ne vom da la niciun act ostil asupra acestui prizonier, care va fi judecat de către legile poporului nostru...

O voce: ... și după faptele...

Cico Dumitrescu: Permiteți-mi să vă spun, dragi concetățeni, că a venit singur să se predea. L-au adus trei ovarăși, care sunt aici în spate. Vă rog, poftiți în față, ca poporul să vă vadă!

Un tânăr: Trebuie să mulțumim oamenilor care ne-au înțeles și au vrut neapărat ca să-l vadă la Televiziune, să știe toată țara că este aici, că nu sunt zvonuri...

Teodor Brateș: ... și că este arestat....

Un tânăr: ... că este arestat. Ne-a mărturisit, în momentul în care l-am scos din mașină, că este Nicu Ceaușescu și că a avut ostatici, că a luat ostatici copii. Ne-a mărturisit! *(Nicu Ceaușescu face un gest de tăgadă)* Minte din nou, cum a mințit întotdeauna! *(se suprapune cu Teodor Brateș)*

Teodor Brateș: Pentru acest lucru l-am protejat ca să vorbească...

Cico Dumitrescu: ... Vă rog, vom analiza, va veni momentul când vom analiza faptele care le-a făcut și cu ce-i vinovat și cu ce este nevinovat. Dar vă rugăm foarte mult... să nu cumva să încerce cineva, în această perioadă, să se dea la acte care sunt necontrolate...

O voce: ... că oricum l-am salvat, noi l-am adus întreg.

Cico Dumitrescu: Noi îl avem aici lângă noi. A mărturisit că a plecat de la Sibiu și a dat ordin comandantului Securității din Sibiu să nu tragă.

Mai multe voci: Minte!... Iarăși minte!

Cico Dumitrescu: Asta-i versiunea pe care o spune. Vom verifica-o.

Un bărbat: Pierdem prea mult timp cu el. Nu mai discutăm atâta.

Un tânăr: A mărturisit că a luat ostatici copii! A mărturisit...

O voce: Să spună două cuvinte!

Mai multe voci: Nu, nu, nu!
O voce: Liniște, nu vorbește criminalul!
Altă voce: Tiranii au vorbit destul!...
O voce: ... loc, loc... gata, gata... băi, gata!...

Dedicații în direct

Nicu Ceaușescu iese din studio așa cum intrase: încolțit de mai multe persoane, împins, bruscat. Sângele cleios de pe îmbrăcămintea lui nu impresionează pe nimeni. Tema copiilor „luați ostatici" devenise deja o „marcă" a Revoluției, fiind anunțată insistent în după-amiaza de 22 decembrie 1989.

Unul dintre cei prezenți în Studioul 4, Costin Țugui, a descris ulterior un incident șocant. „După prezentarea secvenței cu Nicu Ceaușescu, telespectatorii nu au observat (și nici noi, preocupați de persoana «Prințișorului») când, cu un automat, având încărcător cu cartușe, a pătruns în Studioul 4 Cornel Pumnea. Acesta a încercat să-i zdrobească testiculele lui Nicu Ceaușescu cu patul automatului, zbierând că acesta i-ar fi violat nu știu ce prietenă «artistă» și vociferând despre alte fete și soții violate de acesta. I-am parat lovitura și, văzând că are degetul pe trăgaci, i-am îndreptat țeava în sus. Norocul nostru a fost că «viteazul», adept al lui Bachus, nu avea cartuș pe țeavă. L-am imobilizat, i-am smuls automatul din mână și, împreună cu Cico Dumitrescu, l-am calmat. A plecat să-l «împuște» pe Nicu Ceaușescu cu... mâna goală."[1]

După ce scapă de „ambuscadele" de la Studioul 4, „Prințișorul" este dus într-un birou al Televiziunii și lăsat sub supravegherea unui anume căpitan Chioranu. Nicu avea să declare, peste ani, că paznicul său îi spunea, la fiecare câteva minute, „ba că mă omoară, ba că nu mă omoară".

În timp ce fiul dictatorilor este ținut ostatic în clădirea Televiziunii, Teodor Brateș îi mai face o dedicație în direct, pe post: „Urmările activității lui Nicușor, «Prințișorul»: în

[1] „România Mare", aprilie 1991

continuare, la Sibiu sunt lupte. Cei care apără – Armata, cetățenii – cer în continuare ajutor. Unitățile din apropiere să se îndrepte spre Sibiu să-i ajute!".

A doua zi, pe 23 decembrie 1989, e rândul lui Ion Iliescu să-i mai învârtească o dată cuțitul în rană. În informarea din partea Consiliului Frontului Salvării Naționale, citită de Ion Iliescu în direct, la TVR, se precizează: „În fine, stimați cetățeni, sunt arestați și Ilie, și Nicu Ceaușescu. Va veni momentul judecății drepte, severe, a poporului *(de către popor – **n.a.**)*, a celor care i-au făcut vinovați de această tragedie națională. (...) Nimic nu mai poate întoarce roata procesului de înnoire a României. Să ne urăm succes!"

Tot pe 23 decembrie 1989, Nicu Ceaușescu este transportat la Spitalul Militar Central, unde va fi supus unei intervenții chirurgicale, în urma rănii suferite prin înjunghiere. El este însoțit, pas cu pas, de Cico Dumitrescu. Explicația lui Cico: „Ne gândeam că se poate întâmpla orice și îl vom folosi ca monedă de schimb. Am stat lângă Nicu și în sală, când l-a operat! Avea pe el un slip vernil. Doctorul mi-a arătat: «Ăsta e un ficat cirotic, nu o mai duce mult!». Am stat până l-au dus în salon. Acolo l-au mai legat și cu cătușele de pat, parcă mergea ăla, operat..."[1]

Pe patul de spital avea să afle Nicu Ceaușescu că părinții săi au fost judecați și executați în ziua de Crăciun.

Pe 28 decembrie 1989, „Prințișorul" primește mandat de arestare. Este acuzat pentru „ordinul dat în ziua de 17 decembrie 1989 trupelor din Garnizoana Sibiu, de a folosi armele de foc împotriva poporului răsculat, cu consecința uciderii și vătămării grave a integrității corporale a unor grupuri mari de persoane, ce constituie infracțiunea de genocid". Așadar, și în procesul de la Târgoviște, tot genocid!

Pe timpul anchetei, Nicu Ceaușescu era convins că va fi condamnat la moarte. Avocata sa, Paula Iacob, își amintește: „Ceea ce s-a făcut atunci, la procesul lui Nicu Ceaușescu, a fost o reluare perfectă a modului în care acționa Securitatea

[1] „Adevărul", 26 martie 2010

înainte de 1990. Când ne-am întâlnit prima dată, la Direcția de Cercetări, în Calea Rahovei, el nu știa că se desființase pedeapsa cu moartea. Se aștepta în fiecare zi să fie executat!"[1]

Rechizitoriul pe baza căruia „Prințișorul" a fost trimis în judecată îi dă dreptate avocatei. „După fuga dictatorului Ceaușescu și a soției de pe acoperișul Comitetului Central, grupul de securiști și milițieni a pătruns în incinta Unității Militare 01512 prin escaladarea gardului, cu scopul de a ocupa unele puncte strategice, dar n-au reușit, fiind dezarmați și reținuți", se arăta în documentul întocmit de procurori. În realitate, milițienii și securiștii încercau să se adăpostească în unitatea militară de furia manifestanților. Nu au fost dezarmați și reținuți, ci împușcați ca la plutonul de execuție. 25 de cadre de la Interne și-au pierdut viața în acel măcel. Niciun militar nu a fost condamnat.

*

* *

Procesul lui Nicu Ceaușescu a început în mai 1990, la Sibiu. Ulterior a fost mutat în Capitală, iar la 21 septembrie 1990 a venit cea dintâi sentință: 20 de ani de închisoare. Fiul cel mic al lui Nicolae Ceaușescu a fost găsit vinovat, de către Tribunalul Militar București, pentru genocid și nerespectarea regimului armelor și munițiilor.

În iunie 1991 i-a fost redusă pedeapsa de la 20 la 16 ani, iar în noiembrie 1992 a scăpat de acuzația de genocid. A mai rămas în picioare doar portul ilegal de armă, care i-a adus lui Nicu Ceaușescu 5 ani de detenție, cu eliberare condiționată pe motive medicale. Cei 20 de ani au devenit doi ani.

Pe 16 septembrie 1996, Nicu Ceaușescu a fost internat, în stare gravă, la Spitalul Clinic Universitar din București cu diagnosticul „ciroză hepatică". Peste două zile a fost transportat la clinica Allgemeines Krankenhaus din Viena, unde pe 26 septembrie 1996 a decedat. Avea doar 45 de ani. Prietenia excesivă cu alcoolul i-a venit de hac.

[1] „Adevărul", 14 aprilie 2010

COMBINATUL SAU COMUNICATUL?

În decurs de câteva zeci de minute, Teodor Brateș bulversează total populația. Mai întâi îi îndeamnă pe oameni să iasă la lupta cea mare cu teroriștii, apoi le spune să stea în case pentru a asculta un comunicat important. Apelurile haotice culminează cu prestația de impostor a lui Cico Dumitrescu.

După consumarea „momentului Nicu Ceaușescu", Teodor Brateș se dezlănțuie într-o campanie furibundă împotriva „securiștilor" și a „teroriștilor", care-s totuna. Așadar, toate tunurile pe „securiștii-teroriști"! Și cât mai multă lume în stradă, să se bată cu Fiara! Să curgă sânge, că de-aia-i Revoluție! Și dacă n-o fi Revoluție, o facem să fie Revoluție!

Apeluri și instigări din colecția de iarnă Teodor Brateș:

„O informație din partea arhitecților și constructorilor. Intrările la buncărele de la Comitetul Central se află la subsolul de la poarta C și la subsolul de la Muzeul de Istorie a Partidului. Deci, acolo să se ia măsuri ca să nu-și poată face mendrele fanaticii aceștia de securiști!"

„Centralele telefonice Dorobanți și Rahova sunt atacate. Sunt centralele care asigură legăturile noastre telefonice. Facem apel insistent la cetățenii din zonă să se ducă acolo urgent, să apere aceste centrale telefonice, pentru că astfel

suntem în imposibilitate de a continua emisia. Bineînțeles că și unitățile militare ar trebui să acționeze pentru aaa... îîî... zdrobi acest atac al securiștilor. (...) Sunt grupările acestea teroriste, organizate, care nu vor să cedeze de bunăvoie... au armament, sunt dispersați, le e frică de pielea lor... sunt fanatici, sunt nebuni, ca și șeful lor."

„La fostul sediu al CNST-ului, acest consiliu care s-a degradat până la demență din cauza conducerii Elenei Ceaușescu... la fostul sediu de pe strada Roma... suntem informați că sunt securiști, care pot să facă în continuare foarte mult rău."

„Sunt unele instituții nepăzite, instituții de o mare importanță pentru țara noastră, de pildă Institutul de Fizică Atomică... da, există și această practică... ăăă... de a îmbrăca în soldați, în ostași ai Armatei noastre... a securiștilor... Trebuie... sigur, cei competenți... să acționeze."

„Și reactorul atomic de la Pitești... nu este suficient de bine apărat. Cetățenii acestui municipiu sunt rugați insistent să contribuie la apărarea acestui... și unitățile militare."

„În spatele Circului de Stat, lângă fabrica de pâine, se află de asemenea un grup de securiști. Vedeți câte sedii aveau în Capitală..."

„Ni se comunică că în stația de metrou Izvor, în spatele chioșcului de ziare, există o ușă mascată care duce spre un tunel, care face legătura cu stația de metrou și Casa Republicii. Acolo există și a... un loc de retragere al teroriștilor. Organele de specialitate sunt chemate să depisteze gurile de aer pentru a lua măsuri, inclusiv în Piața Republicii."

„Cetățenii aflați în blocul din strada Oteteleșanu numărul 5 anunță că asupra lor se trage dinspre strada C. Mille și înspre magazinul Romarta. Deci, este cazul să se ia și aici măsurile... corespunzătoare. Se vede că foarte multe cuiburi aveau securiștii pe teritoriul Capitalei."

„Trei grupuri de teroriști se îndreaptă de la blocul-turn și Piața Palatului spre Radiodifuziune, pe strada Timișana, urmând să alim... să se alimenteze cu muniție în punctele Povernei, Moxa și Lemnea. Toți cei aflați în zonă sunt insistent rugați să acționeze, să nu-i lăsăm pe acești criminali să

acționeze. Să nu-i lăsăm! Cu price preț! Pentru că pot să mai facă încă mult rău, după cum vedeți".

Intervine cu o adăugire Victor Ionescu: „În Povernei, Moxa și Lemnea există niște depozite secrete – posibil, ale Securității – de muniție și armament. Deci, și acolo trebuie acționat, și în strada Timișana, și pe tot acest traseu de la Piața Palatului până la Radio".

*

* *

Spre ora 22.00, brusc, Brateș schimbă registrul. Renunță, pe moment, la știrile apocaliptice pentru a face un anunț sobru, pe un ton oficial: „Stimați telespectatori, peste aproximativ 30 de minute vom transmite un comunicat foarte important. Populația este rugată să se îndrepte către case pentru a recepționa acest comunicat. Deci, peste aproximativ 30 de minute este rugată să se îndrepte către case pentru a recepționa comunicatul".

Brateș repetă anunțul de patru ori, făcând eforturi colosale să asigure comunicatului – și comunicatorului – o audiență maximă. Oferă și sfaturi suplimentare: „Vă rugăm să luați toate măsurile ca un număr cât mai mare de oameni să poată auzi comunicatul... cu tranzistoare, cu aparate de radio portabile, cu televizoarele puse la ferestre, pe balcoane, pe stradă, cum credeți dumneavoastră de cuviință, în așa fel încât toată lumea să ia cunoștință de acest comunicat".

Așadar, Brateș se străduise din răsputeri să scoată lumea în stradă, s-o trimită la sfânta luptă cu teroriștii, iar acum face eforturi s-o țină în casă, să asculte comunicatul! Nici nu apucase eroul din Cocârlați să-și tragă izmenele pe el pentru a pleca să apere Combinatul, că se și găsea într-o dilemă: pleacă la revoluție sau rămâne să asculte comunicatul? *Combinatul sau comunicatul?* – aceasta-i întrebarea!

În așteptarea anunțului esențial, Brateș produce o surpriză agrară. Îl aduce la microfon pe Bîlfoi din Teleorman. Trebuie văzut și publicul satelor... „Sunt și bucureștean, și țăran. Comuna Pietroșani din Teleorman. Toți țăranii țării ăștia îmi sunt frați. De șase ani de zile muncesc și la «global», în timpul

meu liber, în concediu... Copilul, soția de multe ori se supără – «ori stai cu noi, ori te duci la maică-ta!». Mama este bolnavă, bătrână, are 83 de ani. Vecinii şi satu' o ajută. Țărani, ajutați să facem recolte! Nu în ziare, ci pe ogoare... care să ne sature pe toți, şi nu toate leprele care ne-au supt până acum! Să ştie şi primul-secretar al județului Teleorman, care m-a găsit cu oamenii culegând unde era bun şi vrea să bage să culeagă cu combinele, iar unde era mic trebuia să culeagă țăranul, că de acolo nu-i mai dădea nimic. «Ascultă, bă, cine eşti tu?» Zic: «Sunt Bîlfoi». Zice: «Şi ce cauți aici?». «Am săpat aici şi aicea voi culege.» «Şi – zice – ce ai acolo?» Zic: «Porumb. Nu e al nostru?» «Da – zice –, dar ăsta e al poporului.» Zic: «Dar ăsta nu-i popor?»..."

Timpul trebuie umplut cumva până la citirea comunicatului. Şi nu mai merg ştirile astea catastrofice, că alungă lumea din fața televizoarelor...

Victor Ionescu ne dă veşti îmbucurătoare: metroul bucureştean va circula toată noaptea, iar la Sinaia, Mediaş, Motru şi Bârlad e linişte.

Petre Popescu citeşte un apel de la Constanța şi câteva reacții externe. Când ajunge la Venezuela, trebuie să elibereze urgent microfonul, pentru că a venit comunicatul! Iar împreună cu el, Ion Iliescu. Scena este memorabilă.

Petre Popescu: ... Din Caracas, preşedintele Venezuelei, Carlos Andres Pérez, a salutat înlăturarea regimului Ceauşescu, subliniind: „Aceasta dovedeşte că nimic nu poate împiedica popoarele să avanseze spre democrație"... *(pauză, ezitare; se ridică în picioare)* ... Dragi telespectatori, în studio a venit tova... domnul Ion Iliescu, care ne va citi comunicatul... Consiliului...

Ion Iliescu: Dragi concetățeni, am primit mandatul să dau citire comunicatului către țară al recent constituitului Consiliu al Frontului Salvării Naționale...

Şi citeşte comunicatul în zece puncte. Bla-bla-bla. Mai interesantă este lista celor 39 de membri aleşi, provizoriu, în Consiliul FSN. Cei 39 stabiliți încă de la sediul CC. Când

ajunge spre final, Iliescu se alintă: „... Constantin Ivanovici, Ovidiu Vlad, Bucurescu Valeriu... şi Ion Iliescu, dacă sunteți de acord".

Dacă sunteți de acord – cine? Teodor Brateş? Petre Popescu? Victor Ionescu? Ceilalți care mişunau prin şi pe lângă studioul 4? Bîlfoi din Teleorman? Căci oamenii din fața televizoarelor, speriați de bombe şi bântuiți de terorişti, nu aveau cum să-i spună: *nu, nu suntem de acord!* Sau, dimpotrivă: *da, suntem de acord!* Democrația începea cu o mascaradă gratuită, de genul celor de la şedințele de partid: *cine este pentru?... cine contra?... se abține cineva?... în unanimitate de voturi, tovarăşul Iliescu a fost ales...*

*

* *

După plecarea lui Ion Iliescu, se dezlănțuie din nou iadul. Exact cum se întâmplase, patru ore mai devreme, în Piața Palatului: prăpăd înainte, linişte în timpul discursului lui Iliescu, prăpăd şi după. Ai zice că vorbele noului lider sunt atât de interesante, încât terorişti iau o pauză să le asculte. *Iliescu-apare, dușmanu' dispare!...*

Ne apropiem de miezul nopții – prima noapte de libertate! –, iar pentru telespectori s-a încheiat distracția. Gata, ați ascultat Comunicatul cel Mare, acum la luptă cu terorişti! Cei curajoşi să iasă în stradă, cei fricoşi să se ascundă sub masă! Dar din această clipă, nimeni nu va mai avea liniște!

Am selectat cele mai relevante intervenții, respectând cronologia lor. Teodor Brateş ia o pauză. E rândul celorlalți crainici să-şi facă datoria! La microfon, pe rând, Petre Popescu, Victor Ionescu şi Nicolae Melinescu.

Petre Popescu: Radioul este într-o situație foarte critică. Este în pericol. Facem apel la populație să iasă în zonă pentru a înconjura această instituție. De asemenea, facem apel la toți cetățenii care se află în curtea instituției noastre, a Televiziunii, să nu părăsească curtea, să rămână aici! (...) Repetăm apelul pentru Radio, care este în pericol. Toți cetățenii din zonă şi din alte zone – să se adune în jurul acestei instituții!

Victor Ionescu: La depozitul sanitar de pe 1 Mai se ard documente. Îi rugăm pe cetățenii din zonă să ia măsuri pentru a proteja aceste arhive, importante pentru viitorul proces de analizare a celor care ne-au adus în situația critică în care ne-am aflat până acum 10–12 ore.

Victor Ionescu: La Casa Republicii se află un grup de securiști alimentați cu muniții de mașini cu tricolor și care trag în oameni. Despre structura secretă a edificiului se pot lua relații de la inginerul Greca.

Victor Ionescu: Șeful Gărzilor Patriotice de la IMGB anunță că unitățile de Securitate pot ajunge prin tuneluri până la stația din vecinătatea întreprinderii. Apelăm la toți cetățenii din zonă să ia măsurile necesare pentru a bloca aceste tuneluri către IMGB!

Petre Popescu: Situația critică în care se află Radiodifuziunea din strada Nuferilor ne determină să facem din nou apel urgent la toată populația Bucureștiului să se adune în jurul acestei clădiri. Radioul este somat prin portavoce să se predea!

Petre Popescu: Ministerul Apărării Naționale este și el atacat. Forțele armate se concentrează în aceste momente către obiectivele puse în pericol. Rețineți! Radioul este și el în situație foarte critică. Populația poate determina aceste bande de terorişti ca să despresureze aceste obiective.

Victor Ionescu: Atât Ministerul Apărării Naționale, cât și centrala telefonică Drumul Taberei – 2... se află în Drumul Taberei... această centrală telefonică este și ea atacată... și are și ea nevoie de blindate. În Drumul Taberei se află și numeroase unități militare bucureștene. Ne întrebăm: ce fac comandanții acestor unități? Să acționeze și să protejeze bunurile poporului!

Victor Ionescu: În acest moment ni se anunță de la Corpul de gardă că Televiziunea este atacată! Facem un nou apel la toți cetățenii din București să facă un efort suplimentar pentru a ne da sprijin ca să putem continua să vă informăm și să contribuim prin forțele noastre la mersul înainte bun al lucrurilor, pe făgașul nou creat acum.

Nicolae Melinescu: Încă o dată facem apelul către întreaga populație a Bucureștiului de a se reîntâlni aici, în zona Televiziunii, unde persistă o serioasă amenințare.

Petre Popescu: Situația la Televiziune s-a normalizat. În schimb, Radioul este într-o situație foarte grea, foarte critică. Facem apel la toți tinerii, tot tineretul, studenți, muncitori, întreaga populație, să ajute Radiodifuziunea! Să se ducă *in corpore* pe strada Temișana și strada Nuferilor! Repetăm: Radioul este foarte în pericol. Facem apel la întreaga populație a Capitalei, la toți tinerii, să se ducă să înconjoare clădirea Radioului. Trebuie ajutoare, până vin și unitățile Armatei...

Victor Ionescu: În această noapte, nimeni nu are voie să doarmă în România! Trebuie să fim în stradă pentru a preveni actele ostile. Noaptea este favorabilă trădătorilor și dușmanilor poporului. Ieșiți în stradă, stimați români! Vă așteptăm să ne apărați și pe noi ca să apărăm împreună democrația, România, și să evităm ca pe viitor să se mai instaureze dictaturi teroriste!

Victor Ionescu: Consiliul Popular al Sectorului 3 nu are asigurată paza militară. În apropiere se află însă o unitate militară care nu a primit ordine de pază. Așteaptă să-i dea ordinele cine? Acum ordinele le dă poporul!

Victor Ionescu: În comuna Buftea din Sectorul Agricol Ilfov, Miliția refuză să colaboreze cu noile organe. Așteaptă de la această Miliție un ordin special... În comună este – adevărat – ordine și liniște, dar Miliția trebuie să contribuie și ea, ca întregul popor, la această liniște.

Cico, supremul impostor

Trecuse de ora 23.00 când Brateș l-a introdus din nou în scenă pe contraamiralul Cico Dumitrescu.

Teodor Brateș: ... Avem de făcut o comunicare extrem de importantă. Vă rugăm...

Cico Dumitrescu: Comandanți ai unităților apărării naționale din orașele Târgoviște, Râmnicu Sărat, Buzău, Focșani, Galați, Brăila, vă transmit ordinul șefului Marelui Stat Major, general Ștefan Gușă, ca în cel mai scurt timp să îndreptați unitățile dumneavoastră către București. Pentru apărarea următoarelor puncte: Ministerul Apărării Naționale, Academia Militară și unitățile dispuse pe Bulevardul Artileriei.

Teodor Brateș: Vă rugăm să repetați... ordinul...

Cico Dumitrescu: Comandanți ai unităților din orașele Târgoviște, Râmnicu Sărat, Buzău, Brăila, Galați, din ordinul șefului Marelui Stat Major, general-maior Gușă Ștefan, în cel mai scurt timp mobilizați unitățile și deplasați-le spre București, pentru a apăra următoarele puncte: Ministerul Apărării Naționale, Academia Militară și sediile unităților militare dispuse pe Bulevardul Antiaeriană. Repet. Comandanți ai unităților din orașele Târgoviște, Râmnicu Sărat, Buzău, Focșani, Brăila, Galați, luați urgent măsuri și îndreptați unitățile dumneavoastră spre București, pentru a apăra următoarele puncte: Ministerul Apărării Naționale, Academia Militară... din ordinul șefului Marelui Stat Major... generalul-maior Gușă Ștefan... și a generalului-locotenent Stănculescu... v-a transmis acest ordin căpitan de rangul I Dumitrescu.

Ne aflăm în fața unei imposturi colosale, cu efecte tragice. De aceea, apelul lui Cico Dumitrescu trebuie luat la puricat.

Cico Dumitrescu a mințit spunând că ordinul a fost dat de generalul Gușă. Acestuia nici nu-i trecuse prin cap așa ceva. La ora aceea târzie din noapte, Gușă se afla în sediul CC al PCR. Când l-a văzut pe Cico la televizor, i-a venit să turbeze. A scăpat o înjurătură și a dat telefon la minister, să afle cine a făcut porcăria asta. Mai târziu, generalul Gușă avea să povestească: „M-a deranjat fantastic când acest individ și-a permis să cheme unități în numele generalului Gușă. Eu n-aveam nicio legătură cu el atunci. Domnule, o Armată, în primul rând că nu se comandă prin Televiziune. Al doilea, ce voia acest individ să facă cu unitățile astea? Nu numai că le chema pe astea de la Dunăre – Brăila și Galați –, dar și pe cele de la Râmnicu Sărat și Focșani... Cum e posibil ca un ofițer, chiar și fără pregătire militară – el era, mi se pare, inginer chimist, n-avea pregătire – ... cum nu-ți dai seama ce înseamnă, să nu ai habar ce înseamnă deplasarea unei unități pe timp de noapte, în condițiile alea care erau?! Ce înseamnă unde să le aduci să apere un obiectiv militar, cu ce forțe, cum, pe timp de noapte... Și pe urmă, cum îți permiți, domnule, să-ți arogi niște competențe pe care nu ți le-a dat nimeni, nici legea, nici regulamentul, nici situația de fapt?! Păi, cum adică, la Televiziune era nevoie să vină atâtea regimente s-o apere? Când unitatea din trupele de Securitate, care era acolo, era arhisuficientă s-o apere, cu armamentul automat pe care-l avea și cu întăririle care-i fuseseră date"[1].

În ultimul dintre cele trei apeluri, Cico Dumitrescu îl adaugă și pe generalul Stănculescu, lângă Gușă, ca emitent al ordinului. O minciună în plus.

Cico mai pierde câte un oraș de la un apel la altul. La a doua „strigare", pe lista orașelor „chemate la luptă" nu se mai regăsește Focșani.

Ordinul e atât de haotic, încât avem de-a face o dată cu „Bulevardul Artileriei", iar a doua oară cu „Bulevardul Antiaeriană". Denumirea corectă: Șoseaua Antiaeriană.

Ciudată selecție! Toate orașele care ar fi urmat să rămână fără trupe sunt situate în zona de est/sud-est, pe direcția de înaintare a oricăror trupe sovietice, în caz că acestea ar fi hotărât să acționeze. E valabil și pentru valurile de „turiști" cu misiuni speciale. Se crea un culoar ideal pentru potențialul inamic.

La acea oră târzie din noapte, generalul Gușă făcea eforturi, la telefon, să-și convingă omologii din Armata URSS că România nu are nevoie de ajutor militar sovietic. Grupul de la Televiziune contraataca prin vocea lui Cico, vechi apărător al intereselor sovietice.

[1] Daniela Veronica Gușă de Drăgan – *Condamnat la adevăr*, Editura RAO, 2004; interviul cu gen. Ștefan Gușă a fost realizat de Pavel Coruț

Cum să chemi de-a valma toate unitățile militare din șase orașe și nu mai lași acolo niciuna? Și cum să le chemi pe toate la niște obiective imprecis precizate, dându-le misiuni neclare? Care unitate și din ce oraș să meargă, de exemplu, la Televiziune și care la MApN?

De ce să chemi unități din Focșani sau Galați ca să apere unități de pe Șoseaua Antiaeriană, una dintre cele mai militarizate zone din Capitală?

Cât de imbecil sau de rău-intenționat poți să fii ca să chemi toate unitățile militare din Târgoviște, când știi foarte bine că una dintre acestea îi are în pază pe soții Ceaușescu?

Ordinul lui Cico Dumitrescu are toate caracteristicile unei tentative de destabilizare a Armatei și de atragere a ei în incidente nocturne sângeroase.

Monologul lui Caramitru

Până la miezul nopții, crainicii se retrag. Emisia este comutată în Piața Palatului, unde se desfășoară marele festival al tragerilor nocturne. Diversiunea se desfășoară plenar, iar Ion Caramitru e prezent în mijlocul ei. Oare știe ce face?!

Merită reținut un rezumat al prestației reputatului actor în cel mai dificil rol al vieții sale: cel din balconul CC al PCR. Un monolog între istorie și isterie.

Ion Caramitru: Fraților, fraților, Ion Caramitru vă vorbește. Oamenii de sus agită steagul românesc, sunt oameni trimiși de noi, stați liniștiți. Ascundeți-vă, lăsați Armata... Opriți focul, opriți focul!... Opriți focul!... Opriți focul!... Opriți focul, opriți focul!... Stați liniștiți! Armata să pună farurile pe Palat să vedem steagurile lor... Toți civilii să vină cu armele înapoi se creează debandadă. Oameni buni, n-avem nevoie de arme, noi am câștigat fără violență. Ei au tras. Îi vom pedepsi! Acum trebuie să-i capturăm pe cei de sus. Sunt cu steagurile noastre sus. Sunt oamenii noștri. Opriți, vă rog! Opriți, să se predea. Să se facă o delegație din partea Armatei ca să-i captureze. Nu

mai trageți! Nu mai tra-geți! Armata e cu noi, priviți!... Fraților, nu mai trageți! Oamenii de pe Palatul regal agită steagul. Nu mai e nevoie de arme. Liniștiți-vă! Să coboare cu steagurile în mână, să-i preia Armata poporului. Nu mai trageți! Opriți, vă rog! E păcat de tinerețea noastră și de lupta pe care am dus-o până acum. Liniștiți-vă! Vă vorbește Ion Caramitru. Liniștiți-vă, nu e nevoie de panică! Nu de răzbunare fizică. Trebuie să-i judecăm. Armata e cu noi – ăsta e strigătul nostru. Nu mai trageți! Oamenii care sunt la Palat, nu mai trageți, este inutil! Nu mai trageți! Tot poporul român... Singura șansă este să vă predați. Liniștiți-vă, n-aveți nicio șansă!... Piața este înconjurată de Armată, de tancuri, de tunuri, de mitraliere, de oameni cu mâinile goale... Liniștiți-vă! Adunați-vă, puneți-vă pe două rânduri, coborâți... veți fi preluați de Armată, care vă va garanta integritatea corporală. Vă rog să se facă din partea Armatei o delegație – sunt nouă oameni fără uniformă –, militari care să preia prizonierii... Liniștiți-vă! N-avem nevoie de panică. Revoluția am câștigat-o. E păcat... Dumnezeu e cu noi! S-au primit mesaje din străinătate. Gorbaciov trimite salutările lui și simpatia pentru Revoluția română. Din toată lumea civilizată... toată lumea modernă e alături de noi. Nu mai trageți cu armele! Trebuie să dansăm, să ne bucurăm. Oamenii de acolo, care ar trebui să se predea, n-au nicio șansă. Armata să-i protejeze. Nu ne trebuie răzbunare fizică. Avem nevoie de spirit și de dreptate. Vă rog, Armata, ofițerii să formeze o gardă care să preia prizonierii de sus care se vor preda. Să vină cu steaguri, să coboare în ordine! Armata să meargă cu tancurile spre Palat, să se îndrepte spre el! Nu mai trageți cu nimic, nu, că derutați toată atenția noastră! Orice zgomot de armă, orice zgomot de petardă derutează atenția celor care trebuie să facă ordine. Liniștiți-vă, Armata e aicea, e cu noi. Nimeni, în țara asta, nu mai respiră altceva decât aerul nostru... aerul nostru... liber. Oxigenul acestei lumi pe care, în sfârșit, îl respirăm. Oamenii agită acolo steaguri. Lăsați-i să treacă acum! S-ar putea să fie oameni dintr-ai noștri, care s-au refugiat acolo. Nu știm exact. Se pare că sunt și femei, și copii care s-au refugiat. Să se îndrepte acolo carele blindate și

oameni care să-i preia! Nu mai trageți! Suntem aici adunați și vă rugăm să rămâneți. Se formează un guvern pe care trebuie să-l protejați. Vom avea grijă ca în acest guvern să aibă loc toți reprezentanții tuturor claselor sociale: muncitori, țărani, intelectuali, militari, oameni de spirit, oameni care au suferit. Aceşti oameni trebuie să lucreze cu protejare din partea dumneavoastră. Vă vom reprezenta cât putem. Nimeni nu va pătrunde în guvern în așa fel încât să nu se poată face ordine. Avem nevoie de ordine ca să se poată lucra. Toți ochii lumii și ai Europei sunt îndreptați asupra noastră. Nu mai trebuie să se audă gloanțe. Liniștiți-vă! E nevoie de ordine, numai așa vom putea să răzbim. Am îndurat 25 de ani, mai aveți răbdare încă o zi, o juma' de zi, câteva ore... Vă rugăm... Vă rog, cine se joacă cu armele, din public, din oamenii care se află în Piață? Și cine are arme să vină sus. Avem nevoie să adunăm toți oamenii înarmați. Nu avem nevoie de derută. Toți oamenii cu arme să poftească sus! Avem nevoie de ei aici, pentru apărarea guvernului. Poftiți, urcați aici! Nu mai trageți! E inutil... Stăm pe loc, fraților. Trebuie să ne păzim libertatea. Cei care au arme să nu se joace cu ele... poftiți aici sus în clădire! Nu vă mai jucați... nu vă mai jucați... S-ar putea să avem nevoie de armele astea pentru mai târziu. Cine știe unde mai sunt dușmani care trebuie anihilați?!... Stați liniștiți! Veniți cei care aveți arme, veniți sus! Lăsați Armata să păzească... În Palat au pătruns reprezentanți ai Armatei noastre. Lăsați-i să dezarmeze și să facă prizonieri pe cine au fost acolo și au tras. Stați cu ochii îndreptați acolo și fără violență fizică! Nu avem nevoie de așa ceva. Lumea trebuie să știe că România-i o țară civilizată, cu trecut istoric, cu spirit, cu umor. Acum e o țară adevărată, curajoasă și plină de dreptate. Rămânem drepți, nu trebuie să ne coborâm în fleacuri. Avem nevoie de adevăr. Nu l-am trăit până acum. El trebuie să ne sprijine. Nu vă mai jucați cu armele! Uitați, în Palat pătrund deja oamenii noștri. Armata să protejeze prizonierii! N-avem nevoie de crime. Noi nu facem crime. Noi judecăm, noi facem dreptate. (...) Pe strada Nuferilor sunt lupte pentru apărarea postului național de radio. Să ne îndreptăm într-acolo... *(se*

aud împușcături răzlețe)... Armata noastră... în Palat sunt oameni noștri. Uitați-i sus, îi capturează. Să nu mai tragă nimeni într-acolo! Să-i păzim pe oamenii noștri. Uitați, sunt soldații noștri pe acoperișul Palatului! Lăsați-i să lucreze, ei știu mai bine asta. Sunt genişti. Uitați, au ajuns lângă drapel... Bravo, băieți! *(„Uraaa... uraaa...")* Unde? Unde sunt? La mansardă... genişti... Fiți atenți, sunt butelii de aragaz! Să nu se întâmple vreo explozie. Trebuie să avem grijă de acest Palat al nostru. În el este Muzeul de Artă... *(se trage intens)* Nu mai trageți! Opriți focul, este inutil!... De unde se trage? Da' nu se gândesc cumva să fie... Nu! Nu mai trageți! Este inutil. Vă rugăm, oameni, români, în acest Palat – care a fost însemnul ornamentat al naţiei – se află Muzeul de Artă, cu cele mai mari comori ale poporului nostru. Să avem grijă de el... să nu-l devastăm... să nu facem prostii... Să ne bucurăm și noi, și copiii noștri. Lăsați Armata să facă ordine! (...) Oameni buni, aveți grijă de Palatul nostru, nu trebuie să facem vandalisme. (...) Nu avem nevoie nici de crime, nici de devastări. E însemnul vieții noastre, moștenirea din străbuni. Palatul nostru, averea noastră... (...) Puterea e în mâinile voastre, oameni buni. Mă uit câți sunteți, câtă forță are poporul nostru... Această Piață a fost plină de oameni aduși cu forța, cu mintea blocată de frică. Cu oameni îmbrăcați mereu în alte costume, care nu făceau altceva decât să cânte dictatorului în strună. Astăzi, trebuie să ne cântăm nouă înșine. E momentul să cântăm. Să dansăm. Deșteaptă-te, române!

Teodor Brateș *(deși se află în Studioul 4, vocea îi este amplificată în Piață prin instalația carului TV):* Împiedicați elementele declasate, criminale, să-și facă mendrele, să jefuiască, să facă provocări! Fiți vigilenți! Știu, cuvântul acesta s-a demonetizat, dar de data aceasta el are întregul lui înțeles. Foarte important! Nu trebuie lăsate elementele declasate, criminale, să-și facă jocul, să jefuiască, să provoace dezordine, acte de vandalism, să-și facă mendrele... *(se mai trage izolat)*

Ion Caramitru: Fraților, aveți grijă de muzeul nostru! *(focul se înteteşte)* Nu mai trageți... de ce trageți, militari? Nu mai trageți! Aveți oamenii voștri în Palat, nu mai trageți! *(Voce:*

„Nu trag de nebuni acolo, acolo e cineva...") (...) Nu mai trageți, în palat sunt oamenii noștri! *(Voce: „Avem un singur mort, restul sunt oamenii noștri".)* Avem un mesaj din partea unui soldat care a sosit din Palatul Regal. Atențiune, în Palat sunt numai soldați ai Armatei noastre! Nu trageți! În rest, înăuntru sunt civili. Opriți focul, opriți focul! (...) Nu mai trageți, oameni, nu mai trageți în Palat! Sunt oameni de-ai noștri, deja un om a căzut...

Ion Caramitru dispare din cadru și din coloana sonoră. Mai sunt câteva minute până la miezul nopții, iar Piața Palatului continuă să fie stăpânită de haos și de spaime. Exact în același timp, o unitate militară din Târgoviște este asediată printr-un atac zgomotos, dar inexistent. Este cazarma UM 01417, în care-și duc prima noapte de prizonierat Nicolae și Elena Ceaușescu.

În curând, transmisia va reveni în Studioul 4 al TVR. Teodor Brateș se pregătește de noi anunțuri devastatoare. Unul dintre ele va fi cuiul bătut în sicriele a 48 de oameni care vor fi lichidați în zori, la Otopeni.

MASACRUL DE LA OTOPENI

În zorii zilei de 23 decembrie 1989, trei camioane pline cu militari ai unei unități din Câmpina au fost ciuruite la Otopeni, deși fuseseră chemate să întărească apărarea aeroportului. Bilanțul: 40 de morți și 17 răniți. În canonada infernală au pierit și 8 civili.

Unul dintre cele mai revoltătoare și sângeroase evenimente ale Revoluției din 1989 s-a petrecut în dimineața de 23 decembrie. N-a fost rezultatul fricii sau al confuziei, ci al unui plan macabru, bine pus la punct. Crimă cu premeditare. Toate indiciile duc la vârful MApN, unde coabitau doi generali: Nicolae Militaru (instalat de Ion Iliescu, discret, în după-amiaza zilei precedente) și Victor Atanasie Stănculescu (care se afla în plin proces de predare a ștafetei).

În jurul orei 6.30, dispozitivele de apărare ale Aeroportului Otopeni au deschis focul asupra militarilor de la UM 0865 Câmpina, unitate de transmisiuni aparținând trupelor de securitate.

Formată din soldați în termen, compania de la Câmpina fusese chemată de generalul Iosif Rus, comandantul Aviației Militare Române, să întărească paza aerogării. S-a declanșat un adevărat masacru, soldat cu moartea a 40 de militari și a 8 civili. Cei din urmă se aflau în autobuzul care transporta personalul aeroportului și care a picat la mijloc, fiind ciuruit de gloanțe.

Recunoscuți la punctele de control

220 de militari de la UM 0865 din Câmpina au fost chemați la București pe 21 decembrie, ca să apere regimul Ceaușescu împotriva „trădătorilor", „huliganilor" și „spionilor". După fuga dictatorului, compania din Câmpina a primit ordine să rămână în Capitală „ca să apere Revoluția", grav amenințată de „teroriști".

În prima noapte de libertate – 22 spre 23 decembrie –, militarii din Câmpina se aflau în cazarma Comandamentului Trupelor de Securitate de la Băneasa. 82 dintre ei erau în stare de alertă: din moment în moment urmau să plece într-o misiune importantă. Pe la ora 5.00 au primit ordin să se îmbarce în trei camioane militare. Au plecat spre Aeroportul Otopeni, din ordinul generalului Grigorie Ghiță, comandantul trupelor de Securitate, pentru a întări dispozitivul de apărare al aerogării.

„Am fost în biroul generalului Ghiță. Acolo ni s-a explicat că trebuie să mergem la Otopeni, pentru că cei de acolo au cerut întăriri. Ni s-a spus că vom fi așteptați la intrarea în aerogară de către maiorul Buzescu"[1], povestește căpitanul Aron Bugoiu în cartea *Vin florile. Seceraţi-le!*, a lui Emanoil Toma.

În drum spre Otopeni, traseul celor trei camioane a fost îngreunat de mai multe filtre, dar toate le-au recunoscut misiunea și au trecut cu bine mai departe. Ajunse în zona aeroportului la ora 6.20, vehiculele au făcut la dreapta, fiind oprite la primul punct de control, chiar la ieșirea de pe DN1 (București–Ploiești).

După ce au fost recunoscuți pe baza consemnului și a parolei, militarii au primit permisiunea de a trece mai departe. Camioanele au intrat pe breteaua de asfalt care duce spre aeroportul civil. Au ajuns la al doilea punct de control. Misiunea companiei de la Câmpina a fost confirmată și de această dată.

[1] Emanoil Toma – *Vin florile. Seceraţi-le!*, Editura Premier, 2009

Mai mult, locotenentul-major Constantin Ionescu, din paza aeroportului, a urcat în primul camion pe post de însoțitor, pentru a conduce coloana acolo unde era așteptată!

Camioanele au plecat mai departe, dar după ce au parcurs câteva sute de metri, s-a auzit o rafală de foc automat. A fost semnalul care anunța dezlănțuirea infernului.

Asupra celor trei camioane s-a tras în plin din mai multe direcții:

- de pe estacada aeroportului (lanț de trăgători de la UM 01874, aflați sub comanda locotenentului-major Lucian Pascu);
- de pe clădirea Departamentului Aviației Civile (cadre și militari în termen aparținând UM 01925 și UM 02802);
- de la sol, din fața aerogării (dispozitiv aflat sub comanda locotenentului-major Ionel Zorilă și format din militari ai UM 01874 și din gărzi patriotice de la Fabrica de vată Buftea).

Convoiul este lovit în plin. 22 de militari din cele trei camioane sunt omorâți pe loc, iar alți 6 sunt răniți grav. Ceilalți încearcă să-și revină din șoc. Prima reacție pe care o au este aceea de a coborî din mașini. Câțiva dintre ei se adăpostesc în spatele camioanelor, alții se târăsc spre liziera din dreapta poselei.

„Acest foc desfășurat sub un vacarm năucitor, care dădea impresia că ești atacat din toate părțile, a durat circa zece minute. S-au mai făcut mici pauze. Se auzeau la un moment dat strigăte: «Nu mai trageți, ne predăm, nu mai trageți!». Am crezut că se vor opri, dar nu a fost așa. Au reluat focul, pentru că nu toți auzeau aceste strigăte. Dacă se opreau cei de la estacadă, trăgeau cei de pe Departamentul Aviației și atunci trăgeau și ceilalți, și tot așa"[1], rememorează căpitanul Aron Bugoiu. Acesta s-a aflat în cabina celui de-al treilea camion, reușind să supraviețuiască.

*

* *

[1] „Adevărul", 15 decembrie 2009

Carnagiul este departe însă de a se încheia. Soldatul Paul Buștiuc remomorează cu o indignare care nu l-a părăsit nici după 20 de ani. „Pe noi, cei neatinși de gloanțe, ne-au băgat în aeroport ca prizonieri, iar victimele și o parte dintre cei răniți au rămas întinși pe asfalt. Nici nu i-au băgat în seamă. Un coleg de-al nostru, soldatul Buta Vasile, a fost rănit la picioare și l-au lăsat acolo până i s-a scurs tot sângele și a murit. Nouă nu ne-au dat voie să mergem să-l ajutăm. L-au lăsat acolo, să moară ca un câine. Omul ăla putea să trăiască, dacă l-ar fi ajutat cineva. Poate rămânea fără un picior sau fără amândouă, dar trăia."[1]

În vacarmul creat de rafalele pistoalelor-mitralieră și de strigătele de disperare ale militarilor din Câmpina, apare ca din senin un autobuz plin cu civili. Era un autobuz al aeroportului și aducea din oraș angajații pentru tura de la ora 7.00.

Dispozitivele de apărare deschid focul și asupra autobuzului cu civili, care ajunsese în dreptul celor trei camioane. Opt persoane sunt ucise pe loc, însă, spre norocul celor aflați în mașină, șoferul nu se află printre victime. Acesta reușește să meargă cu spatele și să scoată autobuzul din zona periculoasă.

Militarii din Câmpina rămân în bătaia focului. După câteva minute de la îndepărtarea autobuzului cu civili, se aud voci care-i somează să se îndrepte spre clădirea aeroportului, cu mâinile sus. „Prizonierii" se ridică și înaintează spre aeroport.

Acum, cei din dispozitivele de apărare pot vedea fără niciun fel de problemă că au în față militari în termen și nicidecum terorişti veniți să cucerească aeroportul. Și totuși focul este deschis din nou! Asupra câmpinenilor se trage în plin. Aceștia sunt împușcați ca la plutonul de execuție. Încă 18 militari sunt omorâți, iar 11 – răniți. Ceilalți se trântesc la pământ și reușesc să scape. Câțiva dintre ei izbutesc să fugă spre lizieră și apoi prin pădure.

Când armele tac, un taximetrist aflat în zonă adună câțiva răniți întinși pe asfalt și îi transportă la spital. „Acel om, care

[1] „Adevărul", 15 decembrie 2009

aducea un taxi tip furgonetă, mi-a salvat viața. El m-a scos de acolo, după ce s-a oprit focul, și m-a dus la spitalul din Baloteşti"[1], povestește Ionel Dumitru, unul dintre supraviețuitorii masacrului de la Otopeni.

*

* *

Paul Buștiuc și Ionel Dumitru erau militari în termen la UM 0865 Câmpina, unitate de transmisiuni aparținând trupelor de Securitate. Ei s-au numărat printre cei 82 de militari din cele trei camioane aduse să apere aeroportul.

„Eu m-am născut de două ori în decembrie. O dată pe 8, când m-a făcut mama, și o dată pe 23, când am scăpat viu de la Otopeni"[2], își începe Ionel Dumitru povestea.

„Venisem de la Câmpina de două zile și ne cazaseră în unitatea de la Băneasa. Pe la 4 dimineața s-a dat alarma, dar a mai durat vreo oră până ne-am urcat în camioane și am plecat. Eram buimaci de somn, nu știam decât că ne chemaseră la aeroport"[3], continuă Dumitru.

Paul Buștiuc simte nevoia să intervină. Are o voce sigură, e om care a văzut și a înțeles multe. „Când am ajuns la punctele de control, ne-au făcut recunoașterea cu lanternele. Au văzut că eram militari în termen și nicidecum terorişti. Ne-au dat chiar și o călăuză, ca să ne introducă în obiectiv. Și totuși, după câteva sute de metri, a început să se tragă în noi. Odată cu primele zgomote ale automatelor, am văzut găurile în prelata camionului, iar cei care fuseseră răniți au început să țipe. «Aoleu, mamă!», așa strigau toți."[4]

Ca și Paul Buștiuc, Ionel Dumitru s-a aflat în cel de-al doilea camion, dar n-a fost la fel de norocos precum camaradul său, care a scăpat nevătămat. „M-a lovit un glonț în partea stângă, deasupra șoldului. În secunda următoare m-a lovit altă rafală, direct în cască. Mi-a zdruncinat capul! Am început să țip și mi-am pus mâinile între picioare. Am zis: «Orice ar fi, numai aici să nu mă lovească, poate fac și eu un copil dacă mai scap!». Apoi, primul gând a fost să cobor din camion.

[2] „Adevărul", 15 decembrie 2009
[4] „Adevărul", 16 decembrie 2009

M-am târât peste cadavrele colegilor şi am reuşit să ajung jos"[1], rememorează Ionel Dumitru.

„Se trăgea întruna. Am luat-o târâş către Departamentul Aviației, de unde veneau gloanțele. Impresia mea era că sunt prins între Armată şi teroriști. Credeam că Armata trage în teroriştii aflați undeva în pădure, nicidecum în noi. Mă gândeam: «De ce să tragă în noi, noi nu suntem tot Armată?». Mi-am dat în scurt timp seama că noi suntem ținta şi am vrut să mă ascund sub un TAB care se afla acolo, probabil ca întărire a dispozitivului de la sol. Am renunțat pentru că am văzut cum ne căuta cu turela. Eram culcat la pământ. Am simțit rafala cum a trecut pe deasupra, parcă zbura un supersonic la câțiva metri de mine"[2], povesteşte Paul Buştiuc.

Acesta simte nevoia să tragă aer în piept. Urmează amănunte înfiorătoare. „La un moment dat s-a oprit focul, iar cei din dispozitivul de la sol ne-au strigat să înaintăm spre ei cu mâinile ridicate. Eram primul şi am ajuns cam la zece metri de trăgătorii conduşi de Zorilă. În spatele meu veneau mulți dintre colegi, toți cu mâinile sus. Au început iar să tragă de pe Departamentul Aviației! I-am văzut pe ai noştri cum cădeau în spatele meu. Oprea Cosmin a ajuns până lângă mine, m-a apucat de picioare şi a rămas aşa, încleştat. Avea o parte din față zdrobită de un glonț! Îi rămăseseră ochii, care străluceau cu putere. Puteam vedea cum îi bate inima şi cum îi pompează sânge prin gaura din cap! L-am visat multe nopți la rând şi am avut nevoie de zeci de şedințe la psiholog ca să pot merge mai departe."[3]

„Ce-o să zică tata când o afla că sunt terorist?!"

Ionel Dumitru: „Eram întins la pământ. Fusesem rănit în mai multe locuri, dar eram conştient. După ce s-a oprit

[1-3] „Adevărul", 16 decembrie 2009

focul, cei care trăseseră în noi au venit şi au început să strângă armele răspândite pe şosea. Erau militari ca şi noi. A venit la mine un ofițer superior, îmbrăcat în uniformă de aviație. Avea vreo 55–60 de ani. Se uita la mine şi mă lovea în cap cu călcâiul. «Mă, teroristule, pentru cine luptați voi, mă?» Eu am rămas năuc. A chemat un militar şi i-a zis: «Împuşcă-l pe ăsta!», după care a plecat. Ăla care a venit era militar în termen. I-am zis că nu sunt terorist, sunt militar în termen, ca şi el. M-a întrebat de unde sunt şi i-am zis că din Ilfov. El a zis că e din Giurgiu şi în timp ce stăteam de vorbă, a apărut un taxi-furgonetă. Taximetristul şi cu militarul din Giurgiu m-au urcat în furgonetă şi aşa am ajuns la spital la Baloteşti, apoi la Elias"[1].

Privindu-l cum gesticulează, e aproape de necrezut că trupul său masiv a fost sfârtecat de atâtea gloanțe. „Eu am fost rănit cel mai rău dintre toți supraviețuitorii. Am stat 101 zile în spital şi am suferit nenumărate intervenții chirurgicale. Ultima a fost pe 4 martie 1990, când mi-au tăiat jumătate din colon pentru că mi-l atinsese un glonț"[2], mărturiseşte Ionel Dumitru, supraviețuitorul de la Otopeni.

*

* *

Dintre cei care au scăpat nevătămați, 22 de militari au fost luați prizonieri de către cei din dispozitivul de apărare şi duşi în aeroport. Au fost bătuți şi insultați, deşi s-au legitimat şi le-au arătat celorlalți că sunt militari ca şi ei. „«Sunteți teroriști! Îl apărați pe Ceauşescu! Ați venit să ne omorâți», aşa ne strigau"[3], rememorează căpitanul Aron Bugoiu.

După încetarea focului, Paul Buştiuc, care scăpase nevătămat, a fost luat prizonier în aeroport. „Ne-au dus în aerogară şi ne-au legat lângă nişte WC-uri. Ne-au bătut preț de câteva ore. Cine trecea pe acolo ne înjura şi ne mai dădea câte una. O stewardesă şi-a scos pantoful şi mi-a dat cu el în dinți. Degeaba le-am arătat actele şi le-am spus că nu suntem teroriști, ei o țineau pe-a lor. Ne păzea un soldat cu automatul,

[1-3] „Adevărul", 16 decembrie 2009

era speriat şi el. Un colonel rotofei se plimba pe lângă noi şi-i zicea: «Dacă mişcă vreunul, împuşcă-l pe loc!"[1]

Mărturiile fostului soldat al unității din Câmpina sunt edificatoare în privința haosului şi a manipulărilor care au dominat acele zile din decembrie 1989.

„Din moment ce toți ne ziceau că suntem teroriști, am ajuns să nu mai ştim ce să credem despre noi. Mă gândeam că poate chiar suntem teroriști şi ne trimiseseră de fapt să cucerim aeroportul ca să fugă Ceauşescu din țară. Lângă mine, Olteanu Ion, un băiat masiv din Mediaş, începuse să plângă. «Ce-o să zică tata când o afla că sunt terorist?!». I-am zis: «Lasă, bă, Ioane! Facem şi noi câțiva ani de puşcărie şi după aia ne dau drumul»"[2], rememorează Buştiuc.

„A fost o greşeală"

Hăituirea militarilor de la Câmpina s-a încheiat la fel de absurd cum începuse. „Pe la orele prânzului a venit un cadru şi ne-a spus, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat: «A fost o greşeală! Sunteți liberi să vă plângeți morții». Atunci, soldatul care ne păzea ne-a dat câte-o țigară. Eu nu fumam, dar atunci m-am apucat. După ce am fumat câte-o țigară, ne-au dus pe estacadă şi ne-au introdus în dispozitivul de apărare al aeroportului, lângă cei care trăseseră în noi cu câteva ore înainte"[3], îşi aduce aminte, cu indignare, Paul Buştiuc.

Chiar aşa s-a întâmplat: la câteva ore după ce fuseseră vânați ca «teroriști», supraviețuitorii companiei de la Câmpina au fost puşi să apere aeroportul. De-acum erau camarazi de arme cu cei care le ciuruiseră camarazii!

Absurdul nu avea însă limite. „Am rămas în aeroport până pe 30 decembrie, nemâncați, ca vai de noi. La un moment dat ne-au trimis pe pistă, să păzim Boeing-ul lui Ceauşescu, să nu fugă cumva cu el. Tocmai pe noi, «teroriştii», despre care

[1-3] „Adevărul", 16 decembrie 2009

spuneau că vrem să-l ajutăm pe dictator să fugă din țară..."[1], glumeşte amar Paul Buştiuc.

*
* *

Cadavrele militarilor de la Câmpina au fost lăsate pe şosea până a doua zi, 24 decembrie. „Au fost strânse şi puse pe nişte foi de cort, într-o maşină, şi au plecat cu ele. Eram ferm convins că le duc la morgă. Ulterior am aflat că au fost duse, de fapt, în spatele aeroportului, la aerogara de mărfuri, şi lăsate acolo într-un autolift. Cred că pur şi simplu s-au blocat şi când şi-au dat seama de dimensiunea dezastrului, n-au ştiut cum să mai iasă din această situație. Probabil că au vrut să ascundă cadavrele"[2], spune căpitanul Aron Bugoiu.

Când vine vorba despre vinovați, Buştiuc şi Dumitru dau din mână a lehamite. „Sunt convins că trebuia să murim toți în acea dimineață. Ne-au văzut, după ce am coborât, că suntem militari în termen, nu teroriști, dar au continuat să tragă. Zorilă, şeful dispozitivului care a tras de la sol, a ajuns mare în Ministerul Apărării. A primit patru ani de închisoare, dar n-a ispăşit nicio zi. Din contră, a fost mereu avansat"[3], se descarcă Ionel Dumitru.

Acesta povesteşte o întâmplare pilduitoare pentru felul în care populația a fost manipulată în 1989. „În iunie 1990 eram la coadă la ulei. Două băbuțe în fața mea: «Bine le-a făcut la teroriştii ăia de la Otopeni, bine le-a făcut!». Noi am fost considerați mult timp teroriști. Dacă am fi murit toți, eram considerați teroriști şi acum. Familiile noastre rămâneau stigmatizate, erau familii de teroriști."[4]

Umbra lui Militaru

Prin comparație cu evenimente similare, soldate cu moartea unor oameni nevinovați, cazul Otopeni a avut o soartă un pic diferită. A existat o anchetă care părea că urmăreşte

[1,3,4] „Adevărul", 16 decembrie 2009
[2] „Adevărul", 15 decembrie 2009

pedepsirea vinovaților. Mai mult, trei dintre personajele implicate au fost condamnate la închisoare: generalul Grigorie Ghiță (comandantul Trupelor de Securitate), generalul Dumitru Drăghin (comandantul dispozitivului de apărare al zonei Aeroportului Otopeni) și căpitanul Ionel Zorilă (comandantul din 23 decembrie 1989 al dispozitivului format din militari ai UM 01874).

Mare păcăleală! De fapt, nicio pedeapsă nu a fost executată, invocându-se probleme grave de sănătate. Mai mult, principalul învinuit în dosarul „Otopeni", generalul Grigorie Ghiță, a fost grațiat printr-un decret semnat de președintele Ion Iliescu, la 14 aprilie 2003, după ce primise șase ani de închisoare. Motivul? „Din motive umanitare și pentru ca acest act de clemență să conducă la integrarea socială a celui căruia i-a fost acordat."

Marii vinovați, cei care concepuseră macabrul „plan Otopeni" și dăduseră ordine în acest sens, au fost ocoliți de anchetă. Nimeni nu s-a atins de generalii Nicolae Militaru și Iosif Rus.

*

* *

Confuziile legate de cauzele tragediei de la Otopeni încep odată cu un comunicat extrem de succint, citit de către Teodor Brateș la Televiziunea Română. Se întâmpla în noaptea de 22 spre 23 decembrie 1989, în jurul orei 3.00. Poporul era anunțar că „se îndreaptă trei camioane de teroriști spre Otopeni". Scurt și la obiect.

Întrebat în 1994 cine-i transmisese această știre, Brateș a recunoscut că nu avea nicio metodă să probeze veridicitatea celor anunțate. Potrivit acestuia, anunțurile făcute la TVR erau „triate" de către grupul militar din TVR. Să ni-i amintim: contraamiralul Cico Dumitrescu și căpitanul Mihai Lupoi, cei care preluau mesajele generalului Nicolae Militaru de la MApN.

Conform propriei mărturii, Teodor Brateș nici măcar nu știa rolul ocupat în ierarhia militară de cei care-i predau mesajele. Întrebat de către membrii Comisiei „Decembrie 1989" dacă știa că, oficial, la momentul respectiv, Nicolae Militaru

era trecut în rezervă, Brateș a răspuns senin: „Era și îmbrăcat în general și m-a impresionat cu epoleții săi".

În acea noapte, de 22 spre 23 decembrie 1989, populația fusese anunțată că principalul aeroport urmează să fie atacat de teroriști. Nimeni nu știa însă cine erau aceștia, nici cine se afla la originea știrii apocaliptice. Nimeni, cu excepția celor care se ocupau cu aceste diversiuni.

*

* *

La doar o zi de la audierea lui Teodor Brateș, pe 23 februarie 1994, a urmat generalul Grigorie Ghiță, comandantul Comandamentului Trupelor de Securitate. Explicațiile oferite de Ghiță senatorilor din Comisia „Decembrie 1989" sunt încâlcite și stângace, concepute mai degrabă pentru a se dezvinovăți decât pentru a clarifica lucrurile.

În haosul din decembrie 1989, toate planurile de apărare a aeroportului, stabilite din timp, au fost date peste cap. Atacul „teroriștilor" invizibili a făcut ca operațiunile de asigurare a pazei la Otopeni să fie transferate dinspre locotenent-colonelul Dumitru Pavelescu, șeful de Stat Major al Comandamentului Trupelor de Pază și Ordine, către comandantul Aviației Militare, generalul Iosif Rus. Acesta i-a ordonat generalului Grigorie Ghiță să suplimenteze efectivele de apărare ale Aeroportului Otopeni.

Ghiță a luat legătura imediat cu UM 0865 Câmpina, unitate de Transmisiuni aparținând trupelor de Securitate, și a solicitat trimiterea întăririlor. În paralel a început o serie de discuții telefonice cu Iosif Rus, pentru a pune la punct detaliile joncțiunii dintre trupele de la Câmpina și cele aflate deja în zona Aeroportului Otopeni. Momentul este cu atât mai ciudat cu cât, potrivit lui Elizabeth Spencer, autoarea lucrării *Masacrul de la Otopeni*, „cele două subunități ale Securității care asiguraseră paza aeroportului până la acel moment fuseseră dezarmate, în după-amiaza zilei de 22 decembrie, din ordinul ministrului Apărării"[1]. Așadar, responsabilii militari

[1] Elizabeth Spencer – *Masacrul de la Otopeni*, Editura Viitorul Românesc, 1993

de la Otopeni renunțau la unele trupe de Securitate, instruite pentru lupta antiteroristă, înlocuindu-le cu alte trupe de Securitate, formate însă din militari în termen, recrutați de numai trei luni!

La acel moment, căpitanul Mihai Lupoi anunțase deja la Televiziunea Română că Armata, căreia îi fusese subordonată prin ordin verbal și Securitatea, trece sub conducerea generalului Nicolae Militaru.

A urmat masacrul din 23 decembrie. O zi mai târziu, pe 24 decembrie, generalul Grigorie Ghiță primește un telefon surprinzător. La celălalt capăt al firului se află ministrul Apărării, generalul Nicolae Militaru. Brusc și fără vreo explicație, acesta îi ordonă lui Ghiță să-l aresteze pe locotenent-colonelul Dumitru Pavelescu, șeful de Stat Major al Comandamentului Trupelor de Pază și Ordine.

„Mi-a dat telefon Militaru și mi-a spus să-l arestez pe Pavelescu, care era șeful de Stat Major al meu. Nu mi-a spus direct niciun motiv de arestare, dar, din ce vorbea, îl găsise vinovat pentru evenimentele de la Otopeni"[1], declara Grigorie Ghiță în 1994.

Cu alte cuvinte, Pavelescu era considerat de noul ministru al Apărării drept autorul moral al ordinului care dusese la producerea măcelului de la aeroport. Nici până astăzi nu se cunoaște exact dacă, în logica ierarhiilor militare din decembrie 1989, Dumitru Pavelescu a fost, într-adevăr, cel care a luat decizia trimiterii la Otopeni a trupelor de la Câmpina.

Ceea ce se știa însă, chiar și la acel moment, era că, înainte de a fi numit șef de Stat Major al Comandamentului Trupelor de Pază și Ordine, Pavelescu lucrase la Direcția a 5-a a Securității. Direcția pe care Militaru, agent sovietic dovedit, o ura de moarte și pe care încerca s-o decimeze! USLA și Direcția a 5-a erau țintele favorite ale spionului protejat de URSS și instalat la cârma oștirii române de către Ion Iliescu.

„Întâmplător", Militaru insistase ca în aceeași zi cu „execuția" lui Pavelescu – 24 decembrie 1989 – să aibă loc, în Ghencea,

[1] Grigore Ghiță – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 23 februarie 1994

revista de front a efectivelor USLA și a celor din Direcția a 5-a. Iar în seara precedentă fuseseră săvârșite alte două crime în zona „securiștilor-terorișți": exterminarea grupului Trosca și doborârea elicopterului cu care zburau generalii Nuță și Mihalea. Venise vremea să curgă sânge!

*

* *

Tot pe 24 decembrie 1989, generalul Dumitru Puiu, comandantul Aeroportului Otopeni, a fost adus la Televiziune pentru a vorbi națiunii despre „teroriștii" care atacaseră aeroportul, dar care fuseseră puși la punct de brava Armată Română. Numai că, odată intrat pe post, generalul Puiu a anunțat că deține dovezi filmate cu ce s-a întâmplat la Otopeni!

Urmarea este consemnată în „România liberă" din 18 decembrie 2007: „Generalul Dumitru Puiu a dispărut, pur și simplu, pe 24 decembrie 1989, după ce a anunțat la TVR că deține filme cu masacrul de la Otopeni. A fost descoperit pe străzile Timișoarei și internat la spitalul de psihiatrie din oraș. A murit în mod suspect la începutul anului 1990"[1].

*

* *

Masacrul de la Otopeni a fost semnalat în ziarul „Adevărul" din 27 decembrie 1989, în articolul „Pe aeroportul Otopeni sosesc ajutoare", sub semnătura lui Nicolae Plopeanu și a Cristinei Prioteasa. Tenta este însă halucinantă: „Aeroportul Internațional Otopeni. Asfaltul păstrează încă urme de sânge. Unul dintre ostașii de pază relatează despre violenta încleștare care a avut loc aici în seara de 22 decembrie: «Niciun bandit nu a scăpat; 58 dintre teroriștii care au încercat să ocupe aeroportul au fost uciși; 20 s-au predat»".[2]

Povestea unei diversiuni ratate

Dincolo de alte dovezi, premeditarea masacrului de la Otopeni este certificată și de evenimentele petrecute în aceeași

[1] „România liberă", 18 decembrie 2007
[2] „Adevărul", 27 decembrie 1989

zi şi în acelaşi moment (23 decembrie 1989, orele 6.00–6.30) la unitatea militară de la Boteni, județul Dâmbovița. Pe ambele fronturi era angajată câte o companie de la UM 0865 Câmpina. Pe când compania condusă de colonelul Ion Patraş era chemată să întărească dispozitivul de apărare al Aeroportului Otopeni, compania condusă de maiorul Ion Stamen era solicitată să ofere sprijin unității de la Boteni, aflată în criză de efectiv.

„Noi am solicitat să primim întăriri, iar această companie, care se afla în acel moment la Băneasa, a fost trimisă la noi", povesteşte maiorul Beniamin Opriş, aflat la acea vreme în conducerea unității de la Boteni.[1]

Mărturiile maiorului Opriş sunt esențiale pentru elucidarea diversiunii din 23 decembrie. „Compania de la Câmpina a ajuns la noi, la Boteni, în jurul orei 6.00 dimineața. La scurt timp, am primit un telefon de la Comandamentul Aviației Militare, prin care ni s-a transmis să-i arestăm pe cei care sosiseră, pentru că sunt teroriști! Mi s-a părut ciudat, pentru că tot cei care-i trimiseseră ne anunțau că sunt teroriști"[2], declară Beniamin Opriş.

Comandantul Aviației Militare era controversatul general Iosif Rus, care executa orbeşte ordinele diabolice ale generalului-spion Nicolae Militaru.

Destinul a vrut ca Radu Cantuniari, comandantul regimentului de paraşutişti de la Boteni, şi maiorul Ion Stamen, cel care se afla la conducerea companiei din Câmpina, să se fi cunoscut şi înainte de 23 decembrie 1989. „Comandantul nostru şi comandantul celor de la Câmpina făcuseră şcoala militară împreună, sau cam aşa ceva. Când îl cunoşti atât de bine pe un om, ți-e greu să crezi că e terorist. Ne-am înțeles cu cei de la Câmpina şi, pentru a evita orice neplăcere, le-am luat armele şi le-am închis într-un fişet până s-au liniştit apele"[3], povesteşte Beniamin Opriş.

[1-3] „Adevărul", 17 decembrie 2009

CHEMAREA TRUPELOR SOVIETICE

Mai multe mărturii şi documente indică faptul că, pe 22–23 decembrie 1989, grupul Iliescu–Brucan–Militaru a discutat cu oficiali ai URSS posibilitatea de a interveni militar în România. Sovieticii au preferat însă operațiunile secrete.

Timp de 20 de ani, Ion Iliescu a negat vehement faptul că ar fi vorbit cu oficialii sovietici în perioada 22–26 decembrie 1989. El susținea că prima discuție a avut-o cu ambasadorul Evgheni Tiajelnikov, pe 27 decembrie, la Ministerul român al Afacerilor Externe. Tot în acea zi ar fi conversat pentru prima dată cu Mihail Gorbaciov. „Eu nu am vorbit cu Gorbaciov decât pe 27 decembrie, când reuniserem Consiliul Frontului Salvării Naționale şi Gorbaciov m-a felicitat", zice Iliescu. El neagă vehement că l-ar fi sunat pe (sau ar fi fost sunat de) Mihail Gorbaciov în timpul evenimentelor sângeroase din România. În privința ajutorului militar solicitat sovieticilor, Iliescu spune că e vorba de „născociri ale unor minți bolnave". „Nici eu, personal, nici altcineva din partea CFSN nu am purtat în acele zile fierbinți discuții cu Ambasada URSS şi nu a fost adresată, pe nicio cale, vreo cerere de ajutor militar"[1], declară ferm Ion Iliescu.

[1] Declarație postată de Ion Iliescu pe blogul personal, 6 februarie 2010

Există însă numeroase mărturii care-l contrazic pe fostul șef al statului. Majoritatea vin din interiorul grupului său de putere.

Problema discuțiilor cu sovieticii a lămurit-o, de fapt, chiar Ion Iliescu, în seara zilei de 22 decembrie 1989. A afirmat-o clar, dar ulterior a refuzat să mai recunoască.

1. ***Mărturia lui Ion Iliescu.*** În ședința de oficializare a Frontului Salvării Naționale, ținută în sediul CC al PCR în jurul orei 18.00, a existat următorul dialog, imortalizat pe camera video de Adrian Sârbu:
Alexandru Bîrlădeanu: Domnule Iliescu, (...) ne trebuie o frază pentru opinia publică străină, fraza că ne păstrăm alianțele și că nu schimbăm angajamentele internaționale.
Ion Iliescu: Vreau să vă spun că am intrat în legătură cu Ambasada sovietică și le-am transmis situația în care ne aflăm, ca să comunice la Moscova, să se știe cine suntem și ce vrem. Asta le-am spus deja.
Imediat, filmarea a fost oprită. Adrian Sârbu a primit interdicție să mai înregistreze, semn că începuseră să se spună lucruri care trebuiau să rămână secrete.
2. ***Mărturia lui Florin Filipoiu.*** În aceeași zi, 22 decembrie 1989, dar cu câteva ore mai devreme, Ion Iliescu mai lăsase o „urmă". Se întâmpla la Televiziune, în jurul orei 15.15. Iliescu tocmai încheiase cel de-al doilea discurs al său către națiune, din Studioul 5. Revoluționarul Florin Filipoiu și-a fixat în memorie acele moment. „Ion Iliescu ieșise pe hol și vorbea cu Sergiu Nicolaescu. Și l-am auzit pe Iliescu spunând: «Trebuie să mergem și la Ambasada sovietică». Am văzut roșu în fața ochilor. M-am repezit spre Iliescu: «Ce să căutați acolo? Nu v-ați săturat de ei?». Cascadorul lui Nicolaescu m-a ținut, iar Iliescu a întrebat: «Cine-i tânărul?». Nicolaescu a răspuns: «E băiatul nostru, de la Revoluție». Atunci, Iliescu mi s-a adresat: «Dragă, tu ești tânăr, nu cunoști, dar așa trebuie»."[1]
3. ***Mărturia lui Mihail Montanu.*** Revoluționarul împuternicit de Ion Iliescu să supervizeze Ministerul Apărării Naționale a surprins o secvență din seara de 23 decembrie.

[1] „Adevărul", 31 martie 2010

„Ion Iliescu a vorbit cu rușii la telefon și era un translator lângă el, care ne traducea nouă ce vorbește. Telefonul a fost dat din biroul lui Vasile Milea, fostul ministru al Apărării. În birou mai eram eu, un ofițer (care ne-a tradus din rusește ce spunea Iliescu), generalul Victor Stănculescu și un ofițer pe nume Dan Stuparu. Pe 22, seara, vorbise Stănculescu cu Kárpáti, ministrul Apărării din Ungaria. Discuția a fost scurtă, ungurii ziceau că vor și ei să ne ajute. Pe urmă, a vorbit Iliescu și la Moscova. Cred că pe 23 seara."[1]

4. ***Mărturia lui Ion Caramitru.*** Audiat în 1994 la Comisia Senatorială „Decembrie 1989", actorul a avut un dialog cu vicepreședintele Comisiei, regizorul Sergiu Nicolaescu.
Nicolaescu: Puteți spune când, în ce dată și în ce loc s-au petrecut lucrurile astea?
Caramitru: În 23 a fost... cred că la Palatul Victoria, cred... (...) Din acele momente se desprind câteva elemente importante. În primul rând, telefonul pe care l-a primit domnul Iliescu de la Gorbaciov...
Nicolaescu: Chiar în cadrul ședinței?
Caramitru: Da. Știu că a părăsit ședința, ducându-se... și s-a întors povestind radios că Gorbaciov este de acord cu ce s-a întâmplat în România și cu ceea ce facem noi. Ulterior, citind niște relatări, se pare că această discuție a avut loc în timp ce la Moscova era un congres...[2]

Caramitru face două confuzii: una de timp și alta de loc. Din descrierea contextului rezultă că actorul se referă la ședința de constituire a CFSN, care a avut loc în seara de 22 decembrie (și nu pe 23), în clădirea fostului CC al PCR (și nu la Palatul Victoria, unde „grupul Iliescu" avea să se mute din 26 decembrie). „Congresul" invocat de Caramitru este Congresul Deputaților Poporului al URSS.

*
* *

[1] „Adevărul", 1 aprilie 2010
[2] Ion Caramitru – stenograma audierii la Comisia Senatorială „Decembrie 1989", 23 februarie 1994

Cea mai delicată problemă este însă cea a solicitării de ajutor militar sovietic de către noua putere de la București. Privind retrospectiv, e clar că o asemenea cerere nu se impunea, întrucât diversiunea teroristă era o perdea de fum produsă chiar de „grupul Iliescu", care preluase deja toate pârghiile puterii în stat, și de asociații săi străini, care-l propulsau spre conducerea țării.

Singura contribuție a sovieticilor la încetarea provocărilor teroriste putea fi un ordin dat propriilor agenți de a considera misiunea încheiată și a se retrage „la bază". Este ceea ce recunoaște și șeful Direcției de Informații a Armatei (DIA) din acel moment, viceamiralul Ștefan Dinu: „Statul Major General sovietic nu era străin de prezența grupurilor ce desfășurau la noi acțiuni de tip terorist și nici de diversiunea aeriană și radio-electronică. După opinia mea, soluția încetării acțiunilor teroriste de la noi se afla tot la îndemâna conducerii politico-militare sovietice, eventual și a altor aliați cu care se coopera, dar nu prin folosirea unităților militare rusești, ci, pur și simplu, prin transmiterea semnalului de încetare a acțiunii acelor grupuri neidentificate"[1].

Tentativa de a aduce trupe sovietice pe teritoriul României, la 31 de ani după ce acestea fuseseră scoase, ar fi fost considerată un gest iresponsabil, similar cu trădarea de țară. Acesta trebuie să fie motivul pentru care Ion Iliescu neagă cu vehemență inițiativele de acest fel, din decembrie '89. Există însă probe care-l fac șah-mat pe fostul șef al statului.

1. ***Stenograma întâlnirii Iliescu–Tiajelnikov.*** Discuția dintre președintele CFSN și ambasadorul sovietic a avut loc la București, pe 27 decembrie, începând cu ora 10.00. La întâlnire a participat și Petre Roman, proaspătul prim-ministru. Evgheni Tiajelnikov tocmai revenise de la Moscova, via Chișinău. Cel care a adus în discuție problema ajutorului militar a fost ambasadorul sovietic.

   Evgheni Tiajelnikov: Dorim, tovarăși, să știm de ce aveți nevoie, din punct de vedere politic, de armament, acum

[1] Ștefan Dinu – *Condamnat la indiscreție*, Editura Neverland, 2009

imediat și, de asemenea, și pentru perspectivă, în viitor. Este vorba de ajutor umanitar, ajutor de ordin militar, economic. Conducerea sovietică este gata să trimită la București o delegație, pe tovarășul Șevardnadze, care să aibă consultări cu prim-ministrul, cu ministrul de Externe, și să elaborăm un program solid de colaborare în interesul susținerii Revoluției, așa cum a arătat tovarășul Gorbaciov, în rezolvarea problemelor celor mai acute care stau în fața Revoluției.

Al doilea pas îl face Ion Iliescu, care spune clar că a discutat astfel de probleme cu Mihail Gorbaciov.

Ion Iliescu: S-au acordat multe ajutoare ieri, am discutat despre acest lucru. Cel mai important este că Mihail Gorbaciov a propus să discutăm problemele dezvoltării viitoare a operațiunilor. Deocamdată însă este greu, pentru că nu suntem încă organizați. (...)

Ceva mai târziu, Ion Iliescu reconfirmă discuția avută cu Gorbaciov „de la militari" (adică de la MApN) și faptul că-și punea „problema aceasta", a intervenției sovietice.

Ion Iliescu: Am apreciat de la început modul inteligent în care a acționat Gorbaciov personal și conducerea sovietică, chiar și în legătură cu ajutorul sovietic. Francezii și americanii au aruncat o nadă: „că ar fi gata să-și modifice concepția despre ideea de intervenție". Asta este o altă provocare. Am avut o consultare cu tovarășul Gorbaciov de la militari. Ne puneam la un moment dat problema aceasta, când Armata era îngrijorată și vedea că nu are eficiența scontată, nu știa ce forțe acționează, ce surse de informații au acestea. Unde organizam noi ceva, apăreau imediat![1]

2. ***Mărturia generalului Ion Hortopan.*** În timpul audierii sale la Comisia Senatorială „Decembrie 1989", generalul de Armată a avut următorul dialog cu președintele Comisiei, Valentin Gabrielescu:

[1] Stenograma integrală este publicată în secțiunea „Anexe" a acestui volum

Gabrielescu: Domnule general, ați auzit dumneavoastră o discuție relativ la posibilitatea să chemăm trupele sovietice să ne ajute în situația aceea? Dar pe cinstite să ne spuneți!

Hortopan: Da. În momentul acela greu, pe 23, s-a făcut o intervenție în URSS. S-a dat un telefon.

Gabrielescu: Cine?

Hortopan: Domnul președinte Iliescu.

Gabrielescu: De unde știți?

Hortopan: Am fost de față.[1]

3. ***Mărturia generalului Romeo Câmpeanu.*** Generalul de Miliție descrie o scenă la care a fost martor, în sediul MApN, pe 23 decembrie 1989.

Stoenescu: Ați asistat la chemarea trupelor sovietice?

Câmpeanu: S-a dat telefon și la Ambasada URSS, și la Moscova. Eu am fost prezent când au răspuns de la Moscova, când au dat ei telefon cu răspunsul la chemare. L-au chemat pe Gușă. Au discutat mai pe românește, mai pe ruseşte... Doreau să ceară lămuriri dacă Marele Stat Major este de acord să participe și ei cu unități de reprimare a teroriștilor. Gușă striga în telefon: „Stăpânim situația... În niciun caz... Stăpânim situația!". Ăia insistau și Guşă striga la ei că nu este cazul. Atunci i-au spus lui Guşă: „Uitați ce facem..." – Iliescu era lângă Guşă și i se traducea, i se relata ce spun ăia – „... noi avem niște unități specializate în antiterorism, vă trimitem numai unitățile astea". Militaru, de alături, a sărit: „Ei, din astea să ne aducă, că sunt bune". Guşă a strigat atunci: „Nimic, nici discuție, tovarăși! Stăpânim situația. Dacă apar probleme deosebite, vă apelăm noi". Guşă urla cât îl ținea gura. Foarte ferm.

Stoenescu: Cine mai era de față?

Câmpeanu: Roman, Militaru, Brucan, Iliescu.[2]

[1] Gen. Ion Hortopan – stenograma audierii la Comisia Senatorială „Decembrie 1989", 18 octombrie 1993

[2] Gen. Romeo Câmpeanu – interviu realizat de Alex Mihai Stoenescu, 4 februarie 2005

4. ***Mărturia lui Dumitru Mazilu.*** Pentru solicitarea, pe 23 decembrie 1989, a intervenției militare sovietice, Mazilu îl incrimina în 1991 direct pe Iliescu. „Ni s-a comunicat că, în condițiile confruntării armate în București și în mai multe orașe din țară, «unica soluție o constituie solicitarea intervenției trupelor sovietice!». Ni se spunea că numai cu ajutorul acestor trupe, bine echipate și instruite, am putea înfrânge rezistența unităților și militarilor care n-au trecut de partea Revoluției... «Bine, dar populația țării s-a ridicat în aceste zile și nopți dramatice tocmai împotriva totalitarismului comunist, care a fost impus la noi chiar de trupele sovietice în acele împrejurări tragice de după război! Cum se poate gândi oare la asemenea *soluție?* Adică, în ce scop ar veni astăzi trupele sovietice?», am întrebat eu. Tinerii revoluționari erau extrem de îngrijorați. Unul dintre ei spuse: «Dar noi nu vrem menținerea comunismului, ci eliminarea lui. Or, trupele sovietice nu în ajutorul, ci împotriva noastră ar veni! Cum a putut face Ion Iliescu o asemenea propunere?». Am fost bucuroși să constatăm că generalul Ștefan Guşă se opunea ferm unei asemenea inițiative. «Nu putem implica Armata Roșie în Revoluția Română! Consecințele ar fi dintre cele mai grave, chiar pe termen lung. Armata noastră va face față momentului actual!» (...) Dar, după cum aveam să constatăm în minutele următoare, o cu totul altă optică avea conducerea Frontului Salvării Naționale. Domnul Ion Iliescu insista să acceptăm «ajutorul sovietic pentru a curma rezistența armată de la noi». Mai mult, fiind sigur că va obține ajutorul nostru, al celorlalți lideri ai Noii Puteri, dânsul adresase o cerere oficială de sprijin conducerii sovietice."[1]

5. ***Mărturia lui Marian Mierlă.*** Revoluționarul descrie momentele din seara de 22 decembrie, după ora 22.30. Mierlă îl însoțise pe Ion Iliescu în Studioul 4, unde acesta citise Proclamația către țară. „După ce am ieșit din Studioul 4, Iliescu a încercat să ne convingă pe toți că un ajutor militar sovietic ar fi eficient împotriva teroriștilor. La scurt

[1] Dumitru Mazilu – *Revoluția furată*, Editura Cozia, 1991

timp după asta, am fost speriați că niște elicoptere inamice vin să atace special etajul 11. Nu a apărut niciun elicopter. Silviu Brucan a încercat să sune toată noaptea la Moscova oameni din anturajul lui Gorbaciov. A avut două convorbiri în limba rusă, limbă pe care eu nu o cunosc. După cea de-a doua, a venit foarte dezamăgit, însoțit de un fost director adjunct al TVR de pe vremea lui Everac. Ne-a zis: «Nu vor veni! Tovarășii sovietici nu vor să trimită oameni, doar logistică». Atunci mi-am dat seama că e ceva dubios, că am picat într-o bandă dominată de comuniști."[1]

6. ***Mărturia lui Cornel Dinu.*** Fostul fotbalist a stat toată noaptea alături de „grupul FSN" instalat la etajul 11 al Televiziunii. El o avea în grijă pe Nina Iliescu, soția lui Iliescu, dar observa și agitația din jurul „telefonului roșu". „Pe 23 decembrie, în jur de ora 5.00 dimineața, după ce se anunțase că rușii au recunoscut primii proclamația Frontului Salvării Naționale, Ion Iliescu a vorbit la telefon cu consulul lor. În rusește, la fel și Petre Roman, după el. Concluzia împărtășită era clară: «Rușii pot interveni să asigure ordinea în două ore»."[2] Cornel Dinu a deschis subiectul încă din 1990: „Pe la 6.00 a început atacul de dimineață. S-a pus problema că poate rușii să vină să ajute. Ambasada rusă a răspuns că trebuie să lupte (că ei nu pot interveni, însemnând imixtiune în treburile interne). (...) Se vehiculează din nou ideea de a cere ajutorul câtorva batalioane de luptă antiteroristă ruseşti. Guşă zice că nu ar fi probleme, este stăpân pe situație, dar controlează doar 5% din ea. (?!) Iliescu îi dă 10 minute de gândire lui Guşă. Stănculescu zice peste 5 minute că nu e nevoie, se pot descurca și singuri"[3].

7. ***Declarația lui Petre Roman.*** „Îl întrebam pe generalul Vlad: «Cine trage, domnule general?», și el îmi răspundea: «Nu știu să vă spun». În momentele acelea toți spuneau: «Să vină sovieticii, să vină oricine!». Tatăl meu îmi

[1] „Jurnalul Național", 22 mai 2004
[2] Cornel Dinu – *Jucând cu destinul*, Editura Minerva, 2008
[3] Mihai Tatulici (coord.) – *Revoluția română în direct*, TVR, 1990

spusese: «Nu avem ce aștepta de la Moscova, noi trebuie să ne îndreptăm către Vest...». Dar mulți spuneau – uitați-vă și în cartea mea cu Pleșu, ce spune Pleșu acolo – «să vină oricine, numai să scăpăm de Ceaușescu!»."[1]

8. ***Mărturia lui Mihai Tatulici.*** Chiar dacă oarecum criptată, declarația realizatorului TV, făcută în 1990, e destul de străveziе. „Apoi, după miezul nopții, telefonul dat de Mihai Bujor la Ambasada sovietică, după ajutor... Și replica lui Iliescu... nu, n-am cerut ajutor, am vrut doar să verificăm dacă... în caz că... ați fi dispuși să... N-am auzit ce-au spus ăia..."[2]

9. ***Declarația lui Teodor Brateș.*** Încercând să sară în ajutorul tovarășilor săi de diversiune televizată, „dispecerul" din Studioul 4 al TVR este trădat de o gafă colosală. În tentativa de a combate „inepțiile" lui Ioan Mihai Pacepa, Brateș notează: „Mult mai gravă este următoarea afirmație a lui IMP: «În 22 decembrie 1989, la ora două după-amiaza, Televiziunea Română a informat că FSN a cerut ajutorul URSS pe motiv că teroriști neidentificați au atacat România». În 22 decembrie 1989, la ora două după-amiaza, FSN nici nu fusese format. Cât despre o asemenea cerere de ajutor, se poate discuta eventual, cu documentele pe masă, doar în legătură cu o informație difuzată a doua zi, spre amiază"[3]. Mai contează, oare, că era 22 sau 23?

10. ***Mărturia generalului Ștefan Guşă.*** Șeful Marelui Stat Major a respins inițiativa liderilor CFSN și și-a sunat omologul sovietic pentru a preveni intervenția militară în România. El s-a destăinuit în 1993. „Mi s-a sugerat de către domnul Iliescu, domnul Militaru, domnul Voican și cei care mai erau: «Domnule, ce facem? Nu vezi că e prăpăd, moare lumea, e omor, e scandal?! Vă propunem să cerem ajutor, să chemăm o brigadă, un batalion. Cât are o brigadă? Cât are un batalion?». Probabil că este momentul în care pe undeva se poate spune că am intrat în panică. Nu voiam să transform România în al doilea Liban. (...) «Domnule – zic –,

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Interviuri despre Revoluție*, Editura RAO, 2004
[2] Mihai Tatulici (coord.) – *Revoluția română în direct*, TVR, 1990
[3] Teodor Brateș – *Trilogia Revoluției române în direct*, Editura AGER-Economistul, 2004

faceți o mare greșeală, o mare eroare, iar eu, cât voi fi șeful Marelui Stat Major al Armatei Române, nu voi admite această treabă!». Probabil că am bătut și cu pumnul în masă. Așa este. Am fost nervos. Am fost nervos cu domnii care sunt acum în conducere. (...) Am fost sunat de ataşatul militar sovietic, Mihailov: «Tovarăşi, felicitări! E nevoie de ajutor?» «Niciun fel de ajutor, domnule! Nu avem nevoie de niciun fel de ajutor». Când ei au sugerat să le cerem ajutor, am intrat în panică. Și atunci i-am chemat pe colonelul Mircea și cred că pe locotenent-colonelul Lungu și am spus: «Sună la Moscova! Cheamă-l pe Moiseev, șeful Marelui Stat Major sovietic, omologul meu!». A răspuns Denisov, mi se pare, și am spus: «Domnule, noi nu avem nevoie de niciun fel de ajutor de la voi, rețineți, de niciun fel de ajutor !». S-a încercat, a doua oară, când eram în birou la mine, la Marele Stat Major: «Domnule, ce facem, domnule, nu se termină! Moare lumea, panică, să chemăm...». Le-am spus: «Domnilor, eu v-am spus părerea mea. Nu accept, cât sunt eu șeful Marelui Stat Major, niciun fel de ajutor de la nimeni. Armata Română și noi ne vom rezolva singuri treburile». (...) Deci au sunat la Moscova, au cerut, sigur că nu li s-a dat aprobare. (...) Au fost persoane care au vorbit prima dată cu Moscova, inclusiv Militaru – «*Alio Maskva, ia bîl gheneral Militaru*». Alte persoane au cerut cu Gorbaciov și alții cu Tiajelnikov, ambasadorul sovietic la București."[1] În septembrie 1993, Guşă declara Comisiei Senatoriale „Decembrie 1989" că, în noaptea de 22 spre 23 decembrie, Iliescu a încercat să-l convingă că e nevoie să aducem Armata sovietică în România. Potrivit documentelor rămase în arhiva Comisiei, Guşă i-ar fi spus, atunci, șefului CFSN: „Nu, domnule Iliescu, nu e nevoie. Nu faceți greșeala asta! Nu avem nevoie de niciun ajutor. Nu asta ne mai trebuie!" Pentru ca, enervat, în cele din urmă, să strige: „Nu, domnule Iliescu, nu! Dă-i în p... mea de ruși!"[2].

[1] Daniela Veronica Guşă de Drăgan – *Condamnat la adevăr*, Editura RAO, 2004

[2] Gen. Ștefan Guşă – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 21 septembrie 1993

Pudic, generalul își cere scuze membrilor Comisiei pentru limbajul folosit atunci, la nervi.

„Mărturia viceamiralului Ștefan Dinu. „La următoarea legătură telefonică, din dimineața zilei de 23 decembrie, partea română a solicitat părții sovietice o consultație privind problemele luptei antiteroriste. Statul Major Sovietic era întrebat dacă dispune de experiență, mijloace și forțe special destinate combaterii teroriștilor, în eventualitatea adresării ulterioare a unei cereri oficiale. Generalul Moiseev a spus doar că «o asemenea problemă nu poate fi discutată decât la nivelul guvernelor sovietic și român», frază exprimată – după impresia ofițerului ce a intermediat convorbirea – chiar pe un ton de reproș. O altă convorbire telefonică, inițiată de această dată de generalul Ștefan Guşă în după-amiaza zilei de 23 decembrie, a avut ca obiect precizarea generalului Guşă că, dacă cineva a cerut ajutor militar Uniunii Sovietice, atunci el, șeful Marelui Stat Major al Armatei Române, declară că nu a cerut și nu va cere niciun ajutor Uniunii Sovietice. La celălalt capăt al firului, același general de armată Moiseev, după o scurtă tăcere, i-a închis telefonul, semn că altele erau preocupările forurilor militare rusești. (...) Atitudinea Statului Major Sovietic a fost de-a dreptul stranie. Dacă altădată URSS se agăța de orice motiv, și de cele mai multe ori le inventa, pentru a-și justifica amestecul în treburile interne ale altor țări, inclusiv prin recurgerea la forțele armate, de această dată, deși prilejul se oferea pe tavă, Statul Major General sovietic refuza oferta. Atitudinea dezinteresată, se vede clar, nu avea o altă explicație decât aceea că Moscova nu era străină de acțiunile grupurilor de cercetare-diversiune ce operau pe teritoriul nostru. Uniunea Sovietică le era țara de origine, de acolo se transmiteau ordinele de misiune și din același centru urma a fi dat semnalul încetării acțiunilor și înapoierii lor la bazele de origine, după înfăptuirea misiunii avute."[1] Viceamiralul Dinu

[1] Ștefan Dinu – *Condamnat la discreție*, Editura Neverland, 2009

completează: „Concret, faptele s-au derulat astfel. După o noapte de confruntare cu teroriștii, spre amiaza zilei de 23 decembrie, generalului Eftimescu Nicolae, locțiitorul șefului Marelui Stat Major, i s-a cerut ca, prin legăturile militare externe, să întrebe Statul Major General sovietic «dacă s-ar putea conta pe un eventual ajutor militar împotriva teroriștilor»"[1]. Legăturile cu sovieticii au fost stabilite „din cabinetul ministrului Apărării, în prezența mai multor persoane din organul provizoriu de conducere creat cu o zi mai înainte. (...) Rezultă limpede că ideea consultării Statului Major General rus în problema teroriștilor era o sugestie colectivă a celor care au constituit cu o seară înainte conducerea provizorie"[2].

12. ***Mărturia generalului Victor Atanasie Stănculescu.*** „Eu am aflat foarte multe despre acele convorbiri cu Moscova mult mai târziu, de la Guşă"[3], a declarat fostul ministru. Apoi a detaliat.

Reporter: În zilele respective au fost inițiative de chemare a unor trupe sovietice în țară. Cine a vrut, cine n-a vrut?

Stănculescu: Se pare că Militaru ar fi acceptat varianta. A şi spus: „Da, că Iliescu a vorbit..." Şi când voia să le spună - voia să discute cu ambasadorul sovietic mai întâi –, a sărit Guşă şi a spus: „Nu! N-avem nevoie". Guşă a fost foarte categoric – nu, nu şi nu. Şi asta l-a costat, că imediat a fost şi el aruncat tocmai la Armata de Cluj, cu două trepte mai jos.[4]

13. ***Mărturia căpitanului Mihai Lupoi.*** „Vrem de asemenea să dezvoltăm relațiile noastre cu URSS, dar fără nicio condiție. Pe 22 decembrie noi l-am sunat pe Gorbaciov şi l-am întrebat în mod deschis dacă va interveni să-l susțină pe Ceauşescu. El ne-a răspuns că nu s-a pus problema nicio secundă. Dar noi suntem gata, bineînțeles, să lucrăm şi să cooperăm cu Europa de Est. Suntem chiar cei care cer asta".[5]

[1, 2] Ştefan Dinu – *Condamnat la discreție*, Editura Neverland, 2009
[3] Alex Mihai Stoenescu – *În sfârşit, adevărul...*, Editura RAO, 2009
[4] „Adevărul", 21 decembrie 2009
[5] „Le Figaro", 3 ianuarie 1990

14. ***Documentul polonez.*** Cercetătorul polonez Adam Burakowski a scos la lumină un document din arhivele Ministerului de Externe de la Varşovia. Este vorba despre un mesaj cifrat, cu caracter secret, transmis de la București în după-amiaza de 23 decembrie 1989. „URGENT. Către dir. J. Makosa. Însărcinat cu afaceri Bauer informează prin depeşa nr. 189 din data de 23 luna curentă. Ora 15.00. De la sovietici: În numele Frontului Salvării Naționale, I. Iliescu şi S. Brucan au solicitat ajutor militar Ambasadei URSS, pentru că singuri nu se vor descurca. Fără să aştepte răspunsul, FSN a anunțat la TV că Ambasada a promis ajutorul. Răspunsul URSS: sunt gata să acorde orice fel de ajutor cu excepția intervenției trupelor (...)"[1] Burakowski a dat şi o interpretare acestui fapt: „Când soliciți ajutor militar sovietic înseamnă că eşti dispus să intri într-o relație de subordonare cu Moscova, ceea ce este grav, e ca şi cum ai fi acuzat de trădare de țară".[2]

*

* *

Aşadar, discuțiile cu sovieticii, din primele zile ale Revoluției, sunt confirmate de 18 probe: 15 mărturii şi 3 documente. Dintre acestea, 14 probe (12 mărturii şi două documente) susțin sau indică faptul că grupul Iliescu–Brucan–Militaru a solicitat ajutor militar Uniunii Sovietice.

Martorii – cu sau fără voia lor – sunt personaje importante ale acelor zile:

- Dumitru Mazilu, prim-vicepreşedinte al CFSN (omul numărul 2 în Front, după Ion Iliescu);
- generalul Ştefan Guşă, şeful Marelui Stat Major al Armatei;
- generalul Victor Atanasie Stănculescu, ministrul adjunct al Apărării;
- generalul Ion Hortopan, comandantul Trupelor de Infanterie şi Tancuri;

[1] Revista „22", februarie 2010
[2] „Adevărul", 8 martie 2010

- generalul Romeo Câmpeanu, adjunctul șefului Inspectoratului General al Miliției (IGM);
- viceamiralul Ștefan Dinu, șeful Direcției de Informații a Armatei (DIA);
- căpitanul Mihai Lupoi, omul de încredere al lui Militaru;
- Cornel Dinu, om de încredere al lui Ion Iliescu;
- Marian Mierlă, revoluționar, membru al CFSN;
- Teodor Brateş, coordonatorul transmisiei TVR din 22-24 decembrie 1989
- Mihai Tatulici, reporter al TVR;
- Petre Roman, membru al CFSN, viitor prim-ministru (declarația acestuia este singura ambiguă, sugerând că doar s-a vorbit despre posibilitatea de a solicita ajutor militar sovieticilor).

Cele două documente care susțin existența unor discuții pe tema ajutorului militar sovietic sunt:

- mesajul secret trimis de la Ambasada Poloniei (23 decembrie 1989);
- stenograma discuției Iliescu–Tiajelnikov (27 decembrie 1989).

*
* *

Concluzia – una amară – îi aparține istoricului Alex Mihai Stoenescu. „La solicitările insistente ale lui Brucan, Militaru, Iliescu, a răspuns Armata sovietică. Ea însă a răspuns prudent, oscilând între trimiterea unei unități de comando (ca și francezii) sau a unui sprijin logistic (ca și americanii). Acum nu mai are importanță. Nu mai contează nici faptul că americanii, pe care bunicii și părinții noștri i-au așteptat cu ochii ridicați spre cer din interiorul împrejmuirilor ghimpate, ne-au răspuns la această chemare după 50 de ani cu o solicitare către sovietici să mai invadeze o dată România."[1]

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, volumul 4 (II), Editura RAO, 2005

CAZUL NUȚĂ–MIHALEA

Din ordinul lui Nicolae Militaru, generalii Constantin Nuță și Velicu Mihalea au fost arestați într-un tren și urcați într-un elicopter. În scurt timp, aparatul de zbor a fost doborât, iar generalii au fost prefăcuți în scrum, la fel ca dovezile pe care le transportau.

În seara de 23 decembrie, la ora 20.00, generalul Nicolae Militaru, abia instalat ministru al Apărării de către Ion Iliescu, desăvârșea o dublă răzbunare, visată din 1978. De 11 ani.

La acea oră, din ordinul lui Militaru, colonelul Gheorghe Trosca era chemat în fața MApN, în ceea ce avea să devină ultima sa misiune.

Tot la ora 20.00, generalii Constantin Nuță (șeful Inspectoratului General al Miliției) și Velicu Mihalea (adjunctul lui Nuță), care se întorceau de la Timișoara, erau pulverizați într-un elicopter în apropiere de Alba Iulia. Soldații care au tras asupra elicopterului fuseseră informați că vor fi atacați de „teroriști". În atac au murit și membrii echipajului.

Lui Nuță i se trăgea – ca și lui Trosca – de la anchetarea generalului Militaru în dosarul „Corbii", în 1978. În plus, șefului Miliției nu-i putea fi iertată percheziția făcută de oamenii săi la domiciliul lui Militaru pe 19 aprilie 1989, cu opt luni înainte de Revoluție.

Mihalea a plătit scump faptul că se afla la locul nepotrivit în momentul nepotrivit: în preajma lui Nuță, cel vizat de răzbunarea lui Militaru.

Ultima săptămână de viață a celor doi șefi ai Miliției este marcată de două evenimente cruciale.

17 decembrie 1989, seara. Generalii Constantin Nuță și Velicu Mihalea sunt trimiși de Nicolae Ceaușescu, de urgență, la Timișoara. Trecutul îi recomanda pentru o acțiune de forță. Cei doi își dovediseră eficiența în reprimarea mișcării muncitorești de la Brașov, din noiembrie 1987. La Timișoara aveau să se ocupe de treburile murdare, cum ar fi recuperarea cadavrelor de pe stradă și incinerarea lor în cel mai mare secret.

23 decembrie 1989, ora 20.00. La șase zile de la momentul în care ordonau înarmarea cadrelor de Miliție din Timișoara, cei doi generali se află legați cu o sfoară pe bancheta din spate a unui elicopter. Aparatul de zbor care trebuia să-i transporte de la Deva la București – unde urmau să fie prezentați ca „dușmani ai poporului" – schimbă cursul, neașteptat și misterios. Urmând direcția opusă celei stabilite inițial, elicopterul se prăbușește în zona dealului Mamut, de lângă Alba Iulia. Fusese lovit de militarii de la sol. Aceștia primiseră ordin să tragă în orice aparat zburător care se apropia de oraș, pe motiv că ar fi vorba despre „teroriști". Trupurile celor doi generali au fost găsite carbonizate.

*

* *

În seara de 17 decembrie 1989, generalul Constantin Nuță încerca să aplice și la Timișoara modelul „Brașov 1987". El își mobiliza milițienii pentru a reprima demonstranții, care fuseseră scăpați de sub control.

Generalul Gheorghe Diaconescu, fost procuror general al României, spune că decizia trimiterii lui Nuță la Timișoara a fost luată de către Elena Ceaușescu. „Să se ocupe Nuță, că ăla e mai drăcos!"[1], ar fi ordonat Tovarășa.

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Interviuri despre Revoluție*, Editura RAO, 2004

Ajuns la fața locului, Constantin Nuță decide înființarea a opt dispozitive mobile, compuse din ofițeri și subofițeri de Miliție, completate cu subunități de la trupele de Securitate sau de grăniceri. Fiecare dispozitiv de luptă cuprindea între 25 și 30 de cadre. Acestea au primit ordinul de a funcționa câte 24 de ore din 24, organizate pe schimburi. Instrucțiunile erau clare: se pregătea un adevărat măcel.

Cum dispar 43 de cadavre

Generalii Constantin Nuță și Velicu Mihalea au dat ordin trupelor să tragă fără somație asupra tuturor celor care participau la demonstrații, până la împrăștierea mulțimii. Potrivit rapoartelor oficiale, 43 de persoane au fost ucise pe străzile Timișoarei în noaptea de 17–18 decembrie 1989.

A doua zi de dimineață, Elena Ceaușescu, rămasă la conducerea țării după plecarea soțului în Iran, hotărăște incinerarea cadavrelor celor împușcați. Dispoziția este transmisă omului său de încredere: Constantin Nuță.

Ordinul Elenei Ceaușescu este recepționat la Timișoara. Generalul Nuță îl trimite pe colonelul Ion Baciu (șeful Direcției Economice din Inspectoratul General al Miliției) să inspecteze Crematoriul uman „Cenușa" din București. În paralel, Autobaza COMTIM este solicitată să trimită, în cursul serii, o autoizotermă de mare tonaj la morga Spitalului Județean Timiș.

Cele 43 de cadavre sunt încărcate în jurul orei 23.00, apoi autovehiculul pornește spre Capitală. Traseul și instrucțiunile ulterioare sunt transmise prin telefon de generalii Nuță și Mihalea, rămași la Timișoara. Autoizoterma se oprește într-un refugiu, situat la kilometrul 36 pe Autostrada București–Pitești. O echipă de ofițeri condusă de colonelul Ion Baciu preia „coletele", conform instrucțiunilor primite de la generalul Nuță. După schimbarea numerelor de înmatriculare,

autovehiculul este direcționat către Crematoriul „Cenușa", unde cadavrele sunt incinerate.

În dimineața următoare, cenușa este încărcată în patru pubele și aruncată într-o gură de canal din comuna Popești-Leordeni. Autoizoterma care transportase cadavrele revine la Timișoara și e spălată la gospodăria agrozootehnică a inspectoratului, apoi este restituită Autobazei COMTIM.

Misiune îndeplinită! Urmele păreau spălate pe vecie.

Cureaua de la pantaloni

După „rezolvarea" cadavrelor, Nuță și Mihalea își procură buletine de identitate false cu ajutorul unui căpitan de Miliție, Traian Cozma. Cei doi generali se îndreaptă apoi spre Arad. Aici conduc operațiunile de reprimare din zona Hotelului Parc, soldate cu moartea a 19 persoane.

La 23 decembrie 1989, generalii Nuță și Mihalea iau trenul de la Arad spre București. Tolba le e ticsită cu dovezi privind operațiunile desfășurate în cele două orașe din Banat, inclusiv misiunile executate de cetățeni străini. Sunt hotărâți să-și scape pielea prin valorificarea comorii informative pe care o dețin. Nu se îndoiesc că noua putere abia îi așteaptă.

În după-amiaza aceleiași zile, șefii Miliției din Deva primesc un telefon de la Arad, prin care li se comunică faptul că în trenul rapid Panonia 22 se află doi generali care trebuie reținuți. Ordinul fusese dat de la Ministerul Apărării Naționale, la șefia căruia tocmai fusese instalat generalul Nicolae Militaru, vechea cunoștință a lui Nuță.

Milițienii hunedoreni primesc numărul vagonului și locurile unde se află Nuță și Mihalea. În câteva minute este luată hotărârea ca generalii să fie interceptați și arestați pe traseul spre București, în gara Simeria. Se formează o echipă de 18 persoane, coordonată de un ofițer de contrainformații, Velu Căluşer.

Operațiunea de reținere este o combinație perfectă de ridicol și impostură. „Ne-au trimis să-i arestăm având asupra noastră un pistol-mitralieră și două-trei pistoale normale, în condițiile în care nu știam ce vom găsi acolo. În plus, am avut doar o pereche de cătușe. Am ajuns în vagonul al cincilea, unde am aflat că generalul Constantin Nuță este la WC, iar Velicu Mihalea se află în compartiment. (...) Doi dintre noi au rămas la ușa WC-ului. (...) Eu m-am deplasat în compartiment, unde mai erau un cetățean cu un copil. A intrat locotenentul Bădescu, care i-a pus pistolul în piept lui Mihalea, spunându-i: «Domnule general, ești arestat!». Am luat bagajele de sus și l-am scos pe hol. Văzând că generalul Nuță nu mai iese de la WC, am împins ușa cu piciorul și l-am luat în primire în care era. Momentul penibil a venit atunci când am fost nevoiți să-i reținem. Cătușele i-au fost puse generalului Velicu Mihalea, iar Constantin Nuță a fost legat cu cureaua de la propriii pantaloni. Nu au opus rezistență. De altfel, Mihalea nu a scos niciun cuvânt, iar Nuță a cerut să ia legătura cu armata. Au fost duși apoi la Deva, iar mai departe nu știu ce s-a întâmplat"[1], povestea ofițerul care a coordonat arestarea, Velu Căluşer, într-un interviu acordat ziarului „Replica", în anul 2008.

De la Deva se raportează la București prinderea celor doi. Constantin Nuță și Velicu Mihalea sunt duși la Unitatea Militară 01719 din Deva, unde primesc permisiunea să dea un telefon. Generalul Nuță discută câteva minute cu un general de Armată, generalul Mihai Chițac, cel care tocmai se întorsese de la Timișoara, unde participase – și el – la represiune. În urma convorbirii, Chițac îi „sfătuiește" pe cei de la Unitatea militară din Deva să-i elibereze pe cei doi generali de Miliție. Cererea n-a primit însă niciun răspuns.

Între timp însă, de la București sosiseră alte ordine, de la persoane mult mai importante. Nu vom ști niciodată dacă Nuță și Mihalea bănuiau că li se semnase condamnarea la moarte.

[1] Velu Căluşer – interviu în ziarul „Replica", 2008

Pilot pentru un zbor sinucigaș

Sibiu, 23 decembrie 1989. Locotenent-colonelul Nicolae Tudor este consemnat în cazarma Unității Militare 01989. Nu mai trecuse pe acasă din 21 decembrie, seara, când primise o permisie de două ore, pentru o baie și un set de haine curate. „E începutul sfârșitului", avea să le spună militarul soției și fiului său de șapte ani. După care i-a sărutat și s-a reîntors în cazarmă.

A urmat un telefon, dat familiei în seara de 22 decembrie. „Mi-a spus să nu beau apă, că e otrăvită, și m-a întrebat dacă avem alimente suficiente. Era supărat că nu cumpărasem încă brad de Crăciun și mi-a zis: «De ce stai după mine? Nu vezi că nu pot? Ia mașina și du-te la Rășinari, să cumperi unul!». El nu știa cât de strict era totul afară, că nici nu aveam voie să ieșim pe stradă"[1], povestește Rodica Tudor, soția locotenent-colonelului Nicolae Tudor. Era ultima oară când cei de acasă aveau să-i audă vocea.

Nicolae Tudor era pilot de elicopter, considerat de către colegii săi drept cel mai bun din întreaga zonă. Înainte de Revoluție făcuse numeroase zboruri în Sudan. Se ocupase și cu răspândirea îngrășămintelor agricole din elicopter. Știa întregul Ardeal din aer, „metru cu metru", după cum spune soția sa.

În dimineața de 23 decembrie 1989, locotenent-colonelul Nicolae Tudor primise ordin să tragă asupra Hotelului Continental din Sibiu, unde fusese informat că s-ar ascunde teroriști. Apoi a fost rechemat la unitate.

În cursul după-amiezii, sună un telefon. Un „ordin de sus" solicita cel mai bun pilot disponibil, pentru un zbor ultrasecret la Deva. „Teoretic, soțul meu nu trebuia să fie în acel zbor, fusese în misiune de dimineață. Însă toți știau că el cunoștea acea zonă la perfecție și că poate zbura după cerințele

[1] „Adevărul", 6 decembrie 2009

ordinului: în secret, cu luminile stinse și fără comunicații radio"[1], povestește Rodica Tudor.

Locotenent-colonelul Nicolae Tudor urcă la bordul elicopterului IAR-330, care decolează de la Sibiu la ora 17.08. La plecare știe atât: urmează să preia două persoane și să se întoarcă la Sibiu.

Cei doi erau chiar generalii Constantin Nuță și Velicu Mihalea, iar locotenent-colonelul Tudor pornea, fără să știe, în ultimul său zbor. Zborul spre moarte.

Tot Militaru!

După câteva ore de la arestare, ofițerii de la comanda UM 01719 Deva le comunică reprezentanților Frontului Salvării Naționale că nu-i mai pot ține pe cei doi generali în unitate. Răspunsul de la București, dat sub forma unui ordin, este emis de către generalul Ion Hortopan, șeful Comandamentului de Infanterie și Tancuri. Ordinul prevedea două aspecte: generalii Nuță și Mihalea să fie duși la Sibiu, iar transportul să fie efectuat cu un elicopter care urma să vină din același oraș. Mesajul îi este transmis generalului Iosif Rus, comandantul Aviației Militare.

În ianuarie 1994, când a fost audiat de Comisia Senatorială pentru Cercetarea Evenimentelor din Decembrie 1989, generalul Rus a făcut o declarație șocantă. Ordinul privind preluarea generalilor Nuță și Mihalea și transportarea acestora cu elicopterul la Sibiu îi aparținuse, de fapt, chiar noului ministru al Apărării, generalul Nicolae Militaru! Hortopan fusese doar un intermediar.

Iată ce declara Iosif Rus: „Acest ordin l-am primit de la ministrul Apărării Naționale de atunci, generalul Militaru, care se afla în biroul lui Milea. Am primit ordinul pe un semnal, pe care l-am primit prin generalul Hortopan, anume că trebuie să transport două persoane de la Deva la Alba Iulia.

[1] „Adevărul", 6 decembrie 2009

Am întrebat de ce trebuie să facem acest drum, că se poate lua o mașină, un TAB, că ceasul este târziu și că trebuie oricum să primesc ordin de la ministru. (...) I-am spus să raporteze ministrului că nu pot executa misiunea. A închis telefonul și a spus că revine. A revenit și m-a întrebat ce variantă ar mai fi. I-am spus că la Sibiu e aeroport iluminat, dar că vreau să-l ascult pe ministrul Apărării la telefon. Și, într-adevăr, ascultând timbrul vocii acestuia, care a întărit ordinul, am dat dispoziție să decoleze elicopterul"[1].

Lui Rus i se mai transmite că „trebuie să limităm numărul persoanelor care cunosc acest zbor". Apoi, șeful Aviației Militare ordonă ca zborul „să se execute în condiții de siguranță, cu luminile stinse, la 500 de metri înălțime". Ulterior, generalul a găsit o explicație pentru acest ordin ciudat: „Eu am stabilit așa, având în vedere că, în acea perioadă, se vorbea că sunt elicoptere inamice pe teritoriu și se trăgea tot timpul"[2].

La 24 ianuarie 1994, când generalul Iosif Rus a făcut această dezvăluire zguduitoare, generalul Nicolae Militaru era în viață (avea să moară după aproape trei ani, la 27 decembrie 1996). Nimeni nu l-a deranjat însă cu vreo întrebare.

*

* *

Actor din umbră, generalul Iosif Rus acceptă fără împotrivire unul dintre rolurile tenebroase în care a fost distribuit la Revoluție. Securitatea lui Ceaușescu îl bănuia de legături „neortodoxe" – nedovedite însă – cu sovieticii, în ciuda slugărniciei proverbiale a acestui general față de Ceaușescu. Cert este că, în decembrie 1989, generalul Rus a fost implicat decisiv atât în inactivarea lui Nicolae Ceaușescu (prin scoaterea acestuia din sediul CC al PCR, cu elicopterul, și abandonarea lui într-un lan de orz de lângă Titu), cât și în raportarea unor producții-record de morți și de răniți (cazurile Otopeni, Nuță–Mihalea etc.). Comandantul Aviației Militare a acceptat folosirea elicopterelor și a avioanelor militare în operațiuni

[1, 2] Gen. Iosif Rus – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 24 ianuarie 1994

suspecte, soldate cu multe victime. Rus a fost folosit (sau s-a lăsat folosit), pe rând sau simultan, de cei doi generali care au condus Armata Română după moartea lui Vasile Milea: Victor Atanasie Stănculescu și Nicolae Militaru. I-a servit pe amândoi cu toată abnegația și cu maximă discreție, iar răsplata a fost pe măsură. În loc să fie judecat pentru participarea sa la crimele din decembrie 1989, generalul Iosif Rus a ajuns la Palatul Cotroceni, fiind numit consilier prezidențial al lui Ion Iliescu, succesorul lui Nicolae Ceaușescu.

*

* *

23 decembrie 1989, ora 19.35. Elicopterul IAR-330, din direcția Sibiu, ajunge la Deva. La aterizare, pilotul le mărturisește celor prezenți că, pe tot parcursul zborului, a avut sentimentul straniu că ar fi fost urmărit.

Generalii Constantin Nuță și Velicu Mihalea sunt așezați pe bancheta din spate a elicopterului, fiind legați de scaune cu o sfoară. Aparatul decolează. Din acest moment, faptele dispar, fiind înlocuite de ipoteze. O singură persoană, numită de generalul Iosif Rus „un terț", avea legătură radio cu elicopterul.

„Eu nu puteam vorbi cu unitatea respectivă, am apelat la o terță persoană. Mi s-a spus când a decolat și așteptam să ajungă într-un timp preconizat. Dând telefon la comandantul unității militare de unde fusese trimis elicopterul și întrebând unde este, mi s-a spus că nu a venit, iar apoi am primit telefon cu ce s-a întâmplat"[1], a declarat Rus. Sub acest „ce s-a întâmplat" stă moartea celor aflați în elicopter.

12 gloanțe de calibrul 7,62

Elicopterul care trebuia să-i ducă pe generalii Constantin Nuță și Velicu Mihalea la Sibiu a fost doborât, în jurul orei

[1] Gen. Iosif Rus – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 24 ianuarie 1994

20.00, la un kilometru de orașul Alba Iulia, în direcția nord-vest, în zona dealului Mamut. Nimeni nu a reușit să explice până astăzi ce căuta aparatul de zbor în acea zonă, în condițiile în care destinația ordonată era în cu totul altă direcție.

O „ipoteză tehnică" a fost oferită, cu prilejul audierii, de același Iosif Rus, cel care a executat ordinele ministrului Apărării, Nicolae Militaru. Potrivit generalului Rus, în lipsa luminilor și a ghidajului radio, „piloții au folosit ca reper cursul apei de pe Valea Mureșului". Cu alte cuvinte, s-au rătăcit.

Ciudățeniile se țin lanț. Chiar înainte ca elicopterul să decoleze de la Deva spre Sibiu, la Alba Iulia este recepționat un apel telefonic anonim, prin care se anunță că depozitul de muniție din zonă va fi atacat de teroriști. Era chiar zona pe deasupra căreia avea să ajungă elicopterul. La fața locului au fost trimise întăriri.

În jurul orei 20.00, pe 23 decembrie 1989, de la depozitul din apropierea orașului Alba Iulia se anunță că s-a prăbușit un elicoper. Final perfect al acestei confuzii totale: prăbușirea aparatului de zbor ar fi avut loc în condițiile în care niciun militar de la sol nu ar fi deschis focul în direcția sa.

Corpurile celor doi generali, precum și ale celor trei însoțitori – locotenent-colonelul Nicolae Tudor, căpitanul Victor Matica și maistrul militar Nicolae Galaftion –, au fost găsite carbonizate, în rămășițele aparatului prăbușit lângă o podgorie. Nu a mai fost recuperată niciuna dintre probele aflate în posesia generalilor Constantin Nuță și Velicu Mihalea.

*

* *

Pentru Rodica Tudor, soția pilotului Nicolae Tudor, explicația generalului Iosif Rus nu înseamnă nimic. „S-au rătăcit"[1] nu există, în acest caz. De fiecare dată când reia propria poveste a morții soțului, recompusă după ani de investigații proprii, femeia plânge și îi blestemă pe cei pe care-i numește „călăi".

[1] Gen. Iosif Rus – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 24 ianuarie 1994

„Soțul meu cunoștea zona la perfecție. Zburase pe acolo câțiva ani, când fusese angajat în agricultură. «Pot să zbor și cu ochii închiși dacă mă trimiți», îmi spunea."[1]

După câțiva ani de discuții cu prietenii și cu colegii soțului, plus câteva drumuri la Alba Iulia, într-o încercare disperată de a găsi martorii acelui moment, femeia afirmă, sigură pe ea, că „a fost o crimă cu premeditare". „Oamenii din zonă au văzut elicopterul zburând în flăcări. Fusese lovit, nici vorbă de defecțiune tehnică, iar soțul meu încerca să câștige timp. A încercat să golească rezervorul în aer, pentru ca elicopterul să nu explodeze la aterizare"[2], afirmă Rodica Tudor.

Explicația acesteia este confirmată și de procurorul Dan Voinea, cel care s-a ocupat, într-o perioadă, de dosarul morții generalilor Nuță și Mihalea. „Ipotezele defecțiunii tehnice sau erorii de pilotaj sunt bazaconii. Elicopterul a fost lovit de la sol! L-am și găsit pe cel care a tras. Era un militar care mi-a declarat că i se dăduse ordin să tragă în «teroriști». Există declarația sa la dosar, dar nimeni nu a fost curios să o caute. În schimb, au închis cauza"[3], declară Dan Voinea.

Expertizele tehnice, efectuate încă din 1994, indică faptul că elicopterul a fost atins de 12 gloanțe de calibru 7,62, pornite dintr-un pistol-mitralieră. Au fost avariate instalația de combustibil și comanda hidraulică. Aparatul s-a prăbușit, iar la contactul cu solul, a explodat. Cei trei membri ai echipajului au murit pe loc. Generalii Nuță și Mihalea, legați de banchetă, au ars împreună cu elicopterul.

*

* *

Odată cu moartea generalului Constantin Nuță a dispărut și o cantitate enormă de informații secrete. Considerat o adevărată bibliotecă ambulantă, Nuță deținea informații compromițătoare despre majoritatea șefilor din Armată și Miliție.

O mostră ne este oferită de Radu Tinu, fost adjunct al șefului Securității Timiș și personaj-cheie al Revoluției de la

[1-3] „Adevărul", 6 decembrie 2009

Timişoara. „Stănculescu a venit la noi, cam pe data de 20 decembrie, când voia să se sfătuiască cu generalul Nuță cum să-i scape pe Dăscălescu şi pe Bobu, care fuseseră prinşi de mulțime la Județeana de Partid. Atât îl desconsidera Nuță pe Stănculescu, încât nici măcar n-a trimis un general să-l conducă până la maşină. M-a chemat pe mine, care eram maior. Am zis şi eu, acolo: «Bine că a ajuns un maior să conducă un general». Nuță, care tocmai ieşea de la toaletă şi îşi trăgea cureaua, zice: «Dă-l dracului pe Stănculescu, că a fost informatorul meu în «Corbii», dă-l încolo!»"[1], a declarat Tinu într-un interviu pentru „Jurnalul Național".

Voican şi Mugurel

Pe 25 decembrie 1989, după câteva zile de liniște cumplită, în casa familiei Tudor din Sibiu a sunat telefonul. De la capătul celălalt al firului, Rodica Tudor asculta cuvintele ce aveau să-i schimbe viața: „Nicu a murit, s-a prăbuşit elicopterul"[2].

Cadavrul bărbatului a fost adus pe 2 ianuarie 1990. De fapt, nu despre un trup era vorba, ci despre un coşciug masiv, sigilat. Sicriul nu a fost deschis, pentru a nu produce familiei un şoc şi mai mare. În el se aflau rămăşițele unui trup carbonizat. Urmarea crudă a unui ordin dat de ministrul Militaru. Pentru generalul-spion, pilotul Tudor era cantitate neglijabilă. Tot ce conta era uciderea generalilor Nuță şi Mihalea.

La jumătatea lunii ianuarie '90, familia îndoliată a primit două brevete pentru activitatea pilotului Nicolae Tudor. Unul de „Erou Martir", celălalt pentru „înaltă cinstire ostăşească". Documentele purtau două semnături: Nicolae Militaru şi Ion Iliescu! Aceiaşi care semnaseră şi condamnarea la moarte a lui Nicolae Tudor. Primul ordonase zborul fatal, în toate detaliile lui macabre. Al doilea dăduse Armata pe mâna unui ucigaş periculos.

[1] Col. Radu Tinu – interviu „Jurnalul Național"
[2] „Adevărul", 6 decembrie 2009

Tot în ianuarie 1990, Rodica Tudor – mama unui orfan, Vlad, care avea şapte ani – a înființat prima Asociație a Revoluționarilor din Sibiu. Au urmat multe drumuri la București şi sute de ore de aşteptat în anticamere. Femeia încerca să înțeleagă cum şi mai ales de ce a murit soțul ei. „Totul se oprea la Gelu Voican Voiculescu. Ne punea să aşteptăm câte şapte-opt ore, după care vorbea cu noi un sfert de oră, fără să spună ceva concret. Mai sus de atât nu puteai ajunge"[1]. Gelu Voican Voiculescu era viceprim-ministru. Al doilea om în guvernul instalat de Ion Iliescu pe cadavrele din decembrie 1989.

Semnalul definitiv care a făcut-o pe doamna Tudor să înțeleagă că nu va afla niciodată ce s-a întâmplat în seara de 23 decembrie 1989 i-a fost dat de Mugurel Florescu. Pe când era şef al Parchetelor Militare, acesta i-a spus explicit: „Doamnă, nu se va afla niciodată adevărul!"[2].

În aceeaşi perioadă a început şi seria telefoanelor anonime primite în miez de noapte. „Îmi spuneau să nu uit că am un copil de crescut şi să fiu atentă când traversez strada. Îmi repetau: «De ce te tot duci, cucoană, la București? Tu nu ştii şi nu o să afli nimic niciodată?». Îmi era frică, puteam trece peste orice, până la amenințările legate de copil"[3], oftează Rodica Tudor.

Oftatul femeii nu ține loc, însă, nici de dreptate, nici de adevăr. Nimeni n-a plătit pentru moartea soțului ei.

Ce leagă cele trei tragedii din 23 decembrie 1989

Măcelul de la Otopeni (ora 6.30), doborârea elicopterului în care se aflau generalii Nuță şi Mihalea (ora 20.00) şi masacrarea „uslaşilor" lui Trosca la MApN (ora 21.30) sunt legate prin mai multe elemente comune.

[3] „Adevărul", 6 decembrie 2009

- Toate cele trei crime au avut loc la 23 decembrie 1989, ziua în care Nicolae Militaru a preluat total controlul forțelor armate ale României, ca ministru al Apărării, subordonându-și inclusiv Miliția și Securitatea.
- În toate cele trei cazuri, victimele au fost „confundate" cu teroriști.
- Generalul Iosif Rus, comandantul Aviației Militare, a fost intermediar la ordinul fatal dat în două dintre cazuri: Nuță-Mihalea și măcelul de la Otopeni.
- În două dintre situații, cadavrele celor uciși au fost lăsate mai multe zile în stradă: cazul Trosca–USLA–MApN și măcelul de la Otopeni.
- Toate „numele importante" prezente printre victime, fie că au fost ucise sau arestate, fuseseră legate, direct sau indirect, de trecutul tenebros al generalului Militaru.
- În toate tragediile și-au pierdut viața victime „colaterale" aflate în preajma „țintelor".
- Deși au murit 48 de oameni la Otopeni, 8 la MApN și 5 la prăbușirea elicopterului lângă Alba Iulia, cazurile nu au fost elucidate de Justiție. Nimeni nu făcut nici măcar o zi de pușcărie pentru cei 61 de morți și zecile de răniți.

MOARTEA LUI TROSCA

În seara de 23 decembrie, 12 militari de la USLA, chemați să apere sediul Ministerului Apărării Naționale (MApN), au fost mitraliați ca „teroriști ai vechiului regim". Bilanțul: 8 morți și 4 răniți. Cadavrele au fost profanate. Comandantul „uslașilor" a fost decapitat și batjocorit.

În dimineața zilei de 24 decembrie 1989, locuitorii blocurilor din zona Pieței Orizont, din cartierul bucureștean Drumul Taberei, au descoperit, în plină stradă, urmele unui adevărat măcel petrecut în timpul nopții. Intrarea în fostul sediu al Ministerului Apărării Naționale era presărată cu cadavre împrăștiate pe șosea, cu sute de gloanțe – de mărimi diferite – și cu bălți de sânge înghețate. Cele mai multe cadavre erau carbonizate, fiind aproape imposibil de identificat.

În mijlocul acestui tablou oribil trona capul uneia dintre victime, detașat de restul corpului și arborat pe post de „trofeu": sprijinit într-un cauciuc și cu o țigară înfiptă între buzele care înțepeniseră într-un rictus al durerii din ultimele secunde de viață.

Capul desprins de trup, imposibil de identificat în spatele straturilor de noroi și fum depuse, a zăcut pe TAB mai bine de 24 de ore. Majoritatea cetățenilor care treceau prin zona „Orizont" se înghesuiau să scuipe capul abandonat, să-l lovească violent cu picioarele sau să urineze pe el. Era rodul unei diversiuni macabre și al intoxicării continue din timpul

nopții, când au abundat mesajele televizate ce dădeau ca sigur asaltul final al teroriștilor fideli fostului regim. „Terorist. A încercat să atace sediul Armatei" – aceasta era nu o ipoteză, ci cea mai spectaculoasă certitudine descoperită în acea dimineață într-un cartier din București.

A trebuit să mai treacă ceva timp pentru ca pasiunea isterică din primele zile să se risipească. Și să redea identitatea acelui cap care fusese despărțit de unul dintre corpurile ce împânzeau șoseaua în zorii zilei de 24 decembrie 1989. Era capul colonelului Gheorghe Trosca, șeful de Stat Major în cadrul Unității Speciale de Luptă Antiteroristă (USLA), unitate de elită a Securității.

*

* *

Măcelul din fața Ministerului Apărării Naționale a avut loc într-o noapte în care milioane de ochi erau „lipiți" de ecranele televizoarelor. Revoluția se petrecea „în direct", în timp real. Tot ceea ce astăzi pare încâlcit și fără sens era, la acel moment, extrem de clar. Lumea se împărțise în „cei buni" și „cei răi".

În prima categorie se afla poporul, ieșit în stradă, dornic să-și facă dreptate cu propriile mâini. Din când în când, inamicul era expus, legat și bătut, spre bucuria a milioane de privitori. Mesajele care însoțeau imaginile cu presupușii trădători se situau la granița cu demența: „Televiziunea este încercuită de acești bandiți. Nu mai este timp de pierdut. Soldați, folosiți armele pe care le aveți în dotare, fără a mai aștepta neapărat această dezlegare formală! Poporul vă dă acum ordine!"[1].

Pe 24 decembrie 1989, locuitorii câtorva blocuri din Drumul Taberei aveau să pună în aplicare ce auziseră la televizor. A fost nevoie de câteva cadavre, ciuruite dinspre minister, de gândul că „Armata e cu noi!", de o cauză a evenimentelor cum nu se putea mai relativă, ce diferea de la om la om, și de cineva care să pronunțe cuvântul magic: „Teroriști".

[1] „Adevărul", 29 noiembrie 2009

Scenele de cruzime ce au urmat au fost cel mai potrivit final al sinistrei farse ce începuse cu o seară înainte.

*

* *

Oficial, era clar. Încă din ziua de 22 decembrie 1989, angajații Unității Speciale de Luptă Antiteroristă (USLA) predaseră armele sau participau la acțiuni comune cu Armata pentru „depistarea și anihilarea" teroriștilor din București. Surpriza a fost însă sub forma unui anunț-șoc.

În seara de 23 decembrie, generalul Ion Hortopan – unul dintre killerii vechiului regim, militarul care condusese personal represiunea din centrul Capitalei, din noaptea de 21 spre 22 decembrie, ordonată de către fostul ministru al Apărării, Vasile Milea, la cererea expresă a lui Nicolae Ceaușescu – dădea năvală într-o întâlnire dintre colonelul Gheorghe Ardeleanu (șeful USLA) și câțiva oficiali ai FSN, în biroul ministrului Apărării. „A avut loc un schimb de focuri la marginea Bucureștiului. În urma acestuia, plutonierul-major Popa Ioan Ștefan a fost capturat. Făcea parte din USLA"[1], a spus Hortopan. Potrivit unor martori, la auzul veștii, Ardeleanu ar fi exclamat: „Cred că în spate e Trosca. El mi-a făcut asta!"[2].

Ciudat! Colonelul era șeful său de Stat Major la trupele USLA. Ardeleanu nu avea motive să-l bănuiască de acțiuni irresponsabile. Afirmația, dacă a existat, poate fi pusă pe seama confuziei momentului. Dar anunțul făcut de Hortopan, care trecuse cu arme și bagaje de partea lui Militaru pentru și salva pielea, are toate datele unei diversiuni. De aici pornește totul.

Nu era pentru prima dată în acea zi când se pronunța numele Trosca. Încă de pe la prânz se răspândise zvonul că șeful USLA ar fi fugit în străinătate cu un pașaport fals.

După „încălzirea" făcută de Hortopan, Militaru preia inițiativa. Îi transmite lui Ardeleanu că există grupuri de teroriști în blocurile de peste drum de minister, precum și „prin

[1,2] „Adevărul", 29 noiembrie 2009

tufișurile din zonă". Îi ordonă să aducă la MApN „întregul personal USLA" pentru a-i înlătura pe „trăgători".

În fapt, Militaru pronunță ordinul de condamnare la moarte a colonelului Gheorghe Trosca. Totul, sub forma unei solicitări de ajutor pentru apărarea ministerului. O absurditate, de altfel, pentru că ministerul era deja supraapărat, având în jurul său un dispozitiv de-a dreptul paranoic de tancuri, TAB-uri, cuiburi de mitralieră, artilerie antiaeriană, vânători de munte, paraşutişti etc. Chiar şi dacă ar fi venit întreaga USLA, tot ar fi fost o cantitate neglijabilă în raport cu trupele existente deja acolo.

La acel moment, în USLA era înregimentate 757 de persoane cu rang militar. Dintre acestea, 110 executau misiuni de gardă la diverse obiective, cum ar fi ambasadele. Dintre cei 647 de „uslaşi" disponibili, 12 vor ajunge la minister. Pentru 8 dintre ei avea să fie ultimul drum.

*

* *

Aşadar, nu mai era nevoie de întăriri la MApN. Generalul Militaru însă a insistat să vină trupele USLA, neapărat sub comanda colonelului Trosca. Revoluționarul Mihail Montanu redă discuțiile premergătoare chemării acestuia. „Generalul Militaru îi acuza pe toți că sunt trădători. Spre seară, din senin, a dat ordin cuiva să se ducă să verifice unitatea USLA. Interesant e că a trimis un subofițer, Rizea, plutonier pe vremea aceea. Ăsta pleacă şi se întoarce după o oră şi jumătate, spunând că nu a putut ajunge la destinație, deoarece în Piața Galați se trăgea puternic. Atunci, Militaru i se adresează colonelului Gheorghe Ardeleanu, şeful USLA, care se afla în clădirea ministerului: «Cheamă un echipaj de la tine să ne ajute să identificăm cine sunt teroriştii în zona noastră, aici, şi să-i anihilăm!». La început, Ardeleanu se face că nu înțelege ordinul, dar Militaru ridică vocea: «Cheamă-l pe Trosca aici!». După cinci minute, a venit cineva şi ne-a spus, agitat: «Se pregătește un atac terorist împotriva noastră, un atac de forță!»."[1]

Militaru pregătea schema ucigaşă: pe de o parte, îi chema pe cei de la USLA să curețe de terorişti zona MApN din Drumul Taberei; pe de altă parte, îşi avertiza dispozitivul de apărare că ministerul va fi ținta unui puternic atac terorist. Măcelul era asigurat.

*

* *

Ordinul generalului Nicolae Militaru este transmis de colonelul Gheorghe Ardeleanu către colonelul Ion Bleorț, aflat la sediul USLA. Acesta raportează că lângă el se află chiar colonelul Gheorghe Trosca, şeful de Stat Major al unității antiteroriste. Ordinul ajunge la Trosca. Acesta alege alte 11 persoane, le plasează în trei ABI-uri şi porneşte spre sediul MApN. Câte patru luptători în fiecare ABI.

Autovehiculele se deplasează spre Drumul Taberei, însă pe traseu unul rămâne înțepenit. Cei patru „uslaşi" din el sunt redistribuiți în celelalte două ABI-uri. Când pornesc din nou spre MApN, în prima maşină sunt cinci luptători, iar în cea de-a doua – şapte. În drum îl „recuperează" şi pe Constantin Isac, reprezentantul desemnat de FSN pentru supravegherea USLA. Ispas urcă în primul ABI, înghesuindu-se între şofer şi Trosca.

Când „uslaşii" se apropie de obiectivul misiunii lor, Trosca raportează la bază că mai multe blindate ale Armatei trag chiar în direcția Ministerului Apărării.

Stenograma acelui schimb de replici, între Trosca şi Bleorț, este zguduitoare.

Gheorghe Trosca: Permiteți să raportez.

Ion Bleorț: Da.

Trosca: La MApN a apărut o coloană de şapte-opt TAB-uri, două camioane cu militari şi două ARO, au tras zece minute asupra ministerului şi-au oprit acum...

Bleorț: Cum, mă?!

[1] Mihail Montanu – interviu „Adevărul", 2 aprilie 2010

Trosca: ... asupra ministerului.

Bleorț: Nu se poate!

Trosca: Asta e.

Bleorț: Asupra ministerului, măi?

Trosca: Asupra Ministerului Apărării Naționale, timp de zece minute, și acum s-au oprit.

Bleorț: S-au oprit?

Trosca: Da.

Bleorț: După ce opriți în dreptul ultimului tanc, ne comunicați nouă, ca să luăm legătura cu ministerul. (...)

Bleorț transmite mesajul către șeful său direct, colonelul Ardeleanu, aflat în sediul MApN. Acesta îl anunță pe generalul Militaru. Mai mulți martori ai momentului au declarat, de-a lungul anilor, că, în acest moment, Militaru s-a retras în anticameră, unde a purtat o convorbire telefonică, timp de câteva minute, cu o persoană necunoscută.

Între timp, în fața ministerului, cele două ABI-uri se opresc în fața unui tanc, cu luminile stinse, cum primiseră ordinul prin stație.

Constantin Isac, reprezentantul FSN aflat în ABI-ul lui Trosca, rememorează acele momente. „Comunicam prin radio cu USLA, USLA comunica prin telefon cu MApN, care, la rândul lui, comunica prin viu grai sau telefonic, de la punctul de comandă, cu cei de la poartă. Ni s-a spus să înaintăm și, odată ajunși la poarta ministerului, să ne oprim, cu luminile stinse, «la 20–30 de metri în spatele tancului care staționa pe partea dreaptă, în fața intrării», iar cel de-al doilea ABI «să se oprească la aceeași distanță față de voi». După aceea mi s-a transmis să mă dau jos, să o iau pe lângă tancul din față și să intru în minister, iar «uslașii» să-și continue misiunea. Nu am apucat să cobor, pentru că asupra noastră s-a deschis focul. Tancul din stânga noastră a tras o rafală și i-a rănit pe doi dintre luptătorii USLA de pe bancheta din spate. Pe unul în maxilar, pe celălalt în umăr. Am comunicat că se trage și că avem doi răniți. Ni s-a spus să-i dăm jos, că va veni o Salvare să-i ia. Ne-au mai spus că tancul din față ne va da trei semnale luminoase, după care ne va conduce în curtea ministerului. Am primit semnalele și am făcut și noi trei semnale. În loc să înaintăm, am intrat din nou sub rafala tancului din stânga."[1]

Așa începea carnagiul din Drumul Taberei.

În întunericul gros, printre zgomotele infernale ale rafalelor ce loveau vehiculele USLA, primul răcnet care se aude este cel al lui Isac: „Jos, că ăștia ne omoară!"[2]. Primul coboară Trosca, urmat de Isac și de șoferul unuia dintre ABI-uri. Colonelul se ascunde în dreptul roții din spatele mașinii, în timp ce Isac se trânțește pe burtă, într-un unghi mort pentru tancul care trăgea asupra lor.

Constantin Isac nu poate uita întâlnirea cu moartea. „Gloanțele treceau prin mașină și îmi săreau schije în picioare. Trosca s-a îndreptat apoi către al doilea vehicul, cerând să intre. Eu am fugit spre parcarea din spate. Am sărit peste un cadavru și peste un gard viu și m-am ascuns între gard și partea de jos a blocului. Apoi am luat-o prin fața blocului. Afară era beznă. M-am orientat către niște mașini parcate. Am sărit un gard viu și m-am băgat sub o Skoda acoperită cu o prelată."[3]

Rănit la picior, acesta stă nemișcat ore în șir sub mașina parcată. Spre ziuă reușește să iasă și, târându-se, se adăpostește în apartamentul unui prieten care locuia în zonă. „La dimineața am plecat de acolo și am mers la un prieten. De acolo m-am dus la spitalul din Drumul Taberei, unde un pacient, cu un bisturiu și cu o coadă de mătură, apăra intrarea în spital, nu puteai să intri. Când l-am întrebat ce s-a întâmplat, mi-a spus că «azi-noapte a venit o dubă să ne întrebe dacă avem răniți; apoi a venit un camion militar care ne-a întrebat dacă a venit o dubă după răniți»."[4]

Constantin Isac s-a zbătut ani de-a rândul să afle dedesubturile acelui măcel barbar, din care doar printr-o minune a scăpat cu viață. „Știu de la cine a primit ordin să tragă comandantul dispozitivului de luptă de la MApN. I s-a spus că vor veni trei ABI-uri cu teroriști să atace ministerul. Și a primit

[1-4] „Adevărul", 30 noiembrie 2009

ordin să-i distrugă. Comandantul, care se chema Safta, a primit ordin de la grupa de comandă a Ministerului Apărării, condusă de generalul Militaru, dar din care făceau parte și generalul Eftimescu, și generalul Stănculescu. Nu era unul singur, era un comandament. Iar de ordinul chemării la minister a luptătorilor USLA nu este străin nici Ion Iliescu."[1]

După 20 de ani, Isac are convingeri ferme: „Trosca a fost vânat, a fost trimis la moarte. Militarii au ieșit din tancuri și l-au împușcat în cap, de aproape. Ei știau că au de-a face cu teroriști. Acolo, la MApN, s-a desfășurat o luptă în care doar unii trăgeau. Televiziunea – la telefonul lui Militaru – anunța că, la blocul Orizont, un grup de teroriști atacă Ministerul Apărării Naționale. Și chema populația să vină să apere ministerul de teroriști, de USLA!"[2]

Crima nu era însă suficientă dacă nu era valorificată propagandistic. Isac își amintește: „După măcel, morții au fost dezbrăcați. S-a găsit și «dovada» că erau teroriști: Trosca avea alte uniforme! Dar ei, la USLA, nu primiseră uniformă de iarnă, de aceea Trosca luase o manta de militar și o pusese peste vestonul de «uslaș». Manevra lui Militaru nu s-a oprit aici. La ordinul său, ABI-urile, așa carbonizate cum erau, au fost mutate cu fața spre MApN, să se arate că au atacat ministerul. Au pus și gloanțe prin preajmă. Asta se cheamă regie"[3].

De ce făceau așa ceva? „Aveau nevoie de «teroriști» ca să justifice acțiunile Armatei. Populația era chemată pe stradă să apere Televiziunea, ministerul de trupele fidele regimului. Era felul prin care justificau noua Putere. Să ne dovedească faptul că noii conducători au venit să lupte pentru noi și că ne-au salvat de teroriști. «Uite, noi ne-am organizat, i-am prins, am luptat cu ei, uitați-i!»."[4]

Și asta o spune unul care făcea parte din acel prim nucleu al noii puteri! Unul desemnat de Ion Iliescu să supervizeze, din partea FSN, activitatea trupelor USLA.

[1-4] „Adevărul", 30 noiembrie 2009

„Mi-ați omorât oamenii!"

La mai puțin de o oră după carnagiu, generalul Militaru este informat de moartea „neașteptată" a colonelului Gheorghe Trosca. Fața obosită, de general bătrân, i se destinde într-o expresie de mulțumire. Punct ochit, punct lovit!

Câțiva dintre cei prezenți în biroul ministrului îi contestă pentru prima dată autoritatea. Sunt puse la îndoială calitatea cu care Militaru dădea ordinele, modul în care a fost organizată venirea oamenilor lui Trosca și lipsa oricărui semnal de recunoaștere între ABI-urile „uslașilor" și TAB-urile Armatei.

Răspunsul generalului Militaru cade ca o ghilotină: „Ce știți voi? Sunteți civili! Astea sunt discuții principiale, ca alea de la partid...".

Mărturii ulterioare, apărute mai ales după moartea lui Militaru, încheagă portretul celui înscăunat de către Ion Iliescu în fruntea Armatei Române: răzbunător, crud, ucigaș cu sânge-rece, lipsit de remușcări.

În noaptea de 23 spre 24 decembrie 1989, la câteva zeci de metri distanță de locul execuției lui Trosca, generalul Militaru savura din biroul său măcelul din stradă. Absorbea răcnetele unui muribund, transmise prin stație, și se foia prin încăpere, repetând sec: „N-avea cum..."

După săvârșirea crimelor, Nicolae Militaru a lăsat cadavrele celor uciși în stradă, motivând că nu el era „cel responsabil de imaginea Ministerului Apărării Naționale".

După 11 ani de așteptare, spionul GRU începea să-și plătească polițele. Toți cei care-i dovediseră trecutul de agent sovietic trebuiau să dispară definitiv.

*

* *

Teribila crimă din fața sediului MApN a fost tăinuită ani buni. Miza era enormă: noul regim, autoproclamat „democrație", ar fi trebuit să ofere explicații serioase privind legitimarea și învestirea unui criminal în fruntea celei mai sensibile

instituții din zilele Revoluției: Armata. Mărturii discrete, care constituiau doar bucăți din adevărul acelui moment, au fost publicate de presa primilor ani de democrație ori consemnate la audierile Comisiei Senatoriale pentru Cercetarea Evenimentelor din Decembrie 1989. Efectul acestora a fost însă aproape nul.

Așa se explică cum, în noiembrie 1996, generalul Nicolae Militaru, pozând într-o personalitate respectabilă, candida pentru funcția de președinte al României. Și cum instituțiile statului român i-au acceptat candidatura ca oricărui om onorabil. De la crimele din 1989 trecuseră șapte ani.

În mormanul de mărturii colectate după 1989 există două declarații zguduitoare care demonstrează rolul sângeros al generalului Nicolae Militaru în măcelul de la MApN. Ambele aparțin unor persoane care se aflau, la momentul execuției, în preajma lui Militaru.

La momentul crimei din Drumul Taberei, generalul Victor Atanasie Stănculescu îi predase lui Militaru comanda Ministerului Apărării. Stănculescu rămăsese însă în biroul ministrului, alături de succesorul său, continuând să-l sprijine – la solicitarea lui Ion Iliescu – din poziția de adjunct. Această postură l-a făcut martor la un carnagiu. Peste ani, Stănculescu a povestit grozăvia acelei nopți.

„Militaru a fost un tip răzbunător. Mă refer la discuția din noaptea când a cerut să vină grupul de la USLA, în care Ion Iliescu era pe scaunul ministrului, iar eu și cu Militaru în fața biroului, pe fotolii. Eu am spus atunci: «Lăsați-i să se oprească la calea ferată!». Prima discuție a fost că, așa cum raportase Ardeleanu, locțiitorul Trosca trebuie să stea la comandă, nu avea ce să caute într-un ABI de intervenție. Militaru s-a opus: «Nu, să vină încoa', să arate că e de partea noastră!». Când au raportat că au ajuns la linia de tramvai, le-am spus celor din birou: «Să nu vină!». M-am uitat spre Ion Iliescu, sperând ca el să intervină, să-l oprească pe Militaru. Dar Ion Iliescu a tăcut. În acel moment – și asta mi-a spus șeful Direcției Operații –, Militaru a dat ordin să se maseze foarte multe trupe în dreptul ministerului. Era acolo capacitatea pentru apărare a unei

unități de tip regiment, pentru frontul de atac al unei divizii! O enormitate! Militaru a insistat pentru această concentrare de foc nemaipomenită într-un oraș, într-o curte, că totul se petrecea la clădirile de la Orizont. Când am auzit lovitura de tanc de nimicire a mașinilor USLA, i-am spus: «Domn'e, v-am spus că nu trebuie să vină până aici, că e noapte și se poate întâmpla o nenorocire...» Iar el a răspuns: «Lasă, domn'e, că la război e ca la război!».“[1]

„Băi, Ardelene, pe front lumea mai și moare!“

A doua mărturie îi aparține generalului Romeo Câmpeanu, cel care în decembrie 1989 era locțiitor al șefului Inspectoratului General al Miliției. Altfel spus, adjunctul generalului Constantin Nuță.

În noaptea de 23 spre 24 decembrie 1989, generalul Câmpeanu se afla, ca și colonelul Ardeleanu, în biroul ministrului Apărării, alături de trioul Iliescu–Militaru–Stănculescu. Așadar, el a fost martor ocular al acelor grozăvii. Declarația sa, redată sub forma unei povestiri emoționante despre ură și cruzime, întregește portretul de criminal feroce al generalului Nicolae Militaru.

„Ardeleanu vorbea cu Trosca la telefon și avea și stația deschisă, în același timp. Și îi spune: «Ia trimite tu patru ABI-uri încoace! Intri pe strada principală și cauți să despresurezi Ministerul». Nu știam exact câți sunt, dar erau foarte mulți. Tancuri, TAB-uri, artilerie, trupe de infanterie. A intervenit Militaru: «Să vină Trosca!». Ardeleanu i-a transmis: «Trosca, vii tu cu ele!». Erau tot timpul în legătură pe stație, când au intrat pe Drumul Taberei și tancurile au început să tragă în ei. «Uslașii» urlau în ABI-uri, urlau ca în iad. Tot asasinatul l-a auzit în stație, în biroul lui Militaru. L-am auzit pe Trosca

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, vol. 4 (II), Editura RAO, 2005

urlând: «Tovarăşe ministru, daţi ordin să nu mai tragă!». Şi atunci Militaru s-a ridicat şi i-a spus: «Băi, Ardelene, tu ştii că noi suntem pe front şi pe front lumea mai şi moare!». Ardeleanu se ruga de el, îl implora. Militaru se plimba prin birou şi spunea: «Tancurile noastre sunt vechi, nu avem condiţii de transmisiuni, şi chiar dacă vreau să iau legătura, nu pot. L-au găsit pe atacator şi au tras!». Ardeleanu a început să plângă: «Mi-aţi omorât oamenii...». În timpul ăsta, se auzea Trosca prin staţie: «Trag în noi! Trag în noi!»... şi a murit staţia. A amuţit. Ardeleanu plângea şi se tăvălea pe jos: «Ce-aţi făcut?... Ce-aţi făcut?...» Militaru se foia prin birou şi îi spunea: «Băi, Ardelene, n-aveam cum...».“[1]

„USLA a vrut să ne atace!“

De la sinistrul spectacol oferit de Militaru n-au lipsit nici cei doi generali de care acesta se temea ca dracul de tămâie: Ştefan Guşă (şeful Marelui Stat Major al Armatei Române) şi Iulian Vlad (comandantul Securităţii). Reveniţi din „exilul“ impus de Ion Iliescu la sediul CC al PCR, Guşă şi Vlad au fost acceptaţi în sediul MApN, dar nu în biroul ministrului, la etajul 1, unde se luau deciziile importante, ci la etajul de deasupra. Acolo erau ţinuţi mai degrabă izolaţi, pentru a nu fi la curent cu situaţia operativă. Cei doi aveau un mare „defect“: nu erau oamenii sovieticilor!

Când a fost dat ordinul de exterminare a „grupului Trosca“, Guşă şi Vlad au ascultat, din încăperea lor, împuşcăturile din stradă. Nu pricepeau cine în cine trage. Ceva mai târziu, sună telefonul: e Militaru. Îi cheamă la el, la etajul 1. Cei doi generali se conformează. Când intră în biroul ministrului, îl văd pe colonelul Gheorghe Ardeleanu, şeful USLA, prăbuşit pe o canapea. Generalul Romeo Câmpeanu, de la Miliţie, stă în picioare: e livid ca un mort. Câmpeanu se repede

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, vol. 4 (II), Editura RAO, 2005

spre Vlad şi îi spune precipitat, înainte să intervină Militaru: „Tovarăşe general, s-a întâmplat o tragedie!“. Şi îi povesteşte, la foc automat, întâmplarea cu Trosca. Intervine Militaru, cu o voce victorioasă: „Aţi aflat, tovarăşe general Vlad, ce s-a întâmplat? USLA a vrut să ne atace chiar aici, la minister!“. „Cum, tovarăşe general?“, se miră Vlad, care – în calitate de comandant al Securităţii – are în subordine şi trupele USLA. „Chiar aşa. O formaţiune a venit înarmată şi a vrut să atace ministerul, dar Armata a reacţionat prompt!“

Colonelul Ardeleanu hohoteşte, plânge ca o babă. Se deschide uşa şi este adus un „uslaş“ rănit: sergentul-major Ştefan Şoldea. E pus să povestească. Nu poate lega două cuvinte, e speriat de moarte. Este dus într-o altă încăpere, însoţit de cei doi generali – Guşă şi Vlad –, de Montanu şi de Măgureanu. „Uslaşului“ rănit i se face frică şi nu spune mare lucru.

Grupul Militaru are o grijă: mai trăieşte Trosca?

Cei patru „uslaşi“ care au supravieţuit carnagiului din Drumul Taberei au fost Romulus Gârz, Ştefan Şoldea, Petre Găinescu şi Ionel Păduraru. Mărturiile acestora exprimă perfect confuzia ce planează asupra misiunii pentru care au fost chemaţi în Drumul Taberei, dar şi a motivelor atacului asupra lor.

Sergentul-major Ştefan Şoldea: „Surpăţeanu Constantin a murit la prima rafală. El s-a chinuit, zbătându-se în stânga mea, iar în dreapta mea era mort Oprea Emil, eu fiind rănit în zona cervicală şi antebraţ. Ulterior, am rămas între ei, culcat, cu faţa în jos, în balta de sânge scurs. Muicaru a sărit din maşină pentru a se salva, dar a fost strivit cu şenila tancului. Am rămas singur în ABI cu cei doi morţi circa o oră şi jumătate. La un moment dat, a venit un căpitan de aviaţie, m-a coborât din ABI pe uşa din spate, conducându-mă

până în sediul MApN, într-o încăpere în care erau colonelul Gheorghe Ardeleanu, generalul Nicolae Militaru și generalul Iulian Vlad. Am fost percheziționat de un ofițer MApN. Pe lângă cei cunoscuți se afla și un civil cu barbă albă, început de chelie, pe care nu-l cunoșteam atunci, dar care nu era altul decât Gelu Voican Voiculescu. Acest civil a început să mă ancheteze. Mi-a cerut date despre organizarea, componența și funcționarea unității, adresa, ce fac efectivele unității la momentul respectiv, datele mele personale, cu ce misiune am venit... În timpul anchetei am fost întrebat de două ori dacă colonelul Trosca mai trăiește sau este mort".

Sinistra farsă în care au fost atrași „uslașii" a continuat și după reținerea supraviețuitorilor. Ștefan Șoldea povestește că, în sediul MApN, a fost supus unui test de urină pentru a dovedi că nu este terorist. Una dintre celebrele ipoteze lansate la televizor, în acele zile, era aceea că teroriștii sunt persoane drogate de Securitate pentru a trage fără somație în revoluționari.

Inexistența teroriștilor este susținută și de mărturiile locatarilor din blocurile aflate în zona carnagiului. Membrii unei familii au declarat că au fost vizitați, în mai 1990, de doi indivizi, cu legitimații de Miliție, care le-au transmis că schimbul de focuri din 23–24 decembrie 1989 avusese loc „între două unități ale Armatei" și că „nu au existat teroriști".

*

* *

După uciderea colonelului Gheorghe Trosca și a altor șapte „uslași" din echipa sa, trupurile acestora au rămas în stradă câteva zile. Cadavrul lui Trosca a fost decapitat și profanat, iar pe cele trei autovehicule ABI în care se aflau „uslașii" a fost scris, cu litere mari, „TERORIȘTI".

Din acea seară de 23 decembrie 1989 și până în 27 decembrie 1996, când a fost răpus de cancer, generalul Militaru a fost pus o singură dată să explice de ce cadavrele au fost abandonate în stradă. Se întâmpla la 23 septembrie 1993, când Nicolae Militaru a fost audiat de către senatorii Comisiei „Decembrie 1989". În acel moment, președintele comisiei era

Valentin Gabrielescu (PNȚCD), iar vicepreședinte – Sergiu Nicolaescu (PDSR).

La finalul unui dialog scurt cu Sergiu Nicolaescu, Militaru își desăvârșea crima comisă în 1989, într-o notă de cinism feroce și de nepăsare.

Sergiu Nicolaescu: În dimineața de 24 decembrie știați că ABI-urile și corpurile zac încă în stradă și populația urinează pe ele?

Nicolae Militaru: Eu nu am ieșit din sediul Ministerului Apărării Naționale decât în 26 decembrie, pe la ora prânzului. (...) Atunci am ieșit și am văzut spectacolul care era acolo.

Nicolaescu: Cine credeți că răspundea de ceea ce se întâmpla acolo în acel moment și de imaginea Ministerului Apărării Naționale?

Militaru: De această chestiune trebuia să se ocupe însuși comandantul USLA, colonelul Ardeleanu.

Nicolaescu: Vorbesc – din partea ministerului, că eram pe teritoriul și împrejurimile MApN. Cine răspundea în acel moment?

Militaru: Păi, de asta răspundea toată lumea!

Militaru voia să extermine întreaga USLA

După seara sângeroasă de la MApN, Nicolae Militaru plănuia un măcel de mari proporții. Victime urmau să-i cadă USLA și Direcția a 5-a a Securității. Angajații celor două unități urmau să fie atrași într-o cursă, sub pretextul demonstrării loialității față de noul regim. Ei ar fi trebuit să participe la o revistă de front cu tot armamentul din dotare. „Securiștii" urmau să fie executați în Ghencea, în spatele stadionului Steaua. Dinspre cabinetul lui Militaru se dăduseră deja ordinele de luptă pentru subunități militare camuflate

în zona stadionului și informate, în prealabil, că vor fi atacate de teroriști înarmați până-n dinți.

În timpul nopții de 23 spre 24 decembrie în minister se făceau planuri și se puneau la punct strategii de răzbunare. La comandă se afla generalul Nicolae Militaru, reactivat peste noapte de către Ion Iliescu. Închis în sediul MApN, pe care-l transformase într-o adevărată fortăreață, generalul-spion deturna sensul Revoluției: de la mișcările de stradă împotriva dictaturii lui Ceaușescu s-a ajuns la reglări de conturi în folosul unei clici pro-sovietice.

Primul cap de pe listă căzuse: colonelul Gheorghe Trosca, șeful de Stat Major al USLA. Acum, planul trebuia să continue. Șeful fusese eliminat, urmau oamenii acestuia. Oricine ar fi putut fi informat de Trosca asupra secretului care-i marcase cariera de militar generalului Nicolae Militaru: apartenența la GRU, temutul serviciu de spionaj al Armatei sovietice.

*

* *

Dar ce este USLA? Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă a fost înființată în 1977, fiind constituită după un model brevetat în Germania Federală. Explicații are istoricul Alex Mihai Stoenescu: „În calitate de secretar de stat al Direcției Securității Statului, generalul Iulian Vlad s-a deplasat de mai multe ori în RFG, la invitația ministrului de Interne german, pentru a lucra împreună la constituirea unității de luptă antiteroristă a statului comunist român. USLA s-a născut, de fapt, în Occident, la Wiesbaden"[1].

Principiile de organizare și de luptă vizau, ca și în Germania de Vest, apărarea de acte teroriste, depistarea și anihilarea acestora, și nu organizarea de acțiuni teroriste pe teritoriul propriei țări. Acest lucru poate fi probat, afirmă același Stoenescu, prin faptul că „nu vom găsi în niciun articol de presă vest-german, scris de un german, acuzația că USLA a fost forță teroristă în decembrie 1989"[2].

[1,2] Alex Mihai Stoenescu – interviu, 22 iunie 2009

După haosul din zilele Revoluției, când USLA a fost acuzată direct de acte de terorism, unitatea a fost trecută de la Ministerul de Interne în subordinea Ministerului Apărării Naționale. La 1 iulie 1990, USLA, transformată în Brigada Antiteroristă, a intrat în subordinea nou-înființatului Serviciu Român de Informații.

*

* *

Și acum să ne întoarcem la inamicul numărul 1 al USLA: generalul Nicolae Militaru. Susținută de Ion Iliescu, reactivarea unui rezervist și transformarea sa în conducătorul Armatei Române avea să creeze, instantaneu, o serie de tensiuni și nemulțumiri printre cadrele militare aflate în MApN.

Momentul este redat, într-un dialog cu istoricul Alex Mihai Stoenescu, de generalul Romeo Câmpeanu, locțiitor al șefului Inspectoratului General al Miliției, aflat la acel moment în sediul MApN. „Pe 23 decembrie, la ora 18.00, ne convocase Iliescu la o ședință: «Tovarăși, problemele sunt deosebit de complicate, trebuie rezolvate, avem nevoie de forțe, pentru asta e nevoie și de o conducere. Ne-am gândit ca, deocamdată, provizoriu, să punem în frunte un militar mai în vârstă. Ce ziceți să-l numim șef al Armatei pe generalul Militaru?». Generalul Ștefan Gușă m-a tras la el în birou și, de cum a intrat, a izbucnit: «Ce nenorocire o să fie pe capul nostru! Asta este o lichea nemaipomenită. O să vezi ce o să tragem de pe urma lui...». La puțin timp după ce a fost numit oficial ministru, Militaru striga: «Apăsați, domnilor, pe butoane, trageți, opriți măcelul din țară!». Apoi a cerut: «Chemați-l pe Ardeleanu!».“[1]

Ce a urmat a fost începutul tragediei în care și-au pierdut viața opt luptători din trupele USLA. În același timp, în minister se acumulau tensiuni periculoase, determinate de neîncrederea într-un personaj cu un trecut întunecat, perceput ca un trădător de țară. Printre ofițeri nu era un secret motivul

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, vol. 4 (II), Editura RAO, 2005

îndepărtării acestuia din Armată, de către Ceaușescu, cu 11 ani în urmă.

Nervozitatea din MApN e confirmată și de Mihail Montanu, reprezentantul FSN la Ministerul Apărării. „Apariția lui Militaru a creat o stare de tensiune, izvorâtă din două motive. Primul era că toți cei de acolo îl știau de pe vremea când fusese la ei și nimeni nu-l agrea. Al doilea motiv era că-i știau și activitatea neortodoxă desfășurată în trecut și simțeau că avea intenția să o continue"[1], a declarat Montanu în fața Comisiei „Decembrie 1989".

Nicolae Militaru nu le-a înșelat așteptările. Sub privirile îngăduitoare ale lui Ion Iliescu, generalul-spion luase viteză. Lucrurile păreau să fie împinse spre un dezastru generalizat. „Erau tensiuni mari acolo. Militaru îl acuza pe Ardeleanu că e trădător, că «uslașii» lui sunt teroriști, și a dat ordin ca toată USLA, dar și membrii Direcției a 5-a a Securității, să se prezinte a doua zi în revistă de front pe stadionul Ghencea"[2], își amintește Montanu.

Revista de front urma să aibă loc pe 24 decembrie 1989, la ora 9.00, în zona Ghencea, pe platoul din spatele stadionului Steaua. Însă planul lui Militaru avea să fie dat peste cap, târziu în noapte, de cel de la care se aștepta cel mai puțin: Mihail Montanu, de profesie inginer și reprezentant de ocazie al FSN.

Tentativa eșuată a generalului Vlad

Primul care a încercat să zădărnicească intențiile lui Militaru de a măcelări USLA și Direcția a 5-a a fost șeful Securității, generalul Iulian Vlad.

Aflând că vor fi scoși la revista de front, luptătorii de la USLA intră în panică. Șocați de tragedia colegilor lor, care tocmai le ajunsese la urechi, ei sunt convinși că li se pregătește

[1, 2] Mihail Montanu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 13 noiembrie 1993

sfârșitul. Colonelul Ion Bleorț, care preluase comanda în absența lui Ardeleanu (consemnat la MApN) și a lui Trosca (mort), îl sună pe generalul Vlad, pe telefonul de la Ministerul Apărării. Are noroc: acesta îi răspunde. Lui Bleorț îi tremură vocea: „Tovarășe general, am primit ordin să transport mâine dimineață unitatea pe câmpul din Ghencea, pentru o revistă de front". „De la cine?" „De la tovarășul colonel Ardeleanu." „Și lui cine i-a dat ordin?", se înfurie Vlad, în subordinea căruia se află Ardeleanu. „Zicea că așa i-a ordonat tovarășul general Militaru", îl lămurește Bleorț. „Și ce-ai făcut?", se mai interesează Vlad. „Tovarășe general, am vrut să pun ordinul în aplicare, dar să știți că oamenii se revoltă. Se tem de o capcană." „Și nu i-ai spus asta lui Ardeleanu?" „Ba da, dar mi-a închis telefonul."

După discuția cu colonelul Bleorț, generalul Vlad coboară la biroul lui Militaru. Îl ia cu binișorul (nici nu are altă soluție, poziția lui e nesigură): „Tovarășe general, vă rog să contramandați ordinul, că sunt pericole în oraș... Se poate face revista de front și în unitate. Mergem împreună, mă pun chezaș pentru viața dumneavoastră, stau lângă dumneavoastră... Vă rog, contramandați ordinul!". Dar Militaru e de neclintit: „Eu nu contramandez nimic!".

Generalul Iulian Vlad se retrage în biroul său, improvizat la etajul 2 al ministerului. Își trăiește drama în tăcere. Iar dimensiunile ei se amplifică atunci când este anunțat, prin telefon, că și Direcția a 5-a a Securității a fost chemată la revista de front din Ghencea! Dar ce poate face, când se așteaptă din clipă în clipă să fie arestat și el?

*

* *

Când totul părea pierdut, intră în scenă Mihail Montanu, revoluționarul. Auzind ordinul de organizare a revistei de front, acesta îl ia la întrebări pe ministrul Apărării. „I-am zis: «Domnule general, nu vă supărați... În primul rând, regulamentul militar prevede ca revista de front să nu se organizeze pe timp de război. Apoi, care este calitatea în care dați ordin

pentru unități care în mod normal nu aparțin Armatei?»"[1], declara Montanu în 1994, la audierile Comisiei „Decembrie 1989".

Oficial, nu exista un ordin de trecere a Securității în subordinea Armatei. El avea să vină abia pe 26 decembrie 1989. Până atunci, USLA aparținea, formal, Ministerului de Interne. În realitate, toate structurile militare, inclusiv USLA, se subordonaseră Armatei încă din 22 decembrie, în urma unor ordine verbale, transmise mai ales prin intermediul Televiziunii Române.

Montanu l-a întrebat pe Militaru și cum ar urma să fie organizată mișcarea trupelor, având în vedere distanța mare dintre sediile celor două unități solicitate. „În plus, orice revistă de front se face cu echipamentul din dotare, deci cu armament. Dacă ăștia defilează prin oraș înarmați, cum pot fi anunțați toți soldații să nu tragă în ei? Iar dacă renunță la armament, cum faceți să nu devină victime sigure ale teroriștilor?"[2], i se adresa Montanu lui Militaru. Ministrul Apărării a răspuns sec: „Eu sunt general de Armată, eu știu ce fac!".

Obiecțiile lui Montanu ajung însă la urechile lui Ion Iliescu. În mod neașteptat după complicitatea cu Militaru din cazul Trosca, liderul FSN este de acord cu Montanu. Decizia lui Iliescu este de a se forma o echipă, din care urmau să facă parte Mihail Montanu, colonelul Gheorghe Ardeleanu (șeful USLA) și generalul Ion Hortopan (comandantul Infanteriei și Tancurilor). Aceștia urmau să se ducă, a doua zi, atât la sediul USLA, cât și la cel al Direcției a 5-a a Securității, pentru o revistă de front „la fața locului".

Târziu în noapte, Militaru îl sună pe Vlad. Zice: „Tovarășe general, eu nu mai merg mâine la revista de front. Mergeți dumneavoastră împreună cu tovarășul general Hortopan!"

[1, 2] Mihail Montanu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 13 noiembrie 1993

„Teroriștii" plângeau în hohote

Inspecția de a doua zi a avut un aer de comedie neagră. Plecați spre „bârlogul teroriștilor" – așa cum îl numise ministrul Nicolae Militaru –, generalul Vlad, colonelul Ardeleanu, generalul Hortopan și revoluționarul Montanu aveau să descopere niște luptători consemnați în cazarmă, dezarmați, speriați și având senzația că vor fi executați.

„Am ajuns acolo și plângeau în hohote. Mi-au spus că știu că ne-am dus să-i omorâm, pentru că, în urma nenorocirii cu Trosca, aveau ștampila de teroriști"[1], povestea Mihail Montanu. Concluziile la fața locului au fost și mai surprinzătoare: întregul armament era închis în cutii și aproape întregul personal USLA se afla în cazarmă, în afara câtorva detașați la Aeroportul Otopeni.

Aceeași situație și la sediul Direcției a 5-a a Securității: cu excepția câtorva ofițeri care fugiseră, încercând să se ascundă, întregul personal fusese consemnat în cazarmă.

Mihail Montanu revine la sediul MApN, unde-i prezintă raportul lui Ion Iliescu. „Președintele a fost foarte mulțumit"[2], afirma Montanu în fața Comisiei „Decembrie 1989".

Reportaj din Iad

Le povesteam câtorva colegi de redacție despre îngrozitorul „caz Trosca". Stăteau cu gura căscată: așa ceva nu se poate. Ba se poate, le ziceam eu. În decembrie 1989 se putea orice. Cuvântul magic era „terorist". Depinde cine-l folosea. Cele opt litere despărțeau viața de moarte și moartea de viață.

Din stânga s-a auzit o voce: „Și eu l-am scuipat pe Trosca"[3]. Mă-am întors cu toții în acea direcție. Era Dorin Chioțea,

[1, 2] Mihail Montanu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 13 noiembrie 1993

[3] „Adevărul", 30 noiembrie 2009

colegul de la Sport. Avea o poveste de spus. O poveste apăsătoare, care începe cu „mi-e rușine cu ce am făcut, dar atunci credeam că sunt teroriști"[1]. Și Dorin, asemenea multor milioane de români, a fost victima unei cumplite diversiuni. Acum s-a eliberat și povestește cum a fost. Peste ani, mărturia lui va cântări mai mult decât toate minciunile lui Iliescu–Militaru–Brucan.

Iarna în care moartea a rânjit

Parcă a fost ieri, aveam 16 ani și jumătate... Locuiam în Ghencea, peste drum de biserica Gârleni, vecină cu unitățile militare care se întind peste un spațiu imens, până spre Șoseaua Antiaeriană. Tata, maior de artilerie în Armată, era de o săptămână la serviciu. Puteam vorbi rar cu el, și doar atunci când avea voie să ne sune. După ce zgomotul armelor s-a mai domolit, am ieșit afară împreună cu mama și cu fratele meu. Trebuia să-i ducem un pachet cu mâncare și schimburi. Am tot făcut asta și-n zilele următoare. Lucra peste drum de Complexul Orizont, într-o clădire cu patru etaje, foarte aproape de stradă.

Ne-a cam fost teamă pe drum. Am luat-o pe jos, printre blocuri, apoi am ieșit spre Favorit și am făcut dreapta către Orizont. Nu era lume multă pe străzi la orele prânzului. În ziua aceea de iarnă care începea să se aștearnă treptat, autobuzele nu circulau, iar noi priveam în sus după teroriști. Pe bulevardul Drumul Taberei se vedeau multe tancuri și soldați înarmați. Blocurile de vizavi erau ciuruite de gloanțe, unele apartamente aveau geamurile sparte. La 50 de metri de intrarea în minister (acum este Statul Major al Trupelor de Uscat) am văzut o priveliște pe care n-o voi uita niciodată. Pe strada aceea încremenită, dar securizată la maximum, într-o liniște aducătoare de neliniști, două mașini ARO vopsite în verde erau distruse complet. Aveau turele pe care erau montate mitraliere, erau blindate, neobișnuite pentru noi. În jurul și în interiorul lor, cadavre carbonizate, cel

[1] „Adevărul", 30 noiembrie 2009

puțin șase am numărat. Una din mașini era răsturnată, iar pe ambele era scris cu alb „TERORIȘTI".

Trupurile celor uciși erau mutilate îngrozitor. Unul purta două mantale, parcă fără grade pe ele. Capul altuia, despărțit de corp, era pus lângă o roată, iar rânjetul morții de pe chipu-i de nerecunoscut îi era asortat cu o țigară pe care cineva i-o pusese în gură. Peste tot erau sânge coagulat, intestine, bucăți de trupuri. Nu mirosea a nimic, dar moartea era acolo în toată hidoșenia ei. Vedeam mâini și picioare smulse din articulații, carne de om arsă, funingine și fiare contorsionate.

Oamenii îi scuipau din spatele perdelei de ură ce li se așternuse pe ochi. Până să vină tata să preia pachetele aduse de acasă, i-am scuipat și noi. Cu furie, cu vorbe grele, cu năduful că saliva aia ne-a scăpat de un coșmar pe care l-am dus greu în spate. Am stat acolo vreo oră, blestemând și suduind, bucurându-ne de soarta lor. Oamenii veneau tot mai mulți, profanând ca și noi acele cadavre, dopați cu inconștiența aceea nudă și nevinovată, sprijinindu-se pe tăcerea atentă a soldaților. Vorbeam între noi, tineri și bătrâni, adolescenți dezorientați și părinți precauți, de parcă ne știam de-o viață.

Trei zile au zăcut și nimeni nu i-a compătimit. Au fost pozați, filmați, stranii arătări pe albul drumului, care serveau ca exemplu de cum pot fi răsplătiți de popor gardienii dictaturii. I-am tot văzut acolo de câteva ori, pentru că veneam la tata. Arătau tot mai rău, mai ales că pe înserat câțiva oameni de bine, fără pudoare, au făcut pipi pe ei. Apoi, când normalul își făcea tot mai mult loc în peisaj, au dispărut de acolo. Mulți trecători se mai opreau totuși în loc și se întrebau ce-or face familiile lor. Chiar, oare ce-or face după 20 de ani?![1] ***(Dorin Chioțea)***

*

* *

Mihail Montanu, care se afla în sediul MApN în timpul masacrului, are unele indicii despre militarii care au pro-mat cadavrele „uslașilor", transformându-le în „teroriști" expunându-le furiei populare. „Îl bănuiesc pe Gheorghe

[1] „Adevărul", 1 octombrie 2010.

Trutulescu că a scris pe ei «teroriști». El și oamenii lui aveau baza la Centrul de Calcul, care e în clădirea de lângă MApN. De asta și fuseseră aduși de la Buzău: pentru foc, fum și zgomot. Diversiune. Pe 23 decembrie, la ora 18.00, mă cheamă Chițac, generalul. Și zice: «Uitați-vă vizavi!». Pe bloc, de pe acoperiș, cobora o frânghie cu patru oameni îmbrăcați în uniforme negre. Ăia au coborât, s-au cărat. Erau foarte bine antrenați. Probabil, oamenii lui Trutulescu. Și toată lumea zicea: «Teroriștii!» Era diversiune."[1]

Maiorul Gheorghe Trutulescu era șeful de Stat Major al Batalionului de cercetare-diversiune de la Buzău. Manevrele din seara zilei de 23 decembrie, ora 18.00, asupra cărora i-a atras atenția Chițac lui Montanu, sunt cele invocate două ore mai târziu de generalul Militaru pentru chemare trupelor USLA. La patru ore de la coborârea pe frânghie a „oamenilor în uniforme negre", Trosca și „uslașii" săi era pulverizați.

Cronologia masacrului de la MApN

Ora 20.00 – Colonelul Gheorghe Ardeleanu, șeful USLA, primește ordin de la generalul Nicolae Militaru, în sediul MApN, să aducă mai multe echipaje în fața ministerului pentru a anihila „teroriștii din tufișuri". Militaru cere explicit ca intervenția să fie condusă de colonelul Gheorghe Trosca, șeful de Stat Major al USLA.

Ora 20.10 – Colonelul Ardeleanu îi transmite lui Trosca, prin telefon, ordinul primit de la Militaru.

Ora 20.30 – Trei ABI-uri în care se află 12 „uslași" (câte patru în fiecare ABI) pornesc din zona Gării de Nord, sub comanda colonelului Gheorghe Trosca. După puțin timp, un ABI se defectează și renunță la misiune, dar luptătorii din el urcă în celelalte două. Primul ABI, cel în care se află

[1] Mihail Montanu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 13 noiembrie 1993

și colonelul Trosca, îl preia pe traseu și pe Gheorghe Isac, reprezentantul FSN pentru relația cu USLA.

Ora 21.20 – „Uslașii" ajung în apropierea sediului MApN. Trosca trimite un mesaj către sediul USLA, arătându-se contrariat că Armata trage în propriul sediu.

Ora 21.30 – Mesajul colonelului Trosca este transmis de la sediul USLA, prin intermediul colonelului Ardeleanu, către generalul Militaru, aflat în clădirea MApN. Militaru se retrage câteva minute în anticameră pentru o discuție telefonică misterioasă.

Ora 22.00 – Tancurile aflate în fața ministerului deschid foc fără somație asupra celor două ABI-uri. Opt „uslași" (col. Gheorghe Trosca, lt.-col. Eugen Trandafir Cotuna, slt. Andrei Ștefan, slt. Ion Muicaru, slt. Emil Oprea, slt. Florin-Constantin Surpățeanu, slt. Teodor Neagoe, slt. Ion Costache) sunt omorâți în mai puțin de jumătate de oră. Constantin Isac și patru „uslași" (lt. Romulus Gârz, plt. Petre Găinescu, sg.-maj. Ștefan Șoldea, sg.-maj. Ionel Păduraru) sunt răniți.

„Aceasta va fi soarta tuturor mercenarilor!"

Cele mai importante ziare ale vremii au prezentat carnagiul de la MApN cu titluri halucinante: „Nimicirea gorilelor mercenare" („România liberă" – 25 decembrie 1989, sub semnătura lui Victor Dinu), „Vii și morți, ciracii ucigași" („Adevărul" – 26 decembrie 1989, sub semnătura lui Eugen Dichiseanu), „Ucigașii de meserie ai teroristului nr. 1" („România liberă" – 26 decembrie 1989, articol semnat de maiorul Mihai Flora).

În acele zile, toate informațiile-cheie erau livrate presei de o echipă diversionistă coordonată de Silviu Brucan. Aceasta funcționa din plin și la Televiziune, și la Radio, și la sediile celor trei ziare centrale: „Scînteia poporului" (fostă „Scînteia", viitoare „Adevărul"), „Tineretul liber" (fost „Scînteia tineretului")

și „România liberă". Iar toate acestea erau alimentate de agenția Agerpres, controlată total de oamenii lui Brucan.

Articolele sunt scrise în stilul patetic, angajat, al presei comuniste, fără a avea vreun dubiu asupra celor întâmplate. „Lupte de un dramatism fără seamăn s-au dat în împrejurimile Ministerului Apărării Naționale. Târziu, după miezul nopții de 23 spre 24 decembrie, două tanchete tip API *(ABI – n.a.)*, care nu sunt în dotarea forțelor noastre armate, au încercat să pătrundă prin forță în clădire, folosind ca acoperire tricolorul. Bravii și eroicii noștri ostași, aflați la datorie, le-au nimicit, pur și simplu, cu focuri de tunuri. Șapte mercenari, angajați în slujba tiranului, au fost lichidați pe loc. Trei dintre ei au reușit pe moment să fugă, sperând într-un miracol al scăpării. Zadarnic. Una dintre «gorile» s-a cățărat pe scările primului bloc de locuințe întâlnit, trăgând cu disperare în tot ce întâlnea în cale. A fost repede reperată și anihilată. Celelalte bestii cu chip de om au fost prinse după câteva ore, în urma unor lupte crâncene. Aceasta va fi soarta tuturor mercenarilor! Episodul s-a încheiat fără nicio victimă în rândul ostașilor și al locatarilor blocului. Bravo, militari ai Armatei Române!"[1]

*

* *

În decembrie 1989, maiorul Mihai Floca era jurnalist militar la „Apărarea Patriei", revista Armatei, iar locotenentul Romulus Gârz făcea parte din trupele USLA. Gârz s-a aflat într-unul dintre cele două ABI-uri ciuruite de militari în fața sediului MApN, dar a reușit să scape cu viață. Mihai Floca a ajuns acolo și a scris articolul intitulat „Ucigașii de meserie ai teroristului nr. 1". L-a publicat pe 26 decembrie 1989 în „România liberă", sub numele de Mihai Flora.

„Stau pentru prima dată de vorbă cu un terorist în carne și oase, la punctul de prim-ajutor organizat în minister. E pansat la gât, șade pe podea sprijinindu-se în mâinile întinse pe lângă corp. Fața lată, fălcile puternice, gât gros de luptător,

[1] „România liberă", 25 decembrie 1989

gatele – ca un zid. Susține că a venit în timpul nopții să ajute rmata. Nu recunoaște cu niciun chip că a venit cu gânduri ele".

Așa-zisul terorist era Romulus Gârz și nu avea ce gânduri rele să recunoască. El și colegii săi fuseseră, într-adevăr, hemați să ajute Armata. Destinul a făcut ca el și Mihai Floca, utorul articolului, să ajungă peste câțiva ani colegi într-o isiune a Armatei! Floca n-a avut puterea să-și ceară scuze. A referat să-l evite pe Gârz, „teroristul" din decembrie 1989.

„N-am ce explicații să dau. Atunci am scris ce am văzut", se rezumă să spună Mihai Floca, ajuns între timp general în rezervă al Armatei Române.

*

* *

„Vii și morți, ciracii ucigași" – așa își intitula Eugen Dichiseanu reportajul publicat pe 26 decembrie 1989 în ziarul „Adevărul".

„Ieri, luni, 25 decembrie, ora 14.30. În fața clădirii Ministerului Apărării Naționale, o mulțime de oameni pașnici, trecători (peste o mie de persoane) privesc la lumina zilei urmările halucinante ale luptelor din noaptea trecută *(din urmă cu două nopți – n.a.)*. Aici, un grup de teroriști, puternic înarmați, încolțiți, în nebunia lor s-au înverșunat să ia cu asalt clădirea ministerului. Au ucis oameni nevinovați. Au dat buzna în apartamente. Au tras fără milă. Acum, corpurile lor, adică ce a mai rămas din ei, se află pe asfalt, răspândiți și rupți de gloanțele soldaților. Morți sub automobile, sub mașini blindate, capturate, de unde au tras cu înverșunare.

Deodată, un murmur care se amplifică străbate mulțimea oamenilor: «Țineți-l bine! Atenție! Are pistol!»

Da. Din mijlocul oamenilor liniștiți, încearcă acum să scape cu mișcări de șopârlă încolțită un... individ. E prins. Ținut bdravăn. Într-un ciorap elastic de la piciorul drept i s-a găsit pistolul încărcat. Rezerva de gloanțe, la brâu. Singura dreaptă judecată a criminalilor: cea a poporului."[1]

[1] „Adevărul", 26 decembrie 1989

Douăzeci de ani mai târziu, Eugen Dichiseanu se jenează doar de stilul patetic al articolului de atunci. „Era sângele încălzit, de aici și stilul patetic. Teodor Brateș și cei din Televiziune au manipulat populația. Eu am manipulat prin acest articol de presă în măsura în care am fost manipulat de realitate. Realitatea pe care am văzut-o acolo, la MApN. Dacă mă uit acum peste acest articol, singurul lucru de care am o ușoară jenă este stilul patetic, dar așa era atunci, cu poporul, cu nu știu ce. Dincolo de patetism nu am nimic de retractat, ceea ce am scris în acest articol sunt fapte. În momentul ăla era clar că acei oameni sunt teroriști. Nici acum nu am convingerea că ei au venit acolo cu gânduri bune. Trosca avea două uniforme pe el. Avea gradul de colonel pe prima, iar pe alta grad de maior. Două haine cu grade diferite de care te îmbraci și te dezbraci în funcție de ce?"[1], jonglează Dichiseanu cu amintirile și cu propriile-i supoziții, nevindecate în 20 de ani. Timp în care jurnalistul a lucrat o vreme și la Radio Europa Liberă.

Și totuși... „N-aveai timp să investighezi. Era imposibil să faci o verificare. Lângă Trosca era un bilețel pe care scria numele lui și așa era la toți care zăceau întinși pe asfalt. Numele alea nu le scriseseră oamenii din stradă, ci cei de la MApN. Era ca un comunicat de presă oficial. Tocmai de aceea fuseseră lăsați acolo, pentru a fi prezentați ca teroriști. Cei care au scris «teroriști» pe mașini au mințit, dar eu n-aveam de unde să știu atunci"[2], se resemnează, în cele din urmă, Eugen Dichiseanu.

Renegat de Armată

Uciderea lui Gheorghe Trosca și imaginea de spion sovietic pe care ofițeri ai Armatei Române și-o formaseră despre generalul Nicolae Militaru au contribuit decisiv la demiterea acestuia din funcția de ministru al Apărării. Se întâmpla la

[1, 2] „Adevărul", 18 aprilie 2010

16 februarie 1990, la finalul unor săptămâni de protest a cadrelor active din Armată, susținute de nou-înființatul Comitet de Acțiune pentru Democratizarea Armatei (CADA).

Mai mulți ofițeri ai acestui Comitet i-au trimis o scrisoare deschisă generalului Militaru, învinuindu-l direct, pentru prima dată, de uciderea colonelului Gheorghe Trosca și a „uslașilor" conduși de către acesta.

Prin câteva întrebări bine țintite, scrisoarea viza călcâiul lui Ahile al generalului-spion:

- „Care este motivul pentru care a fost cercetat contrainformativ generalul Nicolae Militaru de către colonelul Trosca – fostul Șef de Stat Major al USLA – pe timpul cât acesta din urmă era maior la contrainformații militare?"
- „De ce Militaru l-a cerut pe Trosca să vină în fruntea unei formațiuni de luptă antiteroristă să ajute MApN și, fără a înștiința despre sosirea acestei grupări, a lăsat să fie distrus cu armamentul greu de TAB-urile și de tancurile din curtea ministerului?"
- „Cine a transmis ordinul din sediul MApN, către forțele care apărau ministerul, în clipa când se apropiau ABI-urile solicitate pentru a veni în sprijinul Armatei: «Vor veni două echipaje ușoare. Trageți fără somație!»?"

La 12 februarie 1990, membrii CADA redactau celebrul „Apel către președintele Consiliului Provizoriu de Uniune Națională (CPUN)". Așadar, apelul îi era adresat lui Ion Iliescu. Cu acel prilej, succesorul lui Ceaușescu la cârma statului a aflat despre toate reproșurile pe care militarii i le aduceau lui Militaru. Inclusiv crimele de la Revoluție și colaborarea cu sovieticii. Păcate despre care, cu siguranță, știa de multă vreme, dar pe care le-a negat întotdeauna.

*

* *

Generalul în rezervă Mircea Chelaru, aflat în mijlocul evenimentelor din 1990, spune că debarcarea lui Militaru s-a făcut – ca și înscăunarea – cu aprobarea Moscovei. Într-un interviu pentru „Adevărul", Chelaru susține că, odată ajuns la conducerea Armatei, Militaru viza chiar șefia statului!

Chelaru: Pe 12 ianuarie, la ora 17.00, Militaru dăduse ordin să fie pregătite echipele de intervenție pentru Palatul Victoria. De ce Militaru a dat ordin să fie pregătite echipe de intervenție? Ca să-l salveze pe Iliescu? Nu. Iliescu știa bine că Militaru e principalul pericol, un om flămând după putere, convins că face bine. Militaru a avut informații sau a primit ordin să recupereze terenul pierdut din punct de vedere ideologic: „Domnule, am spus că România rămâne în sfera noastră de influență. Voi ați luat-o razna. Ați vrut să vă duceți către Vest, strigați «Jos comunismul!», voi jucați altă carte". Militaru era pus să recupereze cartea.

Reporter: Dar și Iliescu le promisese rușilor pe 27 decembrie, prin ambasadorul lor de aici, Evgheni Tiajelnikov, că va păstra „elementele sănătoase" ale vechiului partid.

Chelaru: Dar mai târziu, la 12 ianuarie, la 28 ianuarie, România demonstra că pleacă în altă parte.

Reporter: Cum? Cu Iliescu?

Chelaru: Nu cu Iliescu. De ce au venit Coposu, Câmpeanu, Rațiu? Să poată să contrabalanseze „emanația". După aia am aflat că ultima mutare a lui Militaru era să-l scoată pe Iliescu din Palat și să ocupe el Palatul. Uniunea Sovietică intervenea în aceeași modalitate în toate țările baltice. 12 ianuarie 1990 e reacția de reocupare a terenului pierdut de către URSS, la fel ca în toate țările care „o luaseră razna". Coroborez toate acțiunile, ordinele date, arestările, renunțarea și ulterior eliminarea lui Militaru cu acordul Moscovei. Pentru că nici Iliescu n-a făcut nimic fără acordul Moscovei.[1]

[1] „Adevărul", 19 martie 2010 – interviu realizat de Florel Manu

LIBIENII DIN PANTELIMON

O altă diversiune pusă la cale de Nicolae Militaru era să provoace o baie de sânge în comuna Pantelimon, din apropierea Capitalei, în noaptea de 23 spre 24 decembrie. 60 de milițieni și securiști, conduși de locotenent-colonelul Vasile Tonciu, au fost trimiși în gura morții. Pretextul: lupta cu teroriștii.

Diversiunile puse la cale de generalul Militaru aveau un scenariu asemănător: o subunitate de Securitate (în cele mai multe cazuri) sau de Miliție era trimisă să întărească paza unui obiectiv, unde se aflau deja trupe ale Armatei. Militarii erau anunțați că urmează să fie atacați de teroriști și deschideau focul asupra subunității venite să-i ajute.

Dacă toate capcanele întinse de Militaru ar fi reușit, am fi avut, probabil, mai multe mii de morți. Din fericire, rațiunea și norocul au evitat o și mai mare vărsare de sânge. Așa s-a întâmplat și la Pantelimon, în noaptea de 23 spre 24 decembrie 1989.

Pentru a sublinia pericolul prin care au trecut el și milițienii săi, colonelul în rezervă Vasile Tonciu povestește un episod rulat la câțiva ani după evenimente. „Prin 1995 m-au chemat la Direcția Procuraturii Militare. Erau acolo generalii Camuilă Joarză și Dan Voinea, care anchetau ce se petrecuse la Revoluție. Joarză îmi zice: «În legătură cu Pantelimonul,

ştiți că trebuia să muriți? Ați fost trimişi la moarte, dar ați avut mare noroc. Faceți un raport şi explicați pe larg cum a fost acolo». Am dus raportul a doua zi şi mi-au zis să tac din gură, să nu fac tam-tam, că or să mă cheme ei. Nu m-au mai chemat niciodată."[1]

„Din ordinul generalului Militaru..."

Tonciu a lucrat la Miliția Economică a Municipiului Bucureşti până în 1984, când a fost mutat la Ordine şi Siguranță (actuala Jandarmerie). Acolo l-a prins Revoluția.

Pe 23 decembrie 1989, în jurul orei 20.00, a fost chemat de Marin Bărbulescu, şeful Miliției Capitalei. Tonciu îşi aminteşte: „În cabinetul lui Bărbulescu se mai afla şi un ofițer de la Armată, nu ştiu cum se numea, dar era foarte activ. Aceştia formau un comandament care supraveghea tot ce se întâmpla în Capitală. Bărbulescu mă întreabă: «Tonciule, câți oameni avem în sediu?». Aveam vreo 30 şi ceva. Zice: «Vezi ce mai aduni, că trebuie să faci un detaşament de 60 de oameni şi să pleci într-o misiune. Ai pe platou autobuzul pregătit. Tu o să fii comandantul lor»"[2].

Nu a reuşit să strângă 60 de subofițeri de Miliție, ci puțin peste 50. S-a prezentat din nou în biroul lui Bărbulescu, pentru a primi directive. Atunci a auzit pronunțat clar numele generalului Nicolae Militaru, noul ministru al Apărării, în subordinea căruia intraseră şi Miliția, şi Securitatea.

„Când am revenit în biroul lui Bărbulescu, cei din comandament mi-au zis că trebuie să fac un baraj, ca să nu intre teroriştii în Capitală. Ca să fie 60 de oameni, mi-au mai dat vreo 6–7 ofițeri de contrainformații de la Securitatea Bucureşti. Bărbulescu şi ofițerul de la Armată mi-au spus: «Din ordinul ministrului Armatei, generalul Nicolae Militaru, te duci în comuna Pantelimon, te întâlneşti la uzina Neferal cu un alt grup de milițieni din Ilfov şi acționezi în Pădurea Brăneşti.

[1,2] „Adevărul", 16 aprilie 2010

Teroriştii sunt libieni antrenați special, au fost paraşutați din elicoptere». Am vrut să le spun că noi nu avem decât pistoale Carpați, cum să luptăm cu teroriştii cu asemenea arme? Nu se putea discuta cu ei. Mi-au zis: «Marş şi execută ordinul!»."[1]

Vasile Tonciu şi cei 60 de ofițeri şi subofițeri s-au îmbarcat în autobuzul care-i aştepta în curtea Miliției Capitalei. Erau speriați. Dacă libienii existau cu adevărat, o confruntare cu astfel de profesioniști era cu mult peste puterile unor milițieni înarmați cu pistoale Carpați. „Erau nişte «pişcoace» d-alea mici, nu nimereai pe cineva nici la 20 de metri"[2], spune Tonciu.

La uzina Neferal, în comuna Pantelimon, autobuzul a fost oprit de un baraj de tancuri ale Armatei. Un pluton de militari a înconjurat maşina, luând poziție de tragere. „Au îndreptat armele spre noi şi ne-au dat jos din autobuz. Ne făceau «terorişti» şi ne înjurau în toate felurile. Ne-au controlat pe toți, iar pe mine m-au luat într-un birou. M-au dus cu automatele la spate, ca pe un prizonier de război. Le-am zis că avem ordin să mergem în Pădurea Brăneşti, să facem un dispozitiv. «Minți, teroristule! Ce căutați voi aici, vreți să ne omorâți?!»[3], aşa ziceau. Lor li se spusese că suntem terorişti."

Cu greu i-a convins pe cei de la Armată că el şi oamenii săi nu sunt terorişti, ba dimpotrivă, că au fost trimişi să lupte împotriva unor mercenari care ar putea să atace Bucureştiul. „Le-am zis să verifice la Miliția Capitalei că suntem trimişi din ordinul generalului Militaru să organizăm un dispozitiv în Pădurea Brăneşti. După ce au vorbit la Miliția Capitalei, mi-au dat ordin să merg la Miliția din comuna Pantelimon şi să iau legătura cu şeful de post, care-mi va spune ce misiune vom avea în continuare. Acolo ne-au zis că teroriştii nu mai sunt la Brăneşti, ci au fost paraşutați la ei, în cimitirul din Pantelimon. Trebuia să înconjurăm cimitirul şi să-i lichidăm."[4]

Colonelul Tonciu şi oamenii săi au urcat în autobuz şi au plecat în noua misiune. Era o noapte în care oamenii deveniseră simple piese pe tabla de şah a Revoluției. Din spatele unor birouri, personaje malefice ridicau receptoarele telefoanelor şi mutau cu cinism, ştiind că pentru a crea

[3,4] „Adevărul", 16 aprilie 2010

aparențele unei victorii dramatice e nevoie să fie sacrificați cât mai mulți pioni, cai, turnuri și nebuni.

Cei 60 de milițieni și securiști au ajuns la cimitirul din Pantelimon și au făcut un cordon în jurul lui. În decorul macabru, îngroșat de beznă, se simțea apropierea morții. Vasile Tonciu: „La cimitir am ajuns cam pe la 11 noaptea. Vorbeam între noi: «Ăștia vor să ne omoare. Ne-au trimis aici ca să fim sacrificați!». Temerile ni s-au confirmat. La un moment dat, a început să se tragă asupra noastră din mai multe direcții. Ulterior am aflat că în exteriorul comunei Pantelimon se aflau două unități militare. De acolo trăgeau fără încetare. Norocul nostru a fost că se aflau la o oarecare distanță. Ne-am culcat imediat la pământ, ne-am târât pe coate și ne-am adăpostit pe unde am putut. Eram cuprinși de groază, eu atunci m-am îmbolnăvit de inimă. N-am crezut că o să mai scăpăm"[1].

Într-un final, târându-se pe burtă, apoi alergând cu o energie pe care numai disperarea o poate explica (avea, totuși, 55 de ani), Tonciu a reușit să ajungă la primăria din comună.

„Primarul mi-a spus că au două unități militare în comună. A luat legătura cu cei de acolo. Au încetat focurile asupra cimitirului, dar peste vreo oră a început să se tragă în exteriorul comunei. Dimineața au venit cei de la unitățile militare să adune teroriștii morți. Când ne-au văzut, au fost stupefiați: «Voi ați fost acolo, la cimitir? Nouă ni s-a spus că sunt teroriști!». A fost o diversiune diabolică, precum cele de la Otopeni sau de la MApN. Din fericire pentru noi, nu a ieșit așa cum au vrut cei care au pus-o la cale."[2]

Colonelul Tonciu crede că principalul vinovat pentru diversiunile petrecute în acele zile este generalul Nicolae Militaru. „El a avut o ură teribilă pe Securitate și pe Miliție. Pe Securitate pentru că îl urmărise și îl dovedise ca agent sovietic. A vrut să se răzbune. El este principalul vinovat, dar cred că au mai fost și alții, n-a acționat singur. Trebuia să fim omorâți și declarați teroriști"[3], trage concluzia, amar, Vasile Tonciu.

[1-3] „Adevărul", 16 aprilie 2010

TURIȘTII SOVIETICI DE LA VALEA REA

Despre existența agenților sovietici care au acționat în România, în decembrie 1989, există sute de dovezi și mii de mărturii. Un caz flagrant s-a petrecut în inima Olteniei, în dimineața de 24 decembrie 1989. Un grup de 15 „turiști" sovietici, dotat cu mașini Lada și Moskvici, gonea prin România. La „Valea Rea", lângă Brădești, județul Dolj, străinii au fost opriți de gloanțele Armatei.

Legenda teroriștilor de la Brădești a circulat multă vreme după Revoluție. Ca mai toate poveștile cu morți și cu răniți, și aceasta a fost tratată cu superficialitate de către autoritățile din România. Multe voci susțin că, de fapt, cei 15 sovietici barați la Brădești erau agenți KGB/GRU sub acoperire. Alții spun că străinii mitraliați în Câmpia Olteniei au căzut victime într-un război cu care n-aveau nicio legătură. E posibil să fi fost din ambele categorii: și agenți, și turiști. Cert este că, în ultima parte a anului 1989, numărul de turiști străini intrați în România a crescut spectaculos. Mai ales al celor sovietici.

Tudor Postelnicu, ultimul ministru de Interne al României comuniste, declara la 20 octombrie 1993, în fața Comisiei Senatoriale de Cercetare a Evenimentelor din Decembrie 1989: „La sfârșitul anului 1989 se triplase numărul turiștilor din URSS, mai cu seamă la trecerea de frontieră Siret, la

punctele de trecere din județul Maramureș. O parte din ei veneau și pe la Giurgiu. Intrarea s-a făcut, din cele raportate, atât cu autocare, cât și cu mașini mici, tip Lada. Veneau în special din actuala Rusie"[1].

Așa-zișii turiști nu dormeau în hoteluri sau pensiuni, ci în mașini. Circulau cu viteză mare, iar când erau opriți făceau uz de legitimații sovietice de milițieni sau de cadre militare.

Tot în fața Comisiei „Decembrie 1989", generalul Iulian Vlad, ultimul șef al Securității, povestea un incident petrecut în zilele Revoluției. „La căpitanul Rușeț, șef de Miliție la Caransebeș, au venit în acele zile trei cetățeni sovietici cu o mașină. Au spus că au lovit-o și că le trebuie hârtie, ca să poată circula. Cei de acolo au încercat să le mai ceară explicații, iar unul dintre sovietici le-a spus: «Hai, colega, că suntem și noi militari, ca dumneata!»."[2]

Trei minute de foc

Povestea „spionilor de la Brădești" a început în primele ore ale zilei de 24 decembrie 1989. În toiul nopții, colonelul Dumitru Cioflină, de la Unitatea Militară 02540 Craiova, a primit un telefon anonim, pretins a fi dat de la brigada de grăniceri de la Șimian, de lângă Drobeta-Turnu Severin. Cioflină era anunțat că o coloană de 15–16 autoturisme înmatriculate în URSS se îndreaptă în mare viteză spre Craiova. El l-a însărcinat pe locotenent-colonelul Florian Stănescu să se deplaseze de urgență cu o unitate de militari pe Șoseaua Craiova–Filiași.

În mintea tuturor s-a cristalizat ideea că mașinile aparțineau unor teroriști care veneau de la Timișoara cu misiunea de a arunca în aer Combinatul Chimic din Craiova. Stănescu și militarii din subordinea sa au blocat șoseaua între

[1] Tudor Postelnicu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 20 octombrie 1993

[2] Iulian Vlad – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 19 octombrie 1993

localitățile Brădești și Tatomirești. Zona este denumită de săteni „Valea Rea".

În jurul orei 5.30, când încă nu se crăpase de ziuă, dinspre Filiași a apărut o coloană de cinci mașini – patru Lada și un Moskvici, toate înmatriculate în URSS. În automobile, care veneau din Iugoslavia, se aflau 15 cetățeni sovietici – opt bărbați și șapte femei.

Maiorul Stănescu a somat șoferii să oprească și să stingă farurile. Apoi a strigat: „Coborâți din mașini!". Inițial, sovieticii au oprit, dar neînțelegând limba română, au lăsat farurile aprinse și nu au coborât. Ba mai mult, au încercat să întoarcă, fiind convinși că drumul este blocat și trebuie să caute o rută colitoare.

Când mașinile sovietice au început să ruleze în marșarier, militarii din TAB-uri au deschis focul, la comanda lui Stănescu. Au fost trei serii de rafale, fiecare durând aproximativ un minut. Bilanțul: nouă persoane rănite. Dintre acestea, două au decedat la începutul anului 1990: Kuzik Boris Mihailovici și Melniciuc Nadejda Stepanova.

Sătenii și militarii au verificat mașinile suspecte, dar nu au găsit nicio armă. Persoanele rănite au fost transportate la spitalele din Craiova și Filiași.

Sovieticii care au scăpat teferi din ploaia de gloanțe susțin că au oprit pe șosea câteva mașini românești, în care au urcat persoanele rănite. Câțiva au fugit înspre o haltă, unde l-au rugat pe un lucrător CFR să cheme Salvarea.

„Când am ajuns, noi am luat două femei și un bărbat și i-am trimis la spital, fiindcă erau răniți. Ăilalți au sărit de pe pod și au fugit către Severin. Am înțeles că au ajuns în Iugoslavia cu mașini de ocazie și de acolo au plecat cu un avion militar în Rusia"[1], spune Ion Lungan, care în 1989 era șeful postului de Miliție din Brădești.

Într-adevăr, pe 26 decembrie, la două zile după incident, opte dintre cei 15 sovietici se aflau deja înapoi în Iugoslavia. Doi grav răniți au rămas în spitalele din Oltenia.

[1] „Adevărul", 1 martie 2010

Maniera în care autoritățile din România au întocmit Dosarul „Brădeşti" arată cât de mult au dorit aflarea adevărului despre evenimentele din decembrie 1989. Dosarul încropit de Procuratura Militară din Craiova conține zeci de greşeli şi de inadvertențe.

Procurorii militari cereau în 1991 rezultatele autopsiei lui Kuzik Boris Mihailovici de la Institutul de Medicină Legală din Bucureşti, deşi, oficial, acesta murise într-un spital din Belgrad.

Trei dintre cei nouă răniți figurează ca fiind internați concomitent şi la Filiaşi, şi la Craiova. În aceeaşi notă, trei dintre sovieticii împuşcați la Brădeşti au declarat că s-au întors în Iugoslavia la două zile după incident, dar în fişele Procuraturii române apar ca internați pentru perioade de 8–12 zile.

Cei 15 sovietici au intrat în România pe la punctul de frontieră Porțile de Fier I. În declarațiile martorilor se arată că maşinile din URSS circulau cu viteză mare.

Procurorii militari nu au putut identifica persoana de la brigada de grăniceri din Drobeta-Turnu Severin care a alertat Craiova despre sosirea unor maşini pline cu teroriști. Motivul: nu s-a ținut o evidență a celor care foloseau telefonul operativ.

Într-o declarație comună dată pe 28 decembrie 1989, şapte dintre sovieticii implicați în evenimentele de la Brădeşti au menționat: „Am mers împreună dinspre Iugoslavia spre URSS. La un moment dat, nu am cunoscut un automobil care circula în coloană cu noi, nu avea însemne"[1]. Aceştia nu au dat însă amănunte suplimentare cu privire la soarta automobilului infiltrat.

*

* *

„Turiştii" sovietici proveneau din trei oraşe: Zalesciki, Rivne şi Cernigov, aflate acum pe teritoriul Ucrainei. Acestea sunt situate la 300 sau chiar 700 de kilometri depărtare unul

[1] „Adevărul", 1 martie 2010

de celălalt. Cel mai depărtat de granița României (aproape 1.000 de kilometri) este Cernigov, aşezat între Kiev şi granița cu Rusia.

Sovieticii păreau pregătiți pentru rolul de „turişti-cumpărători". Ion Lungan, cel care în 1989 era şeful postului de Miliție din Brădeşti, îşi aminteşte: „Spre seară, când am ridicat maşinile să le duc în curtea Miliției, am găsit în ele şi diverse bunuri pe care oamenii din sat nu apucaseră să le ia: aspiratoare, reşouri, servicii de cafea, tot felul de lucruri. Nu ştiu dacă astea erau doar nişte obiecte menite să le ofere un soi de acoperire sau oamenii ăia chiar erau nişte excursioniști care veneau din Iugoslavia"[1].

La un calcul simplu, era total nerentabil să te deplasezi 4.000 sau chiar 5.000 de kilometri cu maşina, dus-întors, din apropierea graniței cu Rusia până în Iugoslavia, traversând Ucraina şi România, pentru a umple maşina cu produse de cumpărătură. În caz că intențiile ar fi fost într-adevăr negustoreşti, era absolut ilogic să fie „burduşită" fiecare maşină cu câte trei-patru pasageri vânjoşi. Nu de alta, dar nu prea mai rămânea loc pentru produse, iar portbagajul avea volum limitat...

O explicație de bun-simț are o componentă a grupului mitraliat la Brădeşti, profesoara Ala Ceabaniuk: „Nu puteai să iei multă marfă. Nici iugoslavii, nici românii nu te lăsau să treci granița cu marfă de preț"[2]. Ala Ceabaniuk se numără printre puținii care chiar păreau să se afle în excursie.

*

* *

O altă ciudățenie este modul în care au fost recuperate maşinile mitralitate. Un Moskvici, care avea pe portbagajul de deasupra o canistră cu combustibil, a ars în întregime şi a rămas pe câmp mai mulți ani, până când a fost luat de câțiva săteni şi dus la fier vechi. Celelalte patru autoturisme, avariate şi ele, au fost depozitate în curtea Poliției din Brădeşti. Valoarea reparațiilor pentru cele patru maşini a fost stabilită

[1,2] „Adevărul", 1 martie 2010

de autoritățile române la suma de 102.520 de lei. Nu au fost reparate niciodată.

Ion Lungan, șeful de post din Brădești, spune că, la un an și jumătate de la eveniment, a venit o rusoaică, ofițer de poliție, și a ridicat mașinile din Brădești. „Le-a luat cu un TIR adus din Rusia. Spunea că sunt obiecte de inventar. Nici măcar nu le-a păsat în ce stare erau. Au venit cu o macara cu gheară, ca la REMAT, au băgat gheara în ele și le-au urcat în TIR. Femeia era însoțită de colonelul Nicolae Văduva, șeful poliției județene Dolj."[1] Văduva a confirmat povestea, dar spune că nu știe cine era respectiva femeie și nici cine a trimis-o la el.

*

* *

La Spitalul numărul 1 din Craiova există o condică a persoanelor internate în perioada 1989–1990. Doctorul Alexandru Cameniță o păstrează cu mare grijă, pentru a nu dispărea precum alte documente care atestau prezența pacienților sovietici în Oltenia. „Pe 24 decembrie, dimineața, au fost internați patru cetățeni sovietici răniți prin împușcare. Una dintre femei era în comă, fusese împușcată în cap. După două zile, sovieticii au dispărut din spital, cu tot cu fișele medicale. S-a mai păstrat doar un registru pe care l-am avut ascuns și în care apar ei. Femeia aflată în comă avea aspect de țărancă. Avea mâinile crăpate și pielea bătătorită de muncă"[2], spune Cameniță, completând consemnările din registru cu propriile amintiri.

Doctorul Radian Vasilovici, care i-a avut sub supraveghere medicală pe sovietici, își amintește lucrurile un pic altfel. „Au venit vreo patru sovietici răniți, doi bărbați și două femei. Ziceau că sunt ucraineni. Cei care erau conștienți o rupeau și pe românește. Una dintre femei era în comă și, după două zile, am trimis-o la București, la Spitalul Bagdasar. Ceilalți trei au plecat pe picioarele lor după ce au primit îngrijiri. Cu vreo două săptămâni înainte de Revoluție, am mai avut, ca pacienți, niște cetățeni ruși. Intraseră cu mașina într-un pom.

[1,2] „Adevărul", 1 martie 2010

Erau un bărbat și două femei. Bărbatul spunea că e medic psihiatru, dar la cât de înalt și bine legat era, mie nu prea mi-a venit să cred. În acea perioadă am văzut multe mașini cu număr de URSS trecând spre Timișoara"[1].

*

* *

Sătenii din Brădești spun că, spre sfârșitul anului 1989, prin comună au început să circule tot mai multe mașini sovietice. „Încă din luna noiembrie a anului 1989 începuseră să treacă spre Timișoara coloane de mașini Moskvici, Lada și Volga, cu câte doi-trei oameni în fiecare"[2], își amintește Ion Lungan, fostul șef de post din Brădești. Din spusele acestuia, mulți dintre „turiștii" din URSS aveau legitimații de ofițeri de Miliție, pe care le foloseau atunci când era nevoie.

Prin atribuțiile sale, Ion Lungan interacționa frecvent cu astfel de personaje. „Mergeau cu viteză mare și îi opream la circulație. Pe unii i-am dus și la post. Acolo s-au prezentat, aveau legitimații de milițieni. Ziceau că sunt în excursie, că se duc la sârbi. Din moment ce se legitimau, îi lăsam în pace. Unii vorbeau românește perfect, dar cu accent rusesc. Ceva suna ciudat: erau și milițieni, și excursioniști, și mai vorbeau și românește!"[3].

Misterul poate fi explicat prin faptul că turiștii sovietici, aflați în tranzit prin România, erau folosiți ca paravan de către compatrioți de-ai lor, ofițeri aflați în misiune. În situații precum cea de la Brădești, turiștii au fost târâți spre moarte fără să realizeze ce li se întâmplă.

Agenți sovietici acoperiți de excursioniști

Victor Gomol, ziarist la cotidianul ucrainean „Blik", a reușit să discute, în februarie 2010, cu câțiva dintre „turiștii" ex-sovietici, conaționali de-ai lui, care au supraviețuit atacului de la Brădești. Concluziile sale sunt extrem de interesante.

[1-3] „Adevărul", 1 martie 2010

Grupul cetățenilor sovietici implicați în ambuscada din Oltenia era structurat pe două coordonate. Pe de o parte, agenți ai Ministerului de Interne sovietic, pregătiți pentru situații-limită, care nu precizează cu ce scop se aflau pe teritoriul României. Al doilea nucleu era format din excursioniști naivi, agățați prin benzinării, pasionați de turism la pachet cu mica bișniță. Sovieticii aflați în misiune puteau profita astfel de „acoperirea" oferită de prezența unor compatrioți obișnuiți.

În cel puțin două dintre mașinile Lada care se deplasau în coloană se aflau ofițeri sovietici care lucrau în Ministerul de Interne Sovietic (MVD).

În mașina a doua din coloană, cu numărul de înmatriculare A-90-20-RV, se afla maiorul Demciuc Sofia Filipovna, alături de soții Melniciuc Rostislav Ivanovici și Melniciuc Nadejda Stepanova.

În mașina a treia din coloană, cu numărul de înmatriculare A-27-43-RV, se afla căpitanul Lagutko Ivan Arcadievici (acum, locotenet-colonel în rezervă), alături de Spartak Valeri Valentinovici și de Lozanov Vladimir Evghenevici.

Sofia Demciuc și Ivan Lagutko au recunoscut că activau în structurile MVD. Aceștia se încadrează în tiparele așa-zișilor turiști sovietici care au pătruns în număr foarte mare în România începând cu noiembrie 1989 și care făceau uz de legitimațiile de milițieni când erau opriți la controalele rutiere.

În ultima mașină din coloană, a cincea, se găseau, probabil, simpli excursioniști care se întorceau din Iugoslavia și care au fost momiți să se alăture celorlalte autoturisme, într-o benzinărie de la granița româno-iugoslavă. E vorba de familiile Sariko și Ceabaniuk.

Konstantin și Ala Ceabaniuk – inginer, respectiv profesoară de istorie modernă – au acceptat să vorbească despre aventura care era să le curme viața.

Puse față în față, mărturiile milițianului Lagutko și ale soților Ceabaniuk prezintă un contrast evident. Primul nu oferă nicio explicație pentru călătoria sa în țara noastră și

recunoaște că nu avea o destinație clar stabilită când a părăsit URSS. Totodată, era foarte bine informat cu privire la haosul periculos care se instalase în România. În toiul ambuscadei de la „Valea Rea", Ivan s-a târât pe sub ploaia de gloanțe pentru a-și recupera actele din mașină.

În antiteză, soții Ceabaniuk, aflați la prima lor călătorie peste hotare, susțin că nu au știut nimic despre pericolele care-i așteptau în România. Nici căpitanul de miliție Lagutko nu le-a spus nimic, când s-au întâlnit în Iugoslavia. „Dacă am fi știut ce se întâmplă în România, o luam prin Bulgaria"[1], a declarat Konstantin Ceabaniuk.

Acesta recunoaște că, în momentul în care a început să se tragă asupra lor, nu i-a mai păsat de acte sau de alte lucruri din mașină, singura grijă fiind aceea de a fugi cât mai repede din calea gloanțelor.

Edificator pentru stabilirea scopului real cu care Ivan Lagutko și ceilalți ofițeri sovietici se aflau pe teritoriul României este felul în care aceștia au fost tratați după ambuscada de la Brădești. Mare parte dintre ocupanții celor cinci mașini înmatriculate în URSS au reușit să fugă și au ajuns într-o stație CFR.

De aici, totul curge suspect de favorabil pentru niște cetățeni străini în care Armata a tras pe motiv că ar fi teroriști. Nimeni nu-i agresează, nimeni nu-i insultă, toată lumea îi ajută! Din stația CFR sunt luați cu un microbuz și duși la Filiași. Aici, deși spitalul este foarte aglomerat, sunt internați în două saloane speciale, separat de ceilalți bolnavi și hrăniți foarte bine.

În curtea spitalului apar imediat două mașini blindate care nu se mișcă de acolo niciun minut. A doua zi, sovieticii sunt recuperați de Ambasada URSS din Belgrad, după ce ar fi fost găsiți de niște presupuși jurnaliști sovietici. Din Iugoslavia, toate persoanele au plecat cu avionul la Moscova.

Interviul cu Ivan Lagutko merită reprodus integral, pentru că este o piesă importantă în înțelegerea fenomenelor din

[1] „Adevărul", 1 martie 2010

decembrie 1989. Interlocutorul nu este un personaj oarecare. Absolvent al Școlii Superioare de Anchetă din cadrul Ministerului de Interne al URSS, a ajuns prim șef-adjunct al Departamentului de investigații al Poliției Regionale Rivne. În timpul Revoluției române avea 36 de ani. Pașaportul său a fost eliberat pe 14 noiembrie 1989, cu o lună înaintea aventurii din România. Ăsta da, profil de turist!

Ivan Lagutko și ospitalitatea românească

Reporter: Domnule Lagutko, cu ce scop vă aflați pe teritoriul României în decembrie 1989?

Ivan Lagutko: În acea perioadă, mulți oameni de la noi plecau în Iugoslavia pentru a cumpăra electrocasnice, dar și să vedem țara. Când am plecat, nu am avut o rută clar stabilită. Am hotărât să nu ajungem mai departe de Belgrad. Din Rivne am plecat în două mașini Lada. Într-una era colega mea, Sofia Demciuc, maior de Miliție, împreună cu sora sa și cumnatul. Eu mă aflam în mașina a doua. Eram căpitan al miliției regionale.

Reporter: Vorbeați vreunul limba română?

Lagutko: Nu, nimeni.

Reporter: Pe unde ați intrat în România?

Lagutko: Am trecut frontiera pe la Cernăuți. Grănicerii erau beți. A trebuit să dau o sticlă de vodcă pentru a primi pașapoartele ca să plecăm mai departe. Prin România am întâlnit patrule de Miliție înarmate și coloane cu militari. Ne gândeam că se antrenează. Ne-au pus să ne abatem de la drumul spre Belgrad cu vreo 150 de kilometri. Am văzut mulți bețivi și oameni înarmați.

Reporter: De câte ori ați mai tranzitat România?

Lagutko: Aceea a fost prima mea călătorie.

Reporter: La întoarcere, în dimineața de 24 decembrie, când ați trecut granița dintre Iugoslavia și România, știați de Revoluție?

Lagutko: Da, știam. Înainte să trecem frontiera, ne-am oprit la un popas din Serbia și am văzut la televizor că Nicolae Ceaușescu și familia sa au fost împușcați. *(Ivan Lagutko încurcă datele: soții Ceaușescu au fost executați pe 25 decembrie – **n.a.**).* Am decis să traversăm cât mai repede România. Nu ne-am speriat, dar veștile erau alarmante. Noaptea am trecut frontiera iugoslavo-română. Ne-am oprit și am ales cel mai scurt traseu până în Ucraina *(drumul cel mai scurt nu era în niciun caz pe ruta Craiova–București! – **n.a.**).*

Reporter: Câte mașini erau în coloană, la trecerea frontierei dintre România și Iugoslavia? Cunoșteați persoanele din celelalte mașini?

Lagutko: Am trecut granița în coloană de cinci mașini. Două ale noastre, două din Ternopol și una din Cernigov. Cu aceste persoane am făcut cunoștință înainte de frontieră și am decis să ne ținem alături. Am plecat dimineața devreme, ca să fim spre seară în Ucraina. Pe drum ni s-a alăturat o mașină Moskvici, nou-nouță, cu doi pasageri înăuntru. Nu i-am cunoscut.

Reporter: Nu ați observat că pe teritoriul României era un număr foarte mare de mașini înmatriculate în URSS?

Lagutko: Nu aș zice. Dădeam flash-uri și ne opream, mai vorbeam. Îmi amintesc că am vorbit cu niște turiști din Vitebsk. Ei mai fuseseră în România. Au povestit că au auzit noaptea focuri. Am înțeles că era periculos în România, dar nimeni nu și-a închipuit ce ne așteptă. Grănicerii noștri nici nu ne-au avertizat la plecare, dar sigur știau deja.

Reporter: Povestiți în detaliu evenimentele din dimineața de 24 decembrie.

Lagutko: 24 decembrie 1989 a fost a doua mea zi de naștere. Trecusem frontiera cam de o jumătate de oră, era încă întuneric. Mașina noastră era a treia. Cum am intrat pe pod, ne-a lovit o lumină orbitoare de reflectoare. Am oprit. Vedeam oameni în uniformă militară și cu arme Kalașnikov, la 60–100 de metri. Pe ambele părți ale șoselei erau mașini blindate. Nu am înțeles ce vor de la noi: să coborâm din mașini sau

să rămânem în ele. După aceea au început să tragă asupra noastră. Prima rafală a trecut prin parbrizul Ladei noastre. Am fost rănit de cioburi, iar mașina a luat foc. Valeri, care era la volan, a deschis capota și a început să stingă focul cu un stingător cu spumă. Militarii au văzut mișcare și au început să tragă din nou. Noi am căzut pe asfalt și ne-am târât sub mașină. Ne-am târât până la celelalte mașini din spate, dar erau deja goale. M-am întors la mașina mea pentru a-mi lua actele din geacă.

Reporter: Ce ați făcut după aceea?

Lagutko: Ne-am târât până la un tufiș de la marginea șoselei. Am stat mai mult de o oră în tufiș. Au venit în acel loc și cetățenii din Cernigov, care erau în a cincea mașină din coloană. Apoi am decis să plecăm mai departe. La un kilometru distanță de pod ne-am ascuns după un car cu fân. Când s-a luminat am auzit semnalul unui tren și am mers în direcția stației. Pe drum am întâlnit un domn în vârstă, cu mașina. Prin semne ne-a întrebat unde se trage, dacă există morți și ne-a dus cu o camionetă într-o haltă. Lucrătorii căilor ferate au găsit un microbuz și ne-au dus la spital, într-un oraș mic *(Filiași – **n.a.**)*.

Reporter: Cum ați fost tratați acolo?

Lagutko: Am primit tratament medical. La cină ne-au dat ardei gras, foarte iute, făcut în tigaie. Localnicii ne aduceau mâncare, îmbrăcăminte. Îmi aduc aminte de un cuplu de tineri. Băiatul vorbea destul de bine rusa. Doctorii s-au comportat foarte frumos cu noi. Spitalul era supraîncărcat, dar pentru sovieticii răniți au oferit două saloane speciale. Toată noaptea au răsunat focuri de armă. În curtea spitalului au fost în permanență două mașini blindate. Nouă ni s-a interzis să ieșim din clădire. A doua zi am fost găsiți de niște jurnaliști sovietici. S-au ocupat de noi angajații Ambasadei URSS în Iugoslavia. Nu știu de ce, dar din partea Ambasadei noastre în România nu a fost nimeni. A treia zi după accident ne-au dus la Belgrad. Cei patru răniți – cu mașini de ambulanță, iar restul în mașini cu personalul Ambasadei Sovietice din

Iugoslavia. Țin minte că erau un angajat al Consulatului, atașat militar, și niște oameni *(atașații militari erau, de regulă, agenți sub acoperire – **n.a.**)*. După ce am plecat din spital, au condus cu viteză și nu au fost opriți nici la punctul de control de frontieră. Nimeni nu a verificat actele răniților.

Reporter: Cum v-ați întors în URSS?

Lagutko: Cei grav răniți au rămas la Belgrad. Pentru restul au pregătit actele. Ne-au cazat într-o căsuță a Consulatului. Ne-au dat biletele pentru avionul spre Moscova, în contul Ambasadei. La Moscova am strâns bani, fiecare cât avea la el, și am cumpărat bilete de avion pentru Kiev. Și mai departe am mers cu transportul public. Seara, pe 30 decembrie, ne așteptau rudele la gară. După ce m-am întors din România, mi-am luat concediu 3–4 zile și am dispărut o săptămână.

Reporter: Autoturismele au fost returnate?

Lagutko: Știu că s-a întors Valeri Spartak să-și ia mașina. În timp i-a schimbat motorul și a astupat găurile de glonț. 14 găuri erau numai pe partea dreaptă, unde am stat eu.

Reporter: Ați primit vreo despăgubire?

Lagutko: Niciun bănuț, chiar dacă ne-am plâns de mai multe ori la autorități.

Reporter: Știți că ați fost considerați teroriști?

Lagutko: Nu semănam a teroriști, chiar dacă aveam părul mai lung și eram nebărbieriți. Mă gândesc că, într-un fel, conducerea trebuia să explice ce s-a întâmplat. Așa, au inventat informația despre teroriști.

Reporter: În România există și versiunea că ați fost agenți sub acoperire... De la KGB sau din alte structuri...

Lagutko: În KGB nu am fost. Niciodată nu am fost agent. Cred că este una dintre versiunile pentru a justifica tot ceea ce s-a întâmplat. Noi nu am avut armă. Aveam doar un cuțitaș pentru a tăia salamul, slănina și pâinea, pe drum. Ce teroriști să fim?

Reporter: Cum caracterizați ce s-a întâmplat în acea dimineață?

Lagutko: Nu am explicații. Cred că a fost o încurcătură. Poate că militarii români au așteptat teroriști și au crezut că suntem noi. Este puțin probabil că au vrut să ne omoare, pentru că după ce au tras, puteau să ne omoare pe toți.

Reporter: Ați încercat să căutați dreptatea?

Lagutko: Noi pregăteam acte să ne judecăm cu România. Problema se rezolva prin Ambasada Sovietică. Ne-au rugat să mai așteptăm până se liniștesc lucrurile. După ce s-a destrămat URSS, ne-am adresat la Ambasada Ucraineană de la București. Dar de acolo ne-au zis că nu există niciun act. Reiese că nu putem dovedi că am fost păgubiți. La spital nici nu ne-au dat foi de externare.

Reporter: Ați mai fost de atunci în România?

Lagutko: Nu, dar am avut dorința. Când a trecut supărarea, am vrut să merg și să văd. Dar s-a dus vremea.[1]

*

* *

Mii de milițieni, care în realitate erau agenți secreți din URSS, au fost semnalați pe tot teritoriul României în noiembrie și decembrie 1989. Sprijinirea retragerii lor din România a fost cerută de Evgheni Tiajelnikov, ambasadorul URSS la București, într-o discuție purtată cu Ion Iliescu pe 27 decembrie 1989, la două zile după împușcarea lui Ceaușescu.

Cu toate acestea, țara noastră a rămas împânzită de agenți sovietici până în toamna anului 1990, când prim-ministrul Petre Roman a cerut oficial Ambasadei URSS să-și retragă „comandourile". Și erau, după estimările lui Roman, „25.000-30.000 de oameni".

Cu ce s-or fi îndeletnicit acești cetățeni sovietici pe teritoriul țării noastre atâta amar de vreme? Misiunile lor din decembrie 1989 sunt sugerate de generalul Victor Atanasie Stănculescu: „Adaug ce a spus scriitorul rus Abdulaev, care a avut acces la documente importante din arhivele sovietice, KGB și GRU. Zice că și ei au tras de pe niște înălțimi – și la București, și la Timișoara –, peste trupe, împotriva oamenilor, ca să incite și mai mult populația, ca să mărească amploarea mișcării de protest. Misiunea lor era să pună sânge între Armată și manifestanți"[1].

Când valurile Revoluției s-au domolit, alte misiuni de agitație au apărut la orizont: mineriadele anului 1990.

[1] „Adevărul", 3 martie 2010

„Băieții din Rivne lucrau la Miliție"

Printre sovieticii răniți în ambuscada de la Brădești s-au aflat, pe lângă ofițeri din Miliția URSS, și oameni simpli, precum soții Ceabaniuk, o profesoară și un inginer, care fuseseră în excursie prin Iugoslavia. Pentru Ala și Konstantin Ceabaniuk (care în 1989 aveau 25, respectiv 27 de ani), România a fost prima țară străină pe care au vizitat-o. Au luat câte o piatră în gură. Ala Ceabaniuk s-a întors însă acasă și cu un glonț în ceafă. Femeia a supraviețuit, dar a rămas cu invaliditate de gradul 3.

Declarațiile soților Ceabaniuk îl pun într-o lumină proastă pe Ivan Lagutko, căpitanul din Miliția sovietică. Mai mult, Konstantin Ceabaniuk dă de înțeles că în grupul venit de la Rivne se mai aflau și alți lucrători ai Ministerul de Interne din URSS, în afara lui Lagutko.

„După coșmarul din România, l-am contactat pe Ivan Lagutko. Din câte am înțeles, băieții care au fost din Rivne lucrau la Miliția orașului și se ocupau de cazuri penale. Ivan Lagutko era șeful lor. Ivan s-a ocupat la început de acest caz. M-am întâlnit o dată cu el. Mai târziu, cei din Rivne au încetat să se ocupe de acest caz"[2], spune Konstantin Ceabaniuk.

„Grupul din Rivne" număra cel puțin cinci persoane, în afara lui Lagutko. În mașină cu acesta se mai aflau Valeri Valentinovici Spartak și Vladimir Evghenevici Lozanov. Dar și mașina a doua, cea din fața lor, avea componență sută la sută

[1] Alex Mihai Stoenescu – *În sfârșit, adevărul...*, Editura RAO, 2009

[2] „Adevărul", 3 martie 2010

din Rivne: maiorul Demciuc Sofia Filipovna și soții Melniciuc Rostislav Ivanovici și Melniciuc Nadejda Stepanova.

Ciudat este și comportamentul soților Nicolai și Elena Sariko, cei care i-au invitat pe Ala și Konstantin Ceabaniuk să facă excursia în străinătate. Nicolai Sariko a fost unul dintre răniții de la Brădești, dar a refuzat ferm să ceară vreo despăgubire.

Soții Ceabaniuk au mai surprins un fapt bizar petrecut în acea dimineață: „La aproximativ o oră după ambuscadă, o mașină cu numere sovietice s-a apropiat de TAB-urile Armatei Române. Le-am strigat să nu mai înainteze, pentru că vor fi împușcați. Au întors și au plecat în viteză, iar pe noi ne-au lăsat acolo, chiar dacă au văzut că eram răniți"[1].

După destrămarea URSS, soții Ceabaniuk s-au stabilit în Polonia, dar de mai multe ori pe an se întorc în orașul lor natal, Cernigov (Ucraina).

„Turiștii sovietici erau din forțele speciale ale URSS"

Generalul în rezervă Mihai Palaghia descrie un alt eveniment petrecut pe 24 decembrie 1989. În zorii zilei, pe la 4.30, el a oprit la Slatina o coloană de 12 mașini. Despre pasageri a raportat că erau agenți. În urma unei alerte similare cu cea din cazul Brădești, la Slatina a fost capturat un grup de cetățeni sovietici, însoțiți, în mod ciudat, de pretinși ziariști francezi și englezi.

„Opt dintre cele 12 mașini erau Lada, toate albe. Restul aparțineau unor jurnaliști englezi și francezi care au precizat că s-au alăturat coloanei în mod întâmplător pe teritoriul României"[2], spune Palaghia, care în 1989 era maior la Brigada a VII-a de Tancuri din Slatina.

[1] „Adevărul", 3 martie 2010
[2] „Adevărul", 5 martie 2010

„I-am somat pe sovietici să coboare din mașini. S-au supus și le-am luat pașapoartele. Erau cam 25 de oameni, cu tot cu ziariștii. Sovieticii nu arătau a turiști. Erau bărbați și femei, atletici, între 27 și 40 de ani. Pe pașapoarte am văzut următoarele: aveau vize de intrare în România pe 10 decembrie, pe la punctul de frontieră Albița, deci prin Moldova. Au ieșit din țară tot pe la Albița pe 14 decembrie, probabil goniți de Securitate. Apoi, la 16 decembrie, au intrat din nou în România pe la Moravița, deci prin Iugoslavia. Problema e că ei nu aveau vize de Ungaria și de Iugoslavia. Cred că pe 14, când au revenit în URSS, au fost transportați pe calea aerului în Iugoslavia, iar de acolo, cu mașinile, spre România"[1], povestește Palaghia.

Negăsind arme în mașini, maiorul nu i-a reținut pe sovietici. Aceștia au plecat din Slatina, la ora 11.00, spre București. „În raport am scris, și îmi asum asta, că respectivii sovietici, pe care i-am reținut timp de șase ore, făceau parte din forțele speciale ruseși. Lumea se întreabă cum erau din forțele speciale dacă nu aveau arme. Răspuns: nu călătoreau niciodată cu arme la ei. Aveau puncte prin țară de unde le luau, iar după ce își făceau treaba le duceau înapoi"[2], explică Palaghia.

Anonimele lui Cioflină

Și în cazul de la Slatina, ca și în cel de la Brădești, alerta a dat-o colonelul Dumitru Cioflină, comandantul UM 02540 Craiova. De fiecare dată, acesta s-a bazat pe telefonul anonim primit de la Șimian, localitate aflată la granița cu Iugoslavia, lângă Drobeta-Turnu Severin.

Interesant e că, deși alerta de la Brădești și cea de la Slatina au fost date pentru un singur convoi de mașini sovietice, ofițerii de la fața locului au descoperit două convoaie diferite.

După Revoluție, în regimul Iliescu, Cioflină a avut o ascensiune fulminantă în ierarhia militară. A fost avansat la gradul de general, iar timp de șase ani (1991–1997) a îndeplinit

[1, 2] „Adevărul", 5 martie 2010

funcția de șef al Marelui Stat Major. Probabil, pentru meritele sale revoluționare. Sau pentru că deține secrete teribile...

Dumitru Cioflină i-a fost subaltern la Cluj-Napoca, spre sfârșitul anilor '60, generalului Nicolae Militaru, cel care în 1978 avea să fie dovedit spion al Serviciului Secret al Armatei Sovietice (GRU), iar în 1989 – responsabil pentru multe diversiuni și măceluri. La adăpostul unui telefon anonim, Cioflină pare să-i fi făcut jocul lui Militaru și în acele zile sângeroase. De altfel, multe dintre ororile planificate de grupul Iliescu-Brucan-Militaru s-au bazat pe telefoane anonime.

Cioflină nu se simte responsabil pentru victimele de la Brădești. El spune că vinovăția se află la unitatea de grăniceri, pentru că „nu s-au respectat regulile telefonului operativ; trebuia ținut un registru clar, iar la Șimian nu s-a ținut"[1].

„Pe telefonul operativ nu se spune nicio parolă. Bărbatul cu care am vorbit nu s-a prezentat. Mi-a spus că o coloană de mașini înmatriculate în URSS se îndreaptă spre Craiova. Atunci l-am trimis pe locotenent-colonelul Florian Stănescu să încălzească motoarele blindatelor, că era foarte frig, erau -14 grade! M-am gândit că s-ar putea ca Stănescu să nu ajungă în timp util la podul de la Brădești, de aceea am sunat și la maiorul Mihai Palaghia, de la Brigada a VII-a de Tancuri, să se așeze și el cu câteva blindate pe podul rutier care taie Oltul, la Slatina"[2], spune Dumitru Cioflină.

Își amintește că „unul dintre răniții de la Brădești a fost răpit din spitalul de la Filiași" și că „prin februarie 1990 a venit cineva din URSS la poarta unității să se intereseze de cazul ăsta". Și cam atât. Domnul general are lucruri mai importante de făcut, nu să-și piardă vremea cu „mizilicuri".

Turiști sau specialiști?

Pe 27 decembrie 1989, Evgheni Tiajelnikov, ambasadorul URSS la București, făcea un apel către Ion Iliescu: „O serie

[1, 2] „Adevărul", 5 martie 2010

de specialiști sovietici se află la periferie, cerem să le acordați ajutor. Sunt într-o situație grea!"[1]. Au fost ajutați. Iar mulți dintre „turiștii-specialiști" s-au îndrăgostit de frumusețile României și nu s-au grăbit să plece prea curând. Mai era nevoie de ei și la mineriade, nu doar la Revoluție. În fond, trebuia să vegheze, alături de grupul care pusese mâna pe putere, ca România să nu vireze spre Occident, ci să stea cumintică în casa Uniunii Sovietice, așa cum le-a fost înțelegerea.

Există mai multe elemente care pun în discuție calitatea de „excursioniști-bișnițari" a ofițerilor mitraliați la Brădești, dintre care dovediți sunt Sofia Demciuk și Ivan Lagutko. Concret:

- Aveau grade prea mari în Miliția sovietică (maior și căpitan) pentru a se preta la călătorii lungi peste hotare în scopuri de bișniță.
- Sofia Demciuc s-a întors după un an și jumătate să recupereze toate mașinile. A venit cu un TIR cu număr de Rusia, însoțită de șeful Inspectoratului Județean de Poliție Dolj, spunându-le celor de la Poliția din Brădești că autoturismele sunt obiecte de inventar!
- Răniții din ambuscadă au fost tratați suspect de bine în spitalele din România: li s-au repartizat saloane speciale, au fost păziți cu mașini blindate. De obicei, suspecții de „terorism", în decembrie 1989, erau bătuți, umiliți, arestați, linșați și chiar executați.
- Au fost recuperați de către lucrători ai Ambasadei Sovietice de la Belgrad, care i-au luat din spital fără a respecta nicio formalitate. De la Belgrad au fost trimiși la Moscova cu avionul, pe banii Ambasadei. Altfel spus, extrași din teatrul de operațiuni, transferați pe un culoar sigur și repatriați.
- Căpitanul Ivan Lagutko s-a târât pe sub ploaia de gloanțe pentru a-și recupera actele din mașina pe care o abandonase. Documentele păreau mai importante decât viața.

[1] Stenograma întâlnirii lui Ion Iliescu și a lui Petre Roman cu Evgheni Tiajelnikov, 27 decembrie 1989

- Lagutko a îngropat încercările cetățenilor care nu erau milițieni de a cerceta dedesubturile acestui caz. Le-a spus să lase totul în seama lui, dar nu a rezolvat nimic.
- În dosarul întocmit de Procuratura Militară din Craiova, Ivan Lagutko figurează ca spitalizat în România, vreme de 10–12 zile. Potrivit propriilor mărturii, la 26 decembrie era deja la Belgrad. Neconcordanța duce cu gândul la metoda „ștergerii urmelor".
- Ruta aleasă de „turiștii" sovietici este cel puțin suspectă, în condițiile în care Ivan Lagutko recunoaște că știa despre evenimentele revoluționare din România. Iar traseul nu era în niciun caz cel mai scurt, cum ar fi fost normal pentru niște „bișnițari" care trebuie să facă economii pentru a avea profit.

Îl nimeriră pe nea Sandu!

Dincolo de diversiuni, spioni și teroriști, Revoluția a însemnat și oameni simpli angrenați într-o nebunie care nu era a lor. Viața lor a cunoscut turbulențe pe care nu și le vor putea explica niciodată. Despre destinul unui astfel de om, un Nea Mărin mitraliat, e vorba în povestea următoare.

La o jumătate de oră după ce au ciuruit coloana de mașini sovietice la Brădești, militarii români au tras în navetiștii care mergeau la Combinatul Chimic Craiova. Era dimineața de 24 decembrie, iar pentru navetiști era ultima zi de lucru înainte de Crăciun.

Alexandru Negoescu, un bărbat șugubăț în vârstă de 44 de ani, s-a aflat în autobuzul cu navetiști atacat de TAB-urile Armatei. El a fost singurul cetățean din comună rănit la Revoluție, după ce câteva gloanțe ale Armatei Române l-au lăsat fără doi milimetri din țeastă și i-au găurit singura căciulă de astrahan pe care o avea.

În urma acestui episod, nea Sandu s-a ales cu frecvente dureri de cap, cu un pogon de pământ și cu o certă popularitate.

„După ce l-au împușcat pe tata, se strânsese lumea la noi, la poartă, ca la urs. Veneau să vadă mortul viu"[1], povestește Marian, fiul săteanului din Brădești.

Nea Sandu își toarce amintirile vioi, de parcă a avut întâlnire cu cea mai frumoasă fată din sat, nu cu moartea. „Era în jur de 5.30 dimineața. Plecasem la serviciu cu un vecin de-al meu, lucram la Combinatul Chimic din Craiova. Când am ajuns la șosea, am văzut o coloană de mașini trecând în viteză mare. Zburau! Zic: «Ia uite, Costică, ăștia sunt teroriști!». Am zis așa, în glumă, că despre asta vorbea toată lumea atunci.[2]"

Nea Sandu povestește frumos, cu un pronunțat accent oltenesc și o nețărmurită mândrie față de încercarea pe care i-a hărăzit-o destinul.

Ne aflăm într-un autobuz ca toate autobuzele României comuniste. Vreo 30 de oameni adunați de prin satele Olteniei moțăie pe scaune, așteptând să ajungă la Combinat, unde trebuie să intre în tură la ora 7.00. Cu puțin înainte de a intra pe podul de la Brădești, asupra autobuzului se deschide focul dinspre TAB-urile Armatei, aflate de cealaltă parte a viaductului. Cuprinși de spaimă, navetiștii se aruncă pe burtă, adăpostindu-se pe sub scaune. La un moment dat, din învălmășeala de trupuri, o căciulă neagră de astrahan și doi ochi curioși se ridică deasupra bordului pentru a vedea ce se întâmplă.

Erau ochii și căciula lui Alexandru Negoescu. „Când m-am ridicat în sus, atunci mi-a dat în cap. Zic: «Gata, pe mine mă nimeriră!»."[3]

Săteanul din Brădești a descoperit atunci că distanța dintre viață și moarte poate fi mai mică decât o boabă de porumb. „Gloanțele mi-au lăsat niște zgârieturi ca de pisică. Doi milimetri dacă eram mai sus, m-ar fi omorât pe loc. L-am întrebat și pe doctor după aceea: «Domn' doctor, cât are țeasta omului?». Zice: «Patru milimetri. Doi ți i-a luat, doi ți i-a lăsat!»."[4]

Când rafalele s-au mai domolit, oamenii au coborât din autobuz și au luat-o la fugă peste câmp. „Am fugit cu un

[1-4] „Adevărul", 2 martie 2010

picior încălțat și cu unul desculț. «Fiuneau» gloanțele, ceva de speriat, făceau fiu-fiu! Cum merg albinele la stup, așa treceau gloanțele. Au continuat să tragă după noi până am intrat în pădure. Nu știu cum de n-au nimerit pe niciunul în afară de mine. A fost Dumnezeu lângă noi, acolo, de ne-a apărat. La un moment dat, am auzit că strigau prin portavoce: «Opriți, predați-vă! Înaintați cu mâinile sus, nu se întâmplă nimic!». Ce să mă opresc, că ăștia trag tot mereu?! Că mai trăgeau când și când, nu se opreau deloc."[1]

Oamenii s-au răspândit peste câmpuri, ca niște iepuri hăituiți. Cu un picior desculț, cu spaima cuibărită în suflet și cu trei urme de gloanțe pe țeastă, nea Sandu s-a pomenit singur în mijlocul câmpului, cuprins de deznădejde: „Unde mă duc eu acu', că sunt rănit? Până la Filiași e departe".[2]

Omul a ales cea mai simplă soluție, îndreptându-se către dispensarul din sat. Un traseu altminteri banal i s-a părut atunci încărcat de primejdii. „Am văzut un om venind pe lângă gard. Nu se crăpase bine de ziuă. M-am dat în dosul stâlpului de beton. Am zis: «Dacă ăsta vine spre mine, înseamnă că e terorist». La dispensar m-a luat o femeie și m-a pansat. Zice: «Nu e mare lucru-aci. O zgârietură, așa». În ziua de Crăciun, pe 25, a început să mă doară capul și mă mai doare și acum, după 20 de ani. M-am dus la doctor și mi-a găsit puroi. Se infectase rana. Ce-am pățit, ce chinuri am mai tras!"[4], se vaită Alexandru Negoescu.

Un om care în acele zile a văzut terorişti peste tot, dar în țeasta căruia au ajuns gloanțele eroicei Armate Române.

[1,2] „Adevărul", 2 martie 2010

CADOUL OTRĂVIT AL REVOLUȚIEI: KGB-UL LA PUTERE

Numit de Iliescu ministru al Apărării Naționale, generalul Militaru a impus la conducerea principalelor structuri militare o rețea de oameni fideli Moscovei. Cei mai mulți erau ofițeri în rezervă, scoși de Ceaușescu din Armată din cauza activității lor de agenți sovietici.

Reactivat de Ion Iliescu și numit ministru al Apărării pe 23 decembrie 1989, agentul sovietic Nicolae Militaru este omul de care se leagă majoritatea crimelor produse între 22 și 25 decembrie 1989. Generalul Militaru este cel care a „regizat" conflictele dintre Armată și presupușii teroriști. Aproape o mie de oameni au murit în urma acelor capcane.

Definitoriu pentru Ion Iliescu este modul alunecos în care l-a înscăunat pe Militaru. Decretul de numire a acestuia în fruntea MApN a fost semnat de președintele CFSN pe 26 decembrie 1989, publicat în Monitorul Oficial pe 27 decembrie și dat publicității pe 28 decembrie. În realitate, Militaru conducea ministerul de câteva zile, fiind anunțat la Televiziune pe 22 decembrie și numit efectiv pe 23 decembrie. „Reprezentantul URSS în Tratatul de la Varșovia fusese informat înaintea noastră că Militaru va fi ministru"[1], dezvăluie

[1] „Adevărul", 12, 13 martie 2010

generalul Victor Atanasie Stănculescu. Probabil că sovieticii știau și înaintea lui Iliescu că Militaru va fi ministru...

Declarația lui Stănculescu este susținută de mărturia colonelului Mircea Dumitru, șeful Biroului special din Marele Stat Major, direcția Operații. „La 23 decembrie, eu am notat comunicarea către generalul Pănescu, la Moscova. Din ordinul generalului Eftimescu a trebuit să comunicăm la Moscova, la generalul Dumitru Pănescu, că «începând de astăzi generalul Militaru este ministrul Apărării». Așa a fost porunca, să-l informez pe generalul Pănescu, acolo, la Moscova, că Militaru este ministru. Să fi fost ora 16.25. Pănescu urma să-i informeze pe comandantul-șef, pe șeful de Stat Major al Comandamentului Unificat al Pactului de la Varșovia, cât și conducerea Armatei Sovietice, că Militaru este ministru. Generalul Pănescu era acreditat la Comandamentul Pactului de la Varșovia și era omul de legătură al nostru la Moscova."[1]

*
* *

Generalul Militaru a reactivat și a adus în prim-plan zeci de generali și alți ofițeri îndepărtați din Armata Română din cauza legăturilor cu Moscova. „Rețeaua Militaru" confirmă că Nicolae Ceaușescu nu spunea prostii când, în ultimele sale zile din viață, vorbea despre „agenturile străine". Precizare tehnică: spionii sovietici sunt considerați, generic, „agenți KGB". Nici nu e tocmai greșit, dat fiind că GRU, serviciul secret al Armatei URSS, avea anumite legături structurale cu serviciul-mamă, KGB, care opera în cadrul Ministerului de Interne.

Odată cu Nicolae Militaru, Armata a intrat sub aripa serviciilor secrete sovietice. Pentru serviciile de contraspionaj, în special pentru „unitatea anti-KGB" din cadrul Securității, era o confirmare a dosarelor întocmite în ultimele două decenii. Zadarnic însă: în decembrie 1989, aceste servicii au fost pulverizate, iar arhivele lor – distruse. Ajunși la putere în

[1] Col. Mircea Dumitru – stenograma audierii la Comisia Senatorială „Decembrie 1989", 13 decembrie 1994

România, agenții sovietici și-au șters urmele. Ba mai mult, au încercat să șteargă și memoria ofițerilor care întocmiseră dosarele. Pe unii i-au lichidat, pe alții i-au speriat, făcându-i să-și pună lacăt la gură. N-au reușit însă să-i reducă la tăcere pe toți. De aceea suntem în măsură să schițăm rețeaua GRU/KGB care a condus România imediat după Revoluție.

1. **Generalul Nicolae Militaru (64 de ani) – ministrul Apărării Naționale.** Agent GRU dovedit. Absolvent al Academiei Militare a URSS (1952–1957) înainte de a fi terminat liceul în România, Militaru a intrat în solda serviciilor sovietice încă din tinerețe. În 1978 a fost scos din Armată din cauza activității sale intense în slujba URSS.
2. **Generalul Vasile Ionel (62 de ani) – șeful Marelui Stat Major al Armatei.** Trecut în rezervă în 1980 ca urmare a relațiilor sale cu sovieticii, a fost reactivat și adus pe poziția a doua în Armata Română pe 28 decembrie 1989, în locul generalului Ștefan Gușă (cel care se opusese vehement chemării trupelor sovietice). Vasile Ionel a absolvit Academia Militară de Artilerie și Rachete a URSS, la Moscova (1949–1954), ca șef de promoție. Generalul Victor Atanasie Stănculescu a sugerat că Vasile Ionel ar fi fost chiar „rezidentul KGB în România", adică adevăratul șef al rețelei.[1]
3. **Generalul Gheorghe Logofătu – șeful structurilor Securității.** Sută la sută dovedit în slujba serviciilor de spionaj sovietice, a fost retrogradat, în 1985, din funcția de adjunct al Șefului Marelui Stat Major (delegat pentru problemele cu Tratatul de la Varșovia) în cea de locțiitor al comandantului Academiei Militare. În ianuarie 1990 a fost numit de Militaru la conducerea structurilor fostului Departament al Securității Statului, intrat în subordinea Armatei. A activat în această funcție până în martie 1990, când a fost înființat Serviciul Român de Informații (SRI).
4. **Generalul Marin Pancea – șeful Centrului de Informații Externe (CIE).** Și-a început colaborarea cu sovieticii pe

[1] Emisiunea „Nașul" – B1 TV, 11 martie 2010

vremea când era ataşat militar la Paris şi la Belgrad. Documentat clar în serviciul GRU/KGB, a fost „exilat" în funcția de comandant al Centrului Militar Brăila. Ceauşescu personal s-a implicat în această decizie, având pe masă dosarul întocmit de Securitate. În decembrie 1989, Marin Pancea a fost printre primii chemați de Militaru şi numit în fruntea „Informațiilor Externe". Pe 18 ianuarie 1990, el a pierdut bătălia cu Mihai Caraman, generalul susținut de premierul Petre Roman. Dar Pancea nu a rămas fără „coledzi": el a fost numit de Militaru la şefia Direcției de Informații a Armatei (DIA), în locul viceamiralului Ştefan Dinu. Nici Dinu (bănuit a fi fost „agățat" de sovietici) n-a fost lăsat însă pe margine, fiind recuperat ca şef al Direcției Contraspionaj din cadrul structurilor fostei Securități, în subordinea lui Logofătu.

5. **Generalul Mihai Caraman – şeful Centrului de Informații Externe (CIE).** Trecut în rezervă în 1979, Caraman a fost reactivat de prim-ministrul Petre Roman în ianuarie 1990, imediat ce acesta a căpătat suficientă forță în cadrul noii puteri. Fost şef al rezidenței de spionaj din Paris, Caraman provocase un mare scandal în anii '60, când reuşise să sustragă documente din Cartierul General al NATO. Mihai Caraman este singurul ofițer al Securității decorat de KGB pentru merite excepționale în lupta antiimperialistă.
6. **Generalul Nicolae Eftimescu – prim-adjunct al şefului Marelui Stat Major.** A fost menținut de Militaru în funcție ca urmare a legăturilor sale speciale cu generalii sovietici, cu care lucra în cadrul Tratatului de la Varşovia.
7. **Generalul Horia Opruță – comandantul Aviației Militare.** Conform datelor obținute de Securitate, şi acesta fusese recrutat de serviciile secrete sovietice. Opruță a avut un ascendent puternic la Militaru, care, pentru a-i face loc într-o poziție-cheie, a renunțat la generalul Iosif Rus, cel care-i fusese părtaş la multe dintre crimele Revoluției. Dar nici Rus nu a rămas al nimănui: a fost recuperat de noul preşedinte, Ion Iliescu, în echipa de consilieri de la Cotroceni.

*
* *

Lista generalului Militaru a fost însă mult mai lungă. În scurta perioadă de timp cât acesta a fost ministru al Apărării (23 decembrie 1989–16 februarie 1990), în Armata Română s-a promovat ca niciodată! Generalul Stănculescu are o explicație: „Militaru pregătea o dictatură militară în România. Prin avansările făcute alandala, care au deturnat piramida normală a Armatei, şi-a fidelizat oamenii".[1]

Nu toți cei care au fost promovați atunci făceau parte din „rețeaua Militaru". Ca şi în cazul Consiliului Frontului Salvării Naționale, şi în Armată au fost promovate cadre „la derută", astfel încât deconspirarea să nu fie totală.

Alți generali de pe „lista lui Militaru", aflați în vizorul Securității pentru legăturile suspecte cu GRU/KGB: Paul Romano Cheler, Jean Moldoveanu, Dumitru Pletos, Marin Nicolescu, Marin Gheorghe Bălteanu, Ioan Bucur Bordei, Liviu Traian Ciubăncan, Gheorghe Constantin Popescu, precum şi contraamiralul Nicolae Gheorghe Hârjeu.

Dovedit sută la sută spion a fost generalul Ştefan Kostyal, pe care Militaru l-a scos, de asemenea, din „adormire". Pe 22 decembrie, Kostyal s-a prezentat şi la Televiziune, şi la Ministerul Apărării.

*
* *

Generalul în rezervă Mircea Chelaru (maior în 1989) a simțit din interior frustrările Armatei Române când a năvălit contingentul KGB-ist al generalului Militaru. „Ion Iliescu a produs cel mai grav act de ilegitimitate națională: l-a numit şi acceptat tacit pe Militaru începând cu 23 decembrie. Militaru a adus generali de diferite spețe la comanda Armatei. El a făcut şcoala, cu toată echipa lui, în Uniunea Sovietică. Militaru s-a uitat în diagrama lui de relații şi a văzut pe cine cheamă. De ce toți s-au prezentat în data de 23 decembrie, neavând ordine de activare? Un militar care ştie că nu e activ n-are cum să vină

[1] „Adevărul", 12, 13 martie 2010

să preia comanda. Și în scripte, ei au fost reactivați în 28 decembrie. E o chestiune de birocrație sau de strategie? Că birocratic putea să dea ordinul din 23 decembrie, că «începând cu data prezentului ordin se activează următorii, care preiau comenzile». Nu, s-a făcut panarama și măcelul, și după 28, când s-a terminat, «hai să vă legitimez prin ordin». Ne întrebăm cine a produs victimele până în 28 decembrie... Cei care, pe ordinul de zi pe unitate, erau comandanți? Nu! În realitate, toți au fost «suprapuși», li s-a luat comanda ilegal de către generalii lui Militaru. Aceștia au avut ordinele scrise după 28 decembrie, dar până atunci se aflau, de fapt, la comanda unităților din Capitală... În Armată se execută inclusiv ordinele verbale. Un exemplu: Militaru l-a trimis la conducerea Diviziei 1 pe domnul general Pletos. Păi, generalul Carp a spus: «Să trăiți, am predat comanda!». Ordinele ulterioare care s-au dat în Divizia 1, care au produs evenimentele pentru care alții sunt chemați la raport în fața Parchetului, le-a dat generalul trimis de Militaru. El a dat ordinele din umbră, fără să aibă legitimitate; s-au executat, dar ăla nu mai are nicio responsabilitate. Nimeni nu i-a căutat pe aceștia. Au venit, au dat ordine, s-au executat, au plecat. Abia din 28, când lucrurile erau clare, ei au fost numiți. Asta înseamnă impostură și uzurparea puterii militare a unui stat. Asta este acuzația pentru Militaru. Și așa am ajuns la începerea alterării stării revoluționare – cu aducerea lui Militaru. Păi, cum putea să fie Militaru exponent al unei noi gândiri, când el însuși era un adept al protocronismului sovietic?! Militaru era unul dintre cei mai rudimentari și barbari militari, care își baza comanda numai pe autoritatea distructivă, vulgară, pe rigiditate, pe intoleranță."[1]

Chelaru are o explicație și despre felul în care ne împresurau sovieticii cu agenți: „O grămadă de generali, școliți la Moscova, se căsătoriseră cu rusoaice. Au venit însurați gata, pregătiți cu rusoaicele din linia a doua, care au și reprezentat punctele de contact ale filierei subterane KGB din România, chiar până în ziua Revoluției"[2].

[1, 2] „Adevărul", 17 martie 2010

*
* *

Deși a jucat un rol important la Revoluție, actorul Ion Caramitru are nedumeririle lui. „Noi eram romantici, nu aveam nicio legatură cu cei de la putere. În decurs de un an, era mai mult decât evident că o facțiune a înlăturat o altă facțiune; probabil, în contact direct cu Moscova, unde Gorbaciov își dăduse seama că sistemul lui Ceaușescu se va prăbuși. Instituțiile care au condus țara au rămas aceleași, dar cu alte nume. În mod tragic, mai mulți oameni au murit după înlăturarea lui Ceaușescu decât înainte. Dacă aș fi Iliescu și aș crede în Dumnezeau, mi-ar fi frică de judecata Lui în legatură cu cei uciși."[1]

André Fontaine, directorul cotidianului „Le Monde" (citat de Alex Mihai Stoenescu): „URSS s-a lăsat foarte repede convinsă de a recunoaște CFSN drept putere legitimă a României. Așa cum a confirmat Andrei Graciov, ultimul purtător de cuvânt al președintelui Gorbaciov, KGB-ul, care până atunci nu dorea să dea ocazia unei suspiciuni de ingerință, va face tot posibilul pentru a înclina balanța în favoarea noii puteri»"[2].

*
* *

Cu adevărat înfricoșătoare este rememorarea structurii de putere din România anului 1990, primul an de „libertate" după prăbușirea dictaturii ceaușiste :

- președintele României: Ion Iliescu – fiu de kominternist stalinist, facultatea făcută la Moscova;
- președintele Senatului: Alexandru Bîrlădeanu – „exilat" în timpul celui de-al Doilea Război Mondial la Moscova;
- președintele Camerei Deputaților: Dan Marțian – facultatea făcută la Moscova;
- prim-ministru: Petre Roman – fiu de kominternist stalinist;

[1] „The Observer", mai 2009
[2] André Fontaine – *La Tache rouge (Pata roșie)*, Edition de la Martinière, Paris, 2004

- ministru al Apărării: generalul Nicolae Militaru – agent GRU;
- şef al Marelui Stat Major al Armatei Române: generalul Vasile Ionel – facultatea la Moscova, dosar de agent sovietic;
- şefii celorlalte structuri militare: generalii Gheorghe Logofătu, Marin Pancea, Horia Opruță – racolați de serviciile secrete sovietice;
- ocupanții pozițiilor-cheie în Armată: generalii Nicolae Eftimescu, Marin Nicolescu, Dumitru Pletos – agenți sovietici şi/sau oameni şcoliți în URSS;
- şeful spionajului românesc (CIE): generalul Mihai Caraman – spion anti-NATO, decorat de KGB;
- ideologul-şef, tartorul mass-media: Silviu Brucan – vechi stalinist, instruit special la Moscova.

Ar mai fi de amintit numele câtorva consilieri prezidențiali pe timpul domniei lui Ion Iliescu (1990–1996, 2000–2004): generalul Vasile Ionel, generalul Marin Pancea, contraamiralul Cico Dumitrescu.

Tragedia este că, prin armata de spioni şi agenți de influență care a preluat, practic, conducerea României la sfârşitul anului 1989 şi începutul lui 1990, Uniunea Sovietică a făcut ravagii în structurile de informații ale țării noastre. Au fost anihilate direcții de contraspionaj, au fost lichidați ofițeri incomozi, au dispărut dosare, au fost distruse arhive. România a rămas, practic, fără apărare în fața provocărilor externe.

TERORIŞTII DE LÂNGĂ NOI

Diversiunea teroristă a fost organizată de serviciile secrete sovietice şi pusă în aplicare împreună cu două componente românești: Direcția de Informații a Armatei (DIA) şi agenții români ai GRU/KGB. Printr-o campanie sângeroasă, aceştia au preluat comanda şi în structurile militare, şi în stat.

În emisiunea „Naşul" a lui Radu Moraru (B1 TV, 11 martie 2010), fostul general Victor Atanasie Stănculescu (degradat complet, astfel încât nu mai e nici soldat) a pus că, indiscutabil, Ion Iliescu cunoştea situația de spion ovietic a lui Nicolae Militaru, pe 23 decembrie 1989, când -a numit ministru al Apărării. Acest fapt este negat de Iliescu u consecvență.

Generalul Stănculescu descrie şi felul în care se făceau ecrutările în serviciile secrete din anii '50: „Militaru a ajuns eneral fără să aibă liceul terminat. A venit din Rusia, probabil ă la Moscova s-a cunoscut şi cu Iliescu, fiindcă existau întâlirile periodice de la Ambasadă. Degeaba spun unii că erau la tudii în diferite părți ale Uniunii Sovietice. De ziua națională, e ziua URSS, cu alte ocazii, studenții români se întâlneau Ambasadă şi mai trăgeau şi câte un chef împreună. Multe egături de prietenie s-au făcut acolo, pentru că era elita omunistă trimisă în URSS. Şi vă repet ceva şi o fac fără nicio eținere: studenții români din URSS din acea perioadă au fost

racolați de serviciile speciale. Categoric! Așa făceam și noi cu cei care veneau în România".[1]

„Cred că numirea lui Militaru s-a făcut la ordinul rușilor", a punctat Stănculescu într-un dialog cu Alex Mihai Stoenescu.[2]

La „Nașul", Stănculescu a lăsat să se înțeleagă că generalul în rezervă Vasile Ionel (reactivat de Nicolae Militaru în decembrie '89 și numit șef al Marelui Stat Major, pentru ca ulterior să fie pus de Ion Iliescu șef al Cancelariei Prezidențiale) era, de fapt, șeful rețelei KGB în România.

Stănculescu: „A fost nevoie de atâția morți ca să fie executați Ceaușeștii. De ce? Întrebați-l pe Ion Iliescu!"[3]

Așadar, după 20 de ani, generalul a început să ridice barajul tăcerii din jurul lui Ion Iliescu. Stănculescu îi trimite trei săgeți veninoase:

1. spune că „sigur" a fost „racolat" de serviciile secrete sovietice pe vremea studenției la Moscova;
2. îl prezintă ca pe o marionetă a sovieticilor, la ordinul cărora „s-a făcut" numirea lui Militaru;
3. îl indică drept responsabil pentru morții din decembrie 1989, „necesari" pentru a justifica lichidarea Ceaușeștilor.

Stănculescu oferă și un supliment: „Fenomenul terorist? Mă gândesc la următoarea treabă: grupul care a lucrat în spatele meu la minister ca să provoace condițiile necesare pentru ca toată lumea să fie convinsă că Ceaușescu trebuie executat".[4] Întrebat dacă decizia de suprimare a venit pe linia serviciilor secrete sovietice, Stănculescu a răspuns sec: „GRU plus KGB combinați"[5].

*

* *

Silviu Brucan explică de ce Nicolae Ceaușescu nu îndrăznea să-i „șifoneze" prea tare pe cei descoperiți a lucra, în secret, pentru sovietici. Referindu-se la întâlnirea pe care a avut-o cu Mihail Gorbaciov, la Kremlin, în noiembrie 1988, Brucan scrie: „Gorbaciov a adăugat că, la insistențele lui Dobrinin,

[1-5] Alex Mihai Stoenescu – *În sfârșit, adevărul...*, Editura RAO, 2009

vor găsi o formulă potrivită pentru a-mi apăra securitatea mea personală, care «știm noi că este periclitată». Într-adevăr, au găsit o modalitate ingenioasă, comunicându-i corespondentului ziarului «Pravda» la București, Stanislav Petuhov, să mă viziteze regulat, semnalând astfel autorităților române interesul sovietic în securitatea mea personală".[1]

O explicație similară are și generalul Victor Atanasie Stănculescu atunci când se referă la „imunitatea" generalului Nicolae Militaru în fața regimului de la București: „Fiind omul sovieticilor, Ceaușescu nu putea să-l împuște".[2]

Protecția era însă mult mai mare. Ceaușescu nu numai că nu putea „să-i împuște" pe cei dovediți în slujba URSS, dar cu rare și nesemnificative excepții) nici măcar nu-i arunca prin pușcării. Mai mult, le asigura o pază specială, care, pe lângă supravegherea permanentă, avea rostul – ca și în cazul disidenților – de a veghea să nu li se întâmple ceva ce ulterior ar fi putut fi imputat, la nivel internațional, lui Ceaușescu.

Să luăm câteva exemple. Generalul Nicolae Militaru, dovedit spion GRU în 1978, n-a fost trimis măturător de stradă, ci adjunct al ministrului Construcțiilor Industriale. Generalul Vasile Ionel, scos din Armată în 1980, a fost, pe rând, adjunct al ministrului Transporturilor și Telecomunicațiilor, director general al Centralei Canalului Dunăre–Marea Neagră și adjunct al ministrului Aprovizionării tehnico-materiale (funcție deținută până în decembrie 1989).

Cico Dumitrescu a fost trecut în rezervă în 1980, fiind prins în flagrant când le vindea secrete sovieticilor, dar și-a găsit repede posturi călduțe la Ministerul Apelor și, ulterior, la Ministerul Petrolului.

Ion Iliescu însuși a fost menținut director la Editura Tehnică, deși întâlnirile sale de taină, cu complotiștii Militaru și Măgureanu, îi erau cunoscute lui Ceaușescu.

Prin comparație, politicienii anticomuniști care au suprapuit anilor grei de pușcărie, gen Corneliu Coposu, n-au

[1] Silviu Brucan – *Generația irosită*, Editura Teșu, 2007
[2] Alex Mihai Stoenescu – *În sfârșit, adevărul...*, Editura RAO, 2009

mai fost acceptați decât în activități periferice, ca muncitori necalificați.

Senatorul Șerban Săndulescu (PNȚCD), membru al Comisiei „Decembrie 1989" timp de patru ani (1992–1996), are o explicație spectaculoasă pentru tratamentul blând aplicat de Ceaușescu agenților sovietici. „După 1964, Securitatea a primit dispoziții să-i supravegheze pe cei care au făcut studii în URSS. (...) Munca era deosebit de grea, întrucât numărul celor care trebuiau ținuți sub observație și «lucrați informativ» era foarte mare, iar pe de altă parte, aceștia aveau funcții importante în partid și în stat. Totuși, au fost documentați ca agenți ai spionajului militar sovietic o serie de generali ca: Șerb, Militaru, Vasile Ionel, Pletos, Topliceanu, Pancea și încă mulți alții, precum și Radu Nicolae. Numai că Nicolae Ceaușescu, care cu certitudine semnase el însuși un angajament cu GRU, cu ocazia stagiului făcut în anii '50 în URSS, dar pe care nu-l mai respectase, nu a avut curajul să ia măsuri de lichidare a celor care aveau sprijinul unor servicii de spionaj ale Moscovei. În acest fel, el le-a lăsat posibilitatea să activeze în mod controlat împotriva regimului său, cum era de exemplu cazul generalilor Militaru, Vasile Ionel sau Kostyal și al comandorului Radu Nicolae. Pe de altă parte, a demobilizat oamenii ce făceau această «muncă importantă» în Securitate, care constatau că nu se luau decât măsuri minore împotriva celor pe care îi descopereau."[1]

*

* *

Victor Atanasie Stănculescu a confirmat că, în decembrie 1989, Armata a avut în custodie 1.015 „teroriști", majoritatea cetățeni sovietici – „turiști" surprinși în acțiune și cărora generalul Militaru le-a dat drumul având grijă să șteargă urmele. Stănculescu a menționat că aceștia erau doar o parte dintre cei aproape 40.000 de „specialiști" sovietici a căror eliberare a fost cerută, în mod imperativ, de Evgheni Tiajelnikov,

[1] Șerban Săndulescu – *Lovitura de stat a confiscat Revoluția română*. Editura Ziua, 1996

ambasadorul URSS în România, în discuțiile cu Ion Iliescu și cu Petre Roman, din 27 decembrie 1989.[1]

Discuția cu pricina conține un fragment uluitor, în care, vorbindu-se despre „specialiștii sovietici" și despre faptul că nu mai există Securitate, Petre Roman spune: „Aceștia sunt teroriștii"! Din structura stenogramei rezultă că Roman se referea la „specialiștii sovietici". Ar putea fi însă și o confuzie. Fragmentul merită recitit cu atenție.

Evgheni Tiajelnikov: O rugăminte: o serie de specialiști sovietici se află la periferie, cerem să le acordați ajutor, să spuneți celor care trebuie să aibă grijă de securitatea lor, pentru că n-au asupra lor documente: pașapoartele sunt la ambasadă, au adeverințe, dar s-ar putea ca la control să nu se recunoască aceste autorizații. Sunt într-o situație grea!

Ion Iliescu: Nu avem organe de Securitate.

Evgheni Tiajelnikov: Am în vedere organele Frontului.

Petre Roman: Am păstrat Miliția pentru aceste chestiuni de ordine publică. Securitatea a intrat în competența Armatei. Securitatea nu mai există.

Evgheni Tiajelnikov: De aceea, v-am ruga foate mult să dați indicații corespunzătoare, ca să fie asigurată securitatea unor specialiști sovietici, pentru că Armata nu se va amesteca!

Ion Iliescu: Fără îndoială!

Petre Roman: Aceștia sunt teroriștii...

Evgheni Tiajelnikov: Avem deja doi răniți din clădirea din care s-a tras.

Petre Roman: Noi, de la Televiziune, vedeam clădirea dumneavoastră, dar nu puteam face nimic, eram sub foc permanent!

Ion Iliescu: Trebuia să lucrăm, și-n jurul nostru, pe toate clădirile erau pușcași, era punct strategic, punctul strategic nr.1 al nostru. L-au atacat cu bombe incendiare, cu aruncătoare de grenade! A fost un moment când am vrut să cerem ajutor!

[1] Emisiunea „Nașul" – B1 TV, 11 martie 2010

Din stenogramă lipsește, în mod suspect, replica lui Ion Iliescu la întrebarea despre noul ministru al Apărării, Nicolae Militaru. În afară de poveștile cu teroriști, Iliescu mai are un mesaj important de transmis la Moscova: faptul că Securitatea a fost decapitată.

*

* *

Maria Borza, șefa de cabinet a directorului general al Televiziunii (Petre Constantin), declara în 1990: „La 20 decembrie 1989, dimineața, pe când beam cafeaua, am văzut doi tipi care instalau un trepied și ceva care semăna cu o lunetă pe acoperișul blocului dinspre partea Televiziunii, la capătul străzii Dorobanți spre Piața Aviatorilor. Obiectul l-am văzut și în 21 decembrie. Clădirea a fost făcută zob în Revoluție pentru că de acolo s-a tras asupra Televiziunii și a etajului 11..."[1]

Clădirea cu pricina se afla vizavi de „blocul sovietic" din Piața Aviatorilor. Doamna Borza e convinsă că de acolo s-a tras asupra Televiziunii. E posibil *să i se fi părut* că de acolo se trage, dat fiind că zona era înțesată de simulatoare.

Iată două mărturii culese de Comisia Senatorială „Decembrie 1989".

D.N. (Bdul Aviatorilor): „În ziua de 23 și în noaptea de 23 spre 24, în perioada critică, am văzut, în spatele vilei unde locuia actorul Mitică Popescu, doi bărbați tineri, de 34-35 de ani, ce manipulau o cutiuță ca un pian cu clape pentru copii, simulând zgomot de armă automată și semnale optice. După aceasta, din Bulevardul Aviatorilor și de la Televiziune se răspundea cu gloanțe adevărate".[2]

B.I. (Bdul Aviatorilor): „În noaptea de 23 spre 24 și în următoarele, la ore relativ fixe, dar numai noaptea, în zona unde locuiesc, în spate, pe un garaj-magazie, am observat prezența unei persoane – posibil militar cu salopetă-combinezon – care manipula o cutie de circa 30/35/20 cm, cu taste și, eventual, claviatură, care producea zgomote și lumini similare celor

[1] Mihai Tatulici (coord.) – *Revoluția română în direct*, TVR, 1990

[2] Sergiu Nicolaescu – *Cartea Revoluției române. Decembrie '89*, Editura Ion Cristoiu, 2000

produse de pușca-mitralieră. Aceasta provoca trageri reale din Televiziune și din Bdul Aviatorilor".[1]

Alertă la Cotroceni: dosarul „Sibiu"

Pentru a înțelege cine erau „teroriștii" și cum s-a străduit noua putere – „regimul Iliescu" – să-i mențină în anonimat și, la nevoie, să-i apere de neplăcerile unor anchete penale, trebuie să ne întoarcem la cazul-școală al zilei de 22 decembrie: măcelul de la Sibiu.

Nevoia de clarificare a diversiunii grosolane din „orașul lui Nicu Ceaușescu" a dus, în 1993, la un război secret între Serviciul Român de Informații (SRI) și Palatul Cotroceni. Fără ca opinia publică să știe, Virgil Măgureanu se răfuia cu Ion Iliescu, vechiul său tovarăș de complot anticeaușist. Măgureanu s-a simțit îndreptățit să le facă dreptate unora dintre subordonații săi din SRI, foști securiști, care continuau să poarte stigmatul de „teroriști".

Mărul discordiei l-a constituit raportul întocmit de SRI Sibiu despre evenimentele din decembrie 1989 din orașul ardelean. Istoricul Alex Mihai Stoenescu a studiat cazul cu multă atenție.

„Raportul locotenent-colonelului Ioan Rusan a fost înaintat de Virgil Măgureanu, directorul SRI la acea dată, Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT), în particular generalului Vasile Ionel, consilierul pe probleme de apărare al președintelui Ion Iliescu. Vasile Ionel, membru al complotului militar și urmărit de Securitate pentru legături cu rețele de spionaj ale URSS, va reacționa violent, acuzându-l pe locotenent-colonelul Rusan de mistificare, întrucât din raport rezulta că mina pentru morții din Sibiu aparține Armatei. Informațiile cele mai periculoase din raport vizau evenimente petrecute cu mult înainte de 22 decembrie, cât și după această dată.

[1] Sergiu Nicolaescu – *Cartea Revoluției române. Decembrie '89*, Editura Ion Cristoiu, 2000

Înainte de 22 decembrie 1989 au fost trei evenimente deosebite care au atras atenția organelor de Securitate și de Contrainformații Militare.

Primul era legat de apariția în județul Sibiu a unor coloane de autoturisme înmatriculate în URSS, «în care se aflau doi-patru bărbați, de regulă tineri, care nu se cazau la hoteluri, dormind în autoturisme și nerealizând contacte cu cetățeni români». Exact ca la Iași și la Timișoara. Aceste autoturisme au fost luate în evidența Securității Sibiu, filate și interceptate, sub aspectul de eveniment deosebit și potențial periculos pentru siguranța statului. În timpul evenimentelor violente din 22–24 decembrie 1989, un grup de civili, care nu aparținea manifestației anticeaușiste a sibienilor, a atacat și incendiat arhiva Securității în care se aflau acele date. Între persoanele participante la atac au fost identificați cetățeni români din județele Cluj și Timiș, aceștia fiind filmați pe caseta video I/A, h. 0.31.05, aflată în prezent în Arhiva SRI.

Al doilea eveniment scos în evidență de Raportul SRI Sibiu a fost capturarea în luna martie a anului 1989, la Sibiu, a unor luptători DIA în timpul unor misiuni de luptă. «Un aspect care poate prezenta semnificație îl constituie prezența în municipiul Sibiu, în primăvara anului 1989, a unui detașament de militari din cadrul Batalionului 404 Buzău – cercetare în adâncime, aparținând Direcției de Informații de pe lângă Marele Stat Major al Armatei. Militarii respectivi erau în ținută civilă, dotați cu stații de emisie-recepție, au efectuat observări și fotografieri de pe clădirile situate în vecinătatea unor unități ale MApN și MI și au consemnat puncte din apropierea acestora sau alte puncte strategice din oraș pe o hartă, cum ar fi: hotelurile Continental, Bulevard, BTT, unitatea militară 01473 (Anexa V, filele 29–36; Anexa VIII, fila 16). Întâmplător sau nu, acestea au fost locurile fierbinți în derularea evenimentelor din decembrie 1989».[1] (...) Prezența unor luptători DIA în martie la Sibiu poate fi încadrată lucid, fără apel la scenarii complicate, în operațiile curente ale unităților speciale de la

[1] Raportul SRI Sibiu privind evenimentele din decembrie 1989 în județul Sibiu

uzău. Problema este că obiectivele pe care le-au vizat în artie 1989 luptătorii DIA – hoteluri, acoperișuri, poduri de ase – au fost identificate în decembrie 1989 ca locuri de unde a tras, ele fiind indicate ca atare chiar de sintezele trimise arlamentului de MApN!

Al treilea eveniment deosebit subliniat de Raportul SRI ibiu se referă la celebrul avion ROMBAC care a zburat de la ucureşti la Sibiu în ziua de 20 decembrie 1989. Printre alte nformații, raportul preciza și faptul că «o parte a locurilor din spatele avionului erau acoperite cu o prelată albă; după mbarcarea pasagerilor, în cala avionului au mai fost încărate și alte pachete; la aterizare pe Aeroportul Sibiu, o parte din pasageri au fost așteptați, preluați în două autobuze ale rmatei și transportați într-o direcție necunoscută (Anexa VI, ele 6–21). Precizăm că în seara zilei de 20 decembrie 1989 ui Nicu Ceaușescu i s-a solicitat aprobarea pentru cazarea în egim de cetățeni străini – la Hotelul Partidului – a unui grup e circa 40 de persoane care au sosit cu avionul ROMBAC Anexa VI, filele 27–30); în seara aceleiași zile, în incinta UM 1512 a intrat, prin poarta 2, un grup de persoane îmbrăcate portiv; accesul s-a făcut în baza ordinului transmis de comandantul unității, către șeful gărzii, de a nu se consemna nimic n registrul de intrări. Persoanele respective au fost cazate n pavilionul armei chimice, au servit masa în 21 decembrie popota cadrelor, unde s-a transmis de asemenea ordinul a nu fi menționați în evidență, după care prezența lor nu mai fost semnalată (Anexa VI, filele 22, 31, 32).[1] (...) Alți asageri ai avionului ROMBAC indică, sub argumentul că am făcut Armata și știu cum arată», că pachetele învelite în ârtie albă sau crem, de aceleași dimensiuni, erau cu muniție. n ofițer de la Casa Armatei a declarat că în 20 decembrie 989 era ofițer de serviciu, ocazie cu care a constatat intrarea UM 01512, pe poarta 2, a unui camion cu 30 de persoane, rimind ordin să nu raporteze, să nu-i legitimeze pe conducătorii transportului și să nu înscrie în registru această prezență

[1] Raportul SRI Sibiu privind evenimentele din decembrie 1989 în județul ibiu

în unitate. Constantin Voicu, care era la acea dată plutonier adjutant la UM 01512 și șef al popotei cadrelor, a declarat că a servit masa unui grup de militari și civili, cerându-i-se să nu-i înregistreze în listele de evidență a rațiilor alimentare. (...) Pe 22 decembrie, «sportivii» din acest grup au luat micul dejun la popota unității, dar au renunțat la masa de prânz, răspândindu-se prin oraș. (...)

După 22 decembrie 1989, Raportul SRI Sibiu arată că lupta armată violentă dintre Securitate, Miliție și Armată nu a existat, fiind vorba de atacuri irațională comandate de colonelul Dragomir împotriva clădirii Inspectoratului MI, fără niciun motiv aparent, fiind încadrate în categoria focului diversionist încă din după-amiaza zilei de 22 decembrie. (...) «În intervalul 12.30–16.30, cu mici intermitențe, s-a tras asupra clădirii Inspectoratului, inclusiv cu armament greu, cu toate că, de la București, colonelul Pîrcălăbescu, generalul Ilie Ceaușescu, procurorul militar Dan Voinea i-au cerut colonelului Dragomir Aurel – în calitate de comandant de garnizoană – să ordone încetarea focului».[1] Generalul Ștefan Gușă, șeful Marelui Stat Major, a transmis în mod clar prin Televiziune ordinul ca unitățile militare din Sibiu să se retragă în cazărmi și să înceteze focul. Colonelul Dragomir îl suna la MApN pe generalul Stănculescu, raportându-i că este atacat de Securitate, iar Stănculescu îi ordona: «Apără-te pe răspunderea mea!». Unii analiști, care nici ei nu-și pot explica încălcările de ordin ale colonelului Dragomir, văd în schimbul de telefoane între acesta și generalul Stănculescu o înțelegere legată de fenomenul diversionist-terorist atribuit lui Stănculescu și DIA. A urmat caruselul cunoscut al unităților trimise cu ordine separate în același loc pentru a prinde teroriști, trăgând unele în altele până la urmă. (...)

Raportul SRI Sibiu a fost contestat de Cotroceni, mai ales în secțiunile sale «Cum au murit oamenii în revoluția sibiană» și «Diversiunea – teroriștii». O notă venită de la cabinetul generalului Vasile Ionel menționa: «Conținutul acestui

[1] Raportul SRI Sibiu privind evenimentele din decembrie 1989 in județul Sibiu

capitol conduce la părerea că are caracter tendențios» și «fac recomandarea de a se revedea și acest document, evitând o posibilă acuzare a SRI că prezintă evenimentele de pe poziția unor sprijinitori ai fostei Securități. ATENȚIE!» Era o tentativă de intimidare."[1]

Intimidarea crește în intensitate odată cu implicarea în „cazul Sibiu" a Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT), organism prezidat de Ion Iliescu. Dar SRI Sibiu, susținut de directorul SRI, Virgil Măgureanu, nu cedează, ci întocmește o completare la Raport (13 decembrie 1993). „SRI va veni de data aceasta cu informații detaliate, unele dintre ele prezentându-se ca probe zdrobitoare, iar altele dovedindu-se a proveni chiar de la Armată! Alte dovezi au venit de la Procuratura Militară. Aceasta a identificat, prin Rezoluția nr. 774/P/1990, că persoanele aflate pe clădirile din jurul sediului M.I. erau militari ai unităților din Sibiu. (...) La întrebarea retorică a oamenilor consilierului prezidențial Vasile Ionel «cine i-a omorât pe militari la Sibiu?», raportul de completare al SRI Sibiu trece la detalii, prezentând o listă cu cele 10 cazuri în care au murit cadre militare. Doar două aveau autori necunoscuți, celelalte opt fiind cauzate de luptători ai unităților militare din Sibiu»."[2]

Lucrurile se limpezesc și mai mult prin dialogul dintre colonelul Aurel Dragomir și ziaristul Viorel Patrichi. „Când ați ordonat instalarea simulatoarelor?", l-a întrebat gazetarul pe ofițer. „Imediat după încetarea focului", a răspuns acesta.[3] Concluzia lui Patrichi, care a cercetat în amănunt cazul Sibiu: „Deoarece Nicu Ceaușescu era prim-secretar la Sibiu, acolo s-a declanșat al treilea front al diversiunii din decembrie 1989. Pe fondul gravelor nemulțumiri populare care au provocat revolta, anumiți indivizi cu misiuni precise au ucis cu arme sofisticate oameni nevinovați. La fel ca la Timișoara sau la București, la Sibiu a tras Armata, cu sau fără ordin. Experți de la Direcția de Informații a Armatei au montat simulatoare

[1,2] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, volumul 4 (II), Editura RAO, 2005

[3] „Lumea Magazin", iunie 2002

fără să-şi prevină măcar camarazii; miliţienii şi securiştii au tras când au fost atacaţi în sediile lor; civilii speriaţi au tras şi ei, când au pus mâna pe arme".[1]

„Anatomia" cazului Sibiu este importantă pentru că aceeaşi schemă diversionistă a fost aplicată şi în alte oraşe. Simularea atacului asupra unor mari unităţi militare a declanşat adevărate măceluri la Târgovişte şi la Braşov. În toate aceste cazuri, comandanţii militari nu au reuşit să alunge bănuiala că au făcut parte din diversiune.

*

* *

Şi locotenent-colonelul Ion Chiţoiu, de la Securitatea Municipiului Bucureşti, sugerează că responsabilitatea pentru crearea fenomenului terorist se află la DIA. „A fost o diversiune pusă la cale de profesionişti. Ce, Armata nu are Direcţia de Informaţii?", s-a întrebat acesta, retoric, în faţa Comisiei Senatoriale pentru Cercetarea Evenimentelor din Decembrie 1989.[2]

Senatorul Şerban Săndulescu (PNŢCD), membru al Comisiei „Decembrie 1989" timp de patru ani (1992–1996), nu are nicio îndoială: „«Teroriştii» veniţi la Sibiu cu avionul ROMBAC erau de la DIA".[3]

Jocul periculos al lui Stănculescu

Chiar şi generalul Stănculescu indică DIA drept posibilă sursă a diversiunilor. Dar nu singură, ci împreună cu un serviciu străin. „Era ceva organizat şi s-a lucrat cu o componentă străină pregătită. Ştefan Dinu, de la DIA, se subordona direct Marelui Stat Major. După aia, când am fost ministru,

[1] „Lumea Magazin", iunie 2002

[2] Lt.-col. Ion Chiţoiu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 31 mai 1994

[3] Şerban Săndulescu – *Lovitura de stat a confiscat Revoluţia română*, Editura Ziua, 1996

m văzut: Dinu avea structuri cărora nu le-am dat de cap iciodată".[1]

Aşadar, Generalul Stănculescu sugerează că „fantomele" re provocau teroare în decembrie '89 erau luptători de la IA (deci aflaţi, măcar teoretic, în subordinea sa), dar şi agenţi răini. Şeful DIA, viceamiralul Ştefan Dinu, îşi apără pielea spune că „teroriştii" trebuie căutaţi la sovietici. Amândoi dreptate, dar fiecare spune doar bucata de adevăr care-i nvine.

Tabloul complet trebuie să arate astfel: acele diversiuni ngeroase au avut o componentă internă (cu precădere DIA) una externă (o armată de agenţi străini, majoritatea sovieci). „Teroriştii" români şi cei străini par să-şi fi împărţit foarte ar misiunile, pentru că nu s-au prea „călcat pe picioare". sta arată că şi unii, şi alţii acţionau după un plan comun. n asemenea plan putea fi gândit, organizat şi pus în apli- re doar de Uniunea Sovietică. Iar componenta românească planului era asigurată prin intermediul unor comandanţi mâni aflaţi în slujba spionajului sovietic.

În acest punct, generalul Stănculescu devine extrem de lnerabil. Chiar dacă nu s-a aflat sub comanda directă a vieticilor (precum Militaru, Brucan sau Iliescu), Stănculescu foarte bine informat despre ce se întâmplă şi cine face curile. Contactele lui din vara-toamna anului 1989, cu şeful GB pe Europa de Est (la Balaton, în Ungaria) sau cu diverşi genţi occidentali (la Atena, în Grecia), l-au pus în gardă upra planului stabilit pentru România. A aflat, astfel, că colae Ceauşescu va fi răsturnat până la sfârşitul anului şi că curitatea va fi practic anihilată. Nu întâmplător, Stănculescu grăbit să-şi pună la adăpost fiica şi ginerele, ambii ofiţeri Securitate, pe care – cu ajutorul prietenesc al generalului lian Vlad – i-a trecut în rezervă la începutul lunii decem- e 1989. Fiica lui Stănculescu era şef de birou la Societatea Dunărea" (care făcea parte din Securitatea externă), iar gine- era încadrat la Unitatea „R" (Contrainformaţii în eter).

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, volumul 4 (II), tura RAO, 2005

Așadar, Stănculescu era bine informat. Așa se explică și spitalizarea sa caraghioasă de la Timișoara ori piciorul pus în ghips, la București, în zorii zilei de 22 decembrie 1989. Când l-a numit ministru al Apărării în locul „sinucigașului" Milea, la ora 9.50, Ceaușescu și-a bătut ultimul cui în sicriu. A pus Armata sub comanda unui general care știa că trebuie să-l răstoarne de la putere.

Dar Stănculescu știa mai mult de atât: știa și cui trebuie dată puterea pierdută de Ceaușescu. Așa se explică de ce l-a chemat la minister pe Ion Iliescu, directorul Editurii Tehnice. Tot așa se explică de ce i-a primit în minister pe generalii în rezervă Nicolae Militaru și Ștefan Kostyal, despre care știa sigur că sunt agenți sovietici, sau pe anumiți civili. Să fim bine înțeleși: în după-amiaza de 22 decembrie 1989, în MApN nu se intra ca în gară. Ofițerii de la poartă permiteau accesul pe baza unei liste comunicate de generalul Stănculescu. Iar acesta, la rândul său, alcătuia lista din mers, după cum îi dicta Ion Iliescu.

A spune că Stănculescu a optat să-i dea puterea lui Iliescu este o naivitate. Stănculescu știa că *trebuie* să-i dea puterea lui Iliescu, la a cărui imagine lucra deja din plin Televiziunea. Iar la Televiziune era Silviu Brucan, cel care deținea toată ecuația dictată de la Răsărit... Vă puteți imagina că, în timp ce Silviu Brucan, Nicolae Militaru, Cico Dumitrescu și ceilalți oameni ai Moscovei îi întindeau covorul roșu „salvatorului" Iliescu, generalul Stănculescu se putea gândi să pună Armata la dispoziția altui actor politic?

Problema lui Stănculescu este că, deși știa că tot jocul e făcut de sovietici și de sovietofili, a intrat în acest joc, inclusiv în componenta lui diversionistă. Cazul Sibiu (diversiunea „Securiștii") este un exemplu. Cazul „Sala Palatului" (diversiunea „Teroriștii") este un alt exemplu. Pe 22 decembrie, sub comanda militară a lui Stănculescu, a demarat infama operațiune de atragere a Armatei în diversiunea „securisto-teroristă". În acea zi, vocea lui Militaru s-a auzit mai mult la televizor decât în Armată; generalul-spion a luat frâiele din 23 decembrie, când Stănculescu a fost nevoit să facă un

...as în spate. Asta nu înseamnă că „generalul cu piciorul în ...hips" a plecat la plimbare! El l-a secondat în continuare pe ...ilitaru, fiind martor sau chiar părtaș la multe dintre diver...iunile acestuia.

În afara cazului Sibiu, Stănculescu mai are pe conștiință ...cazul Târgoviște. În discuțiile telefonice pe care le purta cu ...mandanții militari de la UM 01417 (unde erau ținuți captivi ...ții Ceaușescu), generalul părea bine informat în legătură cu ...atacurile teroriste" la care urma să fie supusă unitatea. El este ...el care, presat de Militaru, încerca să-i convingă pe ofițerii ...e la Târgoviște să-i suprime fără proces pe Ceaușești.

Captiv al grupului Iliescu–Militaru–Brucan, Stănculescu ...ales să-i facă jocul. De aceea și-a asumat și „operațiunea ...ârgoviște" – organizarea procesului și a execuției dictato...lor, pe 25 decembrie. Două zile mai târziu venea și recom...ensa: ministru al Economiei în Guvernul Roman.

„Au chemat populația ca s-o împuște!"

Diversiunile puse la cale în decembrie '89 l-au contrariat ...nă și pe șeful Marelui Stat Major din acel moment, gene...ul Ștefan Gușă. Acesta a apucat să spună câteva adevăruri ...reroase înainte de a fi răpus de un cancer fulgerător.

„Iar diversiunea care s-a făcut: «Să vină populația să apere ...leviziunea!». Ce-au căutat să cheme populația? Au che...at-o ca s-o împuște! Cine? Armata? Să creeze haos? (...) Și ...unci acești oameni au făcut această diversiune – eu așa îi ..., diversiune, să fie limpede...".

„M-a deranjat când acest contraamiral *(Cico Dumitrescu – ...)* a început să cheme unitățile militare în apărarea ...leviziunii. Și aici a fost o diversiune. Toate bilețelele alea ...re se aduceau la Brateș, că se atacă, că s-a otrăvit apa, erau ...gate de cineva. De cine? Aici a fost diversiunea."

„Cine l-a trimis pe Cico Dumitrescu la Televiziune? Era în ...un plan, ceva? Avea cumva el, din timp de pace, planul lui

de alarmă, ca ofițer al Armatei Române, să participe la treaba asta? Sunt convins că nu. Și atunci ce-a căutat?"

„La un moment dat s-a întrerupt și emisiunea, ca și cum ăștia *(de la Televiziune - **n.a.**)* ar fi fost atacați cu bombe, că ar fi distrugeri, oameni morți și nu mai exista nimic în picioare, nici antene."

„S-au făcut niște nenorociri pe care nu le mai spală nici Dumnezeu și nici sângele care a curs nevinovat. Securitatea o fi avut și ea păcătoșii ei, cum am avut cu toții, dar câți, domnule, au fost? Puteau să meargă ăștia în toată țara? În cele mai multe locuri, Securitatea a fost blocată de la început. (...) Trebuie să lămurim cine a făcut diversiunea."

„Preluarea Securității în Armată a fost ideea lui Militaru. A fost o greșeală fundamentală. Practic, asta a fost desființarea Securității, desființarea siguranței naționale. Indiferent ce s-ar fi întâmplat... cuplul prezidențial plecase, deci se înfăptuise ce se înfăptuise, ca să zicem așa, și noi aveam nevoie – și vom mai avea cât va fi lumea și pământul – de siguranța națională. Or, el, prin desființarea siguranței naționale, a dat voie ca în România să pătrundă cine vrea și cine nu vrea. Sau să iasă cine vrea și cine nu vrea."[1]

Un scurt fragment din dialogul purtat de generalul Ștefan Gușă cu Pavel Coruț în 1993. Precizare: Coruț era un cunoscător al fenomenelor militare și un om bine informat, dat fiind că în perioada 1985–1989 a fost șeful Biroului de contraspionaj din Direcția de Informații a Armatei (DIA).

Gușă: Deci, a început tragerea în Piața Palatului. (...) Am început să primesc atâtea dezinformări cum nu-mi închipuiam că am să primesc vreodată. De unde? Nu numai din București, ci informații de la armate, comandamente și așa mai departe. Că se trage, că sunt atacați... informații că urmează ca asupra României să aibă loc o invazie cu elicoptere... N-aș vrea să mai intru în toate amănuntele, dar ce m-a deranjat, și asta nu pot s-o scap...

[1] Daniela Veronica Gușă de Drăgan – *Condamnat la adevăr*, Editura RAO, 2004; interviul cu gen. Ștefan Gușă a fost realizat de Pavel Coruț

Coruț: Da, de câteva ori ați spus: „Terminați cu dezinformările astea, că mă înnebuniți!"...

Gușă: Exact.

Coruț: ... „Fiți calmi, că nu este așa!"

Gușă: Mi se spunea: „S-au doborât niște elicoptere". „Măi, chiar așa? Dați-mi și mie o bucată, s-o mănânc. Cum dracu' le-ați dărâmat?"

Coruț: „Au fost doborâte elicoptere la Caracal, au fost doborâte elicoptere la Craiova..."

Gușă: De la Craiova mi s-a spus asta, spre exemplu.

Coruț: „Intră elicoptere dinspre Marea Neagră."

Gușă: Așa. Am început să primesc informații că s-a pătruns pe nu știu unde. „Cum pătrund, măi, cum trec prin noi? Nu le vedeți?" Astea nu zboară la 7.000 de metri înălțime. (...) Deci, această dezinformare începuse cu o intensitate nemaipomenită.[1]

*

* *

În fața diversiunii de dimensiuni colosale, generalul Ștefan Gușă, șeful Marelui Stat Major al Armatei Române, și-a trăit neputința alături de generalul Iulian Vlad, șeful Securității. Cei doi se aflau în sediul CC al PCR, în seara de 22 decembrie 1989, iar afară era „foc de artificii". Fuseseră practic izolați, întrucât generalul Stănculescu începuse să le taie legăturile telefonice. Cei doi generali au încercat atunci să se adreseze militarilor din subordine prin intermediul Televiziunii. Cum nu puteau pleca din sediul CC, au înregistrat mesajele pe cameră video. Amândoi le cereau angajaților din subordine să apere împreună cauza poporului și a Revoluției, dezicându-se de „elementele loiale lui Ceaușescu".

Mesajele au ajuns la Televiziune, însă doar cel al generalului Gușă a intrat pe post. Mesajul generalului Vlad a fost oprit de la difuzare de Silviu Brucan. Motivul: faptul că șeful Securității nu le-a cerut explicit subordonaților săi „să înceteze focul și să predea armele". Vlad a simțit capcana: asta ar fi

[1] Daniela Veronica Gușă de Drăgan – *Condamnat la adevăr*, Editura RAO, 2004

însemnat să accepte că oamenii săi erau înarmați și că au tras. Exact ceea ce se vehicula, propagandistic, prin intermediul Televiziunii.

Mesajul lui Iulian Vlad a fost difuzat abia pe la 3.00 noaptea, și doar în varianta audio. Așa s-a încheiat o nouă diversiune ticluită de bătrânul stalinist Brucan.

„Dăm foc la Arhiva B, că ne împușcă rușii!"

Despre prezența sovietică în România acelor zile există mii de mărturii. Cu multe dintre ele v-ați întâlnit în volumul *Sfârșitul Ceaușeștilor*, „fratele mai mare" al celui de față. Pe altele le vom consemna în cele ce urmează.

Mihail Montanu, unul dintre revoluționarii adoptați de „grupul Iliescu", povestește o întâmplare din seara de 21 decembrie 1989, din centrul Capitalei. „La un moment dat, au venit cu gaze lacrimogene. Cum tușeam eu de la gaze, lângă mine trage o Ladă crem. Se dau jos patru gealați care vorbeau ruseşte. Se lăsase întunericul, începuseră tragerile în plan vertical și-i văd pe ăștia că intră în mulțime și se aud urlete: «Au, au, m-a împușcat!». Trăgeau din buzunar. Atunci m-am hotărât să plec, dar n-am putut, că se făcuse cordon. Pe un stâlp, în față la Inter, unul cu portavoce striga: «Vrem Guvern Corneliu Mănescu, Alexandru Bîrlădeanu, Silviu Brucan...». Ăla era Dan Iosif, identificat ulterior. Prima întrebare: de unde avea ăla portavoce? A doua întrebare: de unde ştia exact cadrele de care era nevoie?"

Dan Iosif se va regăsi ulterior în grupul de putere al lui Ion Iliescu. Întrebările lui Montanu pun la îndoială „spontaneitatea" protestului lui Dan Iosif.

Deși adus la putere de valul revoluționar, Mihail Montanu are luciditatea de a se distanța de teoria „revoluției pure" sau „spontane". La întrebarea „revoluție sau lovitură de stat?", el răspunde: „Ca urmare a unor acorduri internaționale s-a

otărât debarcarea lui Nicolae Ceaușescu. Prima metodă: orba bună, a se vedea Gorbaciov când a venit pe aici. doua metodă: anturajul imediat să încerce să-l convingă. A reia metodă: să-l arestăm. N-a ținut, fiindcă n-a vrut Milea. patra metodă: o chestiune de forță, greu de făcut în mijlocul uropei. Și atunci s-au gândit să «aciduleze» populația. Dar opulația a scăpat de sub control și s-a transformat totul în evoluție. Era nevoie de o scânteie. Și fenomenul revoluției -a întrepătruns, prin mecanisme superunse și pregătite, cu chipa care trebuia să preia puterea. Ăștia s-au speriat, că area masă e greu de controlat și nu mai aveau control pe ecuritate. Și atunci au recurs la ideea terorismului. Din nefeire, ăștia, cunoscând mecanismele puterii, au pus mâna e butoane de tot. Revoluția s-a diluat și băieții au luat putea. Dar Revoluție a fost, că n-au ieșit sute de mii de oameni urea".[1]

*

* *

Revoluție sau lovitură de stat? Pavel Coruț, fostul șef Biroului de contraspionaj din Direcția de Informații a rmatei (DIA): „În noaptea de 22 spre 23 decembrie, viceamiul Ștefan Dinu, șeful DIA, mi-a spus așa: «Tovarășe Coruț, știu de când erați elev – e o lovitură de stat, cu sprijin sovieo». Nu mi-a dat niciun ordin; atât: m-a informat că e lovitură de stat, cu sprijin sovietic. Am ieșit din biroul dânsului, -am prezentat în Biroul de contrainformații, mi-am adunat i trei subordonați pe care-i aveam acolo, le-am transmis formația. Unul dintre ofițeri, maiorul Sobolu Florea, a spus: efu' – reproduc exact –, dăm foc la Arhiva B, că ne împușcă ții!». Arhiva B era arhiva agenturii sovietice... aveam cam treime din documente pe Arhiva B. Ceilalți lucrători au tat să păstrăm documentele până în ultima clipă. În cazul trupele sovietice vor intra în unitate, care era destul de ărată... mă uitam pe geam și vedeam ce era: o centură de AB-uri, de tancuri, oamenii din gardă, regimentul de gardă

[1] „Adevărul", 1, 2 aprilie 2010

din soldați, plus ofițerii aduși din diferite unități – nu știam de unde, ulterior am aflat că erau de la Academia Militară. Deci, am optat să nu distrugem documentele."[1]

Dulcele grai rusesc

Raportul preliminar al SRI adresat Parlamentului în 1993 conține și un capitol întocmit pe baza informațiilor funizate de la SRI Caraș-Severin. Pasajul selectat se referă la evenimente petrecute pe 23 decembrie 1989, deci după fuga lui Ceaușescu. „În timp ce se efectua foc intens, nejustificat, asupra sediului Inspectoratului Județean Caraș-Severin al Ministerului de Interne dinspre zona Unității Militare 01929 Reșița, în data de 23 decembrie 1989, fostul șef al Serviciului T, căpitan (r) Berinde Florin, a luat cu greu legătura telefonică cu comanda unității pentru a clarifica motivele acțiunilor ce aveau loc. I s-a reproșat că Securitatea le-ar fi întrerupt legăturile și le bruiază sistemul de comunicații, fapt nereal. Până la urmă, s-a convenit să intre în legătură cu ajutorul stației de emisie-recepție de tip R-105, care se afla în dotarea ambelor unități. În jurul orelor 15.00, pe când se efectuau acordurile pe scala stației de către căpitanul (r) Berinde Florin, în prezența unor cadre din conducerea Inspectoratului, s-au auzit foarte puternic convorbiri în limba rusă, ce aveau intonații de ordin. La auzul acestor mesaje, locotenent-colonelul Mariuța Gheorghe de la fostul organ de Miliție, cel mai mare în grad dintre cei prezenți, a dat ordin să se închidă stația pentru a nu se auzi și de către alte cadre și a nu se crea o stare de panică în rândul efectivelor. Convorbirile se auzeau deosebit de clar, se transmiteau de aproape, fără zgomot, fășâit și bruiaj."[2]

[1] Pavel Coruț – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 14 februarie 1994

[2] Notă-raport a SRI Caraș-Severin, 1993

Logofătu, omul teroriștilor

Poveștile „teroriștilor" se întretaie, aproape fără excepție, u oamenii noii puteri. Aceștia fie le-au dat drumul, fie i-au ățiat, fie i-au recuperat și plasat în poziții-cheie. O conantă rămâne preocuparea „regimului Iliescu" de a zădărnici ice cercetare în această direcție. Grija de a ascunde urmele roriștilor" s-a manifestat chiar din decembrie 1989. Un caz ocvent, documentat de Alex Mihai Stoenescu, este cel de la ademia Militară. O mărturie importantă a lăsat generalul rezervă Mihai Chiriac, cadru din conducerea Academiei ilitare.

„În seara de 22 decembrie 1989, la ora 21.30, asupra autouzului cu studenți aflat în curtea Academiei s-a deschis foc în rii scurte din trei direcții. Focul nu a produs victime. La scurt mp după ce câțiva ofițeri-studenți au încercat să ia poziții de părare, focul s-a declanșat din nou, «ca urmare a apariției strada Bagdasar a unor grupuri de oameni venind dinspre ația de metrou Eroilor». (...) Generalul Chiriac arată cum rin dreptul instituției «treceau autoturisme care arborau eagul Revoluției», iar cei îmbarcați scandau «Armata e cu oi!». La ajungerea în dreptul intervalului dintre pavilioanele și C, aceiași oameni au deschis focul, în serii scurte, asupra rții interioare și a ferestrelor de la popotă. După depășirea vilionului A, se relua scandarea «Armata e cu noi!». Era va într-adevăr incredibil, dar adevărat. O asemenea acțiie era foarte bine gândită".[1] Nu era împușcat nimeni, nu idea nimeni. Acțiunea diversionistă a continuat până la ora 30. Apoi au început diversiuni în interiorul instituției. La un oment dat, în formațiunea studenților-ofițeri a apărut inițiiva de a acționa profesionist pentru depistarea și prinderea roriștilor. (...) La foarte scurt timp, luptători izolați (câte ul) au pătruns în clădire și au produs primele victime prine cadrele Academiei. Unul dintre teroriști a fost rănit, lăsând

[1] Mihai Chiriac – *Aniversare însângerată*, Editura Militară, 2003

urme de sânge. Dar faptul cel mai surprinzător descris de generalul Chiriac este atitudinea locțiitorului comandantului Academiei Militare, generalul Gheorghe Logofătu, ofițer cu studii la Moscova, persoană aflată sub urmărirea Securității sub bănuiala de spionaj în favoarea URSS. Logofătu a venit foarte rar la Academie, mai ales ziua, pe lumină, în schimb a transmis mereu ordine prin telefon. Relatarea generalului Chiriac în ce-l privește pe Logofătu este șocantă: „În unele din puținele momente petrecute la sediu, în ziua de 23 decembrie dimineața, generalul Gheorghe Logofătu a insistat să se înțeleagă bine ordinul *de a nu se întreprinde vreo acțiune, în special de cercetare, în exteriorul perimetrului instituției noastre* și a cerut să se execute întocmai acest ordin. La încercarea mea de a argumenta necesitatea cercetării în exterior (...), generalul-comandant m-a întrerupt, spunându-mi răspicat: «Am constatat că ai înțeles acest ordin. Îți cer foarte serios să-l execuți întocmai. Personal, *răspunzi cu capul dacă vreun cercetaș de-al dumitale va acționa în afara gardului Academiei.* Mulțumește-te cu datele obținute prin observare și ascultare, completate cu cele primite de la eșalonul superior. *Dacă trimiți cercetașii în exterior, ești pasibil de a fi pus la zid!*»".[1] Cercetașii, deși începuseră să culeagă informații despre diversioniștii care acționau în jurul Academiei (numiți de martorii oculari „străini"), au fost retrași. Generalul Chiriac nu lasă lucrurile neterminate și arată că „a existat chiar părerea că inamicul cunoștea foarte bine interdicția impusă Academiei de a nu acționa la exterior".[2] „Nu este greu de presupus că generalul Logofătu, care transmitea acele ordine de la sediul MApN, unde se afla alături de generalul Militaru, nu avea interes să se descopere cine erau diversioniștii-teroriști."[3]

Una dintre mașinile Lada (cu număr de înmatriculare în URSS) din care s-a deschis foc asupra Academiei Militare a fost ciuruită, la intersecția Răzoare, de militarii și civilii care formau un baraj. La anchetarea cazului, martorii i-au descris

[1-2] Mihai Chiriac – *Aniversare însângerată*, Editura Militară, 2003

[3] Alex Mihai Stoenescu - „Istoria loviturilor de stat în România", volumul 4 (II), Editura RAO, 2005

...asagerii din Lada: „îmbrăcați standard, respectiv cu ...li ruseți pe cap, cu scurtă sport, de culoare verde închis, ...ici, cu trăsături specifice, inconfundabile, ruseți"[1].

Despre crimă și trădare

...abordare spectaculoasă a fenomenului diversionist-...rist îi aparține lui Valentin Raiha, fost ofițer de contrain-...ații militare. Acesta și-a expus teoria în volumul *KGB a ...cat în aer România cu complicitatea unui grup de militari.*

„Puterea de atunci a declanșat diversiunea «securiștii-tero-...», redând impresia iminenței unui război civil. Astfel, din ...vocatori și conducători ai diversiunii, «emanații» încearcă ...i creeze aura de salvatori ai României spre a-și justifica ...timitatea preluării puterii. Diversiunea a avut menirea de ...asca lovitura de stat."[2]

Autorul e convins că diversiunea a fost realizată de câțiva ...erali de Armată, prin trupele DIA. „Direcția de Informații ...rmatei, deși se subordona și funcționa în cadrul Marelui ...t Major, era un serviciu secret. Acest serviciu acționa «în ...bră», după normele de conspirativitate specifice servicii-...secrete. (...) Dintre toate serviciile secrete românești, DIA ...singurul care avea dotarea corespunzătoare desfășurării ...ersiunii (simulatoare de ținte aeriene și de arme de foc, bru-...și război radio-electronic, armament specific unor astfel de ...iuni etc.). (...) În 1989, DIA era condusă de contraamiralul ...fan Dinu, având-l ca șef al Compartimentului informa-...-operativ pe colonelul Paul Șarpe, care era și conducătorul ...ețelei 246-internă». Prin natura funcției ce o ocupa, colo-...ul Șarpe era adevăratul conducător al DIA, având posibi-...tea de «a trage sforile» după bunul lui plac. (...) În mod ...rmal, datele și informațiile obținute de către componentele

[1] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, volumul 4 (II), ...tura RAO, 2005

[2] Valentin Raiha – *KGB a aruncat în aer România cu complicitatea unui grup de ...ari*, Editura Ziua, 1995

DIA trebuiau aduse la cunoștința șefului Direcției (Dinu), a șefului Marelui Stat Major (Gușă), a ministrului Apărării (Milea) și, în mod evident, șefului statului (Ceaușescu). În mod real, în decembrie 1989 au fost informate cu totul alte persoane (Stănculescu, Hortopan, Eftimescu, Militaru etc.). Or, din analiza derulării evenimentelor din 1989, rezultă suficiente date pentru a ne conduce la concluzia că generalii Stănculescu, Hortopan, Eftimescu, Militaru au fost cei care au implicat DIA în diversiunea «securiștilor-teroriști» și au condus această diversiune. Ea a fost dusă împotriva poporului român, favorizând preluarea puterii în stat de către agentura sovietică care s-a autointitulat «emanată a Revoluției».“[1]

Valentin Raiha face legătura dintre grupul de „turiști“ români deplasat la Moscova pe 10 decembrie 1989 (Ioan Mircea Pașcu – „ofițer DIA acoperit“[2], colonelul Paul Șarpe – numărul 2 în organigrama DIA, maiorul Gheorghe Lungu – șeful Biroului Special din cadrul DIA etc.), „la un colocviu pe tema securității în Balcani“, și diversiunea teroristă din România. Autorul crede că „la acest «colocviu» s-au pus la punct ultimele detalii ale cooperării «frățești» dintre ruși și «coloana a 5-a sovietică» de la noi din țară“[3]. Un lucru e cert: toți cei nominalizați au avut ascensiuni spectaculoase în „regimul Iliescu“, ajungând generali și fiindu-le încredințate funcții înalte în stat. Pașcu a devenit consilier prezidențial, Șarpe – șef al DIA, iar Lungu – adjunct al Direcției de Contraspionaj Militar.

Raiha citează un pasaj relevant din Raportul SRI privind evenimentele din decembrie 1989, raport înaintat Parlamentului în 1993. „Date obținute din mediul militar afirmă că în ziua de 22 decembrie 1989, după orele 18.00, în sediul Marelui Stat Major, în care se afla concentrat un mare număr de ofițeri, maiorul Gheorghe Nicolescu și Jilavu, ambii din serviciul de protocol, intrau din oră în oră în cabinetul generalului Stănculescu, unde se afla și Ștefan Dinu, șeful DIA, iar la ieșire se adresau celor aflați în anticameră,

[1-3] Valentin Raiha – *KGB a aruncat în aer România cu complicitatea unui grup de militari*, Editura Ziua, 1995

referindu-le informații de genul: «Se va deschide foc asupra elicopterelor care vin din Vest», «Combinatul Petrochimic din Pitești a fost atacat de teroriști», «Blindate venind dinspre Târgoviște vor ataca Bucureștiul», «Sibiul este înecat în sânge de către Securitate», stârnind panică în rândul cadrelor care îi auzeau. La colportarea acestor zvonuri a contribuit și colonelul Traian Ivașcu, tot din serviciul de protocol (DIA).“[1]

Autorul cărții spune că și cei trei ofițeri din serviciul de protocol menționați în raport – Nicolescu, Jilavu și Ivașcu – aparțineau DIA. Informațiile alarmiste erau transmise de urgență grupului militar de la Televiziune (Cico Dumitrescu–Mihai Lupoi), care le promova pe post. Acest „dezmăț“ diversionist era posibil și pentru că generalii Ștefan Gușă (șeful Marelui Stat Major, căruia i se subordona DIA) și Iulian Vlad (șeful Securității) erau izolați în clădirea CC al PCR, unde rămăseseră la cererea imperativă a lui Ion Iliescu.

„Corelând aspectul de mai sus cu diversiunea «securiști-teroriști» ce s-a dezlănțuit în întreaga țară, și în special la Sibiu, Alba Iulia și București, nu poți să nu-i recunoști printre autori pe generalii Stănculescu și Hortopan. Cei doi generali au condus, prin colonelul Aurel Dragomir și locotenent-colonelul Viorel Bârloiu, măcelul și diversiunea din Sibiu și Alba Iulia“[2], notează Valentin Raiha.

Fostul ofițer de contrainformații militare vede o mizăuriașă a diversiunii: „ruperea unității de comandă a MApN“. Acest lucru le-a reușit datorită izolării în CC a generalilor Ștefan Gușă și Iulian Vlad. Cei doi generali au fost izolați deoarece, cunoscând despre trădarea «echipei moscovite», ar fi putut prelua puterea în stat, zădărnicind planurile «emanaților» în acapararea puterii. Pentru reușită, agentura sovietică avea nevoie, în principal, de două elemente: neutralizarea Securității și preluarea comenzii MApN. Ambele au reușit.“[3]

[1] Raportul SRI privind evenimentele din decembrie 1989
[2,3] Valentin Raiha – *KGB a aruncat în aer România cu complicitatea unui grup de militari*, Editura Ziua, 1995

Concluzia lui Raiha: „În Direcția de Înzestrare a Armatei și în DIA s-a realizat cea mai mare densitate de agenți KGB (GRU) pe metru pătrat. În aceste structuri a funcționat cea mai numeroasă, bine organizată și agresivă rețea de spionaj sovietică. Agenții ei au jucat un rol esențial în reușita loviturii de stat din 1989, prin implicarea DIA și a MApN, concomitent cu preluarea comenzii acestora în diversiunea «securiștilor-teroriști», menită accederii la putere a trioului Iliescu–Militaru–Brucan."[1]

*

* *

Pentru istoricul Stejărel Olaru, lucrurile sunt clare: „S-a intrat într-o psihoză a dezinformării care a avut efecte catastrofale, conducând la acest număr mare de victime după fuga lui Ceaușescu. Mulți au murit ca urmare a confuziilor create, iar alții au fost victimele unor capcane, de genul masacrului de la Otopeni. Principalii vinovați pentru victimele de după 22 decembrie sunt cei care au instrumentat dezinformările. Nimeni alții decât cei care au preluat puterea"[2].

Istoricul Alex Mihai Stoenescu are o concluzie tranșantă: „Armata, ca instituție și ca oameni, a fost victima acelor trădători de țară, precum și a unor comandanți din vârful ierarhiei militare care, pentru a se proteja de consecința ordinelor ilegale de represiune pe care le-au executat, au trecut rapid în slujba trădătorilor, în principal a lui Nicolae Militaru. Nu numai sutele de civili omorâți după 22 decembrie 1989, dar și sutele de militari care au pierit după această dată sunt victimele fenomenului diversionist-terorist declanșat de sovietici, indiferent dacă au fost împușcați direct sau ca urmare a focului necontrolat."[3]

[1] Valentin Raiha – *KGB a aruncat în aer România cu complicitatea unui grup de militari*, Editura Ziua, 1995

[2] „Adevărul", 24 decembrie 2009

[3] Alex Mihai Stoenescu – *Istoria loviturilor de stat în România*, vol. 4 (II), Editura RAO, 2005

„MATA EȘTI ȘUGUBĂȚ"

În ciuda evidenței și a probelor zdrobitoare, Ion Iliescu susține până în pânzele albe „teoria revoluției spontane".

Pe 16 decembrie 1994, la cinci ani de la Revoluție, Ion Iliescu a fost audiat de Comisia Senatorială pentru Cercetarea Evenimentelor din 1989. Iliescu era atunci președintele României. El a încercat să intimideze Comisia condusă de Valentin Gabrielescu, dar dominată de membri ai partidului prezidențial, PDSR. Când a simțit că-i este pusă la îndoială „teoria revoluției spontane", șeful statului a scos colții. Relevant este un schimb de replici între Iliescu și Gabrielescu.

Iliescu: (...) Am fost informat tot de colegi de fuga lui Ceaușescu cu helicopterul. Atunci, mi-am luat rămas-bun de colegii de la editură: „Fraților, s-a terminat!". Am coborât, am dat un telefon la Televiziune și unul la Armată, cred, unde am dat de generalul Stănculescu. Am plecat spre Televiziune. Am văzut adunarea aceea de oameni...

Gabrielescu: Așa era planul?

Iliescu: Care plan?

Gabrielescu: Ăla, de răsturnare a lui Ceaușescu.

Iliescu: Mata ești șugubăț.

Gabrielescu: Încerc și eu să... încerc să fiu abil.

Iliescu: Nu sunteți... A fost, cum să spun, o chestiune spontană. Era momentul pe care-l așteptam, știam că se coc

asemenea elemente. (...) M-am dus, deci, spre Televiziune. Acolo am văzut lume multă adunată, am fost îndrumat spre Studioul 4, unde mi-a venit ideea că trebuie să începem ceva organizat. Nici nu îmi trecea prin cap ce şi cum vom face. Dar oamenii care vor să-şi asume răspunderi politice în aceste momente trebuie să gândească. „Haideți să ne vedem după-masă, la ora cinci, la sediul Comitetului Central." Aşa mi-a picat mie fisa atunci, că aici este locul unde...

Gabrielescu: Sau aşa era planul...

Iliescu: Iarăşi vreți să fiți... Nu încercați să fiți rău cu mine, domnule Gabrielescu, că nu...

Gabrielescu: N-o să-mi meargă...

Iliescu: Nu vă merge.[1]

Pentru istorie, să reținem şi alte câteva afirmații ale lui Ion Iliescu, făcute în fața Comisiei „Decembrie 1989". Inclusiv obsesia de a susține că pe Nicolae Militaru l-a numit ministru al Apărării pe 24 decembrie (după marile măceluri din noaptea de 23 spre 24!), deşi dovezile sunt implacabile: generalul-spion a fost instalat Iliescu la şefia MApN pe 23 decembrie, spre ora 16.30.

Linişte, vorbeşte Ion Iliescu!

„Revoluția română a fost declanşată de o explozie populară şi este meritul poporului român, al maselor orăşeneşti mai ales, al spiritului de abnegație al tineretului, atât la Timişoara, cât şi la Bucureşti."[2]

„Constituirea CFSN a fost o operă la fel de spontană ca şi mişcarea de masă care a caracterizat Revoluție română. N-a fost nimic prestabilit. Sunt tot felul de răstălmăciri răuvoitoare, că a venit Iliescu cu echipa lui. Care echipă, domnilor? N-am avut niciun fel de echipă."[3]

„După numirea generalului Militaru, din seara aceea, de 24 decembrie, s-a introdus mai multă ordine în conducerea ministerului şi mai mult calm, mai multă linişte."[4]

[1-4] Ion Iliescu – stenograma audierii la Comisia Senatorială „Decembrie 1989", 16 decembrie 1994

MOARTEA VINE ÎN PANTALONI SCURȚI

Epilog: printre cei care le-au asigurat un sfârşit barbar lui Nicolae şi Elenei Ceauşescu s-au numărat multe personaje care au interferat profund, de-a lungul vremii, cu aceştia. Unii au beneficiat de favorurile binefăcătoare ale cuplului dictatorial.

Pe 25 decembrie 1989, la ora 14.50, Nicolae şi Elena Ceauşescu au fost executați în cazarma Unității Militare 01417 Târgovişte. Printre personajele care au decis suprimarea acestora ori s-au repezit să-i înfiereze pe „tirani" se regăsesc mulți dintre cei care, într-un fel sau altul, aveau amintiri comune cu Ceauşeştii. Unora dintre ei, „tiranul" le schimbase viața.

Cele mai profunde interferențe cu familia Ceauşescu – şi artificiale, şi umane – le-a avut Ion Iliescu. Ştefan Andrei, ministru de Externe sub Ceauşescu, aduce la lumină o poveste din anii '40.

Întrebat de un reporter cum a ajuns Ion Iliescu în vârful puterii, Ştefan Andrei a spus: „Iliescu? Ăsta a fost un pui de om! El şi-a ucis «părinții», domnule! Familia Ceauşescu a fost ca şi familia lui. Hai să vă spun povestea... Pe când era băietan, Elena Ceauşescu merge la închisoare, la Târgu-Jiu, pe mână cu Iliescu. Ea mergea la frate-său şi el se întâlnea cu taică-său. Elena povestea cum mergeau împreună; el cu

mama lui adoptivă, că prima l-a părăsit, și cu Elena Ceaușescu. Schimbau trenul la Filiași. Și, spunea Elena: «Dormeam toți într-o odaie acolo. Nici nu ne jenam de Ionel, era un băiat în pantaloni scurți». Era în '43, avea vreo 13 ani. Ceaușeasca nu spunea multora «Ionele». Apoi, după eliberare, au fost la chefuri cu taică-său, Alexandru Iliescu, și el, și Ceaușeștii. Chiar se spune că unchiul lui Iliescu, Eftimie, și el ilegalist, a fost amantul Elenei Ceaușescu.[1]

Pentru rigoarea istorică, la solicitarea autorului acestei cărți, Ștefan Andrei a revenit cu câteva precizări. „Lucrurile au decurs în două etape. Ion Iliescu și Elena Ceaușescu au mers împreună, mai întâi, la închisoarea Văcărești, unde erau închiși atât Alexandru Iliescu (tatăl lui Ion Iliescu), cât și Alexandru Petrescu (fratele Elenei Ceaușescu, cel care după război avea să devină vicepreședinte al Uniunii Generale a Sindicatelor și membru în CC al PCR). Băiat de 10–11 ani, Ion Iliescu o însoțea pe mama sa vitregă, Maria Iliescu. Apoi, Alexandru Iliescu a fost mutat la închisoarea din Caracal. În 1943, mareșalul Antonescu a dat ordin ca toți deținuții comuniști să fie strânși în lagărul de la Târgu-Jiu. Alexandru Iliescu a fost adus de la Caracal, iar Ceaușescu de la Caransebeș (cu «lotul Gheorghiu-Dej»). Acolo, la Târgu-Jiu, în anii 1943–'44, Ion Iliescu mergea la taică-său, iar Elena Ceaușescu (care atunci se numea Petrescu) își vizita iubitul, pe Nicolae Ceaușescu. Uneori, mama vitregă a lui Iliescu nici nu a mai mers cu ei; i-l dădea de mână Elenei Ceaușescu și-i zicea: «Vezi, ai grijă de el»".[2]

În 1944, la eliberarea din pușcării a deținuților comuniști, Ion Iliescu avea 14 ani, Elena Petrescu 28, iar Nicolae Ceaușescu 26.

*
* *

O altă interferență decisivă între Ion Iliescu și familia Ceaușescu a avut loc în 1968. Sub pretextul sancționării „abuzurilor și ilegalităților" din anii '50, Ceaușescu l-a exclus din

[1] „Ziua", 2 octombrie 2008
[2] Ștefan Andrei – discuție purtată la 31 octombrie 2010

CC al PCR pe fostul său rival Alexandru Drăghici, ministru de Interne în perioada incriminată (chiar dacă și Ceaușescu votase atunci, în anii '50, în conducerea de partid, „abuzurile și ilegalitățile" imputate lui Drăghici!).

În locul lui Drăghici, Ceaușescu l-a propus ca „membru plin" în Comitetul Central al Partidului pe Ion Iliescu, despre care credea că-i va fi devotat. Liderul Partidului și-a etalat încă odată ghiveciul ideologic: îl elimina pe un „dejist păcătos", iar îl promova pe un alt activist din garda lui Gheorghiu-Dej, școlit la Moscova și afirmat prin vehemența cu care a condamnat Revoluția maghiară din 1956.

Stenograma Plenarei CC al PCR, 22–25 aprilie 1968
(fragment)

Nicolae Ceaușescu: Punem la vot propunerea privind excluderea din Comitetul Central a tovarășului Alexandru Drăghici. Cine este pentru? Este cineva împotrivă, tovarăși? Hotărârea a fost luată în unanimitate. (...) Având în vedere că Comitetul Central s-a descompletat, propunem ca să alegem membru plin, sau să trecem în cadrul membrilor supleanți ca membru al Comitetului Central plin, pe tovarășul Ion Iliescu. Sunoașteți, tovarăși?

Toți tovarășii: Daaa!

Nicolae Ceaușescu: E vreo obiecțiune, tovarăși?

Toți tovarășii: Nuuu!

Nicolae Ceaușescu: Să nu spună cineva că a votat numai pentru că s-a făcut propunerea... Atunci, cine este pentru, tovarăși ? Mulțumesc. E cineva împotrivă? Se abține cineva? Atunci, în unanimitate, tovarășul Iliescu a fost trecut în rândul Comitetului Central al Partidului.

Dar Ion Iliescu n-a făcut mulți purici în Comitetul Central al PCR. În 1971, el a intrat în conflict cu Ceaușescu. Ambițiile de putere și colțoșenia în relația cu „șeful de bandă" i-au adus eliminarea din „zona zero" a Puterii.

Cum s-a ajuns atât de repede la tensiuni între Ceaușescu și Iliescu, în ciuda unui trecut comun promițător? Răspunsul poate fi găsit într-un citat din volumul *Spionii ruși de la Stalin la Putin*, apărut la Paris în 2008. „Promovarea dialogului cu Beijingul, o altă provocare la adresa URSS, este o nouă manifestare a independenței față de Moscova. La începutul anilor '70, liderul de la București întreprinde o vizită oficială în China populară. Sedus de modelul chinez, Ceaușescu este decis să aplice rețetele maoiste. Consecințele vor fi catastrofale pentru România."

Sfidarea Moscovei nu era cea mai bună veste pentru Ion Iliescu, al cărui univers ideologic se învârtea în jurul Kremlinului! De aceea, Iliescu a început, la rândul lui, să-l sfideze pe Ceaușescu. Iar acesta l-a eliminat din CC al PCR, scoțând astfel „spionul" din casă.

Din acel moment, toată ambiția lui Ion Iliescu a fost canalizată în direcția răsturnării lui Ceaușescu. Avea să aștepte 18 ani până când visul va deveni realitate. Ataşamentul total față de Moscova și de comunism i-a adus răsplata mult dorită.

*

* *

Pe când era un tânăr curtenitor și ambițios, Petre Roman și-a pus în cap să intre în familia conducătoare. S-a împrietenit cu Zoia Ceaușescu, iar relația se dezvolta promițător. Până într-o zi când Elena Ceaușescu l-a chemat la ea pe Valter Roman, tatăl lui Petrică, și l-a somat să-i interzică fiului său să se mai apropie de Zoia. Tânărul Roman a trebuit să se consoleze cu o bursă de studii la Toulouse, în Franța. În decembrie 1989, a decretat „moartea dictaturii" și fost părtaș la decizia de suprimare a celor ce puteau să-i fie socri.

Generalul Victor Atanasie Stănculescu a făcut carieră în dictatura lui Ceaușescu. Privilegiat al regimului, el s-a bucurat permanent de simpatia Elenei, iar Nicolae l-a numit ministru al Apărării cu două ore înainte de a părăsi palatul Puterii. Pe 25 decembrie 1989, Stănculescu a organizat procesul și execuția soților Ceaușescu.

Sergiu Nicolaescu a fost regizorul favorit al familiei Ceaușescu. A beneficiat de finanțări uriașe pentru acele vremuri și i-au fost puse la dispoziție unități militare întregi, cu mii de ostași și cu zeci de tancuri, pentru a-și face filmele istorice (multe dintre ele, cu evidente tușe propagandistice).

Silviu Brucan avea multe amintiri comune cu Ceaușescu din vremea stalinizării României. Amândoi se numărau printre favoriții lui Gheorghiu-Dej.

Până și Cico Dumitrescu, cel care îl înfiera pe dictator la televizor după fuga acestuia, s-a bucurat de favorurile Elenei Ceaușescu. „În '80 am fost arestat vreo cinci luni. Mă acuzau că am vândut secrete. Ce să le vând, măi băieți, rușilor? Am făcut un raport către Ceaușescu, pe care am scris: «Tovarășe Comandant Suprem, dacă se dovedește că eu am vândut, cer să fiu executat». Ceaușeasca, auzind că am făcut multe năzbâtii prin chimie, cu fel de fel, m-a luat director științific la Institutul de Epurare a Apelor".

Un ultim exemplu: Teodor Brateș. „În noiembrie 1944, Dan Lazarovici, maistrul meu din atelierul de ajustaj mecanic, m-a luat de mână și m-a dus pe strada Sfinților nr. 7, la sediul UTC din Sectorul II Negru. Era o clădire boierească, foarte frumoasă. Am intrat într-o încăpere cu un candelabru uriaș și ne-am îndreptat către o tânără (să fi avut ceva mai mult de 20 de ani), căreia i s-a adresat cu «tovarășa Lena». Tânăra, nu prea amabilă, foarte mândră de importanța ei, mi-a notat principalele date de identitate și mi-a spus că voi primi carnetul de membru peste câteva zile. Nu m-a întrebat de vârstă am. Conform Statutului UTC, vârsta minimă pentru obținerea calității de membru era de 14 ani. Eu aveam aproape 12... Lazarovici venise cu mine pentru a cere o «dispensă de vârstă», dar n-a fost nevoie. Peste câteva zile, tovarășa Lena mi-a înmânat carnetul de membru. Tovarășa Lena (era obiceiul să se rusifice numele) nu era alta decât... Elena Ceaușescu. Așa a început viața mea politică."[1]

[1] Teodor Brateș – *Trilogia Revoluției române în direct*, Editura AGER-Economistul, 2004

Așa a început viața politică a lui Brateș. Așa a început și viața în CC a lui „Ionel" Iliescu, fostul băiețel care schimba trenul la Filiași. Și tot așa s-a sfârșit viața soților Nicolae și Elena Ceaușescu.

Uneori, moartea vine în pantaloni scurți.

Sfârșit.

Конец

ANEXE

Stenograma discuțiilor din sediul CC al PCR – 22 decembrie 1989, după ora 18.00

(constituirea oficială a CFSN)

Această stenogramă a fost întocmită pe baza filmării realizate de Adrian Sârbu. A fost înregistrată doar o parte a discuției.

Ion Iliescu:

... deci, structuri ale puterii în teritoriu, ale Frontului Salvării Naționale, care preia întreaga administrație locală și apoi, ca măsuri imediate, la nivel central și la nivel local... necesitatea funcționării instituțiilor vitale, aprovizionarea cu energie, cu căldură, cu apă, funcționarea rețelei comerciale, alimentare, a transportului public și a tuturor unităților economice, care să intre în activitate normală. Consiliul Frontului Salvării Naționale, în vederea îndeplinirii obiectivelor pe care și le va propune, va intra în dialog cu toate forțele obștești și sociale ale țării pentru realizarea unității de acțiune a tuturor forțelor constructive ale națiunii... Pe această bază, să asigurăm cât mai rapid organizarea economică pe baze sănătoase... un apel către muncitorime, către țărănime, către intelectualitate, pentru a asigura aceste lucruri.

O voce:

Trebuie spus... Constituirea noilor organe trebuie să-și desfășoare activitatea...

Alexandru Bîrlădeanu:

A spus!

Ion Iliescu:
Am spus! Haideți să...

O voce:
Domnul Iliescu! Domnul Iliescu! Salvare nu e bine... ține de lovitură de stat... Democrației Naționale...

Ion Iliescu:
Democrația e cu toată lumea...

O voce:
Dar Salvare, ce înseamnă?

Petre Roman:
Tovarășe Iliescu, eu când am vorbit acolo, în balconul CC și la Televiziune, am spus Frontul Unității Populare.

Silviu Brucan:
Nu e bine!

Nicolae Militaru:
Spuneți-i, domnule, Front de Salvare Națională!

O voce:
Democrație, să fie un cuvânt... explicit.

Petre Roman:
Democrație... a fost.

Nicolae Militaru:
Măi, oameni buni! Frontul Salvării Naționale acționează de șase luni, domnule.

Ion Iliescu:
O stare provizorie... până ce constituim noile structuri ale puterii.

Petre Roman:
Sigur că da.

O voce:
Creează o stare de panică, când spui Salvare.

Silviu Brucan:
E, lasă-mă în pace!

Ion Iliescu:
O să reconstituim structurile. Acum n-avem timp să discutăm.

O voce:
Măcar o vorbă să spună, despre democrație...

Nicolae Militaru:
Ăsta-i organ de partid și de stat. Consiliul Salvării Naționale este organ de partid și de stat.

Petre Roman:
Nu de partid și de stat, în niciun caz. Asta sună ca dracu'.

Ion Iliescu:
Este o structură a noii puteri.

O voce:
Nu merge, domnule!

Nicolae Militaru:
Dă primului-secretar telefon...

Petre Roman:
Nu, măi... ăia nu mai ascultă de tine!

O voce:
Da' cine a zis?

Silviu Brucan:
A fost un Front al Salvării Naționale, care a lansat un apel nesemnat de nimeni...

O voce:
De cine-i condus în primă etapă?

Dumitru Apostoiu:
Poporul vrea să știe ce este, ca să aibă încredere.

O voce:
Sigur că da.

Ion Iliescu:
Să vă spun drept... și asupra denumirii trebuie să mai discutăm. Lor de la Timișoara i-au zis...

Petre Roman:
Frontul Uniunii Democratice Socialiste.

Ion Iliescu:
Democrației Socialiste...

Petre Roman:
Asta e ce a fost, domnule?

O voce:
Să nu se mai repete asta cu...

Petre Roman:
Și fără socialistă.

Ion Iliescu:
S-o lăsăm așa... Aveți dreptate, trebuie să personalizăm cumva acest lucru.

Petre Roman:
Condus de Ion Iliescu. Am hotărât acolo, la MApN, treaba asta... Fiți atenți: adică cine semnează?

O voce:
Eu nu pot ieși de aici.

Nicolae Militaru:
Consiliul Frontului Salvării Naționale, condus de Ion Iliescu.

Petre Roman:
Adică ce, tovarășe Iliescu, vă declinați răspunderea acum?

Ion Iliescu:
Nu, dragă.

Petre Roman:
Păi, atunci?

Silviu Brucan:
Nu cred că merge o singură persoană.

Petre Roman:
Cu cei care am fost acolo, la MApN: Gușă, Militaru, Voinea...

Silviu Brucan:
Nu reprezintă nimic pentru poporul român.

Petre Roman:
Nu vă supărați, sunt cei care au luat cu asalt Comitetul Central. Cu ei am intrat.

Silviu Brucan:
Asta-i altceva. Sunt militari, dragă.

Petre Roman:
Nu sunt militari. Păi, eu nu sunt militar. Și am încă trei-patru care nu suntem militari.

Silviu Brucan:
De tine nu știe nimeni nimic, dacă e vorba așa...

Petre Roman:
Ba știe, pentru că eu am citit declarația la Televiziune. Eu nu vorbesc pentru mine...

Dumitru Apostoiu:
Fiecare... cine pe cine reprezintă în această perioadă?

Ion Iliescu:
Din păcate, asta e lipsa acestei situații. Ăsta a lăsat un vid de putere. Restructurarea unui mecanism al puterii... Dar cine bate la ușă?

O voce:
Și Armata este cea care asigură ordinea.

Alexandru Bîrlădeanu:
Domnule Iliescu, categoric ar trebui o frază care să spună poporului care va fi realitatea politică viitoare... că mergem spre democrație... spre satisfacerea nevoilor poporului... Al doilea: ne trebuie o frază pentru opinia publică străină, fraza că ne păstrăm angajamentele și că nu schimbăm angajamentele internaționale.

Ion Iliescu:
Vreau să vă spun că am intrat în legătură cu Ambasada sovietică și le-am transmis situația în care ne aflăm, ca să comunice la Moscova, să se știe cine suntem și ce vrem. Asta le-am spus deja.

Petre Roman:
Astăzi la prânz am vorbit și cu ministrul ungar al Apărării.

Discuțiile continuă, dar nu mai sunt înregistrate.

Consiliul Frontului Salvării Naționale (CFSN) – 22 decembrie 1989

1. Doina Cornea – profesoară, disidentă
2. Ana Blandiana – poet
3. Mircea Dinescu – poet, disident
4. László Tőkes – preot reformat
5. Dumitru Mazilu – diplomat
6. Dan Deșliu – poet
7. Ștefan Gușă – general, șef al Marelui Stat Major
8. Victor Atanasie Stănculescu – general, ministru al Apărării
9. Aurel Dragoș Munteanu – scriitor
10. Corneliu Mănescu – fost diplomat, semnatar al „Scrisorii celor șase"
11. Alexandru Bîrlădeanu – vechi activist PCR, semnatar al „Scrisorii celor șase"
12. Silviu Brucan – vechi activist PCR, semnatar al „Scrisorii celor șase"
13. Petre Roman – conferențiar universitar
14. Ion Caramitru – actor
15. Sergiu Nicolaescu – actor, regizor
16. Mihai Montanu – lucrător la Energomontaj
17. Mihai Ispas – sportiv (lupte)
18. Gelu Voican Voiculescu – geolog
19. Dan Marțian – vechi activist PCR
20. Mihai Lupoi – căpitan de Armată
21. Gheorghe Voinea – general, comandantul Armatei I
22. Emil (Cico) Dumitrescu – contraamiral în rezervă
23. Vasile Neacșa – revoluționar
24. Cristina Ciontu – studentă
25. Marian Baciu – revoluționar
26. Bogdan Teodoriu – economist
27. Eugenia Iorga – revoluționar

28. Paul Negrițiu – revoluționar
29. Gheorghe Manole – revoluționar
30. Cazimir Ionescu – economist
31. Adrian Sârbu – regizor „Sahia Film"
32. Constantin Cârjan – revoluționar
33. Domokos Géza – scriitor
34. Magdalena Ionescu – revoluționar
35. Marian Mierlă – student
36. Constantin (Bebe) Ivanovici – muncitor
37. Ovidiu Vlad – revoluționar
38. Valeriu Bucurescu – revoluționar
39. Ion Iliescu – vechi activist PCR, director la Editura Tehnică

Principalele intervenții la TVR în după-amiaza de 22 decembrie 1989

(orele 13.00–16.45)

Ora	Vorbitorul	Mesajul principal	Locul
13.00	**Ion Caramitru**	Îl anunță pe Mircea Dinescu.	Studioul 4
13.02	**Mircea Dinescu**	„Dictatorul a fugit!"	Studioul 4
13.18	**Ion Caramitru**	„Securitatea nu a cedat încă."	Curtea TVR
13.24	**Sergiu Nicolaescu**	„Ieșiți în stradă, români!"	Studioul 4
13.32	**Mircea Dinescu**	„Nu părăsiți posturile de televiziune!"	Studioul 4
13.37	**Mircea Dinescu**	„La Sibiu se trage cu tunurile în popor!"	Studioul 4
13.40	**Mircea Dinescu**	Îl anunță pe căpitanul Mihai Lupoi.	Studioul 4
13.41	**Mihai Lupoi**	„Puterile din jur vor face intervenție armată."	Studioul 4
13.45	**Mihai Lupoi**	„Nu mai există conducerea MApN."	Studioul 4
13.54	**Petre Popescu**	Promite că TVR nu va mai spune minciuni.	Studioul 4
14.02	**Teodor Brateș**	Cheamă populația să apere Televiziunea.	Studioul 4
14.06	**Petre Roman**	Populația a cucerit sediul CC al PCR.	Studioul 5
14.09	**Gen. Gh. Voinea**	Apel la pactizarea Armatei cu populația.	Studioul 5
14.09	**Gen. Mihai Chițac**	„Armata să sprijine actuala orientare politică!"	Studioul 5
14.11	**Ion Caramitru**	„Ceaușescu e la Titu și încearcă să fugă peste hotare!"	Studioul 5
14.12	**Petre Roman**	„Să-l prindem pentru a fi judecat!"	Studioul 5

Ora	Vorbitorul	Mesajul principal	Locul
14.13	**Petre Popescu**	„La Sibiu se dau lupte grele."	Studioul 4
14.15	**Teodor Brateș**	Disidenții, în pericol!	Studioul 4
14.18	**Gelu Voican Voiculescu**	„Trebuie să punem mâna pe arhivele Securității!"	Studioul 4
14.23	**Nicolae Militaru**	Le dă ordine generalilor Armatei.	Studioul 5
14.30	**Cico Dumitrescu**	Îl invită pe Ion Iliescu la TVR.	Studioul 4
14.35	**George Marinescu**	Își face *mea culpa*.	Studioul 5
14.36	**George Marinescu**	Pericol: „o mașină blindată" a MI pe strada Batiște!	Studioul 5
14.38	**Sergiu Nicolaescu**	„Cine a preluat comanda MApN?"	Studioul 4
14.39	**Teodor Brateș**	Îl prezintă elogios pe Ion Iliescu.	Studioul 4
14.40	**Ion Iliescu**	La ora 17.00, la CC, se va stabili conducerea țării.	Studioul 4
14.48	**Mircea Dinescu**	Îl prezintă pe Silviu Brucan.	Studioul 5
14.49	**Silviu Brucan**	Ne trebuie un guvern! Pericol: anarhia.	Studioul 5
14.54	**Mihai Lupoi**	Anunță că gen. Militaru preia „frâiele" Armatei.	Studioul 4
15.01	**Răzvan Theodorescu**	Nu distrugeți patrimoniul!	Studioul 4
15.04	**Ion Caramitru**	Îi dă cuvântul lui Ion Iliescu.	Studioul 5
15.05	**Ion Iliescu**	„Au întinat numele Partidului Comunist Român."	Studioul 5
15.10	**Petre Popescu**	Scade tensiunea electrică, rămânem în beznă!	Studioul 4
15.11	**Teodor Brateș**	La Sibiu, Armata „nu mai are muniție", Securitatea „atacă".	Studioul 4
15.13	**George Marinescu**	La Sibiu, lunetiștii Securității trag asupra mașinilor Salvării.	Studioul 4
15.15	**George Marinescu**	MApN să trimită trupe în puncte-cheie din Capitală!	Studioul 4

Ora	Vorbitorul	Mesajul principal	Locul
15.16	**Teodor Brateş**	Armata, măcelărită în continuare la Sibiu!	Studioul 4
15.17	**Gen. Ştefan Guşă**	„Toată lumea în cazărmi!"	Studioul 4
15.19	**Teodor Brateş**	La Sibiu, „din Miliție se trage cu mitraliere grele!"	Studioul 4
15.21	**Ion Caramitru**	Prezintă noul ziar „Scînteia poporului", ediție specială.	Studioul 5
15.23	**Gen. Romeo Cîmpeanu**	Miliția e cu Revoluția!	Studioul 5
15.26	**Teodor Brateş**	Îl anunță pe Alexandru Bîrlădeanu	Studioul 4
15.29	**Alexandru Bîrlădeanu**	„PCR s-a predat în mâinile unui singur tiran."	Studioul 4
15.31	**Victor Ionescu**	„Securiștii au aruncat în aer depozitul de sânge!"	Studioul 4
15.33	**Teodor Brateş**	„Securiștii au otrăvit apa la Sibiu, la Timişoara..."	Studioul 4
15.37	**Gheorghe Stan**	Odă noilor conducători, din partea unui securist.	Studioul 5
15.42	**Teodor Brateş**	Ceauşescu fuge cu o maşină neagră.	Studioul 4
15.51	**Teodor Brateş**	Nicolae şi Elena Ceauşescu au fost prinşi!	Studioul 4
15.55	**Gen. Ştefan Guşă**	Toate unitățile în cazărmi!	Studioul 5
15.57	**Teodor Brateş**	„Securitatea continuă să tragă în Armată!"	Studioul 4
16.05	**Teodor Brateş**	Elemente ceauşiste se apropie de Capitală ca să dea o contralovitură.	Studioul 4
16.09	**George Marinescu**	Nicu Ceauşescu a încercat să ia ostatici. Se află sub pază.	Studioul 4
16.20	**Cazimir Ionescu**	Blindatele vor să radă Piteştiul de pe hartă.	Studioul 5

Ora	Vorbitorul	Mesajul principal	Locul
16.25	**Teodor Brateş**	„Au pus bombe aici, în Televiziune, să sărim în aer!"	Studioul 4
16.26	**Teodor Brateş**	„Ceauşescu a reuşit să scape cu o Dacie albă!"	Studioul 4
16.27	**Gen. Nicolae Doicaru**	Securiști, ascultați de Iliescu şi de Militaru!	Studioul 4
16.31	**Teodor Brateş**	„Elemente criminale au otrăvit apa."	Studioul 4
16.32	**Mihai Lupoi**	Blindatele cu drapel tricolor sunt cu Revoluția.	Studioul 4
16.35	**Teodor Brateş**	Teroriști cu blindate vin spre Televiziune!	Studioul 4
16.39	**Marius Oprean**	Dumitru Mazilu a fost arestat noaptea trecută.	Studioul 4
16.40	**Teodor Brateş**	Emisia va fi întreruptă o oră, s-au încălzit aparatele.	Studioul 4
16.42	**Costin Țugui**	2.000 de teroriști se apropie de Televiziune!	Studioul 4
16.45	**Teodor Brateş**	Revenim peste o oră.	Studioul 5

Ziua de 22 decembrie 1989 a lui...

Nicolae Ceauşescu

6.00 – se trezeşte, în dormitorul său de la sediul CC al PCR

6.20 – discută pe fugă cu soția sa, Elena Ceauşescu

6.30 – discută cu Ilie Ceauşescu, care-l roagă să instaleze un guvern pro-sovietic condus de Ion Iliescu

7.00 – discută nervos cu Vasile Milea, Tudor Postelnicu şi Iulian Vlad

7.10 – cere să fie chemat urgent generalul Stănculescu

8.10 – ţipă la Milea, într-o mini-şedinţă a CPEx

9.35 – este informat că Milea s-a sinucis

9.50 – îi ordonă lui Stănculescu să preia comanda Armatei

10.00 – îi convoacă pe membrii CPEx într-o ultimă şedinţă, pentru a se asigura că toţi „luptă până la capăt"

10.30 – cere să fie evacuat din sediul CC

Ion Iliescu

6.00 – se trezeşte, în vila sa din Cartierul Primăverii

6.20 – discută pe îndelete cu soția sa, Nina Iliescu

7.30 – pleacă de acasă

7.40 – ajunge la Casa Scînteii

7.45 – ajunge la Editura Tehnică (etajul 7)

11.05 – urmăreşte la televizor comunicatul despre „sinuciderea trădătorului Vasile Milea"

Nicolae Ceauşescu

11.50 – iese în balcon şi încearcă să vorbească mulţimii cu o portavoce

12.09 – este evacuat de pe acoperişul CC cu elicopterul

12.21 – ajunge la Palatul de la Snagov

12.47 – pleacă de la Snagov, tot cu elicopterul

13.09 – este abandonat în apropiere de Titu-Boteni

13.32 – urcă într-o Dacie roşie, a doctorului Nicolae Decă

Ion Iliescu

11.10 – este anunţat că cele două maşini ale Securităţii, care-l supravegheau non-stop, au dispărut din parcare

12.12 – aude zgomotul elicopterului cu care Ceauşescu fuge de la sediul CC al PCR către Palatul de la Snagov

12.45 – o sună pe Suzana Gîdea, ministrul Culturii

12.57 – coboară de la etajul 7 la etajul 1, în biroul lui Hegheduş de la Consiliul Culturii

13.02 – urmăreşte, la televizor, primele imagini revoluţionare, cu discursul lui Ion Caramitru şi cu anunţul lui Mircea Dinescu: „Dictatorul a fugit! Am învins!"

13.15 – sună la TVR, unde vorbeşte cu Nicolae Stanciu, director general adjunct pentru probleme tehnice

13.25 – sună la CC al PCR, la Cabinetul 1 (al lui Ceauşescu); îi răspunde un revoluţionar, Luca

13.30 – sună acasă şi vorbeşte cu soția

13.40 – sună la MApN şi vorbeşte cu generalul Stănculescu, ministrul Apărării

Nicolae Ceauşescu		Ion Iliescu
		13.50 – pleacă de la Casa Scînteii
13.55 – la Văcăreşti, este transbordat într-o Dacie neagră, a localnicului Petrişor Nicolae		
14.05 – ajunge la Târgovişte; este bombardat cu pietre în Combinatul de Oţeluri Speciale	14.00	14.00 – ajunge acasă, în Cartierul Primăverii
		14.20 – pleacă spre Televiziune
14.26 – este abandonat la Centrul pentru Protecţia Plantelor	14.30	14.30 – ajunge la Televiziune şi urcă la etajul 11, în biroul directorului TVR
		14.40 – vorbeşte din Studioul 4
14.50 – este preluat de doi miliţieni, Enache şi Paise, cu o Dacie albă (maşina-radar a Miliţiei)		14.50 – urcă din nou la etajul 11
	15.00	
15.05 – iese din Târgovişte, prin Ulmi		15.10 – vorbeşte din Studioul 5
15.25 – este ascuns într-un păpuriş, la Răţoaia		
		15.30 – pleacă spre MApN
	16.00	16.00 – ajunge la MApN
		16.45 – pleacă spre sediul CC al PCR
16.50 – pleacă spre Târgovişte, ascuns în maşina-radar		
		17.25 – ajunge la sediul CC
	17.30	17.30 – iese în balconul CC şi este huiduit
17.45 – ajunge la Miliţia din Târgovişte, unde este percheziţionat şi interogat		
18.30 – este evacuat din Miliţie, cu un ARO al Securităţii	18.30	18.30 – al doilea discurs din balconul CC al PCR
18.35 – intră în cazarma UM 01417 Târgovişte		

Nicolae Ceauşescu		Ion Iliescu
18.50 – este instalat în biroul-dormitor cu pătura-n geam şi paturi de fier		
	19.00	19.00 – este anunţat de generalul Stănculescu că soţii Ceauşescu se află sub pază la UM 01417 Târgovişte
		19.10 – sună la UM 01417 şi îi cere colonelului Kemenici să-i ţină pe Ceauşeşti „până când trimitem noi pe cineva să-i ia"
19.15 – i se aduce mâncare de la popotă	19.30	
19.30 – cere insistent să vină comandantul unităţii		
		19.40 – părăseşte sediul CC al PCR
	20.00	20.00 – ajunge la Televiziune
		20.15 – dă cu ochii de Nicu Ceauşescu, care este adus înjunghiat la etajul 11 al TVR
20.30 – în încăpere intră colonelul Kemenici, care i se adresează astfel: „Să trăiţi, tovarăşe comandant suprem!"	20.30	20.30 – îl sună din nou pe colonelul Kemenici, comandantul unităţii militare în care sunt reţinuţi soţii Ceauşescu
22.00 – Ceauşescu îi spune soţiei sale: „Iliescu şi Militaru vor să ne termine!"	22.00	
	22.30	22.30 – citeşte, din Studioul 4, Comunicatul de înfiinţare a CFSN
22.40 – încep rafalele de mitralieră; unitatea pare asediată; se trage şi cu tunul asupra elicopterelor"		
23.30 – îl roagă pe căpitanul Ion Boboc să-l ajute să evadeze	23.30	
24.00 – stă chircit în patul pe care-l împarte cu Elena Ceauşescu; amândoi se tem să nu fie împuşcaţi	24.00	24.00 – se află la etajul 11 al TVR, de unde este dirijată campania diversionistă-teroristă

Cronologia evenimentelor de la Sibiu

17 decembrie 1989

Ora 12.00. Nicu Ceaușescu, fiul dictatorilor și prim-secretar al Consiliului Județean de partid din Sibiu, plănuiește să iasă la vânătoare împreună cu câțiva prieteni sibieni. Ajunși lângă o pădure din apropierea orașului, Nicu și amicii săi încep printr-o masă copioasă, asezonată cu băuturi alcoolice.

Ora 14.00. Amețit, Nicu Ceaușescu adoarme în mașină. Se trezește două ore mai târziu și anulează vânătoarea.

Ora 16.45. Nicu primește un telefon de la București prin care este anunțat că trebuie să meargă la sediul Comitetului Județean de Partid, pentru a lua parte la o teleconferință convocată de Nicolae Ceaușescu.

Ora 18.00. Începe teleconferința. Nicolae Ceaușescu vorbește despre incidentele petrecute la Timișoara în 16 și 17 decembrie. Aflat încă în stare de ebrietate, Nicu Ceaușescu se adresează șefilor de la Miliție, Securitate și Armată cu imperativul: „Suntem în stare de război, nu de necesitate! Dacă se întâmplă și la noi ca la Timișoara, trageți fără somație!".

18 decembrie 1989

Prin Sibiu încep să circule manifeste făcute de Mircea Bozan, fost deținut politic. Acestea fac apel la solidarizarea sibienilor cu Timișoara.

19 decembrie 1989

Theodor Petrișor, șeful Securității din Sibiu, află că localnicii ar putea ieși în stradă la 21 decembrie. Vestea ajunge la urechile lui Nicu Ceaușescu, care încearcă să „amorțească" populația Sibiului cerând suplimentarea rezervelor de carne și de fructe la magazinele alimentare. Vestea că la Sibiu ar putea începe revoltele populare ajunge în sferele de putere de la București.

decembrie 1989

Ora 19.00. Nicolae Ceaușescu condamnă la Televiziune tulburările de la Timișoara.

Ora 19.10. Pe Aeroportul din Sibiu sosește de la București un avion de pasageri de tip ROMBAC. De obicei, cursa obișnuită București–Sibiu era efectuată cu o aeronavă mică, dar pe 20 decembrie exista un important surplus de pasageri. 37 de bărbați (unii dintre ei vorbitori de limba engleză) au fost îmbarcați în avion, la europeni, înaintea celorlalți pasageri. Toți purtau pe genunchi genți de mari dimensiuni. La aterizare au fost preluați de un camion al armatei.

decembrie 1989

Ora 8.00. Nicu Ceaușescu ia pulsul orașului și vede grupuri de muncitori îndreptându-se din zona industrială spre centru. Îi ordonă lui Iulian Rotariu, șeful Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne, să scoată în stradă echipajul de intervenție „Scutul".

Ora 8.30. Muncitorii răsculați strigă „Jos Ceaușescu!" și cântă „Deșteaptă-te, române!" în fața magazinului Dumbrava. Milițienii arestează 20 oameni din mai multe puncte fierbinți ale orașului. Toți sunt duși cu mașini ARO în arestul Miliției. Pe drum sunt bătuți cu pumnii, dar și cu picioarele.

Ora 9.00. Mișcările de protest ale muncitorilor se mută în Piața Republicii („Piața Mare").

Ora 9.30. Nicu Silvestru, șeful Miliției Sibiu, retrage „Scutul". Sarcina represiunii se mută în tabăra Armatei. Acțiunile oamenilor muncii iau amploare. În Piața Republicii, un ARO al Miliției fusese răsturnat și incendiat.

Ora 10.05. Nicu Ceaușescu îi cere locotenent-colonelului Aurel Dragomir, comandantul Garnizoanei Sibiu, să trimită efective militare în Piața Republicii.

Ora 10.15. Nicu Ceaușescu află că sunt lunetiști în podurile blocurilor din Piața Republicii. Îl sună pe Iulian Rotariu: „Cine sunt lunetiștii din Piață?". „Nu sunt ai mei", răspunde șeful de la Interne. „Prințișorul" îl întreabă același lucru și pe Aurel Dragomir. Comandantul Garnizoanei nu spune nimic. Ulterior, Dragomir va pretinde că el îl anunțase pe Nicu Ceaușescu cu privire la existența unor oameni în poduri, dar că nu știa cine sunt aceștia.

Ora 10.20. Vasile Milea, ministrul Apărării, află că Sibiul merge pe urmele Timișoarei. Îl sună pe Dragomir, spunându-i: „Faci apel la baionetă, la bocanc, dar nu tragi în oameni!". (Totuși, Milea ordonase foc în cazul în care erau atacate comandamentul și depozitele de carburanți și muniție.) Locotenent-colonelul Milan Irimescu, al doilea om în ierarhia militară a Sibiului, este trimis în Piața Republicii alături de o subunitate de 110 militari.

Ora 10.30. Rafală de avertisment în Piața Republicii. 110 militari trag în aer câteva sute de gloanțe. După încetarea focului, căpitanul Cristian Teodorescu strigă: „Nu vă atingeți de noi, că nu tragem în voi!". Lumea începe să strige „Armata e cu noi!". Manifestanții constată că a fost omorât un om și că au fost răniți alți cinci. Unul dintre răniți avea să moară în aceeași zi, la spital.

Ora 12.00. Sunt eliberate cele 20 de persoane arestate în intervalul 8.30–9.30 de echipajul de intervenție „Scutul".

Ora 12.15. În Piața Republicii intră trupe de la Miliție și Pompieri. Mulțimea este dispersată cu tunuri de apă și grenade lacrimogene. Manifestanții se îndreaptă spre Comitetul Județean. Porțile fabricilor din oraș se deschid și mii de oameni se alătură demonstranților.

Ora 16.00. Grupuri de revoluționari strigă „Jos Ceaușescu!" în fata Județenei de Partid. Din biroul său, Nicu Ceaușescu urmărește mulțimea. Aurel Dragomir, comandantul Garnizoanei Sibiu, care era convocat de Nicu pentru teleconferință, își amintește: „Nicu repeta mereu: «Își fac numărul și pleacă. O să le treacă»". După terminarea teleconferinței, Dragomir se întoarce la Unitatea Militară 01512 și vede, în apropierea cazărmii, manifestanți care vandalizau mașinile milițienilor.

Ora 19.00. Mii de oameni vin în fața Miliției, cerând eliberarea celor reținuți de dimineață. Se conving că nu mai era nimeni reținut, dar violențele nu încetează. Pătrund în curtea Miliției. Sunt întâmpinați cu gaze lacrimogene, apoi cu gloanțe. Vasile Popa, colonel de Miliție, declara în 1990 că s-a tras „mai întâi de avertisment, apoi la picioare". Se înregistrează totuși doi morți și mai mulți răniți. Aurel Dragomir se urcă pe un TAB și lansează o invitație la calm. Mulțimea își continuă însă treaba: mașinile vandalizate sunt incendiate.

Ora 22.30. Șefii județeni de la Interne, Miliție și Securitate își mută birourile lângă cel al lui Dragomir, în interiorul UM 01512. Nicu Silvestru, șeful Miliției, vine cu ideea ca întreg personalul instituțiilor Ministerului de Interne să se mute în UM 01512, împreună cu armamentul și cu documentele din sediu. Propunerea este respinsă de șeful său direct, Iulian Rotariu.

22 decembrie 1989

Ora 7.00. Elevii de la Școala Militară „Nicolae Bălcescu" (din incinta UM 01512) formează un cordon pe trotuarul din fața sediilor Miliției și Securității.

Ora 7.30. Aurel Dragomir merge la fereastra biroului său și vede, pe clădirile de peste drum, luptători în combinezoane negre, înarmați. Susține că a strigat la ei, dar aceștia s-au ascuns. Conform altor relatări, Dragomir ar fi strigat „Culcat!", iar cei de pe clădiri ar fi ascultat ordinul.

Ora 9.30. Încep să apară primele grupuri de cetățeni pe strada dintre UM 01512 și instituțiile Ministerului de Interne. Oamenii înjură Miliția și le oferă militarilor postați pe trotuar ceaiuri și alimente.

Ora 10.00. Aurel Dragomir urcă din nou pe un TAB și se adresează oamenilor: „Vreți să manifestați, mergeți pe stadion! Nu vă atingeți de cazarmă. Ați intrat peste noi – v-am ras!". Oamenii strigă „Jos Ceaușescu!" și „Să arestăm Miliția!".

Ora 10.30. Un grup, format din trei ofițeri de la UM 01512 și câțiva revoluționari, intră în sediul Miliției pentru a vedea dacă mai există arestați din ziua precedentă. Curtea Miliției este invadată de oameni. Câteva minute mai târziu, la îndemnul unui cetățean, milițienii afișează la ferestre un cearșaf pe care era scrisă o invitație la calm și dialog.

Ora 10.52. Crainicul George Marinescu anunță, la TVR, „sinuciderea trădătorului Vasile Milea". Locotenent-colonelul Aurel Dragomir e în pragul nebuniei. Relația apropiată cu Milea și presupunerea că acesta a fost ucis îl fac să-și schimbe comportamentul față de șefii Internelor, aflați la câțiva metri de el. Dintr-odată, vede în aceștia inamici.

Ora 12.09. La București, Nicolae și Elena Ceaușescu părăsesc sediul CC al PCR, fiind evacuați cu elicopterul.

Ora 12.15. Începe măcelul de la Sibiu. Provocată de trăgătorii misterioşi de pe acoperişurile clădirilor din zonă, Armata declanşează un tir infernal în direcția Miliției şi a Securității.

Ora 16.10. Focul se opreşte. Bilanțul este înfiorător: 43 de morți, dintre care 25 de securişti şi milițieni, 5 militari şi 13 civili.

Avansările operate de ministrul Nicolae Militaru

Militari avansați în grad la 29 decembrie 1989

De la general-locotenent la general-colonel (4): Gheorghe Dumitru Logofătu, Victor Atanasie Stănculescu, Mihai Gheorghe Chițac, Jean Ioan Moldoveanu.

De la general-maior la general-locotenent (9): Dumitru Sterie Andreescu, Gheorghe Marin Bălteanu, Dumitru Atanasie Pănescu, Dumitru Nicolae Pletos, George Ion Popa, Dumitru Ilie Roşu, Gheorghe Constantin Voinea, Gheorghe Stan Dănescu, Toader Martiş.

De la colonel la general-maior (24): Mircea Dimitrie Agapie, Vasile Cândea, Constantin Stelian Cojocaru, Dumitru Grigor Drăghin, Remus Paul Dumitru Ghircoiaş, Constantin Gheorghe Grigorescu, Mihai Vasile Lungu, Petre Ion Nicolae, Gică Ion Popa (judecătorul care l-a condamnat pe Ceauşescu), Nicolae Ion Popescu, Gheorghe Haralambie Popescu, Neculai Ion Rizea, Constantin Vasile Rotariu, Ion Andone Săndulescu, Alexandru Eugen Gheorghe Spătaru, Niculae Constantin Spiroiu, Mihalache Ion Stoleruț, Petre Teacă, Radu Vasile Plăviciosu, Ilie Florea Rotaru, Dumitru Nicolae Bâtlan, Anghelache Apostol, Gheorghe Dumitru Poştină, Ioan Mihai Marițescu.

Militari avansați în grad la 4 ianuarie 1990

De la viceamiral la amiral (1): Mihai Dumitru Aron.

De la general-maior la general-locotenent (3): Gheorghe Nicolae Ionescu, Iosif Rus, Marin Pancea.

De la colonel la general-maior (9): Constantin Anghel, Traian Băndilă, Mircea Constantinescu, Constantin Gurău, Gheorghe Negoşanu, Aurel Nicolau, Stelian Pintilie, Eugen Teodorescu, Constantin Văideanu.

Calendarul negru al lui Militaru

Se poate face un calendar al crimelor săvârșite din ordinul direct, cu aprobarea tacită sau prin contribuția generalului Militaru.

22 decembrie, orele 12.15–16.10: masacrul de la Sibiu. Bilanț: 43 de morți și peste 100 de răniți. Rolul lui Militaru: aţâțarea mulțimii, prin intermediul TVR; instigare la linșarea securiștilor și a milițienilor aflați în Inspectoratul Județean al Ministerului de Interne.

23 decembrie, ora 6.30: masacrul de la Otopeni. Bilanț: 48 de morți și 17 răniți. Rolul lui Militaru: a trimis la Otopeni, prin intermediul fidelului său subaltern Iosif Rus, trei camioane cu militari aparținând unei unități din Câmpina; a lansat pe TVR, prin vocea lui Teodor Brateș și prin mijlocirea lui Cico Dumitrescu, știrea că „se îndreaptă trei camioane de teroriști spre Otopeni".

23 decembrie, ora 20.00: doborârea generalilor Nuță și Mihalea. Bilanț: 5 morți. Rolurile lui Militaru: 1. a ordonat transportarea celor doi generali, în stare de arest, cu un elicopter ridicat de la Sibiu; 2. a alertat unitățile militare de pe traseu să doboare „elicopterul cu teroriști" care va trece pe deasupra lor.

23 decembrie, ora 22.00: masacrul de la MApN. Bilanț: 8 morți și 5 răniți. Rolul lui Militaru: a chemat trupele USLA, în frunte cu colonelul Gheorghe Trosca, pentru „a curăța zona de teroriști"; a alertat dispozitivul de apărare al MApN să deschidă focul asupra lor, pentru că sunt „teroriști".

25 decembrie 1989, ora 14.50: execuția soților Ceaușescu. Bilanț: 2 morți. Rolul lui Militaru: a fost unul dintre cei care s-au pronunțat ferm pentru „soluția finală"; a presat insistent asupra completului de judecată și a plutonului de execuție „să termine mai repede treaba".

*

* *

Au fost și masacre planificate, dar ratate. Dacă nu ar fi fost evitate în ultimul moment, grație unor întâmplări providențiale, cele mai

sângeroase ar fi fost consemnate la Băneasa (unde ar fi urmat să fie decimată Școala de ofițeri de Securitate, într-o încăierare cu unitatea militară de alături), la Boteni, județul Dâmbovița (unde o companie de Securitate de la Câmpina, trimisă la moarte sigură, „trebuia" să fie exterminată de către paraşutiști), și în comuna Pantelimon unde 60 de milițieni și securiști au evitat miraculos „capcana de la cimitir").

Deciziile unor comandanți inteligenți și faptul că unii ofițeri „inamici" s-au recunoscut între ei, pentru că fuseseră colegi de școală militară ori făcuseră aplicații împreună, au limitat vărsările de sânge plănuite de generalul Militaru, spionul sovietic pus în fruntea Armatei Române de Ion Iliescu.

Cei 15 „turiști" sovietici ai convoiului mitraliat la Brădești (Dolj)

24 decembrie 1989, ora 5.30

Prima mașină: Lada (A-35-11-TE)

Kuzik Boris Mihailovici (30 de ani) – vârsta din 1989. Avea domiciliul la Zalesciki (Ucraina / URSS). Într-un registru al doctorului Cameniță apare ca internat la Spitalul numărul 1 din Craiova între 24 și 26 decembrie. A decedat la data de 2 februarie 1990, într-un spital din Belgrad.

Kuzik Liubova Stephanova (30 de ani). Domiciliu: Zalesciki (Ucraina / URSS). A spus că a fost împușcată în plămân și că i-au fost acordate îngrijiri medicale în URSS.

Zubel Alexandra Mihailovna (29 de ani). Domiciliu: Zalesciki (Ucraina / URSS). Într-un registru al doctorului Cameniță apare ca internată la Spitalul nr. 1 din Craiova, între 24 și 26 decembrie. A revenit în Iugoslavia pe 26 decembrie.

A doua mașină: Lada (A-90-20-RV)

Demciuc Sofia Filipovna. Domiciliu: Rivne (Ucraina / URSS). Maior de Miliție. A fost spitalizată 25–30 de zile la Spitalul nr. 1 din Craiova.

Melniciuc Rostislav Ivanovici (50 de ani). Domiciliu: Rivne (Ucraina / URSS). Într-un registru al doctorului Cameniță apare ca internat la Spitalul nr. 1 din Craiova între 24 și 26 decembrie.

Melniciuc Nadejda Stepanova (48 de ani). Domiciliu: Rivne (Ucraina / URSS). În perioada 24 decembrie–9 ianuarie a fost internată la Spitalul nr. 1 din Craiova în stare de comă (plagă împușcată parietală bilaterală). La 9 ianuarie 1990 a fost transferată la Spitalul „Bagdasar Arseni" din București, unde a decedat la 8 februarie 1990.

A treia mașină: Lada (A-27-43-RV)

Lagutko Ivan Arcadievici (36 de ani). Domiciliu: Rivne (Ucraina URSS). Căpitan de Miliție. Oficial a fost spitalizat 10–12 zile la Craiova. Neoficial, la 26 decembrie se afla la Belgrad.

Spartak Valeri Valentinovici. Domiciliu: Rivne (Ucraina / URSS). A avut nevoie de 8–10 zile de îngrijiri medicale. În documente apare internat atât la Filiași, cât și la Craiova, dar pe 26 decembrie se afla la Ambasada URSS din Belgrad.

Lozanov Vladimir Evghenevici. Domiciliu: Rivne (Ucraina URSS). Nu a suferit răni serioase și s-a întors în Iugoslavia la 26 decembrie. A decedat în 2001.

A patra mașină: Moskvici (V-31-38-T)

Vinnitki Zenovie Iosipovici. Dosarul Procuraturii din Craiova nu furnizează nicio informație despre el. A decedat la 17 mai 2008, bolnav de cancer.

Vinnitki Liubov Vladimirovna. Dosarul Procuraturii din Craiova nu furnizează nicio informație despre ea.

A cincea mașină: Lada (M-68-78-KH)

Ceabaniuk Konstantin Pavlovici (27 de ani). Domiciliu: Cernigov (Ucraina / URSS). A revenit în Iugoslavia la 26 decembrie. În 2010 era stabilit în Polonia.

Ceabaniuk Ala Timofeeva (25 de ani). Domiciliu: Cernigov (Ucraina / URSS). 25 de zile de spitalizare. În documente apare internată atât la Filiași, cât și la Craiova. A fost împușcată în gât. În 2010 era stabilită în Polonia, alături de soțul ei.

Sariko Nicolai Grigorievici. Domiciliu: Cernigov (Ucraina / URSS). 8–10 zile de spitalizare. În documente apare internat atât la Filiași, cât și la Craiova. Pe 26 decembrie se afla la Belgrad. Între timp a decedat.

Sariko Elena Anatolievna. Domiciliu: Cernigov (Ucraina / URSS). Nu a suferit răni serioase. S-a întors în Iugoslavia pe 26 decembrie.

Discuțiile lui Ilie Ceaușescu cu sovieticii – 22 decembrie 1989, ora 12.00

Notă privind convorbirea dintre general-locotenent Ilie Ceaușescu, adjunct al ministrului Apărării Naționale, și contraamiralul Mihailov, ataşatul militar al URSS în România.

Întâlnirea are loc la Ministerul Apărării Naționale. La discuții participă: generalul-locotenent Ilie Ceaușescu, viceamiralul Ștefan Dinu (șeful DIA), colonelul Dumitru Mircea și locotenent-colonelul Gheorghe Lungu din partea română, contraamiralul G.A. Mihailov, generalul-maior G.N. Bociaev (locțiitorul comandantului-șef al Forțelor Armate Unite ale Tratatului de la Varșovia la București) și locotenent-colonelul Masiuk (translator).

Ilie Ceaușescu face cunoscut că despre situația actuală din România au fost informate toate oficiile diplomatice din țară; astăzi se va anunța un nou guvern; Uniunea Sovietică să dea dovadă de multă reținere; România nutrește sentimente de prietenie față de Uniunea Sovietică și de celelalte state socialiste; românii au fost întotdeauna internaționaliști; cercurile imperialiste au organizat un complot internațional, cu scopul de a distruge socialismul, de a abate România de pe calea construirii unei vieți noi, de a o scoate din sistemul socialist și din Tratatul de la Varșovia.

Gen.-lt. Ilie Ceaușescu:

Țara noastră, membră a Tratatului de la Varșovia, rămâne fidelă acestui Tratat și tuturor acordurilor internaționale, pe care le va respecta întocmai.

Poporul român așteaptă multă înțelegere de la Uniunea Sovietică. Sunt încercări din partea cercurilor imperialiste din RFG, SUA, Franța și alte state capitaliste, precum și din partea unor cercuri din Ungaria, de a destabiliza situația. Românii au sprijinit Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, au manifestat solidaritate cu

Uniunea Sovietică atunci când era singură. PCR a fost un prieten ferm, sincer al Uniunii Sovietice. Aceeași prietenie sinceră a fost manifestată și după cel de-al Doilea Război Mondial.

Rugăm Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, statul sovietic, poporul, Armata sovietică să dea dovadă de multă înțelegere și să ne sprijine în aceste momente de confuzie; să transmiteți tovarășului ministru Iazov, tovarășului Lizicev, șeful Direcției Principale Politice a Armatei și flotei sovietice, rugămintea de a face uz de influența pe care o au, în virtutea bunelor înțelegeri pe care le-am avut. Să informeze bine, corect, pe tovarășul Gorbaciov cu aceste probleme, să se folosească de influența mare pe care o au ei și tovarășul Gorbaciov pentru ca elementele ostile socialismului să nu atenteze la munca poporului român. Elementele reacționare să nu profite de acest moment critic pentru a-și atinge scopurile de a destabiliza economia. Aștept mult de la poporul sovietic și am convingerea că vom găsi înțelegere.

Mulțumesc anticipat ministrului Apărării, general de armată Iazov, și generalului de armată Lizicev și, prin ei, conducerii partidului și statului sovietic, pentru înțelegerea și sprijinul pe care îl așteaptă poporul român de la Uniunea Sovietică.

Vă mulțumesc și dumneavoastră că v-ați deplasat până aici. Dacă se poate, să comunicați aceste opinii conducerilor dumneavoastră.

Contraamiral Mihailov:

Suntem oarecum informați despre situație. Știm din informații oficiale ce s-a întâmplat la Timișoara, că s-a declarat starea de necesitate în țară.

Lt.-col. Masiuk:

S-a comunicat și în legătură cu ministrul Apărării Naționale.

Contraamiral Mihailov:

Generalii Gușă și Stănculescu sunt la București?

(În acest timp, gen.-lt. Ilie Ceaușescu iese din sală, chemat.)

Viceamiral Ștefan Dinu:

Vin spre București.

Gen.-mr. Bociaev:

Și în fața Ministerului Apărării Naționale este multă lume.

Contraamiral Mihailov:

Când s-a întâmplat cu ministrul Apărării Naționale?

Viceamiral Ştefan Dinu:

Nu ştim.

Contraamiral Mihailov:

Era acasă?

Viceamiral Ştefan Dinu:

Se găsea în clădirea CC al PCR. Nu ştim când s-a întâmplat.

Contraamiral Mihailov:

Agenţiile occidentale vorbesc despre existenţa a mii de jertfe. Aveţi cifre aproximative privind morţii şi răniţii?

Viceamiral Ştefan Dinu:

Nu lucrez în acest domeniu, nu ştiu care este cifra. S-a spus că sunt victime, crime, probabil sunt jertfe mai multe, dar nu ştim câte sunt. Probabil se vor clarifica. Fiecare poate să spună despre o manifestaţie că a participat un număr mai mare sau mai mic de oameni. Eu nu am văzut acum, de pildă, câţi oameni sunt în faţa Ministerului Apărării Naţionale. Câţi sunt?

Contraamiral Mihailov:

20–30 de oameni, poate mai mulţi.

Viceamiral Ştefan Dinu:

Mai sunt şi mulţi curioşi, care se interesează ce se întâmplă.

Gen.-mr. Bociaev:

Pentru asigurarea stării de necesitate va participa şi Armata?

Viceamiral Ştefan Dinu:

Armata stă în cazărmi, în alarmă, potrivit legii.

Gen.-mr. Bociaev:

Probabil, pentru impresionarea demonstranţilor.

Viceamiral Ştefan Dinu:

Până acum s-au luat măsuri de apărare a obiectivelor.

(În acest timp reintră în sală gen.-lt. Ilie Ceauşescu.)

Gen.-lt. Ilie Ceauşescu:

Ţările socialiste au acţionat disparat, sperăm că viaţa va merge înainte. Cred că Uniunea Sovietică nu va permite cercurilor antisocialiste să întroneze modul de viaţă imperialist.

(Din nou, gen.-lt. Ilie Ceauşescu iese, chemat.)

Viceamiral Ştefan Dinu:

După prevederile stării de necesitate, unităţile militare pot trece la apărarea obiectivelor de stat, dacă demonstraţia este violentă. În Bucureşti au fost câteva situaţii de violenţă. Acum, unităţile militare se retrag în cazărmile lor. Sigur, sunt şi elemente rău-voitoare, care se dedau la furt, spargeri – elemente degradate. Sunt asemenea elemente şi în situaţii normale. Răufăcători şi pe timpul cutremurului au fost. Deocamdată, în Bucureşti, manifestaţia este paşnică.

Contraamiral Mihailov:

Am văzut cum unităţile pleacă din centrul oraşului.

Viceamiral Ştefan Dinu:

Merg mai încet, nu pot ieşi repede. Nu există o ameninţare la adresa Armatei şi invers.

Gen.-mr. Bociaev:

Atitudinea populaţiei faţă de militari este normală. Maşinile se întorc în cazărmi, militarii sunt salutaţi. După Constituţie, cine poate forma un nou guvern?

Viceamiral Ştefan Dinu:

Marea Adunare Naţională, iar între sesiuni – Consiliul de Stat.

(Reintră în sală gen.-lt. Ilie Ceauşescu.)

Contraamiral Mihailov:

Se întrevede o şedinţă extraordinară a Consiliului de Stat, vreo plenară a CC al PCR?

Gen.-lt. Ilie Ceauşescu:

Vom afla. Pot fi schimbări în conducere. Vom urmări situaţia.

(Primirea se încheie precipitat.)

Cele două ieşiri din sală ale lui Ilie Ceauşescu se explică prin chemarea sa la telefon; prima dată a fost informat că fratele său, Nicolae Ceauşescu, a părăsit clădirea CC al PCR cu elicopterul, iar a doua oară a fost sunat chiar de acesta, de la Snagov. Prăbuşirea bruptă a regimului explică şi încheierea precipitată a discuţiei dintre Ilie Ceauşescu şi sovietici, precum şi anularea întâlnirii pe care generalul o planificase la ora 13.00 cu reprezentanţii Ambasadei Republicii Populare Chineze.

Stenograma întrevederii româno-sovietice din 27 decembrie 1989, ora 10.00

Printre participanți: Ion Iliescu (președintele CFSN), Petre Roman (prim-ministrul României), Evgheni Tiajelnikov (ambasadorul URSS la București)

Evgheni Tiajelnikov:

În primul rând sunt bucuros că am posibilitatea ca din partea tovarășului Gorbaciov și din însărcinarea lui să înmânez textul felicitării adresate cu ocazia victoriei revoluției și constituirii Consiliului Frontului. Nu îl citesc. Îl cunoașteți. A fost publicat. Felicitările au fost transmise prin radio. De aceea, tovarășul Gorbaciov m-a rugat să-l înmânez în mod personal.

Vă cunoaște foarte bine trecutul, viața de luptă și muncă, și sigur este foarte bucuros că Consiliul Frontului v-a ales în această funcție de mare importanță. De asemenea, președintele Consiliului de Miniștri vă roagă să primiți felicitări sincere cu prilejul alegerii în funcția de președinte al Consiliului Frontului. Dumneavoastră ați condus țara în cea mai grea perioadă, când patrioții români au acționat hotărât pentru salvarea națiunii de forțele arbitrare și teroriste, pentru afirmarea ordinii, încetățenirii democrației reale pe teritoriul său.

Înțelegând întreaga complexitate și importanță a sarcinilor care stau în fața Frontului, vreau să vă asigur că poporul român prieten întâlnește, în calea înnoirii, sprijinul din partea popoarelor și conducerii URSS. Țările noastre sunt legate prin legături îndelungate și puternice de alianță, legături rodnice economice și culturale. Sunt încredințat că acum se deschid posibilități largi pentru dezvoltarea și întărirea colaborării româno-sovietice în folosul reciproc al popoarelor noastre, în interesul păcii trainice și stabilității în Europa. Ajutoarele vor fi transmise.

Ion Iliescu:

Vă rog să transmiteți mulțumiri tovarășului Gorbaciov din partea mea. Putem vorbi la telefon. Vom face un text, îl vom da la presă imediat.

Evgheni Tiajelnikov:

Dacă nu vă supărați, să terminăm cu partea protocolară. Doresc să îndeplinesc și însărcinarea dată de tovarășul Rîjkov cu prilejul victoriei revoluției și constituirii Consiliului, „exprimând speranța că legăturile româno-sovietice se vor dezvolta rodnic, în interesul menținerii transformărilor adânci democratice, revoluționare din țările noastre, întăririi prieteniei și colaborării multilaterale între popoarele URSS și României. Vă adresez succes în înalta dv. misiune".

Petre Roman:

Vă mulțumesc foarte mult. Vă rog să transmiteți tovarășului Rîjkov aceste mulțumiri.

Evgheni Tiajelnikov:

Dorim, tovarăși, să știm de ce aveți nevoie, din punct de vedere politic, de armament, acum imediat și de asemenea și pentru perspectivă, în viitor. Este vorba de ajutor umanitar, ajutor de ordin militar, economic. Conducerea sovietică este gata să trimită la București o delegație, pe tovarășul Șevardnadze, care să aibă consultări cu primul ministru, cu ministrul de Externe, și să elaborăm un program solid de colaborare în interesul susținerii revoluției, așa cum a arătat tovarășul Gorbaciov, în rezolvarea problemelor cele mai acute care stau în fața revoluției.

Ion Iliescu:

Este foarte bine asta. Vă mulțumesc. Avem nevoie de sprijin, că aceasta este cea mai importantă problemă acum, sprijin moral și politic. Conducerea dumneavoastră a făcut acest lucru de la început, imediat. Eu nu m-am îndoit de acest lucru și toți care m-au întrebat cum o să vadă țările socialiste această mișcare a noastră, am spus să nu-și facă probleme.

În ce privește ajutorul umanitar, primim din toate țările și din partea dumneavoastră. S-au acordat multe ajutoare ieri, am discutat despre acest lucru. Cel mai important este că Mihail

Gorbaciov a propus să discutăm problemele dezvoltării viitoare a operațiunilor.

Deocamdată însă este greu, pentru că nu suntem încă organizați, pentru că asta n-a fost o lovitură dată de cineva anume, ci particularitatea procesului de la noi, spre deosebire de alte țări socialiste, este că Ceaușescu și acoliții lui au dus țara la o asemenea catastrofă încât a dus la explozia maselor, masele l-au respins, nimeni n-a știut nimic dinainte, a fost opera tuturor, opera tineretului.

Petre Roman:

Nimeni n-a știut, n-a fost acolo intenționat. Ne-a dus valul. N-a fost nimic organizat.

Ion Iliescu:

Noi ne-am bucurat de simpatia acestor mase. Ceaușescu a reușit să creeze o asemenea situație în țară, în ceea ce privește PCR și comuniștii, încât dacă n-ar fi fost și comuniști care să se bucure de sprijin, nu știu... Nu știu cum o să fie, nu putem vorbi despre PCR.

N-a fost o campanie anticomunistă, s-a creat o asemenea atmosferă în jurul partidului din motivele arătate mai înainte. Din această cauză am făcut o platformă pentru toate forțele și tendințele. Nu ne trebuie partide pe interese, sectare, ci o platformă politică care să unească toate forțele, tendințele, forțele creatoare ale țării și pe această platformă să acționăm și, cum ați văzut, o asemenea abordare a primit aprobarea tuturor, chiar în condițiile acestea de teroare, oamenii acționează cu succes.

În primele zile s-a creat haos, a fost o criză de putere și un vacuum, pentru că, neavând forțe care să organizeze lovitura, nu există structuri. Acum abia organizăm această structură. Noi acum lucrăm cu acei oameni tineri care au fost cu noi acolo, în ceasul revoluției.

Petre Roman:

Cu oameni de 24 de ani. *(Este prezentat un tânăr – Mihai).* El a luat legătura cu mine și a spus: „Eu sunt cu dumneavoastră". Toți acești oameni tineri sunt inteligenți și capabili, cărora li s-au deschis alte orizonturi. Asta este revoluția tineretului. N-avem nicio legătură cu organizarea acestui miting de masă. Nu știu personal cum am ajuns la tribună, cum am ajuns să vorbesc.

Ion Iliescu:

Reflecția maturității politice a maselor! Toți au înțeles că este necesar să se facă ceea ce s-a făcut când au văzut activitatea acestor teroriști, pentru că Ceaușescu a prăbușit toată economia, întreaga viață a țării, dar a creat un asemenea organ de represiune, pentru că era singura posibilitate de susținere a puterii lui. Aparatul a fost construit foarte bine, ca un robot programat, care și după dispariția lui a acționat și creat situații grele și noi nu am înțeles la început că există un asemenea grup de teroriști. Oamenii în mod spontan s-au prezentat să lucreze, să apere, să ne apere.

La mine, soția a rămas singură și au fost semnale că au vrut să-mi ia prizonieri membrii familiei mele și pe tovarășii mei și trei tineri au plecat atunci imediat la locuința mea să mi-o păzească. Mama locuiește la marginea Bucureștiului, este singură, într-un cartier, la bloc. Am luat legătura cu ea după două zile, am întrebat-o ce s-a întâmplat și mi-a zis: „Vezi-ți de treabă, pentru că oamenii au venit și mi-au spus că mă vor apăra. Mi-au propus să mă mut, dar n-am vrut". Și atunci cei din blocul respectiv au creat o gardă de oameni care au apărat-o și multe, multe asemenea situații. Este un moment, revoluția aceasta care a trezit la viață asemenea potențiale care stăteau în profunzimea oamenilor este partea bună.

Sigur că avem mari greutăți, că se pun probleme legate în domeniul economic, social, dar să sperăm că le vom trece.

Petre Roman:

În ce privește propunerea sovietică ca Șevardnadze să vină în România, suntem bucuroși, numai că trebuie să ne pregătim și noi, să vedem când se va putea realiza, ca să avem posibilitatea să ne pregătim să discutăm concret. În paralel, sigur, eu zic că și putem vorbi de livrarea de petrol, de gaze. Trebuie, repet, să simțim bine tendințele, să cunoaștem problemele, să semnăm unele documente, cum se vor face aceste livrări, pe decade, nu numai pe trimestru. Așa este bine pentru toți. Și apoi discutăm în ce privește perspectiva. Mă gândesc la specialitatea dumneavoastră, de pildă, sunteți energetician.

Evgheni Tiajelnikov:

Au fost specialiști aici, au studiat problema modernizării sistemului energetic român și au fost elaborate propuneri. Eu cred că

trebuie să ne întoarcem la acest program, la aceste programe, pentru că sunt călăuzele posibilității de colaborare; este vorba de capacitatea metalurgică, a industriei metalurgice, a întreprinderilor chimice. Nu mai vorbesc de posibilitatea creării de întreprinderi comune pentru a folosi capacitățile dumneavoastră, practic, mai bine.

Petre Roman:
Este o problemă mai importantă.

Evgheni Tiajelnikov:
Aș fi mulțumit dacă Guvernul, tovarășul Roman, ar da atenție acestor probleme, pentru că aveți acum mii de alte probleme, dar și acestea trebuie rezolvate. Poate că ar putea să vină aici tovarășul Șevardnadze, o serie de miniștri sovietici care se ocupă de respectivele sectoare, domenii de activitate, sau vicepremierul nostru, domenii în care există perspective bune de colaborare. Am venit prin Chișinău. Am ajuns greu la București. Am stat 6 ore la Bacău pentru că nu era curent electric.

Petre Roman:
Dar acum este în ordine aproape totul.

Evgheni Tiajelnikov:
La Moscova, timpul nu era bun. Tovarășul Gorbaciov personal m-a ajutat să ajung cu avionul mai repede la Chișinău și am venit astfel să vă felicit și să vă ofer ajutorul nostru. Moldova, cei de acolo, vor să vă transmit că sunt gata să colaboreze cu dumneavoastră, să-și trimită tovarăși aici, să se discute problemele acestei colaborări. Sunt probleme comune în anumite domenii și dacă ne vom uni forțele tuturor oamenilor de știință, ale celor care lucrează în domeniile respective, numai așa vom putea rezolva problemele.

Petre Roman:
Asta este în avantajul reciproc. Trebuie însă să se lucreze la acest nivel nemijlocit.

Evgheni Tiajelnikov:
În Moldova există această dorință sinceră. Tovarășul Gorbaciov și Biroul Politic ar fi recunoscători dacă ne-ați spune care este aprecierea dumneavoastră privind etapa actuală a Revoluției și a situației politice de masă. Măcar pe scurt.

Ion Iliescu:
În primul rând, așa cum am spus, elementul fundamental este caracterul revoluției. La noi, caracterul spontan al acestei mișcări, spre deosebire de evoluția precedentă, care a împins țara într-o criză profundă, multilaterală, nu avea altă soluție decât explozia revoluționară. Mult m-am mai gândit la trecerea aceasta, că dacă nu vom fi capabili să acționăm cu forțe organizate, că dacă partidul însuși nu este în stare să-și asigure rolul conducător și să rămână, atunci a fost clar pentru mine de la început că dacă nu se produce, deci, acest lucru, se produce explozia, dar o explozie periculoasă pentru partid, care poate fi luat cu valul, și așa s-a întâmplat.

Acum trebuie lucrat individual, ca să evităm împingerea spre dreapta a proceselor, a problemelor sociale de la noi. Și eu cred că, din punct de vedere politic, preocuparea principală a celor câțiva care suntem aici este de a contribui la o dezvoltare sănătoasă, pe calea revoluționară, și să frânăm posibilitatea elementelor de dreapta de a prelua comanda, tendințe care se manifestă și în alte țări socialiste.

Instrumentul gândit, rapid ne-a venit ideea, pentru că a fost clar că altceva nu avem de făcut, a fost ideea acestui Front, Frontul Salvării Naționale, subliniind acest lucru prin denumirea lui, că țara toată este în pericol și că aceasta creează o platformă reală de interese comune ale tuturor susținătorilor și nu ne-am mai adresat mulțimii ca o secțiune, ca o forță conducătoare, ci am exprimat ideea necesității consensului și unirii tuturor forțelor interesate în însănătoșirea vieții economice, sociale, și ne bucurăm, ne bucură faptul că n-am greșit în evaluarea noastră și că ecoul a fost pozitiv și cel puțin în acest moment există unanimitate în jurul platformei Frontului, asta înseamnă că am învins, tendințe viitoare fiind însă posibile.

Am proclamat ideea pluralității politice, n-am spus mai mult decât pluritate, n-am confundat pluripartismul cu pluri-partide. Nu excludem posibilitatea apariției și de partide și de tot felul de organizații, ba, chiar din punctul nostru de vedere, cu cât vor fi mai multe, cu atât mai bine, va fi mai puțin periculos pentru unitate decât dacă s-ar crea o singură forță. Îi lăsăm să se difuzeze și apoi să acceptăm un dialog în cadrul Frontului.

Petre Roman:
Platforma este așa încât poate fi acceptată de oricine.

Ion Iliescu:

Îi chemăm pe toți sub platforma Frontului. Că în cadrul ei sunt interese particulare care le exprimă într-o formă sau alta, inclusiv interese politice, treaba lor. Cam aceasta este ceea ce am reușit și deocamdată este pozitiv.

În același timp, am promis să organizăm alegeri libere, pentru că trebuie să se organizeze o nouă putere, această formă tranzitorie nu poate să dureze mult. Pentru stabilitate trebuie organizate alegeri. Au fost presiuni mari să le facem mai repede. Nu am fi putut să trăim în formele tranzitorii și am acceptat, dar va fi greu să pregătim într-o durată așa de scurtă și baza constituțională, legislativă a organizării, și platforma conceptuală cu care să ne prezentăm. Elementele de bază sunt aici și ele au prins, dar și mai important este ca, pe lângă platforma conceptuală, pe care o vom elabora încă și completa, este important ca în aceste trei-patru luni să avem și rezultate practice, că pentru mase nu atât proclamațiile, nu atât comisiile, nu atât perspectivele sunt importante, ci ceea ce simt ele în viață. Lumea s-a săturat de vorbe și promisiuni.

De aceea, pentru noi principalul element al platformei electorale este ca în aceste trei-patru luni să se demonstreze capacitatea de a acționa în practică, în viață, în interesul oamenilor, și de aceea, deși încă nu suntem constituiți ca putere de stat, ca guvern, dar sprijiniți de aparatul existent, primele măsuri, de început, pe lângă cele politice, au fost să rezolvăm câteva probleme imediate în sprijinul oamenilor. Și printre altele au avut un mare ecou câteva decrete scoase și publicate ieri, care au înlăturat niște lucruri cu efect negativ în viața oamenilor, niște legi care smulgeau din venitul oamenilor, era concepția lui Ceaușescu. Pe de o parte, platforme privind nivelul de trai și creșterea salariilor, a acestui nivel, și apoi tot felul de legi care să smulgă din venitul oamenilor, ca prețurile majorate la căldură, energie. Am înlăturat câteva asemenea reglementări care să ușureze viața oamenilor, ca de pildă legea cu întreruperea sarcinilor și alte legi.

Petre Roman:

Am anulat legi antiumane!

Ion Iliescu:

Este mult mai important decât proclamațiile, pentru că oamenii simt că problemele lor pentru noi sunt prioritare și vrem să le realizăm în program.

Vă mulțumim pentru ajutor. Și alte țări au fost generoase cu noi, au ajutat să ameliorăm aprovizionarea populației pe piață. Și în situația aceasta grea, sub focul teroriștilor, oamenii s-au aprovizionat mai bine decât în „Epoca de Aur a lui Ceaușescu".

Petre Roman:

Teroriștii mai există încă!

Evgheni Tiajelnikov:

Au fost încercări asupra dumneavoastră?

Ion Iliescu:

Au fost. Putem să spunem că există niște forțe bine organizate. Nu știm ce forțe au acționat. Siria, Libia s-au dezis că ar fi organizatorii acestor forțe și am primit cu satisfacție aceste declarații.

Petre Roman:

Îi considerăm sprijinitori în solda lui Ceaușescu și era în caracterul lui să-și asigure asemenea oameni.

Ion Iliescu:

Forța principală venea din organele de Interne și Securitate, care se umflaseră cu un aparat foarte puternic și unități operaționale foarte puternice. În ultimii ani de zile, Ceaușescu se temea. Au fost încercări din partea unor cadre superioare ale Armatei de a organiza răsturnarea lui Ceaușescu, au simțit că nu există forțe politice capabile să-l răstoarne. Ceaușescu a înlăturat toate elementele politice capabile din conducerea partidului, s-a înconjurat de lachei, oameni lipsiți de personalitate, legați de el, și nu erau posibile niciun fel de acțiuni în interiorul partidului. Au fost descoperite aceste câteva încercări, a început să schimbe comandanții Armatei, pe de o parte, iar pe de altă parte, a slăbit foarte serios dotarea Armatei cu tehnică de luptă.

În anumite perioade, unitățile militare nu aveau armament; aveau arme, dar nu aveau armament, el ținea totul în mână. Nu dădea carburant unităților militare, nu se dădea carburant decât cu aprobarea personală a lui, ceea ce arată că se temea. În schimb a creat unități de luptă, de Securitate, cu mare eficiență tehnico-militară, cu tehnică americană și japoneză, printre altele și unități cu profesioniști de înaltă clasă, pușcași, lunetiști, instruiți foarte serios. Acestea au constituit elementul de bază. Noi am fost în această situație când a trebuit să ne organizăm, pentru că prima chestiune

era să salvăm oamenii, să oprim măcelul. Armata toată a fost alături de noi, populația, de asemenea.

Petre Roman:
Dar, din fericire, nu Armata a făcut revoluția. Ea nu a tras însă în populație și s-a alăturat revoluției, dar revoluția este a poporului.

Ion Iliescu:
În confruntarea aceasta între Armată și oamenii organelor de represiune, pușcașii aceștia care au ținut țara sub teroare, în timp ce ei aveau tehnică militară înaltă, instrucție militară înaltă, soldații noștri erau în inferioritate ca pregătire. Armata, până acum, era forța de muncă gratuită.

Petre Roman:
„Sclavii moderni".

Ion Iliescu:
Folosiți în agricultură la munci, în construcții, iar instrucția militară era inexistentă. Ne spuneau specialiștii militari că în ceea ce privește eficacitatea unui pușcaș instruit ne situăm, după aprecierea lor, un pușcaș corespunde la 60 de soldați de-ai noștri din punct de vedere al eficacității. Sunt instruiți pentru activități individuale, stimulative.

Petre Roman:
În grup de câte patru, pentru acțiuni mobile, cu cea mai mare mobilitate, puteau să lovească acum aici și peste 10 minute la un kilometru. Ostașii noștri sunt nepregătiți pentru lupta în oraș, ei se instruiesc pentru lupta de front în formații unite, masive. Li s-a interzis să se organizeze trupe de intervenție ale Armatei în oraș, li s-a interzis direct de către Ceaușescu.

Ion Iliescu:
Din păcate, la aceste distrugeri a contribuit și această situație.

Evgheni Tiajelnikov:
Dacă se poate să cunoaștem întreaga componență a Consiliului și care este structura lui și nucleul conducător.

Ion Iliescu:
Numele? Am întocmit o listă pe picior, în focul luptei, în bătălie, cu cei care erau pe baricade. Acesta a fost primul nucleu, dar împreună am convenit că asta nu corespunde unei reprezentări corespunzătoare și ne-am lăsat răgazul să gândim o integrare mai largă a unor reprezentanți ai tuturor straturilor, categoriilor. Avem o ședință cu acest prim nucleu, 30 de persoane, pe care vrem să-l lărgim până la 101 membri. Între aceștia vor fi 41 de președinți ai consiliilor județene ale Frontului.

Evgheni Tiajelnikov:
Există, deci, deja și la județe?

Petre Roman:
Cunoaștem că există.

Ion Iliescu:
Acum, o grupă de oameni întocmește lista acestor președinți de județ, pentru că nu știm cine sunt, cum se numesc. Este pentru prima oară când lucrăm într-un sediu al nostru. Noi ne aflam în pericol. Nu ne puteam întâlni nici măcar cu cei 30. Ne-au împiedicat să muncim democratic. Unii ne-au și spus-o și am spus că au dreptate: „Unde să ne întâlnim, vreți ca acest nucleu să fie împușcat?".

Astăzi ne amenajăm un spațiu de lucru, discutăm răspunderile pe niște criterii. Să avem reprezentanți și din rândul muncitorilor – sunt câțiva tineri care au fost în piață –, vrem însă să cerem din unitățile mari din București, din întreprinderile mari, din alte centre industriale, deci, reprezentanți ai muncitorilor, minerilor din Valea Jiului, pentru a-i prinde în Consiliu, reprezentanții intelectualității, studenților, tinerilor, câteva figuri cunoscute ale vieții culturale, figuri proeminente, din partea agriculturii trebuie să vedem... Astăzi vrem să prezentăm o structură mai largă a Consiliului Frontului. Asta s-a întâmplat tocmai pentru că nu a fost planificată revoluția.

Evgheni Tiajelnikov:
Va fi un birou al Consiliului?

Petre Roman:
Deocamdată, practic, biroul a acționat. S-a constituit și a acționat sub focul armelor și au făcut față teroriștilor.

Evgheni Tiajelnikov:
Doamna Cornea și alții... ce se întâmplă cu ei?

Ion Iliescu:

Doamna Cornea este președinta de onoare a Consiliului Frontului de la Cluj. Au scos-o din închisoare și au pus-o în frunte ca președinte de onoare. Președinte este un actor de la Cluj. Sunt și probleme în faza aceasta, niște lucruri care puteau și pot produce greutăți și anarhie și nu am rezolvat aceste probleme.

Aceste organisme care s-au creat din oameni nemulțumiți, suspicioși pe toți cei care au lucrat chiar corect în organele vechii puteri, au început să-i înlăture din funcții pe toți cei care conduceau activitatea locală, economia locală și aceste organe acum stagnează, organe care rezolvau probleme vitale ale oamenilor. Este o perioadă de „bâlbâială" până se pun în funcții oameni capabili, competenți, să-i convingem că nu toți cei care au făcut parte din vechiul aparat sunt o apă și-un pământ, să-i păstrăm, să-i folosim și pe cei cu experiență, utili, capabili și, de asemenea, să propunem oameni mai mulți.

Evgheni Tiajelnikov:

Interesant. Alegerile vor fi concomitent și pentru Marea Adunare Națională și pentru Consiliu.

Petre Roman:

Vom mai vedea.

Evgheni Tiajelnikov:

Tovarășul Mihail Gorbaciov m-a rugat să mă interesez dacă ideea de Partid Comunist va rămâne.

Ion Iliescu:

Nu știu. Nu știm cum vom rezolva această problemă! Deocamdată, dacă am pronunța numai acest cuvânt...

Petre Roman:

Te scuipă.

Evgheni Tiajelnikov:

Printre demonstranți au fost și lozinci „Fără comuniști!".

Ion Iliescu:

Vrem să le dăm încrederea în posibilitatea realizării unei acțiuni comune a tuturor, indiferent ce sunt ei, și că nu vrem să restabilim vechile concepte și concepții depășite despre comunism, despre

partid. Eu, personal, sunt gata să merg în continuare fără Partid, cu Frontul, care de fapt să devină forța politică esențială a națiunii.

Petre Roman:

Asta ne-a lăsat Ceaușescu!

Evgheni Tiajelnikov:

Dacă puteți să-mi spuneți câteva cuvinte despre formarea guvernului.

Petre Roman:

Astăzi trebuie să lucrăm neapărat.

Evgheni Tiajelnikov:

Aveți viceprim-ministru.

Petre Roman:

Așa a fost. Suntem doar doi!

Evgheni Tiajelnikov:

Aveți ministru al Apărării Naționale, ministru al Afacerilor Externe? *(Lipsă răspuns în stenogramă, continuă cu o nouă intervenție a ambasadorului sovietic.)*

Evgheni Tiajelnikov:

Tovarășul Șevardnadze s-a interesat de o serie de probleme cu Tratatul de la Varșovia, cu CAER, este vorba de aparatul de lucru, dacă se vor mai întâlni reprezentanții acestor organisme și grupele lor de lucru.

Ion Iliescu:

Eu cred că Constantin Oancea știe. El a făcut parte, s-a ocupat.

Constantin Oancea:

Ne pregătim și mergem, normal!

Evgheni Tiajelnikov:

Tovarășii din conducere vor să știe părerea noilor lideri în legătură cu „glasnost" *(Principiu introdus de Mihail Gorbaciov, „glasnost" se poate traduce prin „transparență" – **n.a.**).*

Petre Roman:

În focul luptei, fiind vorba de o mișcare populară, deși am fost 4–5 oameni care am... ideea egalității era absolut fundamentală.

Eu m-am ferit total să zic măcar ce am făcut, era lucru inadmisibil, ce merit aveam eu în plus în această revoluție? Exact ca și cei care sunt alături și și-au riscat viața și erau zeci de mii! Nu aveam alt drept, niciunul. Trebuie să fim foarte atenți. În legătură cu aceasta, dacă Frontul nostru încearcă să recupereze această mișcare, eu mă dau la o parte și Ion la fel. Noi înțelegem să canalizăm această mișcare pentru a însănătoși societatea, a o democratiza, dar nu în favoarea cuiva. Exact cum a spus Ion.

Evgheni Tiajelnikov:

Mihail Gorbaciov vrea să vă transmit în mod sincer succes și încă o dată să vă felicite pentru curaj și vă dorim să formulați cât mai curând ideile, programul dumneavoastră, organele dumneavoastră de lucru pentru că Congresul Deputaților Sovietului Suprem a fost informat de tovarășul Gorbaciov despre situația din țara dumneavoastră și sprijinul pe care-l acordăm.

Ion Iliescu:

Am apreciat de la început modul inteligent în care a acționat Gorbaciov personal și conducerea sovietică, chiar și în legătură cu ajutorul sovietic. Francezii și americanii au aruncat o nadă: „că ar fi gata să-și modifice concepția despre ideea de intervenție". Asta este o altă provocare. Am avut o consultare cu Gorbaciov de la militari *(de la sediul MApN – **n.a.**)*. Ne puneam la un moment dat problema aceasta, când Armata era îngrijorată și vedea că nu are eficiența scontată, nu știa ce forțe acționează, ce surse de informații au acestea. Unde organizam noi ceva, apăreau imediat!

Petre Roman:

Eram sub controlul lor, se pare!

Ion Iliescu:

Revoluția era în pericol și ne-am consultat în legătură cu o posibilă asistență de specialitate și am căzut de acord că nu este cazul, că ar putea avea loc interpretări nedorite și ar fi coincis cu aprecierea lui Ceaușescu, care și la proces a spus că este o lovitură de stat cu ajutor militar străin. Lumea știe că n-a fost așa!

Petre Roman:

Este clar asta. N-a fost. Și felul cum Gorbaciov a prezentat în Sovietul Suprem problema a fost inteligent.

Evgheni Tiajelnikov:

Opinia noastră publică s-a interesat mult, a citit interviul dumneavoastră și l-a apreciat foarte mult. Au venit și ziariștii noștri și ni-au spus acest lucru. Am dori să ne spuneți dacă programul de două ore care s-a dat la televiziune îl apreciați.

Petre Roman:

Noi nu am văzut absolut nimic la televizor și niciun ziar, până ieri la prânz. Niciun ziar românesc. N-am avut timp!

Evgheni Tiajelnikov:

O rugăminte: o serie de specialiști sovietici se află la periferie, cerem să le acordați ajutor, să spuneți celor care trebuie să aibă grijă de securitatea lor, pentru că n-au asupra lor documente: pașapoartele sunt la ambasadă, au adeverințe, dar s-ar putea ca la control să nu se recunoască aceste autorizații. Sunt într-o situație grea!

Ion Iliescu:

Nu avem organe de Securitate.

Evgheni Tiajelnikov:

Am în vedere organele Frontului.

Petre Roman:

Am păstrat Miliția pentru aceste chestiuni de ordine publică. Securitatea a intrat în competența Armatei. Securitatea nu mai există.

Evgheni Tiajelnikov:

De aceea, v-am ruga foarte mult să dați indicații corespunzătoare, ca să fie asigurată securitatea unor specialiști sovietici, pentru că Armata nu se va amesteca!

Ion Iliescu:

Fără îndoială!

Petre Roman:

Aceștia sunt teroriștii...

Evgheni Tiajelnikov:

Avem deja doi răniți din clădirea în care s-a tras.

Petre Roman:

Noi, de la Televiziune, vedeam clădirea dumneavoastră, dar nu puteam face nimic, eram sub foc permanent!

Ion Iliescu:

Trebuia să lucrăm, şi-n jurul nostru, pe toate clădirile erau puşcaşi, era punct strategic, punctul strategic nr. 1 al nostru. L-au atacat cu bombe incendiare, cu aruncătoare de grenade! A fost un moment când am vrut să cerem ajutor! Un căpitan m-a salvat de la moarte, a sesizat un terorist cu pistolul în mână în spatele meu. Bine că a observat. Nu l-am prins însă!

Petre Roman:

A fost după atacul cu bombe incendiare şi aruncătoare de grenade!

Evgheni Tiajelnikov:

Cer scuze pentru reținerea întregii conduceri. Vă mulțumesc. De asemenea, Mihail Gorbaciov m-a rugat să vă transmit ca, prin Ambasada sovietică la București, să țineți legătura și să transmiteți orice probleme, rugăminți în legătură cu ceea ce aveți nevoie și să se ia legătura cu tovarășii care coordonează aceste probleme ale dumneavoastră *(prezintă doi tovarăși – **n.a.**)*, care cunosc problemele. În toată această perioadă au transmis informații acasă și vor păstra legătura cu Frontul. Vă mulțumesc și vă doresc să fiți forte, să aveți forța să treceți peste aceste probleme. Suntem cu dumneavoastră. Și vă dorim sincer succes!

Interviu cu generalul Victor Atanasie Stănculescu

„Știam că sovieticii au decis să scape de Ceaușescu"

terviu realizat în Spitalul Penitenciarului Jilava,
noiembrie 2009, de Grigore Cartianu și Florel Manu

Domnule general, spuneți că nu ați dat ordine de reprimare la Timișoara. Dar cine le-a dat? Erați acolo, știți ce s-a întâmplat.

Da. Știu foarte bine chiar. Ordinul a avut o filieră de comandă clară. Ceaușescu i-a spus lui Milea și l-a făcut cum l-a făcut. Milea a transmis lui Gușă. Și Milea a făcut încă o greșeală. A trecut și peste Gușă, peste Timișoara, și l-a dat comandantului Armatei de la Craiova, generalul Roșu, și chiar la comandanți de mari unități din zonă – să facă defluiri, să facă mișcări de trupe, că ne-am pomenit cu ele în mișcare, cu ordin de sus. Când am scos din documentele strict secrete ale Armatei jurnalul de luptă, cu ordinea de bătaie și pe ce linie s-au transmis ordinele, s-a dat lista. Și acolo se vede, pe această listă: unul, doi, trei, patru, cinci generali, nouă-zece colonei și locotenent-colonei, până jos, la comandanții de batalioane... Stănculescu nu apare deloc pe listele astea. Nu am dat!

Ce a fost cu comisia din 1990, de la Guvern?

A fost o cercetare chiar în primele zile ale lui ianuarie. Petre Roman a făcut o Hotărâre de Guvern prin care a cerut o comisie care să cerceteze Timișoara. Stănculescu îl interesa, pentru că eram deja ministrul Economiei și urma să fiu... Fusese scandalul de la Marele Stat Major, Militaru părea să vrea să aresteze Marele Stat Major, să-l dezarmeze. Fusese prima criză în Armată.

Urma să fiți ministrul Apărării.

A venit comisia, a zis că n-am fost amestecat, dar Parchetul a continuat cercetările.

Să ne întoarcem la Revoluție. Piciorul în ghips, în dimineața de 22... Soția v-a convins?

Tocmai venisem de la Timișoara, cu un avion militar. Am ajuns acasă pe la ora trei și ceva. Pe drum m-au informat aghiotantul și șoferul cu ce s-a întâmplat la Universitate, în noaptea respectivă. Soția era și ea speriată, panicată. A sunat ofițerul de serviciu pe minister: „Tovarășul ministru a zis să vă duceți la dânsul". „Unde e tovarășul ministru?" „La Comitetul Central". „Foarte bine. Deocamdată, eu nu mă duc la Comitetul Central, eu mă duc la minister. Dar o să mai întârzii".

Ministru era Vasile Milea, care peste noapte făcuse măcel la Universitate...

Al doilea telefon a fost pe la cinci, al treilea pe la cinci și-un sfert. Soția, în panică: „Unde să te duci, vrei să te omoare și pe tine? Decât să pleci, mai bine îți dau cu vasul ăsta în cap!". Aveam un vas mare de porțelan. I-am zis ce am făcut la Timișoara. Soția mi-a zis: „Du-te la spital!". Am căzut de acord. Am plecat la Spitalul Militar Central pe la ora cinci și jumătate.

Cu ce mașină?

M-am dus cu mașina mea, cu șoferul de la minister. Am întrebat cine e de serviciu. „La Secția Ortopedie e de gardă domnul general Niculescu". Și am intrat la el în cabinet. I-am spus ce s-a întâmplat la Timișoara și că nu vreau să mă alătur grupului de la Comitetul Central. „Găsește o soluție!", i-am zis, fără alte explicații. „Foarte simplu: vă pun piciorul în ghips". Asta a durat vreo jumătate de oră, că el a mai ieșit din cabinet. Eu tot așteptam. Pe la șase a apărut. A venit întâi cu un lighean mare și apoi cu o tavă metalică în care erau fețe de ghips. „Domnule general, nu știe nimeni că sunteți aici, n-am spus nimănui. Eu, personal, o să vă pun piciorul în ghips".

Stângul sau dreptul?

Stângul! Și mi l-a pus de jos, din vârful degetelor, până sus, la jumătatea coapsei. Zic: „Și dacă o să mă controleze, să mă întrebe cineva?" „Nu este nicio problemă, spuneți că aveți ceva la rotulă și că v-am blocat piciorul pentru rotulă. Acolo nu se poate face niciun control, că sunt cartilagii, nu pot să se vadă". M-a pregătit din punctul de vedere al alibiului. Și în timpul ăsta dă telefon Hîrjău *(secretarul de cabinet al lui Ceaușescu – **n. a.**)*, care m-a căutat la minister

și aflase unde sunt – la spital, că le spusesem că mă duc la Spitalul Militar că nu mă simt bine. „Vă cheamă tovarășul!", zice. „Nu pot, dom'le, că sunt cu piciorul în ghips". Și am închis. Mai târziu, Hîrjău declară că i-a raportat lui Ceaușescu. Și Ceaușescu a zis: „Să mi-l aduceți oricum!".

Mai departe?

De la spital am plecat acasă, m-am așezat în pat și am așteptat. Cu atâta ghips pe mine, piciorul era greu, nici nu se uscase complet. Am avut glezna și călcâiul legate bine. Eu, după telefonul lui Hîrjău, așteptam să fie ceva, nu știam ce raportează – mă lasă, nu mă lasă?! Milea n-a dat niciun telefon după mine. Pe la ora 9.30–10.00 a venit o mașină de la Comitetul Central, o Dacie, cu doi de la SPP – pardon, de la Direcția a 5-a a Securității. Și cu cineva de la cabinetul lui Ceaușescu. M-am trezit cu ei la poartă: „Tovarășul vă cheamă. Mergeți cu noi". Mi-am chemat aghiotantul, locotenentul-major Trifan Matenciuc, și cu el am plecat la CC. Am intrat pe intrarea C...

Intrarea laterală...

... Am urcat la etajul 1. M-am dus către cabinet. Acolo, în anticameră, probabil l-a anunțat cineva pe Ceaușescu. Au ieșit și el, și ea. Lângă mine, Matenciuc și alți civili. Nu mai țin minte ce-am bâlbâit atunci – „Să trăiți", probabil c-am zis. „Cine-i ăsta?", a întrebat Ceaușescu. „Aghiotantul meu". „Bine. Vezi că a dat ordin Milea să vină două... niște unități în piață, să curățăm piața, și n-au sosit. Du-te imediat și..." Nu mai țin minte exact... după 20 de ani au început să se stingă luminile în cabinetul meu din cap. „Am înțeles", am spus. Am plecat și m-am dus la al treilea, al patrulea birou de biroul lui Ceaușescu, pe același etaj, pe dreapta, unde era grupul de generali, cu Voinea (comandantul Armatei 1), Eftimescu (șeful Direcției Operații din Marele Stat Major)... Am întrebat ce unități sunt. „Cele două unități de pe Olteniței, regimentul de tancuri și regimentul mecanizat". Am înțeles, am ieșit.

Cum ați „executat" ordinul comandantului suprem?

Am acționat pe dos. L-am oprit pe primul transmisionist pe care l-am întâlnit, s-a prezentat, l-am întrebat dacă are legătură cu cele două unități care afluiesc și l-am întrebat care-i situația lor. A intrat într-o cameră și a luat legătura prin stație. După două minute a ieșit

și a zis că una e pe Viilor, alta e la Tineretului. Veneau spre Piața Palatului. Am făcut legătura imediat cu Piața Tienanmen. Știam ce se petrecuse în China. Am spus: „Dă ordin imediat să se întoarcă în cazărmi și, dacă e populație, să spună că «Armata e cu voi, stați liniștiți că nu se întâmplă nimic!»". Era ora 10.20, cred. M-am întors și am raportat că unitățile vin spre piață.

De ce l-ați păcălit pe Ceaușescu?

Trebuia. Dacă spuneam că am dat înapoi, nu mai aveați ocazia să vorbiți cu mine.

Știați că pleacă din sediul CC atât de repede? Dacă mai rămânea acolo, să zicem, încă o zi, vedea că l-ați păcălit.

Mi-am dat seama că trebuia să-l scot din joc. I-am spus că a început presiunea în Piață. „Cred că ar fi bine să ieșiți din local...". Erau deja în panică, cam cum i-ați văzut la proces, în film. „Cum să ieșim?" „Chemăm elicopterul sus, pe terasă, vă suiți și plecați din clădire". Voiam să le rup legătura cu pământul. Dacă-i ridicam în aer, le luam puterea.

De-aia i-ați ridicat în aer...

Oricum puteam să-i scot. Prin subsol era un canal care ducea de la Comitetul Central spre Sala Palatului. Neagoe mi-a spus că i-a raportat că nu se poate pe acolo, că e canalul înfundat. Mai era și o altă variantă, de care eu n-am știut, am aflat ulterior – se pregătise varianta ca Eftimescu să-i scoată cu un transportor. Dar eu întâmplător dădusem ordin să plece transportoarele din piață. Dacă a vrut Eftimescu să facă mișcarea, pe la 11 și ceva, n-a mai avut ce să miște. Eu nu m-am dus la generali să le spun: „Vedeți, fraților, că o să plece șeful". În perioada aia, niciun general n-a ieșit din cameră. N-au mișcat, efectiv.

I-ați „paralizat" câteva ore atunci...

Se punea întrebarea dacă ăștia, care erau de două-trei zile acolo, nu vor accepta varianta și vor spune „nu, noi îl apărăm pe Ceaușescu". Eram unul contra zece, câți erau acolo... A fost al doilea moment critic. L-am grăbit. Eu i-am dat ordin lui Rus, i-am spus lui Neagoe să confirme. Că așa era atunci, trebuia să cheme elicopter Ministerul Apărării și să confirme Direcția a 5-a a Securității. S-a făcut comunicarea. Ei au ieșit, au stat în hol de pe la ora 12 fără zece, tot așteptau, apoi au ieșit pe sală. Nu mai vine, nu mai vine...

Dar a venit.

Deodată au apărut Manea Mănescu și Emil Bobu, că merg și ei. Eu știam că vin două elicoptere. Am întrebat pe cei de sus, de la Statul Major al Aviației, care era la etajul 6, dacă se poate ateriza pe acoperiș și dacă nu sunt antene. Am aflat că nu poate ateriza decât unul, că au curățat ei câteva antene mai mici, le-au dat deoparte. Ei (*soții Ceaușescu – n.a.*) s-au suit în lift și s-au ridicat.

Vă amintiți ultimul dialog pe care l-ați avut cu Ceaușescu, înainte să plece spre elicopter?

Am fost despărțiți. Am raportat că elicopterul a aterizat. „Vă raportez că elicopterul a aterizat, dar numai unul, pentru că al doilea nu mai încape pe terasă". Atunci a zis: „Manea și Bobu, mergeți cu mine!".

Nu a fost un „La revedere", ceva?

„Să trăiți, tovarășe comandant suprem!" – atât. Simplu. Foarte milităros.

Totuși, ați ajuns sus, la etajul 6.

Am plecat pe scări, să urc cinci etaje, așa „șchiop" cum eram.

Cu ghipsul acela imens, de la șold la degetul mic...

Se urcă destul de bine dacă urci două trepte: pui pasul din dreapta cu două trepte sus și pe urmă vii cu stângul alături, mergi destul de repede. Când am ajuns sus, altă nebunie – se blocase liftul și ei erau în interior. Trânteau în ușă. Eu am încercat să trag de ușă. Nu se deschidea. În fine, s-a rezolvat din interior. Între timp, ăia pregătiseră masa la geam, că nu aveau scară să iasă pe terasă. Ei au trecut pe lângă mine, au urcat în elicopter și... gata.

Unde v-ați luat la revedere de la ei?

De la lift, practic.

Asta, cu „Victoraș, ai grijă de copii!", e o legendă?

Una dintre multele legende.

N-ați ieșit pe terasă, măcar în ușă?

N-am ieșit deloc. Când am auzit că motorul se ambalează, atunci m-am dus către geam și am văzut că se ridică. După ce a decolat elicopterul, i-am spus aghiotantului: „Ce facem cu pistoalele?". Am căutat biroul unde erau Gărzile Patriotice și am pus într-un sertar

cele două pistoale, al aghiotantului și al meu. Le-am lăsat acolo. În timpul ăsta, l-am văzut pe transmisionistul prin care se transmisese ordinul de întoarcere a celor două unități în cazarmă și l-am întrebat: : „Tufane, ce s-a întâmplat?". Mi-a spus așa: „A venit tovarășul Milea când a ieșit de la Comitetul Central, eram pe sală și mi-a luat pistolul. M-am ținut de dânsul, am fost până sus, am stat la ușă acolo, până când... am auzit împușcătura. Probabil că s-a sinucis". Pe urmă s-a schimbat varianta, că a fost omorât. Nu putea să fie omorât. Încăperea aia avea o singură intrare, pe unde n-a intrat nimeni peste el. Probabil că un om care a fost devotat comandantului suprem până în ultima clipă, când a fost făcut trădător, a cedat. Cum a cedat și judecătorul Gică Popa după ce a dat sentința la Târgoviște.

Când aflaserăți că a murit Milea?

În mașină, când au venit să mă ia de acasă.

Pe ce v-ați bazat când ați dat ordinul de întoarcere a unităților în cazărmi, la ora 10 și un pic? Aveați informații că regimul Ceaușescu „e gata"?

Informația principală a fost Timișoara. Care declarase „Jos Ceaușescu! Jos comunismul! Moarte Ceaușeștilor!" și se declarase oraș liber de comunism. Am plecat cu imaginea întâmplărilor de la Timișoara în minte.

Cineva v-a pus în gardă. Din Est sau din Vest?

Nu s-a discutat înainte. Eu fusesem prin străinătate foarte mult în perioada anterioară.

Ultima oară, când?

Eu în 1989 cred că am fost de vreo patru ori afară. Și la Tratat, și la Comitetul Tehnico-Științific, și la o misiune în Egipt, o misiune în Maroc...

Și la Balaton...

La Balaton nu am fost... am fost în concediu.

Împreună cu ministrul maghiar al Apărării, Kárpáti Ferenc?

Nu, am fost cu fata și cu soția mea. Acolo a venit și Karpati, însoțit de un colonel pe care mi l-a prezentat ca fiind reprezentantul KGB de pe lângă... rezidentul KGB pentru Ungaria. Nu mai știu cum îl chema... colonelul... habar n-am.

V-au transmis vreun mesaj?

Nu s-a transmis niciun mesaj atunci. Toată lumea întreabă cum am făcut eu în decembrie 1989. Adică eu n-aveam nicio inițiativă, n-aveam nicio capacitate să judec o situație?

În decembrie s-au întețit informațiile despre infiltrări masive sovietice...

Alea le știam.

... care arătau că sovieticii s-au decis să scape de Ceaușescu.

Știam din momentul când a fost Ceaușescu la Gorbaciov. În vară, Gorbaciov plecase supărat din România. Pe 4 decembrie, Ceaușescu s-a întors de la Moscova pornit pe Gorbaciov. Gorbaciov i-a spus lui Iakovlev, care era secretar pe probleme internaționale: „Fii atent că Ceaușescu e o nucă tare!". Știam de atunci ce s-a spus.

Adică „trebuie un ciocan mai tare ca s-o spargem, nu merge cu palma".

Cam așa. Și mai este ceva. Misiunea KGB și a GRU, când au venit în țară vreo patru mii și ceva de oameni... Turiști în tranzit, la plimbare prin România... Erau numai bărbați din Rusia, că ei așa vin în concediu – singuri, fără familie, fără nimic...

Atletici...

La Timișoara – ne spuneau ăia –, consulul iugoslav s-a băgat în treabă, a fost de partea lui Tőkes, făcea agitația pe acolo. De ce? Pentru că îi interesa Banatul pe sârbi. Prieteni-prieteni, dar până la...

Credeți că era o problemă teritorială sau pur și simplu de schimbarea sistemului în România?

Știți ceva? Eu și azi trăiesc cu imaginea că atunci puteam să fim noi înaintea Iugoslaviei.

„Trebuia asmuțit mai tare, să crească ura"

De ce s-a încăpățânat Ceaușescu să rămână la putere? Nu i-a fost frică de Gorbaciov?

În alte țări, conducătorii și-au dat seama și au plecat, s-au retras. El a fost singurul care nu s-a retras. Una din problemele principale a

fost să se incite cât mai mult mișcarea revoluționară. Această mișcare revoluționară a fost incitată și de intervenția din afară. Când au venit GRU și KGB în România, nu au fost anunțați nici ambasadorul de la Moscova, nici reprezentantul KGB de la București. N-au știut de această misiune, atât a fost de secretă. Se pare că și acolo s-a tras din niște clădiri înalte, peste cei care erau, și care au tras și ei, la rândul lor. Adică trebuia asmuțit mai tare, să crească ura, să fie tare mișcarea împotriva represiunii...

În dimineața de 22 v-ați dat seama că sovieticii sunt prezenți și operează?

Atunci deja știam.

Nu v-ați gândit să dați o lovitură militară înainte de a muri Milea?

N-aveam cum. Eu n-am fost pe linie de comandă, trupele mele nu existau.

Nu vă asculta nimeni?

N-aș fi avut un răspuns pozitiv, n-aș fi știut pe cine să contez.

Șefii de armate, șefii de unități nu v-ar fi urmat?

M-au stimat toți, dar abia după ce a murit Milea au început să răspundă la comandă. Când i-am spus lui Gușă să plece de la Timișoara și să vină mai repede, i-am spus să vină la minister. Dacă nici el n-a venit la minister... Ăia care au lucrat tot timpul cu Eftimescu, cu generalul Voinea, nu aveau încredere. Au condus represiunea, au transmis ordinele în jos. N-aveam pe cine să mă bazez. De-aia m-am și mișcat repede, cu grupul pe care l-am adus, să mă asigur că vom avea o conducere de alt tip. Și m-au schimbat. Pe 23 seara deja eram schimbat.

Cum v-ați asigurat că Ceaușescu, odată scos din CC, este îndepărtat de putere?

Acolo am avut un moment mare. Am fost eu „în aer", de data asta. Dacă-i spune lui Maluțan să plece spre Bulgaria, să iasă, că era frontiera cea mai apropiată? Și de acolo să schimbe? N-am știut etapa Snagov. Maluțan i-a raportat generalului Rus și generalul Rus mi-a raportat mie telefonic că a aterizat la Snagov. Am fost foarte nelămurit – ce se întâmplă la Snagov? Nu era nimic organizat în zonă, paza era subțire. A fost un moment de cumpănă. Eram puțin

zorientat și eu. I-am zis lui Rus să-i transmită lui Maluțan, dacă colează din nou, să ne informeze ce spune Ceaușescu. Maluțan raportat tot timpul. Tovarășul a vorbit cu primii-secretari de județe și i-a spus clar lui Maluțan: „Târgoviște! Oțelarii ne vor ăra". Atunci m-am liniștit. Ordinul al doilea l-a dat Rus, nu-mi arține mie: „Nu mai zboară nimeni în spațiul aerian românesc!". lui Maluțan: „Găsește o soluție ca să aterizezi, motivează ceva!". aluțan a aterizat aproape de Boteni, lângă șosea.

De ce nu i-ați ordonat colonelului Suciu, comandantul de la oteni, să-i ia acolo? Puteau fi în cazarmă la unu și ceva, cu cinci e mai devreme decât la Târgoviște.

Nu știam dacă va reuși Suciu să răspundă la ordin. Dacă e o roblemă nepregătită, nu ai elemente... Nu știam: va răspunde, nu răspunde...

De fapt, aveați nevoie ca poporul, dar și Armata, să primească porție zdravănă de informație prin televiziune – „dictatorul", iranul", „odiosul", „sinistra" – ca să prindă curaj în direcția asta. veați nevoie de propaganda prin Televiziune!

Și Armata se săturase de ordinele date de Ceaușescu, de represie. Televiziunea a avut un rol important. Când am ajuns la minis-r, l-am chemat pe Pintilie și mi-a zis că Televiziunea se poate opri e la ultimul etaj, de la Palatul Telefoanelor din București. Am zis mai bine lăsăm să vadă lumea. A văzut lumea toată, dar a curs și ult sânge, că au fost multe dezinformări care au dus la pierderi.

Aveați vreo legătură cu vreo putere străină, cu vreun serviciu trăin, cu englezii, cu MI 5?

Aia după aceea i-am întâlnit, când am început să mă duc la ondra... Am și scris... Julian Emerich, lordul... Cu el m-am împrietenit ducându-mă la Londra. Am fost de câteva ori seara cu soția e la el la masă, când mă duceam la Londra, și mi-a povestit toate venturile lui. Că a fost al lui MI 6... că în perioada lui Tito a fost însat în Iugoslavia, după aceea a trecut în România... că s-a convenit a România să rămână în sfera sovietică...

În primăvara lui 1989, prin martie, ați fost contactat sau v-ați ntâlnit cu ataşatul militar britanic la București? Se pare că atunci -a luat urma Securitatea.

Cu toți ataşații militari m-am întâlnit. Eram şi preşedintele Asociației de vânătoare a Armatei, „Vulturul". Am organizat vânători şi pescuit pentru ataşații militari, ambasadori şi conducerea superioară – Maurer, Ceauşescu, Niculescu-Mizil... Am fost acasă la ataşatul militar francez, invitat la masă... Am fost la ataşatul militar american la masă, m-am întâlnit cu ataşatul militar al Italiei, cu ataşatul militar britanic, german...

În 1989?

În fiecare an!

Aceşti ataşați militari nu vă transmiteau şi alte semnale? „Domnule general, se schimbă lucrurile"...

Sigur, lumea se întreabă: „Aşa ai fost de nebun?". Da, aşa am fost de nebun. Mi-a căzut foarte rău acțiunea de la Timişoara şi modul cum s-a petrecut baia de sânge de acolo.

După CC ați plecat la MApN?

Am fost la sediul vechi al ministerului. Acolo nu aveam maşină, dar a venit un locotenent-colonel cu maşina lui şi am plecat la minister, în Drumul Taberei.

Cum ați ieşit din sediul CC?

Pe uşa principală. Am deschis-o şi le-am spus oamenilor din piață: „Puteți să intrați".

Deja intraseră, inclusiv pe geamuri. Unii erau aproape de elicopter.

Eu nu i-am văzut, de la etajul 1 până jos nu am întâlnit pe nimeni. Şi am coborât pe scara de la intrarea principală. Eram îmbrăcat civil. Jos, încercau să aducă maşina cu stația de amplificare, cu cablurile, ca să poată vorbi din balcon.

La ce oră ați ajuns la sediul MApN?

Pe la 13.05. L-am întrebat din nou pe Rus care e situația în spațiul aerian, mi-a confirmat din nou că i-a dat ordin lui Maluțan să găsească o soluție ca să nu intre să aterizeze în Combinatul de Oțeluri Speciale de la Târgovişte. S-a dat drumul la Televiziune. Atunci l-am chemat pe ministrul Telecomunicațiilor, Pintilie, care era fost general de la Direcția a 5-a. Am avut două treburi cu el. Prima – să taie legăturile de la Securitate, că de-aia a fost Securitatea supărată

pe mine. I-am spus: „Taie legăturile de la Securitate! Şi spune-mi de unde se poate opri Televiziunea!" – care începuse. „Vă raportez într-o jumătate de oră". A plecat, s-a întors, am tăiat legăturile pe la ora 1.20. „Televiziunea se poate decupla de la Palatul Telefoanelor, ultimul etaj". „Bine, lasă atunci Televiziunea să meargă". Între timp mă ocupam să pregătesc ordinul pe care trebuia să-l semnez, cu unitățile. Am avut discuția în contradictoriu cu Ilie Ceauşescu şi l-am convins să se retragă din biroul ministrului de acolo, să se ducă la el în birou. Am chemat ofițerul operativ pe minister şi i-am spus: „Bagă-l pe tovarăşul Ilie Ceauşescu în biroul tău de serviciu şi încuie-l acolo!". Încă nu ajunsese Petre Roman.

Când ați ajuns la minister, nu era vreo maşină a Ambasadei sovietice pe acolo?

Nu era nicio maşină. Eu n-am văzut-o.

De ce voiați să închideți Televiziunea? Nu vă ajuta în acțiunea de rupere a lui Ceauşescu de Armată?

Începuseră primele zvonuri. 20 de minute m-a şi agasat. Nu intrase încă în emisie... După aia a intrat Studioul 4. Atunci au început să apară cu bilețele. Pentru asta am vrut s-o tai. După aia am zis „lasă, mai bine să audă lumea".

Apăruse căpitanul Lupoi...

Eu pe Lupoi, pe Cico Dumitrescu, pe alții am vrut să-i arestez. Amândoi erau civili, deci nu făceau parte din organizarea ministerului. Am considerat că sunt nişte oameni care n-or să ne ajute să finalizăm mai departe ceea ce aşteptam. Trebuia să văd cine apare şi cine mişcă şi în favoarea cui mişcă.

Din minister, generalul Ilie Ceauşescu discută la telefon cu fratele său Nicolae, care ajunsese la Snagov. Este ultima încercare a lui Ilie Ceauşescu de a-l convinge să pună un guvern prosovietic, cu Ion Iliescu în frunte.

N-a spus în prezența mea.

Discuta cu ataşatul militar sovietic, la minister, când a sunat Ceauşescu de la Snagov.

Eu nu l-am prins, plecase.

Ce ați simțit când ați văzut că, la 14.45, pe televizor apare Lupoi și spune că noul ministru al Apărării e generalul Militaru?

Înainte de asta a fost Militaru, care a spus: „Mă adresez Armatei, încetați cu teroarea, nu mai trageți!". Când totul era deja închis, era către ora 14.30. Deci, un apel către Armată, care deja primise ordine clare. A fost prima încercare a lui Militaru de a reintra în cărți.

Îl vedeați pentru prima oară în ziua respectivă?

Atunci l-am văzut, da. Când mi-a dat telefon Sergiu Nicolaescu, i-am și spus: „Ce caută Militaru să dea ordine, să anunțe Armata să se retragă în cazărmi? Asta e misiune militară, el e scos din Armată, nu-l recunoaște nimeni".

Știați de problema lui cu dosarul „Corbii", cu spionajul pentru sovietici?

Păi, n-a fost prelucrată pe Armată? Sigur că știam...

Domnule general, când și cine v-a scos ghipsul?

Pe la două și ceva a venit cineva de la infirmeria ministerului... a venit cu un clește și mi-a tăiat ghipsul.

L-ați chemat dumneavoastră?

L-am chemat, că mă durea, nu puteam să mă mișc. Mă durea de nu mai puteam. Eram înțepenit. După ce mi-a scos ghipsul, m-am dezbrăcat de hainele civile și m-am îmbrăcat militar. Dacă păstram ghipsul ăla și-i puneam pe toți cei care intrau acolo să semneze pe el, eram milionar acum numai vânzând ghipsul.

L-ați aruncat?

M-a întrebat, iar eu i-am spus: „Aruncă-l!". Ce să faci cu el? Atunci eram prea tulburat, nu-mi stătea gândul la ghips.

Iliescu a jucat cartea sovietică pe mână cu spionul Militaru

Domnule general, haideți să facem câteva legături. Pe 22 decembrie 1989, în sediul MApN, Ilie Ceaușescu discută cu atașatul militar al Ambasadei sovietice, căpitanul Mihai Lupoi află că trebuie reactivat generalul Militaru, dă fuga la TVR și face anunțul...

Înseamnă că în momentul când a fost convorbirea lui Ilie Ceaușescu cu sovieticul, tatăl lui Lupoi a fost prezent. Și probabil a s-a spus: „Puneți-l pe Militaru în locul lui!". Adică în locul meu. Asta e singura legătură logică.

Militaru nu pica din cer. Cineva îl împingea în față. Moscova?

El a fost sigur pe partea asta. Brucan, care fusese la New York și la Moscova – sigur și el.

Dar Brucan nu ajunsese la MApN, era la Televiziune. Acolo, lucrurile se legau și mai bine: Brucan, Militaru, Iliescu, „Cico" Dumitrescu, Lupoi-junior... Mă gândeam că opțiunea sovieticilor pentru Militaru i-a fost comunicată lui Lupoi la TVR, de către Silviu Brucan. Dar dumneavoastră spuneți că tatăl...

Poate să fie dublată această chestiune. Și colo, și colo. Amândouă sunt valabile.

Tatăl căpitanului Mihai Lupoi lucra în MApN, la Cadre. A fost cumva prezent la discuția lui Ilie Ceaușescu cu atașatul militar sovietic?

Nu mai știu. Sunt două variante. Ori a fost și el prezent, ori Ilie Ceaușescu i-a transmis: „Spune-i că am vorbit cu atașatul militar. Spune-i lui fi-tu... unde e?" „La Televiziune". „Să spună treaba asta".

Să anunțe că Militaru e noul ministru al Apărării. Dar cum mai puteați comanda Armata când la Televiziune se spunea că Militaru e șeful?

M-am simțit foarte bine, pentru că la ora 13.30 am dat Ordinul 38, iar câteva minute mai târziu, Ordinul 39. Și toate unitățile am început să le iau după comandanții de Armată. Am vorbit cu ei personal și i-am întrebat: „Ați dat ordinul mai jos, s-a executat treaba?". Și până pe la ora 16.00 mi s-a tot raportat: că unitățile au intrat, s-au așezat, s-au dispus, s-au executat ordinele. Vreau să mai precizez o treabă: nu Ceaușescu m-a numit ministru al Apărării. Ca dovadă, uite că n-am semnat cu „ministru". Am semnat notele telefonice cu „prim-adjunct al ministrului Apărării Naționale".

Ceaușescu n-a emis un decret, dar verbal v-a spus...

Da, mi-a spus: „Preia conducerea Armatei!".

Lupoi și „Cico" Dumitrescu făceau un joc estic...

L-au făcut până la capăt.

Când au început să vină civilii – Brucan, Iliescu, ceilalți –, n-ați făcut legătura și cu zona civilă? Nu v-ați gândit că Militaru, Lupoi, „Cico" Dumitrescu și civilii sunt o grupare cu comanda în altă parte?

Atunci am făcut o singură legătură, și de aceea l-am adus pe Apostoiu, fostul secretar de la Consiliul de Stat. L-am adus pe el ca să ajute la legiferare, altă echipă nu mai aveam. Asta a fost nenorocirea. Știam că, la Comitetul Central, Dăscălescu vrea Marea Adunare Națională, Verdeț vrea noul guvern... Dar asta știam deja pe la ora 16.00.

Și...?

De aceea am decis așa cu Sergiu Nicolaescu... Când m-a întrebat: „Ce faci, ești acolo?". „Da, sunt aici". Și atunci a spus: „Aș vrea să vedem ce facem cu Iliescu". Iar eu i-am spus: „Vino cu el încoace!". Atunci mi s-a părut... toți erau „foști", el mi s-a părut cel mai puțin „fost"... Fusese scos din joc de Ceaușescu.

Dar el, Iliescu, nu vă sunase?

Iliescu a dat telefon pe la trei după-amiază. Dar a vorbit întâi cu Sergiu Nicolaescu. Lui Sergiu Nicolaescu i-a spus că e Stănculescu la minister și apoi a dat telefon... Asta a fost ordinea: eu cu Sergiu Nicolaescu, Nicolaescu i-a spus lui și apoi mi-a dat mie telefon.

Mai devreme, din Casa Scînteii, nu v-a sunat Ion Iliescu?

Nu știu de unde m-a sunat. Nici nu mai țin minte. În orice caz, nimeni n-a suflat până nu a văzut că elicopterul s-a ridicat. Și atunci toți au fost lansați pe posturile viitoare.

Au prins viteză maximă, parcă pregătiți dinainte, oamenii care aveau legături directe cu Moscova. Unii dintre ei – agenți dovediți ai URSS.

Interesant, da. De acord.

Și mai departe lucrează în felul acesta... și imediat vă îndepărtează de la comanda Armatei. Practic, când s-a întâmplat: pe 22 sau pe 23?

Păi, asta a fost mișcarea. Asta i-am reproșat ulterior bietului Gușă, când, în calitatea mea de ministru al Apărării Naționale, l-am găsit șef de Stat Major al Armatei de la Cluj. Și i-am zis: „N-ai vrut să stai cu mine... Ai venit de la Timișoara, te-ai dus la Televiziune... De la Televiziune te-ai dus cu Iliescu la Comitetul Central... Ți-am spus să stăm împreună... Dacă stăteam împreună, aveam un nucleu în care să mă sprijin. Toți v-ați răspândit ca puii de găină când vine uliul".

De ce i-ați dat puterea lui Ion Iliescu? Pentru că din toți aia era varianta cea mai acceptabilă sau pentru că ați mai primit instrucțiuni și din altă parte?

N-am primit nicio instrucțiune. Mi s-a părut că este varianta cea mai suportabilă și acceptată.

V-au presat ceilalți, gen Brucan?

Nu m-a presat nimeni. Când au venit, au venit pachet. I-am poftit în sala mare a Consiliului de conducere al Ministerului Apărării Naționale și le-am spus: „Aveți dactilografi, aveți masă, aveți camera ministrului unde vă puteți odihni. Eu vă asigur securitatea. Treceți la treabă!". Și m-a durut când am aflat, mai târziu, că Iliescu și Gușă au plecat la Comitetul Central, când am văzut că pur și simplu nu trec pe la mine și se duc direct în balcon. Puteau să spună: „Ne ducem acolo". Și eu le spuneam: „Foarte bine, duceți-vă". Și îi spuneam și lui Gușă atunci: „Măi Gușă, stai puțin să vedem mai întâi ce facem noi ca Armată". Că de aceea în 1990, când am devenit ministru al Apărării Naționale, le-am cerut celor trei candidați la Președinție să vorbească mai întâi cu Armata și i-am adus pe toți trei în ordinea asta: Câmpeanu, Rațiu, Iliescu. Ordinea a fost cerută de Iliescu, să fie el ultimul.

Iliescu și Militaru voiau să aducă trupe sovietice!

Domnule Stănculescu, când vi s-a comunicat oficial că nu mai conduceți Armata?

Pe 23 dimineața... ba nu, după-amiază. Era ora 16.00, începuse întunericul de iarnă.

A fost foarte simplu. O mișcare exact de balet. Eram la telefon și vorbeam chiar cu cazarma din Târgoviște, unde erau ținuți Ceaușeștii... Au venit Iliescu și Militaru în birou, și Iliescu a venit în spatele meu și mi-a spus: „Noi am stabilit ca ministrul Apărării să fie Militaru". Și atunci m-am ridicat și am spus: „Poftiți, luați loc". Și a zis: „Nu, nu, că tu știi și alte probleme... Te rog, rămâi acolo". Și am rămas până a doua zi, pe 24. Eu am fost tot timpul la comandă. Eu am vorbit cu comandanții de Armată, eu știam datele despre ce organizasem la Târgoviște...

Nu v-ați gândit o secundă să spuneți: „Stai, tovarășe Iliescu! Păi, ăsta nu are problema aia cu sovieticii? Nu a fost în dosarul «Corbii»?" Nu v-ați gândit?

Nu mă deranja prea mult în momentul ăla dacă sunt de Est sau de Vest. Mă deranja cine să facă primul pas. De altfel, n-aveam un erou de Vest. N-aveam niciunul pregătit în Vest.

Eram cu Tratatul de la Varșovia...

Am zis: rămânem în Tratat, găsim o altă formă...deci, o perestroika românească.

Ion Iliescu știa că Militaru fusese dovedit spion sovietic?

Domnul președinte Ion Iliescu știa cu siguranță treaba cu Militaru. Amândoi și-au făcut studiile la Moscova cam în aceeași perioadă, în anii '50. Iliescu la Institutul Politehnic, Militaru la Academia „Frunze". Era o practică uzuală ca studenții într-o țară străină să fie recrutați de serviciile secrete din acea țară.

Așadar, nu doar Militaru, ci și Iliescu...?!

Fiecare e liber să creadă ce vrea.

În decembrie 1989 au fost inițiative de chemare a unor trupe sovietice în țară. Cine a vrut, cine n-a vrut?

Se pare că Militaru ar fi acceptat varianta. A și spus „da, că Iliescu a vorbit"... Și când voia să le spună – voia să discute cu ambasadorul sovietic mai întâi –, a sărit Gușă și a spus: „Nu! N-avem nevoie". Gușă a fost foarte categoric – nu, nu și nu. Și asta l-a costat, că imediat a fost și el aruncat tocmai la Armata de Cluj, cu două trepte mai jos.

Ce rol au avut sovieticii, prin Ambasadă sau direct cu Moscova? Cine era în contact cu ei?

Să vă spun o întâmplare. Pe 16 decembrie, în Piața Aviatorilor... în spatele tribunei de unde privea Ceaușescu defilarea... era o clădire a Ambasadei sovietice, unde stăteau funcționarii lor. Noi aveam un cățel, unul pitic, negru, cu care soția mea se plimba pe stradă. Se întâlnește cu o rusoaică – avea și ea un cățel mic și povestea despre cățelul ei. Rusoaica nu știa că asta e soția mea. Și pe 16 decembrie, aia i-a spus așa: „Îmi pare rău că n-o să ne mai vedem. Că ni s-a comunicat de la Ambasadă că noi trebuie să plecăm în două zile din țară și aici trebuie să rămână doar un aparat foarte redus". Nevastă-mea: „Îmi pare rău. La revedere". Vorbea românește și rusoaica, funcționară la Ambasadă. Deci ei, din 16, primiseră ordin să se miște. Dar eu am aflat abia prin ianuarie.

Cazul Trosca. Pe 23 decembrie, în jurul orei 16.00, Militaru este pus oficial ministru. După ora 20.00 provoacă măcelul de la MApN.

După ce Ion Iliescu m-a anunțat pe mine că Militaru comandă Armata, au început să se discute unele lucruri prin biroul ministrului. Eu rămăsesem în biroul ministrului, Militaru ieșea din spate și se ducea... L-a chemat pe Ardeleanu, care era șeful, comandantul USLA, și i-a spus să-l aducă pe colonelul Trosca, să arate că USLA este devotată Revoluției. Ardeleanu a transmis ordinul. Eu auzeam... că discuția era în biroul ministrului. Și Ardeleanu raportează: „Tovarășe ministru, s-au pus în mișcare. Vin spre..." Pe la ora 19 și ceva a venit și Iliescu, s-a așezat, i-am oferit locul să stea, iar eu și Militaru ne-am așezat în fața biroului. S-a raportat că Trosca și ai lui au ajuns la calea ferată. Și i-am spus lui Militaru: „Lăsați așa, că e noapte, să nu se întâmple ceva".

Știați că Trosca îl dovedise pe Militaru ca fiind agent sovietic?

Eu n-am știut atunci că Trosca este cel care făcuse cercetarea și deconspirarea pro-KGB a lui Militaru – dosarele „Corbii" 1 și 2. Nu știam asta. Dar din punct de vedere tehnico-militar i-am spus: „Nu e bine noaptea, dar dacă au ajuns deja la calea ferată, înseamnă că sunt de partea Revoluției, au dovedit". Militaru l-a chemat din nou pe Ardeleanu. Și Ardeleanu intră și zice: „A venit, v-a raportat!". „Bine. Ia să vină încoace!" . Și Ardeleanu face același lucru: „Vă raportez că e noapte, e pericol". S-au dat niște semnale militare de

apropiere, dar Trosca nu știa – „Lăsați-le acolo! Nu se vine". Stăteam de vorbă, discutam ceva la capitolul diverse, în trei: Iliescu, Militaru și Stănculescu. Când aud bubuind. Și atunci i-am spus: „Domn'e, v-am zis să stea acolo? S-a întâmplat ceva". Nu știam, că nu se raportase. Și la două minute intră ofițerul operativ și raportează că au venit două transportoare și s-a tras în ele pentru că n-au răspuns la semnalele convenite pe linie de legătură militară. Eu am spus că s-a întâmplat o nenorocire și Militaru a zis: „La război, ca la război". Nu putea zice în franceză, *à la guerre comme à la guerre*, pentru că a făcut liceul după ce a ajuns general. Și atunci am spus: „Nu era bine să mă ascultați pe mine?". Iliescu era civil, n-a zis nici că e albă, nici că e neagră.

N-a intervenit Iliescu?

El a fost exact spectator. Nu l-a contrazis pe Militaru. Dacă îl contrazicea, probabil că Militaru renunța. Și apoi, aflu a doua zi dimineață oroarea... Și am zis: „Ce faceți, domn'e? Ați înnebunit?" „Nu, că erau îmbrăcați în haine militare peste haine civile și probabil a fost o încercare să atace ministerul". De unde până unde?

N-au lansat o dezinformare, ceva?

Ba da, că acum vine varianta: se spune că în după-amiaza zilei de 23, Ardeleanu ar fi fost în curte în spate și ar fi făcut o schiță simplă pe hârtie – care e drumul de acces ca să intre la minister – și că asta ar fi fost o încercare de neutralizare a nucleului Revoluției de către USLA. Dar asta, după mine, s-a făcut ca un alibi la măcel.

Asta era varianta lui Militaru, că USLA voia să...

Da.

Dar în zilele următoare, 24–25, nu i-ați spus: „Să luăm cadavrele de acolo. Cum să stea ăla decapitat pe tanc?"

Eu n-am mai urmărit. Am plecat în noaptea de 23, m-am culcat, că nu dormisem de două zile și două nopți, și i-am lăsat pe ei.

De ce au murit aproape o mie de oameni după fuga lui Ceaușescu, domnule general?

Din multe motive. În Armată ne călcam pe picioare și eram fără legături, d-aia ne-am și împușcat între noi. Să fie clar. Prima porție de împușcați a fost militarii între ei. Dacă se spunea că în Cimitirul Ghencea sunt teroriști, trăgeau militari neinstruiți cum trebuie.

Trăgeau toți, ca la nuntă. Bătaia focului de aici trecea până în partea cealaltă, în Ghencea. Acolo era Autobaza, erau Clubul Steaua și unitatea militară... Apoi, de aici se trăgea către Academia Militară. Se trăgea cu transportoare blindate pentru că se spunea că aici, fiind casele mici, erau teroriști pe deasupra caselor. Nebunia lumii. Cei care trăgeau în față, stânga și dreapta, îi omorau și pe alții. Asta era pregătirea: toată vara, au fost 80.000 de militari la munci agricole și pe șantiere, nu la instrucție...

Mureau oameni din greșeală sau a fost și un plan, o dorință a cuiva...?

A fost o panică. Și s-a văzut când au început informațiile la televizor. Că spune „decolează de la kilometrul 80, din subterane, 50 de elicoptere". Omul care habar nu are de Armată știe că pot fi și 100. Eu știam că s-a făcut acolo o pistă de decolare de rezervă, care avea trei kilometri, și că n-are nimic dedesubt. E șoseaua stânga-dreapta și nimic altceva. Absolut nimic.

Cazul Nuță–Mihalea... Cine a fost vinovat pentru doborârea lor?

E clar. Ei au primit ordin să meargă de la Timișoara la Arad. Apoi, ei au hotărât ca de la Arad la București să vină cu trenul. Prima problemă: că la Arad, deja Militaru a aflat de mișcarea lor. Și generalul Hortopan spune (eram în birou când Militaru a dat telefon): „La Arad să fie arestați!", și că va trimite un elicopter să-i aducă. I-a dat traseul unui elicopter, iar pe acest traseu era o unitate de antiaeriană.

I-au arestat la Simeria în tren, i-au dus cu un elicopter venit de la Sibiu, iar undeva lângă Alba Iulia i-au doborât.

Se dăduse ordin tuturor unităților de antiaeriană de lângă Alba Iulia că e interzis orice zbor în spațiul aerian. Dar ăla era liber să zboare, și special l-au lăsat liber.

Ordinul de a se ridica elicopterul de la Sibiu l-a dat Militaru în mod direct.

Da, da. Păi, toată treaba era că și ei doi îl lucraseră pe Militaru în dosarul „Corbii". Răzbunarea a fost completă. Plus răzbunarea că Militaru a strâns din toate arhivele pe care le-a găsit – s-a dus la Pitești, la arhiva Securității – toate documentele lui, care aveau

legătură cu el. A avut un plutonier care i-a fost servitor complet și i-a adus toate dosarele care l-au interesat. Tot ce-a fost... adică a vrut să șteargă tot.

A mai fost de dimineață, pe 23 decembrie, măcelul de la Otopeni. Cum s-a întâmplat?

Nu știu cum a fost. Știu doar de la proces. A fost o proastă legătură între cele două părți – cei care apărau aeroportul și cei care au fost forțați să vină spre aeroport. Aici deja e o treabă care cred că este din cauza Marelui Stat Major, pentru că trebuia să vadă dacă este necesar să mai aducă forțe suplimentare la Otopeni.

Pe 24 decembrie a fost decizia de înființare a Tribunalului Militar Excepțional și de executare – a doua zi – a Ceaușeștilor. Cum a început Operațiunea „Târgoviște"?

Punctul unu: s-a spus că trebuie judecați.

Cine a spus, când a spus?

Voican Voiculescu și Brucan.

Și Iliescu nu era cu ei?

Nu... că în prima etapă Iliescu n-a prea fost de acord, dovadă că el abia a semnat decretul pe 26, după ce a fost convins că aștia au fost deja omorâți. I-a fost frică, bănuiesc, să semneze înainte. Altă explicație nu văd.

Operațiunea „Târgoviște"...

Pe 24 am început să adun oameni. Oficiul Juridic al Ministerului, colonelul Soare, parcă. Și i-am spus: „Caută, că eu n-am legătură". Și i-am dat de la mine... aveam și eu un birou în care era Florescu Mugurel. Și i-am spus: „Du-te la Soare și vedeți care să fie completul militar pentru judecată, care să fie de la Apărare, ce să fie de la Parchet". Deci: acuzarea, justiția și apărarea. Și s-a cerut la Tribunalul Militar București, s-a discutat tot prin Oficiul Juridic la Baroul de la București, iar de la Procuratură s-a vorbit să vină un procuror. Și a venit Dan Voinea. S-a spus atât: „Va trebui să vă pregătiți, că vor fi judecați niște teroriști".

Dintre toți cei de acolo, când ați urcat în elicopter, în Ghencea, cu destinația Târgoviște, câți știau că e vorba de Ceaușești?

Cred că știau toți, dar toți spun că nu. Doar parașutiștii, care veniseră de la Boteni, nu aveau de unde să știe.

Și judecătorii, procurorul...? De fapt, Dan Voinea deja făcea rechizitoriul.

Dan Voinea nu îl făcea, îl avea, că nu putea să scrie în elicopter. S-a pregătit de pe 24.

Generalul Militaru a avut vreun rol în decizia asta capitală, pe 24? A încercat să-i influențeze pe ceilalți?

Sunt convins că așa a fost. Toți au fost în spate. Toată treaba s-a discutat în baia de lângă camera de odihnă a ministrului Apărării Naționale. Că apoi mi-au spus că le-a fost frică să nu cumva să fie microfoane. Era panica asta a ascultării și a conspirației.

Militaru a stat cu ei înăuntru, în baie? Sau a stat afară?

Nu știu câți au stat, dar în orice caz, au stat împreună. S-au consultat sigur. Era și logic. Militaru nu putea să fie decât un adept al acestei acțiuni, ca să închidă și ultima verigă pe care o mai avea.

De ce-i presați, în acele zile, pe cei de la Târgoviște să-i lichideze accidental, fără proces, pe soții Ceaușescu?

Nu i-am presat. Eu am spus altceva: „Fiți atenți, să nu cadă în mâinile unora care vor să-i elibereze!". Lui Kemenici i-am spus să nu cumva să-i lase în viață dacă se încearcă eliberarea lor. Asta am spus. Să nu fie scăpați.

„În caz-limită, îi executați".

N-am spus „îi executați", am spus să nu scape. Cuvântul „executat" nu s-a pomenit.

Cum a fost cu caseta filmată de colonelul Baiu?

A urmat o noapte teribilă, când s-a refăcut caseta ca să fie dată pe postul național, seara târziu, pe 25 decembrie. De ce s-a întrerupt filmarea? Pentru că omul meu a smuls priza și a ieșit afară, dar a uitat că nu avea acumulatorii. Apoi și-a adus aminte. Și până s-a întors...

A prins ultimele focuri...

A prins zgomote.

Parașutiștii încă mai trăgeau, dar Ceaușeștii erau deja la pământ, nu mai mișcau.

Se terminase. Ăia au tras până s-au descărcat încărcătoarele. În noaptea aia a venit Caramitru și a zis: „Ce-ați făcut?".

A crezut că nu i-ați executat...

Da. Credea că e o înșelătorie.

Când ați ajuns la minister, după execuție, era să fiți „curățat" ca „uslașii" lui Trosca în urmă cu două zile.

Am fost la Ghencea și am aterizat. Ne-am dus, ne-am lămurit că e Crăciunul, când am văzut masa aia la Gațu, la Clubul Steaua. Am venit apoi cu mașina la minister și după aceea, când mi-au raportat că nu găsesc cadavrele în Ghencea, unde le lăsasem. Și atunci i-am spus lui Iliescu, am plecat cu transportorul, pe itinerarul pe care l-am anunțat, am căutat în Ghencea cu farurile, m-am plimbat și n-am văzut nimic... M-am întors înapoi. Când am ajuns la minister, s-a tras de pe un tanc cu calibrul 12,7, iar de pe un transportor cu 14,5. Proiectilul de 14,5 a pătruns prin blindaj și i-a luat gâtul locotenentului-major de lângă mine, mitraliorul. Era un TAB nou, de la Moreni... În față mai era șoferul, iar lângă el – aghiotantul meu, Mateiciuc. Pe banca din spate mai erau patru militari, care au fost răniți cu cartușe trase de foarte aproape. Cartușele au spart blindajul și i-au rănit la picioare, pe spate...

Ați scăpat teafăr, deși în jurul dumneavoastră erau morți și răniți.

Am scăpat teafăr... Dar nu mai scăpam dacă nu ieșea Mateiciuc să strige: „Nu mai trageți, nenorociților, că omorâți un general al Armatei Române!". Și două înjurături. Atunci au înțepenit și au negat toți. Eu m-am dat jos, am oprit un inginer care era cu mașina – o Dacie – și i-am dat legitimația mea: „Ia mortul și du-l la Spitalul Militar!". Horcăia. A murit pe drum. „Dă legitimația comandantului spitalului, pe care îl cheamă așa, și spune că ești din partea mea". Eu m-am dus și am întrebat cine a tras. „N-am tras, n-am tras". Am pus mâna pe mitralieră – e fierbinte! Când tragi câteva focuri, se înfierbântă. Și am găsit atunci tancuri în față și transportoare în spate. Cine a tras de jos nu mai știu – căci toate cauciucurile au fost împușcate cu armament de infanterie.

Comanda de foc putea să fie dată de Militaru?

Putea să fie de la cineva trimis de Militaru în zonă. Putea să fie un reprezentant.

Soții Ceaușescu discutau între ei în cazarmă, la Târgoviște: „Ai văzut ce ne-a făcut Marcel?". Se refereau la organizarea mitingului din 21 decembrie, la București. Aveți idee cine este Marcel?

Nu știu. Discuția a fost cu primul-secretar al Capitalei, Barbu Petrescu.

În timpul procesului erați agitat, făceați avioane de hârtie, vă mai veneau mesaje de afară, prin bilețele... Militaru era nerăbdător să afle că soții Ceaușescu au fost executați.

Militaru a întrebat o singură dată care este stadiul, ăsta e singurul bilețel pe care l-am avut. Uite-aici – un flintic de hârtie. De unde-a scos Kemenici telefoane mai multe? A îmbogățit istoria.

Când Ceaușescu se afla la doi metri de dumneavoastră, în timpul procesului, și vă numea „trădător", după ce vă crezuse salvator...

Am simțit că mă despic.

Privirea lui nu vă ardea un pic în ceafă?

Nu. Sunt un om care acceptă orice privire și nu mă deranjează.

După trei zile de stat acolo, când v-a văzut – prin vizorul TAB-ului – coborând din elicopter, Ceaușescu s-a bucurat. I-a zis Elenei: „Stai liniștită, e Stănculescu".

Pot să vă spun un singur lucru: dacă a știut că l-am scos din clădirea CC ca să-l scap de nenorociri, nu a avut informații despre ce s-a întâmplat în cele trei zile. Că am schimbat comanda Armatei, că i-am adus pe ăia... A rămas cu imaginea lui Stănculescu care a chemat elicopterul.

Cât a fost revoluție și cât lovitură de stat?

Eu zic că lovitura s-a sprijinit pe acțiunea revoluționară și a amplificat-o. A fost lovitură militară. „Lovitură de stat" e prea mult spus... că „statul" a început să se înfiripe abia după ce s-a ridicat elicopterul. Până atunci, toată lumea a stat, n-a mișcat. Și apoi, toți au devenit eroi.

Ceaușeștii nu s-au pierdut în fața morții.

Se pare că și-au dat seama târziu că acea iubire haotică pe care o emanau masele a fost fals clădită în jurul lor. S-au trezit târziu.

A fost o lovitură masivă pentru ei. În orice caz, au fost demni în fața morții. Nu mă așteptam.

În decembrie 1989 v-a luat Militaru locul în fruntea ministerului Apărării, în februarie 1990 s-a întâmplat invers. Ați avut discuții în contradictoriu cu el când a trebuit să vă cedeze funcția?

Am ajuns la minister într-o zi de luni. Și aveam o casă de fier, chiar în spatele biroului. Îl întreb pe șeful secretariatului: „Unde sunt cheile de la casă?". Îmi răspunde: „Nu sunt". Mai chem pe unul: „Unde sunt?". Și i-am luat pe toți la rând, l-am luat și pe fostul aghiotant al lui Milea: „Unde sunt?". Și până la urmă am ajuns la concluzia că sunt la Militaru. Și i-am dat telefon lui Militaru, acasă: „Domnule general, vă rog să îmi spuneți dacă aveți cheile de la casa de fier". Și a spus: „Da, domnule, cheile sunt la mine". „V-aș ruga să mi le dați". Militaru: „Eu nu mai vin la Ministerul Apărării Naționale". Atunci îi spun: „Trimiteți-mi-le prin cineva, nu pot să vin eu la dumneavoastră". După două zile iar l-am sunat și tot așa. Abia după vreo zece zile i-am spus lui Iliescu că nu vrea să-mi dea cheile și m-am dus la Militaru acasă. Acolo au fost două chestii. Prima, soția era îngrijorată fiindcă generalul ei era nervos. A zis: „Domnule ministru, aveți grijă că e nervos, se repede și țipă, e suferind acum". „Bine, doamnă, nicio problemă". M-am dus și m-am întâlnit cu el. A dat-o pe nevastă-sa afară și am rămas doar noi doi. Și a zis: „Victore, uite-ți cheile!". Și mi le-a aruncat pe masă. Apoi a zis: „Ce te rog eu, nu schimba nimic din numirile pe care le-am făcut la nivel teritorial, și nici încadrarea să n-o schimbi. Așa cum e făcută organizarea, comandanții – cei trimiși la adresă de mine – trebuie să devină prefecți, astfel încât o parte din minister să poată forma Guvernul". „Păi, de unde până unde?", am zis eu. Și el a zis: „Asta am avut în plan, Armata să preia puterea".

Să nu fi fost mulțumiți cei de la Moscova de Ion Iliescu?

Nu știu ce a fost. Cert este că am luat cheile și i-am spus: „Domnule, eu nu știu ce schimb". Și am plecat. M-am dus la Iliescu, i-am zis că am fost la Militaru, că am luat cheile și uite ce mi-a spus, că pregătise Armata să preia puterea.

Și Iliescu ce-a spus când i-ați povestit?

A zis: „Lasă, dragă, bine că ai luat cheile".

În casa de fier ce ați găsit?

Nimic. Mă așteptam să găsesc acolo ceva. Am aflat pe urmă că Militaru, în perioada cât fusese ministru, îi ceruse șefului Arhivelor să-i aducă toate documentele care aveau legătură cu el. Dacă existau documente legate de Militaru, toate au ajuns la el.

Ca să le distrugă?

Se pare că a plecat cu o serie de documente de la minister. Nu știu cu ce – ăia de la Operații n-au știut, șeful de Stat Major nu mi-a dat nicio informație.

Domnule Stănculescu, acum sunteți soldat.

Nu sunt soldat, soldatul e grad militar.

Nici soldat? Degradat militar complet?

Da.

Mai rău decât generalii degradați pentru trădare și spionaj...

Mai rău și decât Pacepa.

Interviu cu col. Aurel Dragomir, „călăul din Sibiu"

Militaru mi-a zis: „Totul a fost perfect!"

Interviu realizat la Sibiu, în martie 2010, de Mihai Voinea și Cristian Delcea

Domnule Dragomir, care era, înainte de Revoluție, relația dumneavoastră cu oamenii de la Securitate și de la Miliția din Sibiu?

Eram peste drum de ei, dar cred că am fost o singură dată înăuntru, să pun o pilă pentru cineva, cu niște numere de mașină. Și am mai fost o dată la șeful Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne, de ziua mea sau de ziua lui, când mi-a dat o sticlă de whisky. Ne înțelegeam bine. Că eu nu puteam să le iau locul și nici ei nu puteau să-mi ia mie locul.

Și, cu toate acestea, le-ați distrus sediile la Revoluție...

Eee, nu numai pe alea... Alea erau un obiectiv micuț pentru mine, că se trăgea din încă 100 de puncte.

De ce nu ați ordonat încetarea focului, în după-amiaza de 22 decembrie, când au murit 43 de oameni?

S-a tras în prostie. Eu am fost primul care a recunoscut că de la Miliție trebuia să se tragă. Trebuia să se tragă pentru că s-au dus civilii cu topoarele peste ei. Apoi, militarii au tras pentru a riposta. De ce n-am oprit focul? Cazarma are 30 de hectare – cum era să transmit? Să mă dau cu curu' de pământ?

N-aveați stații de transmisie?

Ce stații? Nicio stație!

Înseamnă că stăteați degeaba în biroul ăla, că nu conduceați nimic...

Păi, conduceai atât cât puteai să conduci.

Teoretic, ar fi trebuit să știți tot ce mișcă acolo.

Asta e gândire totalitară.

Nu, e gândire militară.

Nu, nu, nu. Vezi pe eșaloane, că fiecare răspunde pentru ce ordine a primit și pentru ce ordine a dat. De la mine la soldat erau 10–15 comandanți. Responsabilitatea e una, răspunderea e alta. I-am zis eu procurorului Dan Voinea: „Vezi că te pun cu mareșalul Alexandru Averescu în față, care zicea: «Cine face treburile altora, pe ale lui nu le face»".

„N-am crezut niciodată că milițienii vor să ne atace"

Ați avut un soldat mort în 22 decembrie la prânz? Mulți martori spun că a fost împușcat dinspre Miliție...

Aha, de acolo, da...

Dar ați pus mâna pe ăia care au tras?

Noi – nu. Când, mă? În nebunia aia? Pe o furtună mare n-ai ce să faci. Trebuie să aștepți să vină liniștea.

De ce ați părăsit unitatea când a început să se tragă de la UM 01512 înspre Miliție și Securitate?

Am fost la spital cu Mițiți Dan, elevul împușcat. Sigur, pare o prostie acum. Dar trebuia să raportez la București dacă băiatul e mort sau rănit. Focul încetase. Abia la 15 minute de la împușcarea lui Mițiți a început focul puternic spre Miliție și Securitate. A început să se tragă când eu nu eram acolo. Da, nu era treaba mea să merg cu rănții la spital. Dar atunci, sub gloanțe, judecățile erau mai rapide. Dacă nu raportam, aveam alte probleme: neraportare de eveniment. Trebuia raportat în câteva minute. Și cum raportai? Că e rănit sau că e mort?

Cât ați lipsit?

Cam o jumătate de oră.

Ce a urmat?

După ce a fugit „nea Nicu" cu elicopterul, am vorbit cu Ilie Ceaușescu, cu Corneliu Pîrcălăbescu *(șeful Gărzilor Patriotice – **n.a.**)*,

cu Victor Atanasie Stănculescu, cu Dan Voinea *(procurorul care trei zile mai târziu, pe 25 decembrie, avea să fie acuzator în Procesul Ceaușescu – n.a.)*. Nu reținordinea. Pîrcălăbescu mi-a zis: „Bă, Dragomire, bagă elevii la studii! O să primești ordine». Dan Voinea m-a amenințat cu plutonul de execuție.

De ce?

Fiindcă se trăgea la Sibiu. Și i-am zis cam așa: „Bine, mâine, că astăzi avem treabă". Ilie Ceaușescu mi-a zis: „Ce faci, nu știi ce s-a întâmplat? Oprește focul, te retragi, chiar te predai!". Și după aia am vorbit cu Stănculescu: „Bă, Dragomire, ce e, mă, acolo?". „Ce să fie, se trage de jur împrejurul cazărmii. Ce să fac?". „Apără-te!". „Păi, cum să mă apăr, când unul îmi spune că mă trimite în fața plutonului de execuție, iar altul îmi spune să mă predau?". „Apără-te, pe răspunderea mea!". Prin ziare a apărut altă variantă a discuției dintre mine și Stănculescu: „Băi, Dragomire, câți morți ai la Sibiu?". „Păi, 10–15". „Dă-i înainte, că ne mai trebuie cam un autobuz". Tâmpenii!

Deci ați luat de bun ordinul lui Stănculescu, ministrul Apărării...

Păi, mi-am revenit puțin, că unul spunea una, altul – alta.

Ce ați înțeles prin acest „Apără-te!"? Împotriva cui?

Cum? Păi, dacă se trăgea împotriva noastră...? Era atacată unitatea.

Până la urmă, cât de atacată era unitatea? Murise un singur om...

Păi, atunci și dacă se aprindea o brichetă, trăgeai până tăcea ăla. Ce ușor vorbiți acum!...

Vă uitați la televizor atunci, pe 22 decembrie?

Am prins crâmpeie, dar n-am stat să mă uit la televizor.

Ați simțit că e vorba de o manipulare?

(Tăcere prelungită) Să vă spun ceva: eu n-am crezut atunci că milițienii au sărit gardul Unității Militare ca s-o atace. N-am crezut și nu cred nici acum. Că l-am văzut pe unul pe care-l cunoșteam...

Și atunci, de ce i-ați împușcat?

Eu?! Eu n-am împușcat pe nimeni.

Militarii dumneavoastră. Cine e de vină pentru morții ăștia de la Revoluție?

Cine e de vină pentru mortul meu de la unitate, Mițiți Dan? Uite care e treaba: militarii au tras în oameni. Sunt declarațiile militarilor: „M-am dus în locul cutare și am deschis focul asupra..." Etc.

Sunt de vină militarii care au apăsat pe trăgaci?

Niciun militar n-a tras din ordin. A tras pentru că asupra lui s-a tras, a avut impresia, s-a speriat. Pentru că eu nu puteam să-i dau un ordin strâmb. Eu aveam pistol, el avea mitralieră. Și dacă îi dădeam un ordin strâmb, mă împușca el pe mine. Cine e de vină? Cine a fost de vină că americanii au tras în Iugoslavia peste Ambasada Chinei? Așa se întâmplă! A, vrei să condamni pe cineva? Condamnă-l!

Ați cerut ridicarea elicopterelor în zilele de 23 și 24 decembrie 1989?

Elicopterele s-au ridicat la ordinul comandantului Aviației Militare, generalul Iosif Rus. Dacă eu, ca infanterist, dau ordine unui aviator, mă scuipă în față.

Dar ați solicitat elicoptere?

Da, am solicitat cercetarea spațiului aerian, nu le-am spus să tragă în oameni. Și dacă eu cer acum intervenția în Honolulu, se execută? Da, am cerut ridicarea elicopterelor, dar nu s-au ridicat la ordinul meu. Îți trebuie aprobări, culoar de zbor etc.

Ați aflat probabil că din elicoptere s-a tras în civili...

Elicoptere s-au ridicat în toată țara. Le-am zis eu să tragă în oameni? Vin și eu și întreb: pe ăla care a tras, l-a luat cineva la întrebări?

Nicolae Dochinoiu, comandantul unității de elicoptere din Sibiu, ținea legătura de la sol cu piloții și le dădea ordine. Ați vorbit cu el?

Păi, da, că veneau vești că sunt teroriști pe clădirea cutare. Revoluționarii – frontul ăla județean – l-au presat pe Dochinoiu să ridice elicopterele. La el a ajuns în zilele alea un bilet: „Dacă nu scoți elicopterele, îți fac și îți dreg".

Și un comandant de unitate de elicoptere ascultă de bilețele trimise de civili?

Ce ușor e acum să gândești așa!

Ce știți de avionul ROMBAC, cel care a venit de la București la Sibiu pe 20 decembrie?

În decembrie '89, în România au intervenit trupe de peste tot. Și o să le căutăm mult și bine. În ROMBAC au fost 81 de persoane: 44 identificați ca fiind din Sibiu și județele limitrofe, 37 – neidentificați. Adică aveau nume, prenume, dar când te duceai la adresa din buletin găseai o fabrică. Erau acoperiți.

Un pasager dintre cei identificați susține că cei 37 de bărbați atletici au fost preluați de la aeroport de un camion militar. Erați comandantul Garnizoanei, aveți cunoștință de acest camion?

Nu, nu știu nimic despre un camion trimis să preia pe cineva de la aeroport pe 20 decembrie. Dar să vă spun ceva. Dacă acel camion avea număr de Armată, sigur nu era de la Armată. Era diversiune.

Mulți martori ai evenimentelor petrecute în Piața Mare, la 21 decembrie 1989, au văzut lucruri ciudate. Oameni prin podurile caselor, un grup de bărbați la 40–50 de ani, îmbrăcați în haine de militari în termen...

Mi-au zis și mie elevii mei, care au fost acolo, că atunci s-a tras și din alte locuri. S-a tras la panică.

Cine a dirijat diversiunea, dacă a fost o diversiune?

Dracu' a dirijat-o! A fost un plan secret de acțiune împotriva unităților militare, asta a fost.

Când l-ați văzut pe Nicolae Militaru la televizor, pe 22 decembrie, ce v-ați zis?

„Bine", am zis. Că eu am defilat cu el când eram elev în Școala Militară și mă uitam cu admirație la el. Știi cum e, când ai iubit o fată la 17 ani și după aia n-ai mai văzut-o niciodată, o iubești toată viața. Nicolae Militaru a fost un militar foarte bun și un bărbat bine, cândva. Eram tânăr și când îl vedeam p'ăsta, îmi doream să ajung și eu impunător. Și eu defilam bine... În fine, în '90 i-am cerut lui Militaru: „Hai, domnule, să reconstituim ce a fost la Revoluție, să vedem unde a stat fiecare. Cu procurori, cu tot ce trebuie". Militaru mi-a zis: „Nu, domnule, totul a fost perfect!".

Credeți că Militaru a avut un rol important la Revoluție?

Fugi, mă, dracu' de-aici! Să dea Dumnezeu să fi avut. La câtă ură m eu pe Militaru, că mi-a luat gradele, dar nu cred...

De ce v-a luat gradele?

Răzbunare. La începutul anului 1990, m-a chemat Militaru la Ministerul Apărării. Mi-a zis că mă face general, dar să nu mai pun la nimeni. Ideea era să afle el în ce relații eram cu Constantin Olteanu, fostul ministru al Apărării, și cu Nicu Ceaușescu. Eu, tâmpit, i-am spus: „Păi, nu știți că ați venit aici când eram eu «cățelul lulălui»?" *(Dragomir a fost aghiotantul lui Olteanu pe vremea când acesta era ministrul Apărării – **n.a.**)*. Când era trecut în civil, în economia națională, Militaru a tot cerut audiențe la Olteanu. Voia să vină din nou la Armată. A venit personal la minister. A început să-mi dea cu bidineaua: „Ooo, ce plăcere îmi face să-l văd pe cel mai bun ofițer!...". Ei bine, în 1990, Militaru era un bătrân scofâlcit și pus pe răzbunări. M-a făcut colonel, apoi, câteva zile mai târziu, m-a degradat la locotenent-colonel și m-a trimis la Centrul Militar Suceava. Militaru a crezut că-i știu dosarul de spion. Sunt convins de asta.

Tot a fost bine. Colonelul Gheorghe Trosca a pățit mult mai rău. L-au căsăpit în fața ministerului.

Mă, la Trosca n-are nicio vină Militaru... Asta cu uciderea lui Trosca e o legendă. Păi, avea acces colonelul Trosca la un asemenea dosar? Eu nu spun că Militaru a fost un sfânt, dar să nu i se pună în cârcă niște treburi pe care nu le-a făcut.

Ce alte discuții ați avut cu Militaru?

Când eram cu ăia la bazin, i-am spus să trimită o comisie de la București că nu știu ce să fac cu ei.

Cum a fost cu bazinul?

Pe oamenii ținuți la bazin îi aducea lumea – bătuți, scuipați. Îi arunca peste gard, era prăpăd. Erau securiști, milițieni sau civili bănuiți că sunt teroriști. I-am și întrebat pe cei reținuți atunci: „Ce facem cu voi?". Și ei ziceau: „Ne țineți aici, că ne omoară lumea". Fostul șef al Miliției din Sibiu a venit singur la bazin și mi-a zis: „Eu nu plec de aici!". Și au fost mulți care mi-au cerut să-i țin acolo. Pe 24 decembrie, dimineața, a venit un procuror militar de la Brașov. După aia, au venit 42 de procurori din țară. Să mă lase dracului în

pace cu acuzațiile astea de tratamente neomenoase! Păi, n-a dat ordin Iulian Vlad, șeful Securității, să stea ăia la bazin? Că e trecut și în registru. Apoi, când a venit Comisia de Anchetă mi s-a spus: „Tu ieși din calcul. Cercetează Procuratura". S-a vorbit că aș fi fost peste procurori și le-aș fi spus: „Împușcați-i!". Sunt acuzat că nu i-am hrănit pe cei de la bazin. Întreb și eu: de unde mâncare? Elevii noștri se pregăteau de permisie. Cămările erau goale. De unde să le dau dacă n-aveam?

Aveați autoritatea să eliberați o parte dintre oamenii ținuți în bazin?

Nicio putere. Iulian Vlad a zis „Ține-i!", șeful Inspectoratului General al Poliției – „Ține-i!", procurorul general, procurorul-șef al județului, șeful Direcției Procuraturii Militare – „Ține-i!". Și eu îi eliberam? Da' ia stați puțin... Păi, de ce au mai rămas oameni în bazin după ce am plecat eu de la UM 01512? De la 15 ianuarie nu am mai avut drept de comandă. Pe 2 februarie am plecat efectiv. Vreți să vă spun ceva? Nu ăia de la bazin erau grija mea atunci. Știți de ce mi-era mie frică? Am avut toxiinfecție alimentară în școală. Îmi tremurau pantalonii de frică. Au fost niște marmite mai ruginite în care s-a pregătit mâncarea pentru elevi și s-a produs pântecăraia. Și a ieșit lucru' dracului...

Și de asta vă era frică? De o pântecăraie?

Păi, cum să nu? De asta îmi era mai frică decât de orice. Voi nu vă dați seama, dar astea sunt groaznice.

Ați avut vreo remușcare pentru oamenii nevinovați care au fost la bazin?

Am avut, dar eu nu am nimic să-mi reproșez prin prisma cronologiei evenimentelor.

Cum vă privesc oamenii din Sibiu acum?

N-am treabă cu ei. Nu știu câți mă cunosc. Mai mult îl cunosc pe ăsta mic, pe nepotul Ștefan, că îl învăț toate prostiile. Caut și eu să mă revanșez: să fac pentru el ce n-am făcut pentru copiii mei. Am fost repetent la crescut copii. Vă spun sincer că am avut și momente când am plâns întruna. Am vorbit cu Ștefan Gușă, când era pe patul de moarte, și mi-am dat seama că plâng și alții mai mari decât mine. Am avut probleme cu fetele la școală: trase de păr, bătute. Și asta

în cauza mea. Mi-e și rușine să vă spun. Fiica cea mică avea 13 ani Revoluție, iar cea mare – 17. Asta a fost nenorocirea. Familia... i-am distrus familia. Nu știu cum au rezistat ai mei.

V-au reproșat vreodată?

Îmi reproșez eu.

Ați amintit de generalul Gușă. A murit de moarte bună?

Uite care-i treaba... Prin 1991 am băut o cafea în Sibiu și m-am răbușit la pământ. Mi-am pierdut cunoștința. Nu mi se mai ntâmplase niciodată așa ceva. La fel, Ștefan Gușă a băut o cafea Comitetul Central, pe 22 decembrie 1989. Mi-a povestit că i s-a cut rău și s-a dus să bage capul sub robinetul cu apă rece. Gușă a întrebat mereu dacă de la cafeaua aia i s-a tras cancerul galopant are i-a adus sfârșitul în 1994.

Bilanțul măcelului din decembrie 1989

Evenimentele din decembrie 1989 s-au încheiat cu un bilanț macabru: 5.205 victime, dintre care 1.116 morți și 4.089 de răniți, cifre confirmate în 2009 de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului.

Cei mai mulți morți înregistrați după 22 decembrie au fost în București (503), Sibiu (89), Brașov (68), Brăila (42) și Buzău (34). Numărul total al victimelor de după fuga lui Nicolae Ceaușescu: 3.544, dintre care 957 de morți și 2.587 de răniți.

Înainte de 22 decembrie s-au înregistrat 159 de morți, cei mai mulți dintre ei (75) la Timișoara. În această perioadă au fost rănite 1.502 persoane.

În perioada 22–27 decembrie 1989, Armata Română a consumat 12.632.670 de cartușe și proiectile de diferite tipuri. La acestea se adaugă cele trase de Gărzile Patriotice, Securitate, Miliție și civili.

Morți la Revoluție (pe județe)[1]

București	551	Covasna + Harghita	11
Sibiu	99	Giurgiu	10
Timiș	91	Mureș	10
Brașov	68	Hunedoara	9
Brăila	42	Ialomița	6
Cluj	38	Bacău	5
Buzău	34	Galați	4
Constanța	29	Vrancea	4
Dolj	23	Argeș	2
Arad	20	Prahova	2
Caraș-Severin	20	Mehedinți	1
Dâmbovița	19	Neamț	1
Alba	17		

[1] Sursa: Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului, 2009

Păreri despre *Sfârșitul Ceaușeștilor*

(volum lansat la 9 iunie 2010)

„Cartea de față este povestea loviturii de stat transformate în revoluție și a revoluției transformate în lovitură de stat." **(Alex Mihai Stoenescu, istoric)**

„Grigore Cartianu demontează marea minciună a «revoluției spontane» a lui Ion Iliescu." **(Ștefan Andrei, fost ministru de Externe)**

„Cartea aceasta pune lucrurile la punct, dincolo de toate clișeele care au circulat după 1989, timp de două decenii. Sper ca împreună să reușim să transmitem o imagine justă a ceea ce am trăit atunci, pentru generațiile viitoare. Cred că ar ieși un film memorabil din această carte." **(Cristian Mungiu, regizor, câștigător al Palme d'Or – Cannes, 2007)**

„Grigore Cartianu este unul dintre puținii care și-au pus ceva în cap și care au și dus la bun sfârșit, ceea ce nu este caracteristic românilor. Cartea sa are un tempo sacadat, care dă senzația de scriitură asemănătoare cu aceea din *Procesul* lui Kafka." **(Stelian Tănase, publicist)**

„În ansamblu, această carte reprezintă ce am trăit. Cartianu a descris magistral acele momente, la fel ca un jurnalist care s-ar fi aflat în mijlocul evenimentelor și și-ar fi scris impresiile pe genunchi." **(Gen. Victor Atanasie Stănculescu, participant la evenimente)**

„Grigore Cartianu a avut și curajul, și priceperea de a fi dus la capăt o treabă dificilă, de care mulți s-au împiedicat: adevărul despre Revoluția română din decembrie 1989. Poate fi sigur că și-a făcut și admiratori, dar și dușmani." **(Mihail Montanu, revoluționar)**

„*Sfârșitul Ceaușeștilor* e un volum halucinant despre ultimele zile ale cuplului dictatorial. Paginile lui Grigore Cartianu adună

progresiv o tensiune înnebunitoare, amplificată de sălbăticia contextului dezlănțuit al istoriei, în mijlocul căruia trăiesc protagoniștii, cu nervii și toată ființa încordate la maximum, până la limita rezistenței fizice și psihice. Meritul lui Cartianu e că nu literaturizează, ci selectează cu mare discernământ acele secvențe dense de realitate care conțin suficient dramatism încât se constituie în veritabile nuclee epice, din care se pot dezvolta mari desfășurări cinematografice." **(Ion Zubașcu, publicist și scriitor)**

„Important nu este doar să știi adevărul, ci să-l și cauți. Iar Grigore Cartianu l-a căutat cu tenacitate și răbdare. Văzând rezultatul muncii sale, mi-l imaginez pe autor în mijlocul deșertului, săpând cu mâinile în nisip după un strop de apă, care până la urmă iese la iveală din străfundurile pământului și se transformă într-un râu, potolindu-i setea. Și nu doar setea sa, ci a tuturor celor cărora le era sete." **(Iarina Demian, actriță și regizoare)**

„Printr-un efort colosal și printr-o bună-credință rar întâlnită în zilele noastre, Grigore Cartianu reușește să ne restituie un moment important al istoriei noastre. El apelează la tehnica istoriei orale, ceea ce face demersul său și mai plăcut lecturii, și mai credibil." **(Gheorghe Gorun, istoric)**

„Cartea lui Grigore Cartianu face lumină în cel mai tulbure, controversat și măsluit eveniment al ultimilor 25 de ani. Scriitura este alertă, plăcută, aproape cinematografică. Este rușinos că mai sunt oameni care contestă și astăzi adevărul. Adevărul trebuie spus chiar dacă este dureros. Sunt interesat de această carte pentru a face un film." **(Radu Gabrea, regizor)**

„Am citit cartea pe nerăsuflate. Un ziarist scrie altfel decât un istoric sau un scriitor. Cartianu descoperă un cuplu, un «el și ea», traversând împreună frica, umilința, iubirea, destinul. Îi readuce în rândul oamenilor – buni sau răi, dar oameni." **(Aurelia Lăpușan, scriitoare și ziaristă)**

„Meritul autorului este acela de a fi reușit să pună în valoare izvoare credibile într-o sinteză obiectivă. Cred că nu greșesc asociind volumul *Sfârșitul Ceaușeștilor*, scris de Grigore Cartianu, cu lucrarea *Cu sânge rece* a lui Truman Capote." **(Gheorghe Grigurcu, critic literar)**

„Cartea lui Grigore Cartianu, *Sfârșitul Ceaușeștilor*, este scrisă cu neîntreruptă lealitate față de adevăr." **(Nicolae Stroescu Stînișoară, publicist, fost ziarist la Radio Europa Liberă)**

„Primul gazetar de după 1989 care reușește să producă o carte de investigație istorică este Grigore Cartianu. *Sfârșitul Ceaușeștilor* este nu doar un succes comercial, ci și un model profesional. E o documentare pe teren cum n-a mai făcut niciun alt gazetar în acești ani. O investigație care, precum Columb, descoperă America, și, precum Columbo, îi cercetează crimele high-life." **(Ioan Buduca, scriitor și gazetar)**

„Cartea se citește ca un thriller. Este extrem de pasionantă, te absoarbe, nu te lasă nici măcar să-ți bei cafeaua." **(Liviu Antonesei, scriitor și publicist)**

„Cartea lui Cartianu îmi arată că am fost o victimă perfectă pentru manipulările din 1989. Eram bine pregătit pentru asta, și nu din 1989, ci de când m-am născut. Fusesem pregătit de sistem să fiu victima perfectă." **(Dan Lungu, scriitor)**

„Volumul lui Grigore Cartianu e o lectură obligatorie pentru uituci și pentru ignoranți, dar și una captivantă pentru cunoscători." **(Viorel Marineasa, scriitor și publicist)**

„Cartianu are o minte rătăcită, bolnavă, și debitează tot felul de nemernicii. Minciuni de cea mai joasă speță!" **(Ion Iliescu, politician)**

CUPRINS

Cuvântul autorului 7
Ieşirea prin coş 13
Ei au tras în noi după 22! 21
Moştenirea lui Ceauşescu 41
„Fraților, am învins! Televiziunea e cu noi!" 47
Hop şi fiul lui Valter Roman! 79
Revoluționarul Securității: Gelu Voican Voiculescu 87
„Opriți măcelul!" 97
Generalul Militaru, spionul ucigaş 101
Cico: „Să vină Iliescu!" 115
Ultima zi la editură, întâia noapte la putere 121
„Fiul unui patriot, el însuşi patriot" 129
Sibiu: Operațiunea „securişti = terorişti" 137
Misterul periculos al avionului ROMBAC 163
Căpitanul Lupoi, buzduganul spionului Militaru 169
Filiera GRU 177
Toate tunurile pe Sibiu! 183
Au otrăvit apa! Au aruncat în aer depozitul de sânge! 193
Diversioniştii de la TVR 205
Radiodiversiunea, dirijată tot de Brucan 225
Atacul atomic al lui Cazimir Ionescu 231
Ştafeta puterii: de la Stănculescu la Iliescu 245
Cuvântul magic: teroriştii! 249
Marele şoc al lui Ion Iliescu 261
Iliescu-apare, duşmanu' dispare! 271
„Dracu' să-i ia!" 285
Nicu teroristu' 293
Combinatul sau comunicatul? 305
Masacrul de la Otopeni 319
Chemarea trupelor sovietice 333
Cazul Nuță–Mihalea 347

Moartea lui Trosca 361
Libienii din Pantelimon 391
Turiştii sovietici de la Valea Rea 395
Cadoul otrăvit al Revoluției: KGB-ul la putere 417
Teroriştii de lângă noi 425
„Mata eşti şugubăț" 451
Moartea vine în pantaloni scurți 453

ANEXE

Stenograma discuțiilor din sediul CC al PCR – 22 decembrie 1989, după ora 18.00 459
Consiliul Frontului Salvării Naționale (CFSN) – 22 decembrie 1989 464
Principalele intervenții la TVR în după-amiaza de 22 decembrie 1989 (orele 13.00–16.45) 466
Ziua de 22 decembrie 1989 a lui Nicolae Ceauşescu şi a lui Ion Iliescu 470
Cronologia evenimentelor de la Sibiu 474
Avansările operate de ministrul Nicolae Militaru 479
Calendarul negru al lui Militaru 480
Cei 15 „turişti" sovietici ai convoiului mitraliat la Brădeşti (Dolj) 482
Discuțiile lui Ilie Ceauşescu cu sovieticii – 22 decembrie 1989, ora 12.00 484
Stenograma întrevederii româno-sovietice din 27 decembrie 1989, ora 10.00 488
Interviu cu generalul Victor Atanasie Stănculescu 503
Interviu cu col. Aurel Dragomir, „călăul din Sibiu" 528
Bilanțul măcelului din decembrie 1989 536

Păreri despre *Sfârşitul Ceauşeştilor* **537**

editura Adevărul holding

S.C. Adevărul Holding S.R.L.,
Str. Fabrica de Glucoză nr. 21, sector 2, Bucureşti.
Telefon: 021.407.76.38; Fax: 021.407.76.42

Director general: Peter L. Imre
Director general adjunct: Andrei Ştefan

Divizia CARTE

Director: Grigore Cartianu
Director executiv: Carmen Dincă
Director editorial: Daniel Eberhat

Toate drepturile asupra prezentei ediţii sunt rezervate exclusiv Editurii S.C. Adevărul Holding S.R.L. Reproducerea parţială sau integrală a textului fără acordul editurii este interzisă şi va fi pedepsită conform legilor în vigoare.

Redactor: Iustina Croitoru
Tehnoredactor: Puiu Enache
Corectori: Adriana Popescu, Mihaela Enache, Adriana Călinescu, Eugenia Oprea
Coperta: Marian Simon
Foto copertă: REUTERS (Luptătorii USLA masacraţi în faţa MApN şi prezentaţi mulţimii drept „teroriştі")

Tipar executat de Grafica Veneta

Marea Revoluţie Sovietică din Decembrie • Ei au tras în noi după 22! • Generalul Militaru, spionul ucigaş • Ultima zi la editură, întâia noapte la Putere • Brucan, ideologul minciunii • Lupoi şi biscuiţii GRU • Voican, revoluţionarul Securităţii • Atacul atomic al lui Cazimir Ionescu • Cico, supremul impostor • Sibiu: Operaţiunea „securişti = teroriştii" • Diversioniştii de la TVR • FSN, made in URSS • Masacrul de la Otopeni • Chemarea trupelor sovietice • Nicu Teroristu' • Cazul Nuţă – Mihalea • Moartea lui Trosca • Libienii din Pantelimon • Turiştii sovietici de la Valea Rea • Cadoul otrăvit al Revoluţiei: KGB-ul la putere • Moartea vine în pantaloni scurţi

Despre „Sfârşitul Ceauşeştilor"

„Cartea aceasta pune lucrurile la punct." *(Cristian Mungiu, regizor)*

„Un volum halucinant. Colosal!" *(Ion Zubaşcu, scriitor)*

„Se citeşte ca un thriller." *(Liviu Antonesei, publicist)*

„Cartea lui Cartianu face lumină în cel mai tulbure, controversat şi măsluit eveniment al ultimilor 25 de ani." *(Radu Gabrea, regizor)*

„Un tempo sacadat, care dă senzaţia de scriitură asemănătoare cu aceea din «Procesul» lui Kafka." *(Stelian Tănase, publicist)*

„Nu greşesc asociind această carte cu lucrarea «Cu sânge rece» a lui Truman Capote." *(Gheorghe Grigurcu, critic literar)*

„O lectură obligatorie pen[illegible]anţi, dar şi una captivantă pentru cunoscă[illegible] *publicist)*

CRIMELE REVOLUŢIEI
Preţ 9,99 lei
9149 9912

9786065396302

Adevărul holding